Sánta-Térfi

Hatásköri Összeütközések

Budapest. Grill Károly

Cs. és kir. udv. könyvkereskedése.

GR … skedése … 2. szám.

MA … YEK

GRI … TBEN.

Az összes … tal, jegyze- t … i :

I. kötet **Papp** … ar uralomjog I.
II. „ **Varg** … törvénykezés
III. „ **Gaár** … ehajtási eljárás
IV. „ **Edvi** … ar magánjog II.
V. „ **Papp** …

A teljes … **etésre is.)**

		Füzve	Kötve
1. füzet	Váltótörvény	1.20	1.80
2. „	Csődtörvény	1.40	2.—
3. „	Kereskedelmi törvény	5.60	6.40
4. „	Értékpapirok megsemmisitése	—.30	—.90
5. „	Szövetkezeti törvények	—.50	1.10
6. „	Vasuti üzletszabályzat	2.40	3.—
7. „	Tőzsdei szokások	2.—	2.60
8. „	Ipartörvény	3.—	3.60
9. „	Megrendelések gyüjtéséről	—.50	1.10
10. „	A köztisztviselők minősitéséről nyugdijazásáról és javadalmazásáról szóló törvények	1.20	1.80
11. „	Bünvádi perrendtartás	7.—	7.80
12. „	Ügyvédi perrendtartás	1.—	1.60
13. „	Közjegyzői rendtartás	1.20	1.80
14. „	Kisajátitási eljárás	—.60	1.20
15. „	Örökösödési eljárás	2.40	3.—
16. „	Telekkönyvi rendtartás és betétszerkesztés	3.—	3.60
17. „	Büntető törvénykönyv a büntettekről és vétségekről	10.—	11.—
18. „	Büntető törvénykönyv a kihágásokról, az uzsoráról és káros hitelügyletekről	1.60	2.20
19. „	Anyakönyvi és házassági jog. Gyermekek vallása	5.—	5.80

Félegyházi Tőzsdebiróság

1903. évig a tőzsdebiróság által hozott judikaturát, eljárási szabályokat stb. szaksz…

Ár …

Folytatás a tuloldalon.

Folytatás e kötet utolsó oldalán.

A M. KIR. MINISTERIUMNAK

HATÁSKÖRI ÖSSZEÜTKÖZÉSEK

TÁRGYÁBAN

HOZOTT HATÁROZATAI.

1873—1903.

SZERKESZTIK:

DR. SÁNTA ELEMÉR,
m. kir. igazságügyministeriumban alkalmazott
kir. büntetőtörvényszéki biró

ÉS

DR. TÉRFI GYULA,
kir. igazságügyministeri osztálytanácsos.

BUDAPEST, 1903.
GRILL KÁROLY CS. ÉS KIR. UDV. KÖNYVKERESKEDÉSE.

Márkus Samu könyvnyomdája, Budapest, Báthory-utcza 20.

ELŐSZÓ.

Az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a a kir. biróság és a közigazgatási hatóság, az 1896 : XXVI. t.-cz. 159. §-a pedig a közigazgatási biróság és a közigazgatási hatóságok, valamint a közigazgatási biróság és a rendes biróságok között felmerülő hatásköri összeütközések elintézését a ministertanácsra bizta, melyben az összeütközési esetet a határozati terv előterjesztésével a kir. igazságügyminister adja elő.

A ministertanácsnak ilyen határozatait az egyes ministeriumok szakközlönyei ujabb időben közlik ugyan, de hogy a közlésnek ez a módja nem elegendő, az világosan kitünik abból, hogy még olyan kérdésekben is, a melyekben a ministertanács állandó gyakorlatot követ, gyakran merülnek fel hatásköri összeütközési esetek. Bizonyitja ez azt, hogy sem a jogkereső közönség, sem a hatóságok nem ismerik eléggé a hatásköri szabályokat és a ministertanács idevonatkozó gyakorlatát, a minek az a következménye, hogy egyes ügyek a felek nagy kárára évekig vándorolnak egyik hatóságtól a másikig, mig illetékes hatóságukra találnak.

Szakkörökben többször nyilvánult óhaj a hatásköri összeütközések tárgyában hozott ministertanácsi határozatok összegyüjtése és kiadása iránt; ennek az óhajtásnak és a gyakorlati szükségnek felel meg ez a gyüjtemény, a melynek szerkesztői közül dr. Térfi Gyula igazságügyministeri osztálytanácsos a polgári és a közigazgatási birósági ügyekben, ugyanő és dr. Sánta Elemér, az igazságügyministeriumban alkalmazott törvényszéki biró pedig a büntető ügyekben hozott határozatokat gyüjtötte össze és dolgozta fel.

A gyüjtemény a ministertanács részéről hozott összes határozatoknak gondos átvizsgálásával készült. Nemcsak az ujabban, hanem a ministertanács ez irányu müködésének

megkezdése óta keletkezett összes ily tárgyu határozatokat felöleli, közülük csak a többször ismétlődő, teljesen azonos és azokat a határozatokat hagyva ki, a melyek időközben, törvényes szabályozás következtében, idejüket multák. Különös fontosságu a közigazgatási birósági ügyekben hozott határozatok közlése, a melyek a gyüjteményben kivétel nélkül megvannak.

A gyüjtemény nemcsak közli, hanem rendszerbe foglalja és feldolgozza a határozatokat. A gyüjtemény négy részre oszlik. Az első rész a biróság és a közigazgatási hatóság között polgári ügyekben, a második rész a közigazgatási biróság és a közigazgatási hatóság, a harmadik rész a közigazgatási biróság és a rendes biróság, a negyedik rész pedig a biróság és a közigazgatósági hatóság között büntető ügyekben fel merült összeütközéseket elintéző ministertanácsi határozatokat tartalmazza. Az egyes részekben az anyag különfélesége alapján vannak csoportositva és rendszerbe foglalva a szó szerint közölt határozatok, a melyeket a határozat tartalmának a fejezetben szabatos és tömör rövidségü feltüntetése vezet be. A már hatályon kivül helyezett jogforrások helyébe lépett ujabb jogforrás szintén fel van tüntetve. A tárgy világos áttekinthetőségét és a szükséges eset gyors feltalálását az összes határozatok tartalmát rendszerbe foglaló tartalommutató és a betürendes tárgymutató biztositja.

Budapest, 1903. november hó.

A szerkesztők.

A ministertanácsi határozatok tartalommutatója.

(A szám a határozat számát jelenti).

ELSŐ RÉSZ.

A biróság és a közigazgatási hatóság között polgári ügyekben felmerült hatásköri összeütközési esetek.

Általános kijelentések.

Az eljárás és a hatósági szervezet, tehát a hatáskör és az illetőség tekintetében is — a törvény kifejezett ellenkező rendelkezésének hiányában — az ujonnan hatályba lépett törvény alkalmazandó. **56.**

Az eljárási szabályoknak visszaható erejük van. **65.**

A törvénynek a hatáskört megállapitó szabályával szemben a feleknek olyan megállapodása, mely szerint az iparhatóság elkerülésével ügyüket birói eljárásra viszik, figyelembe nem vehető. **70.**

Ha a hatáskör hiányát felsőbb biróság, illetőleg hatóság mondotta ki, a hatásköri összeütközés nem az alsóbbfoku, hanem a felsőfoku hatóság és biróság közt merült fel. **62.**

A hatáskört a kereseti előadás alapján kell megbirálni. **50.**, **57.**

A biróság hatásköre a kereset tárgyának és nem a perben előfordulható mellék- vagy előkérdésnek jogi minősége szerint döntendő el. **106.**

A hatáskör kérdésének megbirálásában a tárgyalás adatainak figyelembevétele. **32.**

A közigazgatási úton tartott nyomozat eredményének figyelembevétele a hatásköri összeütközés elintézésénél. **10.**

A birói hatáskört nem érinti az, hogy a biróság a magánjogi követelés megbirálása végett magában véve köz-

igazgatási útra tartozó kérdés megbirálásába is kénytelen bocsátkozni. **106.**

Az a körülmény, hogy az ügy bonyolódottabb természeténél fogva a közigazgatási hatóság rendelkezésére álló bizonyitási eszközökkel alaposan meg nem birálható, a hatáskörre nincs befolyással. **81.**

A követelés jogi minősitésében nem a fél részéről használt elnevezés, hanem a követelés jogi természete irányadó. **59.**

A hatáskör tullépésével hozott birósági határozatnak a ministertanács által feloldása. **148.**

A községi biróság a hatáskör szempontjából közigazgatási hatóságnak tekintendő. **154.**, **109.**, **150.**, **153.**

I. Anyakönyvi ügyek.

Az anyakönyvi bejegyzés szabályszerü lezárása és aláirása után a bejegyzésen a 60000/95. sz. B. M. utas. 91. §-ában foglalt esetek kivételével közigazgatási úton változtatni nem lehet. **1.**, **2.**, **3.**, **5.**

A bejelentő törvényes minőségének utólagos kitüntetése végett inditott anyakönyvi ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **1.**

Születési anyakönyvi bejegyzésben a bejelentő és egyszersmind atya utónevének téves jelzése miatt inditott ügyben az érdemleges eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **2.**

Állami anyakönyvben ugyanazon esetről kétszer előforduló bejegyzés egyikének törlése iránt inditott ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **3.**

Házasságkötésnek birói uton törölt anyakönyvi bejegyzése helyébe szükséges uj anyakönyvezés módjának megállapitása iránti eljárás az állami anyakönyvi felügyelő hatóság hatáskörébe tartozik. **4.**

Talált hullákra nézve az anyakönyvezés után kideritett adatok anyakönyvi bejegyzésének elrendelése iránt inditott ügyben az érdemleges eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **5.**

II. Dologi jog és ezzel kapcsolatos jogviszonyok.

1. Útügyek.

A közigazgatási hatóság csak a már fennálló útak felett bir felügyeleti joggal. **11.**

Magántulajdonban nem álló és a szabad közlekedésnek szolgáló út használatát gátló akadály elháritására irányuló kérelem megbirálása a közhasználatban álló úton a szabad közlekedés biztositására hivatott közigazgatási hatóságnak a hatáskörébe tartozik. **6.**

Községi út, illetőleg mezei közös dülőút visszaállitása és ujra megnyitása iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. **7.**

Önhatalmulag elzárt dülőútra nézve az arra vonatkozó magánjogi kérdés eldöntéséig az elkerités előtti tényleges állapot fentartására, az útnak megnyitására nem sommás visszahelyezési per útján a biróság, hanem a közigazgatási hatóság van hivatva. **8.**

Közlekedési út megnyitása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. **9.**

Mezei közös dülőútnak állitott terület elszántása esetében hatáskör kérdése. **10.**

A községi térképen dülőútnak feltüntetett, de évek óta magánosok birtokában levő területet a közigazgatási hatóság nyilvános út nyitása vagy régi út helyreállitása czimén sem vonhatja el a magánfelek birtokából, mihezképest a közigazgatási hatóság ilyen irányu határozata ellen a birói út (sommás visszahelyezési per) nyitva áll. **11.**

Beltelekhez vezető bejáró út tulajdonjogának megállapitása iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **12.**

Úton levő hidnak önhatalmu szétrombolása miatt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik. **13.**

Az alperes földjén át a felperesek erdejéhez vezető és hosszu idő óta használt út felszántása és bevetése miatt inditott ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **14.**

2. *Vizjogi ügyek.*

Idegen területen foganatositott vizi munkálat megengedhetősége tárgyában közigazgatási útra tartozik az eljárás. **15.**

Utcza czéljára állitólag átengedett területen a viz lefolyását gátló fal eltávolitása iránt inditott ügyben a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik az eljárás. **16.**

Épitési, illetőleg házhelyekre való felosztást tárgyazó engedély feltételeinek és az ezekben foglalt korlátozás jogi hatályának megbirálása, esetleg az engedélykérés elmulasztása esetében a mulasztás jogi következményeinek megállapitása az engedély adására vagy megtagadására hivatott hatóságok hatáskörébe tartozik. **16.**

3. *Határügyek.*

A közigazgatási hatóság a határjelek felállitására, kijavitására vonatkozó hatáskörében csak akkor járhat el, ha a birtokhatár jelzése tárgyában az 1894: XII. t.-cz. 33. §-ában emlitett törvényhatósági szabályrendelet megalkottatott. **18.**

A közigazgatási hatóság vitás határkérdésekben csak

akkor határozhat, ha a határ vitássága a határjelek felállitása kapcsán merül fel. **17**.

Határárok jogosulatlan kiszélesitése és határkő jogosulatlan eltávolitása miatt inditott polgári ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **17**.

Határköveknek a felperes területén lerakása miatt birtokháboritás czimén inditott kereset birói útra tartozik. **18**. 505.

Kerités helyreállitása iránt szomszédok közt támadt ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **19**.

4. Dologi jogot érintő egyéb ügyek.

Temetőül használt területnek magántulajdonba visszabocsátása és azért pénzbeli kártérités iránt inditott ügyben birói hatáskörbe tartozik az eljárás. **20**.

III. Kegyuri viszony. Hitközségi adó. Lelkészi illetmény. Tanitói illetmény.

Ha az első eredeti kegyuri viszony létrejötte közigazgatási úton megállapitást nyer, közigazgatási úton állapitandó meg az is, hogy a kegyuri jognak ki az alanya. **21**.

Plebániára vonatkozó kegyuraság létezése és az ebből folyó jogok és kötelezettségek elismerése iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik. **21**.

A párbérkövetelés tekintetében a polgári pert közigazgatási hatósági eljárásnak kell megelőznie. **23**.

Ha azonban a párbérkövetelést nem a lelkész, hanem annak engedményese érvényesiti, a párbér közjogi jellege többé fenn nem forogván, a követelés érvényesithetése első sorban is a biróság elé tartozik. **23**.

Ev. ref. egyházi adó kivetése az egyházi hatóság hatáskörébe tartozik és az ekként kivetett adónak behajtásában a közgazgatási hatóság van hivatva az egyházi hatóság megkereisésére segédkezet nyujtani. **22**.

Tanitói járandóság megállapitása és kiadása iránt az iskolafentartó ellen támasztott követelés a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. **28**.

Kántortanitói illetmény kiszolgáltatása iránti kereset akkor is közigazgatási útra tartozik, ha a kántortanitó nem a hitfelekezet vagy a község, hanem az egyes hitfelekezeti vagy községi tagok ellen lép fel és ha az eredeti munkatartozás utóbb szerződéssel készpénzbeli tartozássá változik át. **24**.

Kántortanitói illetmény behajtása akkor is közigazgatási útra tartozik, ha a tanitó nem a község vagy a hitfelekezet, hanem az egyes községi vagy hitfelekezeti tagok ellen lép fel. **25**.

A hitfelekezeti tanitó részéről a hitközségi elöljárónak

arra az igéretére, mely szerint a tanitói állásból való elbocsátásának végleges elintézéséig tanitói fizetése járni fog, alapitott kereset birói hatáskörbe tartozik. **26.**

Nem nyilvános jellegü magánintézetben müködő községi iskolai néptanitónak ebből a viszonyából felmerült követelése birói útra tartozik. **27.**

Abban a kérdésben, hogy milyen jellegü az intézet, a vallás- és közoktatásügyi minister nyilatkozata irányadó. **27.**

IV. Szolgálati jogviszony.

1. Cselédi szolgálat.

Abban a kérdésben, hogy ki a cseléd, nem a vármegyei szabályrendelet, hanem az 1876: XIII. t.-cz. irányadó, a vármegyei szabályrendeletnek olyan rendelkezése tehát, mely szerint gazdasági teendő végzésére egy évnél rövidebb időre felfogadott egyén nem cseléd, hanem szegődményes, figyelembe nem vehető. **41.**

A cselédkönyv hiánya a hatáskör kérdésében közömbös. **33.**

A cselédkönyv hiánya a szolgálati viszony jogi minősitésére nincs befolyással s cselédviszony fennállását ki nem zárja. **42.**

Magasabb fizetéssel alkalmazott gazdatiszt akkor sem tekinthető cselédnek, ha alaki képesitettsége nincs. **29.**

Jószágkezelőre az 1876 : XIII. t.-cz. rendelkezései nem alkalmazhatók. **31.**

Segédgazdatiszti szolgálati illetmények iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **30.**

Gazdaság vezetésére lakáson, élelmezésen felül megfelelő jutalom és ingatlannak tulajdonul átengedése ellenében felfogadott egyén cselédnek nem tekinthető, mihezképest szolgálati dij iránti keresete az általános magánjogi szabályok szerint lévén megbirálandó, birói hatáskörbe tartozik. **32.**

A gazdaság vezetésére felfogadott gazdabiró, a kinek gazdászati oklevele nincs és a kire nézve illetményeinek csekély összegéből alaposan következtethető, hogy önképzés és gyakorlati tapasztalat útján sem tett szert tudományos előkészültségre, cselédnek tekintendő s ehhez képest hátralékos bér iránti követelése közigazgatási útra tartozik. **33.**

Betegápolónak és gazdasági felügyelőnek napidij mellett szerződött egyén sem nem cseléd, sem nem napszámos, sem nem mezei munkás, mihez képest jogviszonya az általános magánjogi szabályok szerint lévén megitélendő, dijkövetelése a biróság hatáskörébe tartozik. **50.**

Cséplőgép rendbentartására, cséplésre s a gazdaság körüli kovács- és kerékgyártó-munkára felfogadott okleveles

gépész sem nem cseléd, sem nem iparossegéd, következésképp a szolgálat-adójával fenforgó jogviszonyának megbirálása birói útra tartozik. **34.**

Cséplőgépnél alkalmazott gépész által jogtalan elbocsátás czimén inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **35.**

Gazdasági kovácsnak illetményei iránt inditott ügyben az eljárás a közig. hatóság hatáskörébe tartozik. **36.**

Uradalmi kovács akkor is cselédnek tekintendő s ehhez képest bérkövetelését a közigazgatási hatóság előtt kell érvényesitenie, ha uradalmi munkáján felül bárki más részére is dolgozhatik. **37.**

Uradalmi bognár által jogtalan elbocsátás czimen támasztott követelés iránt inditott ügyben közigazgatási útra tartozik az eljárás. **38.**

Felesketett erdőőr bérének megitélése végett inditott ügyben az eljárás birói hatáskörbe tartozik. **47.**

Erdőőr cselédnek tekintendő. **48.**

A szolgálatból elbocsátott erdőőr által a felmondott időre eső bérének és egyéb járandóságainak megtéritése iránti ügyben közigazgatási útra tartozik az eljárás. **48.**

Kertésznek járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik. **39.**

Felügyelő vinczellér részéről munkabér iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik. **40.**

Szőlőcsősznek félévre felfogadott egyén cseléd. **41.**

Turó és sajt készitése végett alkalmazott juhászmester (bács) járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik. **42.**

Gazdasszony, mint cseléd. **43.**

Takaritónői bér megfizetése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **45.**

A tiszta jövedelemből nyerendő százalékos jutalék ellenében elszámolás mellett italmérésre szerződött alkalmazott cselédnek nem tekinthető. **49.**

Egyetlen megbizás alapján teljesitett fuvarozás dijának megfizetése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **51.**

Bizonytalan időre kötött cselédszerződés érvényességének kérdése. **52. 54.**

Előre meg nem határozott időn át teljesitendő szolgálatok fejében kikötött jutalom iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **52.**

Az a szolgálat, a melyet nem a szolgálati időhöz mérten előre kialkudott vagy az 1876: XIII. t.-cz. 26. és köv. §-ai értelmében megállapitható bérért teljesitenek, cselédi viszonyt nem létesit. **53.**

Házi és gazdasági teendők végzésére határozatlan időre a szolgálati viszony megszüntével fizetendő meghatározott

összegü évi bér mellett cselédül felfogadott egyén bérkövetelése a közigazgatási hatóság elé tartozik. **54.**

A bér összegének határozott kikötése a cselédszerződésnek nem lényeges alkatrésze, annak hiánya tehát a szerződésnek cselédszerződési természetén nem változtat. **59.**

Cselédbérkövetelés akkor is a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, ha a szolgálat adósság törlesztése fejében vállaltatott, de arra nem fordittatott. **56.**

Házmesteri lakás kiüritése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **46.**

A cseléd lakásának kiüritése iránti kereset közigazgatási útra tartozik. **31.**

A hatáskört nem érinti az, hogy a cseléd a gazda örökösei ellen lép fel. **37.**, **43.**

Cselédbér iránt inditott ügyben nem érinti a közigazgatási hatóság hatáskörét az a körülmény, hogy a gazda és cselédje közt szerelmi viszony fejlődött. **44.**

A cselédbérkövetelés akkor is a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, ha a panaszolt gazda azt hozza fel védelmére, hogy a követelt bért a cseléd által okozott kár fejében tartja vissza. **57.**

Az a körülmény, hogy a panaszos tényállitásainak bizonyitására az eskün kivül más bizonyiték nem áll rendelkezésre, nem indokolhatja a cselédbérkövetelésnek birói hatáskörbe utasitását. **64.**

Teljesitett szolgálat ellenszolgáltatása fejében cselédszerződés alapján követelt bér nem kártéritési követelés és közigazgatási útra tartozik. **59.**

A szolgálati szerződésnek idő előtti felbontása esetére kikötött összeg iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **60.**

Az élelmezés a cselédbér kiegészitő része és az annak ellenértékeként a szolgálatból elbocsátás alapján a szolgálatban nem töltött időre követelt összeg nem lévén kártéritési, hanem cselédbérkövetelés, az annak megitélése iránt előterjesztett kereset megbirálása közigazgatási útra tartozik. **58.**

Cseléd elleni kártéritési keresete a gazdának birói útra tartozik. **61.**, **62.**

A szolgálat önkényes elhagyása miatt cseléd ellen inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. **63.**

Jogtalan elbocsátás alapján a szolgálatban nem töltött hátralevő időre járó bér czimén követelt összeg nem kártéritési követelés. **33.**, **38.**, **41.**, **55.**

A szolgálatból ok nélküli elbocsátás alapján a szolgálat meghatározott tartamára követelt bér kártéritési követelés. **35.**

Cselédbérkövetelés akkor sem kártéritési követelés, ha a cseléd szolgálatát meg sem kezdette. **39.**

A régi helyen hátrahagyott cselédkönyv eltitkolása mellett uj cselédkönyv kiállittatása. **63.**

Az 1876: XIII. t.-cz. érvényét megelőző időből származó cselédbér iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik. **65.**

2. Az iparos és segédje közötti szolgálati viszony.

Mérnöki határfelmérés ipari foglalkozásnak és a munkaadó mérnök iparosnak nem tekinthető. **67.**

A gyógyszerészet közegészségügyi intézmény, nem iparág; a gyógyszerész nem iparos, következésképp a gyógyszerészsegédnek a főnök ellen a szolgálati viszony alapján inditott keresete nem tartozik azok közé az ügyek közé, a melyekben a birói eljárást iparhatósági eljárásnak kell megelőznie. **66.** Határfelmérésre előmunkásul felfogadott pallérnak a felfogadó mérnök ellen a felmondási időre járó illetmények iránt inditott ügyében a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás. **67.**

Kir. kisebb haszonvételen alapuló malomüzletben alkalmazott malomvezető hátralékos járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **68.**

Gőzmalomban alkalmazott üzletvezető iparossegéd, a kinek felmondás nélküli elbocsátása alapján munkabér iránt inditott keresete a birói eljárást megelőzőleg az iparhatóság elé tartozik. **70.**

A teendők fontossága és a fizetés magassága a szolgálati viszony természetét nem változtatja meg. **71.**

Kereskedelmi czég üzletkörében a munkások felügyeletére alkalmazott egyén kereskedelmi alkalmazott és munkabér követelése első sorban az iparhatóság előtt érvényesitendő. **71.**

Hentesipar gyakorlására nem képesitett egyén által a hentesüzlet vezetésére alkalmazott járandóságának megfizetése iránt inditott ügyben első sorban az iparhatóságnak kell eljárnia. **72.**

Évi fizetés és napidij mellett alkalmazott „utazó pénzbeszedő“ járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik. **73.**

Fogyasztási adóbérletben alkalmazott kereskedősegéd járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik. **75.**

Kereskedő részéről a fogyasztási adó kezelésére felfogadott üzletvezetőnek a szolgálati viszonyból származó követelése a közigazgatási hatóság elé tartozik. **76.**

A kereskedősegédi alkalmaztatással létesült szolgálati viszony jogi természetén nem változtat az, hogy a kereskedő-

segéd a kereskedő czégnek (divat- és kézmüáru czég) más vállalatában: a fogyasztási adók kezelésében vett részt. **76.**

Takarékpénztári könyvvezető által felmondási időre követelt fizetés iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik. **77.**

Kereskedői segédszemélyzet alatt mindazokat a személyeket kell érteni, akik valamely kereskedőhöz, mint főnökhöz szolgálati viszonyban állanak és annak üzletében állandóan alkalmazva, kereskedelmi természetü tevékenységüket annak szentelik. **78.**

A kereskedés is az iparágak közé tartozik **78.**

Havi átalány, napidij és provisió mellett állandóan alkalmazott szerzőközeg kereskedősegéd. **78.**

Biztositó társaság által volt ügynöke ellen, szolgálati viszony alapján kapott előleg és átalány visszatéritése iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik. **78.**

Biztositó társaságnak elbocsátott (évi fizetés mellett alkalmazott) főügynökségi főnöke által a társaság ellen fizetés megtéritése iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik. **79.**

A fegyenczek munkaerejét kibérlő vállalkozó és üzletvezető segédje között a munkaviszony megszünéséből felmerült ügyben az eljárás az iparhatóság elé tartozik. **74.**

Drótos segédnek drótos házaló ellen hátralékos munkabér iránt inditott ügyében az eljárás birói útra tartozik. **69.**

3. Mezei munkabéri viszony.

Mezei munkás fogalma. **80.**; **50.**

Földnek részért való megmunkálásából származó követelés iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás. **80.**

Munkára közösen vállalkozó napszámosok közt e jogviszonyból támadt ügyekben az eljárás birói útra tartozik. **81.**

Szolgálati bér vagy napszám kikötése nélkül irásbeli szerződés, illetőleg munkásigazolvány hiányában mezei munkára kötött szolgálati szerződésből származó követelés iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **82.**

Aratógazda járandóságai iránt a munkaviszony megszünése után inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik. **83.**

Aratórész kiszolgáltatása iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik. **84.**

Az 1898: II. t.-cz. 73. §-ában meghatározott értékhatár szempontjából a többek részéről kötött munkaszerződés alapján inditott ügyben az egyes panaszosok részéről egyénenként követelt kártéritési összeg az irányadó. **85.**

Gazdasági munkaszerződés alapján igényelt kárköve-

telésre irányuló ügyben közigazgatási útra tartozik az eljárás. **85**.

Községi biró által nem láttamozott, az 1876: XIII. t.-cz. hatálya alatt létrejött mezei munkabéri szerződésre alapitott követelés iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik. **86**.

Az 1898: II. t.-cz. alkalmazása az 1876: XIII. t.-cz. hatálya alatt kötött szerződésből felmerült ügyben. **87**.

Mezőgazdasági munkáért az előirt alakszerüség megtartása nélkül kötött szerződés alapján előre felvett bér egy részének visszatéritése iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás. **87**.

Igazolványnyal nem biró kaszás ellen munkába nem állás miatt kártérités iránt inditott ügyben az eljárás a biróság elé tartozik. **88**.

4. Vasúti hivatalnok szolgálati viszonya.

A volt duna-drávai vasutnál alkalmazott és a vasútnak az állam által átvétele következtében a m. kir. államvasutak hivatalnokává vált vasúti hivatalnoknak hivatali fizetésére irányuló követelése birói útra tartozik. **89**.

V. Erdei, mezei és egyéb kár megtéritése.

1. Erdei kár.

A közigazgatási hatóságok birói hatáskörébe tartozó erdei kihágás esete csak akkor forog fenn, ha valaki erdőben levő élőfát vagy ott levő levágott, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát lop, de ha ölberakott, tüzelésre elkészitett, tehát felhasználásra már feldolgozott fát visznek el, az ebből felmerülő magánjogi követelés birói útra tartozik. **90**.

Más erdejében elkövetett kárositás okából erdei kihágás miatt a közigazgatási hatóság magáninditvány hiányában a kihágási eljárást folyamatba nem tehetvén, a csak kártéritésre irányuló eljárás birói hatáskörbe tartozik. **92**.

A per érdemére tartozik az a kérdés, hogy a károsult fél az erdei legeltetéssel okozott kárának megtéritését polgári per útján követelheti-e a nélkül, hogy az erdei kihágásnak megbüntetését az erre illetékes hatóság előtt szorgalmazza. **92**.

Erdőben ölberakott tüzifának állitólag jogtalan elvitele miatt az érték és a költségek iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás. **90**.

Erdei és mezei kárnak egy összegben kért megtéritése. **92**.

Kir. erdőhivatal utasitására és közremüködésével előállitott és erdő befásitására, tehát erdőgazdaság czéljára szol-

gáló csemetekertre az 1879 : XXXI. t.-cz. szabályai lévén alkalmazandók, az abban elkövetett károsítás megtérítése iránt, ha a panaszolt kár hatvan koronát meghalad és a panaszos büntetést nem kért, az eljárás birói hatáskörbe tartozik. **93.**

Az 1879:XXXI. t.-cz. 70. §-ának a rendelkezése, mely szerint a közös erdőben a közbirtokosok által elkövetett lopás vagy károsítás szintén erdei kihágás, nem minden közös birtokban álló erdőben, hanem csak a közbirtokossági közös erdőben elkövetett lopásra vagy károsításra alkalmazandó. **91.**

Közös tulajdont képező erdőterületen állitólag a jogosnál több fának kivágatása miatt a tulajdonostárs ellen inditott ügyben a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás. **91.**

2. Mezei kár.

A károsult fél inditványára üldözendő mezőrendőri kihágással okozott kárnak vagy kárdijnak megitélése csak akkor tartozik a közigazgatási hatóság hatáskörébe, ha a kihágás iránt is folyik eljárás. **94.**, **95.**, **96.**, **97.**, **98.**, **99.**, **100.**

Mezőrendőri kihágás kérdése abban az esetben, ha a földterület tulajdonjoga vitássá válik. **95.**

Hatvan koronát meghaladó kárdij iránti követelés. **96.**

Az 1894: XII. t.-cz. hatályba lépte előtt okozott kár megtéritése és járulékai iránt inditott ügyben, büntetésre irányuló inditvány hiányában a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás. **101.**

Ismeretlen tettesek által okozott mezei kár megtéritése iránt a volt felelős csőszök ellen inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **102.**

3. Egyéb kár.

Osztatlan közös tulajdonosok közül azokkal szemben, a kik a kisajátitási tárgyalásra nem jelentek meg, a kártalanitási ár megállapitása birói hatáskörbe tartozik. **103.**

Kisajátitásnak az ingatlan osztatlan része, a közös tulajdonosok egyikének osztatlan illetősége nem lehet a tárgya. A kártalanitási ár valamennyi tulajdonostársra egységesen állapitandó meg. **103.**

Az 1881 : XLI. t.-cz. 36. §-ának alkalmazásához. **103.**

Lóherének volt haszonbérlő által állitólag jogtalan elhordása miatt támasztott követelés iránt inditott ügyben az eljárás a községi biróság hatáskörébe tartozik. **104.**

Fausztatás, illetőleg tutajozás által okozott kár megtéritése iránti ügy birói hatáskörbe tartozik. **105.**

Fausztatás, illetőleg tutajozás által okozott kár követelésének elévülése. **105.**

Malomba vezető út elzárása által a molnárnak okozott kár megtéritése iránt inditott polgári ügyben birói útra tartozik az eljárás. **106.**

Az a kérdés, hogy a közigazgatási tisztviselő mulasztásából eredő kártéritési keresetet a felelősség fegyelmi úton való megállapitásának meg kell-e előznie vagy nem, a hatásköri kérdés megbirálásánál nem lehet döntés tárgya. **107.**

Községi közegek elleni kártéritési kereset inditásához előzetes közigazgatási eljárásra nincs szükség. **108.**

Közúti hid padlójának elkorhadása következtében megsérült és elhullott csikóért a viczinális útalap ellen kártérités iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás. **107.**

Szeszes italoknak a község mint regalebérlő kérelmére történt lefoglalásából származó kár megtéritése iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás. **108.**

Ha a községi biróság az eljárást illetéktelensége okából megszünteti, a biróság az ügyet az alapon, hogy az a községi biróság elé tartozik, el nem utasithatja. **109.**

Magánjogi szerződésből eredő készpénzbeli kártéritési követelés érvényesitése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **109.**

Vadak által okozott kár megtéritése — kihágási eljárás esetén kivül — a polgári biróság elé tartozik. **110.**

Jóhiszemüen vett állatnak hatósági beavatkozással régebbi tulajdonosának visszaadása alapján az eladó ellen a vételár visszatéritése iránt inditott kereset birói útra tartozik. **111.**

VI. Hagyatéki ügyek.

(A*-gal jelölt esetek az 1894: XVI. t.-cz. hatálybalépte előtti jogszabályok alkalmazására vonatkoznak.)

Az 1894: XVI. t.-cz hatálybalépte előtt felmerült ügyben az 1894: XVI. t.-cz. alkalmazása. **112., 113., 114., 115., 116., 118.**

Az 1894: XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt meginditott hagyatéki ügyben a korábbi jogszabályok alkalmazása. **117., 119., 130., 131., 136., 137.**

Az 1894 : XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt meginditott hagyatéki ügyben, ha az örökösök egy részének örökösi nyilatkozata az 1894: XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt még beszerezve és a hagyaték egy része (házközösségi jutalék) tárgyalva nem volt, az 1894: XVI. t.-cz. szabályai lévén alkalmazandók, a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **112.**

Az 1894: XVI. t.-cz. hatálybaléptének napja előtt inditott, de csak e nap után letárgyalt hagyatéki ügyben a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **113.**

Az 1894 : XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt meginditott hagyatéki ügyben, ha több örökös örökösödési nyilatkozata csak e t.-cz. hatálybalépte után vétetett ki, birói hatáskörbe tartozik az eljárás. **114.**

Ingó hagyaték hátrahagyásával Magyarországban meghalt bizonytalan honossägu egyén hagyatéki ügyében birói útra tartozik az eljárás. **115.**

Hagyatéki ügyben felmerült kir. közjegyzői dijak megállapitása tárgyában, ha a tárgyalás az 1894: XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt befejezve nem volt, az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **116.**

Az 1894: XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt meginditott hagyatéki ügyben, ha a hagyaték tárgya házközösségi jutalék, a hagyaték átadása birói hatáskörbe tartozik. **117.**

Oly hagyatéki ügyben, melyben a gyámhatóság a tárgyalást az 1894 : XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt el nem rendelte, a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás. **118.**

A korábbi jogszabályok alá eső hagyatéki ügyben, ha a távollevő örökösök önjoguak, a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás. **119.***

Hagyatéki ügyben, ha valamelyik örökös tartózkodási helye ismeretlen, de az, vagy örököstársa gyámhatóság alatt nem áll, a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás. **120.** 665*.

Hagyatéki ügyben, ha örökösök ismeretlenek vagy nincsenek; az eljárás birói útra tartozik. **121.***

Ha oly örökös van érdekelve, ki a halálesetfelvételi iven tévesen szerepel, mint gyámhatóság alá tartozó egyén, az eljárás birói útra tartozik. **122.***

Hagyatéki ügyben, ha a kiskoru örökös az eljárás közben nagykoruvá vált és ha az örökhagyó állitólag gyenge elméjü özvegyet hagyott hátra, az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. **123.***

Ha az örökhagyó végrendeletében nagykoru örököst nevezett, de az iratok arra látszanak mutatni, hogy végintézkedése a hagyatékot nem meritette ki, a törvényes örökösök közt pedig kiskoruak is vannak, az eljárás a gyámhatóság hatáskörébe tartozik. **124.***

Hagyatéki ügyben, ha a végrendeleti általános örökös nagykoru, de az örökhagyó örökösödési igényt nem támasztó rokonai közt kiskoruak vannak, az eljárás birói hatáskörbe tartozik. **125.***

Ha az örökhagyó vagyonáról végrendelettel rendelkezett: az a körülmény, hogy a halálesetfelvételi iv az örökhagyó törvényes örököseit ismeretlen tartózkodásuaknak jelzi, sem a biróság, sem a gyámhatóság részéről hivatalos beavatkozást nem tesz szükégessé. **126.***

Az a körülmény, hogy szabadságvesztés-büntetésre itélt egyén van a hagyatékban érdekelve, a gyámhatóság beavatkozási jogát nem állapitja meg. **127.***

Az 1877: XX. t.-cz. 28. §-ának *d)* és *e)* pontjai alapján elrendelt gondnokság a cselekvőképességet nem korlátozza. **127.**

Az atyán elkövetett büntett az öröklés fonalát nem szakitja meg. **127.**

Gyámhatósági hatáskörbe tartozik az eljárás, ha a hagyatékban a törvényes leszármazók nélkül elhunyt örökhagyó anyának házasságon kivül született kiskoru gyermeke van érdekelve. **128.***

Házasságon kivül született gyermekek atyjuk hagyatékában törvényes örökösi minőségben érdekelve nem lévén, az a körülmény, hogy az örökhagyó atya kiskoru gyermekeket hagyott hátra, a gyámhatóság hatáskörét nem állapitja meg. **124.***

Ha az örökség tárgya ingatlan, akkor is a biróság van hivatva az eljárásra, ha az ügyben nem az 1894: XVI. t.-czikknek, hanem a korábbi jogszabályoknak a rendelkezéseit kell alkalmazni. **130.***

Abban az esetben, ha a hagyatékhoz ingóságon felül ingatlan vagy telekkönyvileg bejegyzett jog is tartozik, az átadó végzés meghozatalára az ingóságot illetőleg is a biróság van hivatva. **131.***

A hagyatéki ingatlanokon kivül az ingóságokra is kiterjedő átadási végzés meghozatala a biróság hatáskörébe tartozik. **132.***

A hagyatéki eljárásban eladott ingatlanrész vételárának beszavatolása birói hatáskörbe tartozik. **133.***

Az örökhagyó életében ideiglenes szerződéssel eladott, de véglegesen csak az örökhagyó halála után átruházott ingatlanok vételárának beszavatolása a biróság hatáskörébe tartozik. **134.***

A hagyaték átadása után kideritett hagyatéki vagyonrész beszavatolása a biróság hatáskörébe tartozik. **135.***

A 43195/95. sz. rend. 7. §-a a megbizásnak a tárgyalásra megbizva volt hivatalos közegtől elvonása okából olyan esetben rendeli az ügynek a birósághoz áttételét, a mikor a gyámhatóság a megbizást még az 1894: XVI. t.-cz. életbelépte előtt vonta el és az időpont előtt más közeget a tárgyalással nem bizott meg. **136.**

Ha az ügyben a törvényszék az 1894: XVI. t.-cz. életbelépte előtt perreutasitó végzést hozott, a hagyatéki tárgyalás befejezettnek tekintendő és a törvényszék által az 1894: XVI. t.-cz. életbelépte után elrendelt pótlás foganatositása a gyámhatóság hatáskörébe tartozik. **136.***

A kir. közjegyző dijainak és kiadásainak az 1894: XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt letárgyalt hagyatéki ügyekben való megállapitása iránt felmerült kérdésben az árvaszék hatáskörébe tartozik az eljárás. **137.***

A gyámhatóság részéről hagyatéki tárgyalással megbizott

kir. közjegyző eljárási dijának kielégitése végett a biróság hatáskörébe tartozik az ingatlanra irányzott végrehajtási kérelem felől határozni. **138.***

A gyámhatóság marasztaló határozatainak végrehajtása. **138.**

Hagyatéki ügyben a perreutasitás után felmerült kérdésben birói útra tartozik az eljárás. **139.**

Az 1877 : XX. t.-cz. hatálybalépte előtt inditott hagyatéki ügyben a gyámi számadásra nézve birói hatáskör. **140.***

Hatáskör az 1877: XX. t.-cz. hatálybalépte előtt inditott hagyatéki ügyben. **141.***

A biróságra annak a kérdésnek eldöntésénél, hogy az átadás előtt magánkézből eladott hagyatéki ingatlan tulajdonjogának közvetlenül a vevő nevére bekebelezésébe beleegyezzék-e, nem tartozik annak vizsgálata, hogy a vevő a vételi szerződés feltételeit teljesitette-e vagy nem. **142.**

A hagyatéki eljárás folyamán eladott hagyatéki ingatlan vételárának a vevőtől behajtása és a vevő megszámoltatása, ha az örökösök között kiskoruak vannak, a gyámhatóság hatáskörébe tartozik. **142.**

Az 1877 : XX. t.-cz. hatálybalépte előtt folyamatban levő ügyben utóörökös részére később szükségessé vált gondnokrendelés. **143.**

Mely esetben illeti a gyámhatóságot az 1877: XX. t.-cz. értelmében az utóörökös részére gondnok kirendelése? **143.**

Végrendeletben kinevezett hagyatéki gondnok megszámoltatása abban az esetben, a mikor a gyámhatóság a gondnok ellen már felhivási pert inditott, a hagyatéki biróság hatáskörébe nem tartozik. **144.** *

VII. Egyéb polgári ügyek.

A társas czég helyett egyéni czégre utaló szöveg használata az 1884: XVII. t.-cz. 58. §-ába és 157. §-ának *d*) pontjába ütköző kihágás, a melynek megbirálása a közigazgatási hatóság elé tartozik. **145.**

Czégnek jogosulatlan használatáról (czégbitorlásról) akkor lehet szó, ha valaki valamely nevet czégül használ, holott ennek használatához joga nincsen. **145.**

Elmebeteg nagykorunak gondnokság alá helyezése iránti eljárás meginditása. **146.**

Szabadságvesztés-büntetésre itélt egyén részére a házassági perben, illetőleg a békéltetési eljárásban való képviselet czéljából gondnok, helyesebben ügygondnok kirendelése felől intézkedni a biróság hatáskörébe tartozik. **147.**

Több bányamértékből álló bányatelek elkülönitését és bányatelekkönyvi átiratását a bányahatóság engedélye nélkül a bányabiróság el nem rendelheti. **148.**

Az általános bányatörvényre vonatkozó végrehajtási szabályok, mint értelmezési forrás, annak ellenére is figyelembe vehetők, hogy az id. tvk. szab. VII. k. 15. §-a a bányatörvénynek csak anyagi részét tartotta fenn. **148.**

Italmérési jog csonkitása iránti ügyben a lefoglalt italok és edények elkobzását kimondó közigazgatási határozatban el nem tartható edények és italok értéke helyett a felek egyezségével megállapitott pénzbeli marasztalásnak végrehajtása közigazgatási útra tartozik. **149.**

Ingatlanra végrehajtást elrendelni a községi biróságnak hatáskörébe nem tartozik. **150.**

Ingatlanra végrehajtást a községi biróság itélete alapján az oda beadott és áttett kérvényre a telekkönyvi hatóság rendeli el, ha előtte az ingóságra vezetett végrehajtás sikertelenségét igazolják. **150.**

A kir. járásbiróság által kisebb polgári peres ügyben hozott itélet végrehajtásának foganatositásával megbizott községi biróság által foganatositott végrehajtás ellen beadott igénykereset megbirálása a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik. **151.**

Igényper elbirálására, erdei kihágásból kifolyó végrehajtási ügyben, a biróság van hivatva. **152.**

20 frtot meg nem haladó biztositási dij iránt inditott perben a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás, ha a községi biróság a keresetet hatáskör hiányából visszautasitotta. **153.**

Bérleti viszonyból származó perben, ha a per tárgyának értéke 40 K-t meg nem halad, a községi biróság hatáskörébe tartozik az eljárás. **154.**

Gyermekek tartása kérdésében, ha a szülők törvényesen el nem váltak, de tartósan különválva élnek, a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik az eljárás. **155.**

A gyámhatóság részéről az 1877: XX. t.-cz. 13. §-a alapján a válóper befejezéséig megállapitott ideiglenes gyermektartási dij részleteire irányuló végrehajtás ingókra nézve közigazgatási útra tartozik. **156.**

Özvegyi haszonélvezet zár alá vételénél a gondnok kirendelésére az árvaszék van hivatva. **157.**

Birósági zárgondnok támogatása végett szükséges karhatalom kirendelése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. **158.**

Az ügyvédi rendtartás (1874: XXXIV. t.-cz.) hatálybalépte előtti időben a biróság részéről az elhalt ügyvéd irodája részére kirendelt gondnoknak az ügyvédi rendtartás hatálybalépte utáni időben lemondása esetében más gondnok kirendelése birói hatáskörbe tartozik. **159.**

Ügyvéd ellen a megbizás nem teljesitése okából irat kiadása s előleg visszatéritése iránt beadott panasz elintézése a biróság hatáskörébe tartozik. **110.**

A biróság, eljárásának befejezésével az ügyet az ügyvéd fegyelmi hatóságával közölheti. **160.**

Gyámság alatt állott egyénnek az árvapénztárban kezelt pénzét a gyámság alól felszabadulása után a gyámhatóság megkeresésére a biróság akkor is köteles birói letétül elfogadni, ha a felszabadulásra vonatkozó határozatot a volt gyámoltnak távolléte miatt nem lehetett kézbesiteni. **161.**

Távollevő gondnokság alá helyezésének szorgalmazására a biróság nincs hivatva. **161.**

Magánkötvény őrzése birói hatáskörbe tartozik. **162.**

A gyámhatósági rendelkezés körében a magánadóslevelek is pénzértéknek tekintendők. **162.**

Egyes esetekben nem követelt és igy felszaporodott hidvámdijnak egy összegben utólag megfizetése iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. **163.**

Mások helyett előlegezett tagositási költségrészletek visszatéritése iránt inditott ügyben az erdélyi részek területén birói útra tartozik az eljárás. **164.**

Ha a hatósági körállatorvos nem hatósági kirendelés, hanem a vásártartásra jogosult fél megbizása alapján jár el a vásár alkalmával, nem hatósági müködést, hanem magánállatorvosi gyakorlatot teljesit, mihez képest az ennek alapjául szolgáló megbizás a felek között magánjogi viszonyt létesitvén, az ebből származó követelés megbirálása birói útra tartozik. **165.**

MÁSODIK RÉSZ.

A közigazgatási biróság és a közigazgatási hatóság között felmerült hatásköri összeütközési esetek.

Általános határozatok.

(1896: XXVI. t.-cz. 16—21. §.)

Főkérdés és előkérdés viszonya (1896: XXVI. t.-cz. 17. §.) **167.**, **170.**, **177.**

Ha az eldöntendő főkérdésben nincs a közigazgatási biróság előtt eljárásnak helye, az eldöntendő főkérdéssel kapcsolatos mellékkérdés felett akkor sem határoz a közigazgatási biróság, ha az különben a közigazgatási biróság elé tartoznék. **170.**

A közigazgatási biróság hatáskörét a jog- és törvényhasonlatosság elve alapján nem lehet kiterjeszteni. (1896: XXVI. t.-cz. 19. §.) **168.**, **170.**, **173.**, **177.**, **179.**

Felügyeleti intézkedés kizárása. (1896: XXVI. t.-cz. 20. §.) **173.**

1. Községi ügyek.

(1896: XXVI. t.-cz. 22—37. §§.)

Községi segédjegyző törvényes minősitésének kérdésében hozott törvényhatósági bizottsági határozat felülvizsgálata akkor is a közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik, ha a törvényhatósági bizottság a községi választás tárgyában nem felebbezés következtében, hanem hivatalból határozott **166.**

Ha az a kérdés, hogy valamely puszta önálló jellegü puszta-e. nem önállóan, hanem azzal a kérdéssel kapcsolatban tárgya a vitának, hogy az ezen önállónak vitatott puszta után fizetett állami egyenes adónak csak fele része alapján legyen e a községi pótadó követhető: akkor annak a kérdésnek, mint a biróság hatáskörébe tartozó főkérdéssel elválaszthatlan kapcsolatban álló előkérdésnek az eldöntése szintén a közigazgatási biróság elé tartozik. **167.**

A székesfővárosiköztisztasági szabályrendelet 24. § ában megállapitott utczatisztogatási kötelesség, illetőleg az annak nem teljesitése esetére megállapitott költségmegtérités nem esik az 1896: XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában meghatározott dijak és járulékok fogalma alá és igy az arra vonatkozó vitás kérdés a közigazgatási biróság elé nem tartozik. **168.**

Az 1896: XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában szem előtt tartott közérdekü intézmény valamely olyan állandó tényleges berendezés, a mely a közérdeknek szolgálatára van hivatva, tehát közigazgatási czélnak eszköze. **168.**

Ha a községi költségvetés szerint iskolai adó van kivetve, nem forog fenn az 1886: XXII. t.-cz. 126. §-a b) pontjának az az esete, hogy az összes kiadások a községi vagyon jövedelméből községi adó nélkül fedeztetnek, következésképen a törvényhatóság a községi költségvetést ebben az esetben részletesen felülvizsgálja s az ez irányu határozat ellen beadott panasz megbirálása a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik. **169.**

2. Törvényhatósági ügyek.

(1896: XXII. t.-cz. 38–47. §§.)

Budapest székesfőváros tanácsának választási eljárása ellen a közigazgatási birósághoz intézett panasznak nincs helye. **170.**

Annak a kérdésnek a megbirálása, hogy a törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e már vagy nem és hogy nyugdijazása szolgálatképtelenség okából helyesen történt-e vagy nem, a közigazgatási biróság hatásköréből ki van zárva **171.**, **172.**

3. Vallási és népoktatási ügyek.

(1896: XXVI. t.-cz. 48—53. §§.)

Államilag segélyezett községi iskolai tanitó választását jóváhagyó közigazgatási bizottsági határozat ellen beadott panasz tárgyában, ha a tanitó fizetése évi 120 koronát meghaladó államsegélylyel egészittetik ki, a közigazgatási biróság előtti eljárásnak nincs helye. **173.**

4. Vizjogi ügyek.

(1896: XXVI. t.-cz. 54—60. §§.)

Az 1885: XXIII t.-cz. 156. §-a alapján a közigazgatási hatóság és nem a rendes biróság hatáskörébe tartozik az a kérdés, a mely valamely vizi munkálat költségének viselését tárgyazza. **174.**

A közigazgatási biróságnak az 1896: XXVI. t.-cz. 54. §-ának 6. pontján alapuló hatásköre csak azokra az esetekre vonatkozik, a melyekben az alispán stb. az 1885: XXIII. t.-cz. 177. §-a értelmében másodfokban határoz. Valamely vizi munkálat létesitési és fentartási költségének viselése felett intézkedni nem esik a felügyelet körébe és másodfokban a közigazgatási bizottság hatáskörébe tartozik. **174.**

A költségviselésre kötelezés nem tekinthető intézkedésre kötelezésnek. **174.**

Engedélyezett vizi mü fentartási költségének viseléséről való határozás a közigazgatási biróság hatáskörébe az 1896: XXVI. t.-cz.-nek sem 54. §-a 6 p., sem 57. §. 6. v. 7. p. alapján nem vonható. **174.**

5. Közúti és vámügyek.

(1896: XXVI. t.-cz. 61—66. §§.)

A község részére a minister által kiadott hidépitési engedélyben a vámos hid tulajdonosának védelmére megállapitott annak a rendelkezésnek végrehajtása ellen, mely szerint: ha nem községbeli lakos, vagy községbeli lakos nem gazdasági czélból kel át a hidon, a község esetenkint közigazgatási úton behajtandó 50 koronát fizet, a közigazgatási biróság előtt panasznak nincs helye. **175.**

6. Cseléd-, munkás- és napszámos-ügyek.

(1896: XXVI. t.-cz. 74. §.)

Feles dohányosok és a munkaadó között az 1878: II. t.-cz. életbe lépte előtt az 1876: XIII. t.-cz. 85. §-ában előirt alak-

szerüségek megtartása nélkül kötött szerződés alapján az 1898: II. t.-cz. életbelépte után inditott ügyben hozott közigazgatási határozat ellen beadott panasz megbirálása a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik. **176.**

7. Adó- és illetékügyek.

(1896: XXVI. t.-cz. 81., 82. §§.)

Ha a fél nem a kirótt illeték és birság jogosságát és helyességét támadja meg, hanem a méltányosság alapján kéri a felemelt illeték mérséklését, a mintegy kegyelmi kérelmet előterjesztő felebbezés elintézése a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik. **177.**

A községi jegyző által elmulasztott adóügyi munkálatoknak a kir. pénzügyigazgatóság által pótlása következtében felmerült költség megtérítésének kérdésében a kir. közigazgatási biróság előtt eljárásnak nincs helye. **178.**

Az 1896: XXVI. t.-cz. 82. §-ának I. 7. pontjában a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe utalt kártéritési kötelezettség alatt csak azoknak a károknak megtéritésére vonatkozó kötelezettséget lehet érteni, a melyek az 1889: XXVIII. t.-cz. 8. §. 6. *b*), *c*), 8. *b*), és 9. *b*), és *c*) pontjában mint károk, vannak megjelölve. **178.**

8. Állami alkalmazottak illetmény- és nyugdijügyei.

(1896: XXVI. t.-cz. 83. §.)

Az állami alkalmazottnak nem minden, hanem csak az 1893: IV. t.-czikkben biztositott, vagyis olyan illetményére nézve van a közigazgatási biróság előtt eljárásnak helye, a melyhez az állami alkalmazottnak törvényen alapuló követelési joga van. **179.**

Az 1893: IV. t.-czikkbe felvett állomás után az 1893: IV. t.-cz. utáni költségvetési törvénybe pótlólag felvett járandóság nem esik az 1893: IV. t.-cz. alá. **179.**

Olyan igényekre, a melyek csupán a költségvetési törvényre alapithatók, a közigazgatási biróság hatásköre nem terjed ki. **179.**

A költségvetési törvény csak a kiadás lehetőségét adja meg, de nem ad az állami alkalmazottnak az abba felvett illetményre nézve követelési jogot. **179.**

Ha a természetbeni lakásnak a törvényes lakpénz helyett elfogadására az állami tisztviselő nincsen kötelezve, akkor az a lakpénzt helyettesitőnek és igy az 1893: IV. t.-cz. szerint járó illetmény jellegével birónak nem tekinthető, miért is az a kérdés, hogy a természetbeni lakás használati értéke

megfelel-e a törvényes lakpénz összegének, mint magánjogi természetü, a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik. **180.**

Az a kérdés, hogy az állami alkalmazott szolgálatképtelenségének megállapitása és ez alapon végkielégitése helyesen történt-e, a közigazgatási biróság hatáskörébe nem vonható, hanem mint az állami szolgálatból elbocsátást eredményező cselekmény, az igazgatási, illetőleg a fegyelmi jog gyakorlására hivatott hatóságnak a hatáskörébe tartozik. **181.**

A ministernek a szolgálatképtelenség okából végkielégitést rendelő intézkedése ellen nincs helye a közigazgatási birósághoz intézett olyan panasznak, hogy a ministeri intézkedés hatályon kivül helyezésével a végkielégitett előbbi fizetésével szolgálatába visszahelyeztessék. **182.**

Annak a kérdésnek elbirálása, hogy valamely állami alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e már vagy nem és ehhezképest az nyugdijazható-e vagy nem, az igazgatási hatóságok végérvényes döntése alá tartozik és a kir. közigazgatási biróság által felülbirálás alá nem vonható. **183.**

Annak a kérdésnek az eldöntése, hogy az állami alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e s ez alapon az nyugalomba helyeztessék-e s ehhez képest abban a kérdésben, hogy a szolgálatképtelenség időleges vagy végleges jellegü-e, a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik; következésképen a ministernek ideiglenes nyugalomba helyezésre szóló rendelete ellen nincs helye a közigazgatási birósághoz intézett olyan panasznak, hogy az alkalmazott végleges nyugalomba helyeztessék. **184.**

A ministerelnöknek, mint fegyelmi hatóságnak azon határozata ellen, a melylyel az államszolgálatból elbocsátással kapcsolatban a ministeri hivatalnok nyugdijigényének elvesztését kimondja és a szakministernek azon intézkedése ellen, a melylyel ez alapon a hivatali javadalmat beszünteti, a közigazgatási biróság előtt eljárásnak nincs helye. **185.**

9. Átmeneti intézkedések.

(1896 : XXVI. t.-cz. 152. §.)

Annak a kérdésnek az eldöntésénél, hogy valamely határozat ellen közigazgatási biróság előtti eljárásnak van-e helye, nem a panasz tárgyává tett ügy felmerültének vagy az elsőfoku határozat meghozatalának, hanem a középfoku közigazgatási hatósági határozat meghozatalának időpontja irányadó és ha ez a határozat 1897. évi január 1-e után hozatott, közigazgatási birósági eljárásnak helye van. **186.**

Ez a szabály azokban az ügyekben is alkalmazandó, a melyekre a közigazgatási biróság hatáskörét nem az 1896: XXVI. t.-cz., hanem későbbi törvény állapitja meg. **186**.

HARMADIK RÉSZ.

A közigazgatási biróság és a rendes biróság között felmerült hatásköri összeütközési esetek.

Kiházasitási igéret mellett háztartási munkák elvégzésére felfogadott rokon által e czimen követelt összeg iránt inditott ügy birói hatáskörbe tartozik. **187**.

NEGYEDIK RÉSZ.

A biróság és a közigazgatási hatóság között büntetőügyekben felmerült hatásköri összeütközési esetek.

Általános kijelentések.

A közigazgatási hatóság a hatásköri összeütközés szempontjából akkor is közigazgatási hatóságnak tekintendő, ha a törvényben reáruházott hatáskörben törvénykezési ügyet intéz el. **188**.

A hatáskör alaki kérdésének eldöntésére illetékes hatóság nincs hivatva az ügy érdeméhez tartozó ténykérdések elbirálására. **203**., **231**., **260**., **276**., **281**., **297**., **317**.

A följelentett cselekmény minősitése nem a panaszos félnek, hanem az eljáró biróságnak feladatát képezi. **226**., **276**.

A katonai hatóságok birói illetősége, mint kivételes személyi illetőség szorosan magyarázandó s rendszerint csak addig tarthat, a mig a kivételes személyi illetőségre nézve fennálló személyes kellékek léteznek. **216**., **214**., **219**.

A kir. biróság hivatott elbirálni a hatáskörét megállapitó büntetendő cselekmény mellett még fenforgó s egyébként a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó kihágást is. **259**., **232**., **247**., **265**.

A kártéritési igény az illetékességet nem módositja; ennek elbirálása, — a mennyiben a büntető eljárás során

tisztába hozható, — ugyanazon hatóság hatáskörébe tartozik, mely a büntetendő cselekmény tárgyába ütközik. **239.**, **242.**

A kir. biróság a hozzá utalt ügyet szélesebb hatáskörnél fogva abban az esetben is elbirálja, ha a panaszlott cselekményt a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó kihágásnak minősiti. **244.**, **251.**, **276.**, **278.**, **280—283.**, **321.**, **363.**

A közigazgatási hatóságnak hatásköre tullépésével hozott itéletét a ministertenács hatályon kivül helyezi. **269.**, **292.**, **349.**, **368.**, **369.**

Vitás magánjogi kérdések nem a hatáskör elbirálásánál, hanem az ügy érdemleges eldöntésénél méltatandók. **285.**, **293.**, **294.**, **297.**, **300.**

I. Az állam, a hatóságok, a vallás, a közcsend, a közrend és a közszemérem ellen elkövetett büntetendő cselekmények.

Róm. kath. ünnepnapon dolgoztatás által elkövetett kihágás ügyében a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás. A közigazgatási hatóság a hatásköri összeütközés szempontjából akkor is közigazgatási hatóságnak tekintendő, ha a törvényben reá ruházott hatáskörben törvénykezési ügyet intéz el. **188.**

Hatáskör megállapitása vasárnapon kőtördelés miatt folyamatba tett ügyben. **189.**

Széna-, szalma- és trágya hordás Szent-István napján **190.**

Csirkék és tojások árulása vasárnap délelőtt a templom mellett. A vasárnapi munkaszünet megszegése. **191.**

Buza és trágya hordás, szántás és boronálás vasárnapon. Vallás elleni kihágások. Illetékes a kir. biróság. **192.**

Hatáskör megállapitása Szent-István napján való kaszálás miatt inditott ügyben. **193.**

Lekvárfőzés vasárnapon. **194.**

Isten, Krisztus és Mária szidalmazása többek jelenlétében; az eljárás birói utra tartozik. **195.**

Nyilvános helyen álló róm. kath. szent kereszt bemocskolása miatt feljelentett ügyben az eljárás birói utra tartozik. A K. B. T. K. 80. §-ában emlitett emlékszobor, emlékmü, kép vagy más müvészeti tárgy alatt nem a hitfelekezetek vallásos tiszteletének tárgyai, hanem egyéb, a vallási tisztelet körén kivül álló kegyeleti tárgyak értendők. **196.**

Krisztus szidalmazása az evang. templom előtt és a

lelkész lakásán többek előtt. Az eljárás birói utra tartozik. **197.**

Felekezeti népiskolában tanitás közben, ittas állapotban való megjelenés, a tanitónak a gyermekek jelenlétében szidalmazása és Isten káromlása. **198.**

Éjjel részeg állapotban lármával „tüz" — „tolvaj" kiáltása miatt tett feljelentés tárgyában az eljárás birói utra tartozik. **199.**

Egyházközségi elnöknek szóbeli fenyegetése; illetékes a kir. biróság. **200.**

Veszélyes fenyegetés; (K. B. T. K. 41. §.) az eljárásra a kir. biróság illetékes. **201.**

Hatáskör megállapitása községi elöljáróságnak félrevezetése következtében tett feljelentés alapján és hatósági közegnek fenyegetése miatt inditott ügyben. **202.**

Hatáskör megállapitása vadászati kihágás, megvesztegetés és veszélyes fenyegetés miatt inditott ügyben. Adalék a hatáskör kérdésében hozott határozat keretéhez. Összefüggés, illetve egyesités más bünügygyel. **203.**

Tilos halászat és a tettenérő kincstári erdőőr irányában sértő kifejezések használata miatt tett feljelentés tárgyában az eljárás a közigazgatási hatósághoz tartozik. **204.**

Kihágási ügyben használt fölebbezésben a hatóságot (az eljárt főszolgabirót) sértő kifejezések — a mennyiben rágalmazást vagy becsületsértést nem képeznek — a K. B. T. K. 46. §. alá eső kihágást állapitják meg; az eljárásra a közigazgatási hatóságok illetékesek. **205.**

Hatáskör megállapitása közigazgatási hatósági közegnek (községi aljegyzőnek) istenét káromló kifejezések használata mellett való megsértés miatt inditott ügyben. Illetékes a közigazgatási hatóság. **206.**

Hamis szolgálati (cseléd) bizonyitvány használata miatt följelentett ügyben az eljárás birói utra tartozik. **207.**

Hamis képesitési bizonyitvány kiállitása miatt folyamatba tett ügyben az eljárás birói utra tartozik. Mészáros mesterségben 3 évi állitólagos segédkezési gyakorlat. Az ipartörvény és a K. B. T. K. 71. §-a. **208.**

Mások részére szóló külföldi utleveleknek és népfelkelési igazolványoknak Romániában való eladás végett történt összevásárlása miatt inditott ügyben, az eljárás közigazgatási utra tartozik. **209.**

Magánvádra üldözhető vétségekkel kapcsolatosan a közrend ellen elkövetett kihágás fölött, az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes, midőn a birósági hatáskörbe tartozó cselekmények miatt inditvány elő nem terjesztetett. **210.**

Szerencsejáték (ferbli) miatt tett feljelentés folytán az eljárás birói utra tartozik. A közönség számára nyitva álló

helynek tekintendő az a magánlak is, melybe azon czélból, hogy a szerencsejátékban részt vegyen, bevezetés mellett vagy anélkül, mindenki bebocsájtatik. **211.**

Hatáskör megállapitása a temetkezési szabályok megszegése, továbbá a vasárnapi munkaszünet megsértése és temetési menetnek zavarása miatt inditott ügyben. **212.**

II. Katonai (csendőri) vagy pedig katonák (csendőrök) által elkövetett büntetendő cselekmények.

Hadköteles ujonczszökevények ellen szökés miatt inditott ügyben, az eljárás birói hatáskörbe tartozik. **213.**

Hatáskör megállapitása egyenruhában tartalékos tiszt által elkövetett könnyü testi sértés miatt inditott ügyben. Illetékes a kir. biróság. **214.**

Volt csendőr ellen a csendőri tényleges szolgálat idejében elkövetett büntetendő cselekmény miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **215.**

A közös hadseregnél töltött fegyvergyakorlat ideje alatt elkövetett büntetendő cselekmény miatt az időközben a honvédség tartalékába áthelyezett vádlott ellen az eljárásra a kir. biróság illetékes. A katonai hatóságok birói illetősége, mint kivételes személyi illetőség szorosan magyarázandó s rendszerint csak addig tarthat, amig a kivételes személyi illetőségre nézve fennálló személyes kellékek léteznek. **216.**

Hatáskör megállapitása ujonczállitás elől szökés miatt inditott ügyben. **217.**

Hatáskör megállapitása póttartalékosnak ama cselekménye miatt inditott ügyben, hogy maga helyett a katonai szolgálatba bevonulásra mást birt reá. Illetékes a cs. és kir. hadbiróság. **218.**

Tényleges katonai szolgálatban nem álló egyén által, a tényleges katonai szolgálat tartama alatt elkövetett büntetendő cselekmény miatt az eljárásra a kir. biróság bir hatáskörrel. A közös hadseregnek, hadi tengerészetnek és a honvédségnek tartós vagy ideiglenes szolgálatban álló tagjai ugyan a katonai büntető és fegyelmi szabályok alatt állanak, de ugyanazon egyének, ha a szabadságolt állományban vannak, minden polgári viszonyukra nézve, ugyszintén bünvádi és rendőri ügyekben a polgári törvények és hatóságok alá tartoznak. **219.**

III. Becsületsértés. Rágalmazás.

Szóváltás közben moslékkal leöntés miatt inditott ügyben birói hatáskörbe tartozik az eljárás. **220.**

Ablaknak emberi ürülékkel való bemocskolása miatt

tett panasz tárgyában az eljárás birói utra tartozik. (B. T. K. 261. §. és K. B. T. K. 127. §.) **221.**

Megverés nem verekedés; becsületsértés. Az eljárás birói utra tartozik. Adalék a nyilvános és a közönség használatára nyitva álló hely meghatározásához. **222.**

Részeg állapotban a főszolgabiró hivatali szobájának küszöbére vizelés, mint becsületsértés a biróság hatáskörébe utaltatott. A részeg állapot nem mint külön kihágás, hanem csak mint a beszámithatóság kérdésének eldöntésénél szereplő körülmény jöhet figyelembe. **223.**

Hatósági közeg ellen használt meggyalázó kifejezés becsületsértést képez és mint ilyen a kir. biróság hatáskörébe tartozik. A K. B. T. K. 46. §-a csak oly esetekre nyerhet alkalmazást, amidőn az eljáró hatósági tag vagy közeg egyszerüen sértő, tiszteletlen, de nem meggyalázó kifejezéssel illettetik. **224.**

Fölesketett mezei csősz irányában fenyegetés kiséretében (botnak ütésre emelésével) használt meggyalázó kifejezések miatt az eljárás a kir. birósághoz tartozik. A K. B. T. K. 46. §-ának értelmezése. **225.**

Hatósági közeg ellen használt meggyalázó kifejezések miatt — habár egyenesen kifejezett magáninditvány nélkül — folyamatba tett ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. Rágalmazás és becsületsértés. A följelentett cselekmény minősitése az eljáró biróság feladatát képezi. **226.**

Állitólagos erdei lopásra czélzó kifejezés használata miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. **227.**

„A postamester semmi sem, annyi sem, a mennyinek kinéz“ kifejezés használata nem képez becsületsértést, hanem a K. B. T. K. 46. §-a alá eső kihágást állapitja meg. Az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes. A postamester közhivatalnok. **228.**

Tehénnek a vásártéren való tilos legeltetése és ezzel kapcsolatban a tehén behajtása alkalmával elkövetett becsületsértés miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. **229.**

Államvasuti üzletvezetőséghez intézett beadványban állomásfőnök ellen használt sértő kifejezések miatt az eljárás a közigazgatási biróság hatáskörébe utaltatott, midőn a kir. járásbiróság előzőleg kimondta, hogy becsületsértés vétsége miatt megfelelő inditvány hiányában eljárásnak helye nincs. Az állomásfőnök közigazgatási hivatalnok. **230.**

Becsületsértés és közcsend elleni kihágás miatt folyamatba tett ügy ellátása a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Az ügy érdemében eljáró kir. biróság által döntendő el az, hogy a panaszolt cselekmények a K. B. T. K. 75. §-a alá eső kihágást állapitják-e meg? **231.**

Hatáskör megállapitása becsületsértési szándékra mutató cselekmények és sertés zárlat alkalmával a sertések eltitkolása miatt inditott ügyben. 232.

Csendőrörs ellen tiszteletlen, sértő magatartás és tüzrendőri kihágás miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatósághoz tartozik. 233.

Vágóhid felügyelőnek szóbeli sértése és tettleges bántalmazása miatt az eljárás a kir. birósághoz tartozik. Hatóság elleni erőszak illetve becsületsértés. 234.

Csendőrök ellen használt sértő kifejezések miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatósághoz utaltatott. 235.

Hatáskör megállapitása, az ügyvédek lajstromába való felvételt megtagadó határozat ellen beadott felebbezésben az ügyvédi kamara választmányát sértő kifejezések miatt inditott ügyben. 236.

IV. Az életbiztonság, az egészség és testi épség ellen elkövetett cselekmények.

A) *Testi sértés. Verekedés.*

Veszélyes állat által okozott sulyos testi sértés miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. 237.

Uszitott kutya harapásából származott testi sértés miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. 238.

Hatáskör megállapitása tehén által való eltiprás veszélyéből származott ijedtség következtében beállott betegség miatt büntető eljárás és kártérités iránt inditott ügyben. Adalék a K. B. T. 122. §-ához. Nem képezhet okot az ügynek kir. birósági hatáskörbe való utalására az a körülmény, hogy a sértett fél kártéritési igénynyel lépett fel. 239.

Kerékpárral való elütés által okozott könnyü testi sértés miatt az eljárásra a kir. biróság illetékes. A panaszolt kerékpározás és a panaszosnak elüttetése nem valamely városban vagy községben történvén, a cselekmény a testi sértés hiánya esetében sem bir azon kellékekkel, melyek a K. B. T. K. 120. §-ában körülirt vagy más, a közigazgatási hatáskörbe utalt kihágás tényálladékát alkotják. 240.

Vigyázatlan lovaglás folytán történt elgázolás által okozott könnyü testi sértés miatt az eljárás a közigazgatási hatósághoz tartozik. A könnyü testi sértés csakis mint sulyosbitó körülmény jöhet tekintetbe a K. B. T. K. 120. §-ában meghatározott testi épség elleni kihágás elbirálásánál. 241.

Közut fölé feszitett lánczba való ütközésből származott könnyü testi sértés miatt az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Adalék a K. B. T. K. 117. §-ához és az 1890. évi I. t.-cz. 135. §-ához. 242.

Kőszéndarabbal való megdobással gondatlanságból okozott könnyü testi sértés miatt inditott ügyben az eljárás a

közigazgatási hatósághoz tartozik. Adalék a K. B. T. K. 118. §-ához. **243.**

Cserépzsindelynek ember felé dobása miatti ügyben az eljárásra a kir. biróság illetékes. **244.**

Kölcsönös testi bántalmazás miatt az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes. **245.**

Késsel való támadás mellett nyilvános verekedés tárgyában az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes. **246.**

B) *A vaspályákra vonatkozó, s az életbiztonság és egészség megóvása végett kiadott rendelkezések megóvása.*

Vaspályán való járás a felvigyázó figyelmeztetése daczára. Az eljárás birói utra tartozik. A biróság van hivatva a fenti cselekményen kivül elkövetett és K. B. T. K. 46. §-ába ütköző kihágás fölött is határozni. **247.**

Vasuti sorompó önhatalmu felnyitása és szekerekkel való áthajtás; a vonat menete meglassittatott és az esetleges veszély ily módon hárittatott el. Az eljárás birói utra tartozik. Adalék a K. B. T. K. 111. §-ához és a B. T. K. 418. és 434. §-ához. **248.**

Vasuti pályatesten a közönség részére átjáróul nem szolgáló hidon tilos átkelés miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **249.**

Sorompóval el nem látott vasuti pályatesten kocsival áthaladás és a vonattal való összeütközés miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **250.**

Vasuti pályatesten tilos járkálás miatt folyamatba tett ügy a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **251.**

Hatáskör megállapitása vasuti állomáson a még meg sem állott vonat mellett a vágányokon fuvarszerzés végett tartózkodó bérkocsisok ellen inditott ügyben. K. B. T. K. 111. §-a. Illetékes a kir. biróság. **252.**

Haladó vasuti vonatról leugrás. Az eljárásra a kir. biróság illetékes. **253.**

Mozgásban levő vonatra fölugrás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **254.**

Vasuti pálya mentén bereknek felgyujtása folytán a tűz a pályatestre is kiterjedt s egy távirdaoszlopot megrongált. Az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. Adalék a B. T. K. 437. §-ához. **255.**

Vasuti pályatest lejtőjének rongálása (gödör ásása és tűz rakása) miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság elé tartozik. **256.**

Vasuti vészféknek indokolatlan meghúzása miatt inditott ügy a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **257.**

C) *Az életbiztonság, egészség és testi épség ellen irányuló egyéb cselekmények.*

Jutalom fejében szabályszerü jogositvány nélkül gyógyitás (kuruzslás) miatt az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik. Adalék az 1876. évi 14. t.-cz. 4., 52. §-aihoz, az 1879. évi 40. t.-cz. 92. §-ához és az 1880. évi 37. t.-cz. 4. §-ához. **258.**
Kuruzslóasszony segélyével végbement szülés és a halva született gyermek hullájának előzetes bejelentés és halottkémlés nélkül eltemetése miatt az eljárás birói utra tartozik. Ha ugyanegy egyént terhelő, úgy a közigazgatási hatóságok, mint a királyi biróságok illetékességi köréhez utalt büntetendő cselekmények együttesen jelentetnek föl, az eljárás a kir. biróságokat illeti. **259.**
Gyógyszerész ellen diphteria serumnak késedelmes kiszolgáltatásá miatt inditott ügyben birói hatáskörbe tartozik az eljárás. **260.**
Gyógyszerek késedelmes kiszolgáltatása miatt gyógyszerész ellen inditott ügyben az eljárás közigazgatási hatáskörbe utaltatott. **261.**
Hatáskör megállapitása élvezhetlennek, illetőleg romlottnak talált élelmi czikkek árulása miatt inditott ügyben. Adalék a K. B. T. K. 107. §-ához és az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-ához. Az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik. **262.**
Ártalmas szereknek szabálytalan, illetve engedély nélkül elárusitása. Az eljárás birói hatáskörbe utaltatott. Az 1879. évi 40. t.-cz. 108. §-a által a belügyminiszter úrnak 1875. évi junius 2-án 26,033. sz. a. kiadott rendeletének 8. §-a hatályon kivül helyeztetett; de a rendelet többi részei érintetlenül hagyattak. **263.**

Méregtartalmu pornak jogositatlan árulása miatt folyamatba tett ügyben az eljárás birói utra tartozik. **264.**

Méregtartalmu szereknek orvosi vény nélkül való használata és az elhullott állatok eltakaritásának elmulasztása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **265.**

Szercsika árusitása miatt folyamatba tett ügyben az eljárás közigazgatási utra tartozik. **266.**

Gőzkazán megrepedése ; törvényszerü képesitéssel nem biró gépész alkalmazása. Kazánrendőri kihágás. Az eljárás a kir. biróság elé tartozik. **267.**

Kazánnak a használati engedély lejárta után is üzemben tartása, — továbbá egy kazán szelepének leékelése miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **268.**

Kazánrobbanás folytán testi épség elleni kihágás miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tarto-

zik. A közigazgatási hatóság itéletének hatályon kivül helyezése. 269.

Gőzcséplőgép használata körül elkövetett szabálytalanság miatt inditott ügyben az eljárásra a kir. biróság illetékes. 270.

Hatáskör megállapitása cséplőgépnél orvosi kötszerek készletben tartásának elmulasztása miatt inditott ügyben. Az 1893. évi XXVIII. t.-cz. rendelkezései a mezei munkával foglalkozó cséplőgépek tekintetében alkalmazást nem nyerhetnek. K. B. T. K. 111. §-a. Az eljárásra a kir. biróság illetékes. 271.

Lóvonatu iparvasutnak engedély előtt történt üzembe vétele miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. K. B. T. K. 114. §-a. 272.

Szolgálati ügyben eljáró pénzügyőrök által egy cséplőszérü közelében kutyára tett lövések miatt inditott ügyben az eljárás közigazgatási utra tartozik. 273.

Hatáskör megállapitása kocsinak kutyáktól megbokrosodott lovak által való fölforditása miatt inditott ügyben. (K. B. T. K. 122. §-a). 274.

V. Vagyon ellen elkövetett büntetendő cselekmények.

A) *Az erdőtörvény megszegése.*

Erdei legeltetés által elkövetett kárositás többek által egyidőben, midőn az okozott kár összege külön-külön a 60 koronát meg nem haladja. Az eljárás az erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik. Adalék a tettestársaság és részesség fogalmához. 275.

Tilos erdei legeltetés miatt tett panasz elbirálására a kir. biróságok illetékesek, ha a kár 60 koronánál nagyobb. Adalék a B. T. K. 421. §-ához. A hatáskör megállapitásánál az ennek eldöntésére hivatott hatóság nem vizsgálhatja az ügy érdeméhez tartozó azt a kérdést, hogy a följelentésben összesitve panaszolt kár az egyes terheltek közt feloszthHató-e? 276.

Tilos erdőrészben 60 darab marhának legeltetésével elkövetett kárositás esetében az eljárás az erdei kihágási biróság hatáskörébe utaltatott. Ha a törvény alapján magasabb kártérités is igényelhető, a hatáskör eldöntésének szempontjából csak a tényleg felszámitott kár az irányadó. 277.

70 darab kecskének jogtalan legeltetésével elkövetett erdei kárositás miatt az eljárás a kir. biróság hatásköréhez utaltatott, mert a kár 70 koronára tétetett. A hatásköri kérdés elbirálásánál nem bocsájtkozhatni annak vizsgálatába, hogy tényleg okoztatott-e kár és e kár a 60 koronát meghaladja e vagy sem? A biróság a kideritendő tényállás alap-

ján a panaszolt cselekményt erdei kihágásnak minősitheti s mint ilyent birálhatja el. 278.

Hatáskör megállapitása tilos erdei legeltetés miatt följelentett ügyben, midőn a sértett fél a kárt 60 koronára leszállitja. 279.

Tilos erdei legeltetés többek által elkövetve, midőn az egyik tettes által okozott kár a 60 koronát meghaladja. Illetékes a kir. biróság. Tárgyi összefüggés. 280.

Hatáskör megállapitása tilos erdei legeltetés által okozott és 60 koronánál nagyobb összegben fölszámitott erdei kártétel esetében. A hatáskör alaki kérdésének eldöntésére illetékes hatóság nincs hivatva az ügy érdemére tartozó azon ténykérdés elbirálására, hogy kár okozására irányuló szándék tényleg forog-e fenn? Illetékes a kir. biróság. Adalék az erdőtörvény 157. §-ához. 281.

Erdei kártétel; sertéseknek jogtalan legeltetése és ezek által az erdőben a makknak föletetése. Kár 60 koronán felül. 282.

Erdei kártétel: juhoknak erdőben való jogtalan legeltetése, midőn az erdei érték és árszabályzat alapján érvényesitett kár a 60 koronát meghaladja. Illetékes a kir. biróság. Amennyiben a biróság előtt az derülne ki, hogy a följelentett cselekmények által tényleges kár egyáltalában nem okoztatott, vagy a tényleg okozott károk összege a 60 koronát meg nem haladja, a kir. biróság a közigazgatási hatóságnál szélesebb hatás örében nincs gátolva abban, hogy a följelentett cselekményeket erdei kihágásnak minősitette s mint ilyent birálja el. 283.

Négy élő tölgyfának — melyek összértéke 19 K 80 fill. — kidöntése erdei kihágást képez. Az eljárás közigazgatási utra tartozik. Az a körülmény, hogy az erdei lopást többen követték el, illetve kisérelték meg, egymagában a tolvajszövetség fenforgását nem állapitja meg. Adalék a részesség tanához. 284.

Erdőből felhasználásra feldolgozott fáknak (fajárandóság) elvitele miatt inditott ügy ellátása a kir. biróság hatáskörébe tartozik. 285.

Erdőből fának lopása, ha az elvitt fa értéke a 60 koronán alul esik: kihágást képez. Illetékes az erdei kihágási biróság. 286.

Erdőből „lerakott ölfa“ — „hasábfák“ elvitele a lopás vétségének ismérveit tüntetvén fel, az eljárás birói utra tartozik. 287.

Gondnokság alatt levő egyén lerészegitése és az elhasznált ital ára fejében a gondnokoltnak zár alatt levő erdejéből 8 K értékü élőfának elvitele az 1879. évi XL. t.-cz. 85. §-ába ütköző kihágást és az 1879. évi XXXI. t.-cikkbe ütköző erdei lopást képez; e cselekmények elbirálása a közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik. 288.

Többek által elkövetett — de külön-külön 60 K értéket meg nem haladó élőfának, galyaknak erdőből való elvitele mindegyik tettesre nézve külön erdei kihágást képez. Az eljárás az erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik. Tolvajszövetség nem állapitható meg pusztán abból, hogy többen követték el a lopást. **289.**

Másnak 2 holdnyi befásitott területéről 40 darab, összesen 100 K-ra értékelt fiatal fának kivágása és elvitele a B. T. K. 333. §-ába ütköző lopás tényálladékát meriti ki; a büntető eljárás birói utra tartozik. A befásitott terület ültetvényi, illetőleg erdő minősége ez esetben közömbös. **290.**

Fasorból 123 darab akáczfa lefürészelése és 4 K-ra értékelt nyers fa elvitele. A cselekmény a büntetőtörvénykönyvek alapján birálandó el; erre a kir. biróság bir hatáskörrel. Fasor nem erdő. **291.**

Tüzelésre feldolgozott ölfa, használatra elkészitett faoszlopok és deszkák, továbbá vascsavarok jogtalan eltulajdonitása a B. T. K. alapján elbirálandó lopást állapit meg; az eljárásra a kir. biróság illetékes. A szolgabiró által illetéktelenül hozott itélet hatályon kivül helyezése a ministertanács döntésével. **292.**

Erdőben 24 darab élő bükkfának kivágása és elvitele 6 K 72 fillérnyi kár esetében erdei kihágást állapit meg; az eljárásra az erdei kihágási biróság bir hatáskörrel. Az erdő tulajdonjogának vitás volta a hatáskör kérdésének elbirálásánál figyelembe nem vehető. Ennek a körülménynek a méltatása az ügy érdemében itélkező hatóság feladata, mely ezt a kérdést a panaszolt cselekménynyel együtt birálja el. **293.**

Erdőből 21 darab, 26 koronára értékelt élő tölgyfának kivágása és eltulajdonitása miatt tett panasz elbirálása az erdei kihágási biróság hatásköréhez tartozik. Az a vitás kérdés, hogy az elvitt fák a följelentőnek vagy a panaszlottnak egymással szomszédos erdejéből származnak-e, nem a hatáskör elbirálásánál, hanem az ügy érdemleges eldöntésénél méltatandó. **294.**

Facsemeték jogtalan elvitele erdőterületet nem képező helyről. Illetékes a kir. biróság. **295.**

Összerakott tüzelő galyaknak erdőből ellopása miatt inditott ügyben az eljárás birói hatáskörbe tartozik. **296.**

Hatáskör megállapitása fanemüeknek közösen használt erdőterületről állitólag jogtalan levágása és elvitele miatt inditott ügyben Azon kérdés eldöntése igazolva van-e, hogy a panaszlottak jogtalanul vitték el a fákat, az erdei lopás kihágásának elbirálására illetékes hatóság határozatának érdeméhez tartozik. **297.**

Mogyoró lopása erdőből, midőn a tényleges kár a 60 K-át meg nem haladja. A kir. biróságok előtt jogerősen megszüntetett eljárások. **298.**

Ölekbe rakott tüzifának erdőből ellopása miatt inditott ügyben az eljárásra a kir. biróság illetékes. **299.**

Hatáskör megállapitása a tulajdon tekintetében, vitás erdőben elkövetett erdei kihágás és közcsend elleni kihágás miatt folyamatba tett ügyben. Az eljárás tárgyát nem a vitás tulajdonjognak megitélése, hanem annak az érdemleges kérdésnek eldöntése képezheti, hogy az erdőterület tulajdonjogának vitás voltára tekintettel, a följelentett erdei kihágás ismérvei megállapithatók-e és a terhelt büntethető-e? **300.**

Erdei fa kérgének lehántása és ellopása; hatóság elleni erőszak büntette; kár 60 koronán felül; illetékes a kir. biróság. **301.**

Hatáskör megállapitása élő fák kérgének lehántása és ellopása miatt inditott ügyben, midőn az ellopott kéreg értéke 60 K-át meg nem haladott ugyan, de a fák kiszáradása következtében 60 K-nál nagyobb kár származott. Az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **302.**

Az erdei kihágás fölött az eljárásra a kir. biróság hatásköre állapittatott meg, midőn a tettes ellen még más, a B. T. K.-be ütköző cselekmény jelensége is fölmerült. **303.**

Erdei kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe utaltatott, midőn a tettes ellen az eljárás folyamán más büntetendő cselekmény jelensége is fölmerül. (Erdőtörvény 132. §-a). Az, hogy a tettes a legutolsó lopás elkövetése előtt, 3 éven belül, három izben volt erdei kihágás miatt büntetve, minősitő körülményt nem képez. Adalék a minősitő körülményekhez. Két kéve fa elvitele 2 kor. 80 f. értékben. **304.**

Hatáskör megállapitása erdei lopás miatt folyamatba tett ügyben, midőn a tettes erdei lopás miatt már többször volt büntetve. **305.**

Tüzvész okozás erdőterületen; illetékes a kir. biróság. **306.**

Hatáskör megállapitása erdőben tüzveszélyes cselekmény elkövetése miatt folyamatba tett ügyben. Adalék az 1879. évi XXXI. t.-cz. 109. §. 1. pontjához. **307.**

Hatáskör megállapitása az erdőtörvény 115. §-ában emlitett igazolvány nélkül deszkákat vevő egyén ellen inditott ügyben. Adalék az erdőtörvény 157. §-ához. **308.**

Erdőből lopott élőfából készitett kaszanyeleknek igazolvány nélkül eladásra szállitása. Adalék az erdötörvény 115. és 157. §-aihoz. **309.**

B) *A mezei rendőrségre vonatkozó korábbi jogszabályok és az 1894. évi XII. t.-czikk.*

Hatáskör megállapitása jogtalan csapásolás miatt inditott ügyben az 1894. évi 12. t.-cz. életbelépte előtt. **310.**

Hatáskör megállapitása a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. hatályba lépte előtt elkövetett mezei dinnyelopás miatt inditott ügyben. **311.**

Hatáskör megállapitása kertből gyümölcsnek 1894. évi november hó 1-ső napja (az 1894. évi XII. t.-cz. életbeléptének időpontja) előtt történt ellopása miatt a jelzett időpont után meginditott ügyben. **312.**

Zöld szőlőoltvány levágása és jogtalan eltulajdonitása két izben. Mezőrendőri kihágások halmazata. A K. B. T. K. nem tartalmaz oly rendelkezést, melynél fogva az ugyanazon egyén által elkövetett többrendbeli lopás alkalmával ellopott dolgok értéke a cselekmény minősitése vagy a hatáskör megállapitása végett összesitendő volna. **313.**

Hatásköskör megállapitása 20 frt (40 kor.) értékü szénának, szérüs kertből való ellopása miatt inditott ügyben. Lopás vétsége. Illetékes a kir. biróság. **314.**

Hatáskör megállapitása sajtnak záratlan kalibából történt ellopása miatt inditott ügyben. Lopás vétsége. Illetékes a kir. biróság. A sajt nem vonható az 1894. évi XII. t.-cz. 93. § ának a) pontjában emlitett gazdasági termény fogalma alá. **315.**

Hatáskör megállapitása árpakeresztnek 60 koronán aluli értékben eltulajdonitása miatt inditott ügyben. **316.**

Kukoriczacsővek jogtalan eltulajdonitása és a lopott csőveknek megvétele miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. Mezőrendőri kihágás és orgazdaság. Nem szolgálhat alapul a följelentésnek hatáskör hiányában való elutasitására az, hogy az orgazdaság vagy tulajdon elleni kihágás (K. B. T. K. 129. §.) megállapithatása kérdéses; ennek elbirálása az ügy érdemében járó biróság föladata. **317.**

Hatvan korona értéket meg nem haladó szőlővesszőknek szőlőtelepekről való jogtalan eltulajdonitása miatt inditott ügy ellátása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. **318.**

Közösen birt réten lekaszált és boglyába rakott szénából a tulajdontársat illető rész elvitele és eltulajdonitása miatt inditott ügyben az eljárásra a közigazgatásl hatóság illetékes **319.**

Hatáskör megállapitása buzaföldről különbözően felbecsült buza ellopása miatt inditott ügyben. A hivatalból beszerezett becslési jegyzőkönyvvel szemben a kárra nézve a sértett feleknek a esendőrségi följelentés szerint tett bemondása vétetett irányadóul. A különböző egyéneknek okozott kár egybe nem foglalható. Kihágások halmazata. **320.**

Hatáskör megállapitása határhalmok szétrombolása miatt inditott ügyben. Adalék az 1994. évi XII. t.-cz. 93. §. b) pontjának az id. törvény 97. §-abeli rendelkezésével kapcsolatos magyarázatához. Az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. **321.**

Birtokhatár megjelölésére szolgáló karóknak kidobása miatt és a felmérési költségek megtéritése iránt inditott ügy-

ben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. A mérnöki felméréssel járó költségek a becslési és illetve általában az eljárási költségek fogalma alá esnek; az eljárási költségek összege a cselekmény jogi minősitésére befolyással nincs. **322**.

Hatáskör megállapitása tilos helyen történt legeltetés miatt behajtott lovak kiadása iránt inditott ügyben. **323**.

Jogosulatlan mezei zálogolás. A feljelentettek egyike magát a zálogvételre jogosult közhivatalnoknak adta ki. Az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe utaltatott. **324**.

Községi belterületen fekvő bekeritetlen kertben összerakott szénaboglyának szarvasmarhák és lovak által föletetése és feldulása. Az 1894. évi 12. t.-cz. hatálya a községek belterületére is kiterjed. Az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes. **325**.

Hatáskör megállapitása temetőnek felügyelet nélkül hagyott sertések által történt rongálása miatt inditott ügyben. **326**.

Gyümölcsfák kivágása és rongálása által többeknek okozott és összesen 60 koronánál nagyobb, de egyenkint ezt az összeget felül nem haladó kártétel miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Mezőrendőri kihágások halmazata. A különböző egyéneknek okozott és külön cselekményekből származó mezei károk összege egybe nem foglalható. **327**.

Felügyelet nélküli, illetve gondatlan legeltetés által okozott kárositás éjjeli időben buzavetésben, midőn 900 K kárdíj, illetve 350 K tényleges kár számittatott föl. Illetékes a kir. biróság. **328**.

C) *Vagyon ellen irányuló egyéb büntetendő cselekmények.*

Községbe menekült őz-sutának élve elfogása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **329**.

Agár által elfogott és idegen vadászterületen letett nyul eltulajdonitása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **330**.

Idegen vadászterületen, két nyulnak bottal való elejtése miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. **331**.

Hamis mérleg használata miatt inditott ügyben, az eljárás a közigazgatási hatóság elé utaltatott, midőn a sértett fél panaszát visszavonta. **332**.

Hamis mérleg használata mellett elkövetett csalás miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. **333**.

Temetőben a sirra helyezett koszoruból virágok kitépése és eltulajdonitása lopást képez, nem pedig a K. B. T. K. 80.

§-ába ütköző kihágást. Az eljárásra a biróság bir hatáskörrel. **334.**

Sebes és vigyázatlan hajtás, minek folytán egy postakocsi felborult, a kocsi és ló megsérültek, a kocsis könnyű testi sértést szenvedett; ezen ügyben az eljárás birói utra utaltatott. **335.**

Ut-töltés átvágásával esővizek lebocsájtása folytán gabnával bevetett föld elöntése miatt folyamatba tett ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. Adalék a B. T. K. 429., 433., 421. §-aihoz és a K. B. T. K. 143. §-ához. **336.**

Gőzgéppel elcsépelendő gabonakévék közé tégladarabok kötése miatt tett panasz tárgyában az eljárás birói utra tartozik. (K. B. T. K. 418., 65. §§.) **337.**

Kutyának jogtalan agyonlövése miatt tett panasz a kir. biróság hatáskörébe tartozik. (B. T. K. 418. §.) **338.**

Négy korona értéket meg nem haladó élő kacsák ellopása miatt folyamatba tett ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **339.**

Vagyoni kárositásnak közhivatalnoki jelleg és hatósági megbizás szinlelése mellett való megkisérlése miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **340.**

Utcza rongálása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **341.**

Kir. zálogházi közvetitő ellen zálogüzleti kihágás miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. **342.**

Libáknak kutyák által történt megfojtása miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik. **343.**

Cséplőgép alól félvéka mennyiségü lóherének jogtalan elvitele miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság elé tartozik. **344.**

VI. Egyéb büntető ügyek.

Utczán zajongó egyéneket csendre intő csendlegénynek megtámadása miatt inditott ügyben birói hatáskörbe tartozik az eljárás. **345.**

Hivatalos eljárásban levő községi elöljárósági tagoknak torkon ragadása és kővel megdobálása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **346.**

Izgatás vétsége és hatósági közeg sértegetése. Illetékes a kir. biróság. **347.**

Fajtalanságot tartalmazó ábrázolatoknak az iskola falára rajzolása s azok alá erkölcstelen szavak irása. Az eljárás birói utra tartozik. **348.**

Hatáskör megállapitása közszemérem ellen elkövetett büntetendő cselekmény miatt inditott ügyben, melyben ugy a közigazgatási hatóság, mint a kir. biróság már itéletet

hoztak. Illetékes a kir. biróság. A közigazgatási hatóság által hozott itéletnek hatályon kivül helyezése. **349.**

Másfél kilogr. sulyu kőnek az ablakon történt bedobása miatt tett feljelentés elbirálása a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. **350.**

Cselédnek megverése; könnyü testi sértés vétsége miatt tett panasz tárgyában az eljárás birói utra tartozik. A cseléd és gazda közötti viszony a cselekmény jellegét nem változtatja meg, és csak arra szolgálhat alapul, hogy esetleg a B. T. K. 313. §-a nyerhet alkalmazást. **351.**

Az egészségre ártalmas pálinka elárusitása miatt följelentett ügyben az eljárás birói utra utaltatott. Hiányos nyomozás. Adalék a B. T. K. 314. §-ához és az 1876. évi XIV. t.-cz. 7., 8. §-aihoz. **352.**

Folyón usztatott fenyőszálak ellopása miatt folyamatba tett ügy. Illetékes a kir. biróság, mivel a lopás tárgyát nem a mezőrendőri törvény hatálya alá eső mezei termék vagy erdőterületen levő erdei termék képezte. **353.**

Tilosból zálogul behajtott és a község házában lakattal elzárt helyen őrzött marháknak, a lakatnak erőszakos eltávolitásával kieresztése a B. T. K. 360. §-a alá eső vétség ismérveit foglalja magában; e fölött és a községi birónak hivatalos eljárása közben becsületsértő kifejezéssel sértése miatt az eljárás birói utra tartozik. A. B. T. K. 261., 262. §-ainak és a K. B. T. K. 46. § ának egymástól való elhatárolása. **354.**

Hamis belügyministeri engedélylyel könyöradományok gyüjtése miatt az eljárás birói utra tartozik. Adalék a B. T. K. 381. §. 1. pontjához és a K. B. T. K. 71. §-ához. **355.**

Turóval kevert vaj elárusitása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság elé tartozik. **356.**

Ablakoknak beverése miatt az eljárás birói utra tartozik. (B. T. K. 421. §., K. B. T. K. 127. §.) **357.**

Hatáskör megállapitása erdei fatörzseknek idegen kaszálón keresztül szállitása miatt inditott ügyben. **358.**

Erdő árkában kukoriczasütés végett rakott tüz gondatlan kezelése s ennek folytán az erdőben összerakott és idegen tulajdont képező mintegy 98 K értékü három boglya széna elégése miatt az eljárás birói utra tartozik. **359.**

A lépfene terjedése ellen a hatóság által elrendelt zárszabályok megsértése miatt folyamatba tett ügyben az eljárásra a kir. biróság van hivatva. Adalék a B. T. K. 446. §-ához. **360.**

A kir. biróság hatásköre állapittatott meg egy utazónak megütése és kocsija után intézett kődobás miatt inditott ügyben, midőn a sértett magáninditványt nem tett. **361.**

Választópolgároknak kővel való megdobálása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **362.**

Ablak bedobása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság elé tartozik. **363.**

Mezei nyulnak élve elfogása miatt inditott ügy elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe utaltatott. **364.**

Vadászati kihágás és ebben való részesség, — továbbá vadnak igazolvány nélkül vásárlását tiltó rendelet megszegése miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik. **365.**

Értékpapiroknak részletfizetésre való elárusitása miatt az eljárás birói utra tartozik. **366.**

Katonai háromszögelési jelző megrongálása (megsemmisitése) miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **367.**

Születésnek elkésett bejelentése miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. A közigazgatási hatóság által — hatáskörének tullépésével — hozott itéletnek hatályon kivül helyezése. **368.**

Születés bejelentésének elmulasztása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. A közigazgatási hatóság által hozott itéletnek hatályon kivül helyezése. **369.**

Születés külön bejelentésének elmulasztása miatt a szülésznő ellen inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **370.**

A községi biró által a község területéről kiutasitani szándékolt vándorczigányoknak munkára fölfogadása. Büntetendő cselekmény ismérveit föl nem tüntető cselekmény miatt az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik. **371.**

Hatáskör megállapitása a magyar országos czimerrel, valamint a dohány- és sóárulás felirattal ellátott üzleti jelzőtáblának pajkos csinyből elvitele miatt inditott ügyben. Büntetendő cselekmény meg nem állapithatása. **372.**

ELSŐ RÉSZ.

A biróság és a közigazgatási hatóság között polgári ügyekben felmerült hatásköri összeütközési esetek.

I. Anyakönyvi ügyek.

1.

A bejelentő törvényes minőségének utólagos kitüntetése végett inditott anyakönyvi ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Az anyakönyvi bejegyzés szabályszerü lezárása és aláirása után a bejegyzésen a 60.000/95. sz. B. M. utas. 91. §-ában foglalt esetek kivételével közigazgatási uton változtatni nem lehet.

Anyakönyvi ügyek. *A bejelentő törvényes minőségének utólagos kitüntetése.*

(1896. junius 4. 20923/1896. I. M. sz.)

A kir. ministerium a magyar-világosi 1895. évi állami halotti anyakönyv 5. száma alatt foglalt bejegyzés hiányosságának helyrehozatala végett a világosi kir. járásbiróság és a kir. belügyminister úr mint állami anyakönyvi felügyelő hatóság közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1896. évi junius hó 4. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügyben a további eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A magyar-világosi 1895. évi állami halotti anyakönyv 5. száma alatt nincsen kitüntetve, hogy a bejelentő az 1894: XXXIII. t.-cz. 69. §-ának melyik pontja alapján volt kötelezve a bejelentés megtételére.

Ez az eset az állami anyakönyvi felügyelő intézkedése következtében az illetékes főszolgabiró, mint anyakönyvi közvetlen felügyelő hatóság utján a világosi kir. járásbiróság elé kerülvén, a nevezett biróság 1895. évi deczember 11-én 4935. p. sz. a. hozott végzésével leszállitotta illetékességét azzal az indokolással, hogy a jelzett esetben a biróság előtti formaszerü kiigazitásra nincs szükség, mert bejegyzés még

Anyakönyvi ügyek.

A bejelentő törvényes minőségének utólagos kitüntetése.

nem volt, tehát bejegyzés által érdekelt oly jogok sértve nincsenek, a melyek megőrzéséről a biróságnak kellene gondoskodni és mert birósági kiigazitási eljárás alá nem tartoznak az oly esetek, midőn valamely bejegyzésnek utólagos megtétele avagy már bevezetett bejegyzéshez még be nem jegyzett adatok utólagos bevezetése válik szükségessé.

A kir. belügyminister ur, a kihez ennek folytán az iratokat az állami anyakönyvi felügyelő fölterjesztette, 1896. évi május hó 28. napján 44.291. szám alatt a szóban forgó anyakönyvi bejegyzés hiányosságát közigazgatási uton helyrehozhatlannak és az eljárást birósági kiigazitási utra tartozónak jelentvén ki, hatásköri összeütközés merült fel a világosi kir. járásbiróság és a kir. belügyminister úr, mint állami anyakönyvi felügyelő hatóság között.

Az 1894 : XXXIII. t.-cz. 75. §-a akképen rendelkezik, hogy a szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzés kiigazitása csak birói rendeletre történik.

Az anyakönyvi bejegyzés szabályszerü lezárása és aláirása után tehát az anyakönyvi bejegyzésen változtatások, törlések vagy kiegészitések közigazgatási uton nem eszközölhetők, kivéve azokat a taxative felsorolt eseteket (1895. évi 60.000 számu belügyministeri utasitás 91. §.), a melyekben a törvény ezt kifejezetten megengedi.

Miután pedig az utóbbi esetek közé annak bejegyzése, hogy valamely haláleset bejelentője a bejelentés megtételére az 1894 : XXXIII. t.-cz. 69. §-ának melyik pontja alapján volt kötelezve, nem tartozik;

miután továbbá a magyar-világosi 1895. évi állami halotti anyakönyv 5. száma alatt foglalt bejegyzést az anyakönyvvezető már szabályszerüen lezárta és aláirta;

ennélfogva a bejelentő szóbanforgó minőségének az emlitett anyakönyvi lap szélére való bejegyeztetése csakis kiigazgatási uton a kir. biróság által rendelhető el.

A világosi kir. járásbiróságnak az a felfogása, mintha birósági kiigazitásnak nem volna helye, ha oly jogok sértve nincsenek, a melyek megőrzéséről a biróságnak kellene gondoskodni, egészen téves, mert a kiigazitási eljárás megindithatásának ilyen előfeltételéről a törvény emlitést nem tesz és mert nem is lehet előre megállapitani, hogy a szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzésre nézve jogosan kért valamely változtatás, törlés vagy kiegészités megtagadása következtében nem fognak-e későbben jogok sérelmet szenvedni, miután az 1894 : XXXIII. törvényczikk 30. §-a értelmében esetről-esetre a biró megitélésétől függ, hogy az anyakönyvi bejegyzéseknél elkövetett szabályellenességek mennyiben gyöngitik vagy szüntetik meg az anyakönyvek és az anyakönyvi kivonatok bizonyitó erejét. Egyébiránt az a körülmény, hogy az anyakönyvi bejegyzésnél a bejelentő minősége kitüntetve nincsen, egyáltalán nem tekinthető lé-

nyegtelennek, mert a bejelentés a bejegyzés alapját képezi és mert az 1894: XXXIII. t.-cz. 35., 36., 37., 40., illetőleg 69. és 70. §-aiban a bejelentési kötelesség megállapitásánál a bejelentés hitelességét is irányadónak tekinti, a bejelentő törvényes minőségének hiányában tehát a bejelentés hitelessége is kérdésessé válhatik.

Anyakönyvi ügyek. *A bejelentő törvényes minőségének utólagos kitüntetése.*

A világosi kir. járásbiróságnak másik indoka, mely szerint anyakönyvi bejegyzés kiegészitését a biróság nem rendelhetné el, szintén téves, mert a szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzések kiigazitása végett nemcsak módositások és törlések, hanem kiegészitések is válhatnak szükségesekké és mert a törvény egyáltalában nem korlátozza, de a dolog természeténél fogva az anyakönyvi kiigazitás czéljának veszélyeztetése nélkül nem is korlátozhatja a biróságot abban, hogy valamely anyakönyvi bejegyzés kiigazitása végett kiegészitéseket is rendelhessen el.

Az előadottaknál fogva a jelen ügyben a további eljárást az 1894: XXXIII. törvényczikk 75. és 76. §-ai, valamint az 1895. évi 21.197. I. M. számu rendelet értelmében a kir. biróság hatáskörébe kellett utalni.

2.

Születési anyakönyvi bejegyzésben a bejelentő és egyszersmind atya utónevének téves jelzése miatt inditott ügyben az érdemleges eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Az anyakönyvi bejegyzés szabályszerü lezárása és aláirása után a bejegyzésen közigazgatási uton a 60.000/95. sz. B. M. utas. 91. §-ában felsorolt esetek kivételével változtatni nem lehet.

Születési anyakönyvi bejegyzésben a bejelentő és atya utónevének téves jelzése.

(1897. junius 2. 14.277/1897. I. M. sz.)

A kir. ministerinm a szolnoki 1896. évi 466. számu születési anyakönyvi bejegyzésben a bejelentő és egyszersmind atya utónevének téves jelzése folytán inditott ügyben a szolnoki kir. járásbiróság és Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi junius hó 2-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügyben az érdemleges eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok. A szolnoki anyakönyvi kerület anyakönyvvezetője a születési anyakönyv 1896. évi 466. számu bejegyzésében a bejelentőnek s egyszersmind a gyermek atyjának utónevét három helyen Mátyásnak irván Máté helyett, e tévedés helyrehozatala végett Jász-Nagykun-Szolnok vármegye al-

Anyakönyvi ügyek. *Születési anyakönyvi bejegyzésben a bejelentő és atya utónevének téves jelzése.*

ispánja, mint anyakönyvi felügyelő hatóság, kiigazitási eljárást inditott a szolnoki kir. járásbiróság előtt, de a kir. járásbiróság 1896. évi augusztus 24-én 13.548. P. sz. alatt hozott végzésével akképen határozott, hogy „kiigazitási eljárásnak csak akkor van helye, mikor a bejegyzésen azért kell változtatni, hogy a bejelentés vagy téves, vagy öntudatosan hibás, nincs tehát kiigazitási eljárásnak helye a jelen esetben, mikor nem a bejelentés hibás, hanem csak az anyakönyvvezető nem a bejelentett adatoknak megfelelően, vagyis felületes eljárással tévesen jegyez, a mely hiba az anyakönyvvezető saját felügyeleti hatósága által igazitandó ki."

A szolnoki kir. járásbiróság ehhez az állásponthoz az alispánnak ujabb megkeresésére 1897. évi január hó 11-én 457. P. sz. alatt hozott végzésével is ragaszkodott, de viszont a vármegye alispánja 1897. évi február hó 19-én 5379. szám alatt kelt határozatával a közigazgatási hatóság tárgyi illetékességét szállitván le, hatásköri összeütközés merült fel a kir. biróság és a közigazgatási hatóság között.

Az a felfogás, mintha kiigazitásnak csak akkor lenne helye, ha valamely téves adat a bejelentő hibájából került az anyakönyvi bejegyzésbe, de nem volna helye akkor is, ha az anyakönyvvezető tévedett vagy járt el felületesen, nem alapszik a törvényen, mert az 1894 : XXXIII. t.-cz. 75. §-a e tárgyban ily megkülömböztetést nem tesz, hanem egyszerüen akképen rendelkezik, hogy a szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzés kiigazitása csak birói rendeletre történik, a miből következik, hogy az anyakönyvi bejegyzés szabályszerü lezárása és aláirása után az anyakönyvi bejegyzésen bármelynemü változtatás közigazgatási uton többé nem eszközölhető, kivéve azokat a taxative felsorolt eseteket (1895. évi 60.000. számu belügyministeri utasitás 91. §.), a melyekben a törvény ezt kifejezetten megengedi.

Miután pedig az utóbbi esetek közé a bejelentő és atya utónevének helyesbitése nem tartozik;

miután továbbá a szolnoki 1896. évi 466. számu születési anyakönyvi bejegyzést, melyet a bejelentő kézjegyével észrevétel nélkül ellátott, az anyakönyvvezető már szabályszerüen lezárta és aláirta;

ennélfogva a bejelentő és egyszersmind atya utónevének bevezetése körül előfordult tévedés helyrehozatala végett szükséges bejegyzést az emlitett anyakönyvi lap szélére csakis a kir. biróság rendelheti el és igy kimondandó volt, hogy a jelen ügyben az érdemleges eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

3.

Állami anyakönyvben ugyanazon esetről kétszer előforduló bejegyzés egyikének törlése iránt inditott ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Anyakönyvi ügyek.

Kétszer előforduló bejegyzése egyikének törlése.

Az anyakönyvi bejegyzés lezárása és aláirása után a legcsekélyebb hibát sem szabad az anyakönyvvezetőnek önhatalmulag kijavitania, annál kevésbé az egész bejegyzést törülnie vagy keresztülhuznia.

(1896. deczember 20. 67.729/1896. I. M. sz.)

A kir. ministerium a kucsuláti állami születési anyakönyvben kétszer előforduló 1896. évi 1. számu bejegyzés egyikének törlése iránt inditott ügyben a nagyilondai kir. járásbiróság és a nagyilondai főszolgabiró közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1896. évi deczember hó 20. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vévén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A kucsuláti kerület állami anyakönyvvezetője a születési anyakönyvben az 1895. évi utolsó bejegyzés után következő anyakönyvi lapra az 1896. évi 1. számu születési esetet jegyezte be, holott az anyakönyvek lezárása tárgyában 1895. évi deczember 20-án 110.700. szám alatt kiadott belügyministeri rendelet értelmében az utolsó bejegyzést követő anyakönyvi lapnak szélén (a tiszta oldalon) az 1895. évi 60.000 számu belügyministeri utasitás 40. §-ában előirt záradékot foganatositani, az ürlap nyomtatott szövegét pedig egymást keresztező két egyenes vonallal keresztülhuzni kellett volna.

Az anyakönyvvezető, miután a tévedést észrevette, a születési anyakönyvben az 1895. évi utolsó bejegyzés után következő anyakönyvi lapra irt 1896. évi 1. számu születési bejegyzést keresztülhuzta, a keresztülhuzott anyakönyvi lap szélére (a tiszta oldalra) az 1895. évi 60.000. számu belügyministeri utasitás 40. §-ában emlitett záradékot rávezette és az utóbbi záradékot tartalmazó anyakönyvi lapot közvetlenül követő lapra az előző lapon keresztülhuzott születési esetet ujból bevezette.

A nagyilondai főszolgabiró, kihez mint anyakönyvi közvetlen felügyelő hatósághoz az anyakönyvvezető e tárgyban jelentést tett, átküldötte az ügyet a tévedés kiigazitásának elrendelése végett a nagyilondai kir. járásbirósághoz, a mely azonban a fenforgó ügyben szükséges intézkedés megtételét közigazgatási utra tartozónak tekintvén, az anyakönyvvezető jelentését visszajuttatta a nagyilondai főszolgabiróhoz és igy hatásköri összeütközés merült fel a biróság és a közigazgatási hatóság között.

A fenforgó esetben ezek szerint a kucsuláti születési anyakönyvek 1896. évi 1. szám alatt ugyanaz a születési eset kétszer van bevezetve, a mely bevezetések közül az első minden megjegyzés nélkül keresztül van huzva.

Anyakönyvi ügyek.

Kétszer előforduló bejegyzés egyikének törlése.

A keresztülhuzott bejegyzés azonban töröltnek nem tekinthető.

Az 1894 : XXXIII. t.-cz. 75-ik §-a értelmében ugyanis a szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzés kiigazitása csak birói rendeletre történhetik.

E szabály — miután valamely anyakönyvi bejegyzés kiigazitása nemcsak változtatásokat és kiegészitéseket, hanem törléseket is tehet szükségessé — alkalmazandó akkor is, ha valamely lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzés törléséről van szó.

De irányadó az idézett törvény 75. §-ának rendelkezése akkor is, ha valamely lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzésnek nem pusztán egyes részei törlendők, hanem maga az egész bejegyzés, mert az 1894 : XXXIII. t.-cz. 75. §-a az anyakönyvi bejegyzésekről általában szól és mert egész bejegyzések önhatalmu keresztülhuzásának megengedése ellenkeznék az állami anyakönyvi intézmény ama sarkalatos elvével, mely szerint az anyakönyvi bejegyzés lezárása és aláirása után még a legcsekélyebb hibát sem szabad az anyakönyvvezetőnek önhatalmulag kijavitania, annál kevésbé tehát az egész bejegyzést törölnie.

Minthogy pedig a kucsuláti születési anyakönyvben az 1895. évi utolsó bejegyzés után következő anyakönyvi lapra 1896. évi 1. szám alatt bevezetett, habár később keresztülhuzott bejegyzést az anyakönyvvezető már szabályszerüen lezárta és aláirta volt; ennélfogva a keresztülhuzott bejegyzés törlése az 1894 : XXXIII. t.-cz. 75. és 76. § ai értelmében, valamint az 1895. év junius 29-én 21.197. I. M. sz. alatt kelt rendelet szem előtt tartása mellett csak birói uton rendelhető el és igy a fenforgó ügyben a kir. járásbiróság hatáskörét kellett megállapitani.

4.

Uj anyakönyvezés módjának megállapitása.

Házasságkötésnek birói uton törölt anyakönyvi bejegyzése helyébe szükséges uj anyakönyvezés módjának megállapitása iránti eljárás az állami anyakönyvi felügyelő hatóság hatáskörébe tartozik.

(1898. február 9. 5199/1898. I. M. sz.)

A kir. ministerium C. Miklós és V. Paraszkéva házasságának anyakönyvezése tárgyában a m. kir. belügyminister ur, mint állami anyakönyvi felügyelő hatóság és a nagyszebeni kir. járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1898. évi február hó 9. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

A jelen ügyben annak megállapitása, hogy a nagy-

Anyakönyvi ügyek. *Uj anyakönyvezés módjának megállapitása.*

disznódi anyakönyvi kerület anyakönyvébe szabályellenesen bevezetett házasságkötésnek birói kiigazitási uton törölt anyakönyvi bejegyzése a nagytalmácsi anyakönyvi kerület anyakönyvébe ujólag mikép anyakönyveztessék, az állami anyakönyvi felügyelő hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. A nagydisznódi anyakönyvi kerület anyakönyvvezetője C. Miklós nagytalmácsi és V. Paraszkéva nagydisznódi lakosok házasságának általa elrendelt kihirdetése után felhatalmazta a nagytalmácsi anyakönyvi kerület anyakönyvvezetőjét, hogy a házasság megkötésénél a nagytalmácsi kerületben közremüködhessék, holott nem felhatalmazást, hanem az 1895. évi 27.243. I. M. sz. házassági utasitás 45. §-a értelmében a kihirdetés foganatositásáról bizonyitványt kellett volna kiállitania, mert a nagytalmácsi anyakönyvvezető, tekintettel a vőlegény lakóhelyére, az 1894. évi XXXI. t.-cz. 32. §-a (házassági utasitás 49. §-a) értelmében felhatalmazás nélkül is közremüködhetett volna.

A nevezett felek a házasságot Nagy-Talmácson a nagytalmácsi anyakönyvvezető előtt is kötötték, a ki azonban ezt a házasságot az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 63. §-a (házassági utasitás 69. §-a) ellenére nem vezette be a nagytalmácsi házassági anyakönyvbe, hanem a házasságkötésről külön jegyzőkönyvet vett fel, holott figyelemmel az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 66. §-ára (házassági utasitás 71. §-ára) a házasságkötést még akkor is a nagytalmácsi házassági anyakönyvbe kellett volna bejegyeznie, ha magát nem a rendes illetékesség alapján eljáró, hanem felhatalmazott anyakönyvvezetőnek vélte.

A nagytalmácsi anyakönyvvezető a házasságkötésről felvett külön jegyzőkönyvet anyakönyvezés végett áttette a nagydisznódi anyakönyvvezetőhöz, a ki ezt a házasságot a nagydisznódi házassági anyakönyvbe 1896. évi 4. szám alatt bejegyezte.

A dévai állami anyakönyvi felügyelő intézkedése folytán a birói kiigazitási eljárás meginditattván, a nagyszebeni kir. járásbiróság 1897. évi márczius hó 14-én 4355. sz. a. hozott végzésével elrendelte, hogy:

1. a nagydisznódi házassági anyakönyvben 1896. évi 4. szám alatt foglalt bejegyzés töröltessék;

2. a nevezett felek házassága a nagytalmácsi házassági anyakönyvbe bejegyeztessék és ott a „Megjegyzés“ rovat alatt megemlittessék, hogy: „jelen házasság megkötésénél alulirt polgári tisztviselő a nagydisznódi kerület anyakönyvvezetőjének 1896. évi február hó 3. napján kelt felhatalmazásából müködött közre“;

3. ugyancsak a nagytalmácsi házassági anyakönyv illető lapjának szélére bejegyzendők e szavak: „jelen lapon levő bejegyzés a nagyszebeni kir. járásbiróságnak 1897. évi már-

Anyakönyvi ügyek. *Uj anyakönyvezés módjának megállapitása.*

czius hó 14-én 4355/1897. polgári szám alatt kelt végzése folytán kiigazitásként történt".

A belügyminister a dévai kerület anyakönyvi felügyelőjéhez 1897. évi julius hó 26-án 66.338. sz. a. intézett rendeletében oda nyilatkozott, hogy a nagyszebeni kir. járásbiróság végzésének 2. és 3. pontjai tulmennek a birói hatáskörbe tartozó anyakönyvi kiigazitás keretén és ezért elrendelte, hogy a nagytalmácsi anyakönyvvezető C. Miklós és V. Paraszkéva házasságkötéséről felvett jegyzőkönyvet az idézett belügyministeri rendeletnek keltére és számára való hivatkozással a nagytalmácsi kerület házassági anyakönyvébe jegyezze be ama szabályok alkalmazásával, melyek az 1895. évi 27.243. I. M. házassági utasitás 71. §-ában foglaltatnak.

Ilyformán a belügyminister, mint legfelsőbb anyakönyvi felügyelő hatóság és a nagyszebeni kir. járásbiróság közt hatásköri összeütközés merült fel, melynek elintézéseül megállapitandó volt, hogy a házasságkötésnek szabályellenesen bevezetett és birói kiigazitási uton törölt anyakönyvi bejegyzése helyébe annak ujabb anyakönyvezését az állami anyakönyvi felügyelő hatóság bir hatáskörrel elrendelni:

mert az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 75. §-a értelmében csak a szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzés képezheti birói kiigazitás tárgyát; ellenben a nagyszebeni kir. járásbiróság kiigazitó végzésének meghozatalakor C. Miklós és V. Paraszkéva házasságára vonatkozólag egyáltalában semmiféle bejegyzés sem létezett a nagytalmácsi házassági anyakönyvben, azt tehát biróilag kiigazitani nem is lehetett; az a kérdés pedig, hogy a házasságkötés, melynek bevezetése a nagytalmácsi házassági anyakönyvben szabályellenesen elmulasztatott, mint uj anyakönyvi bejegyzés miképen eszközöltessék, az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 19. §-ának esetén kivül, mely ezuttal fenn nem forog, az állami anyakönyvvezetőnek, illetőleg felügyelő hatóságának hatáskörébe tartozik.

5.

Talált hullákra vonatkozó bejegyzés elrendelése.

Talált hullákra nézve az anyakönyvezés után kideritett adatok anyakönyvi bejegyzésének elrendelése iránt inditott ügyben az érdemleges eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

A szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzést közigazgatási uton — a 60.000/95. sz. B. M. utas. 91. §-ában felsorolt esetek kivételével — érinteni nem lehet.

(1897. május 5. 24252/1897. I. M. sz.)

A kir. ministerium a pozsonyi halotti anyakönyvbe 1896. évi 1076. és 913. számok alatt bevezetett halálesetekre

nézve az anyakönyvezés után kideritett adatok bejegyzésének kérdésében a kir. belügyminister ur mint legfelső anyakönyvi felügyelő hatóság és a pozsonyi kir. járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi május hó 5. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőkép határozott:

Anyakönyvi ügyek. *Talált hullákra vonatkozó bejegyzés elrendelése.*

a jelen ügyekben az érdemleges eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok. Az 1896. év nyarán Pozsony város határában egy hulla találtatott, a melynek személyazonossága nem volt megállapitható, s a melyet ennélfogva az anyakönyvvezető az 1895. évi 60.000. sz. a. kiadott belügyministeri Utasitás 75. §-ában jelzett módon jegyzett be a pozsonyi kerület halotti anyakönyvébe, 1896. évi 1076. szám alatt. A bejegyzés foganatositása után a hulla személyazonossága több reá vonatkozó lényeges adattal együtt megállapittatván, Pozsony város polgármestere, mint anyakönyvi közvetlen felügyelő hatóság, az utólagosan kideritett adatok bejegyezhetése végett kiigazitási eljárást inditott a pozsonyi kir. járásbiróság előtt, a biróság azonban a kiigazitásra vonatkozó kérelmet 1896. évi 20.150. sz. a. hozott végzésében elutasitotta azon indokolással, hogy kiigazitási eljárásnak csak akkor van helye, a mikor az anyakönyvi bejegyzésen változtatás azért válik szükségessé, mert téves vagy öntudatosan hibás volt a bejelentés vagy ennek egyes adata, a melynek alapján az anyakönyvi bejegyzés történt, de nem szükséges a kiigazitási eljárás akkor, a mikor a bejegyzés adatait megváltoztató más adatokat kell ugyan bejegyezni, de nem az eredeti bejegyzés helytelensége vagy hibás volta miatt, hanem azért, mert az eredetileg helyesen bejegyzett adatokon később változás állott be.

Pozsony város polgármestere a biróság ezen végzése folytán arra utasitotta az anyakönyvvezetőt, hogy hasonló esetekben a személyazonosság megállapitására vonatkozó adatokat, mint az eredetileg helyesen bejegyzett adatokon beállott változást, a lap szélén jegyezze fel.

A pozsonyi halotti anyakönyvbe 1896. évi 913. szám alatt bevezetett másik esetben a polgármester a kiigazitási eljárást már meg sem inditotta, hanem a járásbiróságnak az előbbi esetben hozott végzésére való utalással egyenesen arra utasitotta az anyakönyvvezetőt, hogy az utólag kideritett adatokat az anyakönyvi lap szélén saját hatáskörében jegyezze fel. Az anyakönyvvezető azonban erre magát sem az első, sem a második esetben nem tartotta illetékesnek és az iratokat a kir. belügyminister urhoz kérte fölterjeszteni, a ki 1897. évi 5036. számu rendeletével a polgármester mint közvetlen anyakönyvi felügyelő hatóság által a jelen ügyben tett intézkedések megváltoztatása mellett az eljárást birói utra terelvén, mind a két ügy a pozsonyi kir. járásbiróság elé

Anyakönyvi ügyek.

Talált hullákra vonatkozó bejegyzés elrendelése.

került, még pedig a pozsonyi anyakönyvi 1896. évi 1076. számu halotti bejegyzések ügye már másodizben.

A pozsonyi kir. járásbiróság 1897. évi 2428. számu végzésével az 1896. évi 1076. számu halotti bejegyzésre nézve fentartotta 1896. évi 20.150. szám alatt hozott végzését, az 1896. évi 913. számu halotti bejegyzésre nézve pedig az 1896. évi 20.150. szám alatt hozott végzés értelmében határozott, vagyis mindkét ügyben ragaszkodott ahhoz az állásponthoz, hogy a talált hullákra nézve az anyakönyvezés után kideritett adatoknak az illető anyakönyvi lap szélére való bejegyeztetése nem birói, hanem közigazgatási uton rendelendő el.

Ekképen hatásköri összeütközés merült fel a kir. belügyminister és a pozsonyi kir. járásbiróság között.

Az 1894 : XXXIII. t.-cz. 75. §-a szerint a szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzés kiigazitása csak birói uton történhetik, a miből következik, hogy az anyakönyvi bejegyzés szabályszerü lezárása és aláirása után az anyakönyvi bejegyzésen bármely nemü változtatások közigazgatási uton nem eszközölhetők, kivéve azokat a taxative felsorolt eseteket (1895. évi 60.000. számu belügyministeri utasitás 91. §.), a melyekben a törvény ezt kifejezetten megengedi. Az utóbb emlitett kivételeket a törvény, illetőleg annak alapján az utasitás azért sorolja fel taxative, mert az exemplificativ felsorolás ellenkeznék minden — helyes alapokon nyugvó — anyakönyvi rendszerben feltalálható és az 1894 : XXXIII. t.-cz. 75. §-ából is folyó ama sarkalatos elvvel, hogy a szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzésekhez közigazgatási uton többé hozzányulni nem lehet és hogy eltérésnek ettől a sarkalatos elvtől csak a fennálló szabályok által kifejezetten megengedett kivételes esetekben lehet helye. A szóban forgó kivételes esetek közé a talált hullák anyakönyvezése után kideritett adatoknak a halotti anyakönyvbe való bevezetése felvéve nem lévén: ez már magában véve elegendő annak megállapitására, hogy az ilyen adatoknak az illető anyakönyvi lapok szélére való bejegyeztetése nem közigazgatási, hanem birói uton rendelendő el.

Kétségtelen továbbá, hogy a szabályszerüen lezárt és aláirt anyakönyvi bejegyzések kiigazitása végett nemcsak módositások és törlések, hanem pótlások is válhatnak szükségesekké és a törvény egyáltalában nem korlátozza, de a dolog természeténél fogva a kiigazitási eljárás czéljának veszélyeztetése nélkül nem is korlátozhatja a biróságot abban, hogy valamely anyakönyvi bejegyzés kiigazitása végett pótlásokat rendelhessen el. Az anyakönyvi bejegyzés kiigazitása végett birói uton elrendelendő pótlások azonban nem tévesztendők össze az 1895. évi 60.000. számu belügyministeri utasitás 91. §-ának II. pontjában felsorolt és közigazgatási utra tartozó utólagos bejegyzésekkel. Ezek az utólagos bejegyzések ugyanis olyan eseményekre vonatkoznak, melyek

az illető anyakönyvi bejegyzés lezárása és aláirása után történtek, vagy a melyekre nézve a bejegyzés előfeltételét a fél kivánata képezi, de a fél e kivánatát csak a bejegyzés lezárása és aláirása után nyilvánitotta. Ellenben a birói kiigazitás utján elrendelt pótlás czélja az, hogy az anyakönyvi bejegyzés azokkal az adatokkal egészittessék ki, melyek az anyakönyvi bejegyzés idejében már fenforogtak és az anyakönyvezésre nézve irányadó szabályok értelmében már akkor bejegyzendők lettek volna, de akár azért, mert a bejelentő vagy az anyakönyvvezető előtt ismeretlenek voltak, akár más oknál fogva az anyakönyvbe nem jegyeztettek be. Ilyen természetüek a talált hullákra nézve az anyakönyvezés után kideritett adatok is, tehát bejegyeztetésüknek elrendelése a halotti anyakönyvbe csak birói kiigazitási eljárás utján történhetik. Áll ez annyival is inkább, mert a talált hullákra nézve az anyakönyvezés után kideritett adatok a halotti anyakönyvi bejegyzésnek nemcsak pótlását, hanem módositását vagy a halotti anyakönyvi bejegyzés egyes adatainak törlését is maguk után vonhatják.

Anyakönyvi ügyek.
Talált hullákra vonatkozó bejegyzés elrendelése.

A mi végül az iratok fölterjesztése alkalmával a kir. járásbiróság részéről kifejezésre juttatott ama nézetet illeti, hogy az anyakönyvezés csak a talált hullák személyazonosságának megállapitása után lett volna — esetleg az 1894 : XXXIII. t.-cz. 18. §-ának alkalmazásával — eszközlendő, ez a nézet azért nem fogadható el, mert eltekintve attól, hogy gyakran még az idézett 1894 : XXXIII. t.-cz. 18. §-ában emlitett három hónap eltelte után sem sikerül a talált hulla személyazonosságát megállapitani, az a nézet egyenesen ellenkezik az 1894 : XXXIII. t.-cz. 70. §-ának ama rendelkezésével, mely szerint abban az esetben, ha a talált hulla személyazonossága meg nem állapitható, a bejegyzést illetőleg a törvény 40. §-ának rendelkezései nyernek megfelelő alkalmazást, tehát az anyakönyvi bejegyzés nem hagyandó függőben, hanem a netalán később kideritendő személyazonossági és egyéb adatok anyakönyvi bejegyeztetésének elrendelése az általános szabályokhoz képest a birói kiigazitási eljárásra hagyatik fenn.

Mindezeknél fogva kimondandó volt, hogy a jelen ügyben a további érdemleges eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

II. Dologi jog és ezzel kapcsolatos jogviszonyok.

1. Útügyek.

6.

Útügyek. *Közhasználatban álló, magántulajdont nem képező úton emelt kerités eltávolitása.*

Magántulajdonban nem álló és a szabad közlekedésnek szolgáló út használatát gátló akadály elháritására irányuló kérelem megbirálása a közhasználatban álló úton a szabad közlekedés biztositására hivatott közigazgatási hatóságnak a hatáskörébe tartozik.

(1902. junius 18. 1902. évi 14909. I. M. sz.)

A kir. ministerium M. Pál és társainak B. Pál ellen gyalogút használatának visszabocsátása s járulékai iránt inditott ügyéből az orosházai kir. járásbiróság és Békés vármegye orosházai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi jun. hó 18. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: M. Pál, F. Pál, K. Pál és K. György, tótkomlósi földmivesek az orosházai járás főszolgabirájához 1901. évi augusztus hó 19-én 4640. sz. a. beadott panaszukban azt adták elő, hogy B. Pál tótkomlósi földmives a község és az aradi út között elvezető gyalogutat, a mely hajdanában a földesur és a jobbágyok földjei között mesgye volt, az 1857. évben pedig, mikor a jobbágyi járandóságot kiosztották, szabad közlekedésnek fennhagyatott, az 1901. év tavaszán keritéssel elzárta s ezzel őket annak az útnak addig háboritatlan használatábau megakadályozta, kérték ennélfogva az alperesnek a kerités eltávolitására és az út használatának megengedésére kötelezését.

A főszolgabiró 1901. évi augusztus hó 30-án 4640. sz. a. kelt határozatával illetéktelennek jelentette ki magát a panasz megbirálására, mert a megnyittatni kért gyalogút az 1890 : I. t.-cz. alapján megállapitott úthálózatba nincs fel-

véve s igy nem közút, az, mint csak gyalogközlekedésre alkalmas mesgye, az 1894 : XII. t.-cz. rendelkezése alá eső közös mezei dülőnek sem tekinthető s a község jelentése szerint nem is mezei közös dülőút.

Útügyek. Közhasználatban álló, magántulajdont nem képező úton emelt kerités eltávolitása.

A panaszosok, illetőleg M. Pál, K. János és K. Mária ezután 1901. évi október hó 26-án az orosházai kir. járásbirósághoz 1901. Sp. II. 182/1. sz. a. sommás keresetet adtak be, melyben a főszolgabirónál előadott kérelmet ismételték, az alperes pergátló kifogásának előterjesztése után azonban keresetüket azzal egészitették ki, hogy K. Jánosnak és K. Máriának szolgalmi joguk is van a szóban lévő út használatához.

A kir. járásbiróság az alperes pergátló kifogásának helyt adva, az 1901. évi november hó 19-én 1901. Sp. II. 182/3. sz. a. hozott végzésével a „felpereseket keresetükkel hatáskör hiányában elutasitotta, mert az 1890 : I. t.-cz. 36. és köv. §-ai értelmében valamely terület közúti minőségének megállapitása és annak elrendelése is, hogy a harmadik személyek által elfoglalt út a közhasználatnak átadassék, a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik; azt a felperesek nem állitották, hogy az út magánút, K. Jánosnak és Máriának az az állitásuk pedig, hogy a megnyittatni kért út használatához szolgalmi joguk van, keresetváltoztatás és az az alperes ellenzése miatt, mivel az érdemleges ellenkérelem előadása után tették meg, figyelembe nem vehető."

E szerint, minthogy F. Pál, K. Pál és K. György a birói útra nem léptek, K. János és K. Mária pedig a közigazgatási úton nem éltek panaszszal, a hatásköri összeütközés csakis M. Pál keresetére nézve merült fel az orosházai kir. járásbiróság és Békés vármegye orosházai járásának főszolgabirája között, mely összeütközés elintézéseképen a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani, mert a szóban lévő út, mint a tényállásból kitünik, nem áll magántulajdonban és M. Pál annak megnyitása iránti kérelmével nem magánjogot kiván érvényesiteni, hanem a szabad közlekedésnek szolgáló út használatát gátló akadály elháritását kivánja, kérelmének megbirálása tehát nem a biróságnak, a mely csak magánjogi igények felől biráskodhatik, hanem a közhasználatban álló úton a szabad közlekedés biztositására hivatott közigazgatási hatóságnak a hatáskörébe tartozik.

7.

Községi út, illetőleg mezei közös dülő-út visszaállitása és ujra megnyitása iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Községi és mezei közös dülőút visszaállitása.

(1899. szeptember 27. 52454/1899. I. M. sz.)

A kir. ministerium ifj. B. Péter, ifj. H. B. József, B. Péter, S. József, H. József pacsirta, özv. F. Ivánné, H. József

Útügyek. *Községi és mezei közös dülőút visszaállitása.*

gombos, H. V. János, V. András és B. Menyhért felsőkaki lakosoknak D. Mihály, H. P. József, özv. P. Fábiánné szül. H. Anna, T. Péter, H. V. Imre felsőkaki és T. József nagybajomi lakosok ellen községi út megnyitása végett folyamatba tett ügyében a kaposvári járás főszolgabirája és a kaposvári kir. törvényszék közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi szeptember hó 27. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vévén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Indokok. B. Péter és társai a kaposvári járás főszolgabirájához 1897. évi márczius hó 20-án 2680. sz. a. benyujtott kérvényükben azt panaszolták, hogy D. Mihály és társai Felső-Kak községben birtokaik határa mellett elhuzódó köztulajdont képező közlekedési útat 10 év előtt elzárták, majd utóbb felszántották, és azt mai napig is szántóföld gyanánt használják. E tényállás alapján panaszos felek azt a kérelmet terjesztették elő, hogy panaszoltak az elfoglalt útnak a közforgalom számára való átadására köteleztessenek.

A megtartott tárgyalás alkalmával valamennyi panaszlott beismerte, hogy a panaszosok által kijelölt helyen azelőtt a fennállott régi malomhoz egy út vezetett, melyet azonban 12—15 év előtt, a mikor a malom megszünt, felszántottak és birtokba vettek. Azonfelül H. P. József kivételével a többi panaszlott belegyezett abba, hogy a volt közlekedési út egy kocsinyomnyi szélességben ujból megnyittassék.

E tényállás alapján hozta meg a kaposvári járás főszolgabirója 1897. évi május hó 4-én 2680. sz. a. kelt határozatát, mely szerint a panaszosokat keresetükkel oly hozzáadással utasitotta el, hogy vélt jogaikat a rendes birói úton keressék, mert a közigazgatási hatóságnak feladata a tényleges állapotnak fentartása lévén, a 10—12 évvel ezelőtt használaton kivül helyezett útnak kinyitását H. P. József ellenkezése folytán el nem rendelhette, mert továbbá a magántulajdon tárgyát képező útak a magánjog szempontjából birálandók el, ezekre nézve a magánjog szabályai irányadók, azok felett tehát nem a közigazgatási hatóság, hanem a biróság illetékes felmerült vitás kérdések esetében határozni.

B. Péter és társai erre 1897. évi julius hó 6-án 10.298. sz. a. a kaposvári kir. járásbiróságnál D. Mihály és társai ellen köztulajdont képező községi útvonalnak megnyitása végett sommás visszahelyezési keresetet inditottak. E kereset fölött keletkezett perben a kaposvári kir. járásbiróság 1897. évi deczember hó 10-én 18.286. sz. a. hozott itéletével alpereseket a kérdéses út megnyitására kötelezte, azonban a kaposvári kir. törvényszék felebbezési tanácsa 1898. évi márczius hó 3-án 1897. D. 364. sz. a. végzésével az első biróság itéletét a felebbezési kérelem és ellenkérelem korlátaira való

tekintet nélkül feloldotta és az eljárást megszüntette, mert felperesek kereseti kérelme arra irányul, hogy községi közdülő-út a közforgalomnak átadassék, mert továbbá az 1890. évi I. t.-cz. 1. §-ának 5. pontjában irt községi közdülő-útak létesitése vagy megszüntetése, illetőleg az úthasználat fentartása iránti intézkedés ezen t.-cz. 47. és következő §-ai értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik, e szerint a keresetbe vett jog polgári perúton nem érvényesithető. **Útügyek.** *Községi és mezei közös dülőút visszaállitása.*

Ilyformán a kaposvári járás főszolgabirója és a kaposvári kir. törvényszék közt hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek eldöntéseül a közigazgatási hatóságoknak hatásköre volt megállapitandó;

mert B. Péter és társai, ugy a főszolgabiró, mint a biróságok előtt nem magánjogi czimen inditottak keresetet, hanem majd községi, majd mezei közös dülő-útnak nevezett útvonal visszaállitását és ujra megnyitását kérelmezték;

mert továbbá községi (közdülő) és mezei közös dülőútaknak megállapitása és ebből folyólag ily útaknak ujból való megnyitása az 1890. évi I. t.-cz. 47. §-a és az 1894. évi XII. t.-cz. 37. és 102. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

8.

Önhatalmulag elzárt dülőútra nézve az arra vonatkozó magánjogi kérdés eldöntéséig az elkerités előtti tényleges állapot fentartására, az útnak megnyitására nem sommás visszahelyezési per útján a biróság, hanem a közigazgatási hatóság van hivatva. *Önhatalmulag elzárt dülőút ujból megnyitása.*

(1899. junius 7. 1899. évi 20518. I. M. sz. 31999/VII. B. M. sz.)

Tényállás. Németpalánka községe a palánkai kir. járásbiróság, mint kisebb peres ügyekben eljáró biróság előtt sommás visszahelyezési pert inditott 1888. augusztus 26-án 179. k. p. szám alatt benyujtott keresetével H. K. ellen amiatt, mert a most nevezett községi lakos Németpalánka határában egy dülőútat 1888. augusztus 23-án a paragai úttól keritéssel elzárt s egyszersmind a dülőútból 4 □ öl térfogatu részt elfoglalt.

A palánkai kir. járásbiróság 1888. szeptember 4-én 179. k. p. szám alatt marasztaló itéletet hozott, a melyet azonban az ujvidéki kir. törvényszék, mint felebbviteli biróság 1888. október 29-én 6723. p. sz. alatt az egész eljárással együtt megsemmisitett, mert az ügyet nem a biróság, hanem a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozónak tekintette.

Németpalánka községe erre a palánkai járás főszolgabiróságához fordult, a ki azonban 1889. február 20-án 48. szám alatt a községet a perútra utasitotta főleg azért, mert

Útügyek. *Önhatalmulag elzárt dülőút ujból megnyitása.*

a kérdéses terület közúti minőségének bebizonyitását a község meg sem kisérelte és mert a birtoklási magánjogok felett dönteni csak a biróság van hivatva.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét 1889. évi junius hó 7-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

A jelen ügy a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Indokok. Az iratok szerint Németpalánka községe a miatt lépett fel H. K. ellen, mert a most nevezett községi lakos Németpalánka határában egy dülő útat, melyet az eljárás során kihallgatott több tanu vallomása szerint Németpalánka lakossága évek óta használt, a paragai úttól 1888. augusztus 23-án keritéssel elzárt s egyszersmind a dülő útból 4 □-öl térfogatu részt elfoglalt.

Miután a jelen esetben nem a dülő útra vonatkozó magánjogi kérdés eldöntéséről, hanem arról van szó, hogy a dülőút, melyet H. K. önhatalmulag elkeritett, a közforgalomnak ismét átadassék és igy a tényleges állapot, mely az elkerités előtt fenforgott, a magánjogi kérdés érintése nélkül helyreállittassék;

miután továbbá az 1840 : IX. t.-cz. 35. §-a, valamint az 1847/48 : XXX. t.-cz. 5. §-a*), ugyszintén az 1886 : XXII. t.-cz. 21. §-a értelmében a létező útak fentartásáról a közigazgatási hatóságok kötelesek gondoskodni, az önhatalmulag elzárt útakat tehát az illető útra vonatkozó magánjogi kérdés eldöntéseig a közigazgatási hatóságok, nem pedig sommás visszahelyezéssel a kir. biróságok tartoznak megnyitni:

ennélfogva a jelen ügyet a közigazgatási hatóságok hatáskörébe kellett utalni.

9.

Elzárt közlekedési út megnyitása.

Közlekedési út megnyitása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

(1882. deczember 6. 43593/1882. I. M. sz.)

Tényállás. M. P. nyiregyházi lakos M. Gy. és L. I. ugyanottani lakosok ellen mesgyeigazitás és járulékai iránt a nyiregyházi kir. járásbiróság előtt, 258/881. szp. szám alatt keresetet (helyesen panaszt) inditván, annak tárgyalása 1881. junius 11-én a helyszinén megtartatott.

A biróság ezen tárgyalás alapján hozott itéletében a felismerhetlenné vált mesgyét megállapitván, kimondotta, hogy a határjelek kitüntetése czéljából megfelelő árkok huzatnak.

*) L. ma 1894 : XII. t.-cz. 37. s k. §§.

Útügyek. *Elzárt közlekedési út megnyitása.*

Ezen itélet felperessel és elsőrendü alperessel nyomban közöltetvén, belenyugvásukat jelentették ki, az itélet másodrendü alperessel is közöltetni rendeltetett.

E közben Nyiregyháza város főkapitánya és tiszti mérnöke azon jelentést tette a városi tanácshoz, hogy M. P. az 1875. évi 2401. tanácsi és 1876. évi 5222. képviseleti határozattal engedélyezett egyetlen közlekedési útat csupán szomszédjai elleni boszuból önhatalmulag elzáratta.

A jelentés folytán a tanácsnak 1881. október 17-én 11,965. szám alatt kelt határozatával megbizatott a városi főkapitány, hogy az idézett tanácsi és képviseleti határozatoknak érvényesitését mielébb eszközölje, a kérdésben levő útat esetleg karhatalommal is nyittassa ki s a panaszló szomszédok használatába ünnepélyesen adja át.

Ezen határozatnak bemutatása mellett M. P. a járásbirósághoz 1881. november 5-én 258. szám alá beadott kérelmében aziránt folyamodott, hogy a jogerőre emelkedett s foganatba is vett birói itélethez képest, az erőszakkal megzavart mesgyevonal ujból kitüntettessék.

Ezen kérelem folytán a járásbiróság 1881. november 29-én hason szám alatti végzéssel, a vonatkozó itéletnek hiteles másolatban közlése mellett megkereste a városi tanácsot, hogy tekintve, miszerint a tanács által egyoldalulag hozott határozat a birói határozatot illuzóriussá tette, az ügynek a felperes által beadott felebbezés folytán leendő végleges eldöntéseig a mesgyének előbbi állapotba visszahelyezése iránt intézkedjék, különben a biróság kénytelen lenne hozott határozatának érvényt szerezni.

Az ügy ezzel egyelőre függőben maradt.

Utóbb L. I., mint közvetlenül érdekelt szomszéd birtokos 1882. márczius 16-án 174. kp. alá benyujtott „kereset"-ében a biróilag kijelölt, de időközben eltüntetett mesgyét itéletileg megállapittatni kérvén, az ügy tárgyalása 1882. márczius 20-ra a helyszinére tüzetett ki.

M. P. szintén az érintett keresettel egyidejüleg 175. kp. szám alá beadott kérelmében a vonatkozó itéletnek ujból a helyszinén biróilag leendő foganatositását kérvén, az ennek következtében 1882. márczius 16-án hason szám alatt hozott végzéssel a helyszini eljárás és a már jogerőre emelkedett birói itélet alapján a mesgye kijelölése ujabban elrendeltetvén, annak foganatositása 1882. márczius 20-ára tüzetett ki s arra a városi tanács is megidéztetett.

A biróság a kitüzött határnapon megtartott helyszini szemle alapján 174. kp. szám alatt hozott itéletével a felismerhetlenné lett mesgyét ujból megállapitotta s habár a megidézett városi tanács részéről senki sem jelent meg, az itéletet a felek kérelmére, a mesgyének kiczövekelése és felárkolása által azonnal foganatositotta is.

Minthogy azonban a városi tanács, az idéző végzésre

Útügyek. *Elzárt közlekedési út megnyitása.*

előterjesztett tiszti ügyészi vélemény alapján, 1882. márczius 27-én 2359. szám alatt hozott határozatával — hivatkozva az 1869 : IV. t.-cz. idevonatkozó rendelkezésére — előbbi álláspontját fentartotta s annak esetleg karhatalommali foganatositását kimondotta: a járásbiróság részéről az iratok további intézkedés végett felterjesztetni s arról Nyiregyháza városa értesittetni rendeltetett.

A kir. ministerium a L. I. és M. P. között fenforgó mesgyeigazitási ügyben a nyiregyházi kir. járásbiróság és a Nyiregyháza város tanácsa között támadt hatóságköri összeütközési esetet 1882. évi deczember hó 6-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Az érintett ügy ellátása közigazgatási útra tartozik;

mert a városi mérnök által készitett s az iratok között fekvő vázlatrajzon az »e. E. F.“ vonal alatt kitüntetett ingatlan az 1859. évben a hiteltelekjegyzőkönyvekhez készült térképen mint közlekedési út van megjelölve s az, mint M. P. tulajdona, a telekjegyzőkönyvbe bevezetve nincs;

mert az előző pontban emlitett „e. E. F.“ vonalnak „E. F.“ része helyett a közlekedési útat maga M. P. helyezte át az „E. d. H. D.“ vonalra; mert épen M. P. kérelmére Nyiregyháza város tanácsa 1875. évi junius hó 17-én 2401. szám alatt helyszini szemle és a szabályozó küldöttség jelentése alapján elrendelte, hogy a régi „e. E. F.“, illetve „e. E. d. tt. D.“ vonal alatti út helyett az „abcd“ tt. D.“ útvonal nyittassék meg és használtassék közútul; és

mert M. P. és L. I. ezen útvonalnak egy részére nézve („tt. D.“) birtokháboritási per alakjában közös érdekü igényeket akartak a törvény rendes útján érvényesiteni s a nevezett járásbiróság meg is állapitotta illetőségét, holott az 1840 : IX. t.-cz. 35. §-a*) és az 1848 : XXX. t.-cz. 5. §-a*) értelmében a közútak fölött a közigazgatás ügyel fel; községekben pedig az útak iránti gondoskodás az 1871 : XVIII. t.-cz. 22. §-a**) értelmében a községet illeti.

10.

Mezei közös dülőútnak állitott terület elszántása.

Mezei közös dülőútnak állitott terület elszántása esetében hatáskör kérdése.

A közigazgatási úton tartott nyomozat eredményének figyelembevétele a hatásköri összeütközés elintézésénél.

(1896. január 22. 1896. évi 3154. I. M. sz. 1895. évi 1028:8. I. M. sz.)

A kir. ministerium B. Gy., L. M., L. K., H. P., Cz. I. és L. Gy. a. . . .i lakosoknak V. J. a. . . .i lakos

*) Most: 1890 : I. t.-cz. 47. §-a és 1894 : XII. t.-cz. 37 §-a.
**) Most: 1886 : XXII t.-cz. 21. §. *e*) p.

ellen sommás visszahelyezés és járulékai iránt inditott pereiben a perlaszi kir. járásbiróság és az antalfalvi főszolgabiró közt felmerült hatásköri összeütközés esetet 1896. évi január hó 21 napján tartott tanácsában vizsgálat alá vévén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

Útügyek. *Mezei közös dülőútnak állitott terület elszántása.*

Az emlitett perek elintézése a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A fentebb megnevezett felperesek a perlaszi kir. járásbiróságnál 1894. nov. 30-án 6024., 6025., 6026, 6027., 6028. és 6029. P. sz. alatt inditott szóbeli kereseteikben azt adták elő, hogy Idvor község határában birt földjük egy részét V. J. mintegy három héttel előbb elszántotta. Ezért ellene a felperesek sommás visszahelyezést kértek. A perlaszi kir. járásbiróság az 1893 : XVIII. t.-cz. 43. § a alapján az emlitett perek egyesitését elrendelte, azután pedig az 1894. decz. 19-én 6461. P. sz. alatt hozott végzésével a biróság tárgyi illetékességét hatáskör hiányából leszállitotta és a pert beszüntette, mert ugy találta, hogy a peres felek szántóföldjeit elválasztó mezei dülőút vált vitássá és igy figyelemmel az 1894 : XII. t.-cz. 36. és következő §-aira, valamint 94. §-ának *d*) pontjára, ugyszintén 103. §-ára, a közigazgatási hatóságok vannak hivatva intézkedni.

Az antalfalvi szolgabiró annak megállapitása után, hogy a felek földjei közt a vitás területen mezei dülőútnak helye nincsen, tehát mezei dülőút elszántása fenn nem forog: viszont a közigazgatási hatóság tárgyi illetékességét szállitotta le és a feleket a kir. birósághoz utasitotta.

Az ekképen felmerült hatásköri összeütközés eldöntésénél a szóban forgó perek elintézését a kir. birósághoz kellett utasitani azért, mert a birói hatáskör leszállitásának oka gyanánt felhozott az a körülmény, hogy a peres felek szántóföldjeit elválasztó dülőút vált volna vitássá, a közigazgatási uton tartott nyomozatok szerint elesett és igy az eljárás, tekintettel az 1893 : XVIII. t.-cz. 1. §. 5. *m*) pontjára, a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

11.

Dülőútnak feltüntetett, de magánfél birtokában levő területen út megnyitása vagy visszaállitása.

A községi térképen dülőútnak feltüntetett, de évek óta magánosok birtokában levő területet a közigazgatási hatóság nyilvános út nyitása vagy régi út helyreállitása czimén sem vonhatja el a magánfelek birtokából, mihezképest a közigazgatási hatóság ilyen irányu határozata ellen a birói út (sommás visszahelyezési per) nyitva áll.

Dülőútak feletti felügyelet.

A közigazgatási hatóság csak a már fennálló útak felett bir felügyeleti joggal.

(1887. május 24. 1887. évi 18512/I. M. sz. 29151 VII. B. M. sz.)

Útügyek.

Dülőútnak feltüntetett, de magánfél birtokában levő területen ut megnyitása v. visszaállitása.

Dülőútak feletti felügyelet.

Tényállás. Id. E. F. gyulavári lakos a gyulai járás szolgabirája előtt a község határában levő földbirtokáról a község régi térképén látható, azonban évek óta teljesen felszántott és B. F. birtokához foglalt dülő-út megnyitását kérvén, a nevezett szolgabiró a megtartott helyszini szemle s tárgyalás eredményéhez képest a kérdéses útat megnyitotta s azt az érdekelt közbirtokosság használatába bocsátotta, mely határozata II. és III. fokulag is helybenhagyatott.

A II. foku határozat meghozatala után azonban B. F. a kérdéses útterületre vonatkozólag id. E. F. és Gyulavár község közlakossága ellen a békés-gyulai kir. járásbiróság előtt birtokba helyezés iránt inditott keresetet; a nevezett királyi biróság aztán a szóban levő útterületnek felperes birtokába, illetve használatába való visszabocsátását itéletileg ki is mondotta, mely birói itélet ellen felek részéről semmiségi panasz nem adatott be.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét 1887. évi május hó 24-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

Ezen ügy elintézése a biróság hatáskörébe tartozik;

mert a B. F. által az 1877 : XXII. t.-cz. 11. §-ának 9. pontja alapján a békés-gyulai kir. járásbiróság előtt 1886. évi julius 15-én 278. k. p. p. szám alatt folyamatba tett sommás visszahelyezési kisebb polgári peres ügyben 1886. évi julius 26-án tartott tárgyalás alkalmával megállapittatott, hogy azon terület, a melyen id. E. F. panaszára a közigazgatási hatóságok hozott határozataik értelmében dülő-útat és nyilvános kuthelyet nyitni szándékoznak, B. F.-nek körülbelül 6 év óta van, jogelődeinek pedig szintén évek óta volt háboritatlan birtokában és használatában;

továbbá, mert a birtokban levő fél közigazgatási úton birtokától meg nem fosztható és az 1840 : IX. t.-cz. 35. §-a, valamint az 1847/8 : XXX. t.-cz. 5. §-a,*) ugyszintén az 1871 : XVIII. t.-cz. 22. §-a, illetőleg az 1886 : XXII. t.-cz. 21. §-a csak a fennálló útak fölötti felügyeletet ruházzák a közigazgatási hatóságokra, de nem jogositják fel azokat, hogy nyilvános út nyitása vagy évtizedek előtt megszüntetett útnak helyreállitása czimén a biróság mellőzésével megfoszszanak egyes magánfeleket évek óta háboritlanul birt területek birtokaitól;

végül mert azon esetben, ha Gyula-Vár községe azt véli, hogy a község határáról az 1803-ik évben készitett térképen megjelölt dülő-út és kuthely jogtalanul szántatott évtizedek előtt azon földhöz, a mely most B. F. tulajdona: szabadságában áll a vitatott terület tulajdonjoga iránt az illetékes kir. törvényszék mint birtokbiróság előtt pert inditani, de jogainak érvényesitését közigazgatási úton nem keresheti.

*) Ma: 1890 : I. t.-cz. 47. §., 1894 : XII. t.-cz. 37. §.

12.

Beltelekhez vezető bejáró út tulajdonjogának megállapitása iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

Útügyek. *Beltelekhez vezető bejáró út tulajdonjoga.*

(1901. február 27. 7900/1900. I. M. sz.; 1901. évi 7499/IV. a. B. M.; 1901. évi 5063/I. K. M. sz.)

A kir. ministerium L. I. tiszakürti lakosnak R. L. tiszakürti lakos ellen ingatlan tulajdonának elismerése iránti ügyében a szolnoki kir. törvényszék és Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye alispánja között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi február hó 27-ik napján tartott tanácsában az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következően határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok. I. L. I. tiszakürti lakos Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye tiszai alsójárásának főszolgabirája előtt az 1891. évben panaszt emelt R. L. tiszakürti lakos ellen a miatt, mert R. L. az ő beltelkéhez vezető bejáró útjára az esővizet leereszti s ezzel őt az út szabad használatában akadályozza.

A főszolgabiró 1892. évi február hó 17-én 395. kig. 1891. szám alatt kelt határozatával a panaszost elutasitotta azzal a kérelmével, hogy R. L. az esővíznek a panaszos telkéhez vezető útra való leeresztésétől tiltassék el, mert a panaszos kérelmének csak akkor lehetett volna helyet adni, ha igazolta volna, hogy a kérdéses bejáró út az ő tulajdona és nem utcza, azonban a községi elöljáróság nyilatkozata szerint a bejáró községi tulajdon, tehát utcza s tekintve, hogy tulajdonjogi kérdésekben a főszolgabiró különben sem hozhat határozatot, mindaddig mig a község a bejáró utczai jellegét követeli s annak tulajdonjoga panaszos részére birói itélettel meg nem állapittatik, annak utczai jellege elismerendő s fentartandó.

A főszolgabirónak ezt a határozatát a vármegye alispánja 1892. évi márczius hó 27-én 5732. szám alatt kelt határozatával azzal a kiegészitéssel hagyta helyben, hogy a panaszost tulajdonjogának érvényesitése iránt a rendes birósághoz utasitotta.

II. L. I. erre 1892. évi október hó 20-án 4391. szám alatt a kunszentmártoni kir. járásbiróságnál sommás visszahelyezési keresetet adott be R. L. ellen, a melyben azt is előadta, hogy a kérdéses bejáró Tiszakürt község elöljáróságának 1807. évi márczius hó 21-én kelt testimoniális levele szerint szépapja L. J. részére a T. G. udvarán keresztül volt bejárója helyett hasittatott ki és adatott át és igy az az ő beltelkének az alkotó része.

Útügyek. *Belte'ekhez vezető bejáró út tulajdonjoga.*

Kérte, hogy a biróság R. L-t a bejáró használatától és a további háboritástól tiltsa el, és őt a bejáró út békés birtokába helyezze vissza.

A kir. járásbiróság az 1894. évi január 10-én 4438/1893. szám alatt hozott itéletével a felperest a tiszakürti 1020. számu telekjegyzőkönyvben 90/b. helyrajzi szám alatti beltelekhez tartozó bejáró út birtokába visszahelyezte s az alperest annak a használatától eltiltotta, mert a tanuk vallomása és a becsatolt okiratok alapján ugy találta, hogy a kérdéses bejáró a felperes telkéhez tartozik, azt ő s jogelődei 50 éven át birták és használták, az az 1881. évi kataszteri felvétel szerint is a felperes birtokaként szerepel és mert bizonyitva látta, hogy a felperes az alperesnek a bejáró használatát csak szivességből engedte meg, nem találta a kir. járásbiróság bizonyitottnak azt, hogy ez a bejáró valaha bármely kataszter szerint községi területnek vétetett volna, a minek egyébként alapja sem lenne, mivel a bejáró csakis az alperes telkéhez vezet.

A budapesti kir. itélőtábla 1894. évi junius hó 22-én 5458/p. 94. szám alatt hozott itéletével a kir. járásbiróság itéletét megváltoztatván, a felperest keresetével elutasitotta, mert a csatolt közigazgatási határozatokkal bizonyitottnak látta, hogy a peres terület községi út, mint ilyen közvagyon iránt hasonló magánjogi igény birói úton nem érvényesithető s mert az nyert bizonyitást, hogy a peres területet az alperes vizlevezetésre s takarmányának lerakására több éven át használta a nélkül, hogy a felperes az ellen tiltakozott volna.

A kir. Curia 1894. évi november hó 9-én 10.412/p. 94. szám alatt hozott határozatával a másodbiróság itéletét hagyta helyben, de egyedül abból az indokból, mert a felperes az egy évi kizárólagos békés birtoklást nem bizonyitotta.

III. L. I. az 1896. évi október hó 10-én a kérdéses bejáróra kaput tétetett; azonban a R. L. által ellene inditott sommás visszahelyezési perben az elsőbirósági itéletet helybenhagyó itéletével a szolnoki kir. törvényszék felebbezési tanácsának (1897. január 15-én 1896. D. 345. szám) a kapu eltávolitására köteleztetett, mert az alperes használati joga már birói határozaton nyugszik, a tulajdonjog kérdése a perben megoldást nem nyerhet és mert a kir. Curia 10.412/94. számu határozatára figyelemmel nincs alapja annak az alperesi érvelésnek, hogy a bejáró iránti igény magánjogi úton megbirálható ne lenne.

IV. Ez előzmények után adta be L. I. 1897. évi január hó 26-án 1376. szám alatt a kunszentmártoni kir. járásbirósághoz R. L., Tiszakürt községe M. S. és néhai L. S. ismeretlen örökösei ellen keresetét, a melyben annak itéleti kimondását kérte, hogy a peres 40 négyszögöl területü bejáró úthoz mint a tiszakürti 1516. szám telekjegyzőkönyvben A + 1. r. 90. helyrajzi szám alatt felvett belteleknek az

alkatrészéhez és azzal ugyanazonosnak helyszinelt területhez való kizárólagos és korlátlan tulajdoni joga megállapittatik, hogy ez a terület községi útat és községi tulajdont nem képez és hogy R. L. jogtalanul gyakorolt szolgalmi joga megszüntettetik és ő 200 forint kártéritésnek s járulékainak megfizetésre köteleztetik.

Útügyek. *Beltelekhez vezető bejáró út tulajdonjoga.*

A kir. járásbiróság az 1898. évi deczember hó 20-án 1898. Sp. 140/11. szám alatt hozott itéletével a felperes kizárólagos tulajdoni jogát a peres bejáró útra megitélte, a felperest feljogositotta, hogy a belteleknek a L. S. nevén álló fele részére a tulajdonjognak adás-vétel czimén bekebelezését kérhesse, R. L-t 152 forint 53 krajczár kárnak és járulékainak ugyanőt és Tiszakürt községét a perköltség megfizetésére kötelezte, R. L-t pedig a használhatási szolgalmi jog iránti viszonkeresetével elutasitotta.

Tanuk vallomása alapján megállapitotta a kir. járásbiróság, hogy a kérdéses bejáró úton és a beltelken a hatvanas évekig a falu népe a Tiszára, a Tisza szabályozása után pedig a vizjárta területből kiosztott hereföldekre gyalogosan és lóval is keresztüljárt, de midőn az aljon lakók az elöljáróság közbenjöttével alulról keritést huztak és különösen mikor a felperes uj házát a lejárásra felépitette (1884. évben), a volt lejárás teljesen megszünt és arra senki sem jár. A becsatolt (K. és L.) hiteles térképi kivonatokkal és a községnél őrzött 1881. évi kataszteri térképről készitett NB. a. vázrajzzal megállapitotta a kir. járásbiróság, hogy a bejáró út az 1857., 1866. és az 1881. évben a felperes ingatlanának alkotó részét képezte; megállapitotta, hogy a felperes 1884. évben a mesgyevonalon épitette fel az uj házát, ott, a hol a bejáró út irányában a Tiszára, utóbb a hereföldekre lejártak. Az 1807. évi testimoniális levéllel (földesuri hatóság határozatával) igazoltnak tekintette a kir. járásbiróság, hogy a felperes bejárója előbb a Cs. S. jogelődjének: T. G.-nek udvartelkén volt, az ugyancsak az 1872/896. irattári jelü iratok között 4. szám alatt fekvő községi bizonyitványnyal pedig azt is, hogy a bejáró út a 90. hrsz. alatt ingatlannak alkotó része, mely bizonyitékokkal szemben a község semmivel sem bizonyitotta a bejáró úthoz való tulajdonjogát.

A kir. járásbiróság itéletét a szolnoki kir. törvényszék felebbezési tanácsa az 1899. évi február hó 14-én 1899. D. 23. szám alatt hozott végzésével feloldotta s az eljárást megszüntette, mert a csatolt periratok adataiból nyilvánvaló, hogy a kérdéses terület, a melynek tulajdonjogát a felperes megitéltetni kéri, jogerős közigazgatási határozatokkal közútnak nyilvánittatott, az 1890. évi I. t.-cz. rendelkezései szerint pedig a közútak feletti intézkedés és felügyelet nem a polgári perútra, hanem a közigazgatási hatóságok elé tartozik.

Útügyek. *Beltelekhez vezető bejáró út tulajdonjoga.*

Az e végzés ellen beadott felfolyamodást a budapesti kir. itélőtábla 1899. évi junius hó 28-án 1899. I. H. 8. szám alatt hozott végzésével hivatalból visszautasitotta, mert azokban a perekben, a melyek tárgyának értéke a 200 forintot nem haladja meg, a felebbezési biróság végzése ellen felfolyamodásnak nincs helye.

V. L. I. ezek után a kir. igazságügyministerhez 1899. évi október hó 29-én 64.090. szám alatt és 1899. évi november hó 1-én 64.725. szám alatt beadott kérvényeiben az ügynek a felmerült hatásköri összeütközés eldöntése czéljából a ministertanács elé terjesztését kérte.

VI. Mint az előadott tényállásból kitünik, a felperes keresetét ingatlan tulajdonjoga iránt inditotta a község ellen, a mely a felperes által tulajdonának állitott területet közútnak vitatja s R. L. ellen, a ki azon szolgalmi jogot kiván gyakorolni. Ez a kereset tehát tisztán magánjog érvényesitésére irányul és igy annak megbirálása birói útra tartoznék még abban az esetben is, ha a vitás terület akár mint eredetileg köztulajdon, akár mint kisajátitás útján szerzett terület a közúthoz tartozónak bizonyulna; mert a felperes tulajdonjogát kizáró ezen körülmény megvitatása és bizonyitása a per érdemére tartozván, ez a hatáskör eldöntésére befolyással nem bir, s minthogy e szerint az eljárásnak a L. I. kizárólagos tulajdonjoga és a fentebb kiemelteken kivül esetleg R. L. illetőleg a község többi lakosai szolgalmi joga a tárgya, ezeknek a tisztán magánjogi igényeknek a megbirálása nem a közigazgatási hatóság, hanem a járásbiróság hatáskörébe tartozik.

13.

Úton levő hid önhatalmu szétrombolása

Úton levő hidnak önhatalmu szétrombolása miatt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik.

(1901. deczember 13. 39097/1891. I. M. sz.)

A kir. ministerium N. Gyuláné D. Etelkának K. János ellen hid használatába visszahelyezés és hid helyreállitása és járulékai iránt folyamatba tett ügyéből a keszthelyi kir. járásbiróság és Zala vármegye keszthelyi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi deczember hó 13-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. N. Gyula égenföldi lakos Sármellék község elöljárósága előtt 1901. évi május hó 18-án panaszkép azt adta elő, hogy midőn ő azt a bejáró hidat, a mely az ő korcsmaépületének déli kapujához az országútról az árkon át

vezet és a melyet ő és elődei több mint 30—34 év óta folyton és háboritatlanul használtak, 1901. május 18-án javitani akarta, a szomszédja K. János égenföldi lakos a kijavitást megakadályozta s a hidat szétrombolta. **Útügyek.** *Úton levő hid önhatalmu szétrombolása*

K. János beismerte a panasz előadását, de azzal védekezett, hogy a hid az ő birtoklását sérti s annak két öllel a panaszos házához közelebb helyezését kérte, felemlitvén, hogy a terület, a melyen a hid van, községi terület. Kifogást tett továbbá a közigazgatási hatáskör ellen, mert a panaszolt cselekmény tisztán magánjogi kérdés, a mennyiben a korcsmának más bejárója is van és a hidnak általa kivánt feljebb helyezésével sem a közönség, sem a panaszos érdeke sérelmet nem szenved.

A főszolgabiró 1901. évi május 28-án 1539/901. szám alatt hozott határozatával a panaszost a törvény rendes utjára utasitotta, mert a fenforgó kérdés tisztán magánjogi kérdés, a mennyiben a közönségnek szolgáló korcsmahelyiséghez való hozzáférését mitsem akadályozza a hidnak jelenlegi helyéből való elmozditása.

Ezek után 1901. junius hó 22-én 1901. Sp. I. 143. szám alatt a keszthelyi kir. járásbirósághoz fordult N. Gyuláné D. Etelka, kérvén, hogy a biróság őt a szóban levő hidnak birtoklásába helyezze vissza s az alperest annak türésére kötelezze, hogy a felperes a hidat előbbi helyére állittassa.

Az alperes a biróság hatásköre ellen is kifogást tett azon az alapon, hogy a vitás terület nem a felperes tulajdona, hanem mint közterület a mellette lévő árokkal és úttal együtt községi tulajdon és igy azon a hidépités és annak megengedhetősége a közigazgatás hatáskörébe tartozik.

A felperes elismerte, hogy a vitás terület, illetve a vázrajzon lévő tér, út és árok, a melyen a hid van, nem magántulajdon, azonban a hidat, a melynek készitését nem ismerik, negyven év óta elődei használták és javitották, ezzel használati jogot nyertek és annak megbirálása, hogy az alperes jogositott-e a hid és ezzel összekötött út használatát megakadályozni, magánjogi kérdés.

A kir. járásbiróság 1901. évi augusztus hó 26-án 1901. Sp. I. 143/5. szám alatt hozott végzésével az ügyet a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozónak mondotta ki, mert az eljárás folyamán, ugy a hivatalból betekintett telekkönyvi térképből megállapitható, hogy a kérdésben lévő terület az út, árok és a rajta lévő hid községi terület és igy annak mint közterületnek mikénti használata és ennek elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik annál is inkább, mert az útak és az ezeken szükséges átjárás kérdése nem a biróság hatáskörébe tartozik.

Ehhez képest a keszthelyi kir. járásbiróság és Zala vármegye keszthelyi járásának főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen a

Útügyek. *Úton levő hid önhatalmu szétrombolása*

közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani, mert ugy abban a kérdésben, hogy a hid előbbi helyén maradjon-e vagy onnan elhelyeztessék, mint abban a kérdésben, hogy az úton lévő hidnak önhatalmu szétrombolása az 1890 : I. t.-cz. 125. §-ába ütköző kihágásnak tekintendő-e és az illető az okozott kár megtéritésére mennyiben köteles, az 1890 : I. t.-cz. 102., illetőleg 151. §-a értelmében a közigazgatási hatóságnak kell határozni.

14.

Út felszántása és bevetése.

Az alperes földjén át a felperesek erdejéhez vezető és 35 év óta használt út felszántása és bevetése miatt inditott ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

(1901. november 16. 36809/1891. I. M. sz.)

A kir. ministerium a felsőszalóki volt urbéreseknek B. Ignácz elleni útügyéből a lőcsei kir. törvényszék és a szepesváraljai járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi november hó 16-ik napján tartott tanácsában tárgyalás alá vévén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következő határozatot hozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok. A felső-szalóki volt urbéresek képviseletében F. János és K. József 1900. évi julius hó 25-én 1900. Sp. 477/1. szám alatt a szepesváraljai kir. járásbirósághoz beadott keresetükben azt adták elő, hogy B. Ignácz berzeviczi lakos az urbéresek erdejébe vezető útból nyolcz méter szélességü területet elfoglalt, felszántott és zabbal bevetett; minthogy pedig ezzel az urbéreseket az erdei útnak békés haszonélvezetében megháboritotta, kérték az urbéreseknek a haszonélvezetbe visszahelyezését és az alperesnek a költségben marasztalását.

A kir. járásbiróság az 1900. évi deczember hó 7-én 1900. Sp. 477/3. szám alatt hozott végzésével az alperes pergátló kifogásának helyt adva, a pert megszüntette, mert a kérdéses út az alperes birtokán át vezetett a felperesek erdejéhez és a felperesek beismerték, hogy az mezei dülőút, a mezei dülőútakra vonatkozó intézkedések megtételére pedig az 1894 : XII. t.-cz. 36. §. 94. §. *d*), — 102., 103. §-ai értelmében a közigazgatási hatóságok illetékesek.

A kir. járásbiróságnak ezt a végzését a lőcsei kir. törvényszék, mint felebbezési biróság a felperesek felfolyamodására az 1900. évi deczember hó 28-án 1900. E. 58. szám alatt hozott végzésével helybenhagyta, mert a felperesek beismerték, hogy a peres út dülőút, a melyen mind a két fél közlekedett; közös dülőútnak jogosulatlan elszántása és

megrongálása pedig az 1894 : XII. t.-cz. 94. §-ának *d*) pontja szerint kihágást képez, a mely esetben a 103. §. szerint a közigazgatási hatóság illetékes eljárni.

Útügyek. *Út felszántása és bevetése.*

Szepes vármegye szepesváraljai járásának főszolgabirája az 1901. évi február hó 23-án 625/901. szám alatt kelt határozatával azonban az ügynek elbirálását a járásbiróság hatáskörébe utalta, mert a jelen esetben nem közdülőútnak elszántásáról vagy megrongálásáról, hanem alperesnek azon önhatalmu tényéről van szó, mely szerint alperes felpereseket a Felső-Szalók község határában fekvő „Kejdov“ nevü dülőn át a volt urbéresek erdejébe vezető, a tagositás alkalmával a volt urbéresek javára kihasitott, a telekkönyvben kitüntetett, harminczöt év óta háboritatlanul élvezett és a folyó év május havában szántóföldjén felszántott és bevetett útnak folytatólagos használatától elvonta s ily módon felperesek elestek a lehetőségétől annak, hogy — ugy, mint eddig — a jövőben is erdejükhöz háboritatlanul hozzáférhessenek, az ott lévő famennyiséget kifuvarozhassák, oda pedig más módon el nem juthatnak, ebben az esetben tehát szolgalmi jognak elbirtoklása forog szóban, ez pedig csakis visszahelyezési keresettel orvosolható.

Ehhez képest a lőcsei kir. törvényszék és Szepes vármegye szepesváraljai járásbirónak főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseül a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani, mert felperesek előadása szerint a kérdésben lévő út az alperes földbirtokán keresztül a felperesek erdejéhez vezet és ezt a felperesek erdejükhöz hozzájuthatás czéljából harminczöt éven át békésen használták, az alperes ezt az útat elszántván, ezzel a felpereseket békés birtokukban megháboritotta.

Ezen előadás szerint tehát felperesek követelésüket magánjogi alapra fektetik és előadásuk szerint szolgalmi jog birtokának megháboritása miatt visszahelyezést kérnek. Ezen magánjogi kereset elbirálása pedig a biróságnak, nevezetesen az 1893 : XVIII. t.-cz. 1. §-ának 5. *m*) pontja alapján a kir. járásbiróságnak a hatáskörébe tartozik.

2. Vizjogi ügyek.

15.

Idegen területen foganatositott vizi munkálat megengedhetősége tárgyában közigazgatási útra tartozik az eljárás.

Vizjogi ügyek. *Idegen területen vizi munkálat megengedhetősége.*

(1896. julius 13. 1896. évi 37.666. I. M. sz.)

A kir. ministerium K. Sándornénak K. József és K. Ferencz elleni ügyében a hidalmási kir. járásbiróság mint

3*

Vizjogi ügyek. *Idegen területen vizi munkálat megengedhetősége.*

a kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság és Kolozs vármegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1896. évi julius hó 13. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25-a alapján a következőleg határozott:

Ezen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. K. József és K. Ferencz vizimalom-tulajdonosok, Kolozs vármegye alispánjának 1894. évi junius 5-én 7895. szám alatt hozott határozatával ideiglenes engedélyt nyertek arra, hogy az Almás folyón bekövetkezett partszakadást, a mely partszakadás folytán a vizfolyás irányát megváltoztatta, és a nevezett malomtulajdonosok malomüzemük gyakorlatában hátráltatva lettek, az eredeti vizfolyás visszaállitása czéljából betömhessék.

Ezen munkálat foganatositása után K. Sándorné parttulajdonos a nevezett malomtulajdonosok ellen a hidalmási kir. járásbiróság mint a kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróságnál birtokháboritás jogczimen pert inditott, a mely perben a nevezett járásbiróság 1894. évi julius 9-én 281. szám alatt hozott itéletével alpereseket az általuk foganatositott betömésnek lebontására kötelezte és a lebontást végrehajtás útján eszközöltette is; a minek folytán a nevezett biróság és a nevezett közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Az eljárást a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni; mert a fenti tényállás szerint idegen területen foganatositott olyan vizi munkálat megengedhetőségéről, vagyis olyan ügyről van szó, a melyről az 1885 : XXIII. t.-cz. 42. §-a, valamint 184. §-ának 3. pontja rendelkeznek, és a melyben eljárni, a most hivatkozott törvény 156. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok illetékesek.

16.

Utcza czéljára állitólag átengedett területen a viz lefolyását gátló fal eltávolitása iránt inditott ügyben a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik az eljárás.

Épitési, illetőleg házhelyekre való felosztást tárgyazó engedély feltételeinek és az ezekben foglalt korlátozás jogi hatályának megbirálása, esetleg az engedélykérés elmulasztása esetében a mulasztás jogi következményeinek megállapitása, az engedély adására vagy megtagadására hivatott hatóságok hatáskörébe tartozik.

(1902. junius 11. 1902. évi 18121. I. M. sz.)

Vizjogi ügyek. *Utczának átengedett területen a viz lefolyását gátló fal eltávolitása. Épitési, illetőleg házhelyekre felosztást tárgyazó engedély feltételeinek és az abban levő korlátozásnak megbirálása.*

A kir. ministerium Ó-Kanizsa községnek B. Vincze ellen terület átadása és fal lebontása iránt inditott ügyéből Bács-Bodrogh vármegye zentai járásának főszolgabirája és a szabadkai kir. törvényszék, mint felülvizsgálati biróság között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi junius hó 11. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. Ó-Kanizsa község elöljárósága azzal a panaszszal fordult 1899. évi május hó 31-én 2830. szám alatt Bács-Bodrogh vármegye zentai járásának főszolgabirájához, hogy B. Vincze ó-kanizsai lakos egyik községi utcza végén falat emelt, a melylyel az utczán összegyülő viz lefolyását meggátolja. Kérte a községi elöljáróság, hogy a főszolgabiró a panaszlottat az épitmény eltávolitására kötelezze.

Az ennek következtében meginditott közigazgatási eljárás folyamán beismerte a panaszlott, hogy az általa épitett fal a vizlefolyást megakadályozza s azzal védte eljárását, hogy azon a helyen előbb sem volt vizlefolyás, hogy a falat azért emelte, mert különben a viz az ő udvarán folynék keresztül és hogy ő a saját telkén épitkezett, a mennyiben mind az a terület, a hol az ő háza, az abban a sorban lévő többi házak és az utcza vannak, az ő tulajdonához tartozó földön van, miután földjét házhelyeknek felmérve eladta.

Előadta a község ebben az eljárásban azt, hogy mikor B. Vincze 1896. évben a tulajdonában volt szántóföldet házhelyekre felosztva, egyeseknek eladta, a felosztást, illetőleg az épitkezést a községi képviselőtestület csak azzal a határozott kikötéssel engedte meg, hogy a panaszlott azt a területet, a melyen most a falat huzta, a felépitendő házsorok között szükséges utcza czéljára a községnek ingyen átengedni tartozik.

A főszolgabiró az ügyet 1899. évi szeptember hó 14-én ad 4261/kih. 1899. szám alatt azzal küldte a községi elöljárósághoz vissza, hogy a magánjogi viszonyokat tárgyazó ebben az ügyben nem illetékes eljárni.

A község erre 1900. évi augusztus hó 17-én 1900. Sp. I. 685. szám alatt a zentai kir. járásbirósághoz sommás keresetet adott be, a melyben azt kérte, hogy a biróság alperest e falnak eltávolitására s a keresetlevélhez csatolt vázrajzon megjelölt C. D. G. H. területnek utcza czimén közhasználatra a község birtokába bocsátására kötelezze.

Az alperes a biróság hatáskörének hiánya miatt pergátló kifogást emelt azon az alapon, hogy a perben nem magánjogi vitáról, hanem épitési engedély feltételeinek be nem tartásáról van szó. Előadta továbbá, hogy a vályogfal helyébe időközben deszkakeritést huzott és hogy a község birtokába

Vizjogi ügyek. *Utczának átengedett területen a viz lefolyását gátló fal eltávolitása. Épitési, illetőleg házhelyekre felosztást tárgyazó engedély feltételeinek és az abban levő korlátozásnak megbirálása.*

bocsáttatni kért terület melletti porták most már nem az övéi, mert azokat másoknak eladta.

A kir. járásbiróság 1900. évi november hó 22-én 1900. Sp. I. 685/6. szám alatt hozott végzésével az alperes pergátló kifogásának helyt adva, a pert megszüntette, mert annak a körülménynek az elbirálása, hogy bizonyos terület alkalmas-e s egyáltalában elfogadható-e utczai közhasználatra, kizárólag a község autonom igazgatási körébe tartozik, mert továbbá a kereset szerint az alperes által emelt fal a közlekedés megakadályozásán kivül a vizlefolyást is gátolja, a mely állapot esetleg az 1885. évi XXIII. t.-cz. vizrendészeti szabványai alá tartozik, a mely esetben a jelzett állapot szintén csak közigazgatási uton orvosolható.

A szabadkai kir. törvényszék mint felülvizsgálati biróság a kir. járásbiróság végzését indokain felül még azért is helybenhagyta, mert ez ügyben a tulajdonnak utczanyitás czéljából, tehát közérdek szempontjából való korlátozásáról lévén szó, vagy kisajátitás utján történhetik a területelvonás, vagy a mennyiben a közigazgatási hatóság által jogérvényesen megállapitott épitési feltételek ellenére tagadja meg az alperes a terület átengedését és a fal lebontását, a feltételek teljesitésének érvényt szerezni a közigazgatási hatóság feladata.

Mint az előadott tényállásból kitünik, a közigazgatási eljárásban a község csupán a vizlefolyást gátló falnak az eltávolitását kérte, a polgári pert ellenben ezenfelül még a megjelölt földterületnek a község birtokába bocsátása iránt inditotta meg. Minthogy e szerint ez az utóbbi kérelem a közigazgatási eljárásnak a tárgya nem volt, annak kérdésében hatásköri összeütközés esete ezuttal nem forog fenn.

A mi a fal eltávolitása iránti kérelmet illeti, az annak tárgyában való eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, mert mind az 1885 : XXIII. t.-cz. 42. §-ában meghatározott intézkedéseket, mind az 1885. évi XXIII. t.-cz. 57. §-án alapuló vizi szolgalom érvényesitését e törvény 156. és 177. §-a a közigazgatási hatóság elé utalja.

A mennyiben pedig a terület átengedése is kérdés tárgyává tétetnék, az e fölött való határozás is a közigazgatási hatóság elé tartozik, mert azt, hogy B. Vincze tartozik-e a szóban lévő területet a községnek ingyen vagy kisajátitás utján és kártalanitás mellett átengedni vagy nem ? a részére kiadott épitési, illetőleg házhelyekre való felosztást tárgyazó engedély feltételeinek és az ezekben foglalt korlátozás jogi hatályának megbirálása s esetleg az engedélykérés elmulasztása esetén a mulasztás jogi következményeinek megállapitása alapján kell eldönteni; ez pedig első sorban mindenkor az engedély adására vagy megtagadására hivatott hatóságok, vagyis jelen esetben a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

3. Határügyek.

17.

Határárok jogosulatlan kiszélesitése és határkő jogosulatlan eltávolitása miatt inditott polgári ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Határügyek. *Határárok kiszélesitése és határkő eltávolitása.*

A közigazgatási hatóság vitás határkérdésekben csak akkor határozhat, ha a határ vitássága a határjelek felállitása kapcsán merül fel.

(1900. január 24. 2591/1900. I. M. sz.)

A kir. ministerium K. Ferencz horkai lakosnak Sz. Viktor horkai lakos ellen határároknak jogosulatlan kiszélesitése és határkőnek jogosulatlan elmozditása miatt inditott ügyében a lőcsei kir. törvényszék és a szepesszombati járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi január hó 24-ik napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok. K. Ferencz horkai lakos 1899. évi október hó 8-án 4456. szám alatt keresetet inditott a szepesszombati kir. járásbiróság előtt Sz. Viktor horkai lakos ellen a miatt, mert utóbb nevezett a horka-szentandrás-komoróczi határnak „za Komarovce“ dülőjében fekvő réten a peres felek ingatlanai közt elvezető árkot felperes tudta és beleegyezése nélkül olykép szélesitette ki, hogy nemcsak a felperesnek tulajdonát képező rét egy részére terjeszkedett, hanem a peres felek rétjei közt emberemlékezet óta volt határkövet is eltávolitotta, s kérte az előbbi állapotnak helyreállitását.

A kereset tárgyalására kitüzött határnapon alperes pergátló kifogást emelt azon az alapon, hogy a felperes állitotta cselekmény elbirálása a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

A szepesszombati kir. járásbiróság ennek a pergátló kifogásnak helyt is adott és 1897. évi október hó 28-án 4744. szám alatt hozott végzésével a pert megszüntette, mert felperes keresetének tárgyát az képezi, hogy alperes a több év óta fennálló s a talajviz levezetésére szolgáló árkot csekély részében kiszélesbitette s a fennállott határkövet eltávolitotta, ily ügyek pedig részint az 1885. évi XXIII. t.-cz. és részint az 1894. évi XII. t.-cz. határozmányai szerint nem a polgári per, hanem a közigazgatási utra tartoznak. K. Ferencz felperes felfolyamodására a lőcsei kir. törvényszék, mint felebbezési biróság ezt a végzést 1897. évi november hó

Határügyek. *Határárok kiszélesitése és határkő eltávolitása.*

24-én 1897. E. 50. szám alatt hozott végzésével indokaiból helybenhagyta.

Erre K. Ferencz horkai lakos a fentebb előadott tényállás alapján Sz. Viktor horkai lakost a szepesszombati járás főszolgabirája előtt panaszolta be, s azt kérte, hogy utóbb nevezett Sz. Viktor az 1885. évi XXIII. t.-cz. 42. §-ába ütköző és a 184. §. szerint büntetendő, továbbá az 1894. évi XII. t.-cz. 34. §-ába ütköző és a 93. §. szerint büntetendő kihágásokban vétkesnek itéltessék, az engedély nélkül 15 lépés hosszuságban és 8 hüvelyknyi szélességben és leásás által kiszélesitett árok betömésének, a határkő visszaállitásának türésére 20 forint kár és költség megfizetésére köteleztessék.

A szepesszombati járás főszolgabirája 1898. évi április hó 5-én 287. kih. szám alatt hozott határozatával ez ügyre vonatkozólag hatáskörét leszállitotta, kimondván, hogy ezen ügyben az eljárás a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik, mert alperes önhatalmulag foganatositott tényével birtokháboritást követett el s mert az ároknak kiszélesitése a vagyonrongálás vétségének ismérveit mutatja, a mely cselekmény elbirálása szintén a járásbiróság hatáskörébe van utalva.

Ilyformán a lőcsei kir. törvényszék és a szepesszombati járás főszolgabirája közt hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek eldöntéseül a kir. biróság hatásköre volt megállapitandó:

mert felperes keresetét birtokháboritás czimén az előbbi állapot visszaállitására irányozván, a birtokjogra és igy magánjogi jogczimre állapitott kereset nem közigazgatási, hanem az 1893. évi XVIII. t.-cz. 1. §. 4. *m*) pontja értelmében a birói útra és pedig a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik;

mert továbbá Sz. Viktornak tulajdonitott az a cselekmény, hogy a határároknak önhatalmu kiszélesitésekor állitólag egy emberemlékezet óta volt határkövet eltávolitott, már azért sem vonható az 1894. évi XII. t.-cz. 34. és 93. §-ainak rendelkezései alá, mivel az állitólag eltávolitott határkő nem az 1894. évi XII. t.-cz. 33. §-a értelmében alkotott törvényhatósági szabályrendelet alapján felállitott határjelt képezett és mivel az 1894 : XII. t.-cz. 34. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok vitás határkérdésekben határozni csak akkor illetékesek, ha a határ vitássága a határjelek felállitása, elhelyezése kapcsán merült fel;

mert végre Sz. Viktor a határjel épségének megsértése miatt az 1894 : XII. t.-cz. 93. §-ának *b*) pontja, vagy az 1878 : V. t.-cz. 421. §-a alapján nem is büntethető, miután a károsult, illetőleg sértett fél a büntető eljárás folyamatba tehetésére vonatkozó inditványt elő sem terjesztett.

18.

Határköveknek a felperes területén lerakása miatt birtokháboritás czimén inditott kereset birói útra tartozik. Határügyek. *Birtokháboritás határkőnek lerakásával.*

A közigazgatási hatóság a határjelek felállitására, kijavitására és megujitására vonatkozó hatáskörében csak akkor járhat el, ha a birtokhatár jelzése tárgyában az 1894 : XII. t.-cz. 33. §-ában emlitett törvényhatósági szabályrendelet megalkottatott. *Határjelek felállitása.*

(1901. szeptember 14. 29239/1901. I. M. sz.)

A kir. ministerium K. Jánosnak és nejének W. Katalinnak özv. S. Andrásné elleni határ-ügyében a budapesti kir. törvényszék és Budapest székesfőváros I. kerületének elöljárósága között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi szeptember hó 14-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a értelmében következő határozatot hozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok. K. János és neje W. Katalin budapesti lakosok a budapesti I—III. ker. kir. járásbirósághoz 1900. évi január hó 5-én 1900. Sp. IV. 7/1. sz. beadott keresetükben azt adták elő, hogy ők a K.-B.-féle alapitvány képviseletében a közalapitványi kir. ügyigazgatóságtól 1897. évi november hó 12-én megvették a Budapest székesfőváros budai részének 3534. sz. telekkönyvi betétében (8162., 8163.) hrsz. a. felvett 3 hold és 900 négyszögöl kiterjedésü sashegyi szőlőt és azt 1899. évi augusztus haváig épen ugy, mint 35 éven át elődeik, háboritatlanul birtokolták. Ekkor azonban a szomszédjuk özv. S. Andrásné P. Emilia a szőlőből egy részt, mintegy 860 négyszögöl területet elszakitva, oda a saját nevével ellátott határköveket rakatott le és azokat, miután a felperesek onnan eltávolitották, ismét visszarakatta és az által, hogy a keresetlevélhez csatolt levelében fenyegetődzik, a birtokháboritást ismételten elkövette, kérték a felperesek háboritatlan birtokukba visszahelyezésüket és a határkőnek eltávolitását.

Az alperes pergátló kifogást emelt azon az alapon, hogy ebben az esetben határ megállapitásáról van szó, az pedig az 1894. évi XII. t.-cz. 32—34. §-ai értelmében közigazgatási útra tartozik.

A kir. járásbiróság az 1900. évi márczius hó 9-én 1900. Sp. IV. 7/2. szám alatt kelt végzésével az alperes pergátló kifogását elvetette, mert az 1894. évi XII. t.-cz. 32—34. §-ai a határ megállapitása esetében alkalmazandók, ebben a perben azonban birtokháboritást vitat a felperes és

Határügyek. *Birtokháboritás határkőnek lerakásával. Határjelek felállitása.*

igy ez mint sommás visszahelyezési kérdés, az 1893. évi XVIII. t.-cz. 1. §-a 5. *m*) pontja alapján a járásbiróság hatáskörébe tartozik, egyuttal pedig az ügy érdemében is itélt és 1900. évi junius hó 5-én 1900. Sp. IV. 7/8. szám alatt hozott itéletével a felpereseket a birtokba visszahelyezte.

Az alperes felebbezésére a budapesti kir. törvényszék 1900. évi augusztus hó 21-én 1900. III. D. 347. szám alatt hozott végzésével, az elsőbiróság végzésének megváltoztatásával, tekintettel az 1894 : XII. t.-cz. 34. §-ában megállapitott hatáskörre, az alperes pergátló kifogásának helyt adott, és az itélet feloldása mellett a pert megszüntette.

K. János és neje ezek után 1900. évi szeptember hó 15-én 20.597. szám alatt Budapest székesfőváros I. kerületének elöljáróságához fordultak panaszukkal, a melyben az 1894 : XII. t.-cz. 34. §-a értelmében jogosulatlanul történt háboritásukért elégtétel adását, S. Andrásnénak a határkőnek eltávolitására kötelezését, költségben marasztalását és békés birtokukba visszahelyezésüket kérték.

A ker. elöljáróság az 1900. évi november hó 14-én 24.687/900. szám alatt hozott határozatával a kérelemnek illetékesség hiánya miatt nem adott helyet, hanem a folyamodókat a rendes birói útra utasitotta azért, mert az 1894. évi XII. t.-cz. végrehajtása iránt 48.000/1894. szám alatt kiadott m. kir. földmivelésügyi ministeri rendelet 35. §-a értelmében az elöljáróság a határjelek felállitására, kijavitására s megujitására vonatkozó hatáskörében csak azután járhat el, ha a birtok határainak jelzése tárgyában a törvény 33. §-ában emlitett törvényhatósági szabályrendelet megalkottatik: ilyen szabályrendelet azonban a főváros területére vonatkozólag ez ideig megalkotva nincs.

Ekképen a budapesti kir. törvényszék és Budapest székesfőváros I. kerületének elöljárósága között hatásköri összeütközés támadt, melynek elintézéséül a biróság hatáskörét kellett megállapitani, mert a felperesek keresetüket birtokháboritás czimén az előbbi állapot visszaállitására irányozván, az a birtokjogon és igy magánjogi czimen alapszik, a birtoknak ilyen védelme pedig a biróságnak, nevezetesen az 1893 : XVIII. t.-cz. 2. §-ának 5. *m*) pontja értelmében a járásbiróságnak a hatáskörébe tartozik; mert továbbá az 1894 : XII. t.-cz. végrehajtása tárgyában 48.000/894. szám alatt kibocsátott földmivelésügyi ministeri rendelet 35. §-a értelmében az elöljáróság a határjelek felállitására, kijavitására s megujitására vonatkozó hatáskörében csak azután járhat el, ha a birtokhatároknak jelzése tárgyában a törvény 33. §-ában emlitett törvényhatósági szabályrendelet megalkottatott, ilyen szabályrendelet azonban Budapest főváros területére vonatkozólag ez ideig meg nem alkottatott; és mert ezen körülményre tekintettel az 1894 : XII. t.-cz. 34. §-ában megállapitott közigazgatási hatáskör a jelen ügyre ki nem terjeszthető.

19.

Kerités helyreállitása iránt szomszédok közt támadt ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Határügyek. *Kerités helyreállitása.*

(1897. julius 22. 40.268/1897. I. M. sz.)

A kir. ministerium M. Pál czeglédi lakosnak, F. Károly czeglédi lakos elleni, kerités helyreállitása iránti ügyében a czeglédi kir. járásbiróság és Czegléd város tanácsa között felmerült hatásköri összeütközés esetét, 1897. évi julius hó 22-ik napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok. M. Pál czeglédi lakos azon kérelemmel fordult Czegléd város tanácsához, hogy szomszédja F. Károly az ingatlanaik mesgye-vonalán álló és elpusztult keritésnek helyreállitására köteleztessék.

A tárgyalás során panaszlott előadta, hogy a kérdéses kerités az ő telkén áll, azt azonban panaszos tartozik helyreállitani, mert azt panaszos csináltatta s igy a panaszosnak tulajdonát képezi.

Panaszos ellenben tagadta, hogy a kerités panaszlottnak telkén állana, és a keritésnek helyreállitására ismételve panaszlottat kérte köteleztetni: mert a kerités panaszlottnak épitkezési vonalán áll, s igy azt panaszlott tartozik helyreállittatni.

Czegléd város tanácsa 274/96. szám alatt hozott határozatával panaszost kérelmének érvényesitésével birói útra utasitotta; mert azon kérdés, hogy a keritést melyik telek tulajdonosa tartozik helyreállittatni, magánjogi elbirálás alá tartozik.

Ezen határozatot Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja 15.273/96. szám alatt hozott határozatával jóváhagyta.

Erre panaszos panaszolt ellen a kerités helyreállitása végett a czeglédi járásbiróságnál keresetet inditott.

A nevezett járásbiróság azonban 9641/96. szám alatt hozott végzésével hatáskörét leszállitotta; mert a beltelkekre vonatkozólag a keritkezés, az épitési vonal megállapitása, a szomszédos beltelkek választó vonalán keritésnek kötelező felállitása és az ezekből keletkezett jogviszonyok szabályozása az illető község önkormányzati hatáskörébe tartozik, s a község az érintett jogviszonyok tekintetében megfelelő szabályrendeletet alkotott, eme szabályrendeletének, vagy ha idevonatkozólag csak szokás által szentesitett szabályokkal bir, eme szabályoknak is érvényt szerezni, s azokat végrehajtani nem a biróság, hanem a közigazgatási hatóság van hivatva.

Az előadott tényállás szerint a jelen ügyben nem közrendészeti szempontból megállapitott s közigazgatási úton

Határügyek. *Kerités helyreállitása.*

érvényesitendő valamely közigazgatási kötelezettség érvényesitéséről van szó, hanem a vita tárgyát az képezi, hogy az elpusztult keritést a szomszédok közül melyik tartozik helyreállittatni.

Ezen, a szomszédok között felmerült vitás kérdés pedig tisztán anyagi magánjogi természetü, a melynek elbirálása a biróság hatáskörébe tartozik.

Ezeknél fogva jelen ügyben az eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni.

4. Dologi jogot érintő egyéb ügyek.

20.

Dologi jogot érintő egyéb ügyek *Temetőül használt területnek magántulajdonba visszabocsátása.*

Zsidótemetőül használt területnek magántulajdonba visszabocsátása és azért pénzbeli kártérités iránt inditott ügyben birói hatáskörbe tartozik az eljárás.

(1892. junius 17. 15130/1892. I. M. sz.)

A kir. ministerium özv. N. Antalné szül. Cs. Eleonóra kártéritési ügyében Bars vármegye alispánja és a verebélyi kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1892. évi junius hó 17-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

Ezen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok. Özv. N. Antalné nyitra-emőkei lakos a csiffári 124. számu telekjegyzőkönyvben A + 1. sor-, 976. hrsz. alatt felvett fekvőségből állitólag a csiffári zsidó hitközség által elfoglalt, körülárkolt és temetőnek használt terület-részért fizetendő 40 forint kártalanitási összeg s járulékai iránt a verebélyi kir. járásbiróságnál kisebb polgári perúton keresetet inditott és a zsidó hitközség képviseletében V. Joachim megidézését kérte. V. Joachim, miután a csiffári zsidók hitközséget nem képeznek, ezen hitközség perbeidézését kifogásolta, felperesnő pedig a tárgyalás során azt adta elő, hogy ő a kérdéses földet szóbeli szerződés mellett R. Mihálynak eladta, a ki azt több évig birtokolta, anélkül, hogy a vételárat megfizette és a föld tulajdonjogát a maga nevére telekkönyvileg bejegyeztette volna, hogy R. Mihály utóbb a föld tulajdonjogáról lemondva, onnét elköltözött, de birtoklása ideje alatt a föld egy részét zsidó temetőnek kihasitotta, mely rész körül van árkolva, több sir van már benne, s a temetőnek használt ezen területet most már visszafoglalni nem szabad. Erre a verebélyi kir. járásbiróság felperes kérelmére azon indokolással, hogy felperes a tényleg temetőként használt földet vissza nem foglalhatja, Bars vármegye alispánját megkereste, hogy felperes kártalanitása iránt közigazgatási úton intézkedjék, esetleg pedig a csiffári zsidókat hitközség szervezésére kényszeritse, mely perbevonható legyen.

Dologi jogot érintő egyéb ügyek.

Temetőül használt területnek magántulajdonba visszabocsátása.

Az a kérdés, hogy a földterületért követelhet-e felperesnő pénzbeli kártéritést és ha igen, kitől, valamint az is, hogy a kérdéses területet felperesnő visszakövetelheti-e és kitől, mint magánjogi vitás kérdés, birói útra tartozik: s ennek folytán a biróság van hivatva megitélni azt is, hogy alperes perbeidézése helyesen történt-e, avagy szervezett hitközség hiányában nem lettek volna-e a csiffári izraeliták, mint magánszemélyek egyenként perbe vonandók; a miért is ezen ügyben a további eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni.

III. Kegyuri viszony. Hitközségi adó. Lelkészi illetmény. Tanitói illetmény.

21.

Kegyuri viszony. *Kegyuraság elismerése.*

Plébániára vonatkozó kegyuraság létezése és az ebből folyó jogok és kötelezettségek elismerése iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik. Ha az első eredeti kegyuri viszony létrejötte közigazgatási úton megállapitást nyer, közigazgatási úton állapitandó meg az is, hogy a kegyuri jognak ki az alanya.

(1897. évi junius 23. 1897. évi 32.915. I. M.)

A kir. ministerium a veszprémi egyházmegye püspökének a római katholikus vallásalap ellen a szentkirály-szabadjai plébániára vonatkozó kegyuraság, valamint az ebből folyó jogok és kötelezettségek elismerése s járulékai iránt inditott ügyében egyfelől a vallás- és közoktatásügyi minister ur, másfelől a budapesti kir. itélőtábla közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi junius hó 23-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

A jelen ügy a közigazgatási útra tartozik.

Indokolás. A szentkirály-szabadjai római katholikus plébániára vonatkozó kegyuri viszony kérdésében a közigazgatási eljárás során a hatáskör kérdése tárgyalás alá kerülvén, a veszprémi egyházmegye püspöke kifejezést adott ama véleményének, hogy a közigazgatási hatóságok előtt csak a fennállásra nézve kétségbe nem vont kegyuri jogokból és kötelezettségekből származó viszonyok megállapitása szorgalmazható, mig magának a jog fennállásának vagy elenyésztének kérdése: a jogper, a kir. biróságok hatáskörébe tartozik s ezért a nevezett püspök beleegyezést kért arra, hogy a birósághoz fordulhasson.

Ezt az előterjesztést a vallás- és közoktatásügyi minister ur 1895. évi február 12-én 61.631/94. szám alatt tagadó értelemben intézte el, hivatkozással arra, hogy törvényeink (II. Ulászló III : 67; 1553 : 9; 1569 : 36; 1723 : 55. t.-cz.)

szerint a kegyuri jog körül felmerülő minden peres kérdésben a birói tisztet maga a királyi Felség mint legfőbb kegyur gyakorolja; a százados szokás pedig azt igazolja, hogy Ő Felsége ezt a jogot nem a rendes biróságok, hanem mindenkori kormánya és az ennek alárendelt közigazgatási hatóságok útján érvényesitteti és igy — miután az érdekelt felek akaratából nem lehet a birói és közigazgatási hatóságok hatáskörét megállapitó jogszabályok alól eltérésnek helye — a kért ministeri beleegyezés sem állapithatná meg a biróság hatáskörét oly ügyben, melyben törvényeink szerint a hatáskör a birói hatóságokat nem illeti.

Kegyuri viszony. *Kegyuraság elismerése.*

A veszprémi egyházmegye püspöke az 1895. évi deczember 7-én 53.894. p. szám alatt benyujtott keresetével a budapesti kir. törvényszék előtt rendes pert inditott a római katholikus vallásalap ellen a szentkirály-szabadjai plébániára vonatkozó kegyuraság, valamint az ebből folyó jogok és kötelezettségek elismerése s járulékai iránt.

A vallásalapot képviselő közalapitványi kir. ügyigazgatóság részéről a birói hatáskör ellen emelt kifogás fölött tartott jegyzőkönyvi tárgyalás befejezte után a budapesti kir. törvényszék 1896. február 25-én 5246. p. szám alatt hozott végzésével a kifogást elvetette, a biróság hatáskörét megállapitotta és a perfelvételi határnapot kitüzte.

Az elsőbiróság végzését a budapesti kir. itélőtábla 1896. évi julius 16-án 3168. p. szám alatt helybenhagyta azzal az indokolással, hogy a szóban forgó vitás kérdés eldöntése azért tartozik birói útra, mert a kereset kegyuraság és ebből folyó jogok s kötelezettségek megállapitására, tehát magánjogi igények érvényesitésére van irányozva, minthogy pedig a magánjogi igények érvényesitése a rendes biróságok hatásköre alá és birósági eljárás útjára tartozik s fenforgó vitás kérdés elbirálása sem a fentebb idézett törvények, sem pedig más törvény vagy törvényszerü rendelet által a polgári biróságok hatásköre alól el nem vonatott: ennélfogva a jelen ügyben a biróság és nem a közigazgatási hatóság bir tárgyi illetékességgel.

Ilyképen hatásköri összeütközés merülvén fel egyfelől a vallás- és közoktatásügyi minister ur, másfelől a budapesti kir. itélőtábla között, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján eljáró ministertanács a jelen ügyben a közigazgatási hatóság hatáskörét állapitotta meg.

Erre vonatkozó határozatának indokai a következők:

Törvényeink értelmében a legfőbb kegyur ő Felsége a király.

A magán kegyuri jog a legfőbb kegyuri jognak a kifolyása és a jogoknak és kötelezettségeknek oly különös köre, mely a legfőbb kegyuri jog keretében és annak tartalmából képződött.

Kegyuri viszony. *Kegyuraság elismerése.*

Azok a tények, melyek a magán kegyuri jog eredeti keletkezését megalapitják, kizárólag közjogi természetüek.

Ezzel a felfogással egyezően az 1553 : 9. és 1569 : 36. t.-czikkek azt rendelik, hogy a magán kegyuri jog megszerzését ő Felsége a király, mint legfőbb kegyur előtt kell bizonyitani.

E törvények és azok alapján kifejlődött gyakorlat szerint a magán kegyuri jog körül a most jelzett vonatkozásban felmerült vitás kérdéseket maga a király, mint legfőbb kegyur van hivatva eldönteni, s ezt a jogát vagy deputatum judicium, azaz tetszése szerint egyháziakból, vagy világiakból, vagy mindkettőből vegyesen kiküldött itélőszék vagy mindenkori kormánya útján, ujabb időben azonban mindig kormánya útján gyakorolja.

A kir. biróságok ujabb időben többször itéltek ugyan kegyuri perekben, de ezekben a perekben az képezte az elbirálás tárgyát, hogy a keletkezésére nézve nem vitás kegyuraság kit illet, a vita csakis a kegyuri jog átháramlásának magánjogi alapon eldöntendő kérdése körül forgott, s igy tulajdonképen csak magánjogi viszonyt érintett.

Más szempont alá esik azonban az eset, ha a kérdés az, vajjon létezik-e vagy keletkezett-e egyáltalában valamely egyházra vagy egyházi javadalomra nézve a magán kegyuri viszony.

Az ily kérdés nemcsak közjogi mozzanatok figyelembe vételével, tehát közjogi alapon döntendő el, hanem — a mennyiben a magán kegyuri jogot a legfőbb kegyuri joggal szembe állitja — közjogi viszonyt érint és igy maga az ügy minden kétséget kizáróan közjogi vitás ügy.

A közjogi vitás kérdések csak annyiban tartoznak a magánjogi alapon, magánjogi viszonyok felett itélkező polgári biróságok hatásköréhez, a mennyiben azt a törvény kifejezetten rendeli; oly törvényünk pedig nincsen, mely a magán kegyuri jog keletkezésének közjogi kérdését a polgári biróság hatáskörébe utalná.

A hatáskört nem lehet akkép megosztani, hogy midőn a jog érvényesitése a kegyuri viszonyból eredő kötelezettségek teljesitésére, tehát vagyonjogi következményekre irányul, a jogvita a rendes birósági úton, midőn pedig a kegyuri viszonyból eredő jogok igénybevétele, tehát közjogi eredmény czéloztatik, kormányhatósági vagy közigazgatási úton döntendő el, mert a vitás ügy minőségét nem csupán a jogérvényesités iránya és alakja szerint, hanem főleg a vita tárgyává tett jog megalkotásához szükséges tények jogi természete és a megállapitandó jogviszony tartalma szerint kell meghatározni. És minthogy a magán kegyurasággal járó vagyoni kötelezettségek szoros kapcsolatban állanak a kegyurat megillető, közjogi természetü jogokkal, a kegyuri viszony alapitásának kérdését mindkét vonatkozásban egységesen kell eldönteni

s nem lehet annak helye, hogy egyrészt a biróságnak a kötelezettségek szempontjából keletkezett döntése, másrészt ugyancsak a kérdésnek a jogok szempontjából közigazgatási uton történt eldöntése között a kiindulás alapjára visszavezetendő összeütközés álljon be. A biróság csak akkor háríthatná el a szóban forgó esetben a kegyuri kötelezettség kérdését, ha döntésének hatálya kiterjedhetne a kegyuri viszony jogi létezésének összes közjogi vonatkozásaira, s ha ily módon praejudiciumot alkothatna a kegyuraságból származó jogok igénybevételére is, melyeknek érvényesitése nyilván a birói hatáskörön kivül esik. Ily hatálya a birói itéletnek nincs és nem lehet, és ezért a biróság semmi vonatkozásban sem bocsátkozhatik a kegyuri viszony keletkezésének eredeti alapja tekintetében felmerült vita elbirálásába.

Kegyuri viszony. *Kegyuraság elismerése.*

Igen természetes, hogy az esetre, ha az első eredeti kegyuri viszonynak létrejötte közigazgatási úton megállapitást nyer, közigazgatási úton állapitandó meg az is, hogy a kegyuri jognak ki az alanya. Mert kegyuri viszony létrejötténél meg kell lenni akár a természetes, akár a jogi személynek, a ki vagy a mely a magán kegyuri jogot megszerezve, a jogoknak gyakorlására és a kötelezettségeknek teljesitésére hivatott.

Már pedig nem képzelhető és gyakorlatilag is kivihetetlen a hatáskörök olyan megosztása, hogy egyfelől a közigazgatási útra tartozik annak kimondása, létesült-e valamely egyházzal szemben a kegyuraság, másfelől pedig a polgári biróság itélkezzék a felett, hogy az igy megállapitott kegyuraság kit illet meg. Az első eredeti kegyuri viszony létrejöttének megállapitására egyedül hivatott közigazgatási hatóságoknak tehát arra nézve is tárgyi illetékességgel kell birniok, hogy ily esetekben a jog alanyát megjelöljék.

Az a körülmény, hogy a midőn a fennálló kegyuri viszonyból egy meghatározott személyre háruló kötelezettség jogi alapja nem vitás, a kötelezettségnek megfelelő szolgáltatás kérdése szintén a közigazgatási útra tartozik s közigazgatási ügyként intézendő el, nem szolgálhat akadályul a tekintetben, hogy akkor, a midőn a kötelezettség jogi alapja vitás, a vita azt a jogi viszonyt érinti, melyet közjogi tények alkotnak meg, és igy a kérdés közjogi ügyként intézendő el: az ilyen kérdésben a fennálló hatósági szervezetnek megfelelő közigazgatási hatáskör jusson érvényre, mert az ügynek az előbb emlitett esetben más a jogi természete, mint az utóbb emlitett esetben, s ez okból a két közigazgatási hatáskör nem fedi és igy ki sem zárja egymást.

Mindezeknél fogva, tekintve, hogy a jelen esetben az a kérdés képezi a vita tárgyát, vajjon a szentkirály-szabadjai plébániára nézve keletkezett-e egyátalán kegyuraság vagy nem? tekintve, hogy e kérdésnek eldöntése a legfőbb kegyurtól, illetőleg annak mindenkori kormányától el nem vonható

Kegyuri viszony. *Kegyuraság elismerése.*

s maga a kérdés közjogi elemeiből ki nem vetkőztethető; és tekintve, hogy a római katholikus vallásalap — mint vagyonjogi alany — a melylyel szemben a kegyuraság fennállása vitattatik, ebben az ügyben a magánkegyur fogalmának megfelelő jogállást foglal el és annak a körülménynek, hogy a vallásalapra vonatkozólag a vagyonkezelő főhatóságot a m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium gyakorolja, a nevezett ministeriumnak az állami kormányhatalomból eredő hatáskörére befolyása nem lehet, ki kellett mondani, hogy a jelen ügy közigazgatási útra tartozik.

22.

Ev. ref. egyházi adó behajtása.

Ev. ref. egyházi adó kivetése az egyházi hatóság hatáskörébe tartozik és az ekként kivetett adónak behajtásában a közigazgatási hatóság van hivatva az egyházi hatóság megkeresésére segédkezet nyujtani.

(1889. szeptember 24. 32674/89. I. M.; 53762/VII. 89. B. M. sz.)

Tényállás. T. I., mint a szőlőskei református egyház gondnoka G. L. és társai ellen 239 forint 40 krajczár egyházi adó s járulékainak behajtása végett a s.-a.-ujhelyi szolgabiróhoz fordult, a ki őt azonban 1887. február 21-én 5104. szám alatt a kir. biróságok elé utasitotta.

Az egyházi gondnok erre sommás keresetet nyujtott be, de a s.-a.-ujhelyi kir. járásbiróság 1887. decz. 28-án 4763. p. sz. a. hozott végzésével leszállitotta saját tárgyi illetékességét.

E végzést 1888. évi decz. 17-én 56.772. p. sz. alatt a budapesti kir. itélőtábla is helybenhagyta és utasitotta a kir. járásbiróságot, hogy a birói és a közigazgatási hatóságok közt felmerült hatásköri összeütközésnek elintézése végett az iratokat a maga útján a ministeriumhoz terjeszsze fel, a mit a kir. járásbiróság f. é. 6040. sz. a. iktatott jelentésével meg is tett.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét 1889. évi szept. hó 24. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

Ezen ügy a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. Annak megállapitásánál, vajjon valamely evang. református hitvallású egyén köteles-e és minő egyházi terheket saját egyháza irányában viselni, nem a felek magánjogairól, hanem arról van szó, hogy a lelkész ellátására s egyéb egyházi czélra szánt illetmény behajtassék. Nem szenved kétséget, hogy a kérdéses esetekben oly jogok érvényesitése forog kérdésben, a mely jogok ugy, mint az azoknak megfelelő kötelezettségek, a magánjogok és kötelezettségek körén

kivül esnek, s tekintettel az érvényesitendő jogok tartalmára és czéljára, egészen közjogi természettel birnak; a miből az érvényben lévő jogszabályokra való tekintettel önként következik, hogy ilyen esetekben, a mennyiben nem magánjogi alapokra fektetett kötelezettség érvényesitéséről van szó, az egyházi adó behajtása körül való segélynyujtás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik. **Egyházi adó.** *Ev. ref. egyházi adó behajtása.*

Az 1882. évi okt. hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározással jóváhagyott és megerősitett ev. református egyházi törvények 230—236. §§-ai szerint egyébiránt az egyházi adó kivetése az egyházi hatóságok hatásköréhez tartozik; és az esperesi hivatal van hivatva arra, hogy az egyházhatóságilag kivetett adónak a fizetésköteles egyházi tagtól leendő behajtásánál segélynyujtás végett a polgári (közigazgatási) hatóságot megkeresse.

23.

A párbérkövetelés tekintetében a polgári pert közigazgatási hatósági eljárásnak kell megelőznie. *Párbérkövetelés.*

Ha azonban a párbérkövetelést nem a lelkész, hanem annak engedményese érvényesiti, a párbér közjogi jellege többé fenn nem forogván, a követelés érvényesithetése első sorban is a biróság elé tartozik.

(1887. november 26. 1887. évi 40330/I. M. sz.)

Tényállás. N. M. mint K. A. feketepataki lelkész engedményese által T. B. ellen 8 forint 80 krajczár párbérkövetelés iránt inditott ügyben a beregmegyei felvidéki szolgabiró 1885. évi 2117. sz. a. kimondta, hogy a párbérkövetelés a közbejött engedményezés miatt közigazgatási úton nem érvényesithető, a mely szolgabirói határozat Beregmegye alispánja által 1885. évi 7084. sz. a. helybenhagyatott.

N. M. erre kisebb polgári pert tett folyamatba az oláhcsertészi községi biróság előtt, melytől az ügy az 1877 : XXII. t.-cz. 25. §-a alapján az ilosvai kir. járásbiróság elé vitetvén, az alperes a kereseti követelés megfizetésében 1886. május 27-én 242/85. kpp. sz. a. elmarasztaltatott, de semmiségi panasza folytán a beregszászi kir. törvényszék az ilosvai kir. járásbiróság itéletét 1886. decz. 17-én 8369. p. sz. a. megsemmisitette és az ügyet a közigazgatási hatóság elé tartozónak jelentette ki.

A kir. ministerium a beregszászi kir. törvényszék mint az 1877 : XXII. t.-cz. 59. §-a alapján eljárt felebbviteli biróság és Beregmegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1887. nov. hó 26-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

Ezen ügy a kir. biróság hatásköréhez tartozik;

Lelkészi és tanitói illetmény.
Párbérkövetelés.

mert a fennálló gyakorlat szerint a párbérszolgáltatás iránti követelés rendszerint első sorban közigazgatási úton érvényesitendő ugyan és csak a közigazgatási határozat jogerőre emelkedése után viheti az abban meg nem nyugvó fél ügyét a birói útra: mégis a jelen esetben az által, hogy K. A. lelkész a párbérkövetelést egy harmadik személynek engedményezte és ezen engedmény alapján a kereset egy harmadik személy által indittatott meg, a magánjogi vonatkozás teljesen előtérbe lépett és a párbérnek az előzetes közigazgatási eljárás alapját képező azon közjogi jellege, hogy a párbér egyházi czélra szolgáló járandóságot képez, az engedményezés közbenjötténél fogva többé fenn nem forog; mihez képest megszünt annak oka, hogy ez ügygyel első sorban a közigazgatási hatóság foglalkozzék és igy a kir. biróság tárgyi illetékessége volt megállapitandó.

24.

Hitfelekezeti kántortanitó illetménye.

Kántortanitói illetmény kiszolgáltatása iránti kereset akkor is közigazgatási útra tartozik, ha a kántortanitó nem a hitfelekezet vagy a község, hanem az egyes hitfelekezeti vagy községi tagok ellen lép fel és ha az eredeti munkatartozás utóbb szerződéssel készpénzbeli tartozássá változik át.

(1891. évi julius 29. 1891. évi 26357. I. M. sz.; 50713/V. 10. B. M. sz.)

Tényállás. Az alsó-dörgicsei róm. kath. kántortanitó dijlevele szerint, melyet 1889. évi ápril 30-án 197. mk. sz. a. a veszprémi püspök is helybenhagyott és megerősitett, tartozott a hitközség lakossága a tanitó földjein bizonyos mezei munkákat teljesiteni, továbbá részére 16 köbméter fát megvágni s hazahordani.

A hitközség és F. Gy. kántortanitó közt 1890. évi márcz. 8-án munkaváltsági szerződés jött létre, melynek értelmében a favágási és hazahordási kötelezettség érintetlenül hagyása mellett a mezei munkák helyébe évi 45 forint készpénzfizetés lépett akképen, hogy minden egyházi adózó tartozzék a fenti váltságösszegnek reá eső részét három egyenlő részletben lefizetni.

Az 1890. évben a kötelezettek, egynek kivételével, a fizetést teljesitették, az 1891. évben azonban többen megtagadták, azt állitván, hogy a munkaváltsági szerződés csak egy évre szól.

F. Gy. kántortanitó emiatt panaszt tett a tapolczai járás főszolgabirájánál, a ki tekintettel arra, hogy a felek közt az irásbeli szerződés uj jogviszonyt alapitott meg, F. Gy.-t 1891. márcz. 14-én 993. sz. a. a törvény rendes útjára utasitotta.

Tanitói illetmény. *Hitfelekezeti kántortanitó illetménye.*

F. Gy. erre a balaton-füredi kir. járásbiróság, mint k. p. p. ügyekben eljáró biróság előtt lépett fel, mely azonban 1891. évi jan. 12-én 45. kp. sz. a. hozott végzésével őt a közigazgatási hatósághoz utasitotta, egyszersmind pedig felterjesztést tett az illetékességi összeütközés eldöntése végett.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét 1891. évi julius hó 29-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

A jelen ügy első sorban a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. Az alsó-dörgicsei róm. kath. kántortanitó dijlevele szerint, melyet 1889. évi ápril 30-án 197. szám alatt a veszprémi püspök is helybenhagyott és megerősitett, tartozott a hitközség lakossága a tanitó földjein bizonyos mezei munkákat teljesiteni, továbbá részére 16 köbméter fát megvágni s hazahordani.

A hitközség és F. Gy. kántortanitó közt 1890. évi márcz. 8-án munkaváltsági szerződés jött létre, melynek értelmében a favágási és hazahordási kötelezettség érintetlenül hagyása mellett a mezei munkák helyébe 45 forint készpénzfizetés lépett akképen, hogy minden egyházi adózó tartozzék a fenti váltságösszegnek reá eső részét három egyenlő részletben lefizetni.

Az 1890. évben a kötelezettek, egynek kivételével, a fizetést teljesitették, az 1891. évben azonban többen megtagadták. A szóban forgó fizetések kiszolgáltatása iránt F. Gy. részéről folyamatba tett ügyben a balaton-füredi kir. járásbiróság és a tapolczai járás főszolgabirája közt hatásköri összeütközés merülvén fel, a jelen esetben az eljárást első sorban a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalni azért kellett, mert a kir. Curiának állandó gyakorlata, ugyszintén a kir. ministertanácsnak az 1869 : III. t.-cz. 25. §-a alapján hozott határozatai szerint a nyilvános hitfelekezeti és községi tanitók járandóságai iránt támasztott igények első sorban közigazgatási útra tartoznak és ügyét a törvény rendes utjára a közigazgatási határozattal meg nem elégedő fél csak a közigazgatási út teljes kimeritése után viheti.*)

Érvényesülnie kell e jogszabálynak, akár a hitfelekezet vagy község, akár az egyes hitfelekezeti vagy községi tagok ellen támaszt a nyilvános tanitó járandósági igényeket, mert e járandóságok ugy az egyik, mint a másik esetben a tanitó állásánál fogva nem annyira magánjogi tartozások, hanem közjogi természetü szolgáltatások jellegével birnak és igy az azok körül felmerülő mindennemü kérdést, tehát a jelen esetben az eredeti munkatartozásnak szerződéssé átváltoztatására vonatkozó összes kérdéseket is első sorban közigazgatási úton kell megoldani.

*) A hatáskörre nézve ma az 1893. évi XXVI. t.-cz. 7. §-a irányadó.

25.

Tanitói illetmény.
Hitfelekezeti kántortanitó illetménye.

Kántortanitói illetmény behajtása akkor is közigazgatási útra tartozik, ha a tanitó nem a község vagy a hitfelekezet, hanem az egyes községi vagy hitfelekezeti tagok ellen lép fel.

(1889. évi október 24. 1889. évi 39235. I. M. sz.; 1889. évi 67.840/VII. B. M. sz.)

A) Tényállás. Sz. I. nemes-vitai kántortanitó a járási szolgabiróhoz 1881. évi 562. sz. a. intézett folyamodványában azt a kérelmet terjesztette elő, hogy M. L. F. és társai meszes-györki lakosok borjárandóság elmaradt kiszolgáltatása miatt megfelelő pénzértéknek, összesen 36 forintnak és járulékainak lefizetésére köteleztessenek.

A szolgabiró e folyamodványt Meszes-Györk községi biróságához, mint kisebb polgári peres ügyben eljáró birósághoz tette át, mely 1881. szept. 8-án a megtartott tárgyalás után a felperest keresetével elutasitotta, mert Becze-hegység Meszes-Györk községnek képezi kiegészitő részét, és igy Meszes-Györk községével együtt, melynek külön tanitója van, a keszthelyi plébániához tartozik, a nemesvitai tanitó tehát a becze-hegységi szőlőbirtokosoktól borjárandóságot nem követelhet.

A hozott határozattal a felperes megelégedve nem lévén, a községi biróság az ügyet 1881. okt. 27-én az 1877 : XXII. t.-cz. 25. §-a alapján a keszthelyi kir. járásbiróság elé terjesztette, mely 1886. szept. 27-én 199/81. kpp. sz. a. hozott végzésével saját illetékességének leszállitása mellett a felperest keresetével elutasitotta, „mert az egyházi javadalmazásból kifolyó keresetek, mely javadalmazáshoz a kántortanitói illetmények is számittatnak, első sorban a közigazgatási hatóság elbirálása alá tartoznak, mert továbbá a jelen pénzbeli követelést tárgyazó kereset elbirálásába ezen biróság azért sem bocsátkozhatik, mert a jog, melyből a követelés származhatik, vitás; s végül, mert a perben elsőfokulag határozott meszes-györki községi biróság, mint abban érdekelt fél határozott.“

E végzés jogerőre emelkedése után a keszthelyi kir. járásbiróság az iratokat a keszthelyi járás szolgabirójához 1886-ban, midőn pedig onnan visszaérkeztek, a felperes kérelmére 1888-ban ismét átküldte.

A szolgabiró tárgyalást tartott és 1888. nov. 30-án 2383. sz. a. hozott határozatával saját illetékességének leszállitása mellett a panaszlót keresetével elutasitotta, mert a „tárgyalás folyamán alperesek részéről felperesnek velük szemben állitólag fennálló bor-collectálási joga tagadásba vétetett, következve, a kereset jogalapja vált vitássá.“

Az alispán a szolgabiró határozatát 1888. évi decz. 29-én 25.295. sz. a. indokainál fogva helybenhagyta. **Tanitói illetmény.**

B) B. I. meszes-györki tanitó a járási szolgabiróhoz 1888. évi 3206. sz. a. intézett folyamodványában azon kérelmet terjesztette elő, hogy B. M. és társai becze-hegységi szőlőbirtokosok a canonica visitatio értelmében a meszes-györki és igy a Meszes-Györk községéhez tartozó becze-hegységi szőlőbirtokosok ellen és a meszes-györki tanitót állitólag megillető borjárandóság elmaradt kiszolgáltatása miatt megfelelő pénzértéknek lefizetésére köteleztessenek. *Hitfelekezeti kántortanitói illetmény.*

A szolgabiró e folyamodványt a borjárandóság pénzbeli egyenértékének beszedése végett Nemes-Vita község elöljáróságának adta ki, a mely azonban 1888. évi aug. 29-én jegyzőkönyvi nyilatkozatot tett és azt kérte, hogy e beszedés foganatositása alól felmentessék, mig el nem döntetik ama kérdés, vajjon a becze-hegységi szőlőbirtokosok a nemesvitai vagy pedig a meszes-györki tanitónak tartoznak-e collectabort szolgáltatni.

E jegyzőkönyvi nyilatkozat után a szolgabiró tárgyalást tartott és 1888. évi nov. 30-án 1912. sz. a. saját illetékességének leszállitása mellett panaszló B. I.-t keresetével elutasitotta, mert a „tárgyalás folyamán alperesek, ugyis mint Nemes-Vita községi elöljárók, részéről felperesnek velük szemben állitólag fennálló bor-collectálási joga tagadásba vétetett, következve, a kereset jogalapja vált vitássá.“

Az alispán a szolgabiró határozatát 1888. évi decz. 29-én 25.289. sz. a. helybenhagyván, a keszthelyi kir. járásbiróság a hozzá áttett iratokat, anélkül azonban, hogy saját tárgyi illetékességét ezen ügyben végzésileg leszállitotta volna, az igazságügyministerhez terjesztette fel, a hatáskör megállapitása végett.

A kir. ministerium a keszthelyi kir. járásbiróság és Zala vármegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1889. évi. október hó 24-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

A jelen ügy első sorban a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. Sz. I. nemes-vitai róm. kath. kántortanitó a járási szolgabiróhoz 1881. évi 562. sz. a. intézett folyamodványában azon kérelmet terjesztette elő, hogy M. L. F. és társai meszesgyörki lakosok a canonica visitatio értelmében a becze-hegységi szőlőbirtokosok ellen a nemesvitai róm. kath. kántortanitót megillető borjárandóság elmaradt kiszolgáltatása miatt megfelelő pénzértéknek, összesen 36 frt és járulékainak lefizetésére köteleztessenek.

A kir. Curiának állandó gyakorlata, ugyszintén a kir. ministertanácsnak az 1869:IV. t.-czikk 25. § a alapján hozott határozatai szerint a nyilvános hitfelekezeti és községi tanitók

Tanitói illetmény. *Hitfelekezeti kántortanitó illetménye.*

járandóságai iránt támasztott igények első sorban közigazgatási utra tartoznak és ügyét a törvény rendes útján a közigazgatási határozattal meg nem elégedő fél csak a közigazgatási út teljes kimeritése után viheti.

Igaz ugyan, hogy e jogszabály tulajdonképen a nyilvános tanitó által az őt alkalmazó hitfelekezet vagy község ellen támasztott járandósági igények eseteire szól, de kétségkivül érvényesülnie kell akkor is, midőn a nyilvános tanitó nem a hitfelekezet vagy község, hanem az egyes hitfelekezeti vagy községi tagok ellen fordul.

Érvényesülnie kell pedig e jogszabálynak az utóbbi esetekben is azért, mert akár a hitfelekezettől vagy községtől, akár az egyes hitfelekezeti vagy községi tagoktól követelheti a tanitó járandóságait, ezek a tanitó állásánál fogva nem annyira magánjogi tartozások, hanem közjogi természetü szolgáltatások jellegével birnak és igy az azok körül felmerült mindennemü kérdést első sorban közigazgatási úton kell megoldani.

A jelen esetben tehát az első sorban való eljárásra a közigazgatási hatóság tárgyi illetékessége volt megállapitandó és pedig annál inkább, mert az alperesek a keszthelyi kir. járásbiróság előtt 1886. évi szept. 27-én tartott tárgyalás alkalmával, annak megemlitése mellett, hogy a Becze-hegy közigazgatási tekintetben Meszes-Györk és egyházi tekintetben a keszthelyi plébániához tartozik, első sorban annak tisztába hozatalát kérték, hogy a tőlük követelt borjárandóságot a nemesvitai vagy a meszesgyörki kántortanitó részére tartoznak-e kiszolgáltatni és mert tényleg nemcsak a nemesvitai, hanem a meszesgyörki kántortanitó is fellépett egyes Becze-hegységi szőlőbirtokosok ellen hasonló borjárandósági igényekkel, a mely igények fölött eddig érdemleges határozat még szintén nem hozatott és igy az illető egyházi hatóság és ugy a nemesvitai, mint a meszesgyörki kántortanitók meghallgatása után első sorban az a kérdés hozandó tisztába és döntendő el közigazgatási úton, hogy a Becze-hegységi szőlőbirtokosok borjárandósági szolgáltatását a nemesvitai vagy a meszesgyörki kántortanitó, vagy esetleg ezek mindketten vannak-e jogositva követelni.

Önként értetik, hogy a mennyiben a hozandó közigazgatási határozattal, a mely a magánjogi alapokra (szerződés vagy rendelet stb.) visszavezethető netaláni jogosultságot nem érintheti, az érdekeltek megelégedve nem volnának, szabadságukban áll a közigazgatási felebbviteli jogorvoslatok kimeritése után a törvény rendes útjára lépni.*)

---

*) Ebben a kérdésben most az 1893. évi XXVI. t.-cz. 7. §-ának rendelkezése veendő figyelembe.

26.

A hitfelekezeti tanitó részéről a hitközségi elöljárónak arra az igéretére, mely szerint a tanitói állásból való elbocsátásának végleges elintézéséig tanitói fizetése járni fog, alapitott kereset birói hatáskörbe tartozik.

Tanitói illetmény.
Hitfelekezeti tanitónak a hitközség ellen fizetés iránti követelése.

(1882. junius 13. 34100/1821. I. M.)

Tényállás: H. J., bajai lakos, izr. néptanitó sommás keresetet inditott a bajai izr. hitközség ellen 1000 frt kár erejéig.

Keresetét alapitja arra, hogy ő a hitközség szolgálatából elbocsáttatván, elbocsátási ügye csak 1879. augusztus havában dőlt el, miért is ügyének végleges eldöntése napjáig a hitközség határozott igérete következtében fizetéséhez igénye lévén, — kéri 1878. január 1-től egész 1879. évi szeptember hó 1-ig járó fizetését, azaz 1000 frtot részére megitélni.

A felperes közigazgatási úton is megtette a kellő lépéseket, és Baja város tanácsánál kérte a föntérintett összeg megitélését, a nevezett tanács azonban 3806/880. sz. a. kelt határozatában illetéktelennek mondta ki magát az ügyben eljárni; mert a jelzett követelés magánjogi természetü lévén, ilyennek elbirálása birói útra tartozik, és mert a hitközségből való elbocsátási kérdés, mely közigazgatási útra tartozik, már befejezést nyert a cultusminister ur által 1879. évben augusztus hó 31-én 20405. sz. alatt kelt rendeletben, a melyben kimondatott, hogy miután a hitközség 1877. évi május 21-én H. J. tanitónak a szolgálatot az izr. congressusi szabályzat VI. szakaszának 23. §-a szerint négy hónappal előbb szabályosan fölmondta és erre járó fizetését kiszolgáltatván, azon évi szeptember hó végével közte és a hitközség között minden szabályszerü kötelék megszünt, a csupán méltányossági elvek alapján végleges kielégitésül megállapitott egy évi 600 frt fizetés helyesen számittatott 1877. évi október hó 1-től és az ezen évi október, november és deczember hónapokon kiszolgált fizetéseknek a végleges kielégitésbe beszámitását, illetve levonását kifogásolni nem lehet.

Ezen határozat a közigazgatási bizottság 14/81. sz. alatt kelt határozatával helybenhagyatott.

A közigazgatási hatóságok ezen eljárása után indittatott meg a fönti sommás kereset, a melyben a tárgyalás 1881. é. julius hó 11-én megtartatott s alperesi részről a biróság illetékessége kifogásoltatott; mire a nevezett járásbiróság következő határozatot hozott:

„Tekintve, hogy a jelen ügyben a 7763/80. sz. határozat szerint a kir. Curia mint semmitőszék a biróságot illetéktelennek mondta ki, tekintve továbbá, hogy Baja város tanácsának 3806/86. sz. végzése, mely szerint a közigazgatási ható-

Tanitói illetmény.

Hitfelekezeti tanitónak a hitközség ellen fizetés iránti követelése.

ság illetéktelennek találtatott, a 14/81. sz. határozattal jóváhagyatva, jogerőre emelkedett: igy illetőségi összeütközés forog fenn."

A hivatkozott curiai határozat felperesnek, alperes hitközség ellen 100 frt s jár. iránt inditott sommás perében keletkezett.

Felperes azon keresetében csak két havi fizetését kérte megitéltetni, — melyben 7703/80. sz. alatt kelt határozatban a kir. Curia mint semmitőszék következőleg határozott:

„Tekintve, hogy felperes két hónapi tanitói fizetését keresetlevelében azért veszi igénybe, mivel az *E)* alatti ministeri rendelettel megállapitott végkielégitést csak 1879. február 18-tól véli számittatónak;

tekintve továbbá, hogy ezen időben, midőn keresetlevelét beadta, az a kérdés, mely időtől számitandó a felperes részére *E)* a. megállapitott végkielégités, és pedig felperes saját folyamodása folytán, a közigazgatási hatóságok előtt függőben volt és az alperesi felebbezéshez csatolt ministeri rendelet szerint csak 1879. évi augusztus 31-én s e szerint az érdembeli tárgyalás után döntetett el; a vallásfelekezeti tanitók fizetési igénye iránt pedig első vonalban a közigazgatási hatóságok vannak hivatva határozni, s azok végleges intézkedései előtt birói úton fellépni nem lehet: ennélfogva mindkét alsóbiróság itélete a prdts. 297. §. 2. pontja alapján s részben a 304. §. alkalmazásával megsemmisittetik s a keresetlevél felperesnek visszaadatni rendeltetik."

Megemlittetik, hogy a kir. Curia mint semmitőszék 1879. évi szeptember hó 25-én 14741. sz. alatt K. S. felperesnek az óbudai izr. hitközség ellen 600 frt s jár. iránt folyamatba tett sommás perében kimondta, hogy a hitfelekezeti tanitók nincsenek törvényileg elzárva attól, hogy a legfőbb közigazgatási hatóság által már megállapitott végkielégitésük iránt illető hitközségeik ellen per útján marasztaló határozatot kérhessenek.

A kir. ministerium H. J.-nek, a bajai izr. hitközség ellen 1000 frt s jár. iránt inditott perében a bajai kir. járásbiróság és a Baja törvényhatósági joggal felruházott város tanácsa, illetve annak közigazgatási bizottsága között a hatósági körre nézve fölmerült összeütközési ügyet 1881. é. junius hó 12. napján megvizsgálván, következőleg határozott:

Az érintett ügy ellátása birói útra tartozik:

mert a jelen kereset alapját a bajai izr. hitközség elöljárója B. S. által tett és felperes által elfogadott azon igéret képezi, hogy a tanitói állásból való elbocsátásának elintézéseig felperes fizetése járni és utalványoztatni fog; mert a jelen keresetben egy elfogadott igéret teljesitéséről van szó, a melynek értelmében felperes azt követeli, hogy 1878. évi január hó 1-től 1879. augusztus hó 31-ig, mint a tanitói állásból

lett elbocsátása ügyének végleges megoldása napjáig járó fizetése a hitközség által adassék meg, mi szorosan a kötelmi jog köréhez tartozik, s mint ilyen közigazgatási hatóságok eljárásának tárgyául nem szolgálhat;

Tanitói illetmény.

Hitfelekezeti tanitónak a hitközség ellen fizetés iránti követelése.

mert a jelen kereset hátterét képező viszony (a tanitói állásból való elbocsátás kérdése) közigazgatási úton kellő megoldást nyert s a kir. biróság, mint az a kir. Curia mint semmitőszéknek 7763/80. sz. alatt hozott határozatából látható, a közigazgatási hatáskör teljes épségben tartása mellett mindaddig távol tartotta magát ezen ügytől, mig annak a közigazgatási hatáskörhöz tartozó része függőben volt; most azonban, midőn a vallás- és közoktatásügyi ministernek 1879. évi augusztus hó 31-én 20405. sz. alatt kelt rendeletével az ügy közigazgatási úton befejezettnek tekintendő és vitás magánjogi kérdés fölötti határozathozatalról van szó, közigazgatási hatóságok (Baja város törvényhatóságának tanácsa és közigazgatási bizottsága) helyesen utasitották el hatáskörüktől az ügyet és helyesen jelezték az ügynek a törvény rendes útjára való tartozandóságát, s

mert az alperesi részről felhozott azon kifogás: hogy az izr. congressus szabályzata a hitközség és hivatalnokaik között fenforgó peres ügyekre nézve kivételes biróságot állapit meg, az ügynek jelen állapotában, midőn a kérdésnek a közigazgatási útra tartozó része már végleg megoldatott, s a felperes, mint volt tanitó és az alperes hitközség között fennállott szolgálati viszony megszüntnek tekintendő, annál kevésbé szolgálhat indokul arra, hogy a jelen oly magánjogi követelésre állapitott kereset, a mely a birósági hatáskört meghatározó sarkalatos törvényeknél fogva csakis a törvény rendes útján dönthető el, a birósági hatáskörtől elvonassék, minthogy a hitfelekezeti tanitók nincsenek elzárva attól, hogy a hitközségeik elleni követeléseiket per útján ne érvényesithessék.*)

27.

Magántanintézetben müködő tanitó dija.

Nem nyilvános jellegü magántanintézetben müködő községi iskolai néptanitónak ebből a viszonyából felmerült követelése birói útra tartozik.

Abban a kérdésben, hogy milyen jellegü az intézet, a vallás- és közoktatásügyi minister nyilatkozata irányadó.

(1887. junius 28. 14064/1887. I. M.)

Tényállás: J. J. boglyasallyai községi néptanitó az észak-magyarországi egyesitett kőszénbánya-részvénytársulat

---

*) A hatáskörre nézve l. az 1893 : XXVI. t.-cz. 7. §-át.

Tanitói illetmény. *Magántanintézetben müködő tanitó dija.*

tulajdonához tartozott bányatelepi iskolánál is müködött az 1885. év febr. 1-éig, mint segédtanitó, havi 15 frt dij mellett.

Minthogy K. I. társulati főgondnok J. J.-t az iskolából kitiltotta és fizetését megvonta:

jogainak érvényesitése czéljából a füleki szolgabiróhoz fordult, a ki azonban őt a törvény rendes útjára utasitotta 2542 sz. a.

Ezen határozat következtében J. J. sommás pert inditott a füleki járásbiróságnál, a mely 1885. évi 2003. p. sz. a. hozott végzésével a felperest a közigazgatási útra utasitotta azon indokból, hogy a néptanitói fizetés behajtása elsősorban a közigazgatási hatóság elé tartozik és a szolgabirónak a felek meghallgatása nélkül hozott fenti határozata figyelembe nem vehető.

J. J.-nak az ekként támadt hatásköri összeütközés eldöntése végett előterjesztett kérelmére az igazságügyministerium 1886. évi 22075. I M. sz. alatt kérdést intézett a vallás- és közoktatási minister urhoz, vajjon a nevezett bányatársulatnak boglyasallyai telepén létező iskola nyilvános jellegü magánintézet volt-e azon időben, a mikor J. J. ott mint segédtanitó müködött és igy az ott elfoglalt segédtanitói állás közoktatásügyi igazgatási szempontból egy vonalba helyezhető-e a hitfelekezeti és községi néptanitói állással, avagy teljesen magánjellegü tanitási kötelezettséget vállalt-e magára az illető néptanitó a bányatársulattal szemben.

A nevezett minister urnak f. é. ápr. 5-én 13055. sz. a. kelt átirata szerint J. J.-nak viszonya a bányatársulattal szemben tisztán magánjellegünek tekintendő.

A kir. ministerium az összeütközési esetet 1887. évi junius hó 28. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

ezen ügy elintézése a biróság hatásköréhez tartozik;

mert az északmagyarországi egyesitett kőszénbánya részvénytársulatnak boglyasallyai telepén létező iskola nem nyilvános jellegü és J. J. községi néptanitónak ott elfoglalt segédtanitói állása nem helyezhető egy vonalba a nyilvános hitfelekezeti és községi néptanitói állással, hanem J. J. és a részvénytársulat közt tisztán magánjogi szerződés természetével biró jogviszony létezett; és

mert ezen magánjogi viszony alapján J. J. részéről a társulat ellen tanitói fizetés kiszolgáltatása iránt támasztott igény elbirálására az igénynek tisztán magánjogi jellegénél fogva kizárólag a biróság van hivatva és nem alkalmazható a jelen esetben a kir. Curiának állandó gyakorlata értelmében és a kir. ministertanácsnak az 1869: IV. t.-czikk 25. §. alapján hozott határozatai szerint fennálló azon szabály, hogy a nyilvános hitfelekezeti és községi tanitók járandósága iránt támasztott igények első sorban közigazgatási útra tartoznak

és a törvény rendes útjára ügyét a közigazgatási hatóságok határozatával meg nem elégedő fél csak a közigazgatási út teljes kimeritése után viheti.*) **Tanitói illetmény.**

28.

Tanitói járandóság megállapitása és kiadása iránt az iskolafentartó ellen támasztott követelés a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Tanitói járandóság érvényesitése közigazgatási útra tartozik.

(1903. április 3. 10275/903. I. M. sz.; 14496/903. V. M. sz.)

A kir. ministerium G. B.-nak Ada község elleni ügyéből a szabadkai kir. törvényszék, mint felebbezési biróság és a vallás- és közoktatásügyi minister ur között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1903. évi április hó 3-ik napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következő határozatot hozta:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: G. B. adai róm. kath. tanitó a zentai kir. járásbirósághoz 1899. évi szeptember hó 24-én 1899. Sp. I. 881. szám alatt beadott keresetében előadta a következőket:

Az adai közlegelő felosztása körül működő urbéri bizottságnak 1895. évi julius hó 3-án tartott ülésében az adai tanitóknak arra a kérelmére, hogy az urbéri egyezségben az adai tanitók haszonélvezetére kihasittatni rendelt egy-egy lánez tanitói föld kiegészittessék annyira, a mennyi egy fél telek után esik, T. A. a város meghatalmazottja kötelezően kijelentette, hogy a város a tanitói és egyéb ily természetü igények kielégitésére a netáni maradékföldeket fogja forditani, a hiányt pedig Ada község fogja pótolni.

Ezt a nyilatkozatot a bizottság elfogadta azzal, hogy az adandó legelőjutalékok a jegyzői és tanitói alapra lesznek kiadandók és ekként telekkönyvezendők. Ez a megállapodás a szabadkai kir. törvényszék 10442/96. számu végzésével jóváhagyatván, a kiegészitéshez szükséges járásjutalék kihasittatott és a városnak a jegyzők és a tanitók részére kiosztás végett átadatott.

A városi képviselőtestület a kiosztást el is határozta, midőn azonban a törvényhatóság a határozatot alaki hiba miatt feloldván, uj határozat hozatalát rendelte el, a város ujabb határozatot nem hozott, hanem az ügyet az irattárba tette.

E szerint a tanitókat és jegyzőket megillető járásföldeket a város használja és jövedelmüket élvezi, holott azok a tanitói és jegyzői javadalom pótlásául lettek a városnak, mint felügyeleti és ellenőrző hatóságnak átadva.

---

*) Ujabb jogforrás: 1893: XXVI. t.-cz. 7. §-a is figyelembe veendő.

Tanitói illetmény. *Tanitói járandóság érvényesitése közigazgatási útra tartozik.*

Minthogy az adai közlegelőből egy fél urbéri telekre 4⁷/₁₀ láncz, vagyis 10340 négyszög öl jutott, ennyi járásjutalék lett volna a tanitói alapból a felperes részére kiadandó, s minthogy a város csak egy láncz földet (2200 négyszög ölet) adott felperesnek ki, 8140 négyszög ölnek 4 éven át a felperest illető hasznát elvonta; ezen jövedelmekkel a felperes kárára jogtalanul gazdagodott, miért is a jogczim nélkül jogtalanul elvont hasznot a felperesnek kiadni köteles.

Kérte ez alapon a városnak évi 111 frtban, négy évre 444 frtban és járulékaiban elmarasztalását.

A kir. járásbiróság 1899. évi szeptember hó 27-én 1899. Sp. I. 881. szám alatt hozott végzésével a keresetet hivatalból visszautasitotta, mert a felperes kereseti igényét a tanitói alapra kiosztott járásföldekből őt mint tanitót haszonélvezetül megillető járásföld-jutalék állitólagos elvonása miatt előállott vesztett haszon megtéritésére alapitja, már pedig ezen, a tanitói javadalom megállapitását czélzó igény nem a birói, hanem a közigazgatási útra tartozik.

A szabadkai kir. törvényszék, mint felebbezési biróság az 1899. évi október hó 31-én 1899. E. 149/1. szám alatt hozott végzésével a kir. járásbiróság végzését megváltoztatta, a felperes keresetét elfogadta s a kir. járásbiróságot további eljárásra utasitotta, mert „a felperes nem már megállapitott tanitói fizetésének és illetményeinek kiszolgáltatását követeli, hanem keresete az adai közlegelő felosztása alkalmából kiosztott és őt mint tanitót a kereset előadása szerint haszonélvezetül illető, de alperes község által haszonélvezett legelőjutalék elvont hasznának megtéritésére, tehát vitás magánjogi viszony és igény megállapitására és ebből folyó jogok érvényesitésére irányul és minthogy minden magánjogi igény elbirálása, mely külön törvénynyel a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalva nincs, a kir. biróság hatáskörébe tartozik, ennélfogva jelen kereseti követelés elbírálása is nem a közigazgatási hatóság, hanem a kir. biróság hatáskörébe" tartozik.

A kir. járásbiróság ennek következtében tárgyalást tartván, az 1899. évi deczember hó 9-én az alperes pergátló kifogást emelt a biróság hatáskörének hiánya miatt. A biróság ennek daczára a per érdemébe bocsátkozott.

Az 1900. évi május hó 2-án tartott tárgyaláson a biróság 1899. Sp. I. 881/10. számu végzésével az 1893: XVIII. t.-cz. 44. §-a alapján az eljárást a közigazgatási eljárás befejezéséig felfüggesztette, mert a kereset tárgyát képező járásjutalékföld kiadására vonatkozólag közigazgatási eljárás van folyamatban, s mert a per eldöntése olyan körülményektől függ, a melyeknek megállapitása a közigazgatási hatóság eldöntésének tárgya.

Az 1902. évi junius hó 28-án 881/11. szám alatt beadott

kérvényében a felperes arra kérte a biróságot, hogy miután a közigazgatási eljárás a törvényhatóságnak 644/901. szám alatt hozott és a közigazgatási birósághoz benyujtott panasznak elutasitása következtében jogerőre emelkedett határozatával már befejeztetett, a tárgyalást folytassa.

Tanitói illetmény. *Tanitói járandóság érvényesitése közigazgatási útra tartozik.*

A biróság erre tárgyalást tartott és az 1902. évi augusztus hó 16-án 1899. Sp. I. 881/14. szám alatt hozott végzésével az ügynek a felmerült hatásköri összeütközés elintézése czéljából a ministertanácshoz felterjesztését rendelte el, mert habár a felebbezési biróság a birói hatáskört megállapitotta, a felek ennek a végzésnek a meghozatala után a birói eljárást felfüggesztették és ügyüket közigazgatási útra terelték, a közigazgatási hatóság határozata után pedig ismét birói útra vitték és igy az ügyben mind a biróság, mind a közigazgatási hatóság eljár.

A közigazgatási iratokból a következő tényállás derül ki:

G. B. kérelmére a községi képviselőtestület 1897. évi augusztus hó 10-én 205/97. szám alatt kimondotta, hogy a maradványföldek a két községi jegyző és a nyolcz tanitó élvezetére kiadandók, azonban a határozatot, mert a szavazásban a községi jegyző, mint érdekelt fél is részt vett, 1898. évi október 25-én 1261/kgy. 1898. szám alatt Bács-Bodrog vármegye törvényhatósága feloldotta.

Ifj. A. J. adai tanitó, tanitó társai (közöttük G. B.) megbizásából is 1900. évi május hó 23-án 1876/900. szám alatt beadott kérvényében arra kérte a községet, hogy a jogerőre emelkedett urbéri egyezség alapján a jegyzői és tanitói alap javára kiadott és ezen alap javára átvett parczellák a város tulajdonát képező ingatlanoktól elkülönittessenek, mint külön alapitványi vagyon kezeltessenek, ezek az ingatlanok a város legelőjutalékából kihasitandó mennyiséggel olykép egészittessenek ki, hogy mindegyik jegyző és tanitó illetménye egy fél sessio legelőilletmény mennyiségét elérje, mindegyiküknek az őt megillető legelőjutalék használatra természetben átadassék és az ezen földek után 1896; 1897; 1898; és 1899. évekre beszedett haszonbér mindegyiküknek kiadassék.

A községi képviselőtestület 1900. évi május hó 7-én 164/900. szám alatt hozott határozatával a kérelemnek nem adott helyet, mert T. A. a városnak az urbéri bizottságban jelen volt képviselője városi ingatlan osztogatására nem volt feljogositva és mert a maradvány járási jutalék népiskolai és jegyzői alapra lett kiosztva, arra tehát az egyes tanitók és jegyzők haszonélvezeti jogot nem formálhatnak.

A vármegye törv. hat bizottsága 1901. május 30-án 644/901. sz. határozatával a községi határozat feloldásával utasitotta a községet, hogy a jegyzők és tanitók jutalékát időközi hasznaival adja ki, mert az 1836: VI. t.-cz. 3. §-a értelmében a felosztandó közlegelőből a tanitót és a községi

Tanitói illetmény.

Tanitói járandóság érvényesitése közigazgatási útra tartozik.

jegyzőt féltelki állománynak megfelelő legelőjutalék illeti meg, a legelőjutalék kiegészitésére tehát a községet annál inkább kellett kötelezni, mert az urbéri biróság végzése szerint a maradványföldeket a község éppen e kötelesség teljesitése végett kapta.

A törvényhatósági bizottság e határozata ellen a község részéről 1901. julius hó 6-án 5279. szám alatt beadott felebbezést a kir. belügyminister 1901. évi augusztus hó 17-én 90258/901. szám alatt kelt rendeletével a kir. közigazgatási bírósághoz tette át, a mely biróság az 1902. évi márczius hó 12-én 496/1902. K. szám alatt hozott itéletével a panasznak a községi jegyzőket illető részében érdemi határozatot hozott, a panasznak a tanitókra vonatkozó részét azonban érdemi elbirálás nélkül visszautasitotta, mert tanitói illetmények tárgyában a kir. közigazgatási biróság előtt az 1896: XXVI. t.-cz. 53. §-a értelmében csak a vallás- és közoktatásügyi ministernek és ennek is csupán állami és községi népiskolai tanitókat érdeklőleg hozott határozatai ellen van helye eljárásnak, holott a panaszszal megtámadott határozatot törvényhatósági bizottság hozta és az ezen határozat által érdekeltek valamennyien hitfelekezeti jellegü népiskolák tanitói, miért is a panasznak ezt a részét hatáskör hiányában vissza kellett utasitani.

Az alispán ennek következtében az 1902. évi május hó 9-én 20929/902. szám alatt tett jelentésével a kir. vallás- és közoktatásügyi ministerhez terjesztette fel az ügyet, a ki az 1902. évi november hó 18-án 73994. szám alatt kelt rendeletével a törvényhatósági bizottság határozatát feloldván, az ügyet illetékes határozathozatal végett a vármegye közigazgatási bizottsága elé utasitotta, mivel a vita lényege tanitói illetmény, tanitói járandóság és illetve ennek az igényelt legelői hányadokkal való pótlása, kiegészitése körül forog és ennek a vitának tárgyalására s elbirálására az 1876: VI. t.-cz. 30. §-a és az 1876: XXVIII. t.-cz. alapján kifejlett gyakorlat szerint a vármegyei közigazgatási bizottság, mint vármegyei népiskolai hatóság illetékes.

Az iratok között levő, 1901. évi deczember hó 30-án 5610/kig. 901. sz. alatt kelt dijlevél szerint G. B. mint a róm. kath. tanitói állásra a róm. kath. iskolaszék által élethosszig megválasztott tanitó részére évi 1000 koronával kezdődő készpénzfizetést, a legelőjutalékból egy láncz (2200 négyszög öl) szántóföldnek évi 60 koronát érő haszonélvezetét és egyéb ott részletesen felsorolt mellékjárandóságot kötelezett a község, mint iskolafentartó.

Minthogy az előadott tényállás szerint G. B. a kir. járásbiróság előtt az ő tanitói járandóságának, állitása szerint, kiegészitő részét képező, de haszonélvezetébe nem bocsátott ingatlannak Ada község által visszatartott hasznát, a közigazgatási hatóság előtt pedig — tanitó társaival együtt —

Tanitói illetmény.

Tanitói járandóság érvényesitése közigazgatási útra tartozik.

tanitói járandóságának ugyanazon ingatlan haszonélvezetével kiegészitesét az ingatlannak haszonélvezetébe bocsátását és a visszatartott haszonnak kiadását követeli Ada községtől, mint iskolafentartótól, minthogy az elvont haszon iránti követelésre nézve a szabadkai kir. törvényszék a birói, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister pedig a közigazgatási hatáskört állapitotta meg:

ennélfogva G. B.-nak az elvont haszon iránti követelésére nézve a szabadkai kir. törvényszék és a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek eldöntéseül az eljárást a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni, mert G. B. tanitói járandóságának megállapitását és kiadását követeli Ada községtől, mint iskolafentartótól, az ilyen követelés megállapitása, érvényesitése és behajtása pedig az 1894. évi márczius hó 2-án 10.000. szám alatt kiadott vallás- és közoktatásügyi ministeri utasitás 11. és 15. §-a, az 1876: XXVIII. t.-cz. 6. §-ának 2. p.; az 1876: VI. t.-cz. 30. és 32. §-a és az 1893: évi XXVI. t.-cz. 7. és 9. §-ai értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

IV. Szolgálati jogviszony.

1. Cselédi szolgálat.

29.

Cselédi szolgálat. *Gazdatiszt nem cseléd.*

Magasabb fizetéssel alkalmazott gazdatiszt akkor sem tekinthető cselédnek, ha alaki képesitettsége nincs.

(1886. január 16. 1885. évi 47691. I. M. sz.)

Tényállás: St. Vilmos, mint gazdasági ispán a battonyai járás szolgabirói hivatalánál P. K. kincstári haszonbérlőt 340 frt készpénz és több terménybeli járandóság szolgáltatásában kérte marasztalni.

A tárgyalás megtartatván, a nevezett szolgabiróság marasztaló határozatot hozott.

Ezen határozatot fölebbezés folytán Csanádmegye alispánja fölülvizsgálván, azt részben megváltoztatta.

Csanádmegye közigazgatási bizottsága az alispáni határozatot helybenhagyta.

P. K. ezen határozat ellen felülvizsgálati kérvényt adott be a kir. belügyministeriumhoz.

Ezen kérvényhez csatolva van a battonyai kir. járásbiróságnak ezen ügyben 2820/883. sz. alatt hozott határozata, melylyel a St. V. ispán által P. K. ellen inditott sommás keresete az 1876 : XIII. t.-cz. 115. §-a szerint közigazgatási útra utasittatott.

A kir. belügyministerium 42455/85. sz. alatt az eljárt közigazgatási hatóságok határozatait feloldta s a közigazgatási hatóságok illetéktelenségét mondta ki, „mert eltekintve attól, miszerint alig tehető fel, hogy egy egyén valamely gazdaság körüli, az 1876 : XIII. t.-cz. 1. §-ában és nem a 3. §. *a*) pontjában jelzett szolgálatok teljesitéseért a természetbeni járandóságokon kivül évi 600 frt készpénzzel javadalmaztatnék, sőt az iratokból ki is vehető, hogy panaszló a gazdaság körüli teendők vezetésével volt megbizva, — az 1876. évi XIII. t.-cz. 69. §-ában előirt azon lényeges föltétel, hogy minden cselédnek egy szolgálati (cseléd) könyvvel kell ellátva lennie, megtartva nem lett . . .“ a szóban levő követelés csakis birói úton érvényesithető.

Ezen tényállás a felkivánt birósági iratok alapján következőleg egészittetett ki: **Cselédi szolgálat.**

A battonyai járásbiróságnak ezen ügyben hozott végzése ellen felperes: St. V. felfolyamodást adott be, mire a budapesti kir. tábla 48460/883. sz. alatt a battonyai járásbiróságnak illetőségét leszállitó határozatát helybenhagyta. *Gazdatiszt nem cseléd.*

A kir. ministerium a St. V.-nak P. K. ellen 340 frt tőke, 10 köböl kukoricza, 8 köböl buza s járulékai iránt inditott ügyében a budapesti kir. itélőtábla és a m. kir. belügyminister között támadt hatásköri összeütközési esetet 1886. január hó 16. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügy elintézése birói útra tartozik:

Okok: A birói, de különösen a közigazgatási hatóságok előtt ezen ügyben folytatott tárgyalásokból az tünik ki, hogy St. V. P. Károlynak több száz holdból álló gazdaságát gazdatiszti minőségben vezette és mint ilyen, évi 600 frt fizetésben és terménybeli szolgáltatásokban részesült.

Igaz ugyan, hogy St. V. nem okleveles gazdász, de mivel a gazdatiszti minőség alaki képesitvényhez kötve nincs és a gyakorlatilag szerzett gazdasági ismeretek teljesen képessé tesznek valakit az emlitett arányu gazdaság intézésére, vezetésére, felügyeletére, St. V. évi fizetéséből pedig joggal lehet következtetni, hogy P. K. által ő ily természetü szolgálatra szerződtetett, miután a külső gazdaságban az emlitett szolgálati körön alul álló foglalatosság a St. V. fizetésének megfelelő összeggel rendes körülmények között dijaztatni nem szokott

Figyelembe véve még azt is, hogyha St. V. és P. K. között csakugyan a gazda és cseléd közötti viszony állott volna fenn, ugy St. V.-nak az 1876 : XIII. t.-cz. 69. §-a értelmében P. K. cselédkönyvet is szerzett volna, — ilyennel pedig St. V. nem birt, de ennek kiszolgáltatását maga P. K. sem tartotta szükségesnek sohasem; mindezeknél fogva St. V. cselédnek tekinthető nem volt és ennek folytán hátralékos évi fizetésének kiszolgáltatására irányzott jelen keresete birói útra volt utasitandó, miután az 1876 : XIII. t.-cz. 115. és következő szakaszaiban megállapitott hatóságok, csak az ép most hivatkozott törvényben tárgyalt kérdések iránt, a gazda és cseléd, valamint mezei munkások vagy napszámosok között támadható viták elintézésére, ugyszintén a törvény rendeleteinek áthágása esetében a törvényszerü megtorlásra birnak hatáskörrel.

30.

Segéd-gazdatiszti szolgálati illetmények iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. *Segédgazdatiszt nem cseléd.*

(1894. márczius 11. 1894. évi 3225/I. M. sz.)

Cselédi szolgálat. *Segédgazdatiszt nem cseléd.*

A kir. ministerium K. Mór ujfehértói lakosnak Cs. Béla ugyanottani lakos ellen, segéd-gazdatiszti szolgálati illetmények fejében 158 frt és járulékai iránt inditott ügyében a nyiregyházi kir. járásbiróság és Szabolcs vármegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1894. évi márczius hó 11. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőképen határozott:

a jelen ügy a biróság hatáskörébe tartozik:

Indokok: K. Mór, a kit Cs. Béla szegegyházi gazdaságába 1889. évi május 1-én segéd-gazdatiszti minőségben havi 20 frt fizetésért és teljes ellátásért kétheti felmondási idő kikötése mellett fogadott fel, az 1889. év végén munkaadójával állitólag uj szerződésre lépett, a melynek értelmében előadása szerint őt Cs. Béla a következő egész esztendőre felfogadta és pedig évi 300 frt fizetésért, továbbá havi 15 frt élelmezési és mosatási pénzért. Minthogy azonban Cs. Béla 1890. évi január hó 4-én K. Mórt ennek nézete szerint jogos ok és szabályszerü felmondás nélkül a szolgálatból elbocsátotta: ennélfogva K. Mór három havi felmondási időre járó illetményei és az 1889. évről állitólag hátralékban maradt 35 frt, összesen 158 frt és járulékai iránt keresetet inditott Cs. Béla ellen a nyiregyházi kir. járásbiróságnál. A nevezett kir. járásbiróság 1890. évi 5742. p. számu végzése szerint a közigazgatási hatóságot, a közigazgatási hatóság pedig, jelesül: Szabolcs vármegye alispánja, ki a nagykállói járás főszolgabirájának a közigazgatási hatáskört leszállitó 1893. évi 1657. számu határozatát 1893. évi 6682. szám alatt helybenhagyta, a biróságot tartja ez ügyben az eljárásra hivatottnak.

Tekintve, hogy K. Mór a járásbirósághoz benyujtott keresetlevelében foglalt előadása s az általa bemutatott okirat szerint segéd-gazdatisztnek fogadtatott fel Cs. Béla által;

tekintve, hogy a szolgálati minőség megállapitásánál, vagyis annak meghatározásánál, hogy valaki cseléd-e vagy nem, nemcsak a kimutatható képesités, hanem azon müködési kör is irányadó, melynek betöltésére az illető felfogadtatott és melyet betölt;

s tekintve, hogy a gazdatiszti állás betöltése mindenesetre bizonyos előkészültséget és magasabb müveltséget feltételez s ennélfogva a gazdatisztet az 1876 : XIII. t.-cz. 3. §. *a*) pontja értelmében cselédnek tekinteni nem lehet: reá az idézett törvény rendelkezései nem alkalmazhatók.

Ezek szerint K. Mórnak Cs. Bélával szemben támasztott követelése nem az 1876 : XIII. t.-cz., hanem az általános magánjogi és törvénykezési szabályok alapján lévén megitélendő, a jelen ügyben a birói hatáskört kellett megállapitani.

31.

Jószágkezelőre az 1876 : XIII. t.-cz. rendelkezései nem alkalmazhatók. **Cselédi szolgálat.**

A cseléd lakásának kiüritése iránti kereset közigazgatási útra tartozik. *Jószágkezelői lakás kiüritése.*

(1884. augusztus 19. 23383/1884. I. M. sz.)

Tényállás: L. S. ungvári lakos 104/882. sz. alatt iktatott keresetet nyujtott be a nagy-kaposi kir. járásbirósághoz, mint kisebb polgári birósághoz, melyben B. J. mokcsai lakost, ki neki jószágkezelője volt, a részére átengedett lakás- és tartozmányainak visszabocsátására kérte kötelezni, mert a nevezett jószágkezelő csak 1882. évi ápril hó 10-ig volt a szerződés értelmében jogositva a lakást és tartozmányait használni.

A kir. járásbiróság 104/882. sz. alatt alperest marasztalta, a beregszászi kir. törvényszék azonban 71125/882. sz. alatt a marasztalt fél részéről beadott semmiségi panasznak helyt adott és az eljárt biróságot a kereset visszaadására utasitotta; mert bérleti viszony, melyet az 1877 : XXII. t.-cz. 11. §-ának 5. pontja emlit, fönn nem forog és mert gazda és cseléd közti viszonyt állapitván meg a fölmutatott szerződés, az ügy az 1876 : XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében közigazgatási útra tartozik.

Ezen határozat következtében a nevezett L. S. a 47/883. sz. alatt iktatott panaszt nyujtotta be a n.-kaposi járás szolgabirói hivatalához, mely a tárgyalást megtartván, az emlitett szám alatt panaszlót el-, illetve illetékes birósághoz utasitotta; mert B. J. mint jószágkezelő, gazdatiszti kötelességeket teljesitő tudományos képzettségü egyén, cselédnek nem tekinthető, következőleg az ügy közigazgatási hatóság elé nem tartozhatik.

Ungmegye alispánja 2055/883. sz. alatt a felebbezett határozatot helybenhagyta, a további felebbezést pedig Ungmegye közigazgatási bizottsága 578/883. sz. alatt visszautasitotta.

A kir. ministerium L. S.-nak B. J. ellen lakáskiürités iránt inditott ügyében a beregszászi kir. törvényszék és Ungmegye közigazgatási bizottsága (illetve alispánja) között támadt hatósági összeütközési esetet 1884. évi augusztus hó 19. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Az érintett ügy elintézése birói útra tartozik;

mert azon kérdés: hogy L. S. által jószágkezelőül szerződésileg felfogadott B. J. a neki szerződésileg átengedett lakást és tartozmányait mikor tartozik elhagyni? a kötelmi jog köréhez tartozik s mint ilyen, a törvény rendes útján dön-

Cselédi szolgálat. *Jószágkezelői lakás kiüritése.*

tendő el; mely fölött a közigazgatási hatóság csak azon esetben birhatna hatósági körrel, ha a fönforgó ügy gazda és cseléd közötti viszonyból származnék, miután az 1876 : XIII. t.-cz. értelmében az emlitett viszonyból folyó kérdések közigazgatási útra utasittattak.

A jelen kérdés azonban ily viszonyból nem származik, mivel azok, kik tudományos előkészültséget és magasabb miveltséget föltételező, habár folytonossággal tartó szolgálatokat teljesitenek, az 1876 : XIII. t.-cz. 3. §-ának *a*) pontja értelmében cselédeknek nem tekinthetők; B. J. pedig, eltekintve a tárgyalás során becsatolt bizonyitványoktól, az 1881. évi márczius hó 30-án kötött szerződés tartalmánál fogva sem tekinthető cselédnek, miután ő a felügyelettel lett megbizva, továbbá kötelességévé tétetett a felébe való kiadás, melyről rendes könyv vezetendő és a szerződések is irásban kötendők stb., mindezen kötelességek teljesitése pedig a cseléd szolgálati körét meghaladja, de különben is a kir. belügyministerium állandó gyakorlata szerint a hiv. törv.-czikk 69. §-a értelmében cselédnek csak az tekintetik, ki szolgálati (cseléd) könyvvel van ellátva. *)

32.

Gazdaság vezetésére jutalom és ingatlan átadásának igérete ellenében felfogadott egyén nem cseléd. A hatáskör kérdésében a tárgyalás adatainak figyelembevétele.

Gazdaság vezetésére lakáson, élelmezésen felül megfelelő jutalom és ingatlannak tulajdonul átengedése ellenében felfogadott egyén cselédnek nem tekinthető, mihezképest szolgálati dij iránti keresete az általános magánjogi szabályok szerint lévén megbirálandó, birói hatáskörbe tartozik.

A hatáskör kérdésének megbirálásában a tárgyalás adatainak figyelembevétele.

(1888. augusztus 16. 1888. évi 27743. I. M.; 1888. évi 46419/VII. B. M. sz.)

Tényállás: Fl. J. özv. P. sz. P. E. ellen az eperjesi kir. törvényszéknél 700 frt és jár. megfizetése iránt rendes keresetet inditott.

Felperes keresetében előadja, hogy alperes őt gazdaságának vezetésére felfogadta, igérvén, hogy a lakáson és élelmezésen kivül megfelelő jutalmat fog adni, sőt 5/8-ad telkének felét is tulajdonilag átengedi neki és átiratja felperesre és nejére.

Felperes 3½ éven át vezette alperes gazdaságát, ekkor azonban, miután alperes a tett igéretekről tudni sem akart, alperes tudtával és beleegyezésével a gazdaságot elhagyta.

---

*) V. ö. alább a 33. sz. hat.

Cselédi szolgálat. *Gazdaság vezetésére jutalom és ingatlan átadásának igérete ellenében felfogadott egyén nem cseléd. A hatáskör kérdésében a tárgyalás adatainak figyelembevétele.*

Felperes követeli, hogy alperes tett szolgálatáért legalább is annyit fizessen neki, mint a mennyit az ottani helyi szokás szerint hasonhatáskörü gazdasági vezetőknek fizetnek.

A tett szolgálatokért felperes alperest 700 frtban kérte marasztalni.

Alperes a biróság illetősége ellen kifogást emelt, mert keresetében beismeri felperes, hogy gazdaság vezetésére általa felfogadtatott, ennélfogva be kell ismernie, hogy az ebből származott viszony elbirálására nézve egyedül az 1876: évi XIII. t.-czikk határozmányai lehetnek az irányadók.

Minthogy pedig felperes közönséges földmives és az 1876. évi XIII. törv.-czikk 3. §-ában felsorolt kivételek reá alkalmazást nem is nyerhetnek, felperes csak cselédnek tekintendő, s mint ilyennek követelését a szolgabirói hivatal előtt kellett volna érvényesitenie.

Felperes ezen kifogásokra adott elleniratában keresetét akként magyarázza, hogy az ő keresetének jogczime nem cselédbér, hanem az alperesnek kötelezőleg tett azon nyilatkozata, hogy őt a keresetben jelzett módon meg fogja jutalmazni és miután alperes ezt nem tette, a kötelező igéret alapján a tett szolgálatokért magát kártalanittatni kéri.

Felperes tagadja, hogy ő cselédnek szegődött volna el, vagy hogy havonkénti vagy évenkénti cselédbérért szolgált volna, hogy ő cselédnek tartatott volna alperes részéről; sőt miután a jövedelemből részesülnie kellett, tehát az 1876. évi XIII-ik törvényczikk 3. §-ának *c)* pontja értelmében cselédnek nem is tekinthető.

Végül megjegyzi felperes, hogy ha követelése cselédviszonyból származónak tekintetnék is, a biróság hatáskörébe tartozik az ügynek elintézése az 1876. évi XIII. törv.-czikk 119. §-a alapján, mert keresete kártalanitásra irányul, tehát a kártérités kérdése képezi eldöntés tárgyát.

Alperes a fentiekre adott válaszában ujból kiemeli, hogy a cselédtörvény alkalmazandó annyival is inkább, mert felperes beismeri, hogy az 1876. évi XIII. t.-czikk 3. §-ának *a)* pontja reá nem alkalmazható.

A törvényszék illetőségét leszállitotta, mert felperes beismerte, hogy alperes gazdaságának vezetésére dijazás, de nem a jövedelmek netáni hányadának, részének jutalomképeni megadása mellett vállalkozott, mert felperesre az 1876. évi XIII. törv.-czikk 3. §-ának *a), b)* és *c)* pontjai alkalmazást nem nyerhetnek, mert számos curiai határozatok még az uradalmi igazgatók és uradalmi tulajdonosok közötti viszonyból keletkezett peres kérdéseket is a cselédtörvény alapján oldották meg, s mert a cselédtörvény 119. §-ában érintett kártalanitási jogczim jogi fogalmánál fogva nem zavarható össze a szolgálatból eredő dijazási jogczim fogalmával.

F. J. erre panaszlevelét P. sz. P. E. ellen a sirokai járás szolgabirójánál benyujtotta, kérvén alperest szolgálatai-

Cselédi szolgálat.

Gazdaság vezetésére jutalom és ingatlan átadásának igérete ellenében felfogadott egyén nem cseléd. A hatáskör kérdésében a tárgyalás adatainak figyelembevétele.

nak dijazása és megfizetése fejében 700 frt kereseti összegben marasztalni. Ugyancsak a panaszlevélben Fl. J. kiemelte, hogy ő nem előre kialkudott bérért szolgálván panaszlott nőnél, magát cselédnek nem is tartotta, s ez okból a biróságnál akarta érvényesiteni követelését első sorban, de az illetőségét leszállitotta.

Panaszlott a szolgabiróság illetősége ellen is kifogást emelt, előadván, hogy panaszt tevő általa cselédnek felfogadva nem lett, a mint azt panaszttevő maga is beismeri, s hogy neki sem nem igért, sem nem adott bért avagy jutalmat.

A szolgabiróság illetőségét leszállitotta, „mert a panaszos felek közötti jogviszony, volt-e felfogadás, bérkikötés: csupán főesküvel ajánltatik bizonyittatni, nem állapitja meg a cselédtörvényben körülirt cseléd fogalmát; sőt ezzel szemben már a panaszlevélben más jutalmak, mint ingatlan átadása jeleztetik; végül mint vő, ha anyósánál eltöltött is éveket, azzal szolgálati viszonyt nem állapit meg."

A kir. ministerium F. J. n.-sóvári lakosnak P. sz. P. E. ugyanottani lakos ellen 700 frt és jár. iránt inditott ügyében az eperjesi kir. törvényszék és a sirokai járás szolgabirája között támadt hatásköri összeütközési esetet 1888. évi augusztus 16-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőkép határozott: Ezen ügy elintézése a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: F. J. felperes keresetében azt állitja, hogy P. sz. P. E. alperes őt gazdaságának vezetésére felfogadta és neki teljesitendő szolgálataiért a gazdaságbani megélhetésen kivül busás jutalmat igért, sőt azon igéretet is tette, hogy $^5/_8$-ad telkének felét tulajdoni joggal felperesre és nejére átruházza és a telekkönyvi hatóságnál átiratja.

Alperes igéretét be nem váltván, felperes a gazdaság vezetése körül teljesitett szolgálataiért az alperes által tett kötelező igéret alapján a kereseti összegben marasztalni kéri alperest.

A fenforgó követelés érvényesitése iránt folyamatba tett ügynek elbirálása azért tartozik a kir. biróság és nem a közigazgatási hatóság hatáskörébe, mert F. J. az állitólagos szerződési viszony tartama alatt nem volt cseléd.

Ugyanis ugy a kereset, mint az illetőség kérdésére vonatkozó tárgyálási iratok szerint felperes azt állitja, hogy ő magát a gazdaság vezetése körüli szolgálatok teljesitésére nem bérért kötelezte, hanem azokra az emlitett jutalomigéretek mellett vállalkozott. Alperes felperest a törvényszék előtt feltételesen cselédnek nyilvánitotta, a szolgabiróság előtt pedig azt, hogy cseléde lett volna, tagadta ugyan, azonban a felperesi állitással megegyezőleg a szolgabiróság előtt elismerte, hogy felperest bérfizetés igérete mellett fel nem fogadta.

Miután bérkikötés mellett létre jött szolgálati viszony

nem igazoltatott, felperes az 1876: XIII. t.-cz. 1. §-a értelmében cselédnek nem tekinthető; a miért is a peres felek között fennállott jogviszony nem az 1876. évi XIII-ik t.-cz., hanem az általános magánjogi szabályok szerint levén elbirálandó, az ügyet a kir. biróság hatásköréhez tartozónak kellett kimondani.

Cselédi szolgálat.

33.

A gazdaság vezetésére felfogadott gazdabiró, a kinek gazdászati oklevele nincs és a kire nézve illetményeinek csekély összegéből alaposan következtethető, hogy önképzés és gyakorlati tapasztalat útján sem tett szert tudományos előkészültségre, cselédnek tekintendő s ehhez képest hátralékos bér iránti követelése közigazgatási útra tartozik.

A cselédkönyv hiánya a hatáskör kérdésében közömbös.

A szolgálatból idő előtt elbocsátás okából a szolgálatban nem töltött időre hátralékos illetmények iránt az 1876: XIII. t.-cz. 56. §-a alapján támasztott követelés nem kártéritési követelés.

(1887. május 24. 1887. évi 18371. I. M. sz. a.)

Gazdaság vezetésére alkalmazott, oklevéllel és magasabb miveltséggel nem rendelkező gazdabiró cseléd.

Cselédkönyv hiánya.

Szolgálatból elbocsátás alapján a hátralévő időre járó bérért támasztott követelés nem kártéritési követelés.

Tényállás: L. K. noszolyi birtokos felfogadta N. F.-et 1886. ápril 1-étől 1887. márcz. 31-éig terjedő időre gazdabirónak oly kötelezettséggel, hogy gazdasági ügyeit intézze, a cselédekre felügyeljen, a vásárok alkalmával eljárjon és különös megbizás esetén L. K.-t a községi elöljáróság és a szolgabiró előtt képviselje.

N. F. bére volt mindezek fejében 100 frt készpénz, valamint terménybeli és egyéb mellékszolgáltatások, a melyeknek értéke a készpénzfizetésen kivül 120 frtot meg nem halad.

L. K. N. F-et, ki 1886. ápril 1-én belépett a szolgálatba, 1886. junius 3-án állitólag minden alapos ok nélkül elbocsátván, N. F. hátralékos illetményei iránt pert inditott a járásbiróság előtt, a mely azonban 1886. augusztus 19-én 1074. p. sz. a. hozott végzésével, utalással az 1876. XIII. t.-czikk 115. § ára, az iratokat a szolgabiróhoz tette át, a ki magát f. é. február 11-én 1159. sz. a. hozott határozata szerint azért nem tekinti ezen ügy elbirálására illetékesnek, mert nézete szerint a gazdabiró szellemi munkát teljesit és igy cselédnek nem tekinthető, mert továbbá a követelés összegénél fogva az 1876: XIII. t.-cz. 119. §-a forog fenn, végül, mert N. F.-nek cselédkönyve nincs.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét

Cselédi szolgálat. *Gazdaság vezetésére alkalmazott, oklevéllel és magasabb miveltséggel nem rendelkező gazdabiró cseléd. Cselédkönyv hiánya. Szolgálatból elbocsátás alapján a hátralévő időre járó bérért támasztott követelés nem kártéritési követelés.*

1887. évi május hó 24. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

Ezen ügy elintézésére a közigazgatási hatóság van hivatva;

mert az iratok közt nincs nyoma annak, hogy N. F., a kit L. K. egy évre gazdabirónak fogadott fel, gazdászati oklevéllel birna, az pedig, hogy önképzés által vagy a gyakorlati téren szerzett tapasztalatai folytán olyan tudományos előkészültségre és általában oly magasabb miveltségre, a milyent az 1876: XIII. t.-cz. 3. §-ának *a*) pontja megkiván, nem tett szert, alaposan következtethető egyrészt abból, hogy illetményeit 100 frt készpénzen kivül oly mellékszolgáltatások képezték, a melyeknek értéke a kir. járásbiróságnál 1886. évi augusztus 11-én felvett jegyzőkönyv szerint 120 frtra tétetett, már pedig évi 220 frt értékü illetményekkel biró egyén olyan magasabb képzettségü gazdatisztnek nem tekinthető, a kire az 1876: XIII. t.-czikk 3. §-ának *a*) pontja alkalmazható volna, másrészt következtethető azon körülményből, hogy N. F. a fent emlitett jegyzőkönyv szerint L. K. földjén, ha szükséges volt, szántott is; bár áll, hogy erre a szerződés szerint kötelezve nem volt;

továbbá, mert N. F. a szerződésben L. K. gazdasága körül nem ugyan testi munkára, de a gazdaság vezetésében álló személyes és egy évig tartó folytonos szolgálatok teljesitésére vállalkozott, az 1876: XIII. t.-czikk 1. §-ának a cselédminőséget meghatározó kellékei tehát fenforognak;

végül, mert N. F. L. K. ellen állitólag jogtalan elbocsátás miatt az 1876: XIII. t.-czikk 56. §-a alapján lépett fel követelésével, ily viták elintézése pedig az 1876. XIII. t.-cz. 115. §-a szerint a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

34.

Mezőgazdaságban alkalmazott okleveles gépész sem nem cseléd, sem nem iparossegéd.

Cséplőgép rendbentartására, cséplésre s a gazdaság körüli kovács- és kerékgyártómunkára felfogadott okleveles gépész sem nem cseléd, sem nem iparossegéd, következésképp a szolgálatadójával fenforgó jogviszonyának megbirálása birói útra tartozik.

(1888. május 8. 1888. évi 14623. I. M. sz.)

Tényállás: A. J. okleveles gépész a tiszafüredi szolgabiróhoz intézett beadványában azon panaszt terjesztette elő, hogy W. G. tiszafüredi lakos, a kihez a gőzcséplőgép kijavitása, karban tartása és vezetése, valamint a gazdaság körül előforduló kovács- és kerékgyártómunkák elvégzése végett egy évre beállott, őt a szolgálatból jogos ok nélkül elbocsátotta. A gépész ennélfogva 1/4 évi bérének kiszolgáltatását kérte.

A szolgabiró 1887. decz. 8-án 1945. sz. a. hozott végzésével magát, tekintettel az 1876: XIII. t.-czikk 3. §-ának *a)* pontjára, illetéktelennek nyilvánitotta.

Cselédi szolgálat. *Mezőgazdaságban alkalmazott okleveles gépész sem nem cseléd, sem nem iparossegéd.*

A. J. erre sommás keresetet nyujtott be a tiszafüredi kir. járásbirósághoz, a mely az ügyet a szolgabiró hatáskörébe tartozónak vélte.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközési esetet 1888. évi május hó 8. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

ezen ügy elintézése a kir. biróság hatásköréhez tartozik.

A. J., a ki W. G. tiszafüredi lakos cséplőgépjének kijavitására, jó karban tartására, a gépen való cséplésre, ugyszintén a gazdaság körül előforduló kovács- és kerékgyártómunkák elvégzésére vállalkozott, okleveles gépész és igy nem tekinthető az 1876: XIII. t.-czikk 3. §. *a)* pontjánál fogva cselédnek; de iparossegédnek sem, mert W. G. nem mint iparos, hanem mint mezőgazda fogadta fel őt. A nevezett két fél között fenforgó jogviszony tehát nem az 1876: XIII. t.-czikk vagy az 1884: XVII. t.-czikk alapján, hanem az általános magánjogi elvek szerint lévén elbirálandó, az eljárás nem a közigazgatási hatóság, hanem a kir. biróság hatásköréhez tartozik.

35.

Cséplőgépnél alkalmazott gépész által jogtalan elbocsátás czimén inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

Vizsgázott gépész nem cseléd.

A szolgálatból ok nélküli elbocsátás alapján a szolgálat meghatározott tartamára követelt bér kártéritési követelés.

(1897. julius 22. 1897. évi 40827. I. M. sz.)

A kir. ministerium Cs. József felperesnek K. Pál alperes elleni 84 frt iránti perében, a szegzárdi kir. törvényszék és Tolna vármegye központi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1897. évi julius hó 22. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Felperes öcsényi lakos, gépész, alperes öcsényi lakos, földmives ellen a szegzárdi kir. járásbiróságnál 8839/95. polg. sz. a. 84 frt megfizetése iránt keresetet inditott és abban azt adta elő, hogy alperes őt gőzcséplőgépéhez az 1895. évi cséplési idényre 60 frt havi fizetés mellett gépészül felfogadván, ő a cséplést julius hó 21-én meg is kezdette, julius hó 28-án azonban alperes őt minden ok nélkül elbocsátotta és

Cselédi szolgálat. *Vizsgázott gépész nem cseléd.*

az átlag hat hétre terjedő cséplési idényre, a havi 60 frt alapul vétele mellett neki járó 84 frtot megfizetni vonakodik.

A nevezett járásbiróság 11.104/95. sz. a. hozott végzésével a pert megszüntette; mert felperes az 1876. évi XIII. t.-cz. 84. §-ában emlitett mezei munkásnak tekintendő; s igy a követelés elbirálása közigazgatási útra tartozik.

Ezen végzést a szegzárdi kir. törvényszék mint felebbviteli biróság E. 68/2/1895. szám a. hozott végzésével helybenhagyta.

Erre felperes panaszával Tolna vármegye központi járásának főszolgabirájához fordult; ez azonban 15.423/96. sz. a. hozott határozatával a panaszt visszautasitotta, mert a gépészet bizonyos szakismeretet és szakképzettséget feltételező foglalkozás és a gépészi foglalkozásból kifolyólag támasztott kereset az 1876. évi XIII. t.-cz. alapján el nem birálható.

Ezek szerint jelen ügyben a biróság és közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Minthogy felperes az eredeti vizsgálati bizonyitvány bemutatásával igazolta, hogy a gőzmozdonykezelőkre nézve előirt szakvizsgát letette s igy a közte és alperes között fennállott jogviszony az 1876. évi XIII. t.-cz. 3. §-ának *a)* pontja értelmében ezen törvénynek rendelkezései alá nem esik;

minthogy továbbá felperesnek keresetéből kitünik, hogy követelése tulnyomó részében kártérités természetével bir, a melynek elbirálása, még azon esetben is, ha felperes mezei munkásnak volna tekintendő, a hivatkozott törvény 119. §-a értelmében a biróság hatáskörébe tartoznék:

ezeknél fogva jelen ügyben az eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni.

36.

Gazdasági kovács cseléd.

Gazdasági kovácsnak illetményei iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

(1895. november 21. 1895. évi 48349. I. M. sz.)

A kir. ministerium M. János borosjenői lakosnak S. Mihály csermői lakos ellen 139 frt 23 kr és járulékai iránt inditott ügyében a borosjenői kir. járásbiróság és a borosjenői járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1895. évi november hó 21. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vévén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügy elintézése a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az iratok szerint M. János borosjenői lakos, a ki S. Mihály csermői lakos gazdaságában évi fizetés és ugy-

nevezett conventio mellett gazdasági kovács gyanánt volt alkalmazva, e viszony alapján 139 frt 23 krt követel S. Mihálytól. **Cselédi szolgálat.**

A szóban forgó követelés érvényesitésére irányuló ügyben a biróság és a közigazgatási hatóság közt felmerült hatásköri összeütközés elintézésénél a közigazgatási hatóság hatáskörét megállapitani azért kellett, *Gazdasági kovács cseléd.*

mert M. János munkája, habár iparos előkészültséget tételezett föl, a gazdaság körül teljesitett személyes és folytonos szolgálat jellegével birt és igy, miután M. Jánosra nézve az 1876: XIII. t.-cz. 3. §-ban, különösen e §. *b*) pontjában érintett kivétel fenn nem forog, ő az 1876: XIII. t.-cz. 1. §-a értelmében cselédnek volt tekintendő;

továbbá, mert a követelés, melyet munkaadója ellen támasztott, nem esik az 1876: XIII. t.-cz. 119. §-a alá;

végül, mert az 1876: XIII. törvényczikkben tárgyalt kérdések iránt a gazda és a cseléd között támadható viták elintézésére — a mennyiben az idézett 119. §. esete fenn nem forog — az 1876: XIII. t.-cz. 115. és 116. §-ai értelmében a a közigazgatási hatóság van hivatva.

37.

Uradalmi kovács akkor is cselédnek tekintendő s ehhez képest bérkövetelését a közigazgatási hatóság előtt kell érvényesitenie, ha uradalmi munkáján felül bárki más részére is dolgozhatik.

A hatáskört nem érinti az, hogy a cseléd a gazda örökösei ellen lép fel.

Uradalmi kovács cseléd akkor is, ha más részére is dolgozik.

(1887. október 25. 1887. évi 33790/I. M. sz.)

Tényállás. Cs. Gy., a kit T. K. gazdatisztje Sz. P. udvari kovácsnak fogadott fel oly kötelezettséggel, hogy a gazdaság körül előforduló minden kovácsmunkát elvégezni tartozik, sommás pert inditott a viszony megszünte után Sz. P. ellen 87 frt 92 kr. s járulékai bérhátralék iránt a kolozsvári kir. járásbiróságnál, a mely azonban 1878 junius 12-én 7356. p. sz. a. hozott itéletével elutasitotta a felperest keresetével, főleg azon oknál fogva, mert a pert nem a gazdatiszt, hanem a gazda ellen kellett volna folyamatba tenni.

Cs. Gy. felebbezésére az iratok a marosvásárhelyi kir. itélő táblához, innen pedig, minthogy a másodbiróság hivatalból észlelendő semmiségi okot látott fenforogni, a kir. Curiának volt semmitőszéki osztályához terjesztettek fel, a mely 1879. jan. 30-án 25041/78. sz. alatt az elsőbiróság itéletét megsemmisitette azért, mert ezen ügy az 1876 : XIII. t.-czikk 115., illetve 116. §-ainál fogva a közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik és igy a kir. járásbiróság alaki szabálytalanságot követett el, midőn érdemlegesen határozott.

Cselédi szolgálat. *Uradalmi kovács cseléd akkor is, ha más részére is dolgozik.*

Cs. Gy. erre öt év mulva T. K. örökösei ellen a kolozsmegyei nádasmenti járás szolgabirája előtt lépett fel, a ki 1884. évi 138. sz. a hozott határozatával az egyik örököst K. M.-né sz. T. T.-t el is marasztalta a kereseti követelés megfizetésében, de a marasztalt fél felebbezése folytán Kolozsmegye alispánja 1885. évi 80. sz. alatt feloldotta a szolgabiró határozatát és Cs. Gy.-t az illetékes kir. birósághoz utasitotta, mert Cs. Gy. kovács-iparos lévén, az 1876 : XIII. t.-czikk 3. §. *b*) pontjánál fogva cselédnek annál kevésbé tekinthető, mivel a szolgabiró előtt 1885. márcz. 5-én történt pótlólagos kihallgatása alkalmával beismerte, hogy az udvari munka elvégzése után szabadságában állott bárki más részére is dolgozni. Az alispán határozatát a megye közigazgatási bizottsága is helybenhagyta 1885. évi 679. sz. alatt.

A kir. ministerium a Cs. Gy. által Sz. P. gazdatiszt ellen, illetőleg ez utóbbi volt gazdájának T. K.-nak örökösei ellen 82 frt 92 kr. s járulékai iránt inditott ügyben a kir. Curia fennállott semmitőszéki osztálya és Kolozs vármegye közigazgatási bizottsága közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1887. október hó 25. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

ezen ügy a közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik;

mert Cs. Gy., ki T. K. gazdatisztjével Sz. P.-vel évről-évre kötött irásbeli szolgálati szerződések alapján a gazdaság körül előforduló kovácsmunkák folytonos teljesitésére volt kötelezve, az ezen viszonyból származó 82 frt 98 kr. bérhátralékát és járulékait követeli;

továbbá mert Cs. Gy. munkája, habár iparos előkészültséget tételezett fel, a gazdaság körül teljesitett személyes és bizonyos időre folytonos szolgálat jellegével birt és a nevezett fél főfoglalkozásának ezen jellegén ama körülmény, hogy szabad ideje alatt mellékfoglalkozásképen bárki más részére is dolgozhatott, mit sem változtat;

végül mert Cs. Gy.-re nézve mindezeknél fogva az 1876 : XIII. t.-czikk 3. §-ában, különösen e szakasz *b*) pontjában érintett kivétel fenn nem forog és igy ő cselédnek lévén tekintendő, a bérhátralék iránt közte és volt gazdájának örökösei közt támadt jogvita elintézésére az 1876 : XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási biróság van hivatva.

38.

Uradalmi bognár cseléd. Kártérités.

Uradalmi bognár által jogtalan elbocsátás czimén támasztott követelés iránt inditott ügyben közigazgatási útra tartozik az eljárás.

Ez a követelés nem kártéritési követelés.

(1901. október 15. 1901. évi 32338/I. M. sz.)

A kir. ministerium H. Vilmosnak L. Kálmán elleni 240 korona és járuléka iránti ügyéből a komáromi kir. tör-

ványszék és Komárom vármegye gesztesi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi október hó 15. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott:

Cselédi szolgalat. *Uradalmi bognár cseléd. Kártérités.*

Ebben az ügyben a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik az eljárás.

Indokok. H. Vilmos kisigmándi bognár Komárommegye gesztesi járásának főszolgabirája előtt 1900. évi október hó 5-én azt adta elő, hogy őt L. Kálmán kisigmándi földbirtokos 1900. évi január hó 1-étől 1901. évi január hó 1-éig uradalmi bognárnak fogadta fel. Cselédmunkát nem, hanem csak a bognármesterséghez tartozó munkát végzett, habár gazdája más munkára is felhasználta. Munkakönyve van és magát ipari munkásnak tekinti. Előadta továbbá, hogy L. Kálmán őt 1900. évi szeptember hó 23-án azért, mert engedelme nélkül fiát meglátogatni Kisbérre ment, a szolgálatból elkergette. Ez alapon kérte, hogy L. Kálmán az 1900. év végéig járó járandóságának és az elbocsátás következtében előállott kiadásainak, összesen 85 frt 50 kr.-nak és fél hold kukoriczatermésnek megfizetésére köteleztessék.

A főszolgabiró ugyanazon a napon 4513/900. sz. a. hozott határozatával a panaszost kérelmével, miután nem cselédnek, hanem a gazdaságban alkalmazott ipari munkásnak tekintendő s igy panaszának elintézésére a főszolgabirói hivatal nem illetékes, a polgári per útjára utasitotta.

H. Vilmos ezután 1900. évi október 25-én 1900. Sp. 298/1. sz. a. a nagyigmándi kir. járásbirósághoz sommás keresetet adott be, a melyben L. Kálmánnak a már ismertetett alapon a készpénzbeli fizetésnek és a természetbeni járandóságok egyenértékének fejében 240 koronában és járulékaiban elmarasztalását kérte.

A kir. járásbiróság a felek előadása alapján tényállásként azt állapitotta meg, hogy a felperesnek, mint bognárnak a foglalatossága az alperes gazdaságában az volt, hogy az ott előforduló vagy reá bizott bognármunkát évi bér mellett személyesen teljesitette, a nélkül azonban, hogy szolgálatának ideje alatt a bognáripart önállóan üzni vagy mások részére olyan munkát dijazásért teljesiteni jogosult lett volna; megállapitotta továbbá azt is, hogy felperesnek semmiféle tudományos előkészültsége, magasabb müveltsége nincsen és nincs más minősitése, mint a bognármesterség üzéséhez szükséges bognáripari képesitése.

Ez alapon a kir. járásbiróság az 1900. évi deczember hó 13-án 1900. Sp. 298/2. sz. a hozott határozatával a felperest cselédnek minősitvén, az alperes pergátló kifogásának helyt adott és a pert megszüntette.

A komáromi kir. törvényszék felebbezési tanácsa a kir.

Cselédi szolgálat
Uradalmi bognár cseléd. Kártérités.

járásbiróságnak ezt a határozatát az 1901. évi márczius hó 22-én 1900. E. 67/2. sz. a. kelt végzésével helybenhagyta.

Ehhez képest a komáromi kir. törvényszék és Komárom vármegye gesztesi járásának főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseül a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani;

mert H. Vilmos munkája, habár iparos előkészültséget tételezett fel, a gazdaság körül évi bér mellett teljesitett személyes és folytonos szolgálat jellegével birt és igy, miután H. Vilmosra nézve az 1876 : XIII. t.-cz. 3. §-ában és különösen e szakasz *b*) pontjában érintett kivétel fenn nem forog, ő az 1876 : XIII. t.-cz. 1. §-a értelmében cselédnek volt tekintendő;

továbbá mert a követelés, melyet munkaadója ellen támasztott, nem esik az 1876 : XIII. t.-cz. 119. §-a alá és

mert az 1876 : XIII. t.-czikkben tárgyalt kérdések iránt a gazda és cseléd között támadható viták elintézése — a mennyiben az idézett 119. §. esete fenn nem forog — az 1876 : XIII. t.-cz. 115. és 116. §-ai értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

39.

Kertész cselédnek tekintendő.

Kertésznek járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik.

A cselédbérkövetelés akkor sem kártéritési követelés, ha a cseléd szolgálatát meg sem kezdette.

(1900. augusztus 19. 1900. évi 45.802/I. M. sz. 1900. évi 69982/V. c. B. M. sz.)

A kir. ministerium F. József, jalsói lakosnak M. Győző alsólóczi lakos elleni 49 frt 35 krajczár és jár. iránti ügyében a nagyszombati kir. járásbiróság és a nagyszombati járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi augusztus hó 19. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következően határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. F. József jalsói lakos a nagyszombati kir. járásbirósághoz 1899. évi november hó 10-én beadott keresetében azt adta elő, hogy M. Győző őt évi 80 frt bér, lakás, 39 mérő gabona, 5 méter fa, 1/2 hold föld és napi 2 liter tej kikötése mellett uradalmi kertészül felfogadta, mikor azonban szolgálatát el akarta foglalni, alkalmazását megtagadta. Ez alapon azt kérte, hogy a kir. járásbiróság M. Győzőt kötelezze arra, hogy neki negyedévi felmondási időre eső járandóság fejében 49 frt 35 krajczár értéket fizessen meg.

A kir. járásbiróság 1900. évi január hó 30-án 1899. Sp.

II. 636/4. sz. a. hozott végzésével a keresetet hatáskör hiányából visszautasitotta, mert a felperes, mint kertész évi bér mellett lépvén az alperes szolgálatába, keresete a cselédtörvény alapján a közigazgatási hatóság elé tartozik.

Cselédi szolgálat. *Kertész cselédnek tekintendő.*

F. József erre 1900. évi február hó 22-én Pozsony vármegye nagyszombati járásának főszolgabirájához adta be panaszát, melyet a főszolgabiró sem fogadott el azért, mert a kertészi szolgálat a gazdasági szakmában megfelelő szakismeretet és szakképzettséget feltételez s igy a panaszos cselédnek nem tekinthető (1900. márczius hó 19-én 2672. sz. a.).

E szerint a nagyszombati kir. járásbiróság és Pozsony vármegye nagyszombati járásának főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Az eljárást a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni, mert a kereső fél nem mutatta ki, hogy tudományos előkészültséggel s általában magasabb müveltséggel biró kertész lenne, vagy, hogy ily minőségben lett felfogadva, sem a fenforgó körülmények és fizetésének mérve erre következtetést nem engednek és nem tételeznek fel; igy az 1876 : XIII. t.-cz. 3. §-ának *a)* pontjában meghatározott kivételes eset hiányában F. József, a gazdaság körüli személyes és folytonos szolgálatra évi bér mellett szerződött cselédnek tekintendő; mihez képest az e szerződésből felmerült és az idézett t.-cz. 119. §-ának kivételes rendelkezése alá nem eső vitás kérdés elintézésére a 115. §. értelmében a közigazgatási hatóság bir hatáskörrel.

40.

Felügyelő vinczellér részéről munkabér iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik.

Felügyelő vinczellér cseléd.

(1897. deczember 8. 1897. évi 66.653/I. M. sz.)

A kir. ministerium D. Jánosnak L. Károly és Lajos elleni ügyében a szegzárdi kir. járásbiróság és Tolna vármegye központi járásának főszolgabirája, illetve a szegzárdi kir. törvényszék és Tolna vármegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi deczember hó 8. napján tartott tanácsában az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

A jelen ügy elintézése a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: D. János, ki L. Károly és Lajos 40 holdas homokszőlő-telepén mint felügyelő vinczellér havi fizetés mellett volt alkalmazásban, a szegzárdi kir. járásbiróságnál 121 frt 50 kr. hátralékos munkabér és járulékai iránt keresetet inditott.

A szegzárdi kir. járásbiróság ezen kereset elbirálására

Cselédi szolgálat. *Felügyelő vinczellér cseléd.*

magát 3095/1896. polg. számu végzésében illetéktelennek nyilvánitotta, mert D. Jánost, mint vinczellért, nem találta azok közé sorozhatónak, a kiket az 1876 : XIII. t.-cz. 3. §-a a cselédek köréből kivesz, a gazda és cseléd között ezen viszonyból felmerülő viták elintézése pedig az 1876 : XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Ezt a végzést a szegzárdi kir. törvényszék mint felebbezési biróság E. 27/2/1896. sz. alatt helybenhagyta.

Tolna vármegye központi járásának főszolgabirája azonban 1897. évi 433. számu határozatában szintén illetéktelennek jelentette ki magát az ügy elbirálására, mert a panaszos oly feladatokra volt a L.-féle nagyobb kiterjedésü szőlőtelepen alkalmazva, melyek teljesitése megfelelő szakképzettséget igényel, minélfogva cselédnek a panaszos vinczellér nem tekinthető.

Ezt a határozatot Tolna vármegye alispánja helybenhagyta, mert habár a vinczellér általában cselédnek tekintetik, jelen esetben a panaszkodó, ki egy nagyobb szőlőtelepen önállóan volt alkalmazva évi 360 frt fizetéssel, szabad lakással s fütéssel, s a ki szőlőkertészeti tanfolyamot is végzett, cselédnek nem tekinthető.

Ezek szerint hatásköri összeütközés esete forogván fenn a kir. biróság és a közigazgatási hatóság között, az utóbbinak hatáskörét kellett megállapitani, azért,

mert D. János munkája, habár szakszerü kiképeztetést tételezett föl, sem tudományos előkészültséget, sem magasabb müveltséget nem igényelt és a gazdaság körül teljesitett személyes és folytonos szolgálat jellegével birt és igy, miután D. Jánosra nézve az 1876 : XIII. t.-cz. 3. §-ában, különösen e szakasz *a*) pontjában érintett kivétel fönn nem forog: ő az 1876 : XIII. t.-cz. 1. §-a értelmében cselédnek volt tekintendő,

továbbá, mert a követelés, melyet munkaadója ellen támasztott, nem esik az 1876 : XIII. t.-cz. 119. §-a alá,

végül, mert az 1876 : XIII. t.-czikkben tárgyalt kérdések iránt a gazda és a cseléd között támadható viták elintézésére — a mennyiben az idézett 119. §. esete fönn nem forog — az 1876 : XIII. t.-cz. 115. és 116. §-ai értelmében a közigazgatási hatóság van hivatva.

41.

Szőlőcsősznek félévre felfogadott egyén cseléd.

Abban a kérdésben, hogy ki a cseléd, nem a vármegyei szabályrendelet, hanem az 1876 : XIII. t.-cz. irányadó, a vármegyei szabályrendeletnek olyan rendelkezése tehát, mely szerint gazdasági teendő végzé-

sére egy évnél rövidebb időre felfogadott egyén nem cseléd, hanem szegődményes, figyelembe nem vehető.

Jogtalan elbocsátás alapján a szolgálatban nem töltött hátralévő időre járó bér czimén követelt összeg nem kártéritési követelés.

(1902. szeptember 13. 1902. évi 27848/I. M. sz.)

Cselédi szolgálat. *Szőlőcsősz cseléd. A cselédminőség törvényhatósági szabályrendelet alapján nem állapitható meg. Jogtalan elbocsátás czimén a szolgálatban nem töltött időre követelt cselédbér nem kártéritési követelés.*

A kir. ministerium P. Jásának E. Szaveta elleni 40 K. s. jár. iránti ügyéből a temeskubini kir. járásbiróság és Temes vármegye temeskubini járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi szept. hó 13-ik napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következő határozatot hozta:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok. P. Jása delibláti lakos a temeskubini járás főszolgabirája előtt 1901. évi szeptember hó 21-én tett panaszában, majd 1901. évi október hó 31-én tartott tárgyaláson azt adta elő, hogy E. Szaveta delibláti lakos őt 1901. évi május hó 7-től 1901. évi november hó 7-ig terjedő időre szőlőcsősznek fogadta fel, azonban hat heti szolgálat után ok nélkül elbocsátotta, kérte hátralékos bére fejében 40 korona készpénznek, 2 K. 40 fill. értékü 2 kgr. zsirnak, 48 K. értékü 200 kgr. lisztnek és 56 fillér értékü 2 kgr. sónak a megitélését.

A főszolgabiró 1901. évi október hó 31-én 5583/kig. 1901. szám alatt hozott határozatával a panaszost követelésével a birói útra utasitotta, mert az 1896. évi 1477/kgy. szám alatt kelt vármegyei szabályrendelet 6. §-ának utolsó pontja szerint bizonyos gazdasági teendők végzésére és egy évnél rövidebb időre felfogadott egyének nem cselédeknek, hanem szegődményeseknek tekintetnek és ennélfogva nem eshetnek az 1876 : XIII. t.-cz. intézkedései, illetve közigazgatási hatóság illetékessége alá, — a panaszos és a panaszlott közötti viszony továbbá nem az 1898 : II. t.-czikkben meghatározott módon létesülvén, az eset a törvény határozmányai alá sem tartozik.

P. Jása erre 1901. évi november hó 16-án a temeskubini kir. járásbiróság előtt érvényesitette követelését, azonban a kir. járásbiróság 1901. évi deczember hó 3-án 1901. Sp. 930/2. szám alatt hozott végzésével illetékességét leszállitotta s a pert megszüntette, mert a szőlőmüvelés munkabére iránti követelés nem tartozik birói útra, hanem az 1876 : XIII. t.-cz. 115—118. §-aiban kijelölt hatóságok elé.

E szerint Temes vármegye kubini járásának főszolgabirája és a temeskubini kir. járásbiróság között hatásköri összeütközés támadt, a melynek elintézéseképen a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani,

Cselédi szolgálat.

mert abban a kérdésben, hogy ki a cseléd, nem a vármegyei szabályrendelet, hanem a törvény az irányadó, P. Jása pedig, aki magát szőlőmunkára, tehát gazdaság körüli személyes és folytonos szolgálatoknak féléven át, tehát egy havi időtartamon tul bérért való teljesitésére kötelezte, az 1876 : XIII. t.-cz. 1. §-ának második bekezdése értelmében cselédnek tekintendő;

mert a gazdája ellen támasztott követelés nem esik az 1876 : XIII. t.-cz. 119. §-ában emlitett kártéritési követelés fogalma alá;

mert végül az 1876 : XIII. t.-cz.-ben tárgyalt kérdésekről a gazda és cseléd között támadható viták elintézésére, a mennyiben a 119. §. esete nem forog fenn, az 1876 : XIII. t.-cz. 115. és 116. §-ai értelmében a közigazgatási hatóság van hivatva.

42.

Turó és sajt készitésére alkalmazott juhászmester (bács) cseléd. Cselédkönyv hiánya.

Turó és sajt készitése végett alkalmazott juhászmester (bács) járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik.

A cselédkönyv hiánya a szolgálati viszony jogi minősitésére nincs befolyással s cselédviszony fennállását ki nem zárja.

(1900. október 24. 1900. évi 60.730/I. M. sz. a.)

A kir. ministerium N. S. József, földvári lakosnak ifj. R. Demeter brassói lakos ellen 87 frt 50 kr. és járulékai megfizetése iránt folyamatba tett ügyéből a brassói kir. törvényszék és Brassó vármegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1900. évi október 24. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következően határozott: Ebben az ügyben a közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik az eljárás.

Indokok. N. S. József földvári lakos a brassói kir. járásbirósághoz 1898. évi márczius 3-án 3251. sz. a. beadott keresetében és a tárgyaláson azt adta elő, hogy ő ifj. R. Demeter alperes brassói lakossal 1897. évben szerződésre lépett akképen, hogy ő az alperes juhásza által kifejt tejből turót és sajtot készit és ezért 80 frt készpénzt, egy dézsa tejet 5 frt és 5 oka turót 2 frt 50 kr. értékben kap. Kérte az alperesnek 87 frt 50 krban és járulékaiban való elmarasztaltatását.

A kir. járásbiróság az alperes pergátló kifogására az 1898. évi április 30-án 6458. sz. a. kelt végzésével a pert megszüntette, mert a felperes munkájának természetére tekintettel a peres felek között cselédszolgálati viszony állott fenn, a melyből származó követelés megbirálása a közigaz-

gatási hatóság elé tartozik. Ezt a végzést a brassói kir. törvényszék felebbezési tanácsa 1898. évi julius 11-én 1898. E. 48. sz. a. helybenhagyta.

Cselédi szolgálat. *Turó és sajt készitésére alkalmazott juhászmester (bács) cseléd. Cselédkönyv hiánya.*

N. József 1899. február 17-én Brassó város főkapitányához fordult 999. sz. a. beiktatott keresetével, melyben előbbi keresetét azzal egészitette ki, hogy ő az 1897. év nyarára szerződött mint bács ifj. R. Demeterhez.

A főkapitány tárgyalás után 1899. április 12-én 999/99. sz. a. hozott határozatával a keresetet hatáskör hiányából szintén elutasitotta, mert a felperes nem mint cseléd, hanem mint juhászmester cselédkönyv nélkül, az alperesnek mintegy vállalkozó társa (részes) gyanánt müködött és igy köztük cselédviszony az 1876. évi XIII. t.-cz. 3. §-ának *a*) pontja szerint nem állott fenn. Ezt a határozatot Brassó vármegye alispánja is helybenhagyta.

Ekképen a brassói kir. törvényszék és Brassó vármegye alispánja között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Az eljárást a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni.

N. Józsefnek ugyanis az volt a munkaköre, hogy a juhász által kifejt tejből turót és sajtot készitsen. Habár a a turónak és sajtnak az elkészitéséhez némi szakismeret szükséges is, ez tudományos előkészültséget vagy magasabb müveltséget nem feltételez és igy a szolgálatnak olyan minőségét, a melynek alapján a szolgálatban álló az 1876: XIII. t.-cz. 3. §. *a*) pontjának rendelkezéséhez képest nem lenne cselédnek tekinthető, nem állapitja meg. Minthogy pedig a cselédviszony egyéb alkotó elemeinek (1876: XIII. t.-cz. 1. §. második bekezdés) fenforgása vita tárgya sem volt, a szolgálati bér iránti követelés tárgyában való eljárást az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-ának *c*) pontja alapján a közigazgatási hatósághoz kellett utasitani, mert az a körülmény, hogy N. Józsefnek az idézett törvény 69. §-ának ellenére nem volt cselédkönyve, csak büntető rendelkezésekre adhat okot, de a szolgálati viszony jogi minősitésére nincs befolyással.

43.

Gazdasszony mint cseléd. Cselédbérnek a gazda örökösei ellen érvényesitése.

Cseléd járandósága iránt a gazda örökösei ellen inditott ügyben is közigazgatási útra tartozik az eljárás. Gazdasszony, mint cseléd.

(1900. május 28. 1900. évi 30,959/I. M. sz.)

A kir. ministerium D. Mária csiklovabányai lakosnak K. B. Alexa, K. B. Szofron és K. B. Joszif oraviczabányai lakosok, mint néhai K. B. Szilárd örökösei ellen 50 frt megfizetése végett folyamatba tett ügyében a fehértemplomi kir. törvényszék és az oraviczai járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi május hó

Cselédi szolgálat. *Gazdasszony mint cseléd. Cselédbérnek a gazda örököse ellen érvényesitése.*

28. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: D. Mária csiklovabányai lakos 1898. évi julius hó 8-án 4141. sz. a. felvett jegyzőkönyv szerint az oraviczai járás főszolgabirája előtt bepanaszolta K. B. Szilárd örököseit 50 frt megfizetése végett azon az alapon, hogy ez az összeg őt az örökhagyóval kötött szolgálati szerződése alapján az örökhagyó elhalálozása folytán megilleti.

Az oraviczai járás főszolgabirája a megtartott tárgyalás után D. Máriát 1898. évi október 18-án 4141. sz. a. hozott határozatával szolgálati bérkövetelésével elutasitotta, oly hozzáadással, hogy esetleges igényeit a per rendes utján érvényesitheti.

Erre D. Mária az 50 frt megfizetése végett az oraviczabányai kir. járásbiróságnál perelte meg K. B. Szilárd örököseit; azonban ez a kir. járásbiróság 1899. évi május hó 23-án 1899. Sp. I. 333. sz. a hozott végzésével a pert megszüntette, mert felperes követelése a gazda és a cseléd jogviszonyából eredvén, annak elbirálására a szolgabiró illetékes. D. Mária felebbezésére a fehértemplomi kir. törvényszék 1899. évi november hó 4-én 1899. E. 78. sz. a. az oraviczabányai kir. járásbiróságnak permegszüntető végzését helybenhagyta.

Ilyformán a fehértemplomi kir. törvényszék és az oraviczabányai járás főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek elintézéseül a közigazgatási hatóság hatásköre volt megállapitandó:

mert a panaszos követelését a közte és panaszlottak jogelőde között fennállott és az iratok közt fekvő szolgálati szerződésre alapitja és e szerint panaszos magát a háztartás körüli személyes és folytonos szolgálatoknak teljesitésére mint gazdasszony kötelezte és mint ilyennek, tehát mint cselédnek (1876: XIII. t.-cz. 1. §-a) béréül eltartás és a szolgálatadó elhalálozása esetére vagy a mennyiben szolgálatadó panaszost szolgálatából elbocsátotta volna, 50 frt volt kikötve, és mert az 1876. évi XIII. t.-cz. 115. és 116. §§-ai értelmében a gazda és cseléd közt a szolgálati viszonyból támadható viták elintézésére a közigazgatási hatóságokat illeti a hatáskör s e tekintetben azon körülmény, hogy a cseléd ilynemü követelését a gazda örökösei ellen érvényesiti, a követelés jogi jellegén mit sem változtat.

44.

Gazda és cseléd között szerelmi viszony.

Cselédbér iránt inditott ügyben nem érinti a közigazgatási hatóság hatáskörét az a körülmény, hogy a gazda és cselédje közt szerelmi viszony fejlődött.

(1897. január 20. 1897. évi 308/I. M. sz.)

A kir. ministerium A. Erzsébetnek, T. András elleni 117 frt cselédbér megfizetése iránti ügyében, az alsó-lendvai kir. járásbiróság és az alsó-lendvai járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi január hó 20-án tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Cselédi szolgálat. *Gazda és cseléd között szerelmi viszony.*

a jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik:

Indokok: A. Erzsébet baksai lakos, az alsó-lendvai járás főszolgabirájánál T. András göntérházai lakos ellen az 1882. év tavaszától 1888. évi augusztus közepéig terjedó időre 69 frt, az 1888. évi augusztus 22-től 1892. évi junius 30-ig terjedő időre pedig 48 frt, összesen tehát 117 frt hátralékos cselédbér megfizetése iránt keresetet inditott.

A nevezett főszolgabiró 3,000/1894 sz. a. hozott határozatával panaszost keresetével a törvény rendes útjára utasitotta; mert a 69 frtnyi kereseti követelés tárgyában 1888. évi augusztus 22-én felvett tárgyalási jegyzőkönyv szerint panaszos ezen követeléséről lemondott; és a mert 48 frtnyi követelés sem állapitható meg közigazgatási úton, miután a most hivatkozott jegyzőkönyv tartalma azt is igazolja, hogy a panaszos és panaszlott közt nem cselédi, hanem szerelmi viszony állott fenn.

Ezen főszolgabirói határozatot Zala vármegye alispánja 25.345/95. sz. a. hozott határozatával jóváhagyta.

Erre panaszos kérdéses követelésének megfizetése iránt az alsó-lendvai járásbiróságnál inditott keresetet, a mely kereset tárgyalása alkalmával panaszlott azon alapon, mert a kereset cselédbér követelése iránt indittatott és mert ily keresetek elbirálása a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik, az alsó-lendvai járásbiróság ellen illetékességi kifogást emelt.

A járásbiróság 4.070/95. sz. a. hozott határozatával a panaszlott által előadott indokokból illetékességét leszállitotta és az ügyet megszüntette.

Ezen határozatot a zala-egerszegi kir. törvényszék mint felebbezési biróság E. 37/1895. sz. a. hozott végzésével helybenhagyván: ezen ügyben az alsó-lendvai kir. járásbiróság és az alsó-lendvai járás főszolgabirája közt hatásköri összeütközés esete merült fel.

Tekintettel az 1876. évi XIII. t.-cz. 115. §-ára, az eljárást a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni, mert panaszos hátralékos cselédbér követelése iránt inditotta keresetét; mert panaszlott azt, hogy közte és panaszos között cselédszerződés jött létre, az alsó-lendvai járás főszolgabirája által 1888. évi augusztus 18-án és augusztus 22-én felvett jegyzőkönyvekben elismerte és panaszlónak, mint cselédnek, e minőségére való tekintettel hozzá leendő visszakisértetését kérelmezte; mert panaszlott épen ez alapon kérte a járás-

Cselédi szolgálat. *Gazda és cseléd között szerelmi viszony.*

biróság illetékességének leszállitását; mert azon körülmény, hogy panaszos a 69 frtnyi követeléséről lemondott-e, a hatásköri kérdés eldöntésére befolyással nem bir, hanem az ügy érdemére tartozik; és mert azon körülmény által, hogy a gazda és cseléd közötti viszonyból szerelmi viszony fejlődött, a létrejött szolgálati szerződés megváltozottnak vagy megszüntnek nem tekinthető.

45.

Takaritónő nem cseléd.

Takaritónői bér megfizetése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

(1902. julius 7. 23.979/92. I M. sz.)

A kir. ministerium P. T-nek K. L. ellen 10 frt és jár. i. ügyében a budapesti VI. ker. kir. járásbiróság és a budapesti fővárosi m. kir. államrendőrség VI. ker. kapitánysága között fölmerült hatásköri összeütközés esetét az 1892. évi julius hó 7. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

Ezen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: P. Teréz budapesti lakos K. Lipótné ellen a budapesti VI. ker. elöljáróság mint községi biróság, illetve az 1877: XXII. t.-cz. 25. §-a folytán a budapesti VI. ker. kir. járásbiróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság előtt 10 frt s járulékainak megfizetése iránt panaszt emelt az alapon, hogy ő alperesnél dijazás fejében takaritónői munkát teljesitett 6 hónapon és 14 napon keresztül. A budapesti VI. ker. kir. járásbiróság azért, mert felperes szolgálati viszonyból támasztotta követelését, az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-ánál fogva, illetékességét hatáskör hiányából leszállitotta.

P. Teréz ennek folytán a budapesti VI. ker. kir. rendőrkapitányságnál adta be panaszát és azt arra alapitotta, hogy ő K. Lipótnénál 6 hónapig és 14 napig szolgálatban volt, mely időnek egy részében vajelárusitással foglalkozott, másik részében pedig házi teendőket végzett. A budapesti VI. ker. kapitányság P. Terézt az 1876: XIII. t.-cz. 3. §-a alapján hatáskör hiányából el- és a rendes polgári perútra utasitotta.

Miután P. Teréznek a budapesti VI. ker. kir. járásbiróságnál beadott panaszából, valamint a feleknek az eddigi eljárások során tett s a P. Teréz alkalmazására vonatkozó előadásaiból az tünik ki, hogy a nevezett nem állandó és folytonos szolgálatok teljesitésére kötelezte magát; hogy tehát a cselédi minőségnek az 1876: XIII. t.-cz. 1. §-ában megállapitott egyik alkateleme, jelesen a szolgálatok folytonossága ez esetben fenn nem forog: ennélfogva a nevezett P.

Teréz alkalmaztatása olyannak lévén tekintendő, amely a közönséges magánjogi szabályok szerint itélendő meg, ezen ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe kellett utalni. **Cselédi szolgálat.** *Takaritónő nem cseléd.*

46.

Házmesteri lakás kiüritése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. *Házmesteri lakás kiüritése.*

(1893. szeptember 22. 1893. évi 34430. I. M. sz.)

A kir. ministerium R. N. Dezsőnének R. János ellen lakás kiüritése iránt inditott ügyében a budapesti kir. törvényszék, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró felsőbb biróság és a budapesti államrendőrség IV—V. kerületi kapitányi hivatala közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1893. évi szeptember hó 22. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügy elbirálása a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: R. N. Dezsőné az iránt inditott keresetet a budapesti V. ker. járásbiróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság előtt, hogy R. János a hajnal-utczában 8. szám alatt levő s felperes tulajdonát képező házban jogczim nélkül elfoglalt lakás kiüritésére köteleztessék.

Alperes azzal védekezvén, hogy őt S. János, mint a ház gondnoka, házmesternek felfogadván, a lakást szolgálati dij fejében adta át neki, a járásbiróság az eljárást az 1877: XXII. t.-cz. 41. §-a alapján megszüntette azért, mert a házmesteri viszony megszüntetésére nem a kisebb polg. peres ügyekben eljáró biróság, hanem az 1876: XIII. t.-cz. VII. fejezetében kijelölt közigazgatási hatóság illetékes.

Az ezen végzés ellen felperes részéről beadott semmiségi panaszt a budapesti kir. törvényszék 41.153/1892. szám alatt hozott határozatával elvetette; határozatát azzal indokolván, hogy a lakáskiürités kérdése azon kérdés eldöntése nélkül, vajjon alperesnek házmesteri minősége fennáll-e vagy nem, el nem birálható; a házmesteri minőség fennállásának vagy megszüntének kérdése pedig az 1877: XXII. t.-cz. 11. §-a alá nem vonható.

Ekkor R. N. Dezsőné a budapesti IV—V. ker. kapitánysághoz fordult panaszával, ez által azonban a 9528/1892 szám alatt hozott végzéssel elutasittatott azért, mert a házmester nem tekinthető cselédnek s igy a panaszolt R. János, mint házmester ellen az 1876: XIII. t.-cz. szerint eljárni nem lehet.

Tekintve, hogy a kereset állitólag jogczim nélkül elfoglalt lakás kiüritésére s e szerint lényegileg sommás visszahelyezésre irányul, a mennyiben pedig alperesnek házmesteri minősége bebizonyittatik, a budapesti fővárosi lakbérleti szabályok 35. §-a az irányadó; és tekintve, hogy ugy a

Cselédi szolgálat. *Házmesteri lakás kiürítése.*

sommás visszahelyezés, mint a lakbérleti szabályok alapján eldöntendő lakáskiürités esetében a vitás kérdések elbirálására nem a közigazgatási hatóságok, hanem a biróságok vannak hivatva: ennélfogva a jelen ügyet a biróság hatáskörébe kellett utalni.

47.

Felesketett erdőőr nem cseléd.

Fölesketett erdőőr bérének megitélése végett inditott ügyben az eljárás birói hatáskörbe tartozik.

(1892. nov. 28. 1892. évi 43479. I. M. sz.)

A kir. ministerium F. Alexa fölesketett erdőőrnek B. Lajos guraszádi erdőbirtokos ellen 45 frt bér és járulékai iránt a dévai kir. törvényszék és Hunyad vármegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1892. évi november hó 28. napján vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

A jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: F. Alexa fölesketett erdőőrnek B. Lajos guraszádi erdőbirtokos elleni 45 frt bér és járulékai iránt inditott ügyében Hunyad vármegye alispánja a maros-illyei járás főszolgabirája által hozott határozat helybenhagyásával leszállitotta a közigazgatási hatóság tárgyi illetékességét, a maros-illyei kir. járásbiróság mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság pedig F. Alexát a közigazgatási hatósághoz utasitotta, a mely határozat, miután a közbevetett semmiségi panaszt a dévai kir. törvényszék elvetette, jogerőre emelkedvén, hatásköri összeütközés merült fel a közigazgatási és a birói hatóságok között.

Minthogy az erdőtörvény (1879: XXXI. t.-cz.) 38. §-ának utolsó bekezdése szerint az erdőtörvény 17. §-ában meg nem nevezett erdőbirtokosoknak is szabadságukban áll erdőőreiket föleskettetni:

minthogy továbbá ugyanezen törvény 40. §-ához képest a hatóságilag fölesketett erdőőrök szolgálatukban közbiztonsági közegeknek tekintendők:

minthogy végül F. Alexa hatóságilag föl volt esketve:

ennélfogva szolgálata, melyet B. Lajosnál fölesketett erdőőri minőségben töltött, nem cselédi, hanem közbiztonsági szolgálat jellegével birt, a melyre az 1876: XIII. törvényczikk határozatai nem alkalmazhatók; s ezen okoknál fogva jelen ügyben az eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni.

48.

A szolgálatból elbocsátott erdőőr által a felmondási időre eső bérének és egyéb járandóságainak megtéritése iránt inditott ügyben közigazgatási utra tartozik az eljárás.

Erdőőr cselédnek tekintendő.

Cselédi szolgálat. *Erdőőr cselédnek tekintendő.*

(1902. április 15. 1902. évi 10.903. I. M. sz. 1902. évi 22 503 V. F. M. sz.)

A kir. ministerium D. Gy. kéthelyi lakosnak F. V. szenteleki lakos mint gróf K. T. uradalmi főerdésze ellen 92 frt 16 kr. erdőőri illetmény megfizetése iránt inditott ügyben a németujvári járás főszolgabirája és a németujvári kir. járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1902. évi április hó 15. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: D. Gy., mint gróf K. T. uradalmának fel nem esketett erdőőre, F. V. uradalmi főerdész ellen a németujvári járás főszolgabirája előtt felmondás nélkül való jogosulatlan elbocsátás miatt a felmondási időre eső bérének megfizetése, továbbá a részére kijelölve volt földbe elvetett mag árának s a föld megmunkálásáért, valamint a hurczolkodásért járó költségeinek megtéritése végett panaszt emelt. A németujvári járás főszolgabirója 1898. évi november 22-én 10.567. sz. a. hozott végzésével D. Gy.-t a per utjára utasitotta, mert az erdőőr cselédnek nem tekinthető, s ezt a végzést az iratokkal együtt további illetékes elintézés végett a németujvári kir. járásbirósághoz áttette, a mely 1898. évi deczember 18-án 1898. Sp. 258/2. sz. a. hozott végzésével az eljárást abból az okból, mert a kereseti követelés az 1876. évi XIII. t.-cz. 119. §-ában emlitett követelések közé nem tartozik, megszüntette.

Ilyformán a németujvári kir. járásbiróság és németujvári járás főszolgabirója közt hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek eldöntéseül a közigazgatási hatóság hatásköre volt megállapitandó:

mert az erdőőr, mint a ki az erdőgazdaság körül személyes és folytonos szolgálatot bérért teljesit, az 1876. évi XIII. t.-cz. 1. §-a értelmében cselédnek tekintendő, s igy a közte és gazdája közt a szolgálati viszonyból támadt követelésének elbirálása az 1876. évi XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Cselédi szolgálat.
Italmérésre a jövedelem bizonyos százaléka ellenében szerződött alkalmazott nem cseléd.
Cselédkönyv hiánya.

49.

A tiszta jövedelemből nyerendő százalékos jutalék ellenében elszámolás mellett italmérésre szerződött alkalmazott cselédnek nem tekinthető. A cselédkönyv hiányának befolyása a hatáskörre.

(1882. április 17. 12675/1882. I. M. sz.)

Tényállás: S. J. 1880. évi október hó 16. napján megjelent a bánátujfalvi kir. járásbiróságnál s előadta, hogy H. Sz. csaplárosné italok ára fejében 200 frttal adósa maradt, melyet ezen napon kellett volna megfizetnie.

A tárgyalás 1880. évi október hó 18-án megtartatván, alperes beismeri, hogy ő 200 frttal adósa felperesnek, de felperes viszont 600 frttal tartozik szolgálati dij fejében neki és gyermekeinek, mely összegből levonatván a 200 frt: 400 frtban marasztaltatni kéri felperest.

Nevezett járásbiróság 1444/80. sz. alatt alperest marasztalta a kereseti összegben és viszontkövetelésével, tekintettel az 1876: XIII. t.-cz. 128. §-ára, a pancsovai szolgabiróság illetőségéhez utasitotta.

A pancsovai szolgabiróság 1880. évi október hó 22 én 7644. sz. alatt H. Sz.-t panaszával elutasitotta s indokolta azzal, hogy azon ügyben már birói intézkedés történt.

A kir. belügyministerium bekivánván az ügyiratokat, tekintettel a 7644/80. számu ügyiraton látható községi jelentésre, melyből kitünik, hogy panaszos nő S. J.-nél nem fizetésre szegődött, hanem elszámolás mellett mért italt a tiszta jövedelemből nyerendő 8% jutalék mellett — panaszos nőt cselédnek nem tekintvén — ügyét birói utra tartozandónak vélte.

A kir. ministerium S. J.-nek H. Sz. ellen 200 frt iránt a bánátujfalvi kir. járásbiróság előtt inditott per alkalmából alperes részéről szolgálati dij czimén 600 frt erejéig támasztott viszontkövetelés tárgyában a nevezett kir. járásbiróság és a pancsovai szolgabiró között támadt hatásköri összeütközési esetet f. é. május hó 17. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

A viszontkövetelés tárgyát képező 600 frt összeg fölötti határozathozatal birói utra tartozik;

mert cselédnek az, ki háztartási és gazdasági teendőre bizonyos részért van lekötelezve, az 1876: XIII. t.-cz. 3. §-ának *c*) pontja értelmében nem tekinthető, a viszontkövetelést támasztó H. Sz. pedig a pancsovai szolgabirói hivatal által 1880. évi október 19-én felvett s az iratok közt levő 7644/80. számu jegyzőkönyve s az ujfalvi községi elöljáróság által ráirt községi hiteles jelentés szerint a tiszta jövedelemből nyerendő 8% jutalék mellett mért italt, miért is cselédnek a hivat-

kozott törvényszakasz és még az idézett t.-cz. 1-ső §-a értelmében is annál kevésbé tartható, miután az idézett t.-cz. 69. §-a szerint megkivánt cselédkönyvvel sem birt; és mert ennélfogva az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-ának intézkedései szerint a közigazgatási hatósági kör ezen ügyre kizártnak veendő s az, mint közönséges magánjogi követelés, a törvény rendes utjára volt utasitandó. **Cselédi szolgálat.**

50.

A hatáskört a kereseti előadás alapján kell megbirálni.

A hatáskört a kereseti előadás alapján kell megitélni.

Betegápolónak és gazdasági felügyelőnek napidij mellett mezőgazdához szerződött egyén sem nem cseléd, sem nem napszámos, sem nem mezei munkás, mihez képest jogviszonya az általános magánjogi szabályok szerint lévén megitélendő, dijkövetelése a biróság hatáskörébe tartozik.

Betegápoló és gazdasági felügyelő nem cseléd.

(1888. márcz. 17 1888. évi 9042.|I. M. 1888. évi 12933/VII. B. M. sz.)

Tényállás: K. J. kalaposmester a nagykőrösi kir. járásbirósághoz 1886. évi 3153. p. sz. alatt benyujtott keresetében azt adta elő, hogy N. K. F. mezőgazdával szóbelileg akként egyezett meg, hogy ez utóbbi neki mint betegápolónak s gazdasági felügyelőnek 2 frt napidijat fizessen. A felperes állitólag ily módon teljesitette is szerződési kötelezettségét 1885. okt. 18-ától decz. 13-áig és 1886. márcz. 7-étől aug. 29-éig, tehát 222 napon át, a nélkül, hogy a kikötött dijat megkapta volna, miért is az alperesnek 444 frt s járulékaiban elmarasztalását kérte.

A nagykörösi járásbiróság 1886. okt. 2-án 3441. p. sz. alatt leszállitotta saját tárgyi illetékességét, mert felperes mint „folytonos szolgálatban levő és személyes munkálkodásra kötelezett, másnak, mint az 1876: XIII. t.-czikkben jelzett cselédnek“ nem tekinthető és igy az ügy elbirálására nem a kir. biróság, hanem a közigazgatási hatóság illetékes.

A budapesti kir. itélőtábla 1886. okt. 27-én 44573. p. sz. a. helybenhagyta az első biróság végzését indokainál fogva.

H. J. erre a nagykőrösi rendőrkapitányhoz fordult, a ki azonban 1887. febr. 9-én 525. sz. a. elutasitotta őt keresetével, mert panaszló maga sem állitja, hogy cseléd volt, sőt a kir. járásbiróságnál folytatott perben világosan beismerte, hogy nem volt cseléd, de az nem is lehetett, mert folytonos munkálatokat nem teljesitett, sőt panaszlottnál nem is lakott; s tekintve, hogy mezei munkásnak sem tekinthető, mert a cselédtörvény 85. §-a ellenére irásbeli szerződéssel

Cselédi szolgálat.
A hatáskört a kereseti előadás alapján kell megitélni. Betegápoló és gazdasági felügyelő nem cseléd.

nem bir, s tekintve, hogy azt maga sem állitotta, mikép napszámos lett volna: ugyanezért már ezen okoknál fogva is elutasitandó volt keresetével annál is inkább, mert ha való lenne is a panaszló által állitott szóbeli szerződés létrejötte: az, mint bizonytalan időre kötött, a cselédtörvény 13. §. intézkedéséhez képest érvénytelen volna. A rendőrkapitány ezenkivül érdemleges elutasitási okokat is hozott fel.

Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye alispánja a rendőrkapitány határozatát indokainál fogva 1887. julius 20-án 5409. sz. a. helybenhagyta.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközési esetet 1888. évi márcz. hó 17. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

ezen ügy elintézése a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Okok: H. J. kalapos arra alapitja követelését, hogy N. K. F.-nál szóbeli megegyezésök értelmében, mint betegápoló és gazdasági felügyelő 222 napon át müködött, a nélkül, hogy az állitólag kikötött 2 frt napidiját megkapta volna. Az emlitett követelés érvényesitése iránt folyamatba tett ügy elbirálása azért tartozik a kir. biróság és nem a közigazgatási hatóság hatáskörébe, mert H J. az állitólagos szerződési viszony tartama alatt nem volt sem cseléd, sem napszámos, sem mezei munkás.

Cseléd nem volt azért, mert a hatáskör megbirálásánál döntő kereseti állitás szerint magát folytonos szolgálatoknak legalább is egy havi idő tartamon át bérért való teljesitésére nem kötelezte (1876. XIII. t.-cz. 1. §.), hanem naponkinti dijazás mellett volt alkalmazva (1876: XIII. t.-cz. 3. §. *a*) pont.). De a naponkinti dijazás daczára napszámos sem volt, mert nem testi munkára vállalkozott. Mezei munkásnak pedig azért nem tekinthető, mert a tevékenységi kör, melyet N. K. Farkasnál betöltött, az 1876: XIII. t.-czikk 84. §-a alá nem vonható. Mindezeknél fogva a H. J. és N. K. F. közt fennállott jogviszony nem az 1876: XIII. t.-czikk, hanem az általános magánjogi szabályok szerint lévén megitélendő, a kir. biróság tárgyi illetékességét kellett megállapitani.

51.

Egyetlen megbizás alapján teljesitett fuvarozás dijának megfizetése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

(1893. szept. 22. 1893. évi 29 718. I. M. sz.)

A kir. ministerium K. Károly és K. Sándornak K. István örvendi lakos ellen 10 forint fuvarbér iránt inditott ügyében az élesdi kir. járásbiróság és az élesdi járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1893. évi szeptember hó 22-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá

vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

Cselédi szolgálat. Egyetlen megbizás teljesitésére felfogadott fuvaros nem cseléd

a jelen ügy a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. Károly és K. Sándor panasza folytán az örvendi községi biróság 1892. évi julius 9-én K. Istvánt elmarasztalta 10 frt fuvarbér és járulékai megfizetésében; ezen itélettel azonban K. István meg nem elégedvén, az ügy az 1877: XXII. t.-cz. 25. §-ához képest az élesdi kir. járásbiróság elé került, a mely hivatkozással az 1876: XIII. t.-cz. 118. §-ára, az ügyet a főszolgabiróhoz, az utóbbi pedig viszont a kir. járásbirósághoz utalta.

Minthogy K. Károly és K. Sándor, kiket K. István fuvarosokul egyetlenegy megbizatás teljesitése végett fogadott fel, K. István irányában sem cselédeknek, sem mezei munkásoknak vagy napszámosoknak nem tekinthetők és igy egyáltalában nem esnek az 1876: XIII. t.-cz. rendelkezései alá: ennélfogva az idézett törvény 115. és 116. §-ában emlitett közigazgatási hatóságok a jelen esetben el nem járhatnak és a fenforgó ügy, tekintve, hogy az általános magánjogi szabályok szerint megitélendő pénzkövetelésről van szó, az 1877: XXII. t.-cz. 1. §-ának *a)* pontját és 25. §-át is figyelembe véve a biróság hatáskörébe volt utalandó.

52.

Előre meg nem határozott időn át teljesitendő szolgálatok fejében kikötött jutalom iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

Bizonytalan időre kötött cselédszerződés érvényességének kérdése.

Előre meg nem határozott időn át teljesitendő szolgálatért kikötött jutalom. Bizonytalan időre kötött szerződés érvényessége.

(1896. szept. 16. 1896. évi 47.859. I. M. sz.)

A kir. ministerium D. Krisztina gyurgyevói lakosnak U. Trifun zsablyai lakos ellen 300 frt s jár. iránt inditott ügyében a szegedi kir. itélőtábla és a zsablyai szolgabiró közt fölmerült hatásköri összeütközés esetét 1896. évi szeptember hó 16. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az iratoknál levő és hivatalból hiteles forditással ellátott szerződés szerint, mely Zsablyán 1894. márczius 11-én kelt, U. Trifun zsablyai lakos házi szolgálatra magához vette D. Krisztina gyurgyevói lakost a szerződésben ki nem tett időre és szolgálataiért fizetendő 300 frt kötelezése mellett.

Erre a szerződésre támaszkodva D. Krisztina, miután állitása szerint őt U. Trifun 1894. évi junius 24-én a szol-

Cselédi szolgálat. *Előre meg nem határozott időn át teljesitendő szolgálatért kikötött jutalom. Bizonytalan időre kötött cselédszerződés érvényessége.*

gálatból elüzte, azt kéri, hogy U. Trifun köteleztessék részére 300 frtot járulékaival együtt fizetni.

A zsablyai kir. járásbiróság 1894. október 17-én 4.458. sz. a. kelt végzésével, melyet a szegedi kir. itélőtábla 1894. november 21-én 9672. sz. a. helybenhagyott, az ügyet a biróság hatáskörébe nem tartozónak mondotta ki, mert felperes keresetét kizárólag szolgálati bér iránt inditotta, az ilyen keresetek pedig az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-ában meghatározott hatóságok elé tartoznak.

A zsablyai szolgabiró az ügyet 1895. évi október 26-án hozott határozatával szintén elutasitotta magától, oly alapon, mert a határozatlan időre kötött szolgálati szerződés az 1876: XIII. t.-cz. 13. §-a szerint érvénytelen lévén, az a felek közt nem állapitotta meg a cseléd és gazda közti viszonyt és igy az ebből eredő igények nem tartozván az 1876: XIII. t.-cz. határozmányai alá, azok fölött az idézett törvényczikk 115. §-ában meghatározott hatóságok nem határozhatnak.

Miután az 1876: XIII. t.-cz. 13. §-a értelmében a bizonytalan időre kötött cselédszerződések csak akkor tekintendők érvényteleneknek, ha az köttetett ki, hogy a felek az 1876: XIII. t.-cz. értelmében megengedett felmondás után sem léphetnek vissza a szerződéstől, a fenforgó esetben azonban ily kikötés nem történt:

ennélfogva a szerződés a zsablyai szolgabirói határozatban jelzett ok miatt érvénytelennek ugyan nem tekinhető, de az a cselédtörvény alá eső viszonyt a felek közt még sem állapitott meg, mert D. Krisztina a szóban forgó szerződés értelmében nem a szolgálati időhöz mérten kialkudott vagy az 1876: XIII. t.-cz. 26. és következő §-aiban megállapitható bérért, hanem előre meg nem határozott időn át teljesitendő szolgálatok fejében kikötött jutalomért szolgált, a miből következik, hogy a szerződési viszonynak állitólag jogtalan felbontása miatt a szerződés alapján U. Trifun ellen támasztott követelése nem az 1876: XIII. t.-cz., hanem az általános magánjogi elvek szerint itélendő meg.

Ily körülmények közt, miután a jelen esetben nem az 1876: XIII. t.-cz.-ben tárgyalt kérdésről van szó, az 1876: XIII. t.-cz. 115. és következő §-aihoz képest a közigazgatási hatóság hatáskörét nem lehetett megállapitani, hanem az ügyet a kir. biróság elé kellett utalni.

53.

Előre meg nem határozott bérért teljesitett szolgálat.

Az a szolgálat, a melyet nem a szolgálati időhöz mérten előre kialkudott vagy az 1876: XIII. t.-cz. 26. és köv. §-ai értelmében megállapitható bérért teljesitenek, cselédi viszonyt nem létesit.

(1903. február 18. 6246/903. I. M.; 2891/VIII. t. 993. K. M.. 4554/III. 6. 903. B. M. sz.)

Cselédi szolgálat. *Előre meg nem határozott bérért teljesitett szolgálat.*

A kir. ministerium K. N.-nak ifj. E. J. és társai ellen 200 korona szolgálati bér és jár. iránt folyamatban levő ügyében a deési kir. járásbiróság és Deés város rendőrkapitánya, illetőleg tanácsa között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1903. évi febr. hó 18. napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következően határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. N. deési lakos a deési kir. járásbirósághoz 1899. évi november hó 24-én 1899. Sp. I. 911/I. sz. a. beadott keresetében a keresetlevélhez csatolt kötelezvény alapján 100 frtot 200 koronát és kamatot követelt szolgálati bér czimén E. J. deési lakostól.

A kötelezvény tartalma a következő:

„Alább irt nevem elismerem azt, hogy N. nevü leány, ki is több évekig nálam, mint fogadott leánynak befogadtam házamhoz és mivel azonban következik, hogy neki is látatja legyen szolgálatjáért, ezennel kiegyeztünk ily módon: Kötelezem magamat N. nevü leánynak 100 azaz: Egyszáz o. é. forintot az 1891. év végével megadni, mely ezen időre kötelezi magát is tovább lakni nálam; ha azon idő alatt meghalnék, köteleztetem a fiamat E. J.-et ezen összeget megfizetni, vagy ha vonakodnék, törvényesen rajtunk felvétetni. Deés 20. márczius 1889. E. J. E. J.

A tuloldalon kitüntetett 100 frtot, a melynek még 1891. év végén kellett volna, hogy E. J. N. nevü örökbe vett leányának kifizetni, elhalasztatott jövő év január hó 1-éig, a mely időben minden bizonynyal kötelezem magamat megadni. Deésen, 1892. február hó 22. ifj. E. J. id. E. J."

E. J. elhalván, a részére kinevezett ügygondnok által emelt pergátló kifogás következtében a kir. járásbiróság az 1900. évi május hó 9-én 1899. Sp. I. 911/3. sz. a. hozott végzésével a pert megszüntette, mert: „a kötelezvény értelme szerint a 100 forint felperesnek világosan a teljesitett szolgálatért lett igérve és habár a kötelezvény a felperesről, mint fogadott leányról szól is, annak, miután törvényes örökbefogadás nem történt, más értelem nem tulajdonitható, mint a mit a kötelezvény szavai világosan tartalmaznak. Annak tartalma szerint pedig a 100 forint a teljesitendő szolgálatért lett kikötve. Kétségtelen, hogy a fel- és alperes közt az 1876: XIII. t.-cz. 1. §-ában irt cselédi viszony állott fenn. A cselédi viszonyból eredő követelések elbirálása a közigazgatási hatóságok hatásköre alá tartozik."

A felperes ezután 1900. évi október hó 7-én 7887. sz. a. Deés város tanácsa, mint iparhatóság előtt kivánta ugyanezt a követelést érvényesiteni, onnan azonban az 1900. évi október hó 31-én 7887. sz. a. kelt végzéssel illetékességi

Cselédi szolgálat.

Előre meg nem határozott bérért teljesitett szolgálat.

szempontból elutasittatott, mert a fenforgó eset nem tartozik az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-ában felsorolt esetek közé.

Ekkor, 1900. évi deczember hó 7-én 7416. sz. a. a deési városi főkapitányhoz fordult a felperes keresetével, a főkapitány azonban 1901. évi január hó 11-én 46. sz. a. kelt határozatával őt szintén elutasitotta, mert „a 200 korona követelés szerződésen alapuló magánkövetelést és nem cselédbért képez, a mi kitetszik a szerződés tartalmából is, a hol K. N. nem mint cseléd, hanem mint fogadott leány szerepel és nincs is beigazolva semmi által, hogy cseléd lett volna."

A felperes már most 1901. évi február hó 17-én 1901. Sp. II. 71/I. sz. a. ismét a kir. járásbiróság előtt perelte özv. E. J.-nét és általa képviselt kiskoru gyermekeit a szóban levő 200 korona és jár. iránt, de a biróság az 1901. évi junius hó 27-én 1901. Sp. I. 437/4 sz. a. hozott végzésével a tárgyalást az 1893: XVIII. t.-cz. 44. §-a alapján felfüggesztette és a felperest arra utasitotta, hogy a felmerült illetékességi összeütközés felett a kir. ministerium határozatát eszközölje ki.

A felperes 1902. évi szeptember hó 17-én 1902. PV. 262/1. sz. alatt a kir. járásbirósághoz beadott kérvényében a hatásköri összeütközés eldöntését és a kir. biróság hatáskörének megállapitását kérte.

Az eljárást a kir. biróság hatáskörébe kellett utasitani, egyfelől azért, mert az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-ának esete ezuttal fenn nem forogván, iparhatósági eljárásról nem lehet szó, másfelől pedig azért, mert a felperes nem tekinthető cselédnek és szolgálati bér iránti követelése nem cselédbérkövetelés, a melyre nézve az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörét lehetne megállapitani.

A cselédszerződésnek ugyanis az 1876: XIII. t.-cz. 1. §-ában foglalt meghatározás szerint lényeges alkateleme az, hogy a kötelezettség háztartási személyes és folytonos szolgálatoknak legalább is egy havi időtartamon át bérért való teljesitésére irányuljon, következésképen a szolgálat, a melyet nem a szolgálati időhöz mérten előre kialkudott vagy az 1876: XIII. t.-cz. 26. és köv. §-ai értelmében megállapitható bérért teljesitenek, cselédi viszonyt nem létesit és az ennek ellenértékeként követelt szolgálati bér cselédbérnek nem minősithető.

Minthogy pedig — nem is tekintve azt, hogy a kereset alapjául vett kötelezvény sem nevezi a felperest cselédnek, hanem fogadott leánynak — a felperes keresetében a fent előadottak szerint nem cselédbérnek minősithető követelést, hanem előre meg nem határozott időn át teljesitendő szolgálat fejében utólag kötelezett jutalmat kiván érvényesiteni, követelése az általános magánjogi elvek alapján itélendő meg és birói hatáskörbe tartozik.

Cselédi szolgálat. *Bizonytalan időre kötött cselédszerződés.*

54.

Bizonytalan időre kötött cselédszerződés érvényességének kérdése.

Házi és gazdasági teendők végzésére határozatlan időre a szolgálati viszony megszüntével fizetendő meghatározott összegü évi bér mellett cselédül felfogadott egyén bérkövetelése a közigazgatási hatóság elé tartozik.

(1891. évi április 3. 1891. évi 11899. I. M. 1891. évi 13.197/II. 3. B. M.)

Tényállás: P. J. bánátujfalvi földmives az 1879. évi márcz. 11-én kötött szerződés értelmében felfogadta B. V.-t és feleségét a házi és gazdasági teendők végzésére bizonytalan időre cselédekül, a szolgálati viszony megszüntével fizetendő évi 200 frt bérért és annak elismerése mellett, hogy B. V. és neje 15 juhot, 1 lovat és 1 disznót hoztak P. J. házához.

A szolgálati viszony megszüntével B. V. és neje azon kérelmet terjesztették elő 1881. évi jul. 11-én 5973. sz. a. a pancsovai szolgabirói hivatalnál, hogy P. J. köteleztessék 9¼ évre járó bér fejében 1850 frt tőkét és ennek 1888. évi junius 15-étől számitandó 6% kamatot fizetni, ugyszintén 15 juhot, 1 disznót és 1 egy lovat részükre kiszolgáltatni.

A pancsovai főszolgabiró 1888. évi szept. 21-én 5973. sz. a. hozott határozatával a panaszosokat elutasitotta panaszukkal, mert az 1876 : XIII. t.-czikk 13. §-a szerint érvénytelen az oly cselédszerződés, mely bizonytalan időre köttetett, a szóban forgó szerződés pedig határozatlan szolgálati időről szól.

Torontál vármegye alispánja a főszolgabiró határozatát illetékesség hiányából elutasitó végzésnek tekintve, azt 1888. évi nov. 3-án 35599. sz. a. helybenhagyta és végzésének indokaiban a panaszosokat követelésükkel a rendes birói útra utasitotta, az elsőfoku határozatban foglalt indokoknál fogva és azért, mert a panaszosok cselédkönyvvel nem birván, „azon alapos jogi vélelem merithető, hogy azok nem cselédviszonyt, hanem társas szerződési viszonyt szándékoztak létesiteni;“ amit megerősit azon körülmény is, „hogy a menynyiben cselédviszony állott volna fenn, a kikötött bér nem hagyatott volna benn 9 éven át.“

B. V. és neje erre rendes pert inditottak a pancsovai kir. törvényszéknél, mely azonban 1890. máj. 14-én leszállitotta saját illetékességét, kijelentvén, hogy a keresetnek azon része, mely az 1850 frt megitélésére irányul, az 1876 : XIII. t.-czikk értelmében a közigazgatási hatóságok elé, azon része pedig, mely a felperesek által követelt lábas-jószág visszaszolgáltatására irányul, tekintettel értékére, az 1881 : LIX. t.-cz. 13. §-a szerint sommás útra tartozik.

Cselédi szolgálat. *Bizonytalan időre kötött cselédszerződés.*

A kir. ministerium az emlitett 1850 frt készpénz és kamatainak megitélésére vonatkozólag a pancsovai kir. törvényszék és Torontál vármegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1891. évi ápr. hó 3. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-czikk 25. §. alapján következőképen határozott:

a jelen ügyben az 1850 frt készpénz és kamatainak megitélésére irányuló kérelem tárgyában az eljárás és határozathozatal a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az iratok közt levő szerződés szerint, mely 1879. évi márcz. 11-én kelt, P. J. bánátujfalvi földmives felfogadta vejét B. V.-t és az utóbbinak feleségét sz. P. T.-t a házi és gazdasági teendők végzése czéljából bizonytalan időre cselédekül és pedig a szolgálati viszony megszüntével fizetendő évi 200 frt bérért és annak elismerése mellett, hogy B. V. és neje 15 juhot, 1 disznót, valamint 1 lovat hoztak P. J. házához. Erre a szerződésre támaszkodva B. V. és neje, miután állitásuk szerint a szolgálati viszony 1888. évi junius hóban megszünt, azt kérik, hogy P. J. köteleztessék nekik $9^1/_4$ évi szolgálatuk fejében 1850 frt tőkét és ennek 1888. évi jun. 15-étől számitandó $6^0/_0$ kamatait megfizetni, ugyszintén 15 juhot, 1 disznót és 1 lovat részükre kiszolgáltatni.

A közigazgatási hatóságok által az 1876 : XIII. t.-czikk 13. §-ára való hivatkozással kiemelt azon körülményből, hogy a követelés alapjául szolgáló szerződés bizonytalan időre köttetett, annak érvénytelensége azért nem következtethető, mert az idézett törvényszakasz értelmében a bizonytalan időre kötött cseléd-szerződések csak akkor tekintendők érvényteleneknek, ha az köttetett ki, hogy a felek az 1876 : XIII. t-czikk értelmében megengedett felmondás után sem léphetnek vissza a szerződéstől; a fenforgó esetben azonban a felek a törvényen alapuló felmondási jogot nem korlátozták, sőt a szerződéstől való visszalépést azon kikötés által fentartották, hogy a szolgálati bér a szolgálati viszony megszüntével fizetendő ki.

A közigazgatási hatóságok által a hatáskör kérdésében hozott határozatnak azon további indoka, hogy a felek a fenti szerződéssel nem cselédi, hanem társasviszonyt kivántak volna létesiteni, puszta vélelem és ellenkezik a szerződésnek azon határozott tartalmával, mely szerint P. J. B. V.-t és nejét „cselédekül" (als Dienstknechte) fogadta fel.

Ily körülmények közt tehát, miután cselédszerződésről van szó, B. V. és neje bánátujfalvi lakosok kérelmének azon részét, mely szolgálati bérüknek és e bér kamatainak megitélésére irányul, az 1876 : XIII. t.-czikk 115. §-a alapján a közigazgatási hatóságok hatáskörébe kellett utalni.

B. V. és neje kérelmének azon részét, mely 15 juh, 1 disznó és 1 ló kiszolgáltatására irányul, a pancsovai kir. törvényszék is birói hatáskörbe, jelesen a fenforgó értékre való

tekintettel a sommás biróság elé tartozónak nyilvánitván, e részben a biróság és a közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés, mely eldöntést igényelne, nem forog fenn. **Cselédi szolgálat.**

55.

Szolgálatban nem töltött felmondási időre követelt cselédbér, mint nem kártéritési követelés iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik. *Szolgálatban nem töltött felmondási időre követelt cselédbér.*

(1892. november 2. 1892. évi 39.727/I. M. sz.)

A kir. ministerium Sz. Gábor dévaványai lakosnak D. T. Lajos dévaványai lakos ellen 74 frt s járulékaiért folyó ügyében Jász-Nagykun-Szolnok vármegye közigazgatási bizottsága és a mezőturi kir. járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi november hó 2-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

ezen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: Sz. Gábort D. T. Lajos 1891. április 24-től 1892. évi április 24-ig fogadta fel béresnek ugynevezett conventio mellett. D. T. Lajos Sz. Gábort szolgálatából 1892. évi január 24-én elbocsátván, Sz. Gábor D. T. Lajost a dévaványai községi elöljáróság előtt bepanaszolta az 1892. január 24-től 1892. április 24-ig járó negyedévi bére egyenértékének, azaz 74 frtnak megfizetése végett, azon az alapon, hogy őt volt gazdája minden ok nélkül bocsátotta el. A községi elöljáróság D. T. Lajost elmarasztalta; ennek felebbezése folytán azonban Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánja a dévaványai községi elöljáróság határozatát megsemmisitette azon ok miatt, hogy panaszos követelése meg nem szolgált időre járó bérkövetelés, tehát kártéritési követelés és mint ilyennek érvényesitése az 1876 : XIII. t-cz. 119. §-a értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Sz. Gábor ennek folytán D. T. Lajost a mezőturi kir. járásbiróságnál perelte be. A járásbiróság azonban az eljárást hatáskör hiánya miatt megszüntette azon indokolással, hogy az ügy az 1876 : XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Annak megitélésénél, hogy az 1876 : XIII. t.-cz. 56. §-a alapján a cseléd követelheti-e a hátralevő időre a bért, tartást és ruhát, egyedül az a kérdés jön tekintetbe, hogy a gazda törvényes okból bocsátotta-e el a cselédet, de nem jön tekintetbe az, hogy az elbocsátás által okozott-e és minő kárt a cselédnek. Ilyen esetben tehát a hátralevő időre járó bérkövetelést az 1876 : XIII. t.-cz. 119. §-a értelmében a biróság elé utalt kártéritési kérdésnek tekinteni nem lehet;

Cselédi szolgálat. minélfogva tekintettel arra is, hogy jelen ügyben az 1876 : XIII. t.-cz. 40. §-ának esete sem forog fenn, az 1876 : XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe kellett utalni.

56.

Cselédi szolgálat adósság törlesztése fejében. A hatáskört megszabó törvény visszaható ereje.

Cselédbér-követelés akkor is közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, ha a szolgálat adósság törlesztése fejében vállaltatott, de arra nem fordittatott.

Az eljárás és a hatósági szervezet, tehát a hatáskör és az illetőség tekintetében is — a törvény kifejezett ellenkező rendelkezésének hiányában — az ujonnan hatályba lépett törvény alkalmazandó.

(1886. julius 3. 1314/886. I. M. sz.)

Tényállás: D. I. a puji szolgabirói hivatalnál 11/882. sz. a. iktatott panaszában előadja, hogy ő néhai ifj. B. Sz.-nak 94 frttal adósa volt, mely tartozásért St. I. D. kezességet vállalt. B. Sz. az utóbb nevezett kezest beperelte. Hogy kezesét megmentse, ő néhai ifj. B. Sz.-sal kiegyezett olyképen, hogy ő minden év május, junius, julius, augusztus havában juhait őrizze a havason s minden hóra 10 frt számittassék. Ő ezen megállapodás következtében 1872., 1873., 1874., 1875. és 1876. években meg is tette a jelzett szolgálatot.

Ifj. B. Sz. ennek folytán a keresettől elállott, de fia s örököse 1880. évben a kezest beperelte, s a 94 frtot kamatjával együtt behajtotta, az ő szolgálatai azonban nem számittattak be, miért is ő szolgálati bérét, összesen 200 frtot megitéltetni kér.

A tárgyalás 1882. évi decz. hó 21-én megtartatván, panaszlott azt állitja, hogy a kamatok fejében volt köteles panaszló a juhokat őrizni.

A tanuk azt állitják, hogy a tőkekövetelés fejében is tette panaszló szolgálatait. Arra nézve azonban, hogy havonként mily összeg igértetett a szolgálat fejében: bizonyiték nincs.

1883. nov. 30-án arra nézve, hogy havonként mily összeg illethetné panaszlott, szakértők hallgattattak meg s az eljárt szolgabirói hivatal 144 frt szolgálati bért és ennek 1882. évi május 2-től járó kamatait itélte meg.

A marasztalt fél felebbezéssel élt s az ügyet a törvény rendes utjára kéri utasittatni.

Hunyadmegye alispánja 11626/84. sz. a. ily értelemben határozott.

Ez ellen panaszló élt felebbezéssel és felebbezvényéhez csatolja a puji kir. járásbiróságnak 1616/81. sz. határozatát,

Cselédi szolgálat. *Cselédi szolgálat adósság törlesztése fejében. A hatáskört megszabó törvény visszaható ereje.*

mely szerint öt évi szolgálati bére czimén inditott keresetével közigazgatási utra utasittatott.

Hunyadmegye közigazgatási bizottsága 339/85. sz. alatt a II-odfoku határozatot helybenhagyta és panaszlót keresetével azért utasitotta el, mert közte és néh. B. Sz. között meghatározott időre szóló érvényes szolgálati szerződés bebizonyithatólag létre nem jött. „Sz. P. által pedig panaszló tartozása annak kezesén hajtatva föl, e miatt a törvény utján föllépni egyedül kezes illetékes.“

Panaszló ezen határozat ellen ujólag felebbezéssel élvén, a kir. belügyministeriumtól az összeütközés eldöntését kéri.

A kir. ministerium 1886. julius hó 3-án határozott:

A jelen ügyben a további eljárás az 1876: XIII. t.-cz. szerint megállapitott közigazgatási hatóságok hatásköréhez tartozik;

mert D. I. arra kötelezte magát, hogy ifj. B. Sz.-nak juhait minden év május, junius, julius és augusztus havaiban a havasokon őrzi és ezen szolgálatáért neki havonként 10 frt bér oly feltétellel igértetett, hogy a bérösszeget gazdája adósságának (94 frt) törlesztése fejében fogja betudni;

mert ezen viszony, tekintettel arra, hogy a szolgálati bérnek mely czélra leendő forditása a jogügylet természetét épen nem változtatja meg, az 1876: XIII. t.-cz. 1. §-ánál fogva, gazda és cseléd közötti viszonyt képez;

mert a gazda, illetve jogutódja a D. I. ellen fennálló követelését ennek kezese ellen érvényesitvén, D. I. a tényleg teljesitett juhőrzésért neki járó bérét, mely az adósság törlesztése fejében a gazda által nem vétetett igénybe, jogositva van követelni és mivel keresetét az 1876: XIII. t.-cz. hatályba lépte után nyujtotta be (1616/81. sz. alatt a puji kir. járásbiróságnál), ebben csak azon hatóságok járhatnak el, melyeket a hivatkozott t.-cz. a gazda és cseléd közötti viszonyból származó ügyeknek illetékes hatóságaiul megjelölt, miután az eljárás és hatósági szervezet, tehát a hatáskör és illetőség tekintetében is, hacsak valamely törvény határozottan ellenkezőt nem rendel, mindig az ujonnan hatályba lépett törvény rendelkezései alkalmazandók, miután ellenkező esetben a legtöbbször, midőn az uj törvény hatályba léptével a régi törvény szerint illetékes hatóságok tényleg létezni is megszünnek, egyáltalán nem volna oly ügyeknek illetékes hatósága, melyek az uj törvény hatályba lépte előtt keletkeztek ugyan, de ennek hatályba lépte után tétetnek folyamatba.

57.

A cselédbérkövetelés akkor is a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, ha a panaszolt gazda azt hozza fel védelmére, hogy a követelt bért a cseléd által okozott kár fejében tartja vissza.

Cselédi szolgálat. *Cselédbér hatásköre, ha kár fejében tartja a gazda vissza. A katáskört a kereset szerint kell megbirálni.*

A hatáskör kérdését a kereset szempontjából kell megbirálni.

(1902. évi november 28. 1902. évi 33575. I. M. 1902. évi 107,071/V. c. B. M.)

A kir. ministerium A. Pálnak M. Pál elleni 95 frt 12 kr. és jár. iránti ügyéből a zólyomi kir. járásbiróság és Zólyom vármegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján az 1902. évi november hó 28. napján vizsgálat alá vevén, következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A. Pál zólyombucsi cseléd Zólyom vármegye zólyomi járásának főszolgabirájához 1899. évi deczember hó 18-án 6963. szám alatt beadott keresetében az 1898. évi november hó 1-től 1899. évi november hó 1-ig terjedő időre járó cselédbérének, 45 frt 62 kr. készpénznek, 11 mérő rozsnak, 2 mérő buzának és 1 mérő árpának kiadását, esetleg a gabona egyenértékét 49 frt 50 krban számitva, 95 frt 12 krnak és járulékainak megfizetését követelte M. Pál zólyombucsi plébánostól.

A főszolgabiró 1900. évi márczius hó 5-én 1379/400/661. szám alatt hozott határozatával A. Pált keresetével elutasitotta, mert az 1876: XIII. t.-cz 38. §-a értelmében a cseléd a gazdájának rosszakaratból, hanyagságból vagy vigyázatlanságból okozott kárért kártéritéssel tartozik, már pedig A. Pálnak az a hanyagsága, hogy parancs ellenére nem hált az istállóban, az éjjeli kutyaugatásra nem ment az udvarra, bár ébren volt, és hogy az állatokat felügyelet nélkül hagyta, volt az oka annak, hogy gazdájának a tehenét és gyeplőjét ellopták és mert a gazda az okozott kár fejében a cseléd bérét az 1876: XIII. t.-cz. 40. §-a értelmében visszatarthatja.

Zólyom vármegye alispánja az 1900. évi márczius hó 24-én 4223/ikt. 900. szám alatt a főszolgabirói határozatot megsemmisitette s A. Pált igényével polgári perutra utasitotta, mert a követelt bér visszatartása az 1876: XIII. t.-cz. 38. §-án alapuló kártéritést képez, az 1876: XIII. t.-cz. 119. §-a értelmében pedig a cselédviszonyból támadt kártéritési kérdések a biróság elé tartoznak.

A. Pál erre 1900. április 14-én a zólyomi kir. járásbirósághoz fordult 1900. Sp. 491/1. szám alatti keresetével, azonban keresetét a biróság 1900. évi junius hó 9-én 1900. Sp. 491/3. szám alatt hozott végzésével az 1893: XVIII. t.-cz. 17. §-a alapján visszautasitotta, mert az 1876: XIII. t.-cz. 119. §-a értelmében polgári perutra csak a törvény 10., 18., 23., 25., 36., 37., 38., 39., 57. §-ai alapján támasztható kártéritési perek tartoznak, minden más, a hivatkozott törvényben tárgyalt kérdés és igy a cselédbér kiszolgáltatásának a

kérdése is a 115. §. értelmében a közigazgatási hatósághoz tartozik.

E szerint Zólyom vármegye alispánja és a zólyomi kir. járásbiróság között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett az eljárást utalni.

A hatáskör kérdését ugyanis a kereset szempontjából kell megbirálni; A. Pál keresetében cselédbérkövetelést érvényesit, a cselédbérkövetelésről pedig az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóságnak kell határoznia.

M. Pálnak az a védelme, mely szerint a felperesnek kijáró cselédbért az általa okozott kár fejében jogosan tartja vissza, beszámitási kifogás, a melynek megbirálása nem a hatáskör kérdésére, hanem az ügy érdemére tartozik.

Cselédi szolgálat.

Cselédbér hatásköre, ha kár fejében tartja a gazda vissza.

A hatáskört a kereset szerint kell megbirálni.

58.

Az élelmezés a cselédbér kiegészitő része és az annak ellenértékeként a szolgálatból elbocsátás alapján a szolgálatban nem töltött időre követelt összeg nem lévén kártéritési, hanem cselédbérkövetelés, az annak megitélése iránt előterjesztett kereset megbirálása közigazgatási útra tartozik.

Élelmezés ellenértékének követelése.

(1902. május 7. 1902. évi 14.050. I. M.)

A kir. ministerium kiskoru M. Antal felperesnek A. Traján alperesnek 59 korona és járulékai iránti ügyéből a billédi kir. járásbiróság és Torontál vármegye perjámosi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. május hó 7. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőképen határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Kiskoru M. Antal, pészaki cseléd a perjámosi járás főszolgabirája előtt 1901. évi deczember hó 9-én azt a panaszt tette, hogy A. Traján pészaki földmives neki 60 korona cselédbérrel adósa. A panaszolt beismervén azt, hogy a panaszos, a kit 1901. évi január hó 7-étől 1902. évi január hó 7-éig terjedő időtartamra fogadott fel, 1901. évi október hó 30-áig állott szolgálatában, az erre az időre járó 37 korona 20 fillért hajlandó volt kifizetni, azonban a panaszos még a szolgálatban nem töltött időre járó élelmezés ellenértéke fejében 24 koronát és a természetbeni járandóság fejében a panaszosétól eltérő értékelést kivánt.

A főszolgabiró 1901. évi deczember hó 20-án 7129/901. sz. a. kelt határozatával az iratokat az 1876: XIII. t.-cz.

Cselédi szolgálat. *Élelmezés ellenértékének követelése.*

119. §-a alapján a billédi kir. járásbirósághoz tette át, mert a tárgyalás során a panaszos két havi élelmezési költség megtéritése iránt kártéritési igényt támasztott.

Nem állapitotta meg a hatáskörét — 1902. évi márczius hó 8-án 1901. Sp. 491/3. sz. a. kelt végzése szerint — a kir. járásbiróság sem, mert az alperes a felperesnek élelmezést tartozván adni, az élelmezés is cselédbérnek tekintendő és a felperes által az élelmezés megtéritése fejében követelt 24 korona a természetben kiszolgáltatni elmulasztott cselédbér ellenértéke és igy nem kártalanitási összeg.

A tényállás kiegészitéseül megjegyzendő még, hogy a mig panaszos azt vitatja, hogy a gazdája őt törvényes ok nélkül szolgálati idejének lefolyása előtt bocsátotta el, addig panaszolt azt állitja, hogy panaszos — az engedelmességet megtagadva — törvényes ok nélkül szolgálatát elhagyta.

E szerint a billédi kir. járásbiróság és a perjámosi járás főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek elintézéséül a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett az eljárást utasitani, mert az élelmezés, a melynek ellenértékét a felperes követeli, a cselédbérnek kiegészitő része és mert annak a kérdésnek megbirálásában, hogy az 1876: XIII. t.-cz. 56. s 57. §-ai alapján a cseléd a hátralevő időre a bért, tartást és ruhát követelheti-e, nem jön tekintetbe, hogy a gazda az elbocsátással vagy a cseléd a szolgálat elhagyásával okozott-e kárt vagy nem. A felperes követelése tehát nem kártéritési követelés, a mely az 1876: XIII. t.-cz. 119. §-a értelmében birói utra tartoznék, hanem cselédbérkövetelés, a mely a 115. §. rendelkezésénél fogva a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Annak a kérdésnek elbirálása pedig, hogy a gazda a cselédet elbocsátotta-e avagy hogy a cseléd a gazdát elhagyta-e s hogy ennek folytán a cseléd az élelmezést az 1876: XIII. t.-cz. 56. vagy 57. §-ai értelmében jogosan követelheti-e vagy nem, az ügy érdemére tartozik.

59.

A követelés jogi minősitésében nem a fél részéről használt elnevezés, hanem a követelés jogi természete irányadó.

Teljesitett szolgálat ellenszolgáltatása fejében cselédszerződés alapján követelt bér nem kártéritési követelés és közigazgatási útra tartozik.

A bér összegének határozott kikötése a cselédszerződésnek nem lényeges alkatrésze, annak hiánya

tehát a szerződésnek cselédszerződési természetén nem változtat.

Cselédi szolgálat.

A követelés jogi minősitése. *Szolgálat fejében követelt bér nem kártéritési követelés.* *Bérösszeg határozott kikötésének hiánya.*

(1902. szeptember 13. 1902. évi 27.846. I. M.)

A kir. ministerium kk. W. Péternek G. János elleni 246 kor. és jár. iránti ügyéből a nagykikindai kir. törvényszék és Torontálvármegye perjámosi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi szept. hó 13-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: W. Péter a perjámosi járás főszolgabirája előtt 1901. évi deczember hó 28-án azt panaszolta, hogy volt gazdája: G. János, lovrini lakos sem 40 koronán felüli cselédbérét, sem cselédkönyvét kiadni nem akarja, kérte panaszának tárgyalását. 1902. január hó 18-án pedig azt adta elő, hogy ő mint cseléd szegődött be G. Jánoshoz, de rendes évi bér részére kikötve nem volt, hanem abban állapodtak meg, mint sógorok egymással, hogy G. János neki olyan bért fog adni, a milyen bért felnőtt férfi cselédnek adni szokás, ha pedig addig marad G. Jánosnál, amig a katonasor alól kikerül, G. János az igérte neki, hogy szolgálata bére fejében lovat és kocsit fog részére venni. Minthogy pedig két évig volt G. János szolgálatában, kérte, hogy két évi szolgálata dijául részére megfelelő kártéritési összeg állapittassék meg és pedig évenkint 100 korona készpénz és 10 pozsonyi mérő buza.

A főszolgabiró 1902. évi január 18-án 7461/902. sz. a. hozott határozatával a feljelentést a tárgyalási jegyzőkönyvvel együtt az 1876: XIII. t.-cz. 119. §-a alapján eljárás végett a billédi kir. járásbirósághoz tette át, mert W. Péter kártéritési igényt támasztott a szolgálati szerződési viszonyból folyólag volt gazdája ellen 200 korona készpénz és 20 pozsonyi mérő buza iránt.

W. Péter a kir. járásbiróság előtt cselédbér követelését két évre 200 korona készpénzben, 160 korona értékü 20 pozsonyi mérő buzában, 40 korona értékü 4 pár alsó ruhában, 2 korona értékü 2 drb kötényben, összesen 402 korona értékben számitotta fel, a melyre az alperes neki 156 koronát érő ruhanemüt adván, az alperesnek 246 koronában elmarasztalását kérte.

A kir. járásbiróság az 1902. évi márczius hó 26-án 1902. Sp. 35 3. sz. a. hozott végzésével az alperes pergátló kifogásának helyt adva, a biróság illetékességét leszállitotta és a pert megszüntette, mert felperes követelése cselédbérre irányul, a felperes, ki kikötött — bár számszerüen meg nem határozott — bér ellenében személyes és folytonos szolgálatok teljesitésére kötetezte magát, cselédnek tekintendő és az

Cselédi szolgálat.

A követelés jogi minősitése

Szolgálat fejében követelt bér nem kártéritési követelés.

Bérösszeg határozott kikötésének hiánya.

általa követelt, az alperes által visszatartott, illetve ki nem szolgáltatott illetmények cselédbért képeznek, és igy a keresetbe vett összeg nem kártéritési összeg.

A kir. járásbiróság végzésének a pert megszüntető részét 1902. évi április hó 21-én 1902. E. 46. sz. a. hozott végzésével a nagykikindai kir. törvényszék helybenhagyta indokainál fogva és azért is, mert az a körülménny, hogy a követelt bér határozott összegben megállapitva nem lett, az 1876: XIII. t.-cz. 26. §-ában foglalt intézkedésekre tekintettel a kereseti követelés cselédbéri jellegét meg nem szünteti.

Ehezképest a nagykikindai kir. törvényszék és Torontálvármegye perjámosi járásának főszolgabirája között W. Péter G. János elleni bérkövetelési ügyére nézve hatásköri összeütközés támadt, a melynek elintézéseképen a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

mert a követelés jogi minősitésében nem a fél részéről használt elnevezés, hanem a követelés jogi természete az irányadó, minthogy pedig a felperes a létrejöttnek állitott cselédszerződés alapján a teljesitett szolgálatok ellenszolgáltatása fejében bérét követeli, követelése nem kártéritési, hanem cselédbéri követelés:

mert továbbá az 1876: XIII. t.-cz. 26. §-a a cselédbérnek határozott kikötése hiányában a cselédet megillető ellenszolgáltatás mértékét meghatározván, a bér összegének határozott kikötése a cselédszerződésnek nem lényeges alkatrésze, annak hiánya tehát a szerződésnek cselédszerződési természetén nem változtat,

az 1876: XIII. t.-cz. 119. §-ának kivételes esete tehát nem forogván fenn, a követelés megbirálása az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

60.

Szolgálati szerződés idő előtti felbontása esetére kikötött öszszeg.

A szolgálati szerződésnek idő előtti felbontása esetére kikötött összeg iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

(1896. julius 22. 1896. évi 40513/I. M. sz.)

A kir. ministerium R. Zsigmondnak G. Mihály elleni 50 frt iránti perében a privigyei kir. járásbiróság és a privigyei járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1896. évi julius hó 22. napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A R. Zsigmond állami faiskola-kezelő és G. Mihály kerti munkás között 1895. évi január 1-én létrejött szolgálati szerződésnek 4-ik pontjában kiköttetett, hogy G.

Mihály azon esetre, ha a szerződést a szerződési idő letelte, vagyis egy év leforgása előtt felbontaná, 50 frtot tartozik fizetni.

Cselédi szolgálat. *Szolgálati szerződés időelőtti felbontása esetére kikötött összeg.*

Minthogy az 1876: XIII. t.-cz. 57. §-a értelmében a cseléd, ki szolgálatát a szerződési idő eltelte előtt jogtalanul elhagyja, a gazdának okozott kár megtérítésére kötelezendő, minthogy továbbá a fenforgó esetben a szerződésnek időelőtti felbontása esetére kikötött 50 frtnyi összeg a törvénynél fogva követelhető kártérítésnek helyébe lép és igy a kártérités jogi természetével bir: ennélfogva az ügyben való eljárás nem a közigazgatási hatóság, hanem az 1876: XIII. t.-cz 119. §-a értelmében a biróság hatáskörébe tartozik.

61.

Gazda által cselédtől követelt kártérités iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

Cselédtől követelt kártérités.

(1899. junius 14. 1899. évi 31329. I. M. sz.)

A kir. ministerium N. Lajosnak D. Péter elleni, egy elégett bunda ára fejében 15 frt, valamint kifolyt pálinka ára fejében 8 frt 40 krnyi kárkövetelés megfizetése iránti ügyében, a kisjenői kir. járásbiróság és Arad vármegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi junius hó 14. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: N. Lajos nadadi lakosnak D. Péter cseléd ellen, cselédbér visszatéritése, továbbá egy elégett bunda ára fejében 15 frt, valamint kifolyt pálinka ára fejében 8 frt 40 krnyi kárkövetelés megfizetése iránt inditott ügyében, Arad vármegye alispánja 1898. évi április 21 én 10.350. sz. a. hozott határozatával, panaszlott D. Pétert 6 frt 87 kr. előre felvett cselédbér visszatéritésére kötelezte; kárkövetelésével azonban panaszos N. Lajost az 1876. évi XIII. t.-cz. 119. § a értelmében a rendes per utjára utasitotta.

Ennek folytán panaszos kárkövetelését a kisjenői járásbiróságnál érvényesitette; ezen járásbiróság azonban 1898. évi julius 18-án 1898. Sp. 235/2. sz. a. hozott végzésével a biróság illetékességét leszállitotta; mert a gazda és cseléd közötti viszonyból eredő követelések elbirálása az 1876. évi XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a szolgabiróság hatáskörébe tartozik.

Ezek szerint jelen ügyben a kisjenői kir. járásbiróság és Arad vármegye alispánja között hatásköri összeütközés esete merült fel.

A kártéritési ügyre vonatkozó eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni: mert a járásbiróság által hivatkozott

Cselédi szolgálat.

törvényszakasz értelmében, a gazda és cseléd között a szolgálati szerződési viszonyból felmerülő kártéritési kérdéseknek elbirálása a biróságoknak hatáskörébe tartozik.

62.

Cseléd és gazda közötti kártérités. Az alsóbb vagy a felsőbb hatóságok, illetőleg biróságok között merül-e fel az összeütközés? Béresbiró cseléd.

Cseléd ellen kártéritési keresete a gazdának birói útra tartozik.

Ha a hatáskör hiányát felsőbb biróság illetőleg hatóság mondotta ki, a hatásköri összeütközés nem az alsóbbfoku, hanem a felsőfoku hatóság és biróság között merült fel.

Tényállás: Dr. J. J., bécsi lakos a soproni kir. járásbiróság előtt 1889. évi 5820. p. sz. a. sommás pert inditott 112 frt kártérités és járulékai iránt egy hátas lónak jogtalan tönkretétele miatt M. J. hidegvizi (nagyküküllő-megyei) lakos ellen, a ki felperesnek birtokán béresbiró gyanánt volt alkalmazva.

A soproni kir. járásbiróság a felek közt létrejött szolgálati szerződés azon kikötését, mely szerint a felek a szolgálati viszonyból származó ügyekben magukat a felperes által szabadon választandó sommás biróságnak vetették alá, a fenforgó esetben alkalmazhatónak nem tartván, saját helyi illetékességét, miután alperes lakhelye a medgyesi járásbiróság területén van, leszállitotta.

A budapesti kir. itélőtábla 1889. évi aug. 12-én 36293. sz. a. az elsőbiróság végzését helybenhagyta, de más indokokból, vagyis azért, mert a gazda és cseléd között ily kártétel tekintetében támadható vitás kérdések elintézésére az 1876: XIII. t.-czikk 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóság van hivatva, ettől pedig eltérésnek helye nincs és igy a kir. járásbiróság illetékességét, illetve hatáskörét helyesen szállitotta le.

Dr. J. J. erre a bólya-berethalmi járás főszolgabirájához fordult, a ki azonban a beadványt 1889. szept. 11-én 5599. sz. a. utalással az 1876: XIII. t.-cz. 119. §-ára, a medgyesi kir. járásbirósághoz tette át, mely azt perrendtartásszerü fölszerelés hiánya miatt el nem intézhetvén, 1889. szept. 19-én 4781. sz. a. visszaküldte a főszolgabiróhoz, hogy J.-nek adassa vissza.

A főszolgabiró határozatát Nagyküküllő vármegye alispánja 1890. febr. 13-án 13249. sz. a. helybenhagyta.

A kir. ministerium dr J. J.-nak M. J. ellen 112 frt kártérités és járulékai iránt inditott ügyében a budapesti kir. itélőtábla és Nagyküküllő vármegye alispánja közt támadt hatásköri összeütközés esetét 1890. évi szeptember hó 1. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-czikk 25. §-a alapján következőképen határozott:

ezen ügy a biróság hatáskörébe tartozik.

Okok: Dr. J J. bécsi lakos M. J. hidegvizi (nagyküküllőmegyei) lakos ellen, támaszkodván a birósági iratokhoz *A*) alatt mellékelve volt szolgálati szerződésben a sommás biróság szabad választása tekintetében foglaltakra, a soproni kir. járásbiróság előtt sommás pert inditott 112 frt kártérités és járulékai iránt azon az alapon, hogy alperes, mialatt a felperesnek mihályfalvi birtokán béresbiró gyanánt volt alkalmazva, egy lovat jogtalan használattal tönkretett.

Cselédi szolgálat. *Cseléd és gazda közötti kártérités. Az alsóbb vagy a felsőbb hatóságok, illetőleg biróságok között merül-e fel az összeütközés? Béresbiró cseléd.*

A soproni kir. járásbiróság ez ügyben 1889. evi 6572. p. sz. a. saját helyi illetékességét leszállitotta, a budapesti kir. itélőtábla pedig az elsőbiróság végzését 1889. évi 36293. p. sz. alatt helybenhagyta ugyan, de tulajdonképen nem a biróság helyi illetékességét szállitotta le, hanem hivatkozással az 1876: XIII. t.-czikk 115. §-ára, az ügyet a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalta.

A jelen ügyben, melyet Nagyküküllő vármegye alispánja az elsőfoku főszolgabirói határozat helybenhagyásával mint közigazgatási utra nem tartozót 1890. évi 13249. sz. a. elutasitott, a biróság tárgyi illetékességét az 1869: IV. t.-czikk 25. §-a alapján megállapitani azért kellett, mert dr. J. J. M. J-től, a ki gazdaságában béresbiró, tehát cseléd gyanánt volt alkalmazva, a szolgálat ideje alatt okozott kárának megtéritését (1876: XIII. t.-cz. 38. §.) követeli, már pedig az 1876: XIII. t.-czikk 119. §-ához képest a gazda és cseléd között a szolgálati szerződési viszonyból az 1876: XIII. t.-czikk alapján támadt kártéritési kérdések nem az idézett törvény 115. §-ában emlitett közigazgatási hatóságok, hanem biróság elé tartoznak.

Megjegyzendő, hogy jelen határozatával a kir. ministerium csak a birói hatáskört állapitotta meg, de az ezen ügyben szintén vitatott ama kérdés eldöntését, hogy melyik biróság illetékes az eljárásra, mint nem idetartozót mellőzte.

63.

A szolgálat önkényes elhagyása miatt cseléd ellen inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A régi helyen hátrahagyott cselédkönyv eltitkolása mellett uj cselédkönyv kiállittatása.

Szolgálat önkényes elhagyása. Cselédkönyv eltitkolása okából uj cselédkönyv kiállitása.

(1892. január 19. 44.648/1891. I. M. sz.)

A kir. ministerium a szolgálatnak önkényü odahagyásával vádolt M. János alsó-revisczei lakos elleni ügyben a szobránczi kir. járásbiróság és Ung vármegye szobránczi járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi január hó 19-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Cselédi szolgálat. *Szolgálat önkényes elhagyása. Cselédkönyv eltitkolása okából uj cselédkönyv kiállitása.*

jelen ügyben a további eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint M. János ellen gazdája által azon panasz emeltetett, hogy cselédi szolgálatát cselédkönyvének hátrahagyásával önkényüleg odahagyta s uj cselédkönyve kieszközlése mellett másnak szolgálatába állott. A panaszos kérte ennélfogva nevezettet megbüntettetni és szolgálatába visszarendelni.

M. János e szerint a feljelentésben a cselédtörvény áthágásával vádoltatott s cselekménye — a szolgálatból való jogtalan távozás — az emlitett törvény 57. §-ában körülirt áthágás tényelemeit látszik magában foglalni. Ennek elbirálása pedig ugyanazon törvény VII. fejezete s illetve minthogy ezen törvény oly cselekményre szab büntetést, a mely a büntető törvénykönyvek intézkedése alá nem esik, az 1880 : XXXVII. t.-cz. 4. és 41. §-ai értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe van utalva.

A közigazgatási hatóság hatáskörét kellett tehát a jelen esetre annál inkább megállapitani, mert az a körülmény, hogy M. János régi cselédkönyvét eltitkolva, uj cselédkönyvet állittatott ki a maga részére s ezzel állott ujabb szolgálatába, a K. B. T. K. 71. §-ába ütküző kihágás tényálladékát azért nem tartalmazza, mivel M. János a saját számára kiállitott, tartalmilag és alakilag valódi s hamisitatlan okiratot használt alkalmazás nyerése czéljából.

64.

Eskün kivül más bizonyiték hiánya.

Az a körülmény, hogy a panaszos tényállitásainak bizonyitására az eskün kivül más bizonyiték nem áll rendelkezésre, nem indokolhatja a cselédbérkövetelésnek birói hatáskörbe utasitását.

(1902. szeptember 13. 1902. évi 27.847/I. M. sz.)

A kir. ministerium R. Juonnak Z. Julianna és I. Julis ellen cselédbér iránt inditott ügyéből a gyulafehérvári kir. törvényszék és Alsó-Fehérvármegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi szept' hó 13-ik napján tartott tanácsában az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőképen határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: R. Juon, nagycsergedi cseléd a balázsfalvi járás főszolgabirája előtt 1898. évi november hó 11-én Z. Julianna kiscsergedi földmives ellen hét évi cselédbérének kiadása végett az eljárás meginditását kérte, az 1898. évi deczember hó 17-én tartott tárgyaláson előadván, hogy 1890. évtől kezdve 1898. november hó közepéig állott a panaszolt szolgálatában, évi bére 20 frt, 5 véka törökbuza, 5 véka buza, 2

Cselédi szolgálat.
Eskün kivül más bizonyiték hiánya.

vászonnadrág, 2 ing, 2 gatya, 1 pár papucs, 1 derékalj, 1 kalap volt, ebből évenként 5 frt 20 krt és a gabona-illetményt kapta meg, kéri az évenként hiányzó 14 frt 80 kr.-nak és a ruhailletménynek a kiadását.

A főszolgabiró 1899. évi márczius hó 9-én 396/98. kih. sz. a. hozott itéletével, „a panaszos kérelmének teljesitését megtagadta s a panaszlottakat az állitólagos hátralék megfizetésének kötelezettsége alól felmentette", mert „csakis az eskü állana döntő bizonyitékul, de azt az 1876 : XIII. t.-cz. illetve a kihágási eljárási szabályok panaszos felekre nézve elő nem irván: az eskü bevétele alkalmazható nem volt, és épen azért az esküvel leendő bizonyitás czéljából panaszos fél a birósági utra volt utasitandó".

A főszolgabirónak ezt az itéletét Alsó-Fehérvármegye alispánja 1899. évi márczius hó 24-én 94/kih. 99. sz. a. helybenhagyta.

R. Juon ekkor, 1899. évi május hó 26-án 1899. Sp. II. 54/1. sz. a. a balázsfalvi kir. járásbirósághoz fordult keresetével, a melyben Cz. (Z.) Juliannán kivül I. Julius kiscsergedi lakost is perbevonta és bérhátralékát 272 frt 40 kr.-ban számitotta fel.

A kir. járásbiróság az alpereseket az 1899. évi augusztus hó 27-án Sp. II. 54/3. sz. a. hozott részitéletével 202 frt 40 krnak az 1899. évi november hó 15-én Sp. II. 54/7. sz. a. hozott végitéletével pedig 83 frtnak, kamatnak és költségnek egyetemleges megfizetésére kötelezte; a gyulafehérvári kir. törvényszék, mint felebbezési biróság azonban az 1899. évi deczember hó 30-án 1899. D. 163/2. és D. 192/2. sz. a. hozott végzésével az elsőbiróság itéleteinek feloldásával az eljárást megszüntette, mert a kereset a szolgálati viszonyból származó cselédbér érvényesitése iránt lett folyamatba téve és az eljárás egész folyamában, mint ilyen lett fentartva, a cselédbér iránt inditott kereset pedig az 1896 : XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. A kolozsvári kir. itélőtábla a törvényszéki végzés ellen beadott felfolyamodást 1900. évi junius hó 30-án 1900. H. 7. sz. a. mint elkésettet, visszautasitotta.

R. Juon már most 1901. évi deczember hó 3-án 3833/901. sz. a. ismét a balázsfalvi járás főszolgabirájához fordult, kérvén Z. Juliannának és I. Juliusnak 570 kor. 80 fillér cselédbér megfizetésére kötelezését, a főszolgabiró azonban 1901. évi deczember hó 3-án 3833/901. sz. a. az eljárást ismét megtagadta, mert a panasz már 396/98. sz. a. tárgyaltatván, jogerősen birói utra utasittatott; a felperes ezután 1902. évi márczius hó 15-én Sp. II. 86/7. sz. a. ismét sommás keresetet adott be a balázsfalvi kir. járásbirósághoz, a biróság azonban az ügyet érdemben nem tárgyalta, hanem 1902. évi április hó 5-én kelt végzésével annak az igazságügyministerhez felterjesztését rendelte el.

Cselédi szolgálat. *Esküin kivül másbizonyiték hiánya.*

E szerint a gyulafehérvári kir. törvényszék és Alsó-Fehérvármegye alispánja, illetőleg a balázsfalvi járás főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen — mind a közigazgatási uton már tárgyalt Z. Julianna-féle panaszra, mind pedig I. Julius elleni panaszra nézve a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani, mert az érvényesitett követelés cselédbér, a cselédbérkövetelést pedig — az 1876 : XIII. t.-cz. 119. §-ának esete fenn nem forogván — a 115. §. értelmében a közigazgatási hatóság végérvényesen köteles megbirálni és azt birói utra nem utasithatja.

65.

Cselédbér az 1876 : XIII. t.-cz. előtti időből. Hatásköri szabályok visszaható ereje.

Az 1876 : XIII. t.-cz. érvényét megelőző időből származó cselédbér iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik.

Az eljárási szabályoknak visszaható erejük van.

(1892. szeptember 10. 1892. évi 29.504 I. M. sz.)

A kir. ministerium T. N. Juliánnának Cs. T. Sándor ellen cselédbér követelés iránt inditott ügyében a budapesti kir. itélőtábla és Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközés esetét, 1892. évi szeptember hó 10. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőképen határozott:

a jelen ügy érdemleges elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: T. N. Julianna az 1868. évtől az 1875. évig terjedő szolgálatai után cselédbért követel Cs. T. Sándortól.

Ezen ügyben ugy a közigazgatási hatóság, mint a biróság leszállitotta saját tárgyi illetékességét és pedig a közigazgatási hatóság azért, mert T. N. Julianna az 1876 : XIII. t.-cz. életbeléptét megelőző, tehát oly időben szolgált Cs. T. Sándornál, mikor a cselédbér-követelések elbirálására a rendes biróságok voltak illetékesek.

Ennek ellenében a jelen ügy érdemleges elintézését a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalni azért kellett, mert az 1876 : XIII. t.-cz. 115. és 116. §-ai, melyek a gazda és cselédje között támadható viták eldöntésére a közigazgatási utat jelölik ki, eljárási szabályt tartalmaznak, az eljárási szabályok pedig — hacsak a törvény másképen nem rendelkezik — az azoknak életbelépte előtt keletkezett jogok érvényesitésénél is alkalmazandók és az 1876 : XIII. t.-cz. alá tartozó eseteknél annál is inkább, mert annak 118. §-a a biróságoknak ily ügyekre vonatkozólag fennállott hatáskörét megszüntette.

2. Az iparos és segédje közötti szolgálati viszony.

66.

A gyógyszerészet közegészségi intézmény, nem iparág; a gyógyszerész nem iparos, következésképp a gyógyszerészsegédnek a főnök ellen a szolgálati viszony alapján inditott keresete nem tartozik azok közé az ügyek közé, a melyekben a birói eljárást iparhatósági eljárásnak kell megelőznie.

Iparos és segéd közti viszony.
Gyógyszerész nem iparos.

(1887. május 24. 1887. évi 17.448 I. M. sz.)

Tényállás: L. L. gyógyszerész-segéd 1885. évi január 18-án 4426. sz. a. benyujtott folyamodványával azon kérelmet terjesztette Vácz város tanácsa mint iparhatóság elé, hogy U. A. váczi gyógyszerész köteleztessék a folyamodó felfogadásának állitólag jogtalan megtagadása miatt segédi bér, ellátás és uti költségek fejében 85 frtot járulékaival fizetni.

Vácz város tanácsa a gyógyszerészeket iparosoknak nem tekintvén, e beadványt, mint a hatásköréhez nem tartozó ügyre vonatkozót 1885. jun. 27-én 4426. sz. alatt visszautasitotta, a mely határozat L. L. felebbezése folytán Pest-Pilis-Solt-Kiskun megye alispánja elé kerülvén, másodfokulag is helybenhagyatott 1886. szept. 16-án 22023. sz. a.

L. L. erre U. A. ellen a váczi kir. járásbiróság előtt 1885. decz. 26-án 5451. p. sz. alatt sommás pert inditott, a melynek során a nevezett kir. járásbiróság 1886. január 29-én 472. p. sz. alatt érdemleges, de a felperest keresetével elutasitó itéletet hozván, a felperes felebbezéssel élt.

A budapesti kir. itélőtábla 1886. jun. 9-én 6984. p. sz. a. hozott végzésével a kir. biróság neheztelt itéletét az előző egész birói eljárással együtt megsemmisitette s a keresetet a felperesnek visszaadatni rendelte, mert a jelen per „oly követelés iránt indittatott, mely az 1884. évi XVII. t.-cz. által szabályozott munkaviszonyból származik és ugyanezen törvény 176. §-a rendelkezése szerint elsősorban az illető iparhatóság, illetőleg ipartestület előtt érvényesitendő, minthogy pedig felperes nem igazolta, sőt nem is állitotta keresetében azt, hogy jelen követelését az imént jelzett és erre első sorban illetékes uton érvényesiteni megkisérlette és az illetékes iparhatóság, illetve ipartestület abban már határozatot hozott volna, e nélkül pedig az ilynemü követelés a hivatkozott törvény 176. §-ának határozott rendelkezése szerint a törvény rendes utján nem érvényesithető: a kir. járásbiróság az által, hogy az első sorban közigazgatási utra és

Iparos és segéd közti viszony.
Gyógyszerész nem iparos.

nem a polgári biróság hatósága alá tartozó jelen ügyben felperes keresetét elfogadta, ezen ügyben eljárt és itéletet hozott, a törvényk. rend. 8. §-ának *a*) pontjába és 51. §-ába ütköző és az 1881 : LIX. t.-cz. 39. §. *b*) pontja alá eső hivatalból figyelembe veendő alaki sérelmet követett el".

L. L. ezen másodbirósági határozat vétele után annak eldöntése végett, vajjon a gyógyszerész iparosnak tekintendő-e vagy nem, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister urhoz fordult.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközési esetet 1887. év május hó 24. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

ezen ügy elintézése birói utra tartozik;

mert a gyógyszerészek nem tekintendők iparosoknak, következőleg a jelen ügyben is nem az iparhatóság, illetőleg az ipartestület békéltető bizottsága, hanem mint magánjogi per fölött a biróság van hivatva határozni. A közegészségügy rendezéséről szóló 1876 : XIV. t.-czikk 124. és 128. §-ai ugyanis a gyógyszerészetet közegészségi intézménynyé emelik, mely folytonosan az állam felügyelete alatt áll és a gyógyszerészet gyakorlása, illetőleg uj gyógyszertár felállitása nem az ipartörvényben, vagyis az 1884 : XVII. t.-czikkben meghatározott feltételekhez, hanem a közegészségügy rendezéséről szóló 1876 : XIV. t.-czikk szabványaihoz van kötve, a gyógyszerészet tehát az iparágak sorozatából teljesen ki van véve és az 1884 : XVII. t.-czikk 10. §-ának *h*) pontja nem a gyógyszerészekre, hanem csakis azon droguistákra, vegyes kereskedőkre, gyárosokra és iparosokra vonatkozik, a kik gyógyszerféléket és oly vegyi anyagokat készitenek, illetőleg árusitanak el, a melyek gyógyszerekül feldolgozhatók és gyógyszerekül használhatók.

67.

Mérnöki határfelmérésnél alkalmazott pallér nem iparossegéd.

Határfelmérésre előmunkásul felfogadott pallérnak a felfogadó mérnök ellen a felmondási időre járó illetmények iránt inditott ügyében a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás.

Mérnöki határfelmérés ipari foglalkozásnak és a munkaadó mérnök iparosnak nem tekinthető.

(1902. április 9. 1902. évi 10.901. I. M. sz.)

A kir. ministerium P. Nándornak D. Arthur elleni 70 korona és járulékai iránti ügyéből a budapesti VIII—X. ker kir. járásbiróság és Budapest székesfőváros VIII. kerületének elöljárósága mint iparhatóság között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi április hó 9. napján tartott

tanácsában az 1869: IV. t.-cs. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Iparos és segéd közti viszony. *Mérnöki határfelmérésnél alkalmazott pallér nem iparossegéd.*

Ebben az ügyben a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás.

Indokok: P. Nándor pusztaszentlőrinczi lakos pallér a budapesti VIII—X. ker. kir. járásbirósághoz 1900. évi szeptember hó 25-én 1900. Sp. V. 1948. szám alatt beadott keresetében azon az alapon kérte D. Arthur, budapesti vállalkozó mérnöknek 70 koronában, kamatjaiban és a perköltségekben marasztalását, hogy az alperes őt a gyertyámosi határ felméréséhez 70 korona havi fizetéssel és lakással előmunkásnak felfogadta, azonban szolgálatából felmondás nélkül elbocsátotta, illetőleg szolgálatra ismételt jelentkezése ellenére nem alkalmazta, mihez képest az egy havi felmondási időre járó 70 korona munkabérrel adósa.

A kir. járásbiróság az 1900. évi deczember hó 31-én 1900. Sp. V. 1948/4. szám alatt hozott végzésével az alperes pergátló kifogásának helyt adva, a pert megszüntette, mert a kereset, mint munkaadó és munkás közötti viszonyból felmerült követelés, előbb az iparhatóságnál érvényesitendő. (1884: XVII. t.-czikk 176. §-a.)

P. Nándor ezután 1901. évi január hó 11-én Budapest székesfőváros VIII. kerületének előljáróságánál, mint elsőfoku iparhatóságnál kérte D. Arthurnak a 70 koronában és járulékaiban elmarasztalását, az iparhatóság azonban az 1901. évi január hó 16-án 2014/1901. szám alatt kelt végzése szerint szintén nem állapitotta meg a hatáskörét, mert a mérnöki gyakorlat nem ipari foglalkozás és igy a mérnöki teendők körüli segédkezés sem olyan munka, a melyre az 1884: XVII. t-czikk rendelkezései irányadók.

E szerint a budapesti VIII—X. ker. kir. járásbiróság és Budapest székesfőváros VIII. kerületének előljárósága között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen a biróság hatáskörét kellett megállapitani,

mert az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-a alapján nem minden munkaadó és munkás közötti szolgálati viszonyból felmerülő vitás ügy tartozik az iparhatóság elé, hanem csak valamely iparágnak — ideértve a kereskedést is — gyakorlásával foglalkozó munkaadó és abban alkalmazott munkás szolgálati viszonyából felmerülő ügy, mérnöki határfelmérés pedig ipari foglalkozásnak s maga a munkaadó is, a ki mint mérnök a gyertyámosi határ felmérésére vállalkozott, iparosnak tekinthető nem lévén, a határfelmérés körüli munkára felfogadott előmunkásnak szolgálati viszonya az ipartörvény határozmányai alá nem eshetik s ennek következtében a szóban forgó viszonyból felmerült vitás ügynek elbirálása az iparhatóság hatáskörébe nem tartozhatik.

68.

Iparos és segéd közti viszony.

Kir. kisebb haszonvételen alapuló malomüzletben alkalmazott malomvezető nem iparossegéd.

Kir. kisebb haszonvételen alapuló malomüzletben alkalmazott malomvezető hátralékos járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

(1897. évi márczius 1897. évi 14.015. I. M. sz.)

A kir. ministerium özvegy D. Mátyásnénak, S. Mátyás és H. András elleni ügyében, az eperjesi kir. járásbiróság és a sirókai járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét, 1897. évi márezius hó 10. napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Özvegy D. Mátyásné, kinek férje S. Mátyásnak és H. Andrásnak vizi malmában mint malomvezető volt alkalmazva, a sirókai járás főszolgabirájánál a nevezett malomtulajdonosok ellen, a férjének ki nem szolgáltatott hátralékos munkabér fejében, 6 véka vegyes életnemü, 14 véka életnemü 1/3 részének és 11 zsák burgonyának kiszolgáltatása iránt keresetet inditott.

A nevezett főszolgabiró az ügyben eljárni magát illetéktelennek mondotta ki: mert az eljárás az 1893: XVIII. t.-cz. 1. §-a értelmében a biróság hatáskörébe tartozik.

Az eperjesi kir. járásbiróság azonban 7296/94. sz. a. hozott végzésével illetékességét szintén leszállitotta; mert a jelen ügyben az iparos és segédje, illetve munkása között a munkaviszony tartama alatt keletkezett kötelezettség teljesitése vált vitássá; ily vitás kérdések eldöntése pedig az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-a szerint első sorban az iparhatóság, illetve a békéltető bizottság hatáskörébe tartozik.

Az eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni; mert a beszerzett adatokkal igazolva van, hogy a panaszlottak által gyakorolt malomüzlet királyi kisebb haszonvételi jogon alapszik s igy arra az 1884: XVII. t.-cz. 183. §-ának *f)* pontja értelmében a most hivatkozott törvényczikknek rendelkezései nem alkalmazhatók.

69.

Drótosházaló segédje nem iparossegéd.

Drótos segédnek drótos házaló ellen hátralékos munkabér iránt inditott ügyében az eljárás birói útra tartozik.

(1897. évi márczius 31. 1897. évi 19.092. I. M. sz.)

A kir. ministerium M. József drótos-segédnek ifjabb S. György drótos házaló elleni 40 frt iránti perében a tren-

cséni kir. törvényszék polgári felebbezési tanácsa és a bittsei járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi márczius hó 31. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

Iparos és segéd közti viszony. *Drótosházaló segédje nem iparossegéd.*

A jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A fenti perben a nagybittsei kir. járásbiróság 3154/95. sz. a. alperest marasztaló itéletet hozott; a trencséni kir. törvényszék polgári felebbezési tanácsa azonban D. 104/1895. sz. a. hozott végzésével az elsőbiróság itéletét feloldotta és a pert megszüntette; mert felperes keresetét hátralékos munkabér megfizetése iránt inditotta; mert az 1884. évi XVII. t.-cz. 176. §-a szerint az iparosok és segédek között felmerülő azon surlódások és vitás kérdések eldöntése, melyek a munkaviszony megkezdésére, folytatására és megszünésére, annak tartama alatt fennálló kölcsönös kötelezettségek teljesitésére és a munkaviszony megszünéséből keletkező kártéritési követelésekre vonatkoznak, első sorban az elsőfoku iparhatóság, illetőleg az ipartestület békéltető bizottságának hatáskörébe tartozik; és mert felperes nem is állitotta, hogy ezen hatóságok a fenforgó vitás ügyben már határoztak volna.

Erre felperes panaszával a bittsei járás főszolgabirájához fordult, ki azonban azt Trencsén vármegye alispánjának 178/96. kih. sz. a. hozott határozatával jóváhagyott 62/96. kih. sz. a. hozott határozatával, miután annak elbirálásánál az 1884. évi XVII. t.-cz. 183. §-ának *b*), illetve *l*) pontja értelmében az ipartörvény nem alkalmazható, a közigazgatási hatóság hatáskörébe nem tartozónak mondotta ki.

Minthogy alperes foglalkozására nézve drótos házaló; minthogy továbbá az 1884. évi XVII. t.-cz. 183. §-ának *l*) pontja szerint a házaló kereskedésre az ipartörvény intézkedései ki nem terjednek; és minthogy ezek szerint a peres felek között fennállott viszonyból keletkezett követelésre a hivatkozott törvény 176. §-ának intézkedései sem nyerhetnek alkalmazást: ezeknél fogva a jelen ügyben az eljárást a bíróság hatáskörébe kellett utalni.

70.

Gőzmalmi üzletvezető iparossegéd. A hatásköri szabályok kötelező ereje.

Gőzmalomban alkalmazott üzletvezető iparossegéd, a kinek felmondás nélküli elbocsátása alapján munkabér iránt inditott keresete a birói eljárást megelőzőleg ar iparhatóság elé tartozik.

A törvénynek a hatáskört megállapitó ezzel a szabályával szemben a feleknek olyan megállapodása,

Iparos és segéd közti viszony.
Gőzmalmi üzletvezető iparossegéd.
A hatásköri szabályok kötelező ereje.

mely szerint az iparhatóság elkerülésével ügyüket birói eljárásra viszik, figyelembe nem vehető.

(1902. nov. 28. 1902. évi 31347. I. M. 107.230/Vc. M. B. 66690/VIII. K. M.)

A kir. ministerium K. Jánosnak, V. János és P. Mihály elleni 433 K 90 fill. és jár iránti ügyéből az ujvidéki kir. törvényszék és Bács-Bodrog vármegye óbecsei járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján az 1902. évi november hó 28. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, a következő határozatot hozta:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokolás: K. János petrovoszellói lakos az óbecsei kir. járásbirósághoz 1902. évi január hó 4-én 1902. Sp. II. 6 1. szám alatt beadott keresetében azt adta elő, hogy V. Ferencz és P. Mihály petrovoszellói gőzmalomtulajdonosok, a kiknek gőzmalmában ő évi 600 frt készpénzfizetés, 480 kg. 6. számu buzaliszt, 120 kg. 2. fehérliszt és szabad lakás mellett mint üzletvezető volt alkalmazva, 1901. évi deczember hó 31-én felmondás nélkül elbocsátották a szolgálatból. Kérte ezen az alapon a felperes, hogy a három hónapi felmondási időre eső szolgálati járandóság egyenértéke fejében és utiköltség czimén 433 K 90 fillérben és járulékaiban marasztalja a biróság az alpereseket.

A kir. járásbiróság az 1902. évi február hó 14-én 1902. Sp. II. 6/4. szám alatt hozott végzésével a szavatos részéről az 1893: XVIII. t.-cz. 27. §-ának 1. pontja alapján emelt pergátló kifogást elvetette, mert a felek az első tárgyaláson abban állapodtak meg, hogy az iparhatóság elkerülésével ügyük eldöntését első sorban a biróságra bizzák.

Ezután a biróság ugyanekkor hozott itéletével az alpereseket 333 koronában és járulékaiban elmarasztalta, ellenben az átköltözési költség czimén támasztott keresetével a felperest elutasitotta.

Az ujvidéki kir. törvényszék, mint felebbezési biróság azonban 1902. évi április hó 16-án 1902. D. 42. szám alatt hozott végzésével az alperesek felebbezése következtében az itéletet feloldván, a pert megszüntette, mert a felperesnek, mint az alperesek gőzmalmában alkalmazott üzletvezetőnek, (főmolnárnak) a szolgálatból felmondás nélkül történt elbocsátás alapján érvényesitett kártéritési igénye az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-ának rendelkezéséhez képest az iparhatóság hatáskörébe tartozik és a feleknek nincs joguk a hatáskör megkerülésével ügyüket egyenesen a rendes polgári biróság elé vinni.

K. János ezután 1902. ápr. hó 23-án 4071. szám alatt az óbecsei járás főszolgabirájához fordult keresetével; a főszolgabiró azonban őt 1902. április 28-án 4071. szám alatt

hozott határozatával illetéktelensége okából a rendes biróság elé utasitotta, mert a felperes az alperesek gőzmalmában, mint üzletvezető lévén alkalmazva, mint iparos-munkás az 1876: XIII. t.-cz. 3. §. *b*) pontja értelmében cselédnek nem tekinthető, és igy a vitás kérdés elintézése az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóság alá nem tartozik.

Iparos és segéd közti viszony. *Gőzmalmi üzletvezető iparossegéd. A hatásköri szabályok kötelező ereje.*

E szerint az ujvidéki kir. törvényszék és Bács-Bodrog vármegye óbecsei járásának főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseül a közigazgatási hatóságnak és pedig mint iparhatóságnak hatáskörébe kellett az eljárást utasitani;

mert a jelen esetben nem gazda és cselédje között támadt és az 1876: XIII. t.-cz. rendelkezései alá eső vitás ügyről van szó, miután K. János magát sem háztartási, sem gazdaság körüli személyes és folytonos szolgálatokra nem kötelezte, s igy a főszolgabiró ebben az ügyben mint az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-ában kijelölt közigazgatási hatóság el sem járhat;

mert továbbá V. Ferencz és P. Mihály mint gőzmalmi ipart gyakorlók, iparosok,

K. János mint gőzmalomban alkalmazott üzletvezető iparossegéd; kereseti követelése tehát a munkaviszony megszünéséből származik, az ilyen vitás kérdéseket pedig az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-a szintén a közigazgatási hatóságnak, mint iparhatóságnak hatáskörébe utalja, akként, hogy az iparhatóság előtti eljárásnak a biróság előtti eljárást meg kell előznie és mert a törvénynek a hatáskört kötelezően megállapitó ezzel a szabályával szemben — a törvény eltérő rendelkezésének hiányában — a felek megállapodása figyelembe nem vehető.

71.

Kereskedelmi czég üzletkörében a munkások felügyeletére alkalmazott egyén kereskedelmi alkalmazott és munkabér követelése első sorban az iparhatóság előtt érvényesitendő.

A teendők fontossága és a fizetés magassága a szolgálati viszony természetét nem változtatja meg.

Kereskedelmi üzletben munkások felügyelője kereskedősegéd. A teendők fontossága s a fizetés magassága a szolgálati viszony természetén nem változtat.

(1902. junius 25. 1902. évi 17941. I. M. sz. a.)

A kir. ministerium St. J.-nek „M. M. & Co.“ czég ellen 540 korona és jár. iránt folyamatba tett ügyéből a pozsonyi kir. járásbiróság és Pozsony vármegye pozsonyi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi junius hó 25. napján tartott tanácsában

Iparos és segéd közti viszony.

Kereskedelmi üzletben munkások felügyelője kereskedősegéd. A teendők fontossága s a fizetés magassága a szolgálati viszony természetén nem változtat.

vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőképen határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: St. J. dévényujfalusi lakos a pozsonyi kir. járásbirósághoz 1902. évi január hó 14. napján beadott keresetében azt adta elő, hogy „M. M. & Co." czégnél, mint a munkások felügyelője, havi 180 korona fizetés és szabad lakás mellett volt alkalmazva, a czég vezetője: L. F. azonban őt 1901. deczember hó 1-ével felmondás nélkül elbocsátotta; — kérte ennélfogva három havi fizetés fejében az alperesnek 540 koronában elmarasztalását és a szabad lakásnak még három hónapon át meghagyását.

A járásbiróság elé kitüzött határnapon a felek nem jelentek meg és a felperes 1902. január hó 30-án 1025. sz. a. Pozsony vármegye pozsonyi járásának főszolgabirájához fordult keresetével, a főszolgabiró azonban 1902. évi január hó 31-én a keresetet elutasitotta, mert a felperes nem közönséges gyári munkásnak, hanem, mint fontosabb teendőkkel megbizott felügyelő, jelentékenyebb havi fizetés és gyári iparvállalati hivatalnoknak tekintendő, a kinek szolgálati viszonyából eredő vitás fizetési és kapcsolatos lakbérleti igényének érvényesitése a rendes biróság elé tartozik.

A felperes ezután 1902. évi február hó 1-én a járásbiróságnál szünetelő pernek ujrafelvételét kérte, az 1902. évi február hó 21-én Sp. II. 65/4. sz. a. kelt végzéssel azonban a kir. járásbiróság a pert megszüntette, mert a munkaadó és munkása között a szolgálati viszonyból folyó kötelezettségek teljesitésére, valamint a szolgálati viszony megszünéséből keletkező kártéritési kötelezettségre vonatkozó vitás kérdések elbirálását az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-a az iparhatóságok elé utalja.

E szerint a pozsonyi kir. járásbiróság és a pozsonyi járási főszolgabiró között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen a közigazgatási hatóság, mint elsőfoku iparhatóság hatáskörét kellett megállapitani,

mert a felperes a megállapitott tényállás szerint az alperes kereskedőczég üzletkörében a munkások felügyeletére lévén alkalmazva, nyilván ipari, illetőleg kereskedelmi alkalmazottnak tekintendő, az a körülmény pedig, hogy fontosabb teendőkkel volt megbizva és ennek megfelelően magasabb fizetéssel és mellékjárandósággal birt, a felmondási időre befolyást gyakorol ugyan, de szolgálati viszonyának természetét nem változtatja meg; következésképp az ebből a viszonyból felmerült követelés megbirálása az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-ához és 166. §-ának *a*) pontjához képest a járási főszolgabirónak, mint elsőfoku iparhatóságnak hatáskörébe tartozik.

72.

Hentesipar gyakorlására nem képesitett egyén által a hentesüzlet vezetésére alkalmazott járandóságának megfizetése iránt inditott ügyben első sorban az iparhatóságnak kell eljárnia.

Iparos és segéd közti viszony. *Ipar gyakorlására nem képesitett egyén által alkalmazott üzletvezető.*

(1902. május 30. 1902. évi 15.862. I. M.)

A kir. ministerium K. Alajosnak Gy. József elleni 42 kor. és jár. iránti ügyéből a gyöngyösi kir. járásbiróság és Heves vármegye gyöngyösi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi május hó 30. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőképen határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. Alajos, jászárokszállási lakos Gy. József acsádi lakos ellen a gyöngyösi járás főszolgabirájánál 1901. évi julius hó 9-én azt a panaszt adta elő, hogy őt Gy. József 1901. évi április hó 28-án, mint hentesüzlet-vezetőt 60 korona havi fizetés és teljes ellátás mellett felfogadta, julius hó 7-én azonban felmondás nélkül elbocsátotta; kérte ennélfogva Gy. Józsefnek a felmondási időre járó fizetés fejében 28 koronában és a teljes ellátás fejében 14 koronában marasztalását.

A főszolgabiró 1901. szeptember hó 6-án 5456/901. sz. a. hozott végzésével a panaszost kérelmével a kir. bírósághoz utasitotta, mert „közötte és Gy. József között az iparos és segédviszony annál kevésbbé volt megállapitható, mert kérelmező, mint önálló üzletvezető volt alkalmazva, és mint ilyen, a felmutatott szerződés szerint is egymással a javadalmazásra nézve szerződéses viszonyba léptek".

Nem állapitotta meg hatáskörét a gyöngyösi kir. járásbiróság sem, ahova K. Alajos keresetével 1901. évi november hó 19-én 1901. Sp. II. 903. sz. a fordult, és pedig az 1902. évi január hó 29-én 1901. Sp. II. 903/9. sz. a. hozott végzése szerint azért nem, mert a felperes alperes hentesüzletét vezette, a vágásokat és kiméréseket eszközölte; mert továbbá az, aki az iparüzlethez tartozó, illetve annak körébe eső munkák teljesitésére alkalmaztatik, iparossegéd, az a körülmény pedig, hogy valaki az ipartörvény 5. és 8. §-a alapján képesitéshez kötött iparág folytatásához olyan egyén által, a kinek erre képesitése nincs, alkalmaztatik, ezen nem változtat, a mi kétségtelen az ipartörvény 94. §-a 4. bekezdésének abból a kifejezéséből is, hogy a fontosabb teendőkkel megbizott segédeknek, minők a munkavezetők is, munkakönyvre nincs szükségük. Minthogy pedig az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-a az iparos és segéd közötti munkaviszonyból származó követelések elbirálását az elsőfoku iparhatósághoz

Iparos és segéd közti viszony.
Ipar gyakorlására nem képesitett egyén által alkalmazott üzletvezető.

utasitja, a járásbiróság elé a felperes igényét csak az iparhatóság érdemben hozott határozata után hozhatja.

E szerint a gyöngyösi kir. járásbiróság és Hevesvármegye gyöngyösi járásának főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéséül a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani,

mert el is tekintve attól, hogy alperes az iparhatóságtól a hentesipar gyakorlására ipar-igazolványt kért és azt képesitett üzletvezető álllandó alkalmazásától feltételezetten 3559/901. sz. a. el is nyerte, az előadott tényállás szerint felperest a hentesipart gyakorló alperes ipara körébe tartozó munkának végzésére fogadta fel, közöttük tehát mint iparos és segéd között nyilvánvalóan ipari munkaviszony forog fenn és arra, mint a kir. járásbiróság helyesen kifejtette, az ipari munka minőségének kisebb vagy nagyobb fontosságának befolyása nincsen; az iparos és segédje közt ebből a viszonyból származó vitás kérdéseket pedig az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-ának rendelkezése szerint az elsőfoku iparhatóságnak kell első sorban eldöntenie.

73.

Utazó pénzbeszedő kereskedősegéd.

Évi fizetés és napidij mellett alkalmazott „utazó pénzbeszedő“ járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik.

(1901. február 8. 1901. évi 5.260. I M.)

A kir. ministerium K. Árminnak H. Adolf ellen 153 korona és járulékai iránt folyamatba tett ügyében a dárdai kir. járásbiróság és Baranya vármegye baranyavári járásának főszolgabirája között fölmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi február hó 8. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság mint iparhatóság hatásköréhez tartozik.

Indokok: K. Ármin kereskedelmi utazó pécsi lakos a baranyavári járás főszolgabirájához, mint elsőfoku iparhatósághoz H. Adolf, villányi borkereskedő ellen 1900. évi szeptember hó 12-én 9780. sz. a. beadott panaszában azt adta elő, hogy a panaszolt őt 1900. évi január hó 1-étől 1900. évi deczember hó 31-éig pénzbeszedő utazónak alkalmazta s ebből a viszonyból neki 1900. évi januártól 1900. évi szeptember hó végéig terjedő időre 193 koronával adósa; kérte a panaszoltnak ebben az összegben való elmarasztalását.

Az 1900. évi október 12-ón megtartott tárgyaláson a panaszolt első sorban a közigazgatási hatóság, mint iparha-

tóság hatásköre ellen emelt kifogást azon az alapon, hogy K. Ármin nem kereskedelmi alkalmazott, hanem a villányi borkereskedő-csoport által közös költségre felfogadott magán-végrehajtó volt, a ki az ügyvédek által peresitett követelések végrehajtásával és az esetleges árveréssel volt megbizva esetről-esetre, ügye tehát nem tartozik a közigazgatási hatósághoz, mert csakis munkateljesitésért járó dijat keres.

Iparos és segéd közti viszony. *Utazó pénzbeszedő kereskedősegéd.*

A panaszos hangsulyozta, hogy őt „Reisender Incassant"-nak, tehát kereskedelmi utazónak alkalmazta a panaszlott, a ki pénzek felvételével és behajtásával van megbizva.

Mind a két fél megegyezett abban, hogy a panaszos alkalmazása az 1899. évi deczember hó 2-án kelt A) alatt becsatolt okirat alapján történt. Ennek az okiratnak, a melyet H. Adolf a maga személyében K. Árminhoz intézett levél alakjában állitott ki, a tartalma a következő: „Személyes megegyezésünk értelmében felfogadom önt az 1900. évre évi 100 frt, illetőleg előlegesen fizetendő havi 8 frt 50 kr. fizetés mellett, mint utazó pénzbeszedőt (Reisender-Incassant) abból a czélból, hogy a végrehajtási ügyekben és az ezekből származó árverések alkalmával közbenjárjon. Fizetek önnek minden napért, amelyet az én ügyeimben uton tölt, 8 frt 50 kr. uti illetményt; ennek ellenében köteles ön az önnek átadott összes végrehajtási ügyeimet lelkiismeretesen elintézni s érdekeimet megvédeni. Az ön közbenjárásáért biróilag vagy egyezségileg megállapitott és az adóstól behajtott költség az én javamra esik."

A főszolgabiró a panaszost panaszával el-, illetve a rendes birói utra utasitotta, mert a tárgyalás során beigazolást nyert, hogy nem kereskedelmi alkalmazott volt.

Ezek után K. Ármin 1900. év október 18-án 1900. Sp. I. 1143. sz. a. a dárdai kir. járásbiróság előtt adta be keresetét, a melyben H. Adolfnak az 1900. évi februártól 1900. évi deczember hó 31-éig járó 183 korona tőkében és kamatjában és a költségben marasztalását kérte, mert az alperes a szolgálati viszonyt egyoldalulag felbontotta.

Az alperes a tárgyaláson a járásbiróság hatásköre ellen is kifogást emelt, mire a kir. járásbiróság az 1900. évi november hó 15-én 1900. Sp. I. 1143/2. sz. a. hozott végzésével az 1893: XVIII. t.-cz. 27. §-ának 2. p. alapján emelt kifogásnak helyt adott, a pert megszüntette s a felperest költségben marasztalta, mert „a kereset tartalmából és a felperesnek az előadásából kitünik, hogy a felperes az alperesnek, a ki borkereskedő, kereskedelmi utazója volt, a ki pénzek beszedésére volt nála alkalmazva s minthogy a kereskedelmi utazó az 1884: XVIII. t.-cz. 92. §-a értelmében kereskedősegédnek tekintendő, a közte s a kereskedő között a munkaviszony tartama alatt felmerült vitás kérdés eldöntése az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-a értelmében a közigazgatási eljárás alá tartozik".

Iparos és segéd közti viszony. *Utazó pénzbeszedő kereskedősegéd.*

E szerint a dárdai kir. járásbiróság és Baranya vármegye baranyavári járásának főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Az eljárást a közigazgatási hatóság, mint iparhatóság hatáskörébe kellett utalni, mert az előadott tényállásból, különösen a felek közötti jogviszonyt szabályozó A) alatti szerződésből az tünik ki, hogy H. Adolf K. Ármint az uton töltött időre járó dijazáson felül évi fizetés mellett utazó-pénzbeszedőnek fogadta fel, ő tehát az 1884: XVII. t.-cz. 98. §-ára és az 1875: XXXVII. t.-cz. 45. §-ára tekintettel H. Adolf kereskedelmi meghatalmazottjának, illetőleg kereskedősegédjének tekintendő, a kinek ebből a jogviszonyból származó követelése az 1884: XVII. törvényczikk 176. §-ának rendelkezése szerint az iparhatóság megbirálása alá tartozik, mert továbbá H. Adolfnak az a védekezése, hogy K. Ármin azért nem kereskedelmi utazó alkalmazott, mert őt közös költségre a villányi horkereskedő-csoport fogadta fel, az A) alatti szerződésnek fent idézett tartalmával szemben a hatáskör kérdésének eldöntésénél figyelembe nem vehető.

74.

Fegyencz-munkát bérlő vállalkozás ipari foglalkozás.

A fegyenczek munkaerejét kibérlő vállalkozó és üzletvezető segédje között a munkaviszony megszűnéséből felmerült ügyben az eljárás az iparhatóság elé tartozik.

(1899. márczius 8. 1899. évi 12.908. I. M. sz.

A kir. ministerium B. Ferencz soproni lakosnak H. Sámuel bécsi lakos mint H. és B. bécsi czégnek volt beltagja és jogutódja ellen szolgálati bizonyitvány kiadása és 120 frt megfizetése iránt inditott ügyben a soproni királyi járásbiróság és Sopron szab. kir. város rendőrfőkapitánya mint iparhatóság között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi márczius hó 8. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. Ferencz soproni lakos panaszt emelt Sopron szab. kir. város rendőrfőkapitánya, mint elsőfoku iparhatóság előtt H. Sámuel bécsi lakos mint H. és B. bécsi czég beltagja és jogutódja ellen szolgálati bizonyitvány kiadása és 120 forint munkabér megfizetése végett. B. Ferencz panaszát arra alapitotta, hogy ő a most nevezett czégnek a soproni országos fegyintézetben berendezett vargamühelyében mint üzletvezető volt alkalmazva, a mely állásából felmondás s szolgálati bizonyitvány kiadása nélkül elbocsátta-

tott, miért is ugy a bizonyitvány kiadását, mint a három havi felmondási időre járó munkabérének megfizetését követeli.

Iparos és segéd közti viszony.

Sopron szab. kir. város rendőrfőkapitátánya 1897. évi szeptember hó 13-án 9749. sz a. kelt átiratával a panaszt illetőségből a soproni királyi járásbirósághoz tette át s ezt az eljárását azzal indokolta, hogy az 1884. évi XVII. t.-cz. 183. §-ának *k*) pontja értelmében a fegyintézetek ipari foglalkozása és igy az alkalmazott munkások is az ipartörvény rendelkezései alá nem tartoznak.

Fegyencz munkát bérlő vállalkozás ipari foglalkozás.

A soproni királyi járásbiróság a hozzátett panasz tárgyalására határnapot tüzött ki, azonban alperesnek pergátló kifogása alapján 1898. évi junius hó 13-án 1898. Sp. III. 90/3. sz. a. hozott végzésével a pert hatáskör hiányából megszüntette, mert az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 55. §-a, illetőleg az 1884. évi XVII. t.-cz. 176. §-a rendelkezései szerint ezen per tárgyát képező jognak eldöntése első sorban az illetékes iparhatóság hatáskörébe tartozik.

Ilyenformán a biróság és közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merülvén fel, annak elintézéseül a közigazgatási hatóságnak hatásköre volt megállapitandó, mert 1884. évi XVII. t.-cz. 183. §. *k*) pontja értelmében csak a fegyintézet által üzött ipari foglalkozás, vagyis a fegyenczek munkaerejének a fegyintézet mint önálló vállalkozó által ipari czélokra való hasznositása nem esik az ipartörvény rendelkezései alá; ellenben a fegyintézetben elhelyezett fegyenczek munkaerejét kibérlő vállalkozónak az a foglalkozása, melylyel a kibérelt munkaerőt saját ipari czéljaira felhasználja, nem tekinthető a fegyintézet ipari foglalkozásának s igy ez az ipartörvény általános szabályai alá esik.

Ebben az adott esetben pedig oly vitás kérdésről van szó, mely a soproni fegyházban elhelyezett fegyenczek munkaerejét kibérlő H. és B. czég, illetőleg ennek jogutódja és az ez által a nevezett fegyházban berendezett vargamühelyben alkalmazott B. Ferencz üzletvezető segéd között a munkaviszony megszünéséből merült fel, ennélfogva e vitás kérdésnek eldöntése az 1884. évi XVII. t.-cz. 176. §-a alapján a közigazgatási hatáskörébe volt utalandó.

75.

Fogyasztási adóbérletben alkalmazott kereskedősegéd járandóságai iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik.

Fogyasztási adóbérletben alkalmazott kereskedősegéd.

(1900. augusztus 19. 1900. évi 43.680. I. M. sz.)

A kir. minsterium Sch. Ábrahám, mosorini lakosnak „R. Károly és N., K., B.,“ titeli czég ellen 464 frt 75 kr. s jár. megfizetése végett inditott ügyében az ujvidéki kir. tör-

Iparos és segéd közti viszony.

Fogyasztási adóbérletben alkalmazott kereskedősegéd.

vényszék és a titeli járási főszolgabiró, mint iparhatóság között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1900. évi augusztus hó 19. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vévén, következően határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Sch. Ábrahám mosorini lakos a titeli főszolgabiróhoz 1899. évi október hó 1-én beadott „keresete"-ben, helyesen panaszában azt adta elő, hogy őt „R. Károly és N., K., B." titeli czég, mint alkalmazottat, illetőleg a czég egyik fogyasztási adóbérlete részére, mint kezelőtisztet 1897. évi január hó 1-étől kezdve havi 50 frt fizetés és szabad lakás kikötése mellett felfogadta, 1899. évi április hó 20-án azonban felmondás nélkül jogtalanul elbocsátotta.

Három hónapi felmondási időre 133 frt 50 krt, lakás egyenértéke fejében 40 frtot, költözködési jutalék czimén 24 frtot, betegsége alatt visszatartott fizetés czimén 185 frt 50 krt, ez időre lakbér czimén 24 frtot, gyógykezelési költség czimén 27 frtot, külön munkáért 50 frtot, 4 frtot, 25 frtot, a czég érdekében tett utazás körüli kiadásért, 9 frtot, illetékért 19 frt 75 krt, összesen 539 frt 75 krt számitott fel és miután a czégtől 75 frtot megkapott, a czégnek 464 frt 75 kr. tőkének, kamatjának és a költségnek megfizetésére való kötelezését kérte.

A titeli járási főszolgabiró 1899. évi október hó 12-én 10.607/kig. 1899. sz. alatt hozott határozatával Sch. Abrahámot „az illetékes polgári birósághoz utasitotta, mert a kereset tárgyának értéke 50 frtot meghalad, az ügy alapos megbirálása pedig bővebb bizonyitást követel" (az 1884: XVII. t.-cz. végrehajtása iránt 1884. évi augusztus hó 26-án 39.266. sz. a. kibocsátott földm. ipar és kereskedelmi ministeri rendelet 62. §-a).

Sch. Ábrahám erre 1899. évi november hó 2-án a titeli kir. járásbirósághoz adta be ugyanazt a keresetet; keresetét azonban 1899. évi november hó 3-án 1899. Sp. I. 394/1. sz. a. hozott végzésével a kir. járásbiróság hivatalból visszautasitotta, mert az idézett ministeri rendelet 62. §-ának a szabálya csak az iparkihágásokból származó kártéritési követeléseknek itt elő nem forduló esetében alkalmazandó, a kereskedő és segédszemélyzete közötti viszony rendezése ellenben az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-a alapján az iparhatóság hatáskörébe tartozik. Az ujvidéki kir. törvényszék felebbezési tanácsa 1900. évi január hó 22-én 1899. E. 86. szám alatt elt határozatával a kir. járásbiróságnak ezt a végzését helyenhagyta.

E szerint az ujvidéki kir. törvényszék és a titeli járás főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel.

A jelen ügyben a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani, mert:

Iparos és segéd közti viszony. *Fogyasztási adóbérletben alkalmazott kereskedő-segéd.*

a kereset tartalma nem enged kétséget a tekintetben, hogy Sch. Ábrahám keresetét a czég ellen, mint a czég üzleti alkalmazottja, tehát annak a segéde, ennek az alkalmaztatásnak az alapján felmondási időre eső járandósága iránt inditotta; az 1884. évi XVII. t.-czikknek az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 55. §-a alapján a kereskedői segédszemélyzet szolgálati viszonyaira is alkalmazandó 176. §-ának rendelkezése pedig az elsőfoku iparhatóságnak (ez községekben a szolgabiró, l. az 1884 : XVII. t.-cz. 166. §-át) hatásköréhez utasitja azoknak a vitás kérdéseknek az eldöntését, a melyek az iparos munkaadó és a segédje között a munkaviszony tartama alatt fennálló kölcsönös kötelezettségek teljesitésére vagy a munkaviszony megszünéséből keletkező kártéritési követelésekre vonatkozóan merülnek fel.

76.

Fogyasztási adók kezelésére kereskedő czégnél alkalmazott üzletvezető.

Kereskedő részéről a fogyasztási adó kezelésére felfogadott üzletvezetőnek a szolgálati viszonyból származó követelése a közigazgatási hatóság elé tartozik. A kereskedősegédi alkalmaztatással létesült szolgálati viszony jogi természetén nem változtat az, hogy a kereskedősegéd a kereskedő czégnek (divat- és kézmüárus czég) más vállalatában a fogyasztási adók kezelésében vett részt.

(1903. február 4. 1903. évi 4524. I. M. sz.; 1902. évi 19.808/VIII. K. M. sz.; 1902. évi 25.034. P. M. sz.)

A kir. ministerium F. S.-nek „H. testvérek" czég elleni 354 kor. 22 fill. és jár. iránti ügyéből a dévai kir. járásbiróság és Déva város tanácsa között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1903. évi február hó 4. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: F. S. dévai lakos, a dévai kir. járásbiróság előtt 1898. évi február hó 15-én azt a keresetet adta elő, hogy „H. testvérek" czég őt 1897. évi május hó 1-étől évi 800 frt fizetés mellett az ital- és fogyasztási adók kivetésénél mint üzletvezetőt alkalmazta, 1898. évi február hó 5-én azonban a szolgálatból felmondás nélkül elbocsátotta; kérte ennélfogva az alperesnek a felmondási időre járó 200 frtban, utiköltség czimén 10 frtban, azonban az előlegül felvett 32 frt 89 kr. levonásával 177 frt 11 krban elmarasztalását.

Iparos és segéd közti viszony. *Fogyasztási adók kezelésére kereskedő czégnél alkalmazott üzletvezető.*

A kir. járásbiróság az 1898. évi február hó 22-én 2033/98. sz. a. hozott végzésével az alperes pergátló kifogásának helyt adva, a pert megszüntette, mert habár a felperes az ipartestület békéltető bizottságánál panaszt emelt és ez magát illetéktelennek nyilvánitotta, neki, mint kereskedősegédnek nem az ipartestület békéltető bizottsága, hanem az iparhatóság előtt kellett volna panaszt emelnie és csak ennek határozatával indithat keresetet a biróság előtt, azt pedig nem bizonyitotta a felperes, hogy a törvény e rendelkezésének eleget tett volna.

Ezek után 1898. évi márczius hó 2-án Déva város tanácsához, mint elsőfoku iparhatósághoz fordult keresetével a felperes, kérve a czégnek a fentebb részletezett 177 frt 11 krban elmarasztalását. A városi tanács azonban az alperes kifogására az 1899. évi deczember hó 24-én 5040/98. sz. a. hozott határozata szerint szintén nem állapitotta meg hatáskörét, mert sem H. testvéreket iparosoknak vagy kereskedőknek, sem P. S.-t iparos vagy kereskedőknek nem tekintette és mert az 1884: XVII. t.-cz. 183. §-a *d)* pontjának rendelkezését vette figyelembe, mely szerint az állami egyedáruság tárgyait képező ügyek az ipartörvény rendelkezései alá nem esnek, már pedig az állami husfogyasztási, a borital és a szeszital-kimérési adók szedése az állami egyedáruság fogalma alá esőnek tekintendő.

Az előadottak értelmében a dévai kir. járásbiróság és Déva város tanácsa között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Megállapittatik mindenekelőtt, hogy az adóbeszedési jog nem állami egyedáruság, a miért is Déva város tanácsa, mint iparhatóság határozatának ez az indoka teljesen figyelmen kivül hagyatik.

A felperes által bemutatott s az iratok között fekvő adóügyi szaklapból (Italmérés) kitetszik, hogy H. testvérek pályázatot hirdettek üzletvezetői állásra.

A beszerzett czégkivonat szerint H. testvérek czég a kereskedelmi czégjegyzékbe be van vezetve.

Felperes keresete, illetőleg panasza szerint a H. testvérek bejegyzett kereskedelmi czég, mely üzletvezetői állásra hirdetett pályázatot, felperest ilyen minőségben fogadta fel, meghatározott évi fizetéssel és felperes egyenesen erre az üzletvezetői alkalmazásra alapitottan intézte az alperes kereskedelmi czég ellen keresetét, illetve panaszos kérését.

Az a körülmény, hogy a pályázati hirdetés az alkalmazandó üzletvezetőtől a fogyasztási adók kezelésében való jártasságot kivánt, valamint, hogy felperes nem csak az alperes czég üzletköréül a czégjegyzékben megjelölt divat- és kézmüáru kereskedésnél, hanem a czég egy más vállalatában, a fogyasztási adók kezelésében is, vagy épen csak ebben a kezelésben vett tényleg és önkéntesen részt, a közte és a

czég között eredetileg az üzletvezetőként, tehát kereskedői segédszemélyként való alkalmaztatásra mutató elnevezés mellett létesült szolgálati viszony jogtermészetén nem változtathat.

Iparos és segéd közti viszony.

Felperes ennélfogva mint az alperesi bejegyzett kereskedelmi czég segédszemélyzetéhez tartozó alkalmazott, tehát mint ennek segéde állott alperes czéggel szolgálati viszonyban s igy a felmondási időre igényelt fizetés és utiköltség iránti követelésének elbirálása, mint olyan, a mely az 1875: XXXVII. t.-cz. 55. §-a és az 1884: XVII. t.-cz. 92. §-a alapján a kereskedő illetőleg iparos és segédje közt a munkaviszony megszünéséből keletkező kártéritésre vonatkozik, az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-a alapján az elsőfoku iparhatóság (1884:XVII. t.-cz. 166. §-ának I. pontja) hatáskörébe tartozik.

Fogyasztási adók kezelésére kereskedő czégnél alkalmazott üzletvezető.

77.

Takarékpénztári könyvvezető által felmondási időre követelt fizetés iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik.

Részvénytársasági könyvvezető kereskedősegéd.

(1899. évi julius 12. 1899. évi 24094/I. M. sz.)

A kir. ministerium Sz. Géza haraszti lakosnak a d . . . i takarékpénztár részvénytársaság ellen 300 frt és járulékai megfizetése végett inditott ügyben a dunavecsei főszolgabiró és a kalocsai kir. járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi julius hó 12. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vévén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Sz. Géza a dunavecsei járás főszolgabirája előtt azt a panaszt emelte, hogy őt a d . . . i takarékpénztár részvénytársaság, melynek szolgálatában mint könyvvezető volt alkalmazva, felmondás nélkül elbocsátotta; mivel azonban a takarékpénztárnak jogos oka arra nem volt, hogy őt felmondás nélkül elbocsássa, azt a kérelmet terjesztette elő, hogy a takarékpénztár a három havi felmondási időre járó 300 frtnyi fizetés megtéritésére köteleztessék.

A dunavecsei járás főszolgabirája 1899. évi márczius hó 2-án 2323. sz. a. kelt határozatával a panaszt illetékesség hiányából elutasitotta, mert az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 193. §-a szerint a részvénytársaságok szolgálatában álló hivatalnokokra a kereskedelmi törvénynek a meghatalmazottakra vonatkozó intézkedései lévén alkalmazandók s a részvénytársaságok alkalmazottai a kereskedelmi törvény I. R. 6. czimében emlitettek közé nem tartozván, az ily hivatalnokok által fizetéseik megtéritésére inditott kereseteik a kereskedelmi törvény értelmében birálandók el.

Erre Sz. Géza keresetét 1899. Sp. I. 106. sz. a. a kalo-

Iparos és segéd közti viszony. *Részvénytársasági könyvvezető kereskedősegéd.*

csai kir. járásbirósághoz nyujtotta be, mely azonban 1899. évi április hó 2-án a most idézett sz. a. hozott végzéssel a keresetet hatáskör hiányából hivatalból visszautasitotta, mert a részvénytársaság, mint kereskedő és alkalmazottjai közt fennálló viszonyból keletkező és a kölcsönös kötelezettségek teljesitésére vonatkozó vitás kérdések eldöntése a kereskedelmi törvény I. R. 6. czime értelmében az 1872. évi VIII. t.-cz. helyébe lépett 1884. évi XVII. t.-czikben szabályozott iparhatóság hatáskörébe tartozik.

Ilyformán hatásköri összeütközés esete merült fel a dunavecsei járás főszolgabirája és a kalocsai kir. járásbiróság között, melynek elintézéseül a közigazgatási hatóság hatásköre volt megállapitandó:

mert a kereskedelmi térvény 4. §-a értelmében e törvénynek a kereskedőkre vonatkozó határozatai a kereskedelmi társaságokra is alkalmazandók és ehhez képest a részvénytársaság és kereskedelmi segédszemélyzete közötti viszonyok is a kereskedelmi törvény 55. és következő §§-ai, valamint az 1884. évi XVII. t.-czikkben foglalt ipartörvénynek idevonatkozó határozatai szerint itélendők meg, tehát a részvénytársaság segédszemélyzetének a szolgálati viszony megszünéséből keletkező kártéritési követelései a törvény rendes utjának fentartása mellett az 1884. évi XVII. t.-cz. 176. §-ban körülirt közigazgatási eljárás alá tartoznak;

mert továbbá a könyvvezető a kereskedelmi törvény 57. §-a, valamint az 1884 : XVII. t.-cz. 92. §-a szerint is kereskedő segédének tekintendő és végre

mert Sz. Géza, mint a d . . . i takarékpénztár részvénytársaság könyvvezetője, tehát mint segéd emelt a szolgálati viszony megszüntéből eredt kárkövetelést, a melynek megitélésénél az a körülmény, hogy ő segédi minősége mellett egyuttal a részvénytársaság meghatalmazottjának is tekinthető-e és hogy igy reá nézve a kereskedelmi törvény 193. §-ának rendelkezése is alkalmazható-e, jelentőséggel nem bir.

78.

Biztositó társasági ügynök mennyiben kereskedősegéd?

Biztositó társaság által volt ügynöke ellen, szolgálati viszony alapján kapott előleg és átalány visszatéritése iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik.

Kereskedői segédszemélyzet alatt mindazokat a személyeket kell érteni, akik valamely kereskedőhöz, mint főnökhöz szolgálati viszonyban állanak és annak üzletében állandóan alkalmazva, kereskedelmi természetü tevékenységüket annak szentelik.

Havi átalány, napidij és provizió mellett állandóan alkalmazott szerzőközeg kereskedősegéd. A kereskedés is az iparágak közé tartozik.

Iparos és segéd közti viszony. *Biztositó társasági ügynök mennyiben kereskedősegéd?*

(1901. junius 12. 1901. évi 49.166. I. M. sz.)

A kir. ministerium a „cs. kir. szab. adriai biztositó társulat magyarországi osztálya" bejegyzett czégnek B. Gusztáv elleni 369 kor. 47 fill. és járulékai iránti ügyéből a budapesti IV. ker. kir. járásbiróság és Budapest székes-főváros IV. kerületének elöljárósága, mint iparhatóság között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján az 1901. évi junius hó 12-én tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A „cs. kir. szab. adriai biztositó társulat magyarországi osztálya" budapesti bejegyzett czég 1900. évi junius hó 20-án 1900. Sp. VII. 1160/1. sz. a. a budapesti IV. ker. kir. járásbirósághoz beadott keresetében azt adta elő, hogy B. Gusztáv ügynök kaposvári lakos „ügynöki viszonyából kifolyólag" 309 korona 47 fillérrel adósa; kérte az alperesnek ebben a tőkében, kamatjában és a perköltségben elmarasztalását.

A kir. járásbiróság 1900. évi julius hó 24-én SP. VII. 1160/2. sz. a. kelt végzésével az alperes pergátló kifogásának helyt adva, a pert megszüntette, mert azt állapitotta meg, hogy az alperes a felperesnek 200 korona havi átalánynyal fizetett állandó alkalmazottja és igy a kereset, a melynek tárgya a szolgálatból kifolyólag adott előlegek és átalányok, az iparhatóság elé tartozván, a polgári pert iparhatósági eljárásnak kell megelőznie.

A felperes erre 1900. évi október hó 29-én 33.436. sz. a. Budapest székes-főváros IV. kerületének elöljáróságához fordult panaszával, az elöljáróság azonban megtartott tárgyalás után 1900. évi november hó 27-én 35.146/900. sz. a. hozott határozatával a panaszost panaszával el-, illetőleg a rendes birói utra utasitotta. Mert „beigazolást nyert, hogy a panaszlott a panaszos társaságnál mint ügynök volt alkalmazva, ennélfogva az iparhatóság illetékessége hivatalból leszállitandó volt, mivel az ügynöki alkalmaztatás nem az 1884. évi XVII. t.-cz. rendelkezései alá vonható ipari munkaviszony és az ipartörvény rendelkezései, következéskép az iparhatóság illetékessége alá nem tartozik".

A panaszos ezek után 1900. évi deczember hó 5-én 2330/1. sz. a. ismét a budapesti IV. ker. kir. járásbirósághoz adta be keresetét, mire a kir. járásbiróság 1901. évi február hó 8-án Sp. VII. 2330/3. sz. a. hozott végzésével az ügyet

Iparos és segéd közti viszony.
Biztositó társasági ügynök mennyiben kereskedősegéd?

a „nemleges illetékességi összeütközés elbirálása“ végett a kir. igazságügyministerhez terjesztette fel.

A felek közötti jogviszonyt szabályozó, valódiságára s tartalmára nézve nem vitás 2/a. okirat szerint a felperes 1900. évi január hó 27-én, 1900. évi február hó 1-ével szerzőközegi minőségben alkalmazta az alperest, a kinek kötelessége volt tevékenységét kizárólag a felperes részére eszközlendő életbiztositások szerzésére szentelni s minden tekintetben a felperes utasitásai értelmében eljárni. Ennek ellenszolgálata fejében 200 korona havi átalányban, 10 korona utazási napidijban, II. oszt. vasuti és a kocsin utazás megtéritésében, Budapesten és Kaposvárott azonban napidij helyett az okiratban meghatározott feltételek mellett létesitett biztositások után az első évben a dijfizetés arányában $1^1/_2\%$ jutalékban állapittatott meg az alperes szolgálati járandósága; kikötötték a felek azt is, hogy a létesitett megállapodás mindkét részről minden előzetes felmondás nélkül bármikor felbontható.

A jelen ügy elbirálásánál mindenekelőtt tisztába hozandó, vajjon B. Gusztáv alperes kereskedői segédnek tekinthető-e és mint ilyen a kereskedői segédszemélyzet alá sorozható-e?

Kereskedői segédszemélyzet alatt mindazon személyek értendők, a kik valamely kereskedőhöz — a milyennek a kereskedelmi törvény 4. §-a értelmében a felperes czég is tekintendő — mint főnökhöz szolgálati viszonyban állanak és annak üzletében állandóan alkalmazva, kereskedelmi természetü tevékenységüket annak szentelik.

Minthogy pedig a fent megállapitott tényállás szerint az alperes az uton töltött időre járó külön dijazáson, illetőleg százalékos jutalékon felül havi dijazás mellett, állandóan volt a felperesnél alkalmazva és összes tevékenységét kizárólag a felperesnek volt köteles szentelni, ennélfogva kereskedősegédnek kell őt minősiteni;

minthogy az iparágak közé az 1884 : XVII. t.-cz. 1. §-a szerint a kereskedés is tartozik, minthogy továbbá az 1875 : XXXVII. t.-cz. 55. §-ának és az 1884 : XVII. t.-cz. 88—99. §§-ainak rendelkezéseiből kitünően a kereskedősegéd szolgálati viszonyára az 1884 : XVII. t.-cz. szabályai irányadók és minthogy az 1884 : XVII. t.-cz. 176. §-a szerint a munkaviszony megszünéséből keletkező kártéritési kérdések az iparhatóság által döntendők el, ennélfogva ez az ügy, melynek a szolgálati viszony alapján kapott előlegnek és átalánynak a szolgálati viszony megszünése okából visszatéritése a tárgya, a közigazgatási hatóság, mint iparhatóság hatáskörébe tartozik.

79.

Biztositó társaságnak elbocsátott (évi fizetés mellett alkalmazott) főügynökségi főnöke által a társaság

ellen fizetés megtéritése iránt inditott ügyben az eljárás első sorban az iparhatóság elé tartozik.

(1901. deczember 18. 1901. évi 39.596. I. M. sz.)

Iparos és segéd közti viszony. *Biztositó társaság főügynökségi főnöke kereskedősegéd.*

A kir. ministerium D. Károly főügynökségi főnök aradi lakosnak a „N. biztositó részvénytársaság" ellen 233 korona 13 fillér és járulékai iránt ügyéből a budapesti IV. ker. kir. járásbiróság és Budapest székesfőváros VII. kerületének előljárósága között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi deczember hó 18-ik napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: D. Károly aradi lakos 1901. évi február hó 19-én 9762. és 1901. márczius 14-én 14.804. szám alatt panaszszal fordult Budapest székesfőváros VII. kerületének előljáróságához, mint iparhatósághoz, előadván, hogy a „N. biztositó részvénytársaság", a mely őt „főügynökségi főnök" czimmel és évi 2800 korona fizetéssel és jutalékkal alkalmazta, 1899. évi november havában a szolgálatból elbocsátotta; kérte ennélfogva a társaságnak a február, illetőleg a márczius havi 233 korona 33 fillér fizetésben elmarasztalását.

Az előljáróság 1901 évi április hó 14-én 9762. és 14.804. szám alatt hozott határozataival illetékességét leszállitotta, mert az 1884: XVII. törvényczikkbe foglalt ipartörvény 176. §-ának rendelkezései szerint az iparhatóság csupán az iparosok és azok alkalmazottai között felmerülő vitás kérdések elbirálására illetékes, a panaszos mint balesetbiztositási részvénytársasági főhivatalnok pedig iparosnak nem tekinthető.

D. Károly erre a februári és a márcziusi 233 korona 33 fillér, 233 korona 33 fillér fizetés iránt 1901. évi május hó 4-én Sp. IV. 666. és 667. szám alatt, továbbá az áprilisi és a májusi fizetés vagyis 466 korona 66 fillér iránt 1901. évi augusztus hó 14-én Sp. IV. 1156. szám alatt a budapesti IV. kir. járásbiróságnál inditott pert, a kir. járásbiróság azonban 1901. évi október hó 4-én 1901. Sp. IV. 666 12. szám alatt hozott végzésével az alperes pergátló kifogása következtében az egyesitett három pert megszüntette, mert a felek közötti jogviszony kereskedelmi alkalmazotti jogviszony természetével bir, a felperes ebből a jogviszonyból származó követelését érvényesiti, erre pedig első sorban az iparhatóság bir hatáskörrel.

Az ekkép támadt hatásköri összeütközés elintézéséül a közigazgatási hatóság mint iparhatóság hatáskörébe kellett az ügy eldöntését utasitani, mert felperes a megállapitott tényállás szerint bizonyos jutalékon felül évi fizetés mellett állandóan volt az alperesnél alkalmazva, az alperes üzleti körében kereskedelmi természetü tevékenységet teljesitett és

Iparos és segéd közti viszony.
Biztositó társaság főügynökségi főnöke kereskedősegéd.

igy őt a kereskedői segédszemélyzethez tartozónak kell tekinteni, minthogy pedig az 1875: XXXVII. t.-cz. 4. §-ának rendelkezéséhez képest a kereskedelmi törvénynek a kereskedőkre vonatkozó határozatai a kereskedelmi társaságokra is alkalmazandók, minthogy továbbá az 1884: XVII. t.-cz. 92., 99. §-ai értelmében az ipartörvény megfelelő rendelkezései a kereskedősegédek jogviszonyaira is irányadók és minthogy a részvénytársaság és segédszemélyzete közötti jogviszony, valamint a munkaviszony megszünéséből felmerülő kártéritési követelés érvényesitésére az 1884: XVII. t.-cz. 176. §-a első sorban az iparhatóság hatáskörét állapitja meg: a felperes által a munkaviszony megszünéséből keletkezett kártéritési követelés elbirálására a közigazgatási hatóság bir hatáskörrel.

3. Mezei munkabéri viszony.

80.

Földnek részért megmunkálása.

Földnek részért való megmunkálásából származó követelés iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás.

Mezei munkás fogalma.

(1897. január 20. 1896. évi 72.647/I. M. sz.)

A kir. ministerium H. Vazul és P. Illés ópécskai lakosoknak F. Károly ópécskai lakos ellen kukoriczaföld megmunkálása alapján követelt 12 frt, illetőleg 11 frt és járulékai iránt inditott ügyében a pécskai kir. járásbiróság és a pécskai főszolgabiró közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi január hó 20. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügy a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: H. Vazul és P. Illés ópécskai lakosoknak F. Károly ópécskai lakos ellen kukoriczaföld megmunkálása alapján követelt 12 frt iránt az ópécskai községi biróság előtt inditott ügye az 1877: XXII. t.-cz. 25. §-a és az 1893: XVIII. törvényczikk 225. §-a értelmében a pécskai kir. járásbiróság elé kerülvén, a felperesek a nevezett kir. járásbiróságnál azt adták elő, hogy ők az alperes kukoriczaföldjét a termés negyedrésze fejében megmunkálták, de alperes a kukoriczatermést részükre behordatni, bár erre köteles lett volna, elmulasztotta, a töktermésben pedig őket egyáltalában nem részesitette és ezért azt a kérelmet terjesztették elő, hogy a biróság az alperest 5 frt fuvarköltségben és két szekér tök egyenértékeül 6 frtban, összesen tehát 11 frt összegben és járulékaiban marasztalja el.

Mezei munkabéri viszony. *Földnek részért megmunkálása.*

A pécskai kir. járásbiróság az alperesnek ama kifogása folytán, hogy a felperesek az ő mezei munkásai voltak és hogy az 1876: XIII. t.-cz. alá esnek, az ügyet a közigazgatási hatóságok elé utasitotta, a pécskai főszolgabiró ellenben a felek közt fennállott jogviszonyt haszonbérletnek tekintvén, a felperesek követelésének érvényesitését birói utra tartozónak jelentette ki és igy hatásköri összeütközés merült fel a biróság és közigazgatási hatóság között.

A felperesek, minthogy részes munkát teljesitettek, az 1876: XIII. t.-cz. 3. §-ának *c)* pontjánál fogva nem voltak az alperessel szemben cselédeknek tekinthetők. De nem lehetett őket az 1876: XIII. t.-cz. 84. és következő §-ai alá eső *) mezei munkásoknak sem tekinteni, mert nem végeztek ugy, mint az aratók, nyomtatók, cséplők és hasonló munkások egy bizonyos fajtáju és megszakitás nélkül egyfolytában teljesitendő munkát, hanem az alperes kukoriczaföldjének megmüvelésével járó igen különböző fajtáju s különböző időben teljesitendő munkák összességére vallalkoztak a termés egy negyedrésze fejében.

Hogy az 1876: XIII. t.-cz. 84. és következő §-ainak rendelkezése alá eső mezei munkások alatt a törvény az ilyen társas viszonyban levő állandó munkásokat nem, hanem csak azokat a mezei munkásokat kivánta érteni, a kik megszakitás nélkül, egyfolytában teljesitendő mezei munka elvégzésére vállalkoznak, kitünik a törvénynek különösen 86., 87. és 88. §-aiban foglalt szigoru és kivételes intézkedéseiből, a melyek éppen szigoru és kivételes természetüknél fogva nem mutatkoznak észszerüen alkalmazhatóknak azokra, a kik a mezei gazdával hosszabb mezőgazdasági időszakot felölelő állandó társas viszonyba lépnek.

Miután tehát a felperesek nem tekinthetők sem cselédeknek, sem mezei munkásoknak, arról pedig, hogy napszámosok volnának, szó sem lehet,

miután továbbá az 1876: XIII. t.-cz. csak a cselédek, mezei munkások és napszámosok jogviszonyaival foglalkozik és igy a felperesek jogviszonyai az idézett törvényben tárgyalt kérdések közé nem tartoznak;

miután végül az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-a csak az idézett törvényben tárgyalt kérdések iránt támadható viták elintézését utalja a közigazgatási hatóságok elé:

ennélfogva H. Vazul és P. Illés ópécskai lakosoknak F. Károly ópécskai lakos ellen inditott ügye nem közigazgatási, hanem birói utra tartozik.

---

*) Ez időszerint a mezőgazdasági munkásokról az 1898: II. t.-cz. rendelkezik.

81.

Mezei munkabéri viszony. *Munkára közösen vállalkozó napszámosok közti jogviszony.*

Munkára közösen vállalkozó napszámosok közt e jogviszonyból támadt ügyekben az eljárás birói útra tartozik.

(1900. márczius 14. 1900. évi 5487. I. M. sz. a.)

A kir. ministerium Cs. Lajos gyergyó-csomafalvi lakosnak G. Ferencz gyergyó-alfalui lakos 9 frt 72 kr., P. Ignácz gyergyó-alfalvi lakos ellen 6 frt 91 kr., Sz. Márton gyergyó-alfalvi lakos ellen 3 frt 15 kr., P. Antal Lajos gyergyó-alfalvi lakos ellen 3 frt 27 kr., P. Antal Mihály és K. Márton gyergyó-alfalvi lakosok ellen 13 frt 94 kr. és R. Dénes gyertyó-alfalvi lakos ellen 2 frt 25 kr. és járulékai megfizetése végett inditott ügyeiben a gyergyó-szent-miklósi kir. járásbíróság és a gyergyó-szent-miklósi járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi márczius hó 14. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Az eljárás ezekben az ügyekben a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Cs. Lajos Gyergyó-Alfalu községi birósága előtt megperelte a következő gyergyó-alfalui lakosokat s pedig G. Ferenczet 9 frt 72 kr., P. Ignáczot 6 frt 91 kr., Sz. Mártont 3 frt 15 kr., P. Antal Lajost 3 frt 27 kr., P. Antal Mihályt és K. Mártont 13 frt 94 kr. és R. Dénest 2 frt 25 kr. megfizetése végett. Mind a hatrendü keresetének alapjául Cs. Lajos azt adta elő, hogy a most nevezett alperesek vele s más munkásokkal együtt a dornai faüzletnél munkát vállaltak egyenlő kötelezettség és egyenlő osztozás mellett olyformán, hogy a fuvarosok által egy bizonyos helyre összehordott fát 12 kr. egységárért rakásba rakják és ezt a munkát mindaddig folytatják, a mig a faszállitás tart. A munka megkezdése után a fentebb nevezett alperesek a munkaadótól több bért vettek fel, mint a mennyi őket a teljesitett munkaidőre való tekintettel megillette volna, a munkaadó a többletet a munkában maradt társak keresményéből a munka bevégeztével levonta. Ezek most, a kiktől a kilépetteknek (az alpereseknek) kifizetett többlet levonatott, megbizták Cs. Lajost, hogy a levont munkadijakat a kilépettektől per utján szedje be.

Gyergyó-Alfalu községi birósága 1898. évi julius hó 25-én kelt itéleteivel mind a hat perben elmarasztalta alpereseket, a kik ügyüket a gyergyó-szent-miklósi kir. járásbiróság elé vitték. A kir. járásbiróság 1898. évi augusztus 17-én 1898. Sp. 646., 647., 648., 649., 650. és 651. sz. a. kelt végzéseivel a hat ügyet azzal küldte vissza a községi biróságnak, hogy emez ügyek nem tartoznak hatáskörébe, mert

ezen a munkás és munkadó közötti viszonyból származó nem kártéritési ügy elbirálására a közigazgatási hatóság illetékes.

Mezei munkabéri viszony.

Munkára közösen vállalkozó napszámosok egymás közti jogviszonya.

Erre Cs. Lajos a gyergyó-szent-miklósi járás főszolgabirájához fordult panaszával. A főszolgabiró azonban 1899. évi márczius 2-án 1062. sz. a. kelt határozatával Cs. Lajost P. Mihály és fentebb megnevezett társai ellen támasztott keresetével elutasitotta, mert a peres felek között támadt jogvita nem a munkaadó és a napszámos közötti jogviszonyból, hanem egy közkereseti társaság jellegét mutató egyesülésből támadt; ennek folytán az ezen viszonyból származó követelés felett a főszolgabiró magát illetékesnek nem tarthatja.

Ilyformán a gyergyó-szent-miklósi kir. járásbiróság és a gyergyó-szent-miklósi járás főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel.

A szóban forgó ügyeknek elbirálása a birói hatáskörbe volt utalandó; mert az 1876. évi XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe csak a gazda és napszámos közötti jogviszonyból támadható viták elintézése tartozik, ezek közé pedig a munkát közösen elvállalt napszámosoknak e jogviszonyból egymás közt keletkezett jogvitái nem sorozhatók; továbbá mert az alperesek ellenében érvényesiteni kivánt követelésnek egy-egy alperesre eső összege a 20 forintot meg nem haladván, a jelen ügy a követelésnek alapul szolgáló jogviszony természetéhez, valamint az érvényesitett követelés nagyságához képest, az 1877. évi XXII. t.-cz. 11. §. 1. pontja és 14. §-a értelmében, a kisebb polgári peres ügyekben eljáró községi bióságnak hatáskörébe tartozik; és igy Gyergyó-Alfalu község kisebb polgári peres ügyekben eljáró birósága 1898. évi julius hó 25-én kelt itéleteivel ezen ügyekben illetékesen határozván, azoknak alperesek által az 1877. évi XXII. t.-cz. 25. §-a, valamint az 1893. évi XVIII. t.-cz. 225. §-a értelmében a kir. járásbiróság elé vitele a törvény rendelkezéseinek megfelelőleg történt.

82.

Szolgálati bér vagy napszám kikötése nélkül irásbeli szerződés, illetőleg munkásigazolvány hiányában mezei munkára kötött szolgálati szerződésből származó követelés iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

Bér vagy napszám kikötése nélkül irás vagy igazolvány hiányában kötött szolgálati szerződés.

(1900. október 24. 1900. évi 60.729. I. M. sz.)

A kir. ministerium Cs. (Sz.) János és neje S. Amália ditrói lakosoknak Cs. (B.) Ágoston ditrói lakos elleni 80 frt és jár. ir. ügyében a gyergyó-szent-miklósi kir. járásbiróság

Mezei munkabéri viszony.
Bér vagy napszám kikötése nélkül irás vagy igazolvány hiányában kötött szolgálati szerződés.

és Csik vármegye gyergyói járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi október hó 24. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következően határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatásköréhez tartozik.

Indokok: Cs. (Sz.) János és neje S. Amália ditrói lakosok a gyergyó-szent-miklósi kir. járásbirósághoz 1898. évi deczember hó 28-án beadott keresetükben azt adták elő, mikép őket Cs. (B.) Ágoston 1898. évi julius 18-án meghivta, hogy a nyári idő folyamán gazdaságában vele együtt közreműködjenek, megigérvén nekik, hogy ha tovább házánál nem maradhatnak, akkor eltávozásuk esetén mindig a tett munkanap után kész fizetni. E meghivás következtében 1898. évi julius 18-ától 1898. évi november hó 19-éig dolgoztak az alperesnél és igy nála mint dolgosok 100 munkanapot tettek. E munkanapok után Cs. (Sz.) Jánosnak napi 50 krajczárjával 50 frt, a feleségének pedig napi 30 krjával 30 frt jár; kérték tehát az alperesnek 80 frtban elmarasztalását.

A kir. járásbiróság 1899. évi január hó 8-án 1898. Sp. 1190/1. sz. a. hozott végzésével „különben sem okmányszerüen kiállitott keresetet" azzal az értesitéssel adta vissza, hogy „annak tárgya munkanapszám lévén, ez ügyben a közigazgatási hatóság van hivatva eljárni s a járásbiróság tárgyi illetékessége nem állapitható meg."

Erre 1899. évi augusztus 1-én a gyergyói járás főszolgabirájához adták be Cs. (Sz.) János és a felesége panaszukat, melynek tartalma az ismertetett keresettől abban különbözik, hogy e panasz szerint az volt a megállapodásuk, „mikép a panaszosok a bepanaszoltnak közgazdaságában velük lakozzanak és mint öreg tehetetlenek mellett a gazdaságban megkivántató munkálatot folytassák, a mely munkálatuk, ha többre terjed azon évnél, akkor mint örökösöket tekintve, birtokkal fogja őket megjutalmazni, ellenesetben ha netalán rövid idő alatt házától eltávoznának, akkor azon időre őket mint napszámosokat köteles kielégiteni."

A főszolgabiró részéről megtartott tárgyaláson Cs. (B.) Ágoston a megállapodást tagadván, azt állitotta, hogy a panaszosoknak, mint keresetnélküli szállástalan rokonainak csupán szállást adott, S. Sándor és neje tanuk ellenben a panaszosok előadását bizonyitották

A főszolgabiró 1899. évi augusztus hó 30-án 3990/99. kih. sz. a. kelt határozatával a panaszosokat keresetükkel az 1876. évi XIII. t.-cz. 119. §-a alapján polgári perre utasitotta, mert ama kérdés eldöntése, hogy a minden szerződés nélkül teljesitett munka ellenértéke fejében tartozik-e és mennyivel tartozik az, a kinek javára a munka végeztetett, polgári perutra tartozik.

A panaszosok az 1899. szeptember 15-én kézbesitett e

határozatra 1899. szeptember 25-én Csik vármegye alispánjához „igénykeresetet" adtak be, melyben követelésüknek részletes tárgyalásra rendelését és a két tanu vallomása és bizonyitása folytán megérdemlett munkadijaik megitélését kérték.

Mezei munkabéri viszony. *Bér vagy napszám kikötése nélkül irás vagy igazolvány hiányában kötött szolgálati szerződés.*

Az alispán e kérést az iratokkal együtt a kir. belügyministerhez terjesztette fel.

Az előadottak szerint hatásköri összeütközés esete merült fel a gyergyó-szent-miklósi kir. járásbiróság és Csik vármegye gyergyói járásának főszolgabirája között.

Az ügyben való eljárást a kir. járásbiróság hatáskörébe kellett utalni.

Cs. (Sz.) János és S. Amália ugyanis sem cselédeknek, sem napszámosoknak nem tekinthetők, mert az előadott tényállásból kitünő jogviszonyuk alapját határozott szolgálati bér vagy napszám kikötése nem képezte s ennélfogva a per alapjául szolgáló viszonyuk az 1876: XIII. t.-cz.-ben meghatározott ismérvekkel nem bir: a közigazgatási hatóság hatásköre tehát e törvény alapján nem állapitható meg, de nem állapitható meg ennek a hatóságnak a hatásköre az 1898: II. t.-cz. alapján sem, mert akár gazdasági munkásoknak, akár gazdasági napszámosoknak lennének a nevezettek tekinthetők, szerződésük és az abból származó követelésük az irásbeli alak, illetőleg a munkásigazolvány hiánya miatt (1898: II. t.-cz. 8. és 46. §§,) a közigazgatási hatóság előtt nem érvényesithető, hanem az a 73. §. értelmében a rendes biróság elé tartozik.

83.

Aratógazda járandóságai iránt a munkaviszony megszünése után inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik.

Aratógazda járandóságai. A munkaviszony megszünésének befolyása a hatáskörre.

(1897. márczius 24. 1897. évi 16.299. I. M. sz.)

A kir. ministerium M. József koritnói lakosnak Z. Lipót és fia galgóczi czég ellen munkabérkövetelés iránt inditott ügyében a pozsonyi kir. itélőtábla és Nyitra vármegye alispánja közt fölmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi márczius 24-én tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: M. József koritnói lakos a galgóczi kir. járásbiróságnál 1893. évi deczember hó 14-én keresetet adott be Z. Lipót és fia galgóczi czég ellen azon az alapon, hogy M. a nevezett czég mezei gazdaságához 1893. évben mint aratógazda lett szerződtetve, azzal, hogy köteles az aratási, cséplési, répamegmüvelési és kiásási munkák teljesitésére 35 pár mezei munkást szerződtetni és a jelzett munkákat telje-

Mezei munkabéri viszony. *Aratógazda járandóságai. A munkaviszony megszünésének befolyása a hatáskörnek.*

siteni. Felperes a munkát teljesitette is, alperes azonban a neki járó 21 mérő buzát visszatartotta.

Alperes ezenkivül kötelezte magát a kapásmunkák körüli felügyeletért felperesnek 47 nap után 1 frtot, vagyis összesen 47 frtot fizetni. E fizetést sem teljesitette alperes. Felperes alperest a 21 mérő buza és 47 frt megfizetésében kérte elmarasztalni.

A biróság az illetékességet alperes kifogására az 1894. évi február hó 28-án 1158. sz. a. kelt végzésével leszállitotta, azzal az indokolással, hogy felperes maga elismerte, hogy gazda és mezei munkás közötti viszony forog fenn s felperes szolgálati bért követel; az a körülmény pedig, hogy alperes a bért kártérités czimén tartotta vissza, az illetékességen nem változtat.

A pozsonyi kir. itélőtábla a galgóczi kir. jbiróság végzését 1894. évi április hó 12-én 1697. szám alatt kelt végzésével indokainál fogva helybenhagyta.

M. József ezután Nyitra vármegye galgóczi járásának főszolgabirójánál adott be panaszt, ki a panaszt 1895. évi május hó 30-án 1230. sz. alatt kelt határozatával, — illetékesség hiányából — visszautasitotta s panaszlót a rendes per utjára utasitotta, azzal az indokolással, hogy a közigazgatási hatóság elé csak a gazda és munkás között még fennálló viszonyból kifolyó kérdések tartoznak, a jelen esetben pedig ez a viszony már 1893. év őszén megszünt.

Nyitra vármegye alispánja ezt a határozatot 1896. évi márczius hó 23-án 23.051/895. számu határozatával helybenhagyta.

Miután ugy a galgóczi kir. járásbirósághoz beadott keresetben, mint a galgóczi járás főszolgabirájához beadott panaszban az adatik elő, hogy Z. Lipót és fia czég M. Józsefet aratógazdául, mezei munkák teljesitésére fogadta fel;

miután az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében*) minden ezen törvényben tárgyalt kérdések iránt a mezei munkás és munkaadója közt támadható viták elintézésére a közigazgatási hatóságok hivatvák, a mennyiben ugyanazon törvény 119. §-ában meghatározott kivétel esete fenn nem forog;

miután ez a kivétel a jelen esetben nem forog fenn, mert M. József keresetét, illetve panaszát nem kártérités czimére alapitá; s végül:

miután az a körülmény, a melynél fogva a galgóczi járás főszolgabirája illetékességét leszállitotta, hogy t. i. a gazda és munkás közötti viszony már 1893. év őszén megszünt, a közigazgatási hatóság hatáskörét meg nem szünteti:

a közigazgatási hatóság hatáskörét, az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-ához képest meg kellett állapitani.

---

*) Ma a mezei munkásokról az 1898 : II. t.-cz. rendelkezik.

84.

Aratórész kiszolgáltatása iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik.

Az a körülmény, hogy az ügy bonyolódottabb természeténél fogva a közigazgatási hatóság rendelkezésére álló bizonyitási eszközökkel alaposan meg nem birálható, a hatáskörre nincs befolyással.

Mezei munkabéri viszony. *Aratórész kiszolgáltatása. Az ügy bonyolódott volta a hatáskör kérdését nem érinti.*

(1897. junius 22. 1897. évi 40.826. I. M. sz.)

A kir. ministerium, P. Albert felperesnek, K. István alperes elleni 107 frt 11 kr. iránti perében, a pápai kir. járásbiróság és Veszprém vármegye alispánja között fölmerült hatásköri összeütközés esetét, 1897. évi julius hó 22. napján tartott tanácsában az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: P. Albert és társai, K. István ellen aratórész kiadatása iránt a pápai járás főszolgabirájánál panaszt emeltek.

A nevezett főszolgabiró 4995/95. szám alatt hozott határozatával panaszosokat követelésük érvényesitésével birói utra utasitotta; mert egyrészről az elvállalt munka megszakitása okának s az ezzel járó felelősségnek megállapitása; másrészt pedig a követelésnek s a panaszlott által emelt viszonkövetelésnek alapos megbirálása oly bővebb bizonyitási eljárást igényel, mely a közigazgatási hatóság rendelkezésére álló bizonyitási eszközökkel czélravezető módon le nem folytatható.

Ezen határozatot Veszprém vármegye alispánja 6350/96. szám alatt hozott határozatával jóváhagyta.

Erre P. Albert az aratórészből őt megillető rész egyenértékének 107 frt 11 krnak megfizetése iránt K. István ellen a pápai kir. járásbiróságnál adott be keresetet, a mely járásbiróság 1438/97. polg. szám alatt hozott s jogerőre emelkedett végzésével a pert megszüntette, mert az 1876. évi XIII. törvényczikk értelmében a követelésnek elbirálása közigazgatási utra tartozik.

A jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe volt utalandó; mert a mezei munkások által a gazda ellen aratórészük kiadatása iránt emelt panaszok elbirálása az 1876: évi XIII. t.-cz. 115. §-a értelmében*) a közigazgatási hatóság hatáskörébe vannak utalva; és mert azon indok, hogy jelen ügy bonyolódottabb természeténél

---

*) Ma a mezei munkásokról az 1898 : II. t. cz. rendelkezik.

Mezei munkabéri viszony.

fogva a közigazgatási hatóság rendelkezésére álló bizonyitási eszközök felhasználásával alaposan el nem birálható, — még ha alapos volna is — a törvénynyel megállapitott hatáskör megváltoztatására alapul nem szolgálhatna.

85.

Gazdasági munkaszerződés alapján követelt kártérités.

Az 1898: II. t. cz. 93. §-ában meghatározott értékhatár alkalmazása többek részéről emelt követelések esetére.

Gazdasági munkaszerződés alapján igényelt kárkövetelésre irányuló ügyben közigazgatási útra tartozik az eljárás.

Az 1898 : II. t.-cz. 73. §-ában meghatározott értékhatár szempontjából a többek részéről kötött munkaszerződés alapján inditott ügyben az egyes panaszosok részéről egyénenként követelt kártéritési összeg az irányadó.

(1898. február 1. 1898. évi 75.296/I. M. sz.)

A kir. ministerium H. J. és társai érendrédi lakosok, mezőgazdasági munkások panasza folytán K. Ferencz munkaadó ellen folyamatba tett ügyben a nagykárolyi kir. járásbiróság és Szatmármegye nagykárolyi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1899. évi február hó 1-ső napján tartott tanácsban megvizsgálván, következően határozott;

Ezen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: H. János és társai érendrédi lakosok a köztük és K. Ferencz géptulajdonos között megkötött gazdasági munkaszerződés alapján 1898. évi augusztus hó 8-án azon panaszszal fordultak a nagykárolyi járás főszolgabirójához, hogy a munkaadó őket a szerződésben ki nem kötött munka teljesitésére szoritani akarta és midőn ebbeli kivánságának eleget tenni vonakodtak, őket a munkától elkergette. A munkaszerződés ezen megszegése miatt 24 munkás számára egyénenként és napjáért 88 kr. kártérités megállapitását kérték a tizennégy napra terjedő cséplési idény egész tartamára. Ezen követelésüket azonban az 1898. évi augusztus hó 10-én megtartott tárgyalás alkalmával a munkások három napi mulasztásnak megfelelő kárkövetelésre szállitották le s egyuttal kijelentették, hogy a munkaadó megbüntetését nem kivánják.

A tárgyalás ezen eredménye alapján, tekintve, hogy a munkások csak kártéritést követelnek a munkaadótól és hogy annak megállapitása az egész cséplési idényre kiterjedőleg jogosnak és méltányosnak látszik, a főszolgabiró, hivatkozással az 1898. évi II. t.-cz. 72. §-ára, az iratokat 1898. évi augusztus hó 10-én 151/kih. szám alatt kelt végzésével illetékes elbirálás végett a nagykárolyi kir. járásbirósághoz tette át.

Ez utóbbi azonban, ugyancsak hivatkozással az idézett törvényczikk 72. §-ára, a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt kihágás, illetve kárkövetelés esetét látván fenforogni, 1898. évi augusztus hó 24-én 776/S. p. sz. a. kelt végzésével hasonlólag leszállitotta illetékességét.

Mezei munkabéri viszony. *Gazdasági munkaszerződés alapján követelt kártérités. Az 1898: II. t.-cz. 93. §-ában meghatározott értékhatár alkalmazása többek részéről emelt követelések esetére.*

A szóban forgó ügyben a kir. biróságok nem járhatnak el, azon okból, mert az 1898. évi II. t.-cz. 73. §-a szerint csak a „100 koronát meghaladó kártérités iránti ügyek, továbbá az ezen törvényben előirt alakszerüségek megtartása nélkül kötött szerződésekből eredő minden vitás kérdések elbirálására a rendes biróságok illetékesek.“ Minthogy pedig a bemutatott munkabéri szerződés az 1898. évi II. t.-cz. 14. §-ában előirt alakszerüségek megtartásával köttetett s panaszosok egyénenként 100 koronát felül nem haladó kár megitélését kivánták: az 1898. évi II. t.-cz. 75. §-a értelmében az adott esetben a közigazgatási hatóság hatáskörét meg kellett állapitani.

86.

Községi biró által nem láttamozott, az 1876 : XIII. t.-cz. hatálya alatt létrejött mezei munkabéri szerződésre alapitott követelés iránt inditott ügyben az eljárás közigazgatási útra tartozik.

Községi biró által nem láttamozott, az 1876: XIII. t.-cz. hatálya alatt létrejött mezei munkabéri szerződés.

(1899. ápril 5. 1899. évi 17.680/I. M. sz. a.)

A kir. ministerium K. Pál krakováni lakosnak, gróf P. Mór és ifj. gróf P. János elleni, 497 frt 43 kr. mezei munkabér megfizetése iránti ügyében a nagyszombati kir. járásbiróság és Pozsony vármegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi április hó 5-ik napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A nagyszombati kir. járásbiróság 1893. évi deczember hó 12-én 7463. szám alatt hozott végzésével ezen ügyben a birói illetékességet leszállitotta: mert az 1876. évi XIII. t.-cz. 115. és 84. §-ai értelmében az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Erre felperes keresetével a nagyszombati járás főszolgabirájához fordult, a ki abban 1896. évi deczember 25-én 6,884. szám alatt érdemileg határozott is: Pozsony vármegye alispánja azonban 1897. évi julius 9-én 10.198. szám alatt hozott határozatával a közigazgatási hatóság illetékességét leszállitotta, és feleket a birói utra utasitotta, mert a követelés alapjául szolgáló szerződés az 1876. évi XIII. t.-cz. 85. §-ának rendelkezéséhez képest a községi biró által láttamoztatott, s igy az közigazgatási uton nem érvényesithető.

Mezei munkabéri viszony. *Községi biró által nem láttamozott, az 1876 : XIII. t.-cz. hatálya alatt létrejött mezei munkabéri szerződés.*

Ezek szerint a nagyszombati kir. járásbiróság és Pozsony vármegye alispánja között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Az eljárást a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni; mert a követelés alapjául szolgáló mezei munkabéri szerződés az 1876. évi XIII. t.-cz. teljes hatálya alatt jött létre, s a követelés ezen törvénynek hatálya alatt lett beperesitve, ezen törvény pedig nem tartalmaz olyan rendelkezést, a mely alapján az alispáni határozatban emlitett alaki hiánynál fogva a féltől a közigazgatási jogsegélyt meg lehetne tagadni; hanem ezen törvény 115. §-a értelmében a jelen ügyben érvényesitett követelésre nézve az eljárás feltétlenül a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

87.

Mezőgazdasági munkáért előre felvett bér visszatéritése. Az 1898 : II. t.-cz. 73., 78. és 79. §-ának alkalmazásához.

Mezőgazdasági munkáért az előirt alakszerüség megtartása nélkül kötött szerződés alapján előre fölvett bér egy részének visszatéritése iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás.

Az 1898 : II. t.-cz. alkalmazása az 1876 : XIII. t.-cz. hatálya alatt kötött szerződésből felmerült ügyben.

(1900. márczius 7. 1899. évi 85.100. I. M. sz. a)

A kir. ministerium H. Dezső fikatári lakosnak D. Miklós, D. Péter, V. Pál, T. Tamás, B. János, V. János dragojesti lakosok és D. Péter, Cz. János, M. János, B. János, P. János, B. Athanász, M. Simeon, M. János, Sz. Miklós, M. István, Sz. Doma, R. Demeter fikatári lakosok ellen 130 frt 52 kr. előlegezett munkabér visszafizetése végett inditott ügyében a temesvári kir. törvényszék és a buziási járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi márczius hó 7. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-czikk 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: H. Dezső fikatári lakos D. Miklós és társai ellen a buziási kir. járásbiróság előtt 1898. évi márczius hó 14-én 2430. sz. a. sommás pert inditott azon az alapon, hogy alperesek az 1897. évi márczius 3-án kelt szerződés szerint az 1897. évre együttesen elvállalt mezőgazdasági munkát csak részben teljesitették és igy az egész munkáért előre felvett munkabérből a még le nem dolgozott 130 forint 52 krnyi munkabért visszafizetni kötelesek.

A szóbeli tárgyaláson alperesek az 1893. évi XVIII. t.-czikk 27. §. 1. pontja alapján pergátló kifogást emeltek, a melynek a buziási kir. járásbiróság 1898. évi junius hó

Mezei munkabéri viszony.

Mezőgazdasági munkáért előre felvett bér visszatéritése. Az 1898: II. t.-cz. 73., 78. és 79. §-ának alkalmazásához.

1-én 1898. Sp. I. 247. sz. a. hozott végzésével helyt is adott és a pert megszüntette abból az okból, mert az 1876. évi XIII. t.-czikk 115. §-a értelmében a gazda és a mezei munkások közt támadható viták elintézésére, a 119. §-ban említett kártéritési kérdések kivételével, a közigazgatási hatóságot illeti meg a hatáskör, mert felperes keresete nem kártéritési összeg megfizetésére, hanem munkabér-előleg visszatéritésére irányul.

H. Dezső felfolyamodására a temesvári kir. törvényszék 1898. évi szeptember hó 15-én E. 110. sz. a. kelt végzésével a buziási kir. járásbiróságnak végzését helybenhagyta abból az indokból, mert az 1898. II. t.-czikk 72. §-a szerint a munkaadók és mezőgazdasági munkások között e viszonyból folyó és hatósági intézkedést igénylő összes vitás kérdések elbirálására a közigazgatási hatóságok birnak hatáskörrel.

H. Dezső ezek után panaszával a buziási járás főszolgabirójához fordult, a ki azonban 1899. évi február hó 22-én 1175. sz. a. kelt határozatával illetékességét leszállitotta, mert az ügyiratokhoz csatolt aratási szerződés sem az 1876. évi XIII. t.-czikk 85. §-ában, sem az 1898. évi II. t.-czikk 8. §-ában meghatározott kellékekkel nem birván, ez utóbbi §. második bekezdése értelmében közigazgatási hatóság előtt nem érvényesithető.

Ilyformán a temesvári kir. törvényszék és a buziási járás főszolgabirója közt hatásköri összeütközés esete merülvén fel, annak eldöntéseül a kir. biróság hatásköre volt megállapitandó:

mert az 1898. évi II. t.-czikk 78. §-ában az átmeneti intézkedések megállapitására nyert felhatalmazás alapján kibocsátott 1898. évi 1999. eln. sz. földmivelésügyi ministeri rendelet 6. pontja értelmében az 1898. évi II. t.-czikk életbelépte után az 1876. évi XIII. t.-czikk szerint csak azok az ügyek birálandók el, melyek az életbelépés napján a munkaadók és a mezőgazdasági munkások között az 1876. évi XIII. t.-czikk szerint már folyamatban voltak;

mert H. Dezső munkaadónak D. Miklós és társai mezőgazdasági munkások ellen e viszonyból folyó ügye az 1898. évi II. t.-czikk életbelépte napján, 1898. évi márczius hó 1-én még nem volt folyamatba téve és

mert ezek szerint a szóban forgó ügy most már az 1898: II. t.-czikk szerint birálandó el.

Minthogy pedig a felek által kötött szerződés alakszerüség tekintetében az annak megkötése idejében hatályban állott 1876: XIII. t.-czikk 85. §-ában meghatározott kellékeknek nem felel meg és ennek folytán az 1898: II. t.-cz. 79. §-ának határozata alá nem esik és

minthogy az 1898: II. t.-cz. 73. §-a szerint az előirt alakszerüségek megtartása nélkül kötött szerződésekből eredő

Mezei munkabéri viszony.

minden vitás kérdések elbirálására a rendes biróságok hatásköre van megállapitva:

mindezeknél az okoknál fogva a szóban forgó ügynek elbirálására a kir. biróság hatásköre volt megállapitandó.

88.

Igazolványnyal nem biró mezei munkás ellen munkába nem állás miatt kártérités.

Igazolványnyal nem biró kaszás ellen munkába nem állás miatt kártérités iránt inditott ügyben az eljárás a biróság elé tartozik.

(1901. április 11. 1901. évi 12.970/I. M. sz.)

A kir. ministerium id. B. Andrásnak S. János ellen 1 korona 80 fillér és jár. iránt folyamatba tett ügyében a gyergyó-szent-miklósi kir. járásbiróság és Csik vármegye gyergyó-szent-miklósi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi április hó 11. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A gyergyó-szt-miklósi községi biróság részéről 1899. évi aug. hó 21. napján hozott itélet indokolása és ez itélet előirata szerint id. B. András gy.-szt-miklósi lakos 1899. évi julius hó 24-én azt a szóbeli panaszt emelte S. János, ugyanottani lakos ellen, hogy munkára szegődése ellenére nem állott munkába, minek következtében a sürgős munkaidőben drágább munkást volt kénytelen a felperes fogadni. Az ebből származott költségtöbblet és adott előleg megtéritése fejében 1 korona 80 fillér, bélyegköltség fejében 64 fillér és napidij fejében 1 korona megtéritésére kötelezte a felperes kérelmére a községi biróság az alperest.

Az alperes felebbezésére a községi biróság az ügyet a gyergyó-szent-miklósi kir. járásbirósághoz terjesztette fel, a mely azt 1899. évi augusztus hó 29-én 1899. Sp. 965. sz. a. azzal az értesitéssel adta vissza, hogy „az ügy alapját munkaszerződési viszony képezvén, annak elbirálására a közigazgatási hatóság illetékes".

A gyergyó-szent-miklósi járás főszolgabirája előtt 1899. évi szeptember hó 21-én azzal egészitette ki panaszát a panaszos, hogy S. Jánost egy hétre kaszásnak fogadta fel és egyuttal ujabb 2 frt megjelenési költséget kér.

A főszolgabiró 1900. évi márczius hó 2-án 4640/99. kih. sz. a. kelt határozatával szintén mellőzte hatáskörének megállapitását, mert az által, hogy az alperes a felperes szolgálatába nem állott, a felperes csak kárt szenvedett és kártéritési keresettel lépett fel, a minek elbirálása az 1876: XIII. t.-cz. 119. §-a értelmében a közigazgatási hatóság illetékességi körébe nen tartozik.

Az ügy a kir. belügyministerhez terjesztetvén fel, az ő felhivására Csik vármegye alispánja 1900. évi október hó 29-én 12063/1900. I. ai. sz. a. kelt jelentésében azzal egészitette ki a tényállást, hogy S. János munkásigazolványnyal nem birt, a munka pedig, a melyre felfogadtatott, kaszálás, napszámos-munka volt.

Mezei munkabéri viszony. *Igazolványnyal nem biró mezei munkás ellen munkába nem állás miatt kártérités.*

Minthogy pedig az a szerződés, a melyet a munkaadó munkásigazolványnyal nem biró egyénnel köt meg, az 1898: II. törvényczikk 46. §-ának második bekezdése értelmében a közigazgatási hatóság előtt nem érvényesithető, és az e törvényben előirt alakszerüségek megtartása nélkül kötött szerződésekből eredő minden vitás kérdés elbirálására az idézett törvényczikk 73. §-a szerint a rendes biróság illetékes: ennélfogva ebben az ügyben az 1893: XVIII. t.-cz. 225. §-a, illetőleg az 1877. évi XXII. t.-cz. 25. §-a alapján a biróság hatáskörét kellett megállapitani.

4. Vasuti hivatalnok szolgálati viszonya.

89.

A volt duna-drávai vasutnál alkalmazott és a vasutnak az állam által átvétele következtében a m. kir. államvasutak hivatalnokává vált vasuti hivatalnoknak hivatali fizetésére irányuló követelése birói útra tartozik.

Államvasuti hivatalnoknak fizetésre irányuló követelése.

(1880. junius 17. 14613/I. M. sz.)

Tényállás: L. J. budapesti lakos vasuti hivatalnok, a báttaszék-dombovár-zákányi (duna-drávai) vasuttársaság és a m. k. államvasutak igazgatósága ellen a budapesti kir. tszékhez 1879 évi april 22-én 16311. sz. a beadott keresetével a szolgálatbeli felmondás jogszerütlenségének kimondása, hivatalába való visszahelyeztetése, valamint a lejárt 2925 frt fizetés és 700 frt lakbér és jár. megfizetése iránt pert tett folyamatba azon alapon:

mert ő a duna-drávai vasuttársulat igazgatótanácsa által a társulatnál fennálló nyugdij-szabályozatnak elismerésére való köteleztetés és nyugdij idejének 1864. évi nov. 1-től biztositott számitása mellett, mint véglegesen kinevezett vasuti hivatalnok alkalmaztatott;

mert a duna-drávai vasut üzletvezetését a kir. államvasutak igazgatósága 1878. január 1-től azon kötelezettséggel vette át, hogy a végleges minőségben kinevezett hivatalnoki személyzetet szerzett jogaik teljes épségben tartása mellett átveszi;

mert ellenében, habár ő a duna-drávai vasut szolgálati szabályzata szerint, annak 22-ik §-ában felsorolt eseten kivül

Vasuti hivatalnok szolgálati viszonya. *Államvasuti hivatalnoknak fizetésre irányuló követelése.*

hivatalából nem volt elmozditható és habár ő a fentebb emlitett szerződés daczára 1878. évi jan. 1-jével a kir. államvasutak hivatalnoki létszámába át nem is vétetett, a közmunka- és közlekedésügyi kir. minister ur 3 havi felmondással élt és a királyi államvasutak igazgatóságának 1878. február 28-án 5763/A. sz. a. kelt rendelvényével 1878. márczius 1-jétől kezdve szolgálata alól tényleg felmentetett, 1878. évi jun. 1-től élvezendő nyugdijának megszabása és folyósitása iránt pedig az alapszabályokban meghatározott eljárás követésére utasittatott; és

mert ezen eljárás által a duna-drávai vasuttársulatnál szerzett és a duna-drávai vasut üzletkezelésének a magy. kir. államvasutak által való átvétele iránt 1877. deczember 27-én kötött szerződésben teljes épségben tartatni biztositott jogai megsértettek.

Alperesek a kir. tszék illetékessége, illetve a birói hatáskör ellen 1879. évi máj. 12-én 19042. sz. a kifogást tettek; mert felperes a duna-drávai vasut üzletvezetésének a m. kir. államvasutak igazgatósága által való átvétele tárgyában 1877. decz. 27. kötött szerződés értelmében a m. kir. államvasutak személyzeti létszámába vétetvén át, elbocsátása felett a közmunka- és közlekedésügyi kir. minister saját hatáskörében illetékesen volt jogositva intézkedni, és mert az igazságszolgáltatás a közigazgatástól az 1869: IV. t.-cz. 1-ső §-a szerint elkülönittetvén, és sem a birói, sem a közigazgatási hatóságok egymás hatáskörébe nem avatkozhatván, a biróság a magyar kormány mint legfőbb közigazgatási hatóság által saját hatáskörében tett fenti intézkedést azon szempontból: volt-e jogositva felperest a fennálló szabályok értelmében hivatalából elmozditani és nyugdijazni, a vizsgálat tárgyává tenni nincs hivatva s jogositva.

A bpesti kir. tszék 1879. évi junius 4-én 20702. sz. a. kelt végzésével illetőségét meg nem állapitotta, de a kir. Curia mint semmitőszék felperesnek 1879. évi junius 19-én 23900. sz. a. semmiségi panasza következtében 1879. aug. 27-én 15490. sz. a. hozott határozatával a tszéknek idézett végzését megsemmisitette és a tszéket hatáskörének megállapitása mellett az eljárás folytatására utasitotta; mert a fenforgó ügyben a birói ut az előzőleg a bpesti VI—VII. ker. jbiróság előtt folyamatba tett perben alperesek részéről igénybe vett semmiségi panasz következtében az 1878. évi 24040. számu semmitőszéki határozattal már megállapittatott, és mert a panaszló által az *E)* alatt csatolt szerződéssel (kelt Bpesten 1877. deczember 27-én a duna-drávai vasuttársulat és a közmunka- és közlekedés, mint a pénzügy. kir. ministerek között) biztositott magánjogok érvényesitése czéloztatik.

Az ezen semmitőszéki határozatban idézett 24040/78. sz. határozattal a birói hatáskör azon indokból állapitott meg: mert a keresetlevélhez csatolt szolgálati szabályok az illető

igazgatóság és az alkalmazott tisztviselő között szerződés erejével birnak, s azok által a szerződő felek között szerződési viszony állott be és miután alperesek részéről sem állittatik, hogy felperes a hivatali szabályok 22-ik §-a alapján fegyelmi uton bocsáttatott volna el a szolgálatból, az elbocsátás jogszerüsége felett az 1869: IV. t.-cz. 19-ik §-a második kikezdésének rendelkezéséből kifolyólag a biróság van itélethozatalra hivatva.

Vasuti hivatalnok szolgálati viszonya. *Államvasuti hivatalnoknak fizetésre irányuló követelése.*

A bpesti kir. tszék a közlött semmitőszéki határozathoz képest tovább eljárván, 1880. évi márcz. 17-én 5439/80. sz. a. per érdemében is határozott, itélete ellen azonban ugy felperes mint alperesek felebbezéssel élvén, a periratok a pernek felsőbb elbirálása végett a bpesti kir. itélőtáblához terjesztettek fel.

A pernek ily állásában a közmunka- és közlekedésügyi kir. minister 1880. évi ápr. 27-én 1298. február sz. a. a kir. igazságügyminister átiratot intézett, melyben a fenforgó ügyet, az alperesek által a budapesti kir. tszék illetékessége, illetve a birói hatáskör ellen 19042/79. sz. a. beadott, fentebb érintett kifogásokban felhozott indokokból, saját hatáskörébe tartozónak jelentvén ki, a jelen illetőségi összeütközési esetet a ministertanács elé kivánta terjesztetni.

A ministertanács ezen ügyben való határozathozatalra a kir. biróságok illetékességét állapitotta meg és a kir. igazságügyministert felhatalmazta, hogy a megakasztott birói eljárásnak folytatása végett az ezen ügyre vonatkozó periratokat a bpesti kir. itélőtáblához, annak elnöke utján visszaküldhesse;

mert a báttaszék-dombovár-zákányi (duna-drávai) vasut szolgálati szabályzatának 15. §-a szerint „minden, ezen társulatnál alkalmazott az igazgatóságtól értesitést nyer, mely értesitése alkalmazásának lényeges feltételeit kifejezi,“

mert L. J. a nevezett vasuttársulatnál alkalmaztatván és a vasuttársulat igazgatósága által 1872. évi január 27-én 78/872. sz. a. hozzá intézett értesitésben alkalmaztatásának lényeges feltételei benfoglaltatván: hivatalának elfoglalása által ő közte és a nevezett vasuttársulat között szerződési jogviszony jött létre, mely a szerződő feleknek kölcsönös, magánjogi természetü jogokat és kötelességeket állapitott meg, továbbá

mert a nevezett vasuttársaság vasutvonalainak üzletkezelését, a közmunka- és közlekedési, valamint a pénzügyi kir. minister urakkal Budapesten 1877. évi deczember 27-én kötött szerződés alapján, a m. kir. államvasutak igazgatóságának oly kikötéssel adta át, hogy az a nevezett társulat szolgálatában álló üzletigazgatót és a végleges minőségben kinevezett központi és vonalhivatalnoki, valamint szolgaszemélyzetet 1878. évi január 1-től kezdve a társulatnál szerzett jogaik teljes épségben tartása mellett átveszi; L. J. pedig

Vasuti hivatalnok szolgálati viszonya. *Államvasuti hivatalnoknak fizetésre irányuló követelése.*

épen azt vitatta, hogy ő végleges minőségben kinevezett hivatalnoknak tekintendő;

mert továbbá a duna-drávai vasuttársulat által végleges minőségben kinevezett hivatalnokai irányában elvállalt és az állam részéről átvett kötelezettségekre nézve az állam az érintett vasuttársulat jogutódja lévén, ez utóbbi minőségénél fogva az e viszonyból származó kötelezettségek megbirálásánál a duna-drávai vasuttársulat és az annál alkalmazottak között létrejött szerződési jogviszony a mérvadó, mely egészben magánjogi természetü és

mert a magánjogokat és kötelezettségeket megállapitó szerződések tartalmának s a szerződés tartalmából folyó jogok és kötelezettségek terjedelmének, tartamának megállapitása, valamint azok érvényesitése, ha a nevezett társulat s az állam között 1877. évi deczember 27-én létrejött szerződés XII. czikkében a szerződésből netalán eredő perek eldöntésére a budapesti kir. tszék illetősége nem is köttetett volna ki, nem a közigazgatási hatóságok, hanem a biróságok hatáskörébe tartozik.

V. Erdei, mezei és egyéb kár megtéritése.

1. Erdei kár.

90.

Erdőben ölberakott tüzifának elvitele miatt az érték és költség iránt inditott ügy.

Erdőben ölberakott tüzifának állitólag jogtalan elvitele miatt az érték és a költségek iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás.

A közigazgatási hatóságok birói hatáskörébe tartozó erdei kihágás esete csak akkor forog fenn, ha valaki erdőben lévő élőfát vagy ott levő levágott, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát lop, de ha ölberakott, tüzelésre elkészitett, tehát felhasználásra már feldolgozott fát visznek el, az ebből felmerülő magánjogi követelés birói útra tartozik.

(1900. aug. 19. 1900. évi 42869. I. M. sz.)

A kir. ministerium Cs. Mihály hosszumezői lakosnak id. B. Imre hosszumezői lakos ellen 2 frt 50 kr. kár és 10 kr. költség megfizetése iránt folyamatba tett ügyében a máramarosszigeti kir. járásbiróság és a máramarosszigeti járási főszolgabiró között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1900. évi augusztus hó 19. napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Cs. Mihály hosszumezői lakós az 1899. évi november hó 13-án a hosszumezői községi biróság előtt azt a panaszt emelte, hogy id. B. Imre a kőháti erdőrészben lévő 10 öl kész tüzifájából egy szekér fát a cselédjével elvitetett. Kérte, hogy a biróság id. B. Imrét 2 frt 50 kr. tőkének és 10 kr. költségnek megfizetésére kötelezze.

Id. B. Imre a fa elvitelét beismerte; a védelme az volt, hogy a panaszttevővel közös kezelésben álló cséplőgéphez való közös fájuk volt az a fa, melyből ő a szekér fát elvitette.

A panaszttevő a fa közösségét tagadta.

Erdei kár.
Erdőben ölberakott tüzifának elvitele miatt az érték és költség iránt inditott ügy.

A községi biróság a panaszlottat 2 frt 50 kr. tőkének és 10 kr. költségnek a megfizetésére kötelezte s miután a panaszolt az itélet ellen felebbezést jelentett be, az ügyet a mármarosszigeti kir. járásbirósághoz terjesztette fel.

A mármarosszigeti kir. járásbiróság az 1900. évi február hó 9-én 1900. Sp. I. 50/2. sz. a. hozott végzésével a felterjesztett jegyzőkönyvnek a mármarosszigeti járás főszolgabirájához megküldését rendelte el, mert erdőrendőri kihágás esete forog fenn és igy a község elöljárósága a jegyzőkönyvet tévesen terjesztette a kir. járásbirósághoz.

A mármarosszigeti járás szolgabirája 1900. évi február hó 24-én 514/900. kih. sz. a. kelt határozatával szintén nem állapitotta meg hatáskörét, azt hozván fel indokul, hogy „a feljelentésben kifejezetten egy szekér kész tüzifa elvitelét panaszolják, minek folytán az 1879. évi XXXI. t.-cz. 90. §-ának rendelkezései, melyek az erdei kihágást e pontnál minősitik, a szóban forgó esetnél nem állanak fenn.“

Ehhez képest a mármarosszigeti kir. járásbiróság és a mármarosszigeti járás főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek eldöntéseül a kir. járásbiróság hatáskörét kellett megállapitani, mert:

a közigazgatási hatóságok biról hatáskörébe tartozó erdei kihágás esete az 1879. évi XXXI. t.-cz 90. és 69. §-ainak rendelkezései szerint csak akkor forog fenn, ha valaki erdőben lévő élőfát, vagy ott lévő levágott, de eladásra vagy felhasználásra még fel nem dolgozott fát lop, ebben az esetben azonban a panasz szerint a panaszolt ölberakott, tüzelésre elkészitett, tehát felhasználásra már feldolgozott tüzifát vitetett el, az ebből a cselekményből felmerülő magánjogi igény megbirálására pedig — a mennyiben a községi biróság határozatával meg nem elégedő fél ügyét az 1877 : XXII. t.-cz. 25. §-a értelmében a kir. járásbiróság elé viszi, — az 1877. évi XXII. t.-cz. 26. és az 1893. évi XVIII. t.-cz. 225. §-a szerint a kir. járásbiróság van hivatva.

91.

Közös tulajdonban álló erdőterületen a jogosnál több fának a tulajdonostárs által vágatása.

Közös tulajdont képező erdőterületen állitólag a jogosnál több fának kivágatása miatt a tulajdonostárs ellen inditott ügyben a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás.

Az 1879 : XXXI. t.-cz. 70. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a közös erdőben a közbirtokosok által elkövetett lopás vagy kárositás szintén erdei kihágás, nem minden közös birtokban álló erdőben, hanem csak a közbirtokossági közös erdőben elkövetett lopásra vagy kárositásra alkalmazandó.

(1901. szept. 14. 1901. évi 29.240. I. M. sz.)

A kir. ministerium B. Kálmánnak és nejének Sz. Gizellának S. Árpádné U. Karolina elleni 38 K erdei kártétel és jár. iránti ügyéből a vizaknai kir. járásbiróság és Alsó-Fehér vármegye II. foku erdőkihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi szeptember hó 14. napján tartott tanácsában az 1879: XXXI. t.-cz. 134. §-a, illetőleg az 1896. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Erdei kár. Közös tulajdonban álló erdőterületen a jogosnál több fának a tulajdonostárs által vágatása.

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokolás: B. Kálmán buzdi lakos és felesége Sz. Gizella 1899. évi október 22-én 122. sz. a. azt a feljelentést tették Alsó-Fehér vármegye kisenyedi járásának főszolgabirájánál, hogy S. Árpád kisenyedi lakos több emberrel az ő erdejükből hat szekér fát vágatott. Kérték S. Árpádnak és embereinek megbüntetését és a kár és költség megtéritésére kötelezését. A főszolgabiró 1898. évi deczember hó 13-án 122/99. sz. a. hozott határozatával a panaszosokat a polgári per utjára utasitotta, mert a tárgyaláson az tünt ki, hogy az erdőterület, a melyen a fát vágták, három nyolczad részben S. Árpádné tulajdona s a panaszosokkal közös osztatlan birtoka, minek következtében azt a cselekményt, hogy az egyik tulajdonos meghagyásából az osztatlan erdőterület egy részét letarolták, erdei kihágásnak nem lehet minősiteni.

A nevezettek kérelmére ezután 1900. évi január 10-én 1900. évi Fh. 5. sz. a. a vizaknai kir. járásbiróság S. Árpádné U. Karolina ellen 33 K becsü szerinti kár és járulékai erejéig fizetési meghagyást bocsátott ki.

Az ellentmondás folytán keletkezett perben a felperesek azt a keresetet adták elő, hogy az ő erdejükből S. Árpádné hat szekér fát vágatott ki s igy nekik 44 kor. 44 fillérre menő kárt okozott, kérték az alperesnek ebben, a kamatban és a költségben marasztalását.

A kir. járásbiróság az 1900. évi február hó 26-án 1900. Sp. 45/9. sz. a. az alperes pergátló kifogására hozott végzésében a „felpereseket keresetükkel elutasitotta", mert a közös erdőben a közbirtokos által okozott, 30 frtot meg nem haladó kár az 1879: XXXI. t.-cz. 69., 70. §-ai szerint erdei kihágást képez és, mint ilyen, az e feletti eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A panaszosok kérelmére ezután a főszolgabiró a kihágási ügy ujrafelvételét rendelvén el, a panaszolt a tárgyaláson azt adta elő, hogy a fát jogosan vágatta ki, mert az erdőnek egy negyed része akkor még az ő tulajdona volt, és habár 1898-ban az erdőtulajdonjogról lemondván, csak haszonélvezeti jogát tartotta fenn, az $^1/_4$ rész haszonélvezeti jogot meghaladó famennyiséget nem vágott le.

A főszolgabiró 1900. évi május hó 29-én 50/900. kih. sz. a. hozott határozatával S. Árpádnét az 1879: XXXI. t.-cz.

Erdei kár. *Közös tulajdonban álló erdőterületen a jogosnál több fának a tulajdonostárs által vágatása.*

91. §-ának *b*) pontjába ütköző erdei kihágás miatt pénzbüntetésre itélte s őt arra kötelezte, hogy a panaszosoknak 27 K 45 fillér kárt, 27 K 45 fillér kártéritést, 5 K 90 fillér becslési és 9 K megjelenési költséget fizessen meg, mert megállapitotta, hogy az egész famennyisége az erdőnek 9 szekérre való volt, a panaszlottnak tehát csak $2^1/_4$ szekér fát lett volna szabad az erdő negyed részéhez biztositott haszonélvezeti jogánál fogva levágatni, a mivel szemben azonban 3 és $^3/_4$ szekérrel többet, t. i. 6 szekér fát vágatott.

Az itélet ellen beadott felebbezését a panaszolt csak arra alapitotta, hogy az erdő egész termése 80 szekér fa, a miből őt $^1/_4$ rész, vagyis 20 szekér illeti, tehát még 15 szekérrel kevesebbet vágatott, mint a mennyihez joga van. A termés megbecsültetését kérte.

A II. foku erdőkihágási biróság erre 1900. évi junius 13-án 171/900. sz. kih. sz. a. kelt itéletével a főszolgabiró itéletét megváltoztatva, a panaszlót panaszával a polgári per utjára utasitotta, mert tulajdonjogi kérdések elbirálására az erdőkihágási biróság illetéktelen, ez esetben pedig az erdő tulajdonjoga nincs kellően kitisztázva.

E szerint a most nevezett közigazgatási hatóság és a vizaknai kir. járásbiróság között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseül a biróság hatáskörét kellett megállapitani, mert az 1879: XXXI. törvényczikk 70. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a közös erdőben a közbirtokosok által elkövetett lopás vagy kárositás — ha ez által más közbirtokos joga megsértetik, — a 69. §-ban meghatározott feltételek mellett szintén erdei kihágás, nem minden közös birtokban álló erdőre, hanem, mivel a törvény világosan csak a közbirtokos által elkövetett kárositást vagy lopást emliti, csak a közbirtokossági közös erdőkben elkövetett erdei kihágásokra lévén alkalmazható, a közigazgatási hatóság az 1879: XXXI. törvényczikk 117. §-a alapján csak akkor járhat el, ha az erdei kihágást közbirtokossági erdőben követik el és pedig annál is inkább, mert a hol csak egyszerü tulajdonközösség forog fenn, a közös tulajdon fogalmából folyólag a vagyon feletti rendelkezés a közös tulajdonosok mindegyikét megilleti és igy a közös használat tekintetében közöttük támadható vita a magánjogi utra tartozik. Már pedig a cselekmény elkövetése idejében a panaszlott az erdő közös tulajdonosa volt és igy azt a vitát, hogy mit és menynyit volt jogositva az erdőből vágni, magánjogilag kell eldönteni.

Ehhez képest a panaszolt kárositás kérdésének megbirálása a birói utra tartozik.

92.

Más erdejében elkövetett károsítás okából erdei kihágás miatt a közigazgatási hatóság magánindítvány hiányában a kihágási eljárást folyamatba nem tehetvén, a csak kártérítésre irányuló eljárás birói hatáskörbe tartozik.

A per érdemére tartozik az a kérdés, hogy a károsult fél az erdei legeltetéssel okozott kárának megtérítését polgári per útján követelheti-e a nélkül, hogy az erdei kihágásnak megbüntetését az erre illetékes hatóság előtt szorgalmazza.

Erdei és mezei kárnak egy összegben kért megtérítése.

Erdei kár. *Erdei kár megtérítése büntetési indítvány nélkül. Erdei és mezei kár egy összegben.*

(1889. junius 7. 1889. évi 20.655/I. M.; 1889. évi 30.366V/. a. B M. sz. a.)

Tényállás: S. Sz. és társai rovnói lakosok K. V. és társai rovnói lakosok ellen a szvidniki kir. járásbiróság előtt 1886. évi decz. 12-én 1688. p. sz. a. sommás keresetet nyujtottak be, melyben azt adták elő, hogy az ő tulajdonukat képező erdőben, legelőn és szántókon az alperesek az 1886. év tavaszától október 3-áig jogtalanul 148 darab marhát legeltettek, miáltal a becslevél szerint 222 frt erdei és mezei kárt tettek, továbbá 24 frt 50 kr. hajtó-pénz, valamint 20 frt becslési költség felmerülésére is okot szolgáltattak. A felperesek ennélfogva azt kérték, hogy az alperesek összesen 266 frt 40 krnak és járulékainak egyetemleges megfizetésében elmarasztaltassanak.

A szvidniki kir. járásbiróság az 1887. évi február 24-én megtartott tárgyalás után ugyanazon napon 248. polg. sz. alatt hozott végzésével a felpereseket az illetékes közigazgatási hatósághoz s illetve a lehető mezei rendőrségi ügyben illetékes birósághoz utasitotta és határozatát következőképen indokolta: „A keresetlevél alapját képező becslési okmányban határozottan és világosan ki van emelve, hogy a becslés nem csak a szántóföldeken és réteken okozott mezei kárra vonatkozik, hanem 818. cat. hold erdő és legelőterületen is becsültetett; nincs külön kitéve és összeszámozva, hogy mennyi azon kár, a mely a szántóföldeken és réten okoztatott, s melyre nézve e kir. járásbiróság lehetőleg mint polgári s illetve kpolg. biróság az elbirálásra illetékes volna, hanem általában véve ugy ezen területeken, mint a legelő- s erdőterületeken okozott kár együttesen van felvéve s becsülve; és miután az 1879: XXXI. t.-cz. 100. §-ában határozottan kimondatik, hogy az erdőbeni legeltetés minden körülmények közt akár szándékosan, akár gondatlanságból

Erdei kár. *Erdei kár megtéritése büntetési inditvány nélkül. Erdei és mezei kár egy összegben.*

történt, ugyanazon t.-czikk 117. §-a szerint, mint erdei kihágás, az illetékes politikai hatóság által első fokban elbirálandó: azért tekintve ezen t.-czikket és azon fentebb kiemelt körülményt, hogy az összeg nincs megjelölve, hogy mennyi az, mely a szántóföldeken és réteken okoztatott, azért ennek hiányában a birói illetőség hiányából az egész kereset leszállitandó volt.“

A budapesti kir. itélőtábla 1887. évi április 14-én 12.432. polg. sz. a. az elsőbiróság végzését, a mennyiben a birói illetőség elleni kifogásnak helyt adva, a keresetet visszautasitotta, indokainál fogva helybenhagyta.

A kir. Curia 1887. okt. 20-án 4887. sz. a. szintén helybenhagyó végzést hozott.

A felperesek erre a makoviczai járás főszolgabirájához fordultak, aki azonban hivatkozással az 1879: XXXI. t.-cz. 73. és 87. §-aira, az iratokat a szvidniki kir. járásbirósághoz tette át, a mely 1888. évi decz. 5-én 2105. bünt. sz. a. kelt végzése szerint utalva azon körülményre, hogy a biróság ez ügyben saját tárgyi illetékességét már leszállitotta és igy az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alkalmazandó, visszaküldte az iratokat.

A kir. ministerium S. Sz. és társainak K. (Sz.) Vanó és társai ellen 266 frt 40 kr. és járulékai iránt inditott ügyében a kir. Curia és a makoviczai járás főszolgabirája közt támadt hatásköri összeütközés esetét 1889. évi junius hó 7. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

ezen ügy a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: S. Sz. és társai, rovnói lakosok kártéritési igényt támasztanak a miatt, mert az ő tulajdonukat képező erdőben, legelőn, réteken és szántókon K. (Sz.) Vanó és társai rovnói lakosok az 1886. év tavaszától okt. 3-áig jogtalanul 148 darab marhát legeltettek, mi által a becslevél szerint 222 frt erdei és mezei kárt okoztak, továbbá 24 frt 40 kr. hajtópénz, valamint 20 frt becslési költség felmerülésére is okot szolgáltattak.

S. Sz. és társai nem kivánják, hogy K. (Sz.) Vanó és társai a kárt okozó cselekmény miatt megbüntettessenek, de követelik, hogy az okozott erdei és mezei kár, melyet nem egymástól elkülönitve, hanem egy összegben számitottak fel, nekik megtérittessék.

Azon körülmény, hogy erdei kártétel alapján is követeltetik kártérités, a birói hatáskör megállapitásának akadályaul azért nem szolgálhat, mert a károsultak nem kivánják a kárt okozó személyek megbüntetését és igy miután az 1879: XXXI. t.-czikk 117. §-a szerint a más erdejében elkövetett kárositások mint kihágások vannak a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalva és miután az 1879: XXXI. t.-cz. 82. §-a értelmében erdei kihágás miatt a büntető eljárásnak

csak a sértett fél panaszára van helye, erdei kihágás miatt az eljárást az idézett 117. §-ban emlitett közigazgatási hatóság magáninditvány hiányában folyamatba sem teheti; minélfogva eltekintve azon kérdéstől, vajjon az okozott kár az 1879: XXXI. t.-czikk 69. §-a *b*) pontjában meghatározott 30 frtot nem haladja-e tul, az ügy a közigazgatási hatóság hatáskörébe nem utalható.

Erdei kár. *Erdei kár megtéritése büntetési inditvány nélkül.* *Erdei és mezei kár egy összegben.*

Ezek alapján, minthogy azon körülmény, hogy a károsultak a kárt tevő egyének megbüntetését nem kivánják, nem képezhet akadályt arra nézve, hogy káruk megtéritését polgári uton követelhessék s minthogy S. Sz. és t. kártéritési igényüket a most emlitett erdei kártételekre alapitják, a mi az 1881: LIX. t.-czikk 13. §-ának *m*) pontjánál fogva szintén a kir. biróság hatáskörébe tartozik: ezen ügyben a kir. biróság hatásköre volt megállapitandó és pedig annál inkább: mert azon kérdés eldöntése, hogy jogositva vannak-e felperesek az erdei legeltetés által okozott káraiknak megtéritését polgári per uton követelni, a nélkül, hogy az erdei kihágásnak mint ilyennek megbüntetését az e részben illetékes hatóság előtt szorgalmazzák, az ügy érdemére tartozó kérdést képez; s mivel e kérdés nemleges eldöntése esetében a biróságoknak jogában fog állani felperesek kártéritési követelésének azt a részét, a mely erdei legeltetés által okoztatott s a mennyiben a kártéritési követelés ezen része az eljárás során külön megállapitható nem lenne, az egész kártéritési követelést is elutasitani.

93.

Csemetekertben elkövetett kárositás.

Kir. erdőhivatal utasitására és közreműködésével előállitott és erdő befásitására, tehát erdőgazdaság czéljára szolgáló csemetekertre az 1879 : XXXI. t.-cz. szabályai lévén alkalmazandók, az abban elkövetett kárositás megtéritése iránt, ha a panaszolt kár hatvan koronát meghalad és a panaszos büntetést nem kért, az eljárás birói hatáskörbe tartozik.

(1901. [szeptember 2. 1901. évi 28028. I. M. 52915/VII/11. 1901. I. M. sz.)

A kir. ministerium H. K.-nak F. Gy. ellen 84 K 20 f. s j. i. a mócsi kir. járásbiróság és Kolozsmegye mócsi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi szeptember hó 2. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következő határozatot hozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: H. K. mócsi róm. kath. plébános a mócsi já-

Erdei kár. *Csemetekertben elkövetett károsítás.*

rási főszolgabiróhoz 1900. évi nov. hó 16-án 224. sz. a. beadott jelentésében azt adta elő, hogy a róm. kath. egyház tulajdonában álló temetőterületet, a melyet ő a m. kir. állami erdészeti hivatal rendeletére az egyház tulajdonát képező erdei tisztás hely befásitására szolgáló csemetekert létesitése czéljából tölgyfamakkal beültetett, F. G. mócsi kir. járásbirósági végrehajtó sertései felturták, a makkot a földből kiturták és a magágyakat hasznavehetetlenné tették; kérte ez alapon a kár megállapitása végett bizottság kiküldését és 84 korona 20 fillérben felszámitott kárának megtéritését.

A főszolgabiró 1900. évi nov. hó 16-án 224. sz. a. a panaszt a mócsi kir. járásbirósághoz tette át, „mivel panaszló panaszlott megbüntetését nem kérte, csakis az okozott kár megtéritését és igy panasza rendes kártéritési keresetnek nem volt veendő.“

A kir. járásbiróság 1900. évi nov. hó 19-én 1900. Sp. 534. sz. a. a panaszt a főszolgabiróhoz visszaküldötte, mert „azon előadott eset, hogy panaszlott disznói panaszló ültetvényében kárt tettek, az 1894. évi XII. t. ügyben szabályozott mezőrendőri, illetve a mezőgazdaságról szóló szabályok szerinti elbirálás alá esik; az idézett t.-cz. 102. §-ának rendelkezése szerint ugyanis ezen ügyekben a biráskodás azon esetben is a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, ha büntető kihágási eljárással nincs is együvé kapcsolva s itt az érték határt nem képez a hatáskör tekintetében. Az érték csak a 103. §. szerint akkor jön tekintetbe a hatáskörre nézve, midőn a kárral együtt a kihágás megbüntetése is fenforog.“

E szerint a mócsi kir. járásbiróság és Kolozsmegye mócsi járásának főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merülvén fel, a földmivelésügyi minister 1900. deczember hó 31-én 98867/VII. i. sz. a. kelt átiratában az ügynek ministertanácsi eldöntését kérte.

A közölt tényállásból kitünőleg az a csemetekert, a melyben a károsítást a panasz szerint elkövették, a kir. erdészeti hivatal utasitására és közremüködésével állittatott elő és az erdőgazdaság czéljaira szolgál, következésképen az abban elkövetett károsításra nézve az erdőtörvény (1879 : XXXI. t.-cz.) szabályai alkalmazandók.

Minthogy a közigazgatási hatóság hatáskörébe az erdei kihágás illetőleg kártétel csak akkor tartozik, ha az okozott kár összege 60 koronát nem halad tul (1879 : XXXI. t.-cz. 69. §. *b*) ebben az esetben pedig a panaszolt kár összege ezt a határt meghaladja.

Minthogy ettől eltekintve, a panaszos büntetést nem kért, a panaszolt károsítás pedig az 1879. évi XXXI. t.-cz. 109., 110. és 116. §-aiban felsorolt, hivatalból üldözendő kihágások közé nem tartozik:

minthogy e szerint a kártétel magánjogi természeténél

fogva a közigazgatási hatóság kivételes hatáskörének megállapitására nincs ok, Erdei kár.

ennélfogva az ügy eldöntését a biróság és pedig a kár panaszolt összegére tekintettel a kir. járásbiróság hatáskörébe kellett utasitani.

2. Mezei kár.

94.

Mezei rendőri kihágással okozott kár (kárdij) megtéritése iránt inditott ügyben, ha a károsult a kártevőnek megbüntetését nem kivánja, birói hatáskörbe tartozik az eljárás.

Mezei rendőri kihágással okozott kár megtéritése, büntetésre irányuló magánindítvány hiányában.

(1901. február 8. 1901. évi 5261., I. M. sz.)

A kir. ministerium a N. István felperesnek N. Dávid alperes ellen 30 kor. kárdij megfizetése iránt folyamatba tett kisebb polgári peres ügyében a privigyei kir. járásbiróság és a privigyei járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1901. évi február hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: N. István gajdeli lakos a gajdeli községi biróságnál mint a kisebb polgári peres ügyekben eljáró bíróságnál a tulajdonát képező szántóföldön juhlegeltetés által elkövetett kárositásból kifolyólag 30 kor. kárdij megtéritése iránt keresetet inditott N. Dávid alperes ellen a nélkül azonban, hogy a sérelmére elkövetett mezőrendőri kihágás miatt a nevezett megbüntetése iránt magáninditványt terjesztett volna elő.

A községi biróság tárgyalás után 1900. évi május hó 18-án 92. sz. a. hozott itéletével alperest a kereseti 30 korona megfizetésében marasztalta s az ügyet alperes felebbezése folytán a privigyei kir. járásbirósághoz terjesztette be.

A nevezett kir. járásbiróság 1900. évi május hó 21-én 1000. Sp. 404. sz. a. hozott végzésével az iratokat Gajdel község elöljáróságának visszaküldte, mert az 1894. évi XII. t.-cz. 94. §-ában meghatározott eseteknek, valamint az érvényesitett kárdijnak elbirálása a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

A községi elöljáróság az iratokat a privigyei járás főszolgabirájához terjesztvén be, a főszolgabiró 1900. évi augusztus hó 1-én 5205. sz. a. hozott végzésével tekintettel arra, hogy N. István N. Dávidnak megbüntetését nem kivánván, a közigazgatási hatóság sem a bünösség, sem a kár kérdésében nem határozhat, N. Istvánt kártéritési igényével a magánjogi útra utasitotta.

Mezei kár.
Mezei kár.
Mezei rendőri kihágással okozott kár megtérítése, büntetésre irányuló magánindítvány hiányában

Minthogy ezen tényállásból kitünőleg N. Istvánt a sérelmére elkövetett mezőrendőri kihágás miatt, mely az 1894. évi XII. t.-cz. 94. §-ának *f)* pontjába ütközvén, ugyanezen törvényszakasz utolsó bekezdése értelmében csak a károsult fél inditványára üldözhető, a kihágási eljárás folyamatba tételét nem kérte, hanem a kárigényét magánjogi úton a polgári biróság előtt kivánta érvényesiteni;

minthogy e szerint ebben az ügyben a közigazgatási hatóság magáninditvány hiányában kihágási úton el nem járhat;

minthogy különben is a károsult fél inditványára üldözendő mezőrendőrségi kihágások által okozott kárnak vagy kárdijnak megitélése az 1894. évi XII. t.-cz. 103., 108., 109. §-ainak egybevetéséből kitetszőleg csak adhaesio esetén, vagyis csak akkor tartozik a közigazgatási hatóságok hatáskörébe, ha ezek kihágás felett határozhatnak:

minthogy továbbá a felperes által a gajdeli községi kisebb biróságnál kárdijának megfizetése iránt folyamatba tett kereset tisztán polgári természetü és

minthogy a jelen ügyben Gajdel községnek kisebb polgári peres ügyekben eljáró birósága az 1877 : XXII. t.-cz. 14. §-a illetőleg 11. §-ának 4. pontja alapján már határozott s az ügy alperes által az 1877 : XXII. t.-cz. 25. §-a és a sommás eljárásról szóló 1893: XVIII. t.-cz. 225. §-a értelmében a kir. járásbiróság elé vitetett:

mindezeknél fogva ebben az ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

95.

A terület tulajdonának vitás volta.

Mezőrendőri ügyből kifolyólag mezei kár és a költségek megtéritése iránt inditott ügyben büntetésre irányuló inditvány hiányában birói útra tartozik az eljárás.

Mezőrendőri kihágás kérdése abban az esetben, ha a földterület tulajdonjoga vitássá válik.

(1897. junius 1. 1897. évi 15.541. I. M. sz.)

A kir. ministerium M. János I. Juon felperesnek, Zs. Zsombor I. György alperes elleni 19 frt 75 kr. mezei kár megtéritése iránti kisebb polgári peres ügyében, a magyar-láposi királyi járásbiróság és a magyar-láposi járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi junius hó 1. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg **határozott:**

A jelen ügyben az eljárás a járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: M. János I. Juon oláh-láposi lakos 18 frt értékü kukoriczának leszedése és elvitele által elkövetett mezei rendőri kihágás miatt a magyar-láposi járás főszolgabirájánál Zs. Zsombor l. György és T. Tivadar l. Juon Moskolej oláh-láposi lakosok ellen feljelentést tett.

Mezei kár. *Mezei rendőri kihágással okozott kár megtéritése büntetésre irányuló magánindítvány hiányában. A terület tulajdonának vitás volta.*

Panaszlottak a tárgyalás során azzal védekeztek, hogy azon föld, melyről a kukoriczát leszedték és elvitték, az ő tulajdonukat képezi, s az a panaszos ellen lefolytatott birtokperben nekik lett biróilag átadva, s igy ők jogositva voltak a kérdéses kukoriczát mint tulajdonukat leszedni és elhordani.

A magyar-láposi járás főszolgabirája 1335 95. kih. szám alatt hozott s jogerőre emelkedett határozatával panaszost panaszával elutasitotta; mert a tárgyalás során birtokjogi kérdés merült fel, s panaszos birtokjogát igazolni nem tudta.

Erre panaszos első rendü panaszlott ellen az oláh-láposi községi biróságnál mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróságnál 19 frt 75 kr. mezei kár megtéritése iránt polgári keresetet inditott.

A nevezett községi biróság marasztaló itéletet hozott, és alperes kérelmére az iratokat, az 1877. évi XXII. t.-cz. 25. §-a értelmében a magyar-láposi királyi járásbirósághoz beterjesztette.

A nevezett járásbiróság 5040/96. polg. szám alatt hozott végzésével a hozzá beterjesztett iratokat illetékes elintézés végett a magyar-láposi járás főszolgabirájához áttette; ezen főszolgabiró azonban 9975/96. szám alatt kelt átiratával az ügyben eljárni magát illetéktelennek jelentvén ki, az iratokat a járásbiróságnak visszaküldötte; a minek folytán ezen ügyben biróság és közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Minthogy a felperes által folyamatba tett mezőrendőri kihágási ügyben kideritett tényállás és a magyar-láposi járás főszolgabirájának ezen ügyben hozott jogerős határozata szerint alperes cselekvényében a mezőrendőri kihágás tényálladéka nem volt megállapitható;

minthogy továbbá a felperes által a mezőrendőri kihágási ügynek befejezése után az oláh-láposi községi biróságnál mezei kárának és felmerült költségeinek megtéritése iránt folyamatba tett kereset tisztán polgári természetü és minthogy a jelen ügyben Oláh-Lápos községnek kisebb polgári peres ügyekben eljáró birósága az 1877: XXII. t.-cz. 11. §-ának 4. pontja és 14 §-a alapján már határozott és az ügy alperes által az 1877: XXII. t.-cz. 25. §-a és a sommás eljárásról szóló 1893: XVIII. t.-cz. 225. §-a értelmében a kir. járásbiróság elé vitetett:

mindezeknél fogva ezen perben az eljárást a járásbiróság hatáskörébe kellett utalni.

96.

Mezei kár.
Kárdij követelése büntetési inditvány nélkül.

Mezei kár megtéritése czimén kárdij követelése a büntetésre irányuló inditvány hiányában birói útra tartozik.

Hatvan koronát meghaladó kárdij iránti követelés.

(1902. november 28. 1902. évi 35097/I. M. 90220/902/VII. I. M.)

A kir. ministerium P. Juonnak T. Oprea elleni 270 korona kárdij és jár. iránti ügyéből a balázsfalvi kir. járásbiróság és Alsófehérvármegye balázsfalvi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi november hó 28. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következő határozatot hozott:

Ebben az ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: P. Juon nagycsergedi földmives a balázsfalvi kir. járásbirósághoz 1902. évi márczius hó 13-án 1902. Sp. I. 83. sz. alatt beadott keresetében 270 korona kárdijat, kamatját és költséget követelt T. Oprea nagycsergedi juhásztól, mert 1902. márczius hó 11-én az ő 400 négyszögöles belső telkén 300 darab juhot legeltetett.

A kir. járásbiróság 1902. április hó 1-én 1902. Sp. I. 83. szám alatt hozott végzésével a kérelmezőt panaszával a közigazgatási hatósághoz utasitotta, mert kárdij csak mezőrendőri eljárás rendén követelhető, mezőrendőri ügyekben pedig az eljárásra az 1894: XII. t.-cz. 103. §-ában meghatározott közigazgatási hatóságok illetékesek.

A panaszos ezután a balázsfalvi járás főszolgabirájához fordult panaszával, a főszolgabiró azonban 1902. évi április hó 12-én 102. szám alatt hozott végzésével illetékességének leszállitásával az ügyet a fenforogni látszó és az 1878: V. t.-cz. 421. §-ába ütköző vétség elbirálása végett a balázsfalvi kir. járásbirósághoz tette át, mert az 1894. XII. t.-cz. 97. §-a szerint a 94. és 95. §-ban tilalmazott legeltetések által 60 koronán felül okozott kárositások a büntető törvények szerint birálandók el, a kárdij pedig a valóságos kár összegét helyettesiti s azt a hatáskör leszállitásánál tekintetbe kellett venni.

A kir. járásbiróság mint büntető biróság, miután előtte P. Juon kijelentette, hogy T. Oprea megbüntetését nem kivánta, s nem is kivánja, s csak a kár megtéritését kéri, az 1902. évi május hó 5-én 1902. B. 146/4. szám alatt kelt végzésével a bünvádi eljárást megszüntette és P. Juont kárdijkövetelésével a polgári per útjára utasitotta, ezután pedig az 1902. évi május hó 20-án B. 140/5. szám alatt a panaszos kérésére az iratokat a balázsfalvi szolgabirói hivatalhoz áttette.

E szerint a balázsfalvi kir. járásbiróság és Alsófehérvármegye balázsfalvi járásának főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseül a kir. járásbiróság mint polgári biróság hatáskörét kellett megállapitani;

Mezei kár. *Kárdij követelése büntetési inditvány nélkül.*

mert a követelt kárdij összege hatvan koronát meghaladván, a közigazgatási hatóság ebben az ügyben már az 1894: XII. t.-cz. 97. §-a értelmében sem bir hatáskörrel;

mert továbbá — ettől eltekintve — P. Juon a sérelmére elkövetett cselekmény miatt, a mely az 1894: XII. t.-cz. 94. §-ának *f)* pontjába ütközvén, ugyanennek a törvényszakasznak utolsó bekezdése értelmében csak a károsult fél inditványára üldözhető, a büntető eljárás meginditását nem kérte, hanem kárigényét magánjogi úton a polgári biróság előtt kivánta érvényesiteni;

mert a károsult fél inditványára üldözhető büntetendő cselekménynyel okozott kárnak vagy e helyett az 1894: XII. t.-cz. 109. §-a értelmében a kárdijnak megitélése csak adhaesio esetében vagyis csak akkor tartozik a büntető eljárásra hivatott hatóság hatáskörébe, ha az egyuttal a büntetendő cselekmény felől határoz;

végül, mert e szerint a felperes részéről a balázsfalvi kir. járásbiróságnál kárdijának megfizetése iránt folyamatba tett kereset tisztán polgárjogi természetü.

97.

Legeltetési dij megfizetése végett inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

Legeltetési dij megfizetése büntetési inditvány nélkül.

(1900. január 24. 1900. évi 467. I. M. sz.)

A kir. ministerium az osztrák-magyar államvasuttársaságnak T. György agadicsi lakos ellen 3 frt legeltetési dij megfizetése végett folyamatba tett ügyében az oraviczabányai kir. járásbiróság és az oraviczai járás főszolgabirója közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi január hó 24. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az osztrák-magyar államvasuttársaság Agadics község községi birósága előtt bepanaszolta T. György agadicsi lakost azért, mert ez 10 darab birkájának a társaság uradalmához tartozó legelőn való legeltetésért járó 3 forint dijat meg nem fizette.

Agadics község községi birósága 1897. évi november hó 18-án 27. sz. a. hozott itéletével alperest a keresetbe vett 3 frt összeg és a perköltség megfizetésére kötelezte. T.

Mezei kár. *Legeltetési díj megfizetése büntetési indítvány nélkül.*

György alperes ezzel az itélettel meg nem elégedvén, az ügyet a kir. járásbiróság elé kivánta vitetni.

Erre a községi biróság az ügyet az oraviczabányai kir. járásbiróság elé terjesztette, mely azt 1897. évi deczember hó 3-án 11.991. polg. sz. a. kelt átiratával illetékes elintézés végett az oraviczai járás főszolgabirójának küldötte meg.

Az oraviczai járás főszolgabirója 1897. évi deczember hó 30-án 1785. kihág. sz. a. kelt átirattal az ügyet abból az okból, hogy nem mezőrendőri kihágásról, hanem pénzkövetelésről van szó, a kir. járásbirósághoz visszaküldötte

Az oraviczabányai kir. járásbiróság 1898. évi január hó 10-én 92. polg. sz. a. kelt és a főszolgabiróhoz intézett átiratában megállapitotta, hogy az ügy a biróság hatáskörébe nem tartozik, mert a kereseti követelés az 1894. évi XII. t.-cz. 109. §-ában találja alapját; viszont az oraviczai járás főszolgabirója 1898. évi deczember hó 9-én 1108. kihág. sz. a. hozott határozatában kimondotta, hogy ebben az ügyben magát illetékesnek nem tartja, mert azon mezőrendőri ügyek, melyek hivatalból nem üldözendők és a melyekben a fél megbüntetése nem kéretik, hanem csak kártéritésre irányulnak, nem tartoznak az 1894. évi XII. t.-cz. által megállapitott hatáskörbe.

Ilyformán az oraviczabányai kir. járásbiróság és az oraviczai járás főszolgabirója közt hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek eldöntéseül a kir. járásbiróság hatásköre volt megállapitandó:

mert felperes Agadics község községi birósága előtt nem mezőrendőri kihágás által okozott kárnak, hanem szerződéses viszonyra alapitott és legelő használatáért járó legeltetési dijnak megfizetését követelte alperestől;

mert különben is a károsult fél inditványára üldözendő mezőrendőri kihágások által okozott kárnak megitélése az 1894 : XII. t.-cz. 103. és 108. §-ainak összevetése szerint csak adhaesio esetén, vagyis csak akkor tartozik a közigazgatási hatóságok hatáskörébe, ha ezek a kihágás felett határozhatnak;

mert végre a 20 frton aluli pénzkövetelés felett az 1877 : XXII. t.-cz. 14. §-a, illetőleg 11. §-ának 1. pontja és az 1893 : XVIII. t.-cz. 1. §-ának első bekezdése alapján támasztott ügyekben a községi biróság itéletével befejezett perben a peres felek valamelyikének törvényes határidőben kifejezett kivánatára a további eljárás az 1877 : XXII. t.-cz. 25. §-a, valamint az 1893 : XVIII. t.-cz. 225. §-a értelmében az illetékes kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

98.

Legeltetéssel okozott kárnak és a becslési költségnek büntetés mellőzésével kért megtéritése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

Mezei kár. *Legeltetéssel okozott kár megtérítése büntetési indítvány hiányában.*

(1900. évi április 25. 1900. évi 25.385. I. M.)

A kir. ministerium I. Tódor (József fia) vidrai lakosnak I. Tódor (Filimon fia) vidrai lakos ellen 3 frt 25 krajczár tőke és járulékai iránt folyamatba tett ügyében a nagyhalmágyi kir. járásbiróság és a nagyhalmágyi járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi április hó 25. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: I. Tódor (József fia) vidrai lakos a vidrai községi elöljáróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság előtt a panaszt emelt I. Tódor (Filimon fia) vidrai lakos ellen, hogy az neki az 1898. évi május hó 16-án kelt becslési jegyzőkönyv szerint tehenek általi legeltetéssel 2 frtnyi mezei kárt és 1 frt 25 krajczár becslési költséget okozott és kérte, hogy nevezett a büntetés mellőzésével ezen összesen 3 frt 25 krajczárt kitévő összeg megfizetésére köteleztessék.

A községi biróság panaszlottat 1899. évi augusztus hó 25-én hozott itéletével a kereseti tőke megfizetésében elmarasztalta.

Alperes ezen itélettel meg nem elégedvén, a községi biróság az iratokat a nagyhalmágyi kir. járásbirósághoz terjesztette fel.

A nagyhalmágyi kir. járásbiróság 1899. évi október hó 27-én 1899. Sp. 472/2. sz. a. kelt végzésével illetékességét leszállitotta, s az iratokat további eljárás végett a nagyhalmágyi járás főszolgabirájához tette át, mert a mezőrendőri kihágások elsőfokban a községi elöljáróság, másodfokban pedig a járási főszolgabiró hatásköri illetősége alá tartoznak.

A nagyhalmágyi járás főszolgabirája 1899. deczember hó 4-én 840. kih. 1899. sz. a. kelt határozatával az iratokat azzal küldte vissza a kir. járásbiróságnak, hogy magát az eset elbirálására illetékesnek nem tartja, mert mezőrendőri kihágásból eredő kártéritési követelések elbirálása közigazgatási hatóság hatáskörébe csak akkor tartozik, ha a tettes megbüntetése is követeltetik.

Ezek szerint a nagyhalmágyi kir. járásbiróság és a nagyhalmágyi járás főszolgabirája közt hatásköri összeütközés esete merült fel.

Mezei kár. *Legeltetéssel okozott kár megtéritése megbüntetési inditvány hiányában.*

A jelen ügyben az eljárást a kir. járásbiróság hatáskörébe kellett utalni, mert felperes Vidra község községi birósága előtt alperesnek nem megbüntetését, hanem csak azt kérte, hogy alperes az okozott és felperes által felszámitott kárnak megtéritésére köteleztessék; továbbá, mert a károsult fél inditványára üldözendő mezőrendőri kihágások által okozott kárnak megitélése 1894. évi XII. t.-cz. 103. és 108. szakaszának összevetése szerint csak adhaesio esetén, vagyis csak akkor tartozik a közigazgatási hatóságok hatáskörébe, ha ezek a kihágás felett is határozhatnak; mert a 20 forinton aluli pénzkövetelések felett az 1877. évi XXII. t.-cz. 14, illetőleg 11. §-ának 1. pontja és az 1893. évi XVIII. t.-cz. 1. §-ának első bekezdése alapján a községi biróság itéletével befejezett perben a peres felek valamelyikének törvényes határidőben kifejezett kivánatára a további eljárás az 1877. XXII. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1893. évi XVIII. t.-cz. 225. §-a értelmében az illetékes kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

99.

Idegen rét jogtalan lekaszálása. Kártéritési követelés büntetés nélkül.

Idegen rétnek jogtalan lekaszálása által okozott kár megtéritése iránt inditott ügyben, ha a károsult a kárttevő megbüntetését nem kivánja, az eljárás birói útra tartozik.

A károsult fél inditványára üldözendő mezőrendőrségi kihágással okozott kárnak vagy kárdijnak megitélése csak akkor tartozik a közigazgatási hatóság hatáskörébe, ha a kihágás iránt is folyik eljárás.

(1902. évi április 16. 1902. évi 11.471. I. M. sz.)

A kir. ministerium R. Juliannának J. Damaszkin ellen mezei kár megtéritése iránt inditott ügyéből a facseti kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegyébe kebelezett Birkis községnek községi birósága között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi április hó 16-án tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: R. Julianna birkisi lakos azon az alapon tett panaszára, hogy J. Damaszkin panaszosnak rétjét 1½ méter szélességben s 40 méter hosszban lekaszálta, a Krassó-Szörény vármegyei birkisi községi biróság J. D. birkisi lakost 1901. évi október hó 8-án 119/901. kp. szám alatt hozott itéletével 2 korona 80 fillér tőkének megfizetésére kötelezte és miután az alperes az itélet ellen felebbezett, az ügyet a facseti kir. járásbirósághoz terjesztette fel.

A kir. járásbiróság 1901. évi október hó 10-én 1901. Sp. I. 584/I. szám alatt az iratokat azzal az utasitással küldte a községi birósághoz vissza, hogy mivel a becslési jegyzőkönyv szerint az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ának *c*) pontjába ütköző mezőrendőri kihágás esete látszik fenforogni, az ügyet az idézett törvényczikk 103. §-ának *B*) pontja értelmében mint mezőrendőri kihágást tárgyaltassa és felebbvitel esetében a járási főszolgabiróhoz terjeszsze fel.

Mezei kár. *Idegen rét jogtalan lekaszálása. Kártérítési követelés büntetés nélkül.*

A községi biróság 1901. évi október hó 19-én ad 119/991. kp. szám alatt hozott végzésével az ujabbi tárgyalást megtagadta, mert a panaszos a panaszlott megbüntetését nem kivánta s igy ez az ügy nem az 1894. évi XII. t.-cz., hanem az 1877. évi XXII. t.-cz. értelmében birálandó meg.

Az előadott tényálláshoz képest a kir. biróság hatáskörébe kellett az eljárást utalni, mert a panaszos a panaszlott megbüntetését nem kérvén, a kihágási eljárást nem kivánta meginditani, hanem kárigényét magánjogi uton a polgári biróság előtt kivánta érvényesiteni, a szóbanforgó kihágás (1894. évi XII. t.-cz. 93. §. *c*) pont) miatt pedig a panaszlott az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ának utolsó bekezdése értelmében csak a károsult fél inditványára üldözhető,

mert a károsult fél inditványára üldözendő mezőrendőrségi kihágással okozott kárnak vagy kárdijnak megitélése az 1894. évi XII. t.-cz. 103., 108. és 109. §-ának egybevetéséből kitünőleg csak adhaesio esetében, vagyis csak akkor tartozik a közigazgatási hatóságok hatáskörébe, ha ezek a kihágás felett határozhatnak;

mert a csakis kártérités iránti peres kérdésben a községi biróság az 1877 : XXII. t.-cz. 14. §-ának, illetőleg 11. §-a 4. pontjának alapján már határozott és az ügy a 25. §., illetőleg az 1893. évi XVIII. t.-cz. 225. §-a értelmében a kir. járásbiróság elé vitetett, következéskép annak megbirálása most már a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

100.

Temető fű-termésének lekaszálása és elvitele miatt kártérités iránt büntetési inditvány nélkül inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás.

Temető fütermésének elvitelével okozott kár megtéritése büntetési inditvány nélkül.

(1897. szeptember 8. 1897. évi 43.501. I. M. sz.)

A kir. ministerium K. Jánosnak, Sz. Mihály és társai ellen 6 frt 40 kr. mezei kár megtéritése iránti ügyében, a homonnai kir. járásbiróság és Zemplén vármegye közigazgatási bizottsága között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi szeptember hó 8-ik napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Mezei kár. *Temető füttermésének elvitelével okozott kár megtérítése büntetési inditvány nélkül.*

A jelen ügyben az eljárás a járásbiróság, mint polgári biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. János oroszhraboczi gör. kath. lelkész a homonnai kir. járásbirósághoz 1894. évi november hó 3-án 3469. *B)* sz. a. benyujtott beadványban Sz. Mihály, J. György, O. György. F. Bazil, O. Bazil, P. Mihály, K. Bazil és F. György smugóczi lakosokat a beadványhoz mellékelt becslevélben részletezett 6 frt 40 krnyi összegben elmarasztaltatni kérte; mert a smugoczi temető fűtermését lekaszálták és elvitték, holott a jelzett temető használata a lelkész javadalmához tartozik.

A kir. járásbiróság ezt a beadványt bünügyi feljelentésnek vette, s 1894. november 19-én a büntető eljárást a panaszlottak ellen folyamatba tette.

A panaszlottak a tárgyalás során azt adták elő, hogy a kérdéses temető szénatermésének lekaszálása és értékesitése egy, a községi biró és az egyházi gondok által a lelkész tudtán kivül összehivott gyülésen lett elhatározva oly czélból, hogy a széna értéke a templom javitására fog forditattni. Ezen határozat értelmében nemcsak a panaszlottak, hanem rajtuk kivül még sokan vettek részt a széna lekaszálásában, s az abból befolyt 7 frtnyi összeget a templomépités költségeire forditották. Véleményük szerint a temető használata a templomot illeti.

A kir. járásbiróság ezek után az 1895. január 31-én 462. *B)* sz. alatt hozott végzéssel a további eljárást megszüntette, s az iratokat a fenforogni látszott s az 1894 : XII. t.-cz. 93. §-ának *a)* pontjába ütköző mezőrendőri kihágás elbirálása végett Smugócz község elöljáróságához tette át.

Smugócz község elöljárósága az ügyben érdekelt lévén, az iratokat intézkedés végett Zemplén vármegye szinnai járásának főszolgabirájához terjesztette fel, ki az ügyet G. Tivadar ublyai körjegyzőnek oly meghagyással adta ki, hogy azt Orosz-Hrabócz község elöljáróságával tárgyaltassa le.

A tárgyalás folyamán a lelkész bemutatta illetékes szentszékének itéletét, mely a temetőfü vitás haszonélvezetét a lelkésznek itélte oda.

Az oroszhrabóczi község elöljárósága a panaszlottakat az 1894 : XII. t.-cz. 95. §-ának *a)* pontja alapján 1 frt 60 kr. becslési költségnek és 4 frt 80 kr. kártéritésének megfizetésében marasztalta el.

Ezt az itéletet a főszolgabiró helybenhagyta.

Az ügy most felebbezés folytán a közigazgatási bizottság elé kerülvén, minthogy a panaszolt cselekmény az elkövetés idejében az ingatlan vagyon rongálása vétségének ismérveivel birt, s e miatt az eljárás a kir. járásbiróság előtt még az 1894 : XII. t.-cz. hatálybalépte előtt folyamatba tétetett, az 1897. január 11-én 42/2855. kb. sz. a. hozott határozatal az alsóbirói itéleteket hatáskör hiánya miatt hatályon

kivül helyezte és az iratokat a homonnai járásbirósághoz visszaküldte.

Mezei kár. Temető füterméséről elvitelével okozott kár megtéritése büntetési inditvány nélkül.

Ezek szerint jelen ügyben a biróság és közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

K. János a homonnai kir járásbiróságnál 1894. évi november 3-án adta ugyan be a kár megtéritésére vonatkozó beadványát, de a kártétel az iratok között fekvő és 1894. évi szeptember 5-én kelt becslevél szerint az ezen időpontot megelőzőleg, vagyis akkor történt, a midőn a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894 : XII. t.-cz. még hatályban nem volt.

De továbbá K. János a 3469. bünt. szám alatt iktatott beadványában Sz. Mihály és társainak megbüntetését nem, hanem csakis azt kérte, hogy azok a temető fütermésének lekaszálása által neki okozott 6 frt 40 krnyi kár megtéritésében elmarasztaltassanak.

A tárgyalás során kideritett tényállás szerint Sz. Mihály és társai a temetőnek fütermését nem eltulajdonitási szándékból, hanem oly czélból kaszálták le, hogy a fütermés vételárát a templomépités költségeire forditsák, s azt tényleg ezen czélra forditották. A jelen esetben csakis inditványi büntetendő cselekményről lehetne szó, de ez sem forog fenn, mert K. János ily irányu inditványt elő nem terjesztett.

Az 1894 : XII. t.-cz. 93. §-ának *a)* pontjában meghatározott kihágásra vonatkozó büntető eljárás pedig még azért sem volt folyamatba tehető, mert eltekintve attól, hogy a kártétel időpontjában a hivatkozott törvény még hatályban nem volt, ebben az esetben is a büntető eljárás csak a károsult fél inditványára inditandó meg.

Ezek szerint K. Jánosnak követelése polgári jogi természettel bir, és minthogy az 1877 : XXII. t.-cz. 14. §-a szerint a polgári eljárás alá tartozó mezei rendőri ügyekre vonatkozó kereset, ha a követelt összeg 20 frtot meg nem halad, felperes választása szerint az illetékes járásbiró előtt is megindítható, minthogy K. János a törvény által megengedett eme választási jogával az által, hogy ügyét a biróság elé vitte, már élt: mindezeknél az okoknál fogva a polgári jogi természettel biró emez ügynek elbirálását, tekintettel az 1877. évi XVIII. t.-cz. 14. §-ának második bekezdésére és az 1893. évi XXII. t.-cz. 1. §-ának első bekezdésére és *a)* pontjára, a járásbiróság, mint polgári peres ügyekben eljáró biróság hatáskörébe kellett utalni.

101.

Az 1894 : XII. t.-cz. hatályba lépte előtt okozott kár megtéritése és járulékai iránt inditott ügyben, büntetésre irányuló inditvány hiányában a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás.

(1898. január 5. 1897. évi 69.429. I. M.)

Mezei kár. *Az 1894. évi XII. t.-cz. hatálybalépte előtt okozott mezei kár megtéritése büntetési inditvány hiányában.*

A kir. ministerium B. István haranglábi lakos panaszára R. Zsigmond haranglábi lakos ellen 2 frt 79 kr. mezei kár megtéritése iránt folyamatba tett ügyben a mezőkászonyi kir. járásbiróság és Beregvármegye közigazgatási bizottsága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1898. évi január hó 5. napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőkép határozott:

A jelen ügyben az eljárás a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az 1894. évi november hó 1-én kiállitott becslevél szerint R. Zsigmond lovai B. István haranglábi lakosnak a házi kertben levő czukorrépaültetvényében 2 frt 79 krnyi kárt okoztak.

Az eljárás Harangláb községi birósága előtt mint kisebb polgári peres ügy tétetett folyamatba.

A községi biróság 1895. évi deczember hó 16-án a felperest keresetével elutasitotta, ki e miatt felebbezett, minek folytán a községi biróság az iratokat a mezőkászonyi kir. járásbirósághoz felterjesztette.

A mezőkászonyi kir. járásbiróság 1896. évi január hó 16-án 104. P. szám alatt hozott végzéssel az ügyet illetékes elbirálás végett a főszolgabirói hivatalhoz utasitotta.

A főszolgabiró ezt az ügyet, mint mezőrendőri kihágást tárgyalta és 1896. évi április hó 23-án hozott itélettel a panaszlottat az 1894: XII. t.-cz. 94. §-ának *e*) és *f*) pontjába, továbbá a 95 §. *b*) pontjába ütköző kihágás miatt 50 korona pénzbirságra itélte és 4 forint 49 krajczár kártéritésben, valamint a költségekben elmarasztalta.

Bereg vármegye közigazgatási bizottsága az elitélt felebbezésére 1896. évi julius hó 16-án 427. szám alatt hozott határozattal a főszolgabiró itéletét megsemmisitette illetékesség hiánya miatt s panaszost keresetével rendes birói utra utasitotta; mert a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894: XII. t.-cz. hatálya a belsőségekre nem terjed ki és mert a kár 40 koronánál kisebb lévén, különben sem tartoznék az ügy a főszolgabiró hatáskörébe.

A mezőkászonyi kir. járásbiróság 1897. évi 1086. P. számu felterjesztésével a közte és a vármegye közigazgatási bizottsága közt ekképen felmerült hatásköri összeütközés elintézését kérte.

Abból, hogy a becslevél 1894. évi november hó 1-én állittatott ki, ugyszintén a községi biróság előtt 1895. évi deczember hó 16-án tartott tárgyalás jegyzőkönyvéből nyilvánvaló, hogy a kár, melynek időpontját egyébként a panaszos közelebbről meg nem jelölte, még a jelzett nap előtt okoztatott, vagyis oly időpontban történt, a midőn a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894: XII. t.-cz. még hatályban nem volt.

Minthogy pedig a polg. eljárás alá tartozott mezei rendőri ügyek, a mennyiben a követelt összeg 20 forintot meg nem halad, 1894. évi november hó 1-je előtt 1877. évi XXII. t.-cz. 11. §-ának 4. pontja és 14. §-a alapján a kisebb polgári peres ügyekben eljáró községi biróság hatásköréhez tartoztak;

Mezei kár. *Az 1894. évi XII. t.-cz. hatálybalépte előtt okozott mezei kár megtérítése büntetési inditvány hiányában.*

minthogy a szóban forgó kártétel, a melyre vonatkozólag az eljárás az 1894 : XII. t.-cz. hatályba lépése napján tétetett folyamatba, az 1894 : XII. t.-czikknek értelmében kihágásnak nem volt minősithető és ennek folytán büntető eljárás alá nem volt vonható már az 1878 : V. t.-cz. 2. §-ába lefektetett ama sarkalatos büntetőjogi elvnél fogva, mely szerint a cselekmény elkövetésétől az itélethozásig terjedő időközben egymástól különböző törvények közül a legenyhébb intézkedés alkalmazandó;

minthogy a mezei kártételnek büntető vagy polgári uton való elbirálása tekintetében a kártevő félre nézve az utóbbi ut feltétlenül kedvezőbb és cselekménye kétségtelenül enyhébb megitélés alá esik;

minthogy a károsult fél, B. István jelen esetben nem kihágás miatt tett feljelentést és kártevőnek megbüntetését nem, hanem csak saját kárának és költségének megtérítését kérelmezte; és

minthogy a jelen ügyben Harangláb községnek kisebb polgári peres ügyekben eljáró birósága az 1877 : XXII. t.-cz 11. §-ának 4. pontja és 14. §-a alapján már határozott s az ügy az alperes által az 1877 : XXII. t.-cz. 25. §-a, valamint az 1893 : XVIII. t.-cz. 225. §-a értelmében a kir. járásbiróság elé vitetett:

mindezeknél fogva a fenforgó esetben az eljárást a kir. járásbiróság hatáskörébe kellett utalni.

102.

Ismeretlen tettesek által okozott mezei kár megtéritése iránt a volt felelős csőszök ellen inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

Ismeretlen által okozott kár megtéritése iránt a csősz ellen inditott ügy.

(1897. márczius 24. 1897. évi 15542. I. M.)

A kir. ministerium M. György felperesnek M. István és társai alperesek elleni 19 frt mezei kár megtéritése iránti perében a szegzárdi kir. járásbiróság és Tolna vármegye központi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi márczius hó 24-én tartott tanácsában az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: M. György báttaszéki lakos a báttaszéki köz-

Mezei kár. *Ismeretlen által okozott kár megtéritése iránt a csősz ellen inditott ügy.*

ségi biróságnál, mint a kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróságnál, M. István és társai báttaszéki lakosok ellen 19 frt mezei kár megtéritése iránt keresetet inditott. A községi biróság alpereseket 15 frt kár megtéritésében elmarasztalta és ezeknek kérelmére az iratokat az 1877 : XXII. t.-cz. 25. §. értelmében a szegzárdi kir. járásbirósághoz áttette.

A nevezett járásbiróság 8252/895. sz. alatt hozott végzésével az iratokat a községi biróságnak visszaküldötte; mert: az ügyben az 1894 : XXII. t.-cz. 93. §-ának *a)* pontjába ütköző mezőrendőri kihágás forog fenn, a melynek II. foku elbirálása a most hivatkozott törvény hatályba lépte után, — tekintet nélkül az elkövetés idejére, — a főszolgabirónak hatáskörébe tartozik.

Tolna vármegye központi járásának főszolgabirája azonban 619/896. sz. a. hozott végzésével az ügyben eljárni magát szintén illetéktelennek mondotta ki; mert felperes keresetét nem a mezei kárt elkövetett és ismeretlen tettesek, hanem a volt felelős csőszök ellen inditotta, minek folytán ezen ügy nem mezei rendőri kihágási, hanem kisebb polgári peres ügyet képez, a melyben eljárni a biróság illetékes.

Minthogy ugy a közigazgatási, valamint a birósági eljárási iratokból kitünik, hogy felperes követelését nem a mezei kárt elkövetett tettesek ellen kihágási uton, hanem a volt csőszök elleni polgári uton érvényesitette, a kik állitása szerint a köztük fennállott szerződés értelmében az ismeretlen tettesek által neki okozott mezei kárt megtériteni tartoznak; és minthogy e szerint ezen ügyben tisztán polgári természetü követelés elbirálásáról van szó: ennélfogva, — tekintettel az 1893: XVIII. t.-cz. 225. §-ára — az eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni.

3. Egyéb kár.

103.

Kisajátitási kártalanitás.

Osztatlan közös tulajdonosok közül azokkal szemben, akik a kisajátitási tárgyalásra nem jelentek meg, a kártalanitási ár megállapitása birói hatáskörbe tartozik.

Kisajátitásnak az ingatlan osztatlan része, a közös tulajdonosok egyikének osztatlan illetősége nem lehet a tárgya. A kártalanitási ár valamennyi tulajdonostársra egységesen állapitandó meg.

Az 1881 : XLI. t.-cz. 36. §-ának alkalmazásához.

(1899. junius 21. 1899. évi. 35392. I. M. sz. 1899. évi 37433. K. M. sz.)

A kir. ministerium, a Debreczenben épitendő lovassági laktanya czéljára kisajátitandó ingatlanok kártalanitási

Egyéb kár. *Kisajátitási kártalanitás.*

összegének megállapitására vonatkozó ügyben, a kereskedelemügyi magyar királyi minister és a magyar királyi Curia között felmerült hatásköri összeütközés esetét, 1899. évi junius hó 21. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

A debreczeni 6692. számu telekjegyzőkönyvben 3892. helyrajzi szám alatt foglalt, s a kisajátitási összeirás 2. sorszám alatt felvett ingatlanból, özvegy H. J.-né, U. Zs., R. O., U. E., L. S.-né, U. E.-t és U. I.-t illető részre nézve, továbbá a debreczeni 1500. számu telekjegyzőkönyvben 3893. és 3894 a helyrajzi szám alatt, ugyszintén a 4355. számu telekjegyzőkönyvben 5685/b helyrajzi szám alatt foglalt, s a kisajátitási összeirás 3 sorszáma alatt felvett ingatlanokból özvegy L. G.-né V. Zs.-t illető részre nézve, végre a debreczeni 3474. számu telekjegyzőkönyvben 3900. helyrajzi szám alatt foglalt s a kisajátitási összeirás *b)* sorszáma alatt felvett ingatlanból dr. Sz. N. Kálmánt illető részre nézve, a kisajátitási kártalanitási összegnek megállapitása a kártalanitási eljárásra, vagyis a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A fentebb felsorolt ingatlanok többeknek osztatlan tulajdonát képezik.

A kisajátitási terv és összeirás megállapitása tárgyában Debreczen város közigazgatási bizottsága által kiküldött kisajátitási bizottság előtt megtartott tárgyalásra, a megidézett közös tulajdonosoknak egy része megjelent, és a kisajátitási terv s a felajánlott kártalanitási ár ellen felszólalt és kifogást tett; a fentebb megnevezett közös tulajdonosok ellenben a tárgyalásra meg nem jelentek.

A kereskedelemügyi m. k. minister 1897. évi deczember 8-án 71972. szám alatt hozott határozatával a kártalanitási árt a tárgyalásra meg nem jelent közös tulajdonosokkal szemben az 1881. évi XLI. t.-cz. 33. §-a értelmében megállapitottnak jelentette ki. A m. k. Curia pedig 1898. évi november 2-án 4836. szám alatt hozott végzésével kimondotta, hogy a tárgyaláson meg nem jelent s fentebb megnevezett felekkel szemben a kártalanitási árnak megállapitása birói hatáskörbe tartozik.

Ezek szerint a kereskedelemügyi m. k. minister és a m. k. Curia között, ezen ügyben hatásköri összeütközés esete merült fel.

A m. k. Curia álláspontjának elfogadásával, a tárgyaláson meg nem jelent s fentebb megnevezett közös tulajdonosokkal szemben a kártalanitási árnak megállapitását a birói hatáskörbe kellett utalni és pedig a következő okokból.

A kisajátitás tárgyát annak czéljánál fogva és az 1881. XLI. t.-cz. rendelkezései szerint is, csak valamely meghatározott terület, tehát valamely egész ingatlan vagy annak testileg meghatározott és elkülönitendő része képezheti, nem pedig

Egyéb kár. *Kisajátitási kártalanitás*

az ingatlannak valamely testileg osztatlan része, tehát a közös tulajdonosok egyikének osztatlan illetősége; a kisajátitási kényszer is csak valamely meghatározott terület és nem valamely osztatlan rész megszerzésére terjedhet és a kisajátitási eljárásban az oly kényszereszközök, a melyek valamely osztatlan résznek kisajátitását eredményeznék, helyt nem foghatnak. Ennek megfelelően kell tehát a bizottság előtti eljárásban a mulasztásnak az 1881: XLI. t.-cz. 36. §-a szerint beálló következményeit is értelmezni.

Áll ez kétségtelenül a kisajátitási tervre nézve, a mely, ha ellene a bizottsági tárgyalásnál csak egy társtulajdonos tesz is kifogást, az egész ingatlanra nézve hatóságilag megállapitandó. De a kártalanitási árt is csak valamennyi tulajdonostársra nézve egységesen lehet megállapitani, mert a kártalanitás is a kisajátitási eljárásnak egy lényeges, az eljárás befejezéséhez szükséges részét képezi, ugy, hogy ha a kártalanitási kényszer-eljárásnak egyes társtulajdonosokkal szemben való elkülönitett lefolytatása megengedtetnék, ez egyes társtulajdonosok osztatlan illetőségének kisajátitását eredményezhetné; következik ez neveztesen az 1881: XLI. t.-cz. 61. §-ából, a mely a kártalanitást a kisajátitás véglegesitésével szoros kapcsolatba hozza, és a mely szerint, ha a kártalanitási eljárásnak az egyes társtulajdonosokkal szemben elkülönitett befejezése meg volna engedve, az az eredmény állhatna elő, hogy azoknak a társtulajdonosoknak osztatlan illetősége, kik a kártalanitási árnak velük szemben a 36. §. értelmében történt jogerejü megállapitásától számitott hat hónap alatt a végrehajtást kérték, ki volna sajátitva, mig a többi társtulajdonosokkal szemben, a kiknek irányában elkülönitett kártalanitási határozat hozatott, a kisajátitási terv és kártalanitási határozat hatályát veszthetné.

Hozzájárul ezekhez, hogy a bizottság előtt való tárgyalásnál egy tulajdonostárs felszólalása és kifogásai folytán a kisajátitási terven változás tehető s e változás kétségtelenül kihat a tárgyaláson meg nem jelent tulajdonostársakra is; és minthogy a kisajátitási terven eszközölt változás befolyással lehet a kártalanitási árra is: ezt a tárgyaláson meg nem jelent társtulajdonosok által az eredetileg a megváltozott kisajátitási tervnek megfelelőleg felajánlott mennyiségben elfogadottnak tekinteni sem lehet. Ha tehát az osztatlan tulajdonostársak egyike a bizottsági tárgyaláson a kisajátitási terv, s a felajánlott kártalanitási ár ellen felszólal és kifogást tesz, tekintettel főként arra, hogy az ezt tenni elmulasztókra az 1881. évi XLI. t.-cz. 36. §-a ugy a kisajátitási terv, mint a kártalanitási ár tekintetében egyenlő következményt szab, a tárgyaláson meg nem jelent társtulajdonosok a felszólaláshoz és kifogáshoz csatlakozottaknak veendők, minek aztán az a jogszerü következménye, hogy ilyen esetben a kár-

talanitási ár az 1881. évi XLI. t.-cz. IV. fejezetében szabályozott eljárás utján állapitandó meg. **Egyéb kár.** *Kisajátitási kártalanitás.*

Végül figyelembe veendő az is, hogy ha a kisajátitás tárgyát képező ingatlan többeknek határozatlan arányu tulajdona, az ingatlan egyes jutalékainak kártalanitási ára a tulajdonosok közt fenforgó arány meghatározása előtt meg sem állapitható és annak megtörténte után volna csak megállapitható, hogy mennyi illetné meg a tárgyaláson meg nem jelent tulajdonosokat a felajánlott és elfogadottnak tekintett árból s mennyi azokat, kiknek jutalékára vonatkozóan az ár csak a kártalanitási eljárás utján állapittatik meg, holott a kisajátitási eljárás az egyes tulajdonostársak jutalékának megállapitására módot nem nyujt.

Mindezek alapján az 1881. évi XLI. t.-cz. 36. §-a *b*) pontjának azon rendelkezése, mely szerint arra a tulajdonosra nézve, ki ezen törvény 33. §-a értelmében kiküldött bizottság által megtartott tárgyalásnál a kisajátitási terv ellen fel nem szólal és kifogást nem tesz, tehát arra nézve is, ki a tárgyaláson meg nem jelent, ugy a kisajátitási terv, mint a felajánlott kártalanitási ár végleg megállapitottnak s általa elfogadottnak tekintendő, nem terjedhet ki olyan esetre is, midőn a kisajátitott ingatlan többeknek osztatlanul telekkönyvi tulajdonát képezi, s e tulajdonosok egynémelyike a tárgyaláson meg nem jelent ugyan, egynémelyike azonban a tárgyaláson megjelenve, a kisajátitási terv és a felajánlott kártalanitási ár ellen felszólalt és kifogást tett.

104.

Lóherének volt haszonbérlő által állitólag jogtalan elhordása miatt támasztott követelés iránt inditott ügyben az eljárás a községi biróság hatáskörébe tartozik.

Haszonbérlő által a termény jogtalan elhordása.

(1896. junius 4. 1896. évi 30.601. I. M. sz.)

A kir. ministerium G. Jakab felperesnek F. Márkus alperes elleni 12 frt s jár. iránti perében a sztropkói kir. járásbiróság és a sztropkói járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1896. évi junius hó 4. napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a községi biróság, mint a kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: G. Jakab a nagy-breznyiczei községi bíróságnál 1895. julius 10-én megtartott tárgyalás alkalmával előadta, hogy ő a sztropkói járás főszolgabirája által 1895. május 3-án megtartott nyilvános árverésen haszonbérbe vette az idősb G. Mihály kiskoru örököseinek tulajdonát képező ingatlanokat. A haszonbéri szerződés értelmében ő a szerző-

Egyéb kár. *Haszonbérlő által a termény jogtalan elhordása.*

dés megkötése napján a kibérelt ingatlanoknak haszonélvezetébe lépett, kivétetvén a „na hure“ és „pod sztudnyu“ nevü őszivel bevetett földek, melyeknek rozsterméséből felerész alperes F. Márkus volt haszonbérlőt, felerész pedig őt illette. Alperes volt bérlő azonban ezzel meg nem elégedett, hanem a „pod sztudnyu“ nevü földön levő lóherét lekaszáltatta és a felgyüjtött hét boglyából négy nagyobb boglyát éjjel 11 órakor felperes tudta nélkül elhordatott. Ennek alapján felperes kérte, hogy alperes 12 frt követelés és 1 frt 50 kr. becslési dij megfizetésében elmarasztaltassék.

Alperes azzal védekezett, hogy ő jogositva volt a négy boglya lóherét elhordatni; mert a közte és G. János, mint G. Mihály kiskoru örököseinek gondnoka között 1892. évben létrejött haszonbéri szerződés értelmében a „pod sztudnyu“ nevü föld termésének fele az 1895. évi aratáskor őt, másik fele pedig a nevezett kiskoruakat illette; s e szerint tehát a behordott lóhere az ő tulajdonát képezte.

A nevezett községi biróság 1895. aug. 18-án 138. szám alatt hozott itéletével, alperest mezei rendőri kihágás miatt az 1894: XII. t.-cz. 93. §. *a*) pontja alapján 10 korona pénzbüntetésnek, 24 korona kárnak és a költségeknek megfizetésében elmarasztalta.

Alperes felebbezése folytán a sztropkói járás főszolgabirája 1895. szept. 19-én 28. kih. szám alatt hozott határozatával a községi elöljáróság által hozott itéletet megsemmisitette és az iratokat további szabályszerü eljárás végett az elöljárósághoz visszaküldötte; mert alperesnek ténye az 1879: XL. t.-cz. 126., illetőleg 127. §-ába ütközik és mert ettől eltekintve, a mennyiben alperesnek védekezése beigazoltatnék, az ügy elbirálása polgári perutra tartoznék.

Erre a községi elöljáróság az iratokat a sztropkói kir. járásbiróságnak mutatta be, a mely 1895. évi november 6-án 1249. sz. a. hozott végzésével az eljárásra magát illetéktelennek mondotta ki; mert alperesnek cselekménye mezei rendőri kihágást képez, ennek elbirálása pedig a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

A jelen ügyben az eljárást a községi biróság, mint a kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság hatáskörébe kellett utalni; mert mindkét peres félnek előadásából kitünik, hogy a jelen ügyben sem az 1879: XL. t.-cz. 126., illetőleg 127. §-ában, sem pedig az 1894: XII. t.-cz. 93. §. *a*) pontjában minősitett kihágások ismérvei fenn nem forognak; miután a panaszló felperes alperes ellenében csak pénzbeli követelést támaszt, mely követelését az általa kötött haszonbérleti szerződéssel a közte és alperes, mint korábbi haszonbérlő között megállapitott viszonyra, illetőleg alperesnek ezzel ellenkező ténykedésére alapitja; és mert a felperesi követelés összegére való tekintettel az ügynek elbirálása az 1877: XXII. t.-cz. 14. §-a, illetőleg 11. §-ának 1. pontja és az 1893: XVIII.

t.-cz. 1. §-ának első bekezdése értelmében a községi biróság, mint a kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság hatáskörébe tartozik. Egyéb kár.

105.

Fausztatás illetőleg tutajozás által okozott kár megtéritése iránti ügy birói hatáskörbe tartozik. E kártéritési követelés elévülése. *Tutajozással okozott kár.*

(1892. január 8. 1891. évi 47792/891. I. M. sz.)

A kir. ministerium W. M. kisporubai lakosnak P. M. hibbei és S. J. liptó-szt.-miklósi lakosok ellen kártérités iránt inditott ügyében a rózsahegyi kir. tszék és a liptóujvári főszolgabiró között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1892. évi január hó 8. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőképen határozott: ezen ügy a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: W. Márk kisporubai lakos P. Miksa hibbei és S. Jakab liptó-szt.-miklósi lakosoktól az utóbb nevezettek fájának usztatása, illetőleg tutajozása által okozott 15 frt mezei kár és járulékai megtéritését követeli.

Az erdőtörvény (1879: XXXI. t.-cz.) 201. §-ában meg van ugyan állapitva, hogy az usztatás vagy tutajozás által okozott károkért a vállalkozó teljes kártéritéssel tartozik, de a részben, vajjon a kártéritési igény a biróság vagy pedig a közigazgatási hatóság előtt érvényesitendő-e, az 1879: XXXI. t.-cz. az usztatásra és tutajozásra kiterjedő rendelkezést nem tartalmaz, hanem csakis az usztatás tekintetében intézkedik annyiban, a mennyiben a 204. és 205. §-okban kimondja, hogy az usztatás által szenvedett károk megtéritésére irányuló keresetek az illetékes biróságnál a kereseti jog különbeni elvesztésének terhe alatt a törvényben körülirt hirdetményi felhivástól számitott záros határidőn belül inditandók meg. És habár az erdőtörvény azt, hogy a tutajozásból eredő károk megtéritésére irányuló keresetek a biróságok hatáskörébe tartoznak, kifejezetten nem mondja is ki, még sem szenvedhet kétséget, hogy az ily kártéritési ügyek a biróságok hatásköréhez tartoznak; mert minden magánjogi vitás kérdés — ha csak különös jogszabály mást nem rendel — a biróságok hatásköréhez tartozónak tekintendő; és mert az erdőtörvény a közigazgatási hatóságoknak tárgyi illetékességét a szóban forgó kártéritési igények elbirálására meg nem állapitja, abból pedig, hogy ezen törvény 204. és 205. §-ai csak az usztatások által okozott károkról intézkednek, az következik csupán, hogy a kártéritési igény érvényesitésére szolgáló hirdetményi felhivást és a kártéritési igény érvényesitésének rövid határidőhöz való kötését a törvényhozás

Egyéb kár. *Tutajozással okozott kár.*

a tutajozás által okozott károkra kiterjeszteni nem kivánta, hanem ez utóbbiakra nézve a rendes elévülési időt tartotta fenn.

Ezek alapján, tekintettel arra is, hogy bár a követelt kártéritési összeg 20 frtot meg nem halad, de felperes keresetét az 1877: XXII. t.-cz. 14. §-a második bekezdésén alapuló választási jogánál fogva a kir. járásbiróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság előtt inditotta meg, a jelen ügyben a biróság tárgyi illetékessége volt megállapitandó.

106.

Malomba vezető út elzárása miatt kártérités. A hatáskör kérdését a kereset tárgya szerint kell eldönteni.

Malomba vezető út elzárása által a molnárnak okozott kár megtéritése iránt inditott polgári ügyben birói útra tartozik az eljárás.

A biróság hatásköre a kereset tárgyának és nem a perben előfordulható mellék- vagy előkérdésnek jogi minősége szerint döntendő el.

A birói hatáskört nem érinti az, hogy a biróság a magánjogi követelés megbirálása végett magában véve közigazgatási útra tartozó kérdés megbirálásába is kénytelen bocsátkozni.

(1900. évi január 24. 1899. évi 37.593. I. M. sz.)

A kir. ministerium F. Albert hadrévi lakosnak gróf K. Vilmos gerendi lakos ellen 150 frt kártéritési összeg megfizetése végett inditott ügyében a kir. belügyminister és a tordai kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi január 24. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: F. Albert hadrévi lakos 1895. évi május hó 25-én 3387. sz. a. a tordai kir. járásbiróság előtt sommás keresetet inditott gróf K. Vilmos gerendi és M. Ákos mezőbándi lakos ellen abból az okból, mert utóbb nevezett gróf K. Vilmos megbizásából, mint annak gazdatisztje, 1894. évi évi márczius 10-től 17-ig az aranyoslónai malomba vezető s a gerendi és aranyoslónai határok között fekvő utat elzáratta, a malomba járókat megzálogoltatta és ez által alperesek felperesnek, mint a malom haszonbérlőjének 150 forintnyi kárt okoztak. Az első tárgyaláson felperes M. Ákos ellen, mivel ez csak gróf K. Vilmos nevében járt el, a keresettől elállott.

A per során gróf K. Vilmos pergátló kifogást emelt abból az okból, mert felperes kártéritési keresetét az utnak elzárásából származtatván, első helyen az utnak mikénti

használata volna megállapitandó és ez a kérdés a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Egyéb kár. *Malomba vezető ut elzárása miatt kártérités. A hatáskör kérdését a kereset tárgya szerint kell eldönteni.*

A tordai kir. járásbiróság ennek a kifogásnak helyet adott és 1897. évi április hó 23-án 3533. sz. a. hozott végzésével a pert az 1893. évi XVIII. t.-cz. 27. §. 1. pontja alapján megszüntette, mert első helyen az birálandó el, hogy jogában állott-e alperesnek a kérdéses utat elzárni, ennek elbirálása pedig a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Erre F. Albert 1898. évi január hó 9-én 186. sz. a. a felvinczi járás főszolgabirája előtt emelt panaszt gróf K. Vilmos ellen az ut elzárása miatt támadt 150 forintnyi kárának megitélése végett. A főszolgabiró ezt a panaszt ugyanazon év január hó 12-én 186. sz. a. hozott határozatával, mint közigazgatási utra nem alkalmasat, illetékesség hiányában hivatalból visszautasitotta. Eme határozat ellen F. Albert Torda-Aranyos vármegye alispánjához felebbezett, a ki 1898. évi február hó 20-án 2390. sz. a. a főszolgabiró határozatát helybenhagyta.

Az alispán határozata ellen F. Albert felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyet a kir. belügyminister az 1886. évi XXI. t.-cz. 10. §-a alapján elbirálás alá vevén, 1899. évi junius hó 17-én 21.441. sz. a. kelt határozatával kimondotta, hogy nem talált törvényes okot és alapot arra, hogy az alispán határozatát a most idézett törvényczikk 10. §-a alapján megsemmisitse és a közigazgatási hatóságokat uj eljárásra utasitsa.

Ilyformán a belügyminister és a tordai kir. járásbiróság közt hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek eldöntéseül a kir. biróságoknak hatásköre volt megállapitandó:

mert felperesnek tisztán kártéritési, tehát magánérdeket tárgyazó és igy magánjogi követelésre irányuló keresete a kir. biróságok hatáskörébe tartozik;

mert továbbá az a körülmény, hogy ezen magánjogi követelés megitélhetése végett a biróság esetleg valamely magában véve közigazgatási utra tartozó kérdés elbirálásába is kénytelen bocsátkozni, a biróság hatáskörének megállapitásánál nem tekinthető irányadónak, miután a bi óság hatásköre a kereset tárgyának és nem a perben előfordulható mellék- és előkérdések jogi minősége alapján döntendő el.

107.

Közuti hid padlójának elkorhadása következtében megsérült és elhullott csikóért a viczinális útalap ellen kártérités iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás.

Az a kérdés, hogy a közigazgatási tisztviselő mulasztásából eredő kártéritési keresetet a felelősség

Egyéb kár.
Közuton hajtott állatban esett kár.
Hogy a tisztviselő felelősségének fegyelmi uton megállapitása szükséges-e vagy nem, a hatáskör kérdésében el nem dönthető.

fegyelmi úton való megállapitásának meg kell-e előznie vagy nem, a hatásköri kérdés megbirálásánál nem lehet döntés tárgya.

(1900. november 21. 1900. évi 68.014. I. M.)

A kir. ministerium H. Tamásnak a jaád-asszubeszterczе-zsolnai viczinális közut uti alapja ellen 36 frt s járulékai iránt inditott kártéritése ügyében a beszterczei kir. járásbiróság és Beszterczе-Naszód vármegye jaádi járásának főszolgabirója között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi november hó 21-ik napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: H. Tamás jaádi lakos előadása szerint öthónapos kanczacsikója 1899. évi augusztus hó 21-én a jaád-asszubeszterczе-zsolnai uton a Beszterczе folyón átvezető hid padlójának elkorhadása következtében keletkezett nyilásban lábát törte s megdöglött.

H. Tamás az ekkép szenvedett 36 frt kárának megtéritését a községi uti alapból első sorban a jaádi járás főszolgabirójánál kérelmezte, de kérésével a főszolgabirónak 1899. évi szeptember hó 10-én 7273. sz. a. kelt határozatával „illetékesség“ szempontjából a rendes birói utra utasittatott.

Az előadott tényállás alapján a beszterczei kir. járásbirósághoz fordult most keresetével H. Tamás és azt kérte, hogy a „jaád-asszubeszterczе-zsolnai utszakasz viczinális utalapja“ köteleztessék kárának és költségének megtéritésére, mint a mely utalap a kárért első sorban felelős, mert a hid jó karban tartása a jelzett utalapot és az ahhoz alkalmazott mérnököt, utmestert illeti.

A kir. járásbiróság azonban a keresetet 1899. évi decz. hó 19-én 1899. Sp. I. 1385/1. sz. a. hozott végzésével hivatalból visszautasitotta, mert az 1893. XVIII. t.-cz. 27. §-ának 1. pontjában meghatározott az a pergátló körülmény, hogy a polgári pert más hatósági eljárásnak kell megelőznie, az idézés kibocsátása előtt is hivatalból figyelembe veendő, a jelen esetben pedig az alperes által perbe vont jogi személyt képviselni hivatott és kötelezett köztisztviselők hivatali mulasztása s az ebből folyó felelősség a polgári pert megelőzőleg az illetékes hatóságnál állapitandó meg.

H. Tamás ezután ismét a főszolgabiróhoz fordult intézkedésért, mire az ügy a felmerült hatásköri összeütközés eldöntése czéljából felsőbb helyre terjesztetett fel.

Felperes keresete tehát, habár azt a főszolgabiró által jogilag képviseltnek vélt utalapból való kielégitésére irányozza, lényegében azt czélozza, hogy az érdekeltség, a mely közegei

által az utak jó karban tartásáról gondoskodni tartozik, ezen kötelességének elmulasztásából származott kárának megtéritésére köteleztessék, a kereset tehát lényegében sem egyes községi, sem közigazgatási tisztviselő egyéni felelősségének megállapitására irányitva nincs, hanem arra van fektetve, hogy az érdekeltségnek betudható mulasztásáért az érdekeltség a felperes kárának megtéritésére köteleztessék, vagyis a jelen esetben oly kártéritési kereset forog fenn, a mely az emlitett tisztviselők egyéni felelősségének megállapitását a per eldöntése tekintetéből nem czélozza.

Egyéb kár. *Közuton hajtott állatban esett kár. Hogy a tisztviselő felelősségének fegyelmi uton megállapitása szükséges-e vagy nem, a hatáskör kérdésében el nem dönthető.*

Ezek szerint tehát tekintettel arra is, hogy az a kérdés, vajjon a közigazgatási tisztviselő mulasztásából folyó kártéritési keresetet a felelősség fegyelmi uton való megállapitásának meg kell-e előznie vagy nem, a hatásköri kérdés megbirálásánál döntés tárgyát sem képezheti, a fent előadott indokokból a biróság hatáskörét kellett megállapitani.

108.

Szeszes italoknak a község mint regalebérlő kérelmére történt lefoglalásából származó kár megtéritése iránt inditott ügyben birói útra tartozik az eljárás. Községi közegek elleni kártéritési kereset inditásához előzetes közigazgatási eljárásra nincs szükség.

Szeszes italoknak község, mint regalebérlő kérelmére lefoglalásából eredő kár. Községi közeg elleni kártéritési kereset.

(1898. január 5. 1897. évi 72546. I. M. sz.)

A kir. ministerium Sz. Péter tatrangi lakosnak, Tatrang község elleni 41 frt 99½ kr. kár megtéritése iránti perében, a brassói kir. törvényszék és a hétfalui járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1898. évi január hó 5. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz, 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Sz. Péter tatrangi lakos a hosszufalui járásbirósághoz 1894. évi 2374. szám alatt beadott sommás keresetében előadta, hogy ő mint bejegyzett czégü vegyeskereskedő, 1893. évi január hó 30-án Tatrang községnél, mint a kizárólagos szeszitalmérési jog bérlőjénél, különböző szeszes italoknak behozatalát bejelentette, a mely bejelentésről részére igazolvány is állittatott ki.

A bejelentett italok 1893. évi február hó 1-én beérkezvén, a község 1893. évi február hó 4-én az italokat zár alá vette, azoknak elárusitását lehetetlenné tette, és egyuttal ellene italmérési kihágás miatt feljelentést tett. A brassói m. kir. pénzügyigazgatóságnál lefolytatott eljárás során kiderült, hogy a község helytelenül járt el, a minek folytán a nevezett pénzügyigazgatóság 14.490/1894. szám alatt hozott hatá-

Egyéb kár. *Szeszes italoknak a község, mint regalebérlő kérelmére lefoglalásából eredő kár. Községi közeg elleni kártéritési kereset.*

rozatával a lefoglalt italokat a zár alól feloldotta. Az italok 1894. évi október hó 21-én adattak át szabad rendelkezés alá, s ekkor megállapitva lett, hogy azokban időközben tetemes apadás állott be, a mely apadás és az időközi kamatveszteség folytán 41 frt 99½ krnyi kár származott. Ezen kárt a községnek azon jogellenes cselekvénye okozta, hogy az italokat zár alá vétette, minélfogva azt és annak járulékait a község megtériteni tartozik.

A megtartott tárgyalás során alperes pergátló kifogással élt és azt vitatta, hogy az ügynek elbirálása közigazgatási utra tartozik, mert a foglalást nem a község, hanem a pénzügyőrök eszközölték.

A járásbiróság 2637/1894. szám alatt hozott végzésével a pergátló kifogást elutasitotta és érdembeni tárgyalás után, 2799/1894. szám alatt hozott itéletével alperes községet a kereseti kérelem értelmében marasztalta.

Alperesnek felülvizsgálati kérelme folytán a brassói kir. törvényszék felebbezési tanácsa 1895. évi január hó 12-én E. 3. szám alatt hozott végzésével a pergátló kifogásnak helyt adva, a pert megszüntette, mert a kérdéses szeszes italok felperes község elöljáróságának kérésére a pénzügyi közegek által vétettek zár alá, és az illetékes pénzügyigazgatóság tudtával és jóváhagyásával tartattak zár alatt és mert felperes kártéritési igényét ezen eljárásból származtatván, kétségtelen, hogy csak az eljárt közigazgatási hatóság van hivatva a kártéritésre való netaláni igényt megállapitani és hogy erre nézve a közigazgatási eljárásnak kellett volna a polgári pert megelőzni.

Erre felperes keresetét a hétfalui járás főszolgabirájánál érvényesitette, ki 1412/1896. szám alatt hozott határozatával illetékességét leszállitotta és az ügy tárgyalását birói utra tartozónak mondotta ki.

A főszolgabiró határozatát Brassómegye alispánja 7665/1896. szám alatt, ugyanazon megye közigazgatási bizottsága pedig 11,415/1896. szám alatt hozott határozatával jóváhagyta, a minek folytán a biróság és a közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Az 1886. évi XXII. t.-cz. 86. §-a értelmében a községi közegek által magánosoknak okozott károk megtéritése iránt inditott kereseteknek elbirálása a törvénykezési rendtartás szerint illetékes biróság hatáskörébe tartozik, és ilyen keresetek meginditása sem a most hivatkozott, sem pedig más törvényben előzetes közigazgatási eljárás lefolytatásától függővé téve nincsen.

E szerint előzetes közigazgatási eljárásnak, vagyis a kártéritéshez való igénynek közigazgatási uton való előzetes megállapitásának még azon esetben sem lehetne helye, ha felperes keresetét az állitólagos jogtalan cselekvényt elkövetett községi közegek ellen inditotta volna; a jelen ügyben

pedig ilyen előzetes eljárás annyival kevésbbé foglalhat helyet, mert felperes keresetét nem is az illető községi közegek, hanem a község ellen inditotta, a mely ellen, mint jogi személy ellen, a jelzett előzetes eljárásnak meginditása ezen eljárás jogi természeténél fogva is teljesen ki van zárva. **Egyéb kár.**

A felhozottak alapján a jelen ügyben az eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni.

109.

Magánjogi szerződésből eredő készpénzbeli kártéritési követelés érvényesitése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik. *Magánjogi szerződésből eredő kártérités.*

Ha a községi biróság az eljárást illetéktelensége okából megszünteti, a rendes biróság az ügyet az alapon, hogy az a községi biróság elé tartozik, el nem utasithatja.

(1900. április 25. 1900. évi 24.389. I. M. sz.)

A kir. ministerium K. György kis-halmágyi lakosnak G. Gergely kis-halmágyi lakos ellen 2 frt 90 kr. megfizetése végett inditott ügyében a nagy-halmágyi kir. járásbiróság és a nagy-halmágyi járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközés esetet 1900. évi április hó 25. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vévén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a birói utra tartozik.

Indokok: A kis-halmágyi községi elöljáróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság által 1899. évi október 20-án felvett tárgyalási jegyzőkönyv tanusága szerint K. György kis-halmágyi lakos G. Gergely kis-halmágyi lakos ellen 2 frt 90 kr. megfizetése végett panaszt emelt abból az okból, mert bár G. Gergely annak fejében, hogy marhái K. György földjén legelhetnek, arra kötelezte magát, hogy K. Györgynek buzáját a maga költségén hazaszállitja, mégis e kötelezettségének nem tett eleget. Kis-Halmágy község elöljárósága, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság ezt a panaszt a felekkel letárgyalta, az ügyet azonban határozathozatal nélkül terjesztette be a nagyhalmágyi kir. járásbirósághoz és pedig azzal az indokolással, hogy eme peres ügyben esküfelvétel nélkül érdemleges itélet nem volt hozható.

A nagyhalmágyi kir. járásbiróság az 1899. Sp. 545. sz. a. iktatott ügyben tárgyalási határnapot tüzött, a tárgyalás befejeztével azonban 1899. évi deczember 1-én végzést hozott, melylyel a birói illetékességet leszállitotta és az iratokat további eljárás végett a nagyhalmágyi járás főszolgabirájához

Egyéb kár. *Magánjogi szerződésből eredő kártérités.*

áttétetni rendelte, mert a mezőrendőri kihágások elbirálásával másodfokon a járási főszolgabirók illetékesek. Viszont a nagyhalmágyi járás főszolgabirója 1900. évi január 21-én 242. sz. alatt kelt átiratában kijelentette, hogy magát ennek az ügynek elbirálására illetékesnek nem tartja, mert nem mezőrendőri kihágásról, hanem szerződés nem teljesitéséből eredő követelésről van szó.

Ilyformán a nagyhalmágyi kir. járásbiróság és a nagyhalmágyi járás főszolgabirója közt hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek eldöntéseül megállapitandó volt, hogy az ügy elintézése a birói hatáskörbe tartozik:

mert K. György magánjogi szerződésből eredő készpénzbeli kártéritési követelést érvényesit G. Gergely ellen;

mert az ilynemü követelések feletti eljárás, ha a pénzkövetelés 20 frt összeget meg nem halad, az 1877. évi XXII. t.-cz. 11. §-ának 1. pontja, 14. §-a első bekezdése és 25. §-a, valamint az 1893:XVIII. t.-cz. 225. §-a értelmében a községi elöljáróságnak, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróságnak s innen telebbvitel utján a kir. járásbiróságnak hatáskörébe tartozik, oly esetben pedig, melyben a községi biróság magát illetéktelennek találván, az eljárást megszünteti, a rendes biróság, ez esetben a kir. járásbiróság a felperes megjelenése folytán elébe vittnek tekintendő ügyet azon okból, hogy az ügy a kisebb polgári peres ügyekbeni eljárásra tartozik, az 1877. XXII. t.-cz. 41. §-a értelmében el nem utasithatja.

110. §.

Vad okozta kár.

Vadak által okozott kár megtéritése — kihágási eljárás esetén kivül — a polgári biróság elé tartozik.

(1882. augusztus 10. 24261/1882. I. M. sz.)

Tényállás. Pócsmegyeren 1882. évi május hó 22-én T. M. ugyanottani lakos megkeresésére a községi elöljáróság által felvett becslevél szerint a nevezett T. M. szőllejében gróf B Á. leányfalvi erdeje mentén a szarvasvadak f. é. május hó 17. és 18-án 30 frt kárt okoztak.

A pomázi szolgabiróság ezen feljelentés folytán 2215/882. szám alatt kelt végzésben illetéktelenségét állapitotta meg, utalva az 1877: XXII. t.-cz. 11. §-ának 4. pontjára.

A szentendrei kir. járásbiróság azonban, hová a fönt nevezett községi elöljáróság a hivatkozott szolgabirói végzéssel együtt az iratokat küldte, 63/82. sz. alatt illetéktelenségét állapitotta meg, utalva az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 3. pontjára, mely az 1872: VI. t.-cz. szerint büntetendő kihágásokat közigazgatási utra utasitja.

A kir. ministerium az összeütközési esetet 1882. augusz-

tus hó 10. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: **Egyéb kár.** *Vad okozta kár.*

az érintett ügy mint kisebb polgári peres ügy látandó el, mert a vadak által okozott kártérítést tárgyazó keresetek az 1877: XXII. t.-cz. 11. §-ának 4-dik pontja értelmében kisebb polgári peres eljárás alá tartoznak 100 frt összeg erejéig,*) már pedig a jelen esetben 30 frt megtérités követeltetik azon a jogczimen, hogy szarvasvadak okoztak panaszló szőllejében 30 frt értékü kárt;

mert a nevezett kir. járásbiróság azon érvelése, hogy az 1880: XXXVII. t.-cz. §-ának 3. pontja értelmében az 1872: VI. t.-cz.-ben foglalt kihágások közigazgatási utra tartoznak, a jelen esetre helytelenül alkalmaztatott, miután a jelen panasz tárgyát nem az 1872: VI. t.-cz. IV. fejezetében foglalt valamely kihágás képezi, hanem az 1872: VI. t.-cz. II. fejezetétében foglalt magánjogi kártéritési kötelezettség alapján kéri panaszló a becslevél szerint megállapitott kárának megtéritését, annak elbirálására pedig, tekintettel az 1877: XXII. t.-cz. 11. §-ának 4. pontjára, illetve a 9. §. rendelkezésére, a kisebb polgári peres ügyek elintézésére illetékes hatóságok birnak hatáskörrel.

111.

Jóhiszemüen vett állatnak hatósági beavatkozással régebbi tulajdonosának visszaadása alapján az eladó ellen a vételár visszatéritése iránt inditott kereset birói útra tartozik.

Jóhiszemüen vett és hatóságilag korábbi tulajdonosának visszadott ló vételára iránti kereset.

(1884. október 23. 36539/1884. I. M. sz.)

Tényállás. F. J. 1883. október hó 26-án megjelenvén a nagyatádi szolgabirói hivatal előtt, előadja, hogy f. é. julius hó 16-án Nagy-Atádon tartott országos vásár alkalmával R. J. acsai lakosnak eladott lovát Nagy-Korpádon a ló előbbi gazdája: K. M. felismerte és az a nagy-atádi szolgabiróság utján első gazdájának visszaadatott, ő neki pedig a pénzt kellett R. J.-nek visszaadni; miért is ő hatvanegy forinttal megkárosodván, arra kéri a szolgabiróságot, hogy G. I. kamaházi lakostól, a kitől a lovat ő vette, az általa neki fizetett 61 forint hajtassék be és neki kézbesittessék, az alsó-lendvai adóhivatalban letétben ievő 22 frt 25 kr. pedig G. I.-nak utalványoztassék, sőt mivel ez 25 frt 60 krért vette hatósági árverésen a lovat, ő beleegyezik, hogy a 2 frt 65 kr az ő 61 frtjából az ő számára levonassék.

Ezen panaszról felvett jegyzőkönyvet a nevezett szolgabirói hivatal 2781/883 sz. alatt további intézkedés végett át-

*) Az 1893: XVIII. t.-cz. 1. §-a alapján a kir. járásbiróság bir hatáskörrel.

Egyéb kár. *Jóhiszemüen vett és hatóságilag korábbi tulajdonosának visszaadott ló vételára iránti kereset.*

küldte az alsó-lendvai szolgabirói hivatalhoz, mely hatóság 3616/885. sz. alatt az iratokat átküldte a nagy-atádi kir. járásbirósághoz, mert „G. I. kamaházi lakos az általa eladott lovat mint bitangot az alsó-lendvai szolgabirói hivatal rendelkezése folytán szerezvén meg, tulajdonává lett, amelyet F. J. szintén jóhiszemüleg vévén meg, a lónak ez is igazolt tulajdonosává vált, minélfogva szobi K. J.-t csakis a vételárból fenmaradt 22 frt 95 kr. illeti, csak oly módon, ha hogy az ottani személyes biróság előtt ezen jogát érvényesiti."

Az alsó-lendvai szolgabirói hivatal által a 431/883. sz. a. kiállitott hivatalos bizonyitvány szerint, mely az emlitett átirathoz csatoltatott, az alsó-lendvai szolgabirói hivatal rendeletéből 1883. évi február hó 20-án D. körjegyző által egy bitang ló adatott el nyilvános árverésen, melynek eladási ára vagyis 22 frt 95 kr. az alsó-lendvai kir. adóhivatalhoz 23/2. sz. alatt beszolgáltattatott, a tulajdonképeni eladási ár 25 frt 50 kr, de élelmezési költség fejében levonatott 2 frt 65 kr.

A nagy-atádi kir. járásbiróság 2664/883. sz. alatt az emlitett szolgabirói átiratot a vonatkozó összes ügyiratokkal együtt a nagy-atádi járás főszolgabirói hivatalához további intézkedés végett átküldte.

A kir. ministerium az összeütközési esetet 1884. október hó 23. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Az érintett ügy elintézése birói útra tartozik:

F. J. vizvári lakos ugyanis a nagy-atádi járás szolgabirája által 1883. évi október hó 26-án felvett jegyzőkönyv szerint tulajdonképen a következő tényállást adta elő:

A nagy-atádi országos vásár alkalmával (f. é. julius hó 16-án) R. J. egy lovat adott el 61 frtért, melyet ő ugyanazon árért G. I-tól vett, ki a lovat — a mint az az alsó-lendvai szolgabirói hivatal által 431/883. sz. alatt kiállitott bizonyitványból kitünik — hatósági árverésen (ezt 1883. évi február hó 20-án a dobronaki körjegyző szolgabirói rendeletre teljesitette) 25 frt 50 kr.-ért vette.

Nagy-Korpádon a lovat előbbi gazdája: K. M. felismerte és az ennek a nagy-atádi járás szolgabirói hivatala által visszaadatott, ő pedig kénytelen volt a vevőnek: R. I.-nek a vételárt (61 frtot) visszaadni; miért is ő 61 frt kárt szenvedett.

Ezen tényállás alapján F. J. azon kérelmet terjeszti elő, hogy G. I. kamaházi lakostól az általa neki fizetett 61 forint hajtassék be, az alsó-lendvai adóhivatalban letétben levő 22 forint 95 kr. (az árverésből befolyt összeg, miután a vételárból élelmezési költség fejében 2 frt 65 kr. levonatott) G.

I. részére utalványoztassék és ő beleegyezik, ha a hiányzó 2 frt 65 kr. az őt illető 61 frtból levonatik.

Egyéb kár. *Jóhiszeműen vett és hatóságilag korábbi tulajdonosának visszaadott ló vételára iránti kereset.*

Ezen tényállás és kérelem pedig mint adásvevési szerződési jogügyletből folyó kereset nem közigazgatási, hanem birói utra tartozik és esetleg a kérdés azon része is, hogy a teljesen jóhiszemü vevőtől jogositva volt-e a szolgabiró a ló visszaadását elrendelni, a kártérités szempontjából szintén a polgári per tárgyát képezheti, egyébiránt természetes, hogy a felperes által támasztott s akár irásban benyujtandó, akár szóval a biróság előtt előadandó kereset tartalma fogja a per tárgyi körét meghatározni.

VI. Hagyatéki ügyek.

A *-al jelölt esetek az 1894 : XVI. t.-cz. hatálybalépte előtti jogszabályok alkalmazására vonatkoznak.

112.

Hagyatéki ügyek. *Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított hagyatéki ügyben az 1894. évi XVI. t.-cz. alkalmazása.*

Az 1894 : XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt megindított hagyatéki ügyben, ha az örökösök egy részének örökösi nyilatkozata az 1894 : XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt még beszerezve és a hagyaték egy része (házközösségi jutalék) tárgyalva nem volt, az 1894 : XVI. t.-cz. szabályai lévén alkalmazandók, a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

(1902. május 7. 1902. évi 14.038. I. M.)

A kir. ministerium M. Ottóné D. Petra Josefine és D. Demeter örökösödési ügyéből a bozovicsi kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye árvaszéke között felmerült hatás köri összeütközés esetét az 1902. évi május hó 7. napján tartott ülésében vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz 25. §-a alapján, következő határozatot hozott:

Ebben az ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Krassó-Szörény vármegye árvaszéke D. Demeter és M. Ottóné D. Petra Josefine hagyatéki ügyének tárgyalásával az 1892. évi deczember hó 29-én 28376/92. szám alatt kelt végzésével S. Károly karánsebesi kir. közjegyzőt bizta meg.

A kir. közjegyző az 1894. évi. augusztus hó 9-én 51. szám alatt tett jelentésével a hagyatéki iratokat azzal terjesztette be az árvaszékhez, hogy a hagyatékban érdekelt D. Jovánné D. Mária kiskoru örökösök hátrahagyása mellett időközben meghalt, és a hagyatéki iratok ennek a hagyatéki irataival volnának felszerelendők.

A hagyatéki tárgyaláson D. György, D. Petra Josefine örökhagyó testvére és özv. D. Elena, az örökhagyó anyja, kiskoru D. Ilona javára igényükről lemondottak, D. Miksa, az örökhagyó testvére és D. Jovánné D. Máriának, az örökhagyó

Hagyatéki ügyek. *Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított hagyatéki ügyben az 1894. évi XVI. t.-cz. alkalmazása.*

elhunyt testvérének kiskoru örökösei részéről nyilatkozat nem történt.

Ezek után a hagyatékhoz tartozó házközösségi vagyon D. Demeter hagyatéka, M. Ottóné D. Petra Josefine hagyatéka, D. Jovánné D. Mária hagyatéka, kiskoru D. Ilona és D. Julianna között jogerősen felosztatván, az eljárt bozovicsi főszolgabiró 1900. évi julius hó 12-én 757/900. szám alatt a hagyatéki iratokat a bozovicsi kir. járásbirósághoz terjesztette be.

A kir. járásbiróság az 1900. évi augusztus hó 7-én 1900. Ö. 325/2. szám alatt kelt végzésével az iratokat az árvaszékhez tette át, mert a hagyatéki tárgyalást a gyámhatóság rendelte el és az 1896. évi január hó 1-je előtt befejeztetett, mihez képest az eljárásra az 1895. évi október hó 11-én 43195/I. M. szám alatt kelt rendelet 2. §-a értelmében a gyámhatóság illetékes.

Az árvaszék az 1900. évi augusztus hó 22-én 30988. szám alatt hozott végzésével visszaküldötte az iratokat abból az okból, mert a hagyatéknál érdekelt kiskoru D. Ilona időközben férjhezmenetel által nagykoruvá vált és igy a gyámhatóság beavatkozási joga megszünt.

E szerint a bozovicsi kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye árvaszéke között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek eldöntéseül a biróság hatáskörét kellett megállapitani,

mert ebben az ügyben több örökösnek, nevezetesen D. Miksának és D. Jovánné D. Mária kiskoru gyermekeinek, névszerint D. Annának, Ankának és Györgynek örökösödési nyilatkozata még beszerezve nem lévén és D. Demeternek a csak később megállapitott házközösségi jutalékból álló hagyatéka még nem is tárgyaltatván, a hagyatéki tárgyalás nincs befejezve,

mert ilyen esetben a tárgyalásra és a további eljárásra az 1894. évi XVI. t.-cz. 126. §-ában nyert felhatalmazás alapján 1895. évi október 11-én 43195/I. M. szám alatt kibocsátott rendelet 3. §-a szerint az 1894. évi XVI. t.-cz. szabályai alkalmazandók, az 1894: XVI. t.-cz. 6. §-a értelmében pedig az örökösödési eljárás kizárólag a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik.

113.

Az 1894 : XVI. t.-cz. hatályba léptének napja előtt inditott, de csak e nap után letárgyalt hagyatéki ügyben a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

(1901. február 28. 1901. évi 7555. I. M. sz.)

A kir. ministerium özv. K. Lajosné hagyatéki ügyében a biróság és közigazgatás hatóság között felmerült

Hagyatéki ügyek.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított ügyben az 1894. évi XVI. t.-cz. alkalmazása

hatásköri összeütközés esetét 1901. évi február hó 27. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ezen ügyben a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A Szatmárt 1878. évi október 26-án kiskoru örökös hátrahagyása mellett elhalt özvegy K. Lajosné született Gy. Krisztina után Szatmár város árvaszéke 1542/1878. sz. a. hozott végzésével a hagyatéki eljárást meginditotta és miután az örökösök között ellentétes igények merültek fel, 125/1879. sz. a. hozott végzésével a hagyatéki iratokat az 1877. évi XX. t.-cz. 255. §-a alapján a szatmári kir. törvényszékhez áttette.

A nevezett törvényszék 6731/1879. számu végzésével ugyan perre utasitó végzést hozott, a perre utasitott G. Jánosné született K. Krisztinának elhalálozása után azonban a most nevezett jogutódainak kérelmére a hagyatéki iratokat az egyik jogutódnak meg nem idézése és az egyességi tárgyalásban részt nem vétele miatt, emez akadálynak elháritása és az egyességnek ujbóli megkisérlése czéljából 331/1879. szám alatt hozott végzésével az árvaszékhez visszaküldötte.

Az árvaszéknél 1880. évi január 17-én megtartott tárgyalás alkalmával G. János mint kiskoru gyermekeinek törvényes képviselője ellentétes igényeiről lemondott és beleegyezett abba, hogy a hagyaték örökhagyó végrendelete értelmében rendeztessék; mire az árvaszék a hagyatéki eljárást folytatta, illetőleg azt az örökösök kérelmére a hagyatéki követelések behajtásáig és a hagyatéki vagyon értékesitéséig 912/1892. sz. a. hozott végzésével függőben tartani rendelte; ezeknek megtörténte után pedig 1898. évi október 28-án 1665. sz. a. hozott végzésével a hagyatéki eljárást ujból folyamatba tette s a hagyaték állagának s az öröklési jog megállapitása végett az iratokat a szatmári kir. közjegyzőnek kiadta, ki előtt az ügy az 1899. évi január 27-én, junius 17-én és 1900. február hó 27-én megtartott tárgyalások alkalmával az örökösök által egyezségileg elintéztetett.

Ezen egyeszséget Szatmár város árvaszéke az ismeretlen helyen távollevő K. István érdekében 569/900. sz. a. hozott végzésével jóváhagyta és a hagyatéki iratokat azon megkereséssel küldte át Nagy-Károly város árvaszékéhez, mint a hagyatékban szintén érdekelt kiskoru Sch. Károly gyámhatóságához, hogy az egyezség jóváhagyása után az iratokat további illetékes eljárás végett a szatmári kir. járásbirósághoz tegye át, mely az 1894. évi XVI. t.-cz. 6. §-a és az 1895. évi 43.195. számu igazságügyministeri rendelet 3. §-a értelmében a hagyaték átadására illetékessé vált.

A szatmári kir. járásbiróság az iratok beérkezése után 1900. évi május 16-án Ö. 278/2. sz. a. hozott végzésével

az eljárásra magát illetéktelennek mondotta ki és az iratokat további illetékes eljárás végett a szatmári kir. törvényszékhez küldötte át; mert ezen hagyatéki ügyben a tárgyalás az 1894. évi XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt befejeztetett s a szatmári kir. törvényszék abban perre utasitó végzést is hozott, mert a későbbi tárgyalások csak pótlásnak tekintendők és mert ezek szerint a 43.195/1895. számu igazságügyministeri rendelet 2. §-a értelmében az eljárást a régi szabályok szerint kell folytatni s a további eljárásra a szatmári törvényszék illetékes.

Hagyatéki ügyek
Az 1894. évi t.-cz. hatályba lépte előtt megindított ügyben az 1894. évi XVI. t.-cz. alkalmazása.

A szatmári kir. törvényszék 1900. évi 11.716. sz. a. hozott végzésével tekintettel arra, hogy ezen ügyben az érdekeltek között egyezség jött létre és hogy a hagyaték tárgyát sem ingatlanok, sem telekkönyvileg bejegyzett jogok nem képezik, az eljárásra magát szintén illetéktelennek mondotta ki, és az iratokat utalással az 1877. évi XX. t.-cz. 254. §-ának 2. bekezdésére, Szatmár város árvaszékéhez visszaküldötte; az árvaszék pedig 1900. évi deczember 7-én 2766. sz. a. hozott végzésével illetékesség szempontjából ismét a szatmári kir. járásbirósághoz küldötte át.

Ezek szerint ezen hagyatéki ügyben a biróság és közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Ennek elintézéséül az eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni, mert a hagyaték állaga és az osztályos egyezség csakis az 1899. január 27., junius 17-én és 1900. február 27-én, tehát az 1894. évi XVI. t.-cz. hatályba lépte után megtartott tárgyalások alkalmával lett megállapitva és e szerint ezen ügyben a tárgyalás a hivatkozott törvény hatálybalépte előtt még befejezve nem volt; ily esetben pedig a 43.195/95. sz. igazságügyministeri rendelet 3. §-a értelmében a további eljárásra nézve a hivatkozott törvény rendelkezései irányadók, melyeknek értelmében az örökösödési ügyekben való eljárás kivétel nélkül a biróság hatáskörébe tartozik.

114.

Az 1894 : XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt megindított hagyatéki ügyben, ha több örökösödési nyilatkozata csak e t.-cz. hatálybalépte után vétetett ki, birói hatáskörbe tartozik az eljárás.

(1899. november. 8. 1899. évi 65.410. I. M. sz. a.)

A kir. ministerium néhai özvegy K. Edéné F. Heléna hagyatéki ügyében a lugosi kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1899. évi november hó 8-ik napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Hagyatéki ügyek.

Az 1894. évi t.-cz. hatályba-lépte előtt megindított ügyben az 1894. évi XVI. t.-cz. alkalmazása.

Ebben a hagyatéki ügyben a további eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Krassó-Szörény vármegye árvaszéke 1895. évi szeptember hó 21-én 22.812. szám alatt dr. F. Pál oraviczabányai kir. közjegyzőt néhai özv. K. Edéné F. Heléna hagyatékának letárgyalásával megbizta.

Az oraviczabányai kir. közjegyző a reá bizott hagyatéki ügyet az érdekeltek közül H. szül. F. teréziával 1895. évi deczember hó 23-án letárgyalta és F. Antalnak nyilatkozatát 1895. évi deczember hó 26-án folytatólagosan a hagyaték tárgyalási jegyzőkönyvbe vette azzal a kijelentéssel, hogy a szintén érdekelt F. Károly lugosi lakos a lugosi kir. közjegyző utján, V. Hugó fehértemplomi lakos pedig, mint kiskoru V. Ede, Ilona és Eleonóra gyámja, Fehértemplom város árvaszéke útján volna kihallgatandó.

Az oraviczabányai kir. közjegyző az ügyet ezen állapotban 1896. évi január hó 3-án Krassó-Szörény vármegye árvaszékéhez beterjesztvén, nevezett árvaszék F. Károlyt a lugosi kir. közjegyző útján, V. Hugót pedig Fehértemplom város árvaszéke útján az 1896. év folyama alatt kihallgattatta és 1897. évi január hó 26-án 30.029. szám alatt az iratokat ismét kiadta az oraviczabányai kir. közjegyzőnek, az egyik kiskoru örökös keresztnevének a tárgyalási jegyzőkönyvben leendő helyesbitése és az időközben nagykoruvá vált V. Ede örökösi nyilatkozatának kivétele végett.

A kir. közjegyző 1897. évi szeptember hó 7-én azzal a jelentéssel terjesztette vissza az árvaszékhez az iratokat, hogy a hirdetményileg idézett V. Ede a tárgyaláson nem jelent meg.

Krassó-Szörény vármegye árvaszéke 33.400/1897. árv. számu végzésével a hagyatéki ügyben létrejött egyezséget jóváhagyta, s a hagyaték átadása czéljából az összes iratokat a lugosi kir. járásbirósághoz tette át.

A lugosi kir. járásbiróság 1825/1898. polg. számu végzésével az iratokat visszaküldötte azzal a kijelentéssel, hogy miután a hagyaték csupán ingókból áll, az eljárás végleges befejezésére az 1877 : XX. t.-cz. 243. §-ában és 254. §-ának végpontjában, valamint az 1879. évi augusztus hó 27-én 15.860/1879. I. M. szám alatt kelt körrendeletben foglalt rendelkezésekhez képest a gyámhatóság illetékes.

Ezek szerint a lugosi kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye árvaszéke között hatásköri összeütközés merült fel.

A további eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani, mert:

A jelen ügyben több érdekeltnek nyilatkozata csak az 1894 : XVI. t.-cz. hatályba lépte után vétetvén ki, a hagyatéki tárgyalás az 1894 : XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt befejezettnek nem tekinthető.

Az 1894 : XVI. t.-cz. 126. §-ában nyert felhatalmazás

alapján 1895. évi október hó 11-én 43.195. szám alatt kibocsátott igazságügyministeri rendelet 3. §-a szerint mindazokban az ügyekben, melyekben a hagyatéki tárgyalás az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt még be nem fejeztetett, a tárgyalásra és a további eljárásra az 1894 : XVI. t.-cz. szabályai alkalmazandók.

Hagyatéki ügyek. *Az 1894. évi t.-cz. hatályba lépte előtt megindított ügyben az 1894. évi XVI. t.-cz. alkalmazása.*

Ezen törvényczikk 6. §-a értelmében pedig az örökösödési eljárás kizárólag a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozván:

jelen ügyben a további eljárás a kir. biróság hatáskörébe volt utalandó.

115.

Ingó hagyaték hátrahagyásával Magyarországban meghalt bizonytalan honosságu egyén hagyatéki ügyében birói útra tartozik az eljárás.

Az 1894 : XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt felmerült ügyben e t.-cz. alkalmazása.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. előtt felmerült ügyben e t.-cz. alkalmazása. Belföldön elhalt bizonytalan honosságu egyén hagyatéki ügye.

(1897. évi julius 8. 1897. évi 36.702. I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai Sz. Ádám hagyatéki ügyében az eperjesi kir. járásbiróság és Eperjes szab. kir. város árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi julius hó 8. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Sz. Ádám vasuti munkás Eperjesen a kórházban 1893. évi szeptember hó 13-án 21 éves korában végrendelet hátrahagyása nélkül meghalt. Tudvalevő örököse nincsen. Hagyatékát a gyógyitási, temetési és eddig felmerült eljárási költségek levonása után 2 frt 15 kr. képezi, mely összeg készpénzben Eperjes szab. kir. város árvaszékénél van. A nevezett örökhagyó a halálesetfölvétel szerint, Galicziának Limanowa kerületéből származott és ott születési helye, lakása és illetőségi községe állitólag Ontava volt, ily nevü község azonban a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok területén nem létezik.

Eperjes város árvaszéke a hagyatéki iratokat és készpénzt, miután azok a további eljárás végett megkeresett limanowai cs. kir. járásbiróságtól, utalással arra, hogy ott Ontava község ismeretlen, visszaérkeztek, átküldte az eperjesi kir. járásbirósághoz, a mely azonban 1897. évi 297. és 3726. számu végzéseivel ismételve visszajuttatta azokat Eperjes város árvaszékéhez, annak kijelentése mellett, hogy a kir. járásbiróság az elhunytnak utolsó rendes lakhelye szerint ezen

Hagyatéki ügyek.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. előtt felmerült ügyben e t.-cz. alkalmazása. Belföldön elhalt bizonytalan honosságu egyén hagyatéki ügye.

hagyatéki ügyben nem bir illetékességgel, és hogy nem forognak fenn a jelen esetben oly adatok, melyek alapján az 1894: XVI. t.-cz. értelmében az örökösödési eljárás megindítható volna.

Eperjes város árvaszéke a jelen ügy elintézését saját hatáskörébe tartozónak nem tekintvén, 1897. évi 196. szám alatt a hatásköri összeütközés eldöntését kérte.

Sz. Ádám az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt halt ugyan meg, minthogy azonban hagyatéki ügyében a hagyatéki tárgyalás még nem tartatott meg, az 1895. évi október hó 11-én 43.195. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 3. §-ához képest a tárgyalásra és a további eljárásra az 1894: XVI. t.-cz. szabályai alkalmazandók.

Az 1894: XVI. t.-cz. 3. §-ának 4. pontja értelmében pedig néhai Sz. Ádám hagyatéki ügyében, tekintettel arra, hogy tudvalevő örökös nem létezik, hivatalból inditandó meg az örökösödési eljárás, mely a 6. §-nál fogva kizárólag a kir. járásbiróságok és nem a gyámhatóságok hatáskörébe tartozván, a jelen ügyben a biróság tárgyi illetékességét annál inkább meg kellett állapitani, mert az örökhagyó az ország területén halt el, mert továbbá az ingó hagyaték Magyarország területén van (7. §.) és mert még akkor is, ha az örökhagyó külföldinek bizonyulna, a magyar biróságnak kell a 8. §. értelmében és esetleg a 107. valamint a következő §-ok alkalmazása mellett eljárnia.

116.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított ügyben e t.-cz. alkalmazása. Közjegyzői dij megállapitása.

Hagyatéki ügyben felmerült kir. közjegyzői dijak megállapitása tárgyában, ha a tárgyalás az 1894 : XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt befejezve nem volt, az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

(1897. évi április 23. 1897. évi 22.101. I. M. sz.)

A kir. ministerium az idősb és ifjabb H. Jon hagyatéki ügyében a lugosi királyi járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi április hó 23. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

A jelen hagyatéki ügyben a közjegyzői dijak megállapitása a hagyatéki biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Krassó-Szörény vármegye árvaszéke, 1895. deczember hó 28-án 29.578. szám alatt idősb és ifjabb H. Jon hagyatékának tárgyalásával a lugosi kir. közjegyzőt bizta meg.

A lugosi kir. közjegyző a hagyatékot 1896. évi február hó 21-én tárgyalta és a hagyatéki iratokat 1896. évi márczius hó 6-án (5184/96. sz. ikt.) az árvaszékhez beterjesztette,

megjegyezvén, hogy felszámitott dijait a felek nem fizették meg.

Hagyatéki ügyek.

Krassó-Szörény vármegye árvaszéke 1896. évi márczius hó 30-án 5184. szám alatt hozott végzésével a néhai öreg H. Jon és fia, ifj. H. Jon hagyatéki ügyében létrejött egyezséget gyámhatóságilag jóváhagyta és az iratokat további intézkedés végett a lugosi kir. járásbirósághoz átküldte.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított ügyben e t.-cz. alkalmazása.

A lugosi kir. járásbiróság 1896. évi junius hó 11-én 9321. szám alatt kelt végzésével, miután a kir. közjegyző dijai megállapitva nem lettek, erre pedig az árvaszék illetékes, az iratokat ezen hiánynak pótlása végett Krassó-Szörény vármegye árvaszékéhez visszaküldötte, s midőn az árvaszék 1896. évi julius 28-án 15.123. számu végzésével, hivatkozva arra, hogy az 1894: XVI. törvényczikk alapján letárgyalt hagyatéki ügyben az idézett törvény 121. §-a értelmében a közjegyzői dijak megállapitása kizárólag a hagyatéki biróság hatáskörébe tartozik, az iratokat ismét áttette, a járásbiróság 1896. évi október hó 14-én 15.997. polg. számu végzésével az iratokat ujból visszaküldte az árvaszékhez, mert a kir. közjegyzőnek a tárgyalásra a megbizást az árvaszék adta s ennélfogva az 1895. évi október hó 11-én 43.195. számu igazságügyministeri rendeletre való tekintettel is az árvaszéket tartja illetékesnek a kir. közjegyző dijainak megállapitására.

Közjegyzői dij megállapitása.

Ezek szerint a jelen hagyatéki ügyben azon kérdésre nézve, hogy a kiküldött kir. közjegyző dijainak megállapitása melyik hatóság hatáskörébe tartozik, a hagyatéki biróság és az árvaszék között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Minthogy a jelen hagyatéki ügyben a hagyatéki tárgyalás az 1894. évi XVI. törvényczikk hatályba lépte előtt még befejezve nem volt, abban az 1894. évi XVI. törvényczikk életbeléptetése és az átmeneti intézkedések tárgyában 43.195/95. szám alatt kiadott igazságügyministeri rendelet 3. §-a értelmében a tárgyalásra és a további eljárásra a most hivatkozott törvényczikknek szabályai alkalmazandók.

Ennélfogva alkalmazandó abban a hivatkozott törvénynek 121. §-a is, mely szerint a kiküldött kir. közjegyzőnek dijait a hagyatéki biróság állapitja meg.

Azt, hogy azon hagyatéki ügyekben, melyekben a hagyatéki tárgyalás az 1894. évi XVI. törvényczikk hatályba lépte előtt még befejezve nem volt, a kiküldött kir. közjegyzőnek dijai nem a megbizó hatóság, hanem a hagyatéki biróság által állapitandók meg, támogatja a hivatkozott ministeri rendeletnek 8. §-a is, mely szerint ilyen ügyekben a kir. közjegyző a tárgyalás befejezése után az iratokat nem a megbizó hatóságnak, hanem a hagyatéki biróságnak tartozik bemutatni és mely szerint a kir. közjegyző csak azon esetekben tartozik az iratokat az árvaszékhez áttenni, melyekben

Hagyatéki ügyek.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított ügyben e t.-cz. alkalmazása.

Közjegyzői dij megállapitása.

a hivatkozott törvény értelmében gyámhatósági jóváhagyásnak szüksége forog fenn.

Ezen intézkedésekből nyilvánvaló, hogy azon hagyatéki ügyekre, melyek az 1894. évi XVI. törvényczikk hatályba lépte előtt folyamatba tétettek, de melyekben a kir. közjegyző a tárgyalást ezen törvénynek hatályba lépte előtt be nem fejezte, ugyanazon eljárási szabályok alkalmazandók, melyek alkalmazandók azon hagyatéki ügyekre, melyekben az eljárás azon törvény hatályba lépte után tétetik folyamatba; vagyis, hogy azon hagyatéki ügyekben is minden eljárási cselekmény a hagyatéki biróság hatáskörébe tartozik, kivéve azon cselekményeket, melyeket az idézett törvény kifejezetten más hatóság hatáskörébe utal.

A felhozottak alapján a jelen hagyatéki ügyben a kiküldött kir. közjegyző dijainak megállapitását a hagyatéki biróság hatáskörébe kellett utalni.

117.*

Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított hagyatéki ügyben a korábbi szabályok alkalmazása.

Az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt megindított hagyatéki ügyben, ha a hagyaték tárgya házközösségi jutalék, a hagyaték átadása birói hatáskörbe tartozik.

(1902. május 7. 1902. évi 14.039. I. M. sz. a.)

A kir. ministerium H. Károly hagyatéki ügyéből a bozovicsi kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi május hó 7. napján az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következő határozatott hozta:

Ebben az ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A Sumiczán 1895. évi január hó 13-án elhalt H. Károlynak hagyatékára nézve, a mely a sumiczai 31. sz. telekjegyzőkönyvben felvett házközösségi vagyonnak az örökhagyó jutalékaképen megállapitandó részéből állott, az örökösök között akkép létesült az egyezség, hogy a hagyatéki vagyont végrendeleti öröklés czimén kiskoru H. Anna és kiskoru H. Károly kapják.

Ezt az egyezséget Krassó-Szörény vármegye árvaszéke a kiskoru örökösök részéről a 1895. évi junius hó 12-én 15.002/93. szám alatt jóváhagyta és a bozovicsi kir. járásbiróságot a hagyatéki ingatlannak az örökösök javára átiratása iránti intézkedés végett megkereste.

A kir. járásbiróság a hagyaték megállapitása és kihasitása végett 1895. évi julius hó 20-án, 1968/95. sz. a. kelt végzésével a házközösségi ügyekben eljáró bozovicsi főszolgabirónak adta ki az iratokat.

A főszolgabiró a házközösségi osztályt megejtvén, miután a jogerőre emelkedett és az érdekelt kiskoruak nevében a gyámhatóság által is jóváhagyatott, az iratokat 1901. évi márczius hó 22-én a kir. járásbiróságnak visszaküldötte.

Hagyatéki ügyek. *Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított hagyatéki ügyben a korábbi szabályok alkalmazása.*

A kir. járásbiróság 1901. évi márczius hó 26-án 1901. Ö. 129/2. szám alatt kelt végzésével az iratokat az 1895. évi 43.195. számu I. M. rendelet 2. §-a értelmében illetékes elbánás végett az árvaszékhez tette át.

Az árvaszék 1901. évi junius hó 16-án 20.344/901. szám alatt azzal a megkereséssel küldötte az iratokat a kir. járásbiróságnak vissza, hogy a hagyatéknak átadása és átiratása iránt intézkedjék, a kir. járásbiróság azonban 1901. évi junius hó 23-án Ö. 129/3. szám alatt az iratokat előbbi végzésére hivatkozással az árvaszéknek visszaküldötte.

E szerint a bozovicsi kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye árvaszéke között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen a biróság hatáskörét kellett megállapitani, mert ebben az esetben a hagyaték házközösségi ingatlanjutalékból áll, az ingatlanból álló hagyaték átadása pedig az előbbi szabályok (1877: XX. t.-cz. 254. §.) szerint is a biróság hatáskörébe tartozik.

118.

Oly hagyatéki ügyben, melyben a gyámhatóság a targyalást az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt el nem rendelte, a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított hagyatéki ügyben a biróság hatásköre.

(1898. junius 15. 1898. évi 13.718. I. M. sz. a.)

A kir. ministerium néhai N. Márton hagyatéki ügyében a jászberényi kir. járásbiróság és Jászberény város árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1898. évi junius hó 15. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Az eljárás folytatása ezen ügyben a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: N. Márton hagyatéka ügyében a jászberényi kir. járásbiróság 1895. évi október 28-án 7504/95. p. szám alatt hozott végzésével a biróság által folyamatba tett örökösödési eljárást beszüntette s tekintettel arra, hogy ezen ügyben kiskoru örökösök is vannak érdekelve, az iratokat további intézkedés végett Jászberény város árvaszékéhez átküldötte.

Jászberény város árvaszéke, mely az ügyet 1896. évi május hó 30-án vette elintézés alá, tekintettel arra, hogy

Hagyatéki ügyek.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított hagyatéki ügyben a biróság hatásköre.

ezen hagyatéki ügyben az 1894: XVI. t.-cz. életbeléptetése előtt a kir. járásbiróság járt el és tekintettel arra, hogy az 1894: XVI. t.-cz. életbeléptetése óta az árvaszék hagyatéki eljárás folyamatba tételére jogositva nincs: 1896. évi május hó 30-án 4219/1895. szám alatt kelt határozatában magát az eljárásra illetéktelennek nyilvánitotta ki s az iratokat további eljárás végett a kir. járásbirósághoz visszaküldötte.

A jászberényi kir. járásbiróság 1896. évi junius hó 11-én 5067. szám alatt kelt végzésével az iratokat azzal küldötte vissza az árvaszéknek, hogy miután a 7504/1895. p. számu végzése az 1894: XVI. t.-cz. életbelépte előtt kelt, a hagyatéki tárgyalás ujból leendő meginditására, az 1877: XX. t.-cz. 233. §-a értelmében a gyámhatóság illetékes.

Ezekhez képest a jászberényi kir. járásbiróság és Jászberény város árvaszéke között hatásköri összeütközés merült fel.

Az eljárás folytatását a kir. biróság hatáskörébe kellett utalni,

mert a gyámhatóság néhai N. Márton hagyatékának tárgyalását az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt el nem rendelte és

mert az 1894: XVI. t.-cz. életbeléptetése és az átmeneti intézkedések tárgyában 43.195/1895. I. M. szám alatt kiadott rendelet 7. §-a értelmében az oly hagyatéki ügyekben, a melyekben az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt a gyámhatóság a hagyatéki tárgyalást még nem rendelte el, az eljárás folytatása a kir. biróság hatáskörébe tartozik, végül,

mert az a körülmény, hogy a gyámhatóság a hagyaték tárgyalását az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt elrendelhette volna, a hivatkozott rendelet 7. §-ában foglalt világos rendelkezéssel szemben nem vehető alapul arra, hogy az eljárás folytatása a gyámhatóság hatáskörébe utaltassék.

119.*

A korábbi jogszabályok alá eső hagyatéki ügyben, ha a távollevő örökösök önjoguak, a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás.

(1896. augusztus 14. 1896. évi 39.490. I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai M. Ferencz, özvegy M. Ferenczné, szül. O. Julianna, utóbb férjezett O. Imréné, O. Imre és B. Julianna árvaszékileg kapcsolatosan tárgyalt hagyatéki ügyeiben, a nagyváradvidéki kir. járásbiróság és Bihar vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés

esetét 1896. évi augusztus hó 14-én tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott:

az emlitett ügyekben a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az emlitett hagyatéki ügyekre vonatkozó iratokat Bihar vármegye árvaszéke 5732/95. szám alatt hozott végzésével a nagyváradvidéki kir. járásbirósághoz további illetékes eljárás végett átküldvén, a nevezett járásbiróság 1887/95. szám alatt hozott végzésével az iratokat visszaküldötte; mert az érdekelt örökösök közül M. Julianna és O. Sándor ismeretlen tartózkodásuak, s igy az 1868: LIV. t.-cz. 576. §-ában körülirt hirdetményi eljárás lejáratása nélkül a hagyatéki ügyek be nem fejezhetők; és mert az emlitett hirdetményi eljárás eszközlésére, miután a hagyatéki ügyekben kiskoru van érdekelve, az 1877: XX. t.-cz. 257. §-a értelmében a gyámhatóság illetékes.

Hagyatéki ügyek. *Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított ügyben a korábbi jogszabályok alkalmazása. Önjogu örökösök távolléte.*

Az árvaszék azonban, tekintettel arra, hogy a két ismeretlen tartózkodásu örökös mindkettő nagykoru és hogy kiskoru B. Sándort a hagyatékból örökrész nem illeti s igy az ügyben kiskoru érdekelve nincsen, 18.296/95. sz. a. hozott végzésével ragaszkodott előbbi álláspontjához; a minek folytán közte és a nevezett járásbiróság között hatásköri összeütközés merült fel.

A további eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni;

mert az 1894: XVI. t.-cz. 126. §-ában nyert felhatalmazás alapján 1895. évi október 11-én 43.195. szám alatt kibocsátott igazságügyministeri rendelet 2. §-a szerint, mindazokban az ügyekben, a melyekben a hagyatéki tárgyalás az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt már befejeztetett, az eljárást az eddigi szabályok alkalmazásával kell folytatni, abban az esetben is, ha a gyámhatóság vagy a biróság az eddigi szabályok szerint hozzá beterjesztett ügyben a befejezett tárgyalásnak pótlását vagy kiegészitését rendelte el;

mert a jelen ügyben a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyv még az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt terjesztetett be a gyámhatósághoz és a gyámhatóság részéről ugyanekkor történt az eljárás folytatását czélzó intézkedés;

mert az ezek szerint a jelen ügyben alkalmazandó 1877 : XX. t.-cz. értelmében, ha a távollevő örökösök önjoguak, s a hagyatékban gyámhatóság alá tartozó örökösök érdekelve nincsenek, az örökösödési eljárásnak lefolytatása a biróság hatáskörébe tartozik.

120.*

Hagyatéki ügyben, ha valamelyik örökös tartózkodási helye ismeretlen, de az vagy örököstársa gyám-

Hagyatéki ügyek.
Ismeretlen helyen tartózkodó örökös.

hatóság alatt nem áll, a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás.

(1891. deczember 5. 1891. évi 41.843. I. M. sz.)

A kir. ministerium K. Ferencz vésztői volt lakos hagyatéki ügyében a szeghalmi kir. járásbiróság és Békés vármegye árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1891. évi deczember hó 5. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. törvényczikk 25. §-a alapján következőképen határozott:

ezen ügy a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. Ferencz, rendes lakhelyén, Vésztőn, özvegy és két nagykoru fiu hátrahagyásával halt meg, kik közül az egyik, névszerint K. Lajos ismeretlen tartózkodásu, de az 1877: XX. t.-cz. 28. §-ának *d*) pontja alapján gondnokság alá helyezve nincsen és csak ügygondnokot rendelt ki számára Békés vármegye árvaszéke a hagyatéki eljárás során.

Ha azok közül, kiket az örökség valószinüleg illetni fog, habár azok nagykoruak is, egyik vagy másik ismeretlen helyen távol van: az 1877: XX. t.-cz. 233. §-ának 2. pontjánál fogva hivatalos beavatkozásnak, nevezetesen az 1877: XX. törvényczikk 257. §-ában idézett 1868: LIV. törvényczikk 576. §-ához képest meginditandó hirdetményi és örökösödési eljárásnak van helye.

Ezen hirdetményi és örökösödési eljárás az 1877: XX. törvényczikk 243. és 257. §§-ainak rendelkezése szerint rendesen a biróságnak hatáskörébe tartozik, s a gyámhatóság az eljárásra csak azon esetben illetékes, ha az ismeretlen helyen távollevő örökös gyámhatóság alá tartozik, vagy ilyennek örököstársa.

Miután pedig a jelen esetben sem a távollevő örökös K. Lajos nem áll gyámhatóság alatt, sem pedig gyámhatóság alá tartozó örököstárs nincsen: ennélfogva a jelen ügyben a hirdetményi eljárás, illetőleg az egész hagyatéki tárgyalás birói útra tartozik, annál is inkább, mert a biróságnak nem feladata hivatalból szorgalmazni a gondnokság alá helyezés gyámhatósági kimondását, hanem e tekintetben az 1877: XX. t.-cz. 32. §-a irányadó.

121.*

Eljárás, ha az örökösök ismeretlenek, vagy nincsenek.

Hagyatéki ügyben, ha az örökösök ismeretlenek vagy nincsenek, az eljárás birói útra tartozik.

(1892. január 19. 1892. évi 624. I. M. sz)

A kir. ministerium L. István és neje, szül. M. Erzsébet, továbbá ifj. L. Pálné, szül. N. Anna, valamint az utóbbi elhalt leányainak, névszerint L. Rozál, korábban férjezett B. Jánosné, utóbb Cz. Jánosnénak és L. Veron férjezett T. Károlynénak

hagyatéki ügyében a gyöngyösi kir. járásbiróság és Heves vármegye árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1892. január hó 19-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

Hagyatéki ügyek. *Eljárás, ha az örökösök ismeretlenek, vagy nincsenek.*

néhai L. Istvánnak és nejének, szül. M. Erzsébetnek hagyatéka ügyében az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A vámosgyörki 142. számu telekjegyzőkönyvken A. + 149. helyrajzi szám alatt foglalt ingatlan az ahhoz tartozó legelőilletőséggel együtt L. István és neje, szül. M. Erzsébet nevére van egymás közt egyenlő arányban bejegyezve.

L. István halála után neje, szül. M. Erzsébet ezen ingatlant, miután fele nevén áll, a másik felét pedig korábban elhalt férjétől állitólag ő örökölte volt, még életében eladta, az érdekeltek előadása szerint ifj. L. Pálné szül. M. Annának, a nélkül azonban, hogy a tulajdonjog a vevő javára bekebeleztetett volna.

Időközben ifj. L. Pálné szül. M. Anna is nagykoru örökösök hátrahagyásával elhalt s hagyatékát az iratok szerint az örökösök között már elszámolt 130 frton felül a L. Istvánné szül. M. Erzsébettől vásárolt, de az örökhagyó tulajdonául be nem kebelezett fent megjelölt ingatlanság képezi, valamint elhaltak időközben ifj. L. Pálné örökösei közül kiskoru örökösök hátrahagyásával L. Rozál, korábban B. Jánosné, utóbb Cz. Jánosné és L. Veron férjezett T. Károlyné is, a kiknek hagyatékát azonban csak az ifj. L. Pálné szül. N. Anna hagyatékából őket netalán illető jutalék képezné.

Az ügy ezen állásában tehát a telekkönyvi tulajdonosok gyanánt bejegyezve levő L. István és neje, szül. M. Erzsébet hagyatékára nézve kell a hatáskör kérdését eldönteni; mert ezen hagyatéki ügy eredményétől függ ifj. L. Pálné. szül. N. Anna, valamint az utóbbi elhunyt leányai hagyatékának megállapitása.

Minthogy pedig L. Istvánnak egyedüli ismert örököse L. Istvánné szül. M. Erzsébet és igy e hagyatékban kiskoruak és gyámhatóság alatt állók nem lévén, az örökösödési eljárás meginditása a biróság hatáskörébe tartozik;

minthogy továbbá L. Istvánné szül. M. Erzsébet örökösei ismeretlenek, sőt az sincs tudva, hogy örököse egyáltalában van-e, s ennélfogva az 1868: LIV. t.-cz. 560. §-ának *d)* pontja és ugyanazon t.-cz. 593—4. §-ai alapján azok hirlapi megidézése, kik magukat L. Istvánné szül. M. Erzsébetnek ugy is, mint férje L. István örökösének hagyatéka iránt örökösi, tulajdonosi vagy hitelezői minőségben érdekelteknek vélik, valamint az ezzel kapcsolatos teendők a biróság hatáskörébe tartoznak:

e körülmények figyelembevételével ezen hagyatéki ügyet a biróság hatáskörébe kellett utalni és pedig annál is inkább,

Hagyatéki ügyek.

mert az 1877: XX. t.-cz. 257. §-a, melyre a biróság saját tárgyi illetékességének leszállitása iránt hozott végzésben hivatkozott, csak akkor alkalmazandó, ha távollevőkről van szó, nem pedig akkor, ha — mint a jelen esetben — az örökösök ismeretlenek vagy örökös egyáltalában nem létezik.

122.*

Az örökösnek gyámhatóság alá tartozó egyénként a haláleset felvételi iven téves kitüntetés.

Ha oly örökös van érdekelve, a ki a haláleset-fölvételi iven tévesen szerepel mint gyámhatóság alá tartozó egyén, az eljárás birói útra tartozik.

(1893. évi szeptember 22. 1893. évi 34.379. I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai D. András helczmanóczi volt lakos hagyatéki ügyében a gölniczbányai kir. járásbiróság és Szepes vármegye árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1893. évi szeptember hó 22. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott:

a jelen ügy elintézése a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: D. András 1886. évi márczius 31-én rendes lakhelyén Helczmanóczon ingó s ingatlan vagyon és végrendelet hátrahagyásával meghalt. Özvegy és három gyermek maradt utána, mely utóbbiak atyjok halálakor 24. életévüket mindannyian betöltötték volt; de közülök az egyik, névszerint D. Márta állitólagos bárgyuság miatt, mint gyámhatóság alatt álló szerepelt a haláleset-fölvételi ivben.

Szepes vármegye árvaszékének megbizásából a lőcsei kir. közjegyző által tárgyalt ezen hagyatéki ügyben az érdekeltek közt az egyezség nem sikerülvén, a lőcsei kir. törvényszék 1887. évi márczius 24-én 1093. p. szám alatt hozott végzésével az örökhagyó végrendeletét megtámadó örököst Cs. szül. D. Annát perre utasitotta. E per során kiderülvén, hogy a fentnevezett D. Márta nem bárgyu, hanem önképviseletre jogosult, a felperes, miután D. Mártát nem saját személyében, hanem a képviseletére nem jogosult anyja képviseletében idézte perbe, keresetével ezuttal elutasittatott.

Az emlitett per jogérvényes befejezése után az egyik örökös D. György a lőcsei kir. törvényszéknél 1893. évi 601. p. szám alatt iktatott folyamodványában, annak kiemelése mellett, hogy az érdekeltek közt barátságos egyezségre van kilátás, az iratoknak a gölniczbányai kir. járásbirósághoz való átküldését kérte a hagyaték folytatólagos tárgyalása végett.

A hagyaték folytatólagos tárgyalására nézve a gölniczbányai kir. járásbiróság Szepes vármegye árvaszékét, az utóbbi viszont a kir. járásbiróságot tartja illetékesnek és igy hatásköri összeütközés merült fel közöttük.

Miután D. Márta, ki a perben megállapitott tényállás

Hagyatéki ügyek.

Az örökösnek gyámhatóság alá tartozó egyénként a haláleset-felvételi íven téves kitüntetés.

szerint önjogu, tévesen jegyeztetett beat yjának haláleset-fölvételi ivébe gyámhatóság alatt álló személy gyanánt; miután továbbá a többi örökösök sem állanak gyámhatóság alatt; miután végül az örökösök egyike sincsen távol ismeretlen helyen:

ennélfogva figyelemmel az 1877: XX. t.-cz. 233. §-ának 1. és 2. pontjára, valamint 236. és 257. §-ára, néhai D. András hagyatéki ügyének folytatólagos tárgyalása nem tartozik az árvaszék hatáskörébe.

Ellenben a biróság tárgyi illetékességét ez ügyben azért kellett megállapitani, mert az egyik örökös D. György a lőcsei kir. törvényszéknél 1893. évi 601. p. sz. alatt iktatott folyamodványában a hagyaték folytatólagos tárgyalását kérte és igy a hagyatéki biróság az 1868: LIV. t.-cz. 560. §-ának *c*) pontja alapján eljárni köteles.

123.*

Hagyatéki ügyben, ha a kiskoru örökös az eljárás közben nagykoruvá vált és ha az örökhagyó állitólag gyenge-elméjü özvegyet hagyott hátra, az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Kiskoru örökös nagykoruvá válta és állitólag gyenge-elméjü özvegy hátrahagyása esetében az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

(1894. julius 17. 1894. évi 27.766. I. M. sz.)

A kir. ministerium a Pakson 1885. évi szept. 25-én végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt S. János hagyatéki ügyében Tolna vármegye árvaszéke és a paksi kir. járásbiróság között fölmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi julius hó 17. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Néhai S. János hagyatéki ügyében Tolna vármegye árvaszéke 1893. évi decz. 1-én 19.349. sz. a. hozott batározatával a hagyatéki iratokat további eljárás végett a paksi kir. járásbirósághoz átküldötte abból az okból, mert a hagyatékban érdekelve volt kiskoru örökös S. János időközben nagykoruságát elérte.

A most nevezett nagykoru örökös pedig a paksi kir. járásbirósághoz 1894. évi jan. 10-én 138. sz. a. beadott folyamodványában a hagyatéki eljárásnak folytatását kérelmezte.

A paksi kir. járásbiróság 1894. évi febr. 28-án 867. sz. a. hozott végzésével, tekintettel arra, hogy az örökhagyónak özvegye, született T. Erzsébet gyengeelméjü s ennek özvegyi joga folytán a törvényen alapuló érdekei a hagyaték letárgyalása alkalmával az 1868: LIV. t.-cz. 560. §-ának *a*) pontja daczára megóva nem lettek és hogy a hagyaték állaga

Hagyatéki ügyek. *Kiskoru örökös nagykoruvá válta és állitólag gyengeelméjü özvegy hátrahagyása esetében az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.*

hivatalból kinyomozva nem lett; az iratokat illetékes eljárás végett Tolna vármegye árvaszékéhez visszaküldötte, a mely árvaszék azonban 1894. évi márcz. 27-én 4396. sz. a. hozott végzésével az eljárásra magát ismét illetéktelennek jelentette ki: mert az örökhagyónak állitólag gyenge-elméjü özvegye mint örökös nincs érdekelve s ennélfogva érdekei megóvása iránt intézkedésnek szüksége fenn nem forog.

Az előadott tényállás alapján a jelen ügyben a további eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni;

mert a hagyatéki ügyben örökösi minőségben érdekelt S. János nagykoruságát elérte;

mert az özvegyi jog nem öröklési jogczim s igy az örökhagyónak állitólag gyenge-elméjü özvegye — a ki különben gondnokság alá helyezve sincsen — a hagyatéki ügyben nem örökösi minőségben van érdekelve;

mert ezek szerint az 1877: XX. t.-cz. 234. §-ának esete fenn nem forog és

mert a nagykoruvá vált örökös a paksi kir. járásbirósághoz beadott fent érintett folyamodványában a hagyatéki eljárás folytatását kérelmezvén, az 1868: LIV. t.-cz. 560. §. *c*) pontja alapján birói eljárásnak van helye.

124.*

Nagykoru végrendeleti örökös. Kiskoru törvényes örökösök.

Ha az örökhagyó végrendeletében nagykoru örököst nevezett, de az iratok arra látszanak mutatni, hogy végintézkedése a hagyatékot nem meritette ki, a törvényes örökösök közt pedig kiskoruak is vannak, az eljárás a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.

(1892. szeptember 10. 1892. évi 31,917. I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai P. Mihály jászberényi volt lakos hagyatéki ügyében a jászberényi kir. járásbiróság és Jászberény város árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1892. évi szeptember hó 10. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen hagyatéki ügy tárgyalása a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az 1892. évi junius hó 4-én fő- és fiókvégrendelet hátrahagyásával Jászberényben elhalt P. Mihály hagyatékának tárgyalására a jászberényi kir. járásbiróság a biróságot tartja illetékesnek, mert Cs. Anna, a kit a nevezett kir. járásbiróság általános végrendeleti örökösnek tekint, nagykoru, a végrendeletekben emlitett kiskoruak pedig nem örökösi, hanem csak hagyományosi minőségben vannak érdekelve.

Ennek ellenében Jászberény város árvaszéke a gyám-

hatóság tárgyi illetékességét vitatja, mert a végakarati intézkedéseknek a hagyatéki leltárral való egybevetéséből azt a következtetést vonja le, hogy az örökhagyó nem intézkedett összes hagyatékáról és igy a végakarati intézkedés tárgyává nem tett hagyatéki részekre nézve a törvényes örökösök hivatvák az örökösödésre, a kik között kiskoruak is vannak, tehát nem áll az, mintha a jelen hagyatéki ügyben kiskoruak örökösi minőségben érdekelve nem volnának.

Hagyatéki ügyek. Nagykoru végrendeleti örökös. Kiskoru törvényes örökösök.

Ama kérdés érdemleges eldöntése, vajjon néhai P. Mihály végakarati intézkedése az egész hagyatékot kimeritette-e vagy nem, a jelen határozat tárgyát nem képezheti ugyan: mégis, minthogy a végrendelkezésnek a hagyatéki leltárral való összehasonlitása nem zárja ki az árvaszék felfogásának helyességét, ennélfogva a törvényes örökösöket az ügy mostani állásában érdekelteknek tekinteni és miután köztük kiskoruak is vannak, a hagyaték tárgyalását az 1877 : XX. t.-cz. 233. §. 1. pontjához és 243. §-ához képest a gyámhatóság hatáskörébe utalni kellett.

125.*

Hagyatéki ügyben, ha a végrendeleti általános örökös nagykoru, de az örökhagyó örökösödési igényt nem támasztó rokonai közt kiskoruak vannak, az eljárás birói hatáskörbe tartozik.

Ha a végrendeleti örökös nagykoru, bár az igényt nem támasztó rokonok közt kiskoruak is vannak, birói útra tartozik az eljárás.

(1894. február 4. 1894. évi 3748. I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai K. Ferencz majsai volt lakos hagyatéki ügyében a kalocsai kir. törvényszék és Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegye árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1894. évi február hó 4. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

A jelen ügyben a további eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. Ferencz végrendeletében egész vagyonát nejére F. Erzsébetre hagyta, a ki férjének 1891. évi október 17-én Majsán bekövetkezett halála után a hagyatéki ingatlanokra nézve az 1868: LIV. t.-cz. 580. és 581. §-aiban körülirt eljárás meginditását a kalocsai kir. törvényszéknél kérelmezte, a mely törvényszék az eljárás meginditását megtagadta, azon okból, mert habár az örökhagyó után egyenes ágon rokonok nem maradtak, figyelemmel arra, hogy az örökhagyó oldalági rokonai közt kiskoruak is vannak, a prdts. 560. §-a értelmében gyámhatósági beavatkozásnak van helye.

Pest-Pilis-Solt-Kiskún vármegye árvaszéke azonban az ez ügyben való eljárást, tekintettel a végrendelet tartalmára, saját hatáskörébe tartozónak el nem ismervén, összeütközés merült fel a biróság és az árvaszék között.

Hagyatéki ügyek. *Ha a végrendeleti örökös nagykoru, bár az igényt nem támasztó rokonok közt kiskoruak is vannak, biróiútra tartozik az eljárás.*

Ha — mint a jelen esetben — az egész hagyaték iránt kimeritően intézkedő oly végrendelet maradt az örökhagyó után, mely alaki tekintetben a törvény rendeletének megfelel és senki részéről kifogás alá nem vétetett: a végakarati intézkedés szerint hallgatással mellőzött és örökösödési igényt nem támasztó oldalági törvényes örökösök a hagyatéki ügyben érdekelteknek nem tekinthetők, ennélfogva a jelen ügyben az 1877: XX. t.-cz. 243. §-ában jelzett eset fenn nem forogván, a gyámhatóság el nem járhat, hanem a kir. törvényszéknek kell az önjogu általános örökös által az 1868: LIV. t.-cz. 580. és 581. §-aihoz képest előterjesztett kérelem alapján a további intézkedéseket megtenni.

126.*

Végrendelkezés esetében az, hogy a törvény szerint öröklésre hivatottak ismeretlen tartózkodásuak, hivatalos beavatkozást nem von maga után.

Ha az örökhagyó vagyonáról végrendelettel rendelkezett: az a körülmény, hogy a halálesetfelvételi iv az örökhagyó törvényes örököseit ismeretlen tartózkodásuaknak jelzi, sem a biróság, sem a gyámhatóság részéről hivatalos beavatkozást nem tesz szükségessé.

(1887. május 10.)

A kir. ministerium W. Mária hagyatéki ügyében a pozsonyi kir. törvényszék és Pozsony város árvaszéke között támadt hatásköri összeütközés esetében kimondotta:

Jelen hagyatéki ügy oly esetet nem képez, a melyben az árvaszék vagy a biróság az örökösödési tárgyalást hivatalból lenne köteles meginditani, mert örökhagyónak Pozsonyban 1879. évi ápril 4-én kelt végrendelete, illetve 1880. november 4-én kelt fiókvégrendelete szerint egyedüli örökösül özv. K. Gyuláné van megjelölve és igy feltéve, hogy a halálesetfölvétel 8. pontjában emlitett törvényes örökösök valóban ismeretlen tartózkodásuak volnának is, mi a jelzett adatokból épen nem következik, ezek érdekében gyámhatósági, illetve gondnokhatósági beavatkozásra, tekintettel arra, hogy az örökösödés által az alakilag teljesen kifogás nélküli végrendelet szerint érdekelve nincsenek, szükség nem forog fenn és mivel az 1877: XX. t.-cz. 233. §-ának 1. és 2. pontjában felsorolt egyéb esetek sem forognak fenn, az árvaszék hatásköréhez ezen örökösödési ügy tárgyalása utasitható nem volt. De nem lehetett ezen ügyben az örökösödési eljárásra a biróság hatáskörét sem megállapitani, mert olyan eset sem forog fenn, mely az 1868: XIV. t.-cz. 560. §-ánál és az 1877: XX. t.-cz. 233. §-ának 3. pontjánál, illetve 257. §-ánál fogva a hagyatéki biróságnak hivatalból való beavatkozását szükségessé tenné.

127.*

Az a körülmény, hogy szabadságvesztésbüntetésre itélt egyén van a hagyatékban érdekelve, a gyámhatóság beavatkozási jogát nem állapitja meg.

Az 1877 : XX. t.-cz. 28. §-ának d) és e) pontja alapján elrendelt gondnokság a cselekvőképességet nem korlátozza.

Az atyán elkövetett büntett az öröklés fonalát nem szakitja meg.

Hagyatéki ügyek. *Szabadságvesztésre itélt egyén hagyatéki ügye, cselekvőképessége, öröklési joga.*

(1887. április 30.)

A kir. ministerium a néhai V. István zalai lakos hagyatéki ügyében Somogy vármegye árvaszéke és a tabi kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetben határozott:

A jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik.

A tabi kir. járásbiróság két okból vélte a jelen ügyben az örökösödési eljárást az árvaszék hatáskörébe tartozandónak: 1. mert V. Imre atyját agyonütötte, következőleg ezen örökhagyó után ezen büntett miatt nem ő, hanem az örökhagyó unokája, V. Imrének kiskoru József nevü fia van az örökösödésre hivatva: 2. mert V. Imre életfogytig tartó fegyházra itéltetvén, részére az árvaszék által az 1877. évi XX. t.-cz. 28. §-ának *e)* pontja értelmében gondnok rendeltetett ki s e szerint gondnokolt lévén érdekelve, az örökösödési eljárás vezetése nem tartozik a biróság hatásköréhez. Az első indok ellenkezik a magyar örökösödési jog jelenleg fennálló elveivel, mert nincs törvény, vagy törvényerejü jogszokás, mely azt rendelné, hogy a törvényes örökösödés fonalát csupán az atyán elkövetett büntett megszakitaná. A hármaskönyv csupán két büntettet emlit, a melyek miatt az örökség fonala megszakittatott és ezek a felségsértés és hütlenség büntettei. (H. K. I. 16. cz. 1., 2. §-ai.) A második indok sem állhat meg. Az 1877. évi XX. t.-cz. 28. §-ának *d)* és *e)* pontja alapján elrendelt gondnokság ugyanazon törvényczikk 38. §-ának utolsó bekezdése értelmében a gondnokoltnak cselekvési képességét nem korlátozza. A 28. §. *d)* és *e)* pontjai alapján rendelt gondnokság tehát lényegesen különbözik az *a*), *b*) és *c*) pontok alapján elrendelt valóságos gondnokság alá helyezéstől, mely a cselekvési képességet nem türő képviseletről intézkedik. A 28. §. *d*) és *e*) pontjai alapján rendelt gondnok tulajdonképen csak ügygondnoki jelleggel bir, kinek hatáskörét a vagyonkezelés képezi, sőt az *e*) pont esetében gondnok nem is rendelhető ki, ha az elitélt megbizottat rendelt. Az 1877. évi XX. t.-cz. 28. §-ában felsorolt esetek között létező ezen elvi különbség-

Hagyatéki ügyek. *Szabadságvesztésre itélt egyén hagyatéki ügye; cselekvőképessége, öröklési joga.*

ből és az idézett törvényczikk 257. §-ának azon intézkedéséből, hogy a biróság van hivatva az örökösödési eljárásra akkor is, ha az árvaszék a távollevő önjogu részére gondnokot rendel, önként következik, hogy az árvaszék csakis azon ügyben bir hatáskörrel az örökösödési eljárásra, melyekben kiskoruak, vagy oly gondnokoltak érdekelvék, kik tényleg személyükre nézve állnak valóságos curatela alatt, olyanok azonban, mint a távollevő és börtönbüntetésre itéltek, oly gondnokság alatt nem állanak, mely a gyámhatóságot arra jogosithatná fel, hogy az örökösödési eljárásba hivatalból avatkozzék. Ezek szerint Somogy vármegye árvaszékét a beavatkozás épen nem, s a biróságot is csak azon alapon illeti meg a jelen ügyben, hol kizárólag önjoguak vannak hivatva az örökösödésre, mert a hivatalos beavatkozást az egyik örökös, V. Juli a tabi kir. járásbiróságnál kérelmezte.

128.*

Házasságon kivül született kiskoru gyermek érdekeltsége esetében az anya hagyatékára nézve az eljárás a gyámhatóság elé tartozik.

Gyámhatósági hatáskörbe tartozik az eljárás, ha a hagyatékban a törvényes leszármazók nélkül elhunyt örökhagyó anyának házasságon kivül született kiskoru gyermeke van érdekelve.

(1888. évi aug. hó 16. 1888. évi 27862. I. M. sz. 1888. évi 46259/IX B. M.

Tényállás: R. J. és néhai P. M., amaz izraelita, ez róm. kath. vallásu, mindketten magyar honosok Bécsben polgári házasságot kötvén, visszatértek Magyarhonba, hol Róza nevü leányuk született. P. M. 1881. évi okt. 3-án meghalt; erre Temesmegye árvaszékénél a hagyatéki eljárás folyamatba tétetett és R. J. az ő kezei között maradt s állitólag 5000 frt értékü hagyaték biztositására a nevezett árvaszéknél 6000 frt névértékü magyar papirjáradékot tett le.

A vallás- és közoktatásügyi kir. minister 1882. évi julius hó 2-án 17498. sz. a. kelt határozatával a nevezett felek házasságát érvénytelennek, az abból származott gyermeket pedig törvénytelen születésünek nyilvánitotta. Erre az elhunyt nő atyja, P. J. azon az alapon, hogy a törvénytelen gyermeknek az anyai hagyatékhoz nincsen törvényes igénye és hogy törvényes leszármazók hiányában ő és neje törvényes örökösei néhai P. M.-nak, a buziási kir. járásbiróságot kérte meg a hagyatéki eljárás meginditása iránt. A nevezett járásbiróság a kérelemnek helyt adván, az eljárás folyamában 1888. évi márczius 29-én 911. sz. a. kelt végzésével Temesmegye árvaszékét a hagyatéki iratok, valamint a R. J. által letett 6000 frt értékü állampapirok áttétele iránt kereste meg. A megkeresett árvaszék 1888. évi április 21-én 6966. sz. a. kelt végzésével, tekintettel arra, hogy ezen hagyatéki ügyben a haláleset-felvétel tanusága szerint kiskoru van

érdekelve, az eljárást a gyámhatóság hatáskörébe tartozónak nyilvánitván, a megkeresés teljesitését megtagadta.

Hagyatéki ügyek.

Házasságon kivül született kiskoru gyermek érdekeltsége esetében az anya hagyatékára nézve az eljárás a gyámhatóság elé tartozik.

Ekkép az árvaszék és a nevezett biróság között hatásköri összeütközés származott.

A ministertanács néhai P. M. török-szakosi volt lakos hagyatékügyét a Temesmegye árvaszéke és a buziási kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközés folytán 1888. évi augusztus hó 16-án tartott ülésében vizsgálat alá vevén, a következő határozatot hozta:

A jelen ügyben a további eljárás a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az ideigl. tvkezési szabályok 9. §-a értelmében az örökhagyó *törvényes* leszármazói a szülő után ugyan minden más személy kizárásával örökösödnek, a 10. és a köv. §-ok szerint azonban a felmenő és oldalági rokonok csakis *leszármazók* hiányában vannak örökösödésre hivatva és e szakaszokban a leszármazók *törvényes származása* nincsen hangsulyozva. Ezen alapon az anyai hagyatékban törvényes leszármazók hiányában a törvénytelen születésü magzatok minden más rokon kizárásával örökösödnek, a mint ezt a m. kir. Curia határozataiban (l. különösen az 1884. évi jan. 9-én 3941. sz. a. (Dt. Uj f. VIII. 9. l.) és az 1883. évben 1181. p. a. (Dt. Uj. f. XIII. 318. l.) kelt legfőbb itélőszéki határozatokat) ismételve kimondotta. Minthogy ennek folytán kétségtelen, hogy a különben törvényes leszármazók hiányában elhunyt P. M. házasságon kivül született R. nevü kiskoru gyermeke az anyai hagyatékban jogilag érdekelve van akkor is, ha házasságon kivül született gyermeknek tekintetik s minthogy kiskoru érdekeltek létében a hagyatéki eljárás a gyámhatóságok hatáskörébe tartozik: ezen okokból az eljárást a gyámhatóság hatáskörébe tartozónak kellett nyilvánitani.

129.*

Házasságon kivül született gyermekek atyjuk hagyatékában törvényes örökösi minőségben érdekelve nem lévén, az a körülmény, hogy az örökhagyó atya kiskoru gyermekeket hagyott hátra, a gyámhatóság hatáskörét nem állapitja meg.

Házasságon kivül született kiskorunak léte a gyámhatósági hatáskört atyjuk hagyatékára nem állapitja meg.

(1890. julius 18. 23845. I. M. 41818/VIII. 16. B. M.)

Tényállás: A szegedi kir. törvényszék, mint hagyatéki biróság a Szegeden 1888. évi február hó 10-én végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt M. I. hagyatéki ügyében B. I. kir. közjegyző által 1889. évi október hó 17-én felvett tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt örökösi nyilatkozatot és a hagyatéki iratokat 24250/889. sz. a. kelt végzésével azon okból, mert a hagyatékot csupán ingóság képezi és a hagya-

Hagyatéki ügyek.

Házasságon kivül született kiskorunak léte a gyámhatósági hatáskört atyjuk hagyatékára nem állapitja meg.

ték ügyében kiskoruak is vannak érdekelve, illetékes intézkedés végett Szeged város árvaszékéhez áttette.

Szeged város árvaszéke, tekintettel arra, hogy a hagyatéki iratoknál fekvő haláleset-felvételi ivben felsorolt, a néhai M. I. és Z. A. hitnélküli együttéléséből származó kiskoruak mint törvénytelen gyermekek M. I. után törvényes örökösödési joggal nem birnak, és örökösnek csakis nagykoru M. I. tekinthető, az 1890. évi január hó 28-án 440/890. sz. a. kelt határozatával, annak kijelentésével és indokolásával, hogy a hagyatékban törvényes kiskoru örökös érdekelve nincs, következőleg gyámhatósági intézkedés szüksége fenn nem forog, a hagyatéki iratokat a szegedi kir. törvényszékhez visszaküldötte.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét 1890. évi julius hó 18. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

ezen ügy a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: M. I., ki házasságon kivül született négy kiskoru gyermekével és ezek anyjával egy háztartásban élt, 1888. évi febr. 10-én Szegeden, rendes lakhelyén, végrendelet hátrahagyása nélkül meghalt.

Minthogy magánjogunk szerint a házasságon kivül született gyermekek atyjuk után törvényes örökösödési joggal nem birnak, gyámhatóság alatt álló más olyan személyek pedig, kik M. I. után az örökösödésre hivatottak lennének, az iratok szerint nincsenek: ennélfogva a jelen hagyatéki ügy tárgyalása, tekintettel az 1877: XX. t.-cz. 243. §-ára, nem tartozik az árvaszék hatáskörébe.

Ellenben a kir. biróság tárgyi illetékességét ezen ügyben megállapitani azért kellett, mert az örökhagyó nagykoru fivére M. I. a hagyatéki tárgyalást kérelmezte, ily esetben pedig az 1868: LIV. t.-cz. 560. §-ához képest a biróság van hivatva az eljárásra.

130.*

Ha ingatlan az örökség tárgya, a biróságnak kell eljárnia, mind a korábbi, mind az ujabbi szabályok szerint.

Ha az örökség tárgya ingatlan, akkor is a biróság van hivatva az eljárásra, ha az ügyben nem az 1894 : XVI. t.-czikknek, hanem a korábbi jogszabályoknak a rendelkezéseit kell alkalmazni.

(1903. január 2. 1903. évi 622. I. M. sz. 139734/VIII/a. B. M.)

A kir. ministerium D. Tódor hagyatékának ügyéből a nagybuttyini kir. járásbiróság és Arad vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1903. évi jannár hó 2-ik napján tartott tanácsában az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőképen határozott:

Ebben az ügyben az eljárás folytatása a kir. biróság hatáskörébe tartozik:

Hagyatéki ügyek.

Ha ingatlan az örökség tárgya, a biróságnak kell eljárnia, mind a korábbi, mind az ujabbi szabályok szerint.

Indokok: Arad vármegye árvaszéke az 1894. évi julius hó 3-án 9220/94. sz. a. hozott végzésével a Gavosdián 1874. évi márczius hó 2-án elhalt D. Tódor a K. örökhagyó hagyatékának tárgyában az eljárást meginditván, annak vezetésével M. I. büttyini kir. közjegyzőt bizta meg.

A kir. közjegyző a hagyaték tárgyalásáról kelt jegyzőkönyvet és az öröklésre hivatottak között létrejött osztályos egyezséget az 1896. évi junius hó 20-án 314/94. sz. a. tett jelentésével az árvaszéknek bemutatta.

Az árvaszék az 1898. évi január hó 25-én 29262. sz. a. kelt végzésével az ügyet azzal a felhivással adta a kir. közjegyzőnek vissza, hogy az öröklésre hivatott B. J.-né, utóbb M. P.-né D. K. elhalván, örökösei, t. i. kiskoru B. Gy. és kiskoru M. M. törvényes képviselőitől is vegyen örökösödési nyilatkozatot és miután a közjegyző ennek a felhivásnak nem felelt meg, az ügyet 1896. évi szeptember hó 5-én 17863. sz. a. kelt végzésével az emlitettek meghallgatása czéljából neki ujból kiadta.

Dr. Gy. E. borosjenői kir. közjegyző 1902. évi február hó 28-án 1894. évi 314. sz. a. tett jelentésében a hagyatéki iratokat azzal terjesztette az árvaszéknek vissza, hogy miután D. K. az 1894. évi szeptember hó 3-án felvett hagyatéktárgyalási jegyzőkönyv szerint öröklési igényéről D. S. javára 120 frt (240 korona) ellenében lemondott, közokiratba foglalt nyilatkozata folytán örököseinek meghallgatása teljesen felesleges.

Az árvaszék erre az 1902. évi április hó 23-án 8008/902. sz. a. hozott véghatározatával az örökösök között létrejött osztályegyezséget a kiskoruak részéről jóváhagyta és az iratokat az 1894. évi XVI. t.-cz. 71. §-a szerinti eljárás végett a nagybuttyini kir. járásbirósághoz áttette.

A kir. járásbiróság, tekintve, hogy az ügyben az 1894. évben tárgyalás tartatott, és a 29262/97. sz. árvaszéki végzéssel a tárgyalás kiegészitése rendeltetett el, tekintve, hogy ekként a tárgyalás az 1894: XVI. t.-cz. életbelépte előtt tartatott és igy abban az 1894: XVI. t.-cz. 71. §-a nem alkalmazható, hanem a 42195/95. I. M. sz. rendelet 2. §-a értelmében az eljárás a korábbi szabályok szerint folytatandó, az 1902. évi junius hó 25-én 1902. Ö. II. 125. II. 157/1. sz. végzésével az iratokat illetékesség okából az árvaszéknek visszaküldte.

Az árvaszék azonban az 1902. évi augusztus hó 23-án 23709/902. sz. a. kelt végzésével az ügyet az idézett rendelet 2. §-a és az 1877: XX. t.-cz. 254. §-a értelmében a kir. járásbiróságnak ismét megküldötte, mire a kir. járásbiróság az ügyet a hatásköri vita eldöntése végett a kir. igazságügyministerhez terjesztette fel.

Hagyatéki ügyek.

E szerint a nagybuttyini kir. járásbiróság és Arad vármegye árvaszéke között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani, mert akkor is, ha ebben az ügyben nem az 1894 : XVI. t.-czikknek, hanem a korábbi jogszabályoknak a rendelkezéseit kell alkalmazni, a további eljárásra a biróság van hivatva, mert figyelemmel arra, hogy az örökség tárgyát ingatlanok is képezik, az 1877 : XX. t.-cz. 254. §-ának második bekezdése szerint a gyámhatóság a hagyatéki bírósághoz köteles — jóváhagyás után — az iratokat áttenni s a hagyatéki ügyben a hagyatéki biróságnak kell a továbbiak iránt a 254. §. 3. bekezdése értelmében eljárni.

131.*

Az 1894. évi XVI. t.-cz. előtt megindított ügyben az előbbi szabályok alkalmazása. Ingókra átadó végzés hozatala, ha a hagyatékhoz ingatlan is tartozik.

Az 1894 : XVI. t.-cz. hatálybalépte előtti ügyben a korábbi szabályok alkalmazása.

Abban az esetben, ha a hagyatékhoz ingóságon felül ingatlan vagy telekkönyvileg bejegyzett jog is tartozik, az átadó végzés meghozatalára és ingóságot illetőleg is a biróság van hivatva.

(1897. deczember 8-án 1897. 40.813 I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai S. Jakab hagyatéka ügyében a rozsnyói kir. járásbiróság és Rozsnyó város árvaszéke közt fölmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi szept. 8. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

A jelen ügyben a hagyatékhoz tartozó ingóságokra is kiterjedő átadó végzés meghozatala a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Néh. S. Jakab hagyatéki ügyében, melyben kiskoruak is vannak érdekelve, a rozsnyói kir. járásbiróság 1896. évi deczember 31-én 6150. sz. a. kelt végzésével a hagyatéki ingatlanok átadására és a telekkönyvi jogokkal kapcsolatos intézkedésekre szoritkozott és 1897. évi február hó 10-én 607. sz. a. hozott végzésével megtagadta Rozsnyó város árvaszéke által 1897. február hó 6-án 48. sz. a. hozzá intézett ama megkeresése teljesitését, hogy a kir. járásbiróság a hagyatéki készpénz elhelyezése és további kezelése iránt intézkedjék. A kir. járásbiróság megtagadó határozatát az 1877: XX. t.-cz. 254. §-ára alapitva, e §-nak azt az értelmet tulajdonitotta, hogy az idézett §. szerint a hagyatéki biróság hatásköre a hagyatéki ingatlanok telekkönyvi átirásán tul nem terjed.

A jelen hagyatéki ügyben, a melyre az 1895. évi október hó 11-én 43.195. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 2. §-ánál fogva, az 1896. évi január hó 1-ső napjáig fennállott

szabályok alkalmazandók, azért kellett a hagyatéki ingóságokra is kiterjedő átadó végzés meghozatalát a biróság hatáskörébe utalni,

mert az emlitett korábbi szabályokból következik, hogy hivatalos beavatkozás esetében nemcsak a hagyatéki ingatlanokra, hanem a hagyatéki ingóságokra nézve is van átadó végzés hozatalának helye, a mint ezt az 1868 : LIV. t.-cz. 583., 588. és 590. §-ai is tanusitják, a melyek átadást rendelnek, tekintet nélkül arra, vajjon ingatlanokról vagy ingóságokról van-e szó;

Hagyatéki ügyek.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. előtt megindított ügyben az előbbi szabályok alkalmazása.

Ingókra átadó végzés hozatala, ha a hagyatékhoz ingatlan is tartozik.

továbbá, mert ámbár az 1877 : XX. t.-cz. 243. és köv. §-ai szerint oly esetekben, midőn az örökösödésre hivatottak vagy azok egy része atyai hatalom, gyámság vagy gondnokság alatt állanak, az örökösödési eljárásra a gyámhatóság van hivatva: az idézett t.-cz. 254. §-ának utolsó bekezdéséből mégis nyilvánvaló, hogy a hagyatéki eljárás végleges befejezése végett szükséges intézkedések kizárólagos megtételére, jelesül az átadó végzés meghozatalára a gyámhatóság csak akkor illetékes, ha a hagyaték csupán ingókból áll;

végül mert abban az esetben, midőn a hagyatékhoz ingóságokon felül ingatlanok vagy telekkönyvileg bejegyzett jogok is tartoznak, az 1877 : XX. t.-cz. 254. §-ának 2. és 3. bekezdése értelmében a biróság van hivatva ugy az ingóságokra, mint az ingatlanokra és telekkönyvileg bejegyzett jogokra vonatkozóan az átadó végzést meghozni és egyszersmind az ingatlanoknak és telekkönyvileg bejegyzett jogoknak az örökös vagy hagyományos nevére átirását elrendelni, vagy pedig — a mennyiben az 1877: XX. t.-cz. 254. §-ának 4. bekezdésében körülirt valamely eset forog fönn — ezen most idézett bekezdés értelmében intézkedni.

132.*

A hagyatéki ingatlanokon kivül az ingóságokra is kiterjedő átadási végzés meghozatala a biróság hatáskörébe tartozik.

(1894. évi szeptember 4. 1894. évi 31167. I. M. sz.)

A kir. ministerium özv. K. Józsefné, szül. D. Katalin, előbb férjezett U. Nándorné hagyatéki ügyében a somorjai kir. járásbiróság és Somorja város árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1894. évi szeptember hó 4. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügyben a hagyatéki ingóságokra is kiterjedő átadási végzés meghozatala a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Néhai özv. K. Józsefné, szül. D. Katalin, előbb férjezett U. Nándorné hagyatéki ügyében, melyben kiskoruak is vannak érdekelve, a somorjai kir járásbiróság 1894. évi

Hagyatéki ügyek.

Ingókra átadó végzés hozatala, ha a hagyatékhoz ingatlan is tartozik.

márczius 6-án 475. és 1894. évi április 5-én 1.105. p. sz. a. kelt végzései szerint a hagyatéki ingatlanok átiratásának elrendelésére szoritkozva, az egész hagyatékra kiterjedő átadási végzés hozatalától tartózkodott és kijelentette, hogy figyelemmel az „ipso jure“ való örökösödés elvére, a hagyatéki ingóságok átadására sem a biróság, sem pedig a birói hatáskört vitató somorjai városi árvaszék nem bir hatáskörrel.

E hatásköri kérdésben a hagyatéki ingóságokra is kiterjedő átadási végzés meghozatalára a biróság hatáskörét megállapitani azért kellett,

mert hivatalos beavatkozás esetén nemcsak a hagyatéki ingatlanokra, hanem a hagyatéki ingóságokra nézve is van átadási végzés hozatalának helye, a mint ezt az 1868 : LIV. t.-cz. 583., 588. és 590. §-ai is tanusitják, a melyek átadást rendelnek, tekintet nélkül arra, vajjon ingatlanokról vagy ingókról van-e szó;

továbbá, mert ámbár az 1877 : XX. t.-cz. 243. és következő §-ai szerint oly esetekben, ha az örökösödésre hivatottak vagy azok egy része atyai hatalom, gyámság vagy gondnokság alatt állanak, az örökösödési eljárásra a gyámhatóság van hivatva: az idézett törvényczikk 254. §-ának végbekezdéséből mégis nyilvánvaló, hogy a hagyatéki eljárás végleges befejezése végett szükséges intézkedések kizárólagos megtételére, jelesül az átadási végzés meghozatalára a gyámhatóság csak akkor illetékes, ha a hagyaték csupán ingókból áll,

végül, mert az esetben, ha a hagyatékhoz ingóságokon kivül ingatlanok vagy telekkönyvileg bejegyzett jogok is tartoznak, az 1877 : XX. t.-cz. 254. §-ának 2-ik és 3-ik bekezdése értelmében a biróság van hivatva ugy az ingóságokra, mint az ingatlanokra és telekkönyvileg bejegyzett jogokra vonatkozólag az átadási végzést meghozni és egyszersmind az ingatlanoknak és telekkönyvileg bejegyzett jogoknak az örökös vagy hagyományos nevére leendő átiratását elrendelni vagy — a mennyiben az 1877 : XX. t.-cz. 254. §-ának 4-ik bekezdésében körülirt valamely eset forogna fenn — az idézett bekezdés értelmében intézkedni.

133.*

Eladott ingatlan vételárának beszavatolása.

A hagyatéki eljárásban eladott ingatlanrész vételárának beszavatolása birói hatáskörbe tartozik.

(1892. május 20. 17849/1892. I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai Á. Istvánné szül H. Borbála, vizsolyi volt lakos hagyatéka ügyében Abauj-Torna vármegye árvaszéke és az abauj-szántói kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi május hó 20-ik

napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következően határozott:

Hagyatéki ügyek.

Eladott ingatlan vételárának beszavatolása.

ezen hagyatéki ügyben a további eljárás birói útra tartozik.

Indokok: Az iratok szerint néhai Á. Istvánné szül. H. Borbála hagyatékát annak 1889. évi január 8-án történt elhalálozásakor csekély értékü ingók mellett a vizsolyi 86. sz. tjkvben 126. hr., 56. házszám alatt felvett ház fele része képezte.

Halála után ezen ház, melynek másik fele részébeni tulajdonosa örökhagyó férje: Á. István volt, az abauj-szántói takarékpénztár javára Á. István és H. Péter ellen vezetett végrehajtási ügyben egészben birói árverésen eladatott. A befolyt összegből néh. Á. Istvánné részére 159 frt 46 kr. jutott, melyet az abauj-szántói kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság az abauj-tornamegyei árvaszékhez, mint a hagyatékot tárgyaló hatósághoz küldött át.

Ezen összeg beszavatolása körül az abauj-tornamegyei árvaszék és az abauj-szántói kir. járásbiróság között hatásköri összeütközés merült fel.

Az 1877 : XX. t.-cz. 254. §-a értelmében a hagyaték átadására a biróság illetékes akkor, ha a hagyaték tárgyát ingatlanok, vagy telekkönyvileg bejegyzett jogok képezik. A hagyatékot azon vagyon képezi, a mely az öröklés megnyiltakor, az örökhagyó halálakor létezett és mint ilyen, leltárilag megállapittatott. A hagyatéknak az örökhagyó halálakor fennállott minősége által a hagyaték átadása tekintetében megállapitott hatáskörön nem változtathat azon körülmény, hogy a hagyatékhoz tartozó ingatlan később eladatik és átadás tárgyát csak annak vételára képezi. Ezek alapján a jelen ügyben a további eljárást, illetőleg a hagyaték átadását a biróság hatáskörébe kellett utalni.

134.*

Az örökhagyó életében ideiglenes szerződéssel eladott, de véglegesen csak az örökhagyó halála után átruházott ingatlanok vételárának beszavatolása a biróság hatáskörébe tartozik.

Eladott hagyatéki ingatlan vételárának beszavatolása.

(1892. szeptember 15. 1892. évi 33730. I. M.)

A kir. ministerium néhai L. Dávid lekenczei volt lakos hagyatéki ügyében a beszterczei kir. járásbiróság és Beszterce-Naszód vármegye árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1892. évi szeptember hó 15. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

Ezen ügyben a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Hagyatéki ügyek. *Eladott hagyatéki ingatlan vételárának beszavatolása.*

Indokok: Az 1891. évi augusztus 1-én nagy- és kiskoru végrendeleti örökösök hátrahagyásával elhalt L. Dávid lekenczei volt lakos még életében eladta ideiglenes adás-vevési szerződéssel összes ingatlanait és ingatlan jutalékait harmadik személyeknek, de bekövetkezett halála megakadályozta őt abban, hogy végleges adás-vevési szerződést kössön és igy a szóban forgó összes ingatlanok s ingatlan jutalékok még most is L. Dávid nevén állanak.

Az örökösök megkötötték a hagyatéki eljárás során a végleges adás-vevési szerződést, melyet a gyámhatóság, épen ugy, mint az örökösök közt létrejött osztályos egyezséget, jóváhagyott.

A hagyaték beszavatolására azonban a gyámhatóság a biróságot, a biróság viszont a gyámhatóságot tartja illetékesnek.

Miután a telekkönyvi jogokat csak telekkönyvi bejegyzés változtathatja vagy szüntetheti meg, ennélfogva a L. Dávid által kötött ideiglenes adás-vevési szerződés, a nevezett örökhagyó javára bekebelezett tulajdonjogokat mint telekkönyvi jogokat nem szüntette meg és igy kétségtelen, hogy halála idejében vagyonához telekkönyvileg bejegyzett jogok is tartoztak.

Ha pedig valamely hagyatékhoz ingatlanok vagy telekkönyvileg bejegyzett jogok is tartoznak: az 1877 : XX. t.-cz. 254. §-ának 2-ik bekezdése értelmében a beszavatoló végzés meghozatalára a biróság van hivatva.

De a jelen esetben a birói hatáskör megállapitásának nem áll utjában az a körülmény sem, hogy az örökösök néhai L. Dávid ingatlanait s ingatlan jutalékait a hagyatéki eljárás során végleges adás-vevési szerződéssel eladták és igy most már tulajdonképen a vevők által részint lefizetett, részint lefizetendő vételár fogja a beszavatolás tárgyát képezni,

mert a hagyatékot az a vagyon képezi, mely az örökhagyó halálakor létezett,

és mert a törvény nem tesz külömbséget, vajjon a hagyatéki eljárás során az ingatlan vagy telekkönyvileg bejegyzett jog eladatik és igy vételárban, vagy el nem adatik és igy természetben képezi-e az átadás tárgyát.

135.*

A hagyaték átadása után kideritett hagyatéki vagyonrész beszavatolása a biróság hatáskörébe tartozik.

(1892. évi deczember 18. 1892. évi 45009. I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai L. Antal barátmajori volt lakos hagyatéki ügyében, a kőszegi kir. járásbiróság és Vas

vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1892. évi deczember hó 18. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

Hagyatéki ügyek.

A hagyaték átadása után kideritett vagyonrész beszavatolása.

a jelen ügyben az utólagosan kideritettt hagyatéki vagyonrész átadására vonatkozó eljárás biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Kiskoru gyermekek és özvegy hátrahagyásával 1886. évi április hó 25-én végrendelet nélkül elhalt L. Antal barátmajori volt lakos hagyatéka fölött, melyben a leltár szerint egyéb ingó és ingatlan vagyontárgyakon kivül a barátmajori italmérési jog felerésze is szerepel, Vas vármegye árvaszéke a tárgyalást az 1877 : XX. t.-cz. 243. §-a alapján keresztülvitette, a kőszegi kir. járásbiróság, mint hagyatéki biróság pedig a leltározott hagyatékot 1890. évi 1891. számu végzésével az érdekelteknek az 1877 : XX. t.-cz. 254. §-ának második és harmadik bekezdéséhez képest átadta.

Az átadó végzés meghozatala után kiderült, hogy a barátmajori italmérési jog, illetőleg az azt helyettesitő kártalanitási kötvények és készpénz nem felerészben, hanem egészben illetik néhai L. Antal hagyatékát. Ezen utólagosan kideritett hagyatéki vagyonrész beszavatolására Vas vármegye árvaszéke a kőszegi kir. járásbiróságot, az utóbbi viszont az árvaszéket tartja illetékesnek.

Minthogy oly esetekben, a midőn az örökség tárgyát ingatlanok vagy telekkönyvileg bejegyzett jogok is képezik, az 1877 : XX. t.-cz. 254. §-a értelmében ugy az ingatlanoknak vagy a telekkönyvileg bejegyzett jogoknak, mint az ingóságoknak átadása a biróság hatáskörébe van utalva s minthogy e részben nem tehet külömbséget az, hogy csak a hagyaték tárgyalása és az átadó végzés meghozatala után tünt ki, miszerint a hagyatékhoz előbb kideritve nem volt ingóságok is tartoznak: ennélfogva ezen hagyatéki ügyben az utólagosan kideritett hagyatéki vagyonrész átadására vonatkozó eljárást a biróság hatáskörébe kellett utalni.

136.*

Ha az ügyben a törvényszék az 1894 : XVI. t.-cz. életbelépte előtt, perreutasitó végzést hozott, a hagyatéki tárgyalás befejezettnek tekintendő és a törvényszék által az 1894 : XVI. t.-cz. életbelépte után elrendelt pótlás foganatositása a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.

A 43195/95. sz. rendelet 7. §-a a megbizásnak a tárgyalásra megbizva volt hivatalos közegtől elvonása

Hagyatéki ügyek.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. életbelépte előtt megindított ügyben a korábbi jogszabályok alkalmazása. A 4319/95. sz. rend. 7. §-ának alkalmazhatósága.

okából olyan esetben rendeli az ügynek a birósághoz áttételét, a mikor a gyámhatóság a megbizást még az 1894 : XVI. t.-cz. életbelépte előtt vonta el és ez időpont előtt más közeget a tárgyalással nem bizott meg.

(1903. január 16. 1903. évi 2399. I. M. sz. 128898/VIII/a. B. M. sz.)

A kir. ministerium M. Péter és M. Pál örökösödési ügyéből a buttyini kir. járásbiróság és Arad vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1903. évi január hó 16-ik napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén következő határozatot hozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Arad vármegye árvaszéke az 1892. évi október hó 25-én 14299/92. sz. a. kelt végzésével a Bonczesden 1891. évi január hó 6-án elhalt M. Péter hagyatéka ügyében a hagyatéki eljárást folyamatba tette s annak vezetésével M. I. nagy-buttyini kir. közjegyzőt megbizta.

A kir. közjegyző az 1893. évi szeptember hó 24-én ad 503/902. sz. a. kelt jelentésével M. Péter hagyatékának ügyében és a Bonczesden 1879. évben elhalt M. Pál hagyatékának az előbbivel kapcsolatos ügyében kelt tárgyalási jegyzőkönyvet az iratokkal együtt az árvaszéknek bemutatta.

Az árvaszék, minthogy az örökösök között osztályegyezség nem jött létre, az 1893. évi november hó 30-án 17246/1893. sz. a. hozott végzésével áttette az ügyet a nagybuttyini kir. járásbirósághoz, a mely azt 1893. deczember hó 18-án 2133/93. sz. a. perreutasitás végett az aradi kir. törvényszékhez terjesztette be.

A kir. törvényszék ekkor még nem határozott a perreutasitás kérdésében, hanem az 1893. évi deczember hó 30-án 13949/93. sz. a. hozott végzésével pótlást rendelt, a melynek ujabb tárgyalás utján leendő foganatositásával az árvaszék 1894. évi junius hó 20-án 7138/94. sz. a. M. I. nagybuttyini kir. közjegyzőt bizta meg.

A pótlás foganatositása után 1895. évi november hó 30-án 12142/95. sz. a. kelt végzésével az aradi kir. törvényszék M. Johanna K. Tódornét a M. Pál hagyatékára támasztott igényével perre utasitotta és M. Pál hagyatéki ügyének befejezéséig M. Péter hagyatéki ügyét függőben tartotta.

Minthogy a perreutasitott igénylő a pert nem inditotta meg és a hagyaték átadását az örökösök közül senki sem kérte, az ügy szünetelt 1897. évi augusztus hó 10-éig, a mikor az árvaszék, tekintettel arra, hogy a hagyatékban kiskoruak vannak érdekelve, 9338/97. sz. a. megkereste a kir. törvényszéket, hogy a hagyaték átadása tárgyában intézkedjék.

A kir. törvényszék, mielőtt az átadás felől határozott volna, az érdekelt örökösök meghallgatását látván szüksé-

gesnek, az 1897. évi deczember hó 18-án 8140/1897. sz. a. az iratokat az árvaszéknek visszaküldötte, az árvaszék pedig 1899. évi november hó 14-én 3246/99. sz. a. hozott végzésével póttárgyalást rendelvén, annak foganatositásával Dr. Gy. E. borosjenői kir. közjegyzőt bizta meg.

Hagyatéki ügyek.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. életbelépte előtt megindított ügyben a korábbi jogszabályok alkalmazása. A 43195/95. sz. rend. 7. §-ának alkalmazhatósága.

Dr. Gy. E. borosjenői kir. közjegyző az 1901. évi november hó 11-én az árvaszékhez intézett jelentésével az iratokat azzal terjesztette vissza, hogy miután az ügy több más hagyaték kapcsolatos tárgyalása és póttárgyalása nélkül nem fejezhető be és az árvaszék az 1894: XVI. t.-cz. életbelépte óta ujabb tárgyalási megbizások adására nem jogosult, az iratok a pótlások teljesitése végett a buttyini kir. járásbiróságnak küldessenek meg.

Az árvaszék erre 1902. évi január hó 22-én 36872/901. sz. a. hozott határozatával a megbizást a közjegyzőtől megvonván, az iratokat illetékes eljárás végett a nagybuttyini kir. járásbiróságnak megküldötte.

A kir. járásbiróság, tekintve, hogy az eljárás az 1894: XVI. t.-cz. életbelépte előtt indittatott meg és ez előtt abban tárgyalás tartatott és ennek a kiegészitése vált szükségessé, s ehez képest a jelen esetben a 43159/95. IM. sz. rendelet 2. §-a szerint az 1894: XVI. t.-cz. életbelépte előtt érvényben volt szabályok az irányadók, az 1902. évi junius hó 19-én 1902. Ö. II. 28/2. sz. a. hozott végzésével az iratokat az árvaszéknek visszaküldötte, az árvaszék azonban az 1902. szeptember hó 3-án 23215/902. sz. a. az idézett rendelet 7. §-ára hivatkozva, az iratokat a kir. járásbirósághoz ujból megküldötte.

E szerint a nagybuttyini kir. járásbiróság és Arad vármegye árvaszéke között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Az 1894: XVI. t.-cz. 126. §-ában adott felhatalmazás alapján kibocsátott 43195/95. sz. igazságügyministeri rendelet 2. § ának rendelkezése szerint az előbbi szabályok szerint kell az eljárást folytatni mindazokban az ügyekben, a melyekben az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte vagyis 1896. január hó 1-je előtt a hagyatéki tárgyalás már befejeztetett, ugyszintén abban az esetben is, ha a gyámhatóság vagy a biróság az előbbi szabályok szerint hozzá beterjesztetett ügyben az emlitett időpont előtt befejezett tárgyalásnak pótlását vagy kiegészitését rendeli el.

Tekintve, hogy ebben az ügyben, a melyben az aradi kir. törvényszék már 1895. évi november hó 30-án perreutasitó végzést hozott, a hagyatéki tárgyalás már 1896. évi január hó 1-je előtt befejeztetett és a kir. törvényszék az emlitett időpont előtt hozzá beterjesztett ügyben 1897. évi deczember hó 18-án 8140/97. sz. a. hozott végzésével csak az egyes örökösöknek jutandó részleteknek pontos megnevezését, esetleg térrajz készitését és az egyik örökösnek jutott két hold földnek pontosabb körülirását, vagyis a már befe-

Hagyatéki ügyek.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. életbelépte előtt megindított ügyben a korábbi jogszabályok alkalmazása. A 43195/95. sz. rend. 7. §-ának alkalmazhatósága.

jezett tárgyalás hiányainak pótlását rendelte el és a gyámhatóság, midőn a törvényszék által elrendelt pótlás foganatositása czéljából 1899. évi november hó 14-én 3246/99. sz. a. póttárgyalást rendelt és annak teljesitésével a közjegyzőt megbizta, szintén csak a tárgyalás pótlása iránt intézkedett;

tekintve továbbá, hogy a 43195/95. sz. IM. rendelet 7. §-a, a melyre az árvaszék hatáskörének hiányát alapitja, a megbizásnak a tárgyalásra megbizva volt hivatalos közegtől elvonása okából a jelen esettől eltérő olyan esetben rendeli el a hagyatéki ügynek a járásbirósághoz áttételét, a mikor a gyámhatóság a megbizást még 1896. évi január hó 1-je előtt vonta el és ez időpont előtt más közeget a tárgyalással nem bizott meg, ez a 7. §. tehát a gyámhatósági hatáskör megállapitása ellen sikerrel fel nem hozható:

ennélfogva ezuttal olyan eset forog fenn, a mikor az életbeléptető rendelet 2. §-ának rendelkezéséhez képest az előbbi szabályok szerint kell a hagyatéki eljárást folytatni.

Minthogy pedig az előbbi szabályok, nevezetesen az 1877: XX. t.-cz. 243—254. §-ai alapján abban az esetben, ha az öröklésre hivatottak között atyai hatalom, gyámság, vagy gondnokság alatt álló személy van; az örökösödési eljárás meginditása és folytatása, következéskép a kir. törvényszék részéről elrendelt pótlások foganatositása is a gyámhatóság hatáskörébe van utalva:

ez okból ki kellett mondani, hogy ebben az ügyben a kir. törvényszék által elrendelt pótlások foganatositása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

137.*

Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított hagyatéki ügyben a korábbi szabályok alkalmazása. Közjegyzői díj és kiadás megállapitása.

A kir. közjegyző dijainak és kiadásainak az 1894: XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt letárgyalt hagyatéki ügyekben való megállapitása iránt felmerült kérdésben az árvaszék hatáskörébe tartozik az eljárás.

(1899. márczius 8. 1899. évi 41460/I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai M. Péter hagyatéki ügyében a borosjenői kir. járásbiróság és Arad vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi márczius hó 8-ik napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ebben a hagyatéki ügyben a kir. közjegyző dijainak és kiadásainak megállapitása az árvaszék hatáskörébe tartozik.

Indokok: Arad vármegye árvaszéke 13.302/1892. számu végzésével megbizta M. Imre nagybuttyini kir. közjegyzőt néhai M. Péter hagyatékának letárgyalásával. A kir. köz-

jegyző a hagyatékot letárgyalván, az iratokat a megbizó árvaszéknek beterjesztette; ez azonban a kir. közjegyzőt a 10.681/1894. számu végzésével póttárgyalás megtartására utasitotta.

A kir. közjegyző a hagyatéki póttárgyalást 1896. évi augusztus 12-én megtartotta és annak utána az iratokat az árvaszéknek ujból beterjesztette. Arad vármegye árvaszéke 1897. évi február 16-án 18.054/1896. szám alatt hozott végzésével, mivel az érdekeltek közt az osztályos egyezség nem sikerült, a hagyatéki iratokat az 1877. évi XX. t.-cz. 255. §-a alapján további eljárás végett a borosjenői kir. járásbiróságho z áttette és egyben a kir. közjegyzőnek dijait és kiadásait is megállapitotta.

Hagyatéki ügyek. *Az 1894. évi XVI. t.-cz. hatálybalépte előtt megindított hagyatéki ügyben a korábbi szabályok alkalmazása. Közjegyzői dij és kiadás megállapitása.*

A borosjenői kir. járásbiróság 1897. évi márczius hó 14-én 1463. számu végzésével az iratokat abból az okból, mert az 1895. évi október 11-én 43.195. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 3. §-a értelmében a hagyatéki ügyben a további eljárásra az 1894. évi XVI. t.-cz. szabályai alkalmazandók s mert ebből folyólag az 1894. évi XVI. t.-cz. 121. §-a értelmében a kir. közjegyző dijainak és költségeinek megállapitása a biróság hatáskörébe tartozik, a felmerült hibáknak kiigazitása és a 18.054/1896. számu árvaszéki végzésnek az 1894. évi XVI. t.-cz. intézkedéseivel való összhangba hozatala végett Arad vármegye árvaszékéhez visszaküldötte; viszont az árvaszék 1898. évi május 10-én 6050. szám alatt kelt átiratában a kir. járásbiróságot értesitette, hogy a kir. közjegyzői dijak megállapitására magát hivatottnak tartotta és tartja.

Ilyformán ama kérdés felett, hogy néhai M. Péter hagyatéki ügyében a hagyaték tárgyalásával megbizott kir. közjegyző dijait és kiadásait, melyik hatóság van jogositva megállapitani, a borosjenői kir. járásbiróság és Arad vármegye árvaszéke között hatásköri összeütközés esete merült fel.

E hatásköri összeütközés elintézéséül a kir. közjegyző dijainak és kiadásainak megállapitását az árvaszék hatáskörébe kellett utalni:

mert az 1894. évi XVI. t.-cz. 126. §-ában nyert felhatalmazás alapján 1895. évi október 11-én 43.195. szám alatt kibocsátott igazságügyministeri rendelet 2. §-a szerint mindazokban az ügyekben, a melyekben a hagyatéki tárgyalás az 1894. évi XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt már befejeztetett, az eljárást az eddigi szabályok alkalmazásával kell folytatni, abban az esetben is, ha a gyámhatóság vagy a biróság az eddigi szabályok szerint hozzá beterjesztett ügyben a befejezett tárgyalásnak pótlását vagy kiegészitését rendeli el;

mert ebben az ügyben a hagyaték tárgyalásáról felvett jegyzőkönyv még az 1894. évi XVI. t.-cz. hatályba lépte előtt terjesztetett be a gyámhatósághoz;

mert végre az 1894. évi XVI. t.-cz. életbe lépte előtt

Hagyatéki ügyek.

az 1880: LI. t.-cz. 23. §-a értelmében az a hatóság állapitotta meg a hagyaték tárgyalásával megbizott kir. közjegyzőnek dijait és kiadásait, a melyik a kir. közjegyzőt a hagyaték tárgyalásával megbizta.

138.*

A hagyatéki tárgyalással a gyámhatóság által megbizott közjegyző eljárási dijának ingatlanból behajtása.

A gyámhatóság részéről hagyatéki tárgyalással megbizott kir. közjegyző eljárási dijának kielégitése végett a biróság hatáskörébe tartozik az ingatlanra irányzott végrehajtási kérelem felől határozni. (1877: XX. t.-cz. 191. §. 1881: LX. t.-cz. 1. §. h), 2. §.).

A gyámhatóság marasztaló határozatainak végrehajtása.

(1885. junius 8. 7640/85. I. M. sz.)

Tényállás. Néhai kisk. B. J. volt geszthi lakos hagyatékának tárgyalásával a nyitramegyei árvaszék által megbizott P. K. nyitrai kir. közjegyzőnek eljárási dijait az árvaszék az 1882. évi jul. 31-én 7537. sz. a. kelt végzésével 7 frt 56 krban állapitotta meg és az örökösöket, névszerint: Sz. O. férj. P. A.-nét és Sz. I.-t kötelezte ezen összegnek 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett leendő megfizetésére.

A felek ezen kötelezettségöknek ismételt felszólitás daczára sem felelvén meg, P. K. azon kérelemmel járult a nyitrai kir. járásbiróság elé, hogy a kielégitési végrehajtás 7 frt 56 kr. járulékai erejéig, a geszthi 49. sz. tjkvben a „nevezett örökhagyó hagyatékát képezett, örököseire már átirt ingatlanokra“ elrendeltessék s annak foganatositása végett a nyitrai kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság megkerestessék.

A nyitrai kir. járásbiróság az 1883. év ápril. 12-én 2431. sz. a. kelt végzése szerint a kért végrehajtást nem rendelte el, mert a kérvényező B. J. „hagyatékának rendezésével nem ezen biróság által bizatott meg.“

P. K. erre Nyitramegye árvaszékéhez fordult ugyanezen kérelemmel, de eredménytelenül, mert az árvaszék az 1884. évi okt. 17-én 13035. sz. a. hozott végzésével — „tekintettel arra, hogy az 1877: XX. t.-cz. 191. §-ának harmadik bekezdése szerint az ingatlanokrai végrehajtás az illető kir. biróságnál eszközlendő“ — a kérelemnek helyt nem adott.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján 1885. évi junius 8. napján vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

A kielégitési végrehajtásnak elrendelésére irányzott kérelem felett a határozás a biróság hatósági köréhez tartozik;

mert a nevezett kir. közjegyző az árvaszéknek elmarasz-

taló határozata alapján ingatlanokra kéri a kielégitési végrehajtás elrendelését;

Hagyatéki ügyek.

mert továbbá a gyámhatóság marasztaló határozatait az 1877 : XX. t.-cz. 191. §-ának harmadik és negyedik bekezdése végrehajtható közokiratok jellegével ruházza fel és az ingatlanokra vezetendő végrehajtás tekintetében birói végrehajtásra utalja, már pedig a közigazgatási hatóságoknak azon végrehajtható határozatai, melyek az érvényben levő jogszabályok szerint birói végrehajtásra utalvák, az 1881 : LX. t.-cz. 1. §-ának *h*) pontjához képest oly közokiratok, melyeknek alapján birói kielégitési végrehajtásnak van helye; és

A hagyatéki tárgyalással a gyámhatóság által megbízott közjegyző eljárási dijának ingatlanból behajtása.

mert az 1881. LX. t.-cz. 2. §-a szerint ugyanazon t.-cz. 1. §-ának *h*) pontja esetében, a mennyiben a marasztalás 500 frt készpénzösszeget meg nem halad, azon járásbiróság illetékes, melynek területén az első folyamodásulag eljárt hatóságnak, a jelen esetben a gyámhatóságnak székhelye van.

139.*

Hagyatéki ügyben a perreutasitás után felmerült kérdésben birói útra tartozik az eljárás.

Perreutasitás után felmerült kérdés.

(1894. évi márczius 20. 1894. 11.267. I. M. sz.)

A kir. ministerium néhai H. János és társai hagyatéki ügyében a szabadkai kir. törvényszék és Zenta város árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1894. évi márczius hó 20. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott:

ezen ügyben a további eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A Zentán elhalt H. János, H. Ferencz és H. Viktor P. Jánosné egyesitett hagyatéki ügyében 1878. évi deczember 1-én tartott tárgyalás alkalmával a 199—350/1877. közjegyzői sz. alatt felvett jegyzőkönyv szerint a hagyaték megállapitása, a közös ingatlanok megosztása s a H. János hagyatékára nézve létesitendő osztály tárgyában az érdekeltek közt megállapodás jött létre, melyben a többi közt megállapittatott, hogy H. János hagyatékából néhai H. Viktor P. Jánosnénak (a törvénynél fogva szintén öröklésre hivatott) leszármazói mitsem kapnak, mert a közös ingatlanok elkülönitése alkalmával oly ingatlanokat kaptak, melyek értékesebbek, mint a többi telekkönyvi tulajdonosok birtokai (az egyezség 5. pontja).

Ezen egyezséghez P. Péter, egyik örökös, hozzá nem járult, de midőn ez időközben elhalt, örökösei, illetve képviselőik az 1890. évi november 20-án felvett jegyzőkönyv szerint kijelentették, hogy az 1878. évi deczember 1-én létre-

Hagyatéki ügyek.
Perreutasitás után felmerült kérdés.

jött megállapodásokat fentartani kivánják s azok alapján kérik a hagyatéki ingatlanokat elküloniteni és biróilag átadni.

Zenta város árvaszéke azonban 522/1891. számu határozatával a fennebb jelzett megállapodásoknak a hagyatéki ingatlanok telekkönyvi állásának rendezésére s a közösség megszüntetésére vonatkozó részét jóváhagyta ugyan, azon részétől ellenben, mely szerint megállapittatott, hogy H. Viktor P. Jánosné árvái néhai H. János hagyatékából mitsem kapnak, a gyámhatósági jóváhagyást megtagadta; minek következtében a szabadkai kir. törvényszék 15.901/1892. szám alatt kelt végzésével a most nevezett kiskoru árvák gyámját a többi örökös ellen a per útjára utasitotta.

A kiskoru árvák gyámja a kitüzött határidő alatt a pert meg nem inditván, az egyik érdekelt nagykoru örökös, H. Mátyás a törvényszéknél a hagyaték átadását kérte.

Erre a szabadkai kir. törvényszék a hagyatéki iratokat azon megkereséssel küldötte át Zenta város árvaszékéhez (3435/1893. sz. a.), hogy az osztályegyezséget a kiskoru árvák érdekében hagyja jóvá.

Zenta város árvaszéke azon indokból, mert a gyámhatóság csupán az összes örökösök beleegyező hozzájárulásával létrejött osztályegyezséget van hivatva elbirálni, az iratokat az 1868: LIV. t.-cz. 590. §-a értelmében leendő eljárás végett a szabadkai kir. törvényszékhez viszaküldötte; ezen törvényszék pedig abból indulva ki, hogy a pernek meg nem inditása folytán a hagyaték vitássá lenni megszünt, az iratokat ismét az árvaszékhez áttette (6721/1893. sz. a.).

Ezek szerint a fenti hagyatéki ügyben a további eljárásra a szabadkai kir. törvényszék Zenta város árvaszékét, ezen árvaszék ellenben a nevezett törvényszéket tartja illetékesnek.

A további eljárás a biróság hatáskörébe volt utalandó:

mert az 1868: LIV. t.-cz. 590. §-a értelmében, ha a perreutasitott fél a keresetet a kitüzött határidő alatt be nem adja, az osztály megtételét és a hagyaték átadását azon biróság eszközli, mely az örökösödési perben határozni illetékes lett volna;

és mert az árvaszék az örökösök közt létrejött megállapodásokat egyszer már megbirálás tárgyává tévén s épen az ő jóváhagyásának megtagadása folytán történvén a perreutasitás, a hagyatéki ügy elintézése az árvaszék részéről sem gyámhatósági, sem örökösödési eljárás czimén további intézkedést nem igényel.

140.*

Az 1877 : XX. t.-cz. hatályba lépte előtt inditott hagyatéki ügyben a gyámi számadásra nézve birói hatáskör.

(1893. márczius 30. 1901. évi 1970. I. M. sz.)

A kir ministerium néhai W. Lipót és W. Márton sárszegi volt lakosok hagyatéki ügyében néhai W. Lipót özvegyének, mint volt gyámanyának — és szükség esetén a gyámtársaknak is — megszámoltatására nézve a margittai kir. járásbiróság és Biharmegye árvaszéke közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1893. évi márczius hó 30. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

Hagyatéki ügyek. *Az 1877: XX. t.-cz. hatálybalépte előtt inditott hagyatéki ügy.*

a jelen hagyatéki ügyben néhai W. Lipót özvegyétől, mint volt gyámanyától és szükség esetén a gyámtársaktól a hagyatéki számadások bekivánása s az erre vonatkozó további intézkedések a biróság hatáskörébe tartoznak.

Indokok: W. Lipót rendes lakhelyén, Sárszegen, 1873. szeptember 12-én végrendelet hátrahagyásával elhalt. Özvegy és hat gyermek maradt utána, kik közül az egyik, jelesül W. Márton másnap, vagyis 1873. szeptember 13-án szintén elhunyt.

Ezen két hagyaték tárgyalását a margittai kir járásbiróság W. Lipót végrendeletének kihirdetése után 1874. január 7-én tárgyalás alá vette és pedig — minthogy néhai W. Lipót gyermekei közt kiskoruak is voltak — W. Lipót özvegyének mint gyámanyának, ugyszintén L. Jeremiás és F. Sámuel gyámtársaknak közrevonása mellett. Hosszas tárgyalások után a margittai kir. járásbiróság 1892. junius 9-én 870. sz. a. végzést hozott, a melyben egyebek közt megkereste Bihar vármegye árvaszékét, hogy W. Lipót özvegyét, született F. Lénit, ki rövid idővel első férjének halála után uj házasságra lépett, továbbá szükség esetén L. Jeremiás és F. Sámuel gyámtársakat is számoltassa meg s az eredményt közölje a margittai kir. járásbirósággal.

Bihar vármegye árvaszéke 1892. aug. 19-én 20.648. sz. a. hozott végzése szerint abból az okból, mert a szóban forgó hagyatéki ügy még az 1877. év előtt — helyesebben az 1877: XX. t.-cz. hatályba lépte előtt — tétetett a kir. járásbiróságnál folyamatba, a fentebbi megkeresés teljesitését hatáskörébe nem tartozónak jelentette ki; a minek következtében a margittai kir. járásbiróság az ilyképen felmerült hatásköri összeütközés eldöntése végett tett felterjesztést.

Minthogy az 1877. évi 47.046. számu belügyministeri rendelet (R. T. 652. l.) szerint az 1878. évi január 15-én életbeléptetett 1877: XX. t.-cz. hatálybaléptekor néhai W. Lipót és W. Márton hagyatéki ügye a margittai kir. járásbiróságnál folyamatban volt,

minthogy továbbá az 1877: XX. t.-cz. 303. §-ához képest az idézett törvény életbeléptetése alkalmával folyamatban volt ügyek az előbb érvényben állott törvények és szabályrendeletek szerint döntendők el, az 1872. január 30-án 3091. sz. a. (R. T. 83. l.) kelt rendelet IV. czikke pedig azt a rendelkezést tartalmazza, hogy hagyatéki ügyekben a birói intéz-

Hagyatéki ügyek.
Az 1877: XX. t.-cz. hatálybalépte előtt inditott hagyatéki ügy.

kedés megkezdésével mindaddig, mig a hagyatéki tárgyalás vagy örökösödési per jogérvényesen nem intéztetett el, a hagyatéki vagyon biztositásáról és kezeléséről a biróság tartozik gondoskodni, és a hagyatékból a gyámoltaknak vagy gondnokoltaknak jutó részekre vonatkozó számadások bekivánása és megvizsgálása a gyámhatóság hatáskörében az idézett 1872. évi 3091. számu rendelet VII. czikkéhez képest csak a hagyatéki vagyonnak a biróság részéről történt átadásától fogva veszi kezdetét:

mindezeknél fogva a fenforgó ügyben néhai W. Lipót özvegyétől, mint volt gyámanyától és szükség esetén L. Jeremiás és F. Sámuel gyámtársaktól is a hagyatéki számadások bekivánását és az erre vonatkozó további intézkedéseket, tehát a számadás megvizsgálását is, a biróság hatáskörébe kellett utalni.

141.*

Hatáskör az 1877 : XX. t.-cz. hatályba lépte előtt inditott hagyatéki ügyben.

(1891. évi julius 29. 1891. évi 26079. I. M. 1891. évi 49.058/VIII. B. M.)

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét 1891. évi julius hó 29. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

ezen hagyatéki ügy elintézése a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Cs. J. rendes lakhelyén, Palin községben, 1872. évi aug. 2-án özvegy, továbbá nagy- és kiskoru gyermekek, valamint méhmagzat hátrahagyásával elhalálozván hagyatéki ügyében a tárgyalást a nagykanizsai kir. járásbiróság 1872. évi szeptember 26-án megtartotta s azután az összes iratokat 1872. évi szeptember 28-án 3792. sz. a. Zala vármegye árvaszékéhez küldte át, a honnan az iratok a létrejött hagyatéki osztályegyezségnek gyámhatósági jóváhagyása után vissza nem érkezvén, a nagykanizsai kir. járásbiróság a beszüntető végzést nem hozta meg és igy ezen hagyatéki ügy, mely az 1877. évi 47046. számu belügyministeri rendelet (R. T. 654. l.) szerint 1878. évi január 15-én életbeléptetett 1877 : XX. t.-cz. hatályba léptekor már folyamatban volt, mindeddig befejezést nem nyert.

Miután pedig az 1877 : XX. t.-cz. 303. §-ához képest az idézett törvény életbeléptetése alkalmával folyamatban volt ügyek az előbb érvényben volt törvények és szabályrendeletek szerint döntendők el, az utóbbi jogszabályok azonban, jelesül 1868 : LIV. t.-cz. VII. fejezete, valamint az 1872. évi január 30-án 3091. sz. a. (R. T. 83. l.) kelt rendelet a gyámhatóságokat a hagyatéki átadó végzés meghozatalára egy-

általján nem jogositották fel; sőt az utóbb emlitett rendelet, jelesen annak III. czikke szerint az árvaszékek hatáskörébe csak a gyámhatóság alatt állók és távollevők képviseltetése, valamint a létrejött egyezségek gyámhatósági jóváhagyása tartozik: ennélfogva a jelen hagyatéki ügy elintézését a biróság hatáskörébe kellett utalni.

142.

A hagyatéki eljárásban eladott ingatlan. A vevő megszámoltatása.

A hagyatéki eljárás folyamán eladott hagyatéki ingatlan vételárának a vevőtől behajtása és a vevő megszámoltatása, ha az örökösök között kiskoruak vannak, a gyámhatóság hatáskörébe tartozik.

A biróságra annak a kérdésnek eldöntésénél, hogy az átadás előtt magánkézből eladott hagyatéki ingatlan tulajdonjogának közvetlenül a vevő nevére bekeblezésébe beleegyezzék-e, nem tartozik annak vizsgálata, hogy a vevő a vételi szerződés feltételeit teljesitette-e vagy nem.

(1901. évi október 30. 1901. évi 34214. sz. a.)

A kir. ministerium H. Mihályné M. Verona öröködési ügyéből az óesai kir. járásbiróság és Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi október hó 30. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőkép határozott:

A fölmerült kérdésben az eljárás az árvaszék hatáskörébe tartozik.

Indokolás: A Tatárszentgyörgyön 1898. évi április hó 1-én elhalt H. Mihályné M. Verona hagyatékához tartozott az örkényi telekkönyv 512. sz. betétében A. I. 1. 2. r. 3220/1. rs. 11. és 3223/21. h. r. számu ingatlannak fele része is.

Ezt az ingatlant H. Mihály, az ingatlan másik fele részének tulajdonosa és az örökhagyó örököseinek: H. Rozál, E., J. és I. kiskoruaknak törvényes képviselője, az 1899. évi január hó 5-én kelt adásvevési szerződéssel eladta K. Györgyné K. Borbálának 667 frt 90 kr. vételárért és az 1900. évi decz. hó 7-én tartott hagyatéki tárgyaláson beleegyezett abba, hogy erre az ingatlanra a tulajdonjog közvetlenül a vevő nevére kebeleztessék be.

A vevő a vételárból 202 frtot H. Mihálynak kifizetett, továbbá hagyatéki terheket is fizetett és a hagyatéki tárgyaláson késznek nyilatkozott arra, hogy a vonatkozó számadást a netalán fennmaradt vételárral együtt az árvaszékhez felhivás után be fogja mutatni.

Hagyatéki ügyek.

A hagyatéki eljárásban eladott ingatlan. A vevő megszámoltatása.

A hagyatéki tárgyaláson létesült megállapodásokat, valamint az emlitett szerződést Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye árvaszéke az 1901. évi január hó 8-án 37450/900. sz. a. hozott határozatával a kiskoruak részéről jóváhagyta, megkereste azonban az ócsai kir. járásbiróságot, hogy K. Györgyné vevőt a szerződés hagyatékbirósági jóváhagyása előtt a vételárra nézve számoltassa meg, tőle a még hátralékos vételárat, illetve abból a kiskoruak illetőségét kivánja be s az árvaszéknek küldje meg, mert a szerződés gyámhatósági jóváhagyása csak a vételár teljes lefizetése esetében érvényes.

Az ócsai kir. járásbiróság 1901. évi január hó 29-én 1899. Ö. 29/16. sz. a. végzése szerint a megkeresésnek nem tett eleget, mert a hagyatéki biróság hatásköréhez csupán a hagyatéki vagyonra vonatkozólag az 1894. évi XVI. t.-cz. 15. §-ában meghatározott biztonsági intézkedések megtétele és ugyanazon törvény 90. §-ának megfelelően a hagyatéki vagyonhoz tartozó kint lévő követelések behajtására ügygondnok kirendelése tartozik, mig ellenben a kiskoruakat érdeklő pénzösszegeket a kötelezettektől bekivánni és egyes harmadik személyeket ilyen összegekre nézve megszámoltatni a gyámhatóság illetékes.

Az árvaszék — az 1901. évi márczius hó 26-án 4680/árv. 901. sz. végzése szerint — szintén nem tartotta magát illetékesnek, mert az eladás a kizárólag birói hatáskörbe tartozó örökösödési eljárással szoros kapcsolatban van, a biróság a czélból, hogy az ingatlant a vevőnek átadhassa s a tulajdonjog bekeblezését elrendelhesse, vizsgálni köteles, hogy a vevő a vételárat lefizette vagy elszámolta-e s mert végre akkor, ha kiskoruak érdekelve nincsenek, az árvaszék a hagyatékba, esetleg az eladásba be sem folyik.

Ehhez képest az ócsai kir. járásbiróság és Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye árvaszéke között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéséül az árvaszék hatáskörét kellett megállapitani.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. 94. §-ának világos rendelkezése szerint abba, hogy az átadás előtt magánkézből eladott ingatlan az örökhagyó nevéről közvetlenül a vevő tulajdonául kebeleztessék be, a biróságnak beleegyezése csak annak igazolásául szükséges, hogy az elidegenités az ahhoz hozzájárult személyeken kivül más személyeknek az örökösödési eljárásban figyelembe veendő érdekét nem érinti. Annak a kérdésnek a megbirálásában tehát, hogy a biróság ezt a beleegyezést megadja vagy megtagadja-e, kizárólag az örökhagyó képviseletének szempontja irányadó; ebből a szempontból pedig közömbös és igy a biróságra nem tartozik annak a vizsgálata, hogy a vevő az adásvevési szerződésben foglalt feltételeket teljesitette-e vagy nem, tehát nem tartozik a biróságra a vevő kötelezettségének érvényesitése sem. Ez akkor, ha a felek nagykoruak, maguknak a feleknek, ha

pedig közöttük kiskoruak is vannak, az árvaszéknek a feladata, a mely a kiskoruak vagyoni érdekeire felügyelni köteles; következésképen, a mennyiben a szerződésnek a kiskoruak részéről jóváhagyása czéljából szükségesnek találja az árvaszék a vételárnak lefizetés vagy elszámolás útján teljes kiegyenlitését, erről ő neki és nem a biróságnak kell gondoskodnia.

Hagyatéki ügyek.

143.*

Az 1877 : XX. t.-cz. hatályba lépte előtt folyamatban levő ügyben utóörökös részére később szükségessé vált gondnokrendelés.

Mely esetben illeti a gyámhatóságot az 1877 : XX. t.-cz. értelmében az utóörökös részére gondnok kirendelése?

Az 1877 : XX. t.-cz. hatálybalépte előtt folyamatban levő ügyben utóörökös részére gondnokrendelés.

(1886. évi deczember 15.)

A kir. ministertanács 1886. évi deczember 15-én hozott határozata:

Az igazságügyminister előterjesztette a néhai E. G. Sámuel és hasonnevü fia, továbbá E. G. Sámuelné B. Etelka hagyatéki ügyeiben a budapesti kir. itélőtábla és a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközési esetet. Határoztatott: a jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik, mert az 1877. évi XX. t.-cz. 31. §-ának második bekezdése határozottan rendeli, hogy a gondnokrendelés csak akkor tartozik a gyámhatóság hatásköréhez, ha a gondnok kirendelése oly hagyatéki tárgyalás alkalmából válik szükségessé, melyre a gyámhatóság illetékes, minden más esetben a végrendeleti utóörökösök részére a gondnokrendelés birói hatáskörhöz tartozik (1877. évi XX. t.-cz. 30. §. *c*) pontja és a 31. §. második bekezdése s a 31. §. utolsó bekezdése); a gyámhatóság ennélfogva csak egyetlen esetben, t. i. akkor bir azon joggal, hogy az utóörökös részére gondnokot rendeljen, ha a hagyatéki tárgyalásra illetőséggel bir s ennek alkalmából válik szükségessé a gondnokrendelés.

Minthogy pedig az árvaszékek hagyatéki tárgyalási jogkörrel a kir. biróságok szervezése óta az 1877. XX. t.-cz. hatályba lépteig nem birtak és csakis a kir. biróságok voltak az id. tcz. hatálybalépteig az örökösödési eljárás vezetésére hivatva; minthogy jelen hagyatéki ügyekben az eljárás az 1877. XX. t. cz. hatálybalépte előtt még Pestmegye árvatörvényszékénél iktatott kérvény következtében tétetett folyamatba és a hagyaték tárgyalását a néhai E. S. Sámuel és ifj. E. S. Sámuel összefüggő hagyatéki ügyeiben 1679/82. sz. a. az akkor illetékes ócsai kir. járásbiróság rendelte el s

Hagyatéki ügyek.

Az 1877: XX. t.-cz. hatálybalépte előtt folyamatban levő ügyben utóörökös részére gondnokrendelés.

ezen idő óta részint ezen, részint a később illetékessé vált ráczkevei kir. biróság gyakorolta az örökösödési eljárás vezetését, ennélfogva, tekintettel az 1877. XX. t.-cz. 303. §-ára, ezen t.-cz. hatálybalépte után még akkor is a biróság volt hivatva a t.-cz. hatálybaléptekor még folyamatban lévő hagyatéki ügy ellátására, ha oly okok forogtak volna is fenn, a melyek külömben rendszerint a gyámhatóság illetőségét vonnák maguk után.

Ha tehát a gyámhatóságnak ezen, szoros összefüggésben álló hagyatéki ügyek tárgyalására törvényes hatásköre nem volt, ugy hiányzik minden törvényes alap, melyen az utóörökösök részére a gondnokrendelés a gyámhatóság hatásköréhez utasittassék.

De külömben is a jelen hagyatéki ügyekben az örökösödési eljárás átadási végzéssel és telekkönyvi végzéssel már befejeztetett és az örökösödési eljárás keretén kivül tartatik szükségesnek az utóörökösök képviseletére a gondnok kirendelése és ily névleges jellegü gondnokkirendelést eszközölt is a ráczkevei kir. járásbiróság, midőn a hagyatéki eljárás befejezése után L. Mór személyében gondnokot rendelt ki, következőleg az 1877. XX. t.-cz. 30. §. *c)* p., 31. §. második és utolsó bekezdésének világos és határozott rendelkezéseivel szemben, azon körülmény, hogy az ideiglenes gondnokot 1878-ban az árvaszék rendelte ki, annak megállapitásánál, hogy a törvény szerint a biróság vagy az árvaszék hatáskörébe tartozik-e az utóörökösök képviseletére szükséges gondnokkirendelés cselekménye, figyelembe vehető érvet nem képezhet.

Mindezeknél fogva a jelen esetben a gondnokkirendelés kérdése fölötti határozathozatal birói útra volt utasitandó.

144.*

Hagyatéki gondnok megszámoltatása.

Végrendeletben kinevezett hagyatéki gondnok megszámoltatása abban az esetben, a mikor a gyámhatóság a gondnok ellen már felhivási pert inditott, a hagyatéki biróság hatáskörébe nem tartozik.

(1881. julius 4. 1881. évi 13303/I. M. sz.)

Tényállás: Győr szab. kir. város árvaszéke 1880. évi márczius hó 5-én 265. sz. alatt kelt végzésével megkereste a győri kir. törvényszéket, hogy a Győrött 1855. évi márczius hó 29-én végrendelet hátrahagyásával elhunyt D. J. hagyatéka ügyét fejezze be, illetve az örökhagyó által három leánya: K., F. és Karolina részére végrendeletileg kinevezett gondnokokat: D. Ignáczot, G. J.-ot és K. F.-t számoltassa meg.

A kir. törvényszék ezen megkeresést 1880. évi augusztus hó 31-én 2707. sz. alatt hozott végzésében teljesithetőnek nem találta.

Hagyatéki ügyek. *Hagyatéki gondnok megszámoltatása.*

A nevezett árvaszék tiszti ügyésze utján ezen végzés ellen semmiségi panaszszal élvén, a kir. Curia mint semmitőszék 1880. évi deczember hó 29-én 23404. sz. határozatával a biróság és közigazgatási hatóság közötti illetőségi összeütközési esetet fenforogni látván, a győri kir. törvényszéket oda utasitotta, miszerint az iratokat az illetőségi összeütközésnek eldöntése végett a kir. ministeriumhoz terjeszsze fel.

A kir. ministerium az ügyet 1881. évi julius hó 4-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

A jelen hagyatéki ügyben a végrendeletileg kinevezett gondnokok megszámoltatása, a győri kir. törvényszék mint hagyatéki biróság hatásköréhez nem tartozik:

mert a kérdéses hagyatéki ügyben a győri városilag kirendelt cs. kir. járásbiróság, mint a győri kir. törvényszéknek ezen ügyben jogelőde, még 1855. évi november hó 10-én 3676. sz. a. az átadási végzést meghozván, a győrvárosi árvaszék tényleg megkezdte gyámhatóságát, mit különösen bizonyit az, hogy a számadást rendes időben be nem adó gondnokok ellen tiszti ügyésze utján a birói és az árvaszéki hatáskörök megjelölése tárgyában 1872. évi január hó 30-án 3091. sz. alatt kelt rendelet VIII. czikke értelmében felhivási pert inditott;

mert akkor, midőn már felhivási per indittatott a gondnokok ellen, nem lehet többé illetékes a győri kir. törvényszék, mint hagyatéki biróság arra: hogy perenkivüli úton számoltassa meg a gondnokokat, a kik a megszámoltatás terhe alól az árvaszék képviselője által támasztott kereseti kérelem nem bizonyithatása miatt, peres úton keletkezett birói határozattal fölmentettek; és

mert — tekintettel arra, hogy az árvaszék képviselője nem föltétlenül utasittatott el keresetével, hanem csakis „ezuttal“ nem adatott hely keresetének: az ügy ily állásában az árvaszék részéről a felhivási kereset megujitásának és nem a hagyatéki biróság által a gondnokok perenkivüli megszámoltatásának van helye.

VII. Egyéb polgári ügyek.

145.

Egyéb polgári ügyek. *Társas czég helyett egyéni czégre utaló szöveg használata. Czégbitorlás.*

A társas czég helyett egyéni czégre utaló szöveg használata az 1884 : XVII. t.-cz. 58. §-ába és 157. §-ának d) pontjába ütköző kihágás, a melynek megbirálása a közigazgatási hatóság elé tartozik.

Czégnek jogosulatlan használatáról (czégbitorlásról) akkor lehet szó, ha valaki valamely nevet czégül használ, holott ennek használatához joga nincsen.

(1902. november 28. 1902. évi 23456/902. I. M. 26948/VIII. B. K M. sz.)

A kir. ministerium özv. A. Gyuláné F. Erzsébetnek M. Lajos ellen helytelen czéghasználat miatt tett panaszából a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék és Budapest székesfőváros IV. kerületének elöljárósága között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi november hó 28-ik napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Özv. A. Gyuláné F. Erzsébet, mint a kereskedelmi társasczégek jegyzékébe bejegyzett „A. és M." czég időközben elhalt egyik tagjának: A. Gyulának a hagyatékátadó végzéssel elismert örököse, 1902. évi január hó 25-én 9931. szám alatt a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszékhez benyujtott kérvényében arra való tekintettel, hogy az A. Gyula és M. Alajos között létrejött társasági szerződés értelmében a társasági tagok bármelyikének elhalálozása esetében a társasági szerződés az elhalt tag örököseire átmegy, néhai A. Gyula elhalálozását bejelentvén, egyszersmind panaszt tett a miatt, hogy M. Alajos az „A. és M." czég alatt bejegyzett közkereseti társaság üzletét nem a bejegyzett czég alatt, hanem saját neve alatt folytatja s az üzlet nyomtatványain és áruin sem a bejegyzett czéget, hanem saját nevét használja. Kérte tehát M. Alajosnak a

„M. Alajos“ czégszöveg használatától eltiltását és a bejegyzett „A. és M.“ czég használatára kötelezését.

Egyéb polgári ügyek. *Társas czég helyett egyéni czégre utaló szöveg használata. Czégbitorlás.*

A kir. törvényszék a beadványt pótlás végett visszaadván, az 1902. évi február hó 5-én 9931. szám alatt kelt végzésében egyszersmind arra figyelmeztette a panaszost, hogy a czégnek nem a bejegyzett alakban használata miatt emelt panasza az illetékes iparhatóság előtt érvényesithető.

A panaszos erre 1902. évi február hó 25-én 22361. szám alatt bejelentette a törvényszéknek, hogy kérelmét 1902. évi január hó 11-én 692. szám alatt már a budapesti IV. ker. elöljáróságnál, mint elsőfoku iparhatóságnál előterjesztette, azonban az iparhatóság az 1902. évi január hó 17-én 692/902. szám alatt hozott határozatával beadványát illetékesség hiján visszautasitotta, mert az 1895. évi XXXVII. t.-cz. 21. §-a értelmében a czég jogosulatlan használatát a törvényszék torolja meg. Csatolta panaszos az elöljárósághoz benyujtott kérvényét és az arra hozott végzést.

A kir. törvényszék az 1902. évi junius hó 4-én 58770/902. szám alatt hozott végzésével özv. A. Gyuláné a miatt tett panaszának, hogy M. Alajos az „A. és M.“ czég alatt bejegyzett üzletet nem a bejegyzett czég alatt folytatja, illetőleg a czéget nem a bejegyzett alakban használja, helyt nem adott, mert erre az esetre a kereskedelmi törvénynek csupán a czégbejegyzésre vonatkozó határozatok meg nem tartása és valamely czégnek jogosulatlan használása esetében követendő eljárást szabályozó 21. §-a nem vonatkozik és igy a panasz tárgyában az eljárás nem tartozik a kereskedelmi biróság hatáskörébe.

E szerint a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék és a budapesti IV. ker. elöljáróság között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseül a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani;

mert czégnek jogosulatlan használatáról (czégbitorlásról) csak akkor lehet szó, ha valaki valamely nevet czégül használ, holott ennek használatához joga nincsen; ebben az esetben azonban a panaszt nem a miatt emelik, mintha M. Alajosnak a czégül használt névhez magában véve joga nem lenne, hanem a miatt, hogy a panaszolt a bejegyzett „A. és M.“ czégszöveg helyett „M. Alajos“ szöveget használ; a társasczég helyett egyéni czégre utaló, tehát a valóságnak meg nem felelő szöveg használata pedig az 1884: XVII. t.-cz. 58. §-ába és 157. §-ának *d)* pontjába ütköző kihágásnak alkatelemeit látszik magában foglalni, a melynek megbirálása az 1884: XVII. t.-cz. 166. §-ának *d)* pontja értelmében Budapesten elsőfokban a kerületi elöljáróság hatáskörébe tartozik.

146.

Egyéb polgári ügyek. *Gondnoksági eljárás megindítása.*

Elmebeteg nagykorunak gondnokság alá helyezése iránti eljárás meginditása.

(1891. évi augusztus 16. 1891. évi 29644. I. M. sz. 57.167/VIII. 16. B. M. sz.)

A kir. ministerium néhai özv. Z. Dávidné P. S. tarczali volt lakos hagyatéki ügyében a sátoraljaujhelyi törvényszék és Zemplénmegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1891. évi augusztus hó 16. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869 : IV. t.-czikk 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügyben az elmebeteg G. S. tarczali lakos gondnokság alá helyezésére irányuló törvényszéki eljárás meginditása az árvaszék hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az iratok szerint néhai özv. Z. D. sz. P. S. tarczali volt lakos hagyatéki ügyében a sátoraljaujhelyi kir. törvényszék G. S.-nak vagy törvényes képviselőjének meghallgatását szükségesnek jelentette ki. E meghallgatás azonban nem volt eszközölhető azért, mert G. S., ki az 1863. évben született, már nagykoru ugyan, de a Tarczal községi elöljáróságnak 1891. évi április 4-én 185. sz. a. kelt jelentése szerint elmebeteg és ügyeinek önálló intézésére képtelen, emiatt tehát saját személyében meg nem hallgatható, törvényes képviselővel pedig nem bir. Ily körülmények közt G. S.-nak gondnokság alá helyezése végett a törvényszéki eljárás meginditása szükségesnek mutatkozván, a most jelzett eljárás meginditását azért kellett az árvaszék hatáskörébe utalni, mert elmebeteg nagykoruak gondnokság alá helyezése végett az eljárást a kir. törvényszék hivatalból csak az 1881. évi november 1-én 3263. I. M. E. sz. a. (R. T. 1420 l.) kelt rendelet 35. §-ának esetében teheti folyamatba, a mely eset ezuttal fenn nem forog;

továbbá, mert azok között, a kik elmebeteg nagykorunak gondnokság alá helyezését kérelmezhetik, az idézett rendelet 29. §-a az árvaszéki ügyészt is felsorolja, a kit az árvaszék van hivatva megfelelő utasitással ellátni.

147.

Elitélt részére házassági perbeli békéltetéshez gondnok kirendelése.

Szabadságvesztésbüntetésre itélt egyén részére a házassági perben illetőleg a békéltetési eljárásban való képviselet czéljából gondnok, helyesebben ügygondnok kirendelése felől intézkedni a biróság hatáskörébe tartozik.

(1888. május 8. 1888. évi 15745. I. M. sz. 1888. évi 25629/IX. B. M. sz.)

Egyéb polgári ügyek.

Elitélt részére házassági perbeli békéltetéshez gondnok kirendelése.

Tényállás: T. A. felperesnek 5 évi fegyházra itélt T. A.-né sz. T. M. alperes ellen házassági kötelék felbontása iránt inditott perében a miskolczi kir. törvényszék 1886. május 21-én 4309. p. sz. a. itéletet hozott, melyet a budapesti kir. itélőtábla 1877. szept. 6-án 25797. sz. a. megsemmisitett, mert az 1877 : XX. t.-cz. 28., 31. és 32. §-ai értelmében a börtönbüntetésre itéltek részére nem az eljáró biróság, hanem az illetékes gyámhatóság van hivatva gondnokot kirendelni és igy az 1881 : LIX. t.-cz. 39. §-ának *i*) pontjába ütköző semmiségi eset forog fenn.

A miskolczi kir. törvényszék erre 1887. évi szept. 26-án 7472. és ujból 1887. évi nov. 7-én 8460. sz. alatt megkereste Borsod vármegye árvaszékét, hogy a mária-nosztrai fegyintézetben letartóztatva levő T. A.-né sz. T. M. részére gondnokot nevezzen.

Borsod vármegye árvaszéke ezt 1887. évi okt. 15-én 13370. és 1887. évi decz. 23-án 15162. sz. a. ismételve megtagadta; utalván végzéseiben arra, hogy a börtönbüntetésre itéltek részére gyámhatósági gondnok kirendelésének csakis az 1887 : XX. t.-cz. 28. §-ának utolsó bekezdésében emlitett feltételek közt, továbbá a 32. §. utolsó bekezdésénél fogva csakis a büntető biróság megkeresésére, végül csakis a vagyonkezelés szempontjából van helye.

A gondnokot, a kinek kirendelésére nézve az összeütközés felmerült, a miskolczi kir. törvényszék 1886. évi 3505. p. sz. a. oly czélból nevezte ki, hogy a fegyházban letartóztatott T. A.-nét a békéltetési eljárásnál képviselje.

A kir. ministerium T. A. felperesnek 5 évi fegyházra itélt T. A.-né sz. T. M. alperes ellen házassági kötelék felbontása iránt inditott perében a budapesti kir. itélőtábla és Borsod vármegye árvaszéke közt az alperesi gondnok kirendelésének kérdésében támadt hatásköri összeütközés esetét 1888. évi máj. hó 8. napján tartott tanácsában az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

az alperes gondnok kirendelése a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Okok: Az 1877 : XX. t.-cz. 28. §-ának *e*) pontja értelmében a börtönbüntetésre itélt nagykoruak gondnokság alá helyezésének helye van ugyan és ezen esetben az idézett törvény 31. §-a értelmében a gondnokság alá helyezést a gyámhatóság rendeli el. Ámde az idézett törvény 87. §. második bekezdésének rendelkezése szerint az idézett 28. §. *e*) pontja esetében a gondnoki képviselet csakis a vagyonkezeléssel kapcsolatos ügyekre szoritkozik.

Minthogy pedig a jelen esetben nem vagyonjogi, hanem családjogi per folyik és nem tulajdonképeni gondnokság alá helyezésről és vagyonkezelésre hivatott gondnok kinevezéséről, hanem olyan gondnoknak (ügygondnoknak) kinevezéséről

Egyéb polgári ügyek

van szó, a ki a fegyházbüntetés alatt álló alperest csupán a válóperben leend hivatva képviselni: ennélfogva ily gondnok kinevezése iránt, a mennyiben válóperben a békéltetési eljárásnál gondnoki képviseletnek helye lehet, a kir. biróság tartozik intézkedni, Borsod vármegye árvaszéke tehát a miskolczi kir. törvényszék által a budapesti kir. itélőtábla megbizásából gondnok-kirendelés iránt hozzáintézett megkeresés teljesitését helyesen tagadta meg és pedig annyival inkább, mivel hozzá a megkeresést nem a büntető (1887 : XX. t.-cz. 32. §. utolsó bekezdés), hanem a polgári biróság intézte.

148.

Bányatelek átruházása. Birósági határozatnak a ministertanács által feloldása. A bányatörvény végrehajtási szabályainak értelmezési forrásként figyelembe vétele.

Több bányamértékből álló bányatelek elkülönitését és bányatelekkönyvi átiratását a bányahatóság engedélye nélkül a bányabiróság el nem rendelheti.

A hatáskör tullépésével hozott birósági határozatnak a ministertanács által feloldása.

Az ált. bányatörvényre vonatkozó végrehajtási szabályok, mint értelmezési forrás, annak ellenére is figyelembe vehetők, hogy az id. tvk. szab. VII. R. 15. §-a a bányatörvénynek csak anyagi részét tartotta fenn.

(1873. évi deczember 11. 30949 I. M. 1873. évi 17660. F. J. K. M. sz.)

Tényállás: A szepes-iglói m. kir. bányakapitányság 1873. évi május 2-án 361. szám alatt a magy. kir. földmivelési, ipar- és kereskedelmügyi ministeriumhoz intézett jelentésében előterjesztė, hogy a lőcsei kir. törvényszék 1882. évi november 14-én 5967. sz. a. hozott határozatával a Wagendrüsseli Semmelberg Sigismund nevü, 4 egyszerü bányamértékből álló bányateleknek egy egész bányamértékét, valamint a többi 3 egyszerü bányamértéknek és a Laura Károly nevü bányateleknek is felét 50 frt vételárban G. K.-ról, mint eladóról Sz. Zs.-re mint vevőre tulajdoni joggal bányakönyvileg átiratni rendelte.

Nevezett bányakapitányság a törvényszék ezen tényében nem csupán egyszerü bányatelekkönyvi átirást, hanem több egyszerre adományozott bányamértékből álló bányatelkek eldarabolását látván, hivatkozva az általános bányatörvénykönyv 116. §-ára, mely szerint bányatelkek eldarabolásához a bányahatóság előleges jóváhagyása szükségeltetik: a törvényszék intézkedése által saját illetőségi körét csorbittatva véli.

Hogy a bányatelkek eldarabolása iránti határozathozatal, illetőleg az ily eldarabolások engedélyezése kizárólag a bányahatóságokat illeti s hogy a bányabiróságnak ezek körüli hatás-

Egyéb polgári ügyek.

Bányatelek átiratása.

Birósági határozatnak a ministertanács által feloldása.

A bányatörvény végrehajtási szabályainak értelmezési forrásként figyelembe vétele.

köre és teendője egyedül abból áll, hogy az eldarabolást a bányahatóság engedélye folytán kiállitott uj adományozási okmány alapján a bányatelekkönyvbe bevezeti: mindez a bányatörvény 112., 113. és 114., illetőleg 116. §-ain kivül kiviláglik még az 1854. évben életbelépett általános bányatörvénynyel egyidejüleg kibocsátott végr. szab. 77. §-ából, mely megkülömböztetőleg intézkedik az eldarabolásokról a szerint, a mint egyes vagy több bányamértékből álló bányatelkekre vonatkoznak s a mely nevezetesen a több bányamértékből álló bányatelkek szétdarabolására nézve határozottan rendeli: hogy azt a törvény 54. §-a értelmében bányajárásnak kell megelőznie, a mely után a bányahatóság a szétdarabolás engedélyezhetése fölött határozván, ujabb adományozási levél adatik ki s az egyes részek elszakitása a régibb okmányokban, a bányakönyvekben és térképekben tüntettetik ki.

Ezen végrehajtási szabályok jelenleg nem birnak ugyan már kötelező erővel, miután az ideigl. törv. szabályok VII. R. 15. §-a által az általános bányatörvény anyagi része tartatott fenn, mint subsidiarius forrás, de a végrehajtási szabályok, mint a törvény értelmezésére szolgáló legközelebbi forrás, már azért sem mellőzhetők, mert azok keletkezésük idején magával a törvénynyel egységet képezvén, a törvényhozó intentióját mindkettő együttvéve fejezi ki és az egyiknek a másiktól teljes szétválasztása által oly hézagok maradnának fenn, a melyek hatályban levő szabály által nem lévén kitölthetők: a szabad véleményt emelnék érvényre a kötelező szabály helyett, illetőleg a törvénynek a két szabály összefoglalásából merithető helyes értelme helyett.

A fenn kifejtetteket a jelen concrét esetre alkalmazva, kétségtelen: hogy a lőcsei törvényszék intézkedésének azon része, mely szerint a „Sigismund“ nevü bányatelekből elkülönitendő egy egész bányamérték bányatelekkönyvi átiratását is elrendelte, a bányatörvény szabályaival is ellenkezik.

Ami ellenben a törvényszéki végzés többi részeit illeti, melyek szerint a Laura Károly nevü 3 egyszerü bányamértéknek, valamint a Sigismund nevü bányatelekből felülmaradó 3 egyszerü bányamértéknek is fele Sz. Zs.-re, mint vevőre bányatelekkönyvileg átiratni rendeltetett, ez ellen már nem lehet kifogást tenni, mert itt csak a bányatörvénykönyv 135. §-a alá foglalandó egyszerü nyilvánkönyvi átiratás forog fenn, a mire a törvényszék hivatva van, mert a kérdéses bányamértékek nem térbelileg kijelölt határaik szerint, hanem intellectualis részek szerint (50% arányban) kérettek átiratni, a miből egyszerüen közös tulajdon létesülhet.

Az előadottak szerint birói és közigazgatási hatóság között felmerült illetőségi összeütközés forogván fenn, ennek elintézése az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a szerint a ministeriumot illeti.

Egyéb polgári ügyek. *Bányatelek átiratása. Birósági határozatnak a ministertanács által feloldása. A bányatörvény végrehajtási szabályainak értelmezési forrásként figyelembe vétele.*

A ministertanács: Miután a bányatörvény 112., 113. és 116. §-ai és az azok magyarázatául szolgáló végrehajtási szabályzat 77. §-a szerint a több bányamértékből álló bányatelkek szétdarabolására nézve a bányahatóság engedélye alapján uj adományozási levél kiállitása szükséges és az egyes részek elszakitása a régibb okmányokban, bányakönyvekben és térképeken megjelölendő, a lőcsei törvényszék, midőn Semmelsberg Sigmund bányatelek egy bányamértékének elkülönitését és bányatelekkönyvi átiratását a bányatörvényen alapuló fennebb érintett bányahatóság engedélye nélkül elrendelte, illetőségi körét tulhaladta, mig végzésének azon részét, melyekben a kérdéses bányamértékek a bányatörvénykönyv 135. §-a alá tartozó egyszerü nyilvánkönyv átiratása folytattatik, a törvényszék illetőségi körén belül hozta.

Minek folytán a ministertanács 1873. évi deczember 11-ki ülésében az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-ának erejénél fogva a lőcsei törvényszék, mint bányabiróság és a szepes-iglói bányakapitányság mint közigazgatási hatóság közt támadt összeütközésre nézve határozta:

a) a lőcsei törvényszék, mint bányabiróság utasittatik, hogy végzése helytelen részének feloldása és annak alapján történt bányatelekkönyvi bejegyzés kitörlése után arról az illető feleket értesitse és a bányahatóság feldarabolási engedélye, illetőleg az ujabb adománylevél alapján annak idején ujabb bejegyzés iránt intézkedjék, végzése többi részei érvényükben maradván.

b) a szepes-iglói bányakapitányságnak meghagyatik, hogy a feleket elszakitási kérelmük bányatörvények szerinti beadására utasitsa.

149.

Italmérési jog csonkitása iránti ügyben pénzbeli marasztalást kimondó közigazgatási határozat végrehajtása.

Italmérési jog csonkitása iránti ügyben a lefoglalt italok és edények elkobzását kimondó közigazgatási határozatban el nem tartható edények és italok értéke helyett a felek egyezségével megállapitott pénzbeli marasztalásnak végrehajtása közigazgatási útra tartozik.

(1891. január 15. 1891. évi 584. I. M. 73.721/I. 1. B. M. sz.)

Tényállás: W. M. szatmármegyei görbedi lakos s birtokos regalecsonkitó ellen az aranyos-medgyesi regale-jogosult birtokosokkal együtt még 1881-ik évben meginditotta M. A. L. Szatmármegye szatmári járásának szolgabirói hivatala előtt regalecsonkitási ügyét, minek következtében az elkobzás alá eső italok és edények lefoglalása után ezek értéke közös beleegyezéssel oly módon állapittatott meg 200 forintban, hogy a mennyiben az eljárás közbejöhető fel-

folyamodásokkal együtt huzamos ideig elhuzódhatik, mialatt az elkobzott italok és edények el nem tarthatók: ennélfogva elmarasztalás esetében a végrehajtás ezen közösen megállapitott 200 forint értékre intéztessék. A panaszlott W. M. ugy a regalecsonkitásban, mint az itt emlitett 200 forint becsárban M. A. L., mint akkori regalebérlő részére jogérvényesen elmarasztaltatott.

Egyéb polgári ügyek. Italmérési jog csonkitása iránti ügyben pénzbeli marasztalást kimondó közigazgatási határozat végrehajtása.

Ennek következtében M. A. L. a végrehajtás elrendelését a szolgabirói hivatal előtt még 1886-ik évben kérelmezte; mely azt el is rendelte, de panaszlott felfolyamodására elébb a megyei alispán által, később pedig a megyei közigazgatási bizottság által a végrehajtás, mennyiben a pénzösszegre vonatkozik, birói útra utasittatott, ugy azonban, hogy ezen elutasitó határozatokban magokban is határozottan el van ismerve s jogérvényesen megállapitva a panaszló fél végrehajtási joga.

Ezen ujabb jogérvényes határozatok alapján a szatmári kir. járásbirósághoz fordult M. A. L. a végrehajtás elrendeléseért, mely azt ismét elrendelte, azonban a végrehajtást elrendelő végzést a kir. itélőtábla feloldotta azon okból, hogy a közigazgatási végzések foganatositása közigazgatási útra tartozik. A II-od birósági végzés ellen beadott felfolyamodást a kir. Curia elutasitotta azon okból, hogy a II-od foku végzés ellen további felfolyamodásnak nincs helye.

A kir. ministerium M. A. L.-nak W. M. ellen 200 forint behajtása iránt inditott ügyében a budapesti kir. itélőtábla és Szatmár vármegye közigazgatási bizottsága közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1891. évi január hó 15. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-czikk 25. §-a alapján következőképen határozott:

ezen ügyben a végrehajtás kérdésében való határozathozatal és eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Okok: Az 1876. évi deczember 31-én 59560. szám alatt (R. T. 748. l.) kelt belügyministeri rendelet 7. pontja értelmében az italmérési jog csonkitása folytán a közigazgatási hatóságok által elrendelt elkobzás közigazgatási úton hajtandó végre; a jelen esetben pedig az a 200 frt, a melynek végrehajtás útján való behajtása kérdés tárgyát képezi, a létrejött megállapodás szerint az elkobzás tárgyát képezendett italokat és edényeket helyettesiti.

Ennélfogva tekintettel arra, hogy a kérdéses 200 frt fizetésére való kötelezés italmérési jog csonkitását tárgyazó ügyben a közigazgatási hatóságok által hozott határozatban van kimondva, tekintve továbbá, hogy ily ügyben hozott közigazgatási határozatoknak végrehajtása az érvényben levő jogszabályok szerint birói végrehajtásra utalva nincsen, tekintve végre, hogy az 1881. évi LX. t.-cz. 1. §-a szerint birói úton végrehajtható közokiratot a közigazgatási hatá-

Egyéb polgári ügyek.

rozatok közül csak azok képeznek, a melyek az érvényben jogszabályok szerint birói végrehajtásra utalvák:

ezen végrehajtást a közigazgatási hatóságok hatáskörébe kellett utalni.

150.

Községi biróság itélete alapján ingatlanra végrehajtás elrendelése.

Ingatlanra végrehajtást elrendelni a községi biróságnak hatáskörébe nem tartozik.

Az ily végrehajtást a községi biróság itélete alapján az oda beadott és áttett kérvényre a telekkönyvi hatóság rendeli el, ha előtte az ingóságra vezetett végrehajtás sikertelenségét igazolják.

(1888. február 2. 1888. évi 3246/I. M. sz.)

Tényállás: M. I.-nak St. I. ellen 15 frt s jár. iránt inditott kis. polg. peres ügyében a székesfehérvári községi biróság a felek által 1887. május 11-én elébe kötött egyezség alapján elrendelt végrehajtásnak foganatositására 1887. junius 3-án 788. sz. alatt megkereste a budapesti V. ker. elöljáróságot és miután az ennek kiküldötte által 1887. junius 28-án megkisérlett végrehajtás ingóságok hiányában eredménytelen maradt, a székesfehérvári községi biróság a felperes kérelmére 1887. julius 7-én 1282. sz. alatt az alperes ingatlanára rendelte el a végrehajtást és a végrehajtás foganatositása végett az adonyi kir. járásbiróságot kereste meg, a mely azonban e megkeresésnek nem tett eleget és pedig első izben az 1887. julius 10-én 1246. telekkönyvi sz. a. kelt végzés szerint azért, mert a végrehajtás alá vonandó ingatlan kellőképen megjelölve nem volt; másodizben (miután e hiány pótoltatott) azért hozott a kir. járásbiróság 1887. augusztus 16-án 1363. telekkönyvi sz. a. elutasitó végzést, mert a községi biróságnak „ingatlanra végrehajtást rendelni hatáskörébe nem tartozik és mert folyamodó a végrehajtási kérvény mellett azt, hogy marasztalt ifjabb St. I.-nak ingóságai nincsenek, nem igazolta s igy a székesfehérvári községi biróságnak a kérvényben hivatott 1282/87. számu végrehajtást rendelő végzése olyannak, melynek alapján bekebelezés megrendelhető lett volna, nem tekintetett."

A kir. ministerium az adonyi kir. járásbiróság és a székesfehérvári községi biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1888. évi február hó 2. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

Ezen ügyben a végrehajtás elrendelése és foganatositása az adonyi kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik;

mert az ingóságokra megkisérlett végrehajtás sikertelensége folytán a végrehajtató a marasztalt fél ingatlanára kivánja a végrehajtást vezetni;

és mert ily esetben az 1877: XXII. t.-czikk 86. §-a szerint, melynek, mint különös törvénynek, érvényét a végrehajtási eljárást átalában szabályozó 1881: LX. t.-czikk meg nem szüntette, a megfelelő kérvény az eljáró biróhoz adandó ugyan be, de ez a végrehajtást el nem rendelheti, hanem a kérvényt szabályszerü eljárás, vagyis a végrehajtás elrendelése és foganatositása végett az illetékes telekkönyvi hatósághoz teszi át; az adonyi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság tehát helyesen járt el, midőn 1887. évi 1363. telekkönyvi sz. alatt hozott elutasitó végzésének indokaiban kijelentette, hogy a községi biróságnak ingatlanra végrehajtást rendelni hatáskörébe nem tartozik és hogy az ingóságokra vezetett végrehajtás sikertelensége az adonyi kir. járásbiróság előtt szabályszerüen igazolandó.

Egyéb polgári ügyek.
Községi biróság itélete alapján ingatlanra végrehajtás elrendelése.

151.

A kir. járásbiróság által kisebb polgári peres ügyben hozott itélet végrehajtásának foganatositásával megbizott községi biróság által foganatositott végrehajtás ellen beadott igénykereset megbirálása a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Községi biróság által foganatositott végrehajtás ellen beadott igénykereset.

(1890. márczius 8. 1890. évi 2927. I. M.; 1890. évi 791/II. B. M. sz.)

Tényállás: Szeged szab. kir. város felperesnek, K. N. és neje szül. K. F. K. alperesek elleni 42 frt tőke s jár. iránt 1899. január hó 4-én 17/889. kp. sz. a. meginditott kp. perében a szegedi kir. járásbiróság mint kp. biróság a f. é. február hó 13-án 17/889. szám alatt kelt makacssági itéletben a kérdéses követelés és járulékainak netáni végrehajtás útján leendő behajtásával a horgosi községi biróságot bizta meg.

Miután alperesek a kereseti követelést és járulékait felperesnek a teljesitésre kiszabott határidőben meg nem fizették, felperes szóbeli kérelme folytán f. évi márczius hó 29-én 17/889 kp. sz. a. kelt végzéssel a fenti számu itélet Horgos község biróságához a kielégitési végrehajtás foganatositása végett áttétetett.

Horgos község birósága f. évi április hó 29-én 516/89. sz. a. kelt jelentésével megküldötte a kérdéses foglalás alkalmával felvett jegyzőkönyvet T. H. horgosi lakos igénykeresetével együtt az igénykereset elbirálása czéljából a szegedi kir. járásbiróságnak.

1889. évi május hó 17-én a kérdéses igénykereset mellékletével együtt a hason szám alatt kelt végzés kapcsán azzal küldetett vissza nevezett községi biróságnak, hogy T. H. igénykeresetét érdemileg birálja el, mely végzésre az összes iratokat a községi biróság f. évi augusztus hó 21-én 1053.

Egyéb polgári ügyek

Községi biróság által foganatositott végrehajtás ellen beadott igénykereset.

sz. a. azzal származtatta vissza ezen kir. birósághoz mint kp. birósághoz, miszerint a kérdéses igény elbirálására magát illetéktelennek tartja.

Minthogy az 1877. évi XXII. t.-cz. 71. §. 1-ső bekezdése értelmében az igény azon biró által döntetik el, ki a végrehajtást foganatositotta, vagy a végrehajtás foganatositására kiküldöttet rendelt; minthogy a fenti számu itéletben a végrehajtás foganatositásával a horgosi községi biróság lett megbizva, a foglalási jegyzőkönyvből kitünőleg pedig F. T. végrehajtót nevezett biróság küldötte ki a kérdéses végrehajtás foganatositására, miért is a kérdéses igény elbirálása Horgos község birósága hatáskörébe tartozik, az igény elbirálására magát a szegedi kir. járásbiróság mint kp. biróság sem tartotta illetékesnek.

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét 1890. évi márczius hó 8. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-czikk 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügyben inditott tulajdoni igénykereset elbirálása a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Okok: Szeged sz. k. város felperesnek K. N. és neje horgosi lakosok ellen inditott és a szegedi kir. járásbiróság által az 1889. évi február 13-án 17. kp. sz. a. hozott itélettel eldöntött kisebb polgári peres ügyében a végrehajtás foganatositásával a most emlitett itélet szerint a horgosi községi biróság bizatván meg, az utóbbinak kiküldöttje által 1889. évi április 29-én lefoglalt ingóságokra nézve T. H. horgosi lakos tulajdoni igényt támasztott, melynek elbirálását sem a szegedi kir. járásbiróság, sem pedig Horgos községi birósága nem tartja saját hatáskörébe tartozónak.

Miután Horgos községe a szegedi kir. járásbiróság mint itélő biróságnak területén fekszik;

miután továbbá a horgosi községi biróság a szegedi kir. járásbirósággal nem hason hatáskörü biróság:

ennélfogva figyelemmel az 1877: XXII. t.-czikk 66. §-ának harmadik bekezdésére, a szegedi kir. járásbiróság által a végrehajtás foganatositása végett a horgosi községi biróságnak adott megbizás nem valamely hasonhatáskörü biróságnak a végrehajtás foganatositása végett való megkeresése, hanem az 1878. évi február 4-én kelt bel- és igazságügyministeri rendelet (R. T. 66. l.) 21. §-a értelmében a horgosi községi biróság részére, helyesebben e biróság egy tagja részére adott megbizásnak tekintendő; s ennélfogva a jelen ügyben a szegedi kir. járásbiróság lévén a végrehajtást nemcsak elrendelő, hanem foganatositó biróság: az 1877: XXII. t.-czikk 71. §-ának első bekezdése alapján a szóban forgó ügy során támasztott tulajdoni igény elbirálása a szegedi kir. járásbiróság hatáskörébe volt utalandó.

152.

Igényper elbirálására, erdei kihágásból kifolyó végrehajtási ügyben, a biróság van hivatva.

Egyéb polgári ügyek.
Erdei kihágásból származó igényper.

(1899. évi január 18. 1899. évi 22.138. I. M. sz.)

A kir. ministerium F. Ruszalim és M. Tódor obersiai lakosok ellen erdei kihágás miatt folyamatba tett ügyben foganatositott ingó végrehajtás alapján F. Tódorné, O. Mitra és K. (Cs.) György obersiai lakosoknak U. V. Mária petrisi lakos ellen inditott igényperében a mária-radnai kir. járásbiróság és a radnai járás főszolgabirája közt fölmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi január hó 18. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az erdei kihágás miatt elitélt F. Ruszalim és M. Tódor obersiai lakosok ellen a radnai járás főszolgabirája az 1879. évi XXXI. t.-cz. 162. §-a alapján a végrehajtást elrendelte és egyszersmind nevezett elitélteknek ingóságaira foganatositotta. A lefoglalt ingóknak a foglalás alól való feloldása végett F. Tódorné, O. Mitra és K. (Cs.) György obersiai lakosok igénykeresetet nyujtottak be a radnai járás főszolgabirájához, a ki eme igénykeresetet 1896. évi márczius 2-án 282. és 283. sz. a. kelt átiratával illetékes eljárás czéljából a mária-radnai kir. járásbirósághoz tette át.

A mária-radnai kir. járásbiróság 1896. évi márczius 8-án 1138. és 1139. sz. alatt hozott végzéseivel az igénykereseteket elutasitotta és a radnai járás főszolgabirájához visszaküldötte abból az okból, mert az 1877. évi XXII. t.-cz. 71. §-a szerint az igénykereset azon biróság által döntendő el, a melyik a végrehajtást foganatositotta, vagy a végrehajtás foganatositására kiküldöttet rendel.

A radnai járás főszolgabirája 1896. évi márczius 12-én 282. és 283. sz. a. Arad vármegye alispánjához intézett felterjesztésében magát a jelzett igényperekben való eljárásra illetéktelennek nyilvánitotta, minek folytán a mária radnai kir. járásbiróság és a radnai járás főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek elintézéséül ebben az ügyben való eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozónak volt kimondandó:

mert az erdei kihágás miatt elitéltek ellenében az 1879: XXXI. t.-cz. 162. §-a értelmében a végrehajtás elrendelése és foganatositása a közadók módjára közigazgatási úton, tehát az 1883: XLIV. t.-czikknek megfelelően eszközlendő;

mert az igénylő részéről az 1883: XLIV. t.-cz. 61. §-a szerint az igénykereset a foglalásról vett értesitvény vétele-

Egyéb polgári ügyek.

Erdei kihágásból származó igényper.

től számitandó 15 nap alatt az illetékes biróságnál (1881 : LX. t.-cz. 100. §-a) inditandó meg,

mert az 1881: évi LX. t.-cz. 100. §-a értelmében az ugyanezen t.-cz. 92—99. §. intézkedései megfelelően alkalmazandók azon igényperekre nézve, melyek adó- és közigazgatási ügyekben vagy más, nem az ezen törvény szerint foganatositott végrehajtás folytán lefoglalt ingóságokra támaszthatnak,

és mert ezen igényperek azon járásbiróság előtt inditandók, melynek területén a végrehajtás foganatosittatott.

Ellenben az 1877: XXII. t.-cz. 71. §-a a jelen ügy elintézésénél alkalmazást nem nyerhet abból az okból, mert az csak a kisebb polgári peres ügyekből származó végrehajtási foglalásokra vonatkozik.

153.

20 frt értéket meg nem haladó biztositási dij iránti követelés.

20 forintot meg nem haladó biztositási dij iránt inditott perben a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás, ha a községi biróság a keresetet hatáskör hiányából visszautasitotta.

(1898. junius 22. 1898. évi 20093. I. M. sz.)

A kir. ministerium a „D. életbiztositó társaság magyarországi fiókja" czégnek W. Alajos békés-gyulai lakos ellen 19 frt 59 kr. s jár. iránt folyamatba tett ügyében a budapesti V. ker. kir. járásbiróság és a budapesti V. ker. elöljáróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság között felmerült hatasköri összeütközési esetet az 1898. évi junius hó 22-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A „D. életbiztositó társaság magyarországi fiókja" budapesti bejegyzett czég a budapesti V. ker. elöljáróságnál, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróságnál keresetet inditott W. Alajos békés-gyulai lakos ellen 19 frt 59 kr. biztositási dijrészlet s járulékai iránt.

Ezt a keresetet az elöljáróság az 1897. évi deczember hó 23-án 3197/V. kkb. sz. a. hozott végzésével, az 1877: XXII. t.-cz. 11. §-ának utolsó és a 12. §. első bekezdésére hivatkozva, hatásköréből elutasitotta.

Felperes ennek folytán keresetét a budapesti V. ker. kir. járásbiróságnál nyujtotta be, mely azonban azt az 1898. évi január hó 8-án 1512. sz. a. hozott s jogerőre emelkedett végzéssel hatáskör hiányából szintén visszautasitotta abból az okból, mert a 20 frton alóli biztositási dij megfizetésére irányuló keresetek a kir. Curia 60. sz. polgárjogi döntvénye értel-

mében a községi biróságok hatáskörébe tartoznak, s mert az 1877: XXII. t.-cz. 41. §-a értelmében a kir. járásbiróság felfogása szerint a rendes biróság azt az ügyet, melyet a községi biróság mint hatáskörébe nem tartozót, elutasitott, csakis akkor nincs jogositva visszautasitani, ha községi biróság előzetes tárgyalás alapján mondotta ki, hogy az ügy nem tartozik a kisebb polgári peres tárgyalás alá, a mi azonban a jelen esetben nem forog fenn.

Egyéb polgári ügyek.

20 frt értéket meg nem haladó biztositási dij iránti követelés.

A kir. járásbiróság a jelen ügyben ekként hatásköri összeütközés esetét látván felmerülni, az iratokat a hatásköri kérdés eldöntése végett az 1881. LIX. t.-cz. 7. §-ára hivatkozva, a kir. Curiához terjesztette fel, mely azonban a fenforgó hatásköri kérdés elbirálásába nem bocsátkozott, hanem az iratokat megfelelő intézkedés végett az igazságügyministeriumhoz tette át.

Minthogy a jelen ügyben a kir. biróság és a közigazgatási hatóság között merült fel a hatásköri összeütközés, azt az ügyet az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a m. kir. ministertanács vonta vizsgálat alá, s az eljárásra a kir. biróság hatáskörét állapitotta meg a következő okokból.

A kir. Curia 60. sz. polgárjogi döntvényében kimondotta ugyan, hogy a 20 frtot meg nem haladó biztositási dij megfizetésére irányuló kereset az 1877: XXII. t.-czikkben szabályozott községi biráskodás körébe tartozik, s ez okból a községi biróság a szóban forgó ügyet az 1877: XXII. t.-cz. 11. §-ának utolsó, és 12. §-ának első bekezdésére való hivatkozással nem lett volna jogositva hatásköréből elutasitani: mindazáltal a járásbiróságnak nem volt joga ebben az ügyben az eljárást magától elháritani; mert az 1877: XXII. t.-cz. 41. §-a, mely az idézett t.-cz. 17. §-a szerint a községi biróság előtti eljárásban is alkalmazandó, akként rendelkezik, hogy abban az esetben, ha a községi biróság az előtte folyamatba tett eljárást megszünteti abból az okból, mert a kereset nézete szerint nem tartozik a kisebb polgári peres ügyekben való eljárás alá, felperes keresetét a rendes biróság előtt feltétlenül megindithatja, s a rendes biróság azt az ügyet azon ok miatt, hogy az a kisebb polgári eljárás alá tartozik, el nem utasithatja.

Ezen nem változtat az a körülmény, hogy a községi biróság ebben az esetben nem az ügy tárgyalása után szüntette meg az eljárást, hanem az 1877: XXII. t.-cz. 29. §-ának második bekezdésében jelzett módon tárgyalás kitüzése nélkül visszautasitó végzést hozott, mert a hatáskör hiányából való visszautasitás az eljárásnak hatáskör hiányából való megszüntetésével azonos eredményre vezet, s minthogy az 1877: XXII. t.-cz. 41. §-a utolsó bekezdésében foglalt rendelkezésnek a czélja nyilván abban áll, hogy a szóbanforgó kisebb polgári peres ügyekben a községi biróság és a szélesebb hatáskörrel biró rendes biróság között felmerülhető

Egyéb polgári ügyek. *20 frt értéket meg nem haladó biztosítási dij iránti követelés.*

hatásköri összeütközések elkerültessenek, az 1877: XXII. t.-cz. 41. §-ában megállapitott szabály, alapgondolatának megfelelően, önként érthetőleg akkor is alkalmazandó, ha a községi biróság előzetes tárgyalás nélkül mondotta ki, hogy az ügy nem tartozik hatóság alá.

Tekintettel tehát arra, hogy a szóban forgó ügyben az eljárásra mint rendes biróság az 1893: XVIII. t.-cz. 2. §-a értelmében a kir. járásbiróság van hivatva, ennélfogva az eljárásra a kir. járásbiróság hatáskörét kellett megállapitani.

154.

Bérleti viszonyból származó kártéritési követelés 40 K értéken alul.

Bérleti viszonyból származó perben, ha a per tárgyának értéke 40 K-t meg nem halad, a községi biróság hatáskörébe tartozik az eljárás.

A községi biróság a hatáskör szempontjából közigazgatási hatóságnak tekintendő.

(1902. márczius 19. 1902. évi 840. I. M. sz.)

A kir. ministerium B. Ferencznek M. József és neje ellen 22 K és járulékai iránti peréből a marosvásárhelyi kir. törvényszék és a marosvásárhelyi községi biróság között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján az 1902. évi márczius hó 19. napján vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a községi biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. Ferencz marosvásárhelyi ácsmester M. József marosvásárhelyi mozdonyvezető és ennek neje ellen a marosvásárhelyi községi biróság előtt 30 K és 40 f. iránt panaszt adott be. Az 1900. évi junius hó 19-én 303/kb. 1900. sz. a. hozott végzéssel azonban panaszával elutasittatott, mert bérleti viszonyból felmerülő követelések a per tárgyának értékére tekintet nélkül, az 1893: XVIII. t.-czikk 1. §-ának 5. *d)* pontja értelmében, sommás eljárás alá és a kir. járásbiróság hatáskörébe tartoznak.

A felperes erre a marosvásárhelyi kir. járásbiróság előtt 1900. évi junius hó 28-án 22 K iránt keresetet adott elő azon az alapon, hogy az alperesek, mint az ő bérlői, a bérlemény falát a sertésekkel felturatták, az árnyékszéket, kéményeket nem tisztitották, a szemetet ki nem hordatták és ezzel neki 22 koronányi kárt okoztak.

A kir. járásbiróság az 1900. évi deczember hó 19-én Sp. II. 592/3. sz. a. kelt itéletével az alpereseket 14 K tőkének és 4 K 20 fillér perköltségnek a megfizetésére kötelezte, a marosvásárhelyi kir. törvényszék, mint felebbezési biróság azonban az 1901. évi márczius hó 30-án 1900. E. 114/2. sz. a. hozott végzésével az elsőbiróság itéletét hivatalból feloldotta

és a további eljárást megszüntette, mert a 22 K pénzkövetelés iránt inditott ebben a perben az 1893: XVIII. t.-cz. 1. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezésnél fogva a járásbiróság eljárni nem birt, és mert ez a per olyan, a melyben annak tárgyi illetékességét tekintve, az 1893: XVIII. t.-cz. 225. §-a szerint érvényben tartott 1877: XXII. t.-cz. 14. §-ában szabályozott községi birósági kizárólagos illetékességtől eltérésnek helye nincs.

Egyéb polgári ügyek.
Bérleti viszonyból származó kártérítési követelés 40 K értéken alul.

E szerint a marosvásárhelyi kir. törvényszék és a marosvásárhelyi községi biróság között hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek eldöntéseül a községi biróság hatáskörét kellett megállapitani, mert az 1893: XVIII. t.-cz. 1. §-a első bekezdésének világos rendelkezése szerint a bérleti viszonyból felmerülő keresetet is csak annyiban utalja, az értékre való tekintet nélkül, sommás eljárásra és a kir. járásbiróság hatáskörébe, a mennyiben az 1877: XXII. t.-czikkben szabályozott községi biróságra utalva nincsenek, minthogy pedig az 1877: XXII. t.-cz. 14. §-ának és 11. §. 1. pontjának rendelkezéséhez képest pénzköveteléseket tárgyazó keresetek, ha a kereset értéke 40 K összeget meg nem halad, kizárólag a községi biráskodás alá tartoznak, s minthogy ez a kereset pénzkövetelest tárgyaz és tárgyának értéke 40 koronát meg nem halad: az ez ügyben való eljárás a községi biróság hatáskörébe tartozik.

155.

Gyermekek tartása kérdésében, ha a szülők törvényesen el nem váltak, de tartósan különválva élnek, ideiglenesen a közigazgatósági hatóság hatáskörébe tartozik az eljárás.

Törvényes gyermekektartása.

(1902. április 8. 1902. évi 10.902. I. M. sz.)

A kir. ministerium ifj. D. M.-né szül. S. A.-nak ifj. D. M. ellen tartás és jár. iránt inditott peréből az oklándi kir. járásbiróság és Udvarhelymegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi április hó 9. napján tartott ülésében az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következő határozatot hozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Ifj. D. M.-né szül. S. A. oklándi lakos az 1898. évi augusztus hó 22-én azt a keresetet terjesztette az oklándi kir. járásbiróság elé, hogy a férje, ifj. D. M. 1898. évi julius hó 18-án a házassági együttélést jogos ok nélkül megszakitotta s azóta sem róla, sem a házasságukból származott két gyermeküknek eltartásáról nem gondoskodik; kérte az alperesnek nő- és gyermektartási dij fejében havi 15 frt fizetésére kötelezését.

Egyéb polgári ügyek. *Törvényes gyermekektartása.*

A tárgyaláson a felperes nőtartás iránti követelésétől elállott; az alperes a gyermekek tartására 7 éves korukig 3—3 frtot megajánlott és 7 éves korukban leendő visszaadásuk iránt viszonkeresetet támasztott.

A biróság 1899. évi márczius 22-én 1898. Sp. 253/5. sz. a. hozott itéletével az alperest a két törvényes gyermeknek 7 éves koráig havi 3—3 frt, összesen havi 6 frt tartásdijfizetésre kötelezte.

Miután ifj. D. M. Udvarhelymegye árvaszékéhez 1900. évi október hó 23-án 16.948. sz. a. beadott kérvényében a járásbiróság itéletének hatályon kivül helyezését kérte, a peres felek 1900. évi deczember hó 14-én Udvarhelymegye árvaszéke előtt megjelenvén, kijelentették, hogy a gyermekek tartására nézve a járásbiróság illetékességgel nem birt és uj itélet hozatalát kérték; az alperes különösen a járásbiróság által megitélt és két éven át fizetett tartásdij összegének leszállitását kérte, illetőleg azt, hogy a gyermekek neki adassanak át.

Az árvaszék hatáskörét megállapitván, az ügy érdemében nem határozott, hanem az ügyet a fenforgó hatásköri összeütközés esetének eldöntése végett a kir. belügyminister urhoz terjesztette fel.

Az előadott tényállás alapján a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett az eljárást utalni, mert az 1877 : XX. t.-cz. 13. §-ának rendelkezései szerint abban az esetben, ha a szülők törvényesen el nem váltak, de tartósan különválva élnek, ideiglenesen, t. i. addig, a mig a tartás kérdésében a házassági per birósága határoz, a gyámhatóság van hivatva határozni.

156.

Törvényes gyermek tartartásdijának végrehajtása.

A gyámhatóság részéről az 1877 : XX. t.-cz. 13. §-a alapján a válóper befejezéseig megállapitott ideiglenes gyermektartási dij részleteire irányuló végrehajtás ingókra nézve közigazgatási útra tartozik.

(1887. évi augusztus 10.)

A kir. ministerium a budapesti kir. itélőtábla és Budapest főváros árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközési kérdésben következőleg határozott:

Ezen ügy a gyámhatóság hatáskörébe tartozik: mert Sz. Paula volt férje S L. ellen folytatott válóperének befejeztéig Budapest főváros árvaszéke által az 1877. évi XX. t.-cz. 13. §-a alapján megállapitott ideiglenes gyermektartási dijnak a válóper jogerős elintézése előtt esedékessé vált néhány részletére nézve kéri az ingó végrehajtás elrendelését; a gyámhatóság pedig jogerős határozatainak ingóságokra vezetendő végrehajtását az 1877. évi XX. tcz: 191. §-a értelmében közigazgatási úton tartozik eszközölni és az 1881. évi

LX. t.-cz. 2. §-ának második, illetőleg harmadik bekezdésében emlitett kir. biróságok, miután a fentiek szerint a gyámhatósági határozatok ingóságok tekintetében birói végrehajtásra utalva nincsenek, a végrehajtást ily esetekben az 1881. LX. t.-cz. 1. §. *h*) pontja alapján el nem rendelhetik. **Egyéb polgári ügyek.**

157.

Özvegyi haszonélvezet zár alá vételénél a gondnok kirendelésére az árvaszék van hivatva.

Özvegyi haszonélvezet zár alá vételénél gondnok kirendelése.

(1897. junius 8. 1897. évi 36.149. I. M. sz.)

A kir. ministerium M. Blág végrehajtatónak, özvegy J. Mikulaené végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a borosjenői kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság és Arad vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi julius hó 8. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

A jelen ügyben a gondnok kirendelése az árvaszék hatáskörébe tartozik.

Indokok: A fenti végrehajtási ügyben a borosjenői kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság 1896. évi julius hó 22-én 3730. tkvi szám alatt hozott végzésével, végrehajtató fél javára, 350 forint tőke és járulékai erejéig, a lugszói 29. számu telekjegyzőkönyvben foglalt s kiskoru J. Mikulae, J. Raveka, J. Liszandru és J. Juon tulajdonát képező ingatlanra a végrehajtást szenvedett javára bekebelezett özvegyi jogra a végrehajtási zálogjogot felülkebelezte, az özvegyi haszonélvezetnek zár alá vételét elrendelte, és a birósági végrehajtót a zárlat foganatositására és az egyidejüleg kinevezett P. Onu zárgondnok bevezetésére kiküldötte.

Arad vármegye árvaszéke 1896. évi szeptember hó 22-én 17.969. sz. a. hozott végzésével a borosjenői kir. járásbiróságot, mint telekkönyvi hatóságot megkereste, hogy a zár alá vett vagyonból befolyt pénznek áttétele mellett, az ingatlannak kezelését az általa kirendelt gondnoknak K. Sándornak engedje át; mert az 1877. évi XX. t.-cz. 16. §-a értelmében a kiskoruak vagyonának jövedelme mindenekelőtt a folyó terhek fedezésére, és a kiskoruak tartási és neveltetési költségére forditandó; mert ugyanazon törvény 25. §. első bekezdése, illetőleg 35. §-a értelmében az anya hitelezője által a kiskoruak vagyonának jövedelme csak annyiban vehető igénybe, ha a jövedelem a 25. és 16. §-okban emlitett czélokra nem szükséges; mert továbbá az idézett törvény 25. §. második bekezdése értelmében, ha a kiskoru vagyonának jövedelmére az anya hitelezői részéről foglalás intéztetik, a gyámhatóságnak jogában áll a vagyon kezelésére gondnokot rendelni, s az árvaszék ezen jogával a kiskoruak érdekében

Egyéb polgári ügyek.

Özvegyi haszonélvezet zár alá vételénél gondnok kirendelése.

élni kiván; mert végre ugyanazon törvényszakasz utolsó bekezdése értelmében az anyai hitelezői által igénybe vehető jövedelemfelesleget a gyámhatóság van hivatva megállapitani, s azon körülmény, hogy a kiskoruak vagyonára az özvegyi jog bekebelezve van, az anyának kiskoru gyermekei irányában fennálló tartási kötelességét meg nem változtatja.

A borosjenői kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság 1896. évi október hó 7-én 4943. tkvi sz. a. hozott végzésével az árvaszék megkeresésének teljesitését megtagadta; mert ha a végrehajtási eljárás folyamán akár a kiskoruak, akár harmadik személy érdeke veszélyeztetik, a végrehajtási törvény megfelelő szakaszai előirják, hogy ezen érdek mi módon, és milyen formában, továbbá mely időben érvényesithető: mert továbbá az árvaszéknek megkeresvénye a törvényben előirt kellékeknek meg nem felel.

Ezek szerint jelen ügyben azon kérdésre nézve, vajjon a gondnok kirendelése a biróság vagy az árvaszék hatáskörébe tartozik-e, hatásköri összeütközés esete merült fel.

Az özvegyi jog alapján az özvegy benmarad férje javaiban oly czélból, hogy azokat kezelje, és azokból mind ő, mind pedig gyermekei megéljenek.

Ott tehát, hol gyermek van, az özvegyi jog nem tisztán az özvegy eltartását czélzó, hanem a tulajdonos gyermekek érdekét természetszerüleg leginkább szivén viselő anyának a gyermekek eltartása, nevelése és vagyoni érdekeinek előmozditására adott vagyonkezelési jog, a mely kezelési jog, ha férje vagyonát pusztulni hagyná, törvényeink értelmében tőle meg is vonható. Oly esetben tehát, midőn a vagyon jövedelmének előnyeiből az özvegy a gyermekeket kizárni akarná, vagy ha a vagyon hasznaira az özvegy hitelezői által végrehajtás vezettetik, szükségkép fel kell merülni annak a kérdésnek, hogy mennyit tartozik abból az özvegy a gyermekek fentartására és nevelésére forditani.

Ezeknél fogva a jelen ügyben az 1877. évi XX. t.-cz. 35., illetőleg 25. §-ának esete forog fenn, a mely szakasz az 1881. évi LX. t.-cz. 208. §-ában a gondnoki kirendelésre nézve foglalt általános rendelkezéssel szemben kivételes rendelkezést foglal magában, és a mely szakasz értelmében azon esetben, ha a gyámhatóság ebbeli jogával élni kiván, a gondnokot a gyámhatóság van jogositva kirendelni.

Minthogy pedig az árvaszék kijelentette, hogy gondnokkirendelési jogát gyakorolni kivánja: ezen jogot a felhozottak alapján az árvaszék hatáskörébe tartozónak kellett megállapitani.

158.

Birósági zárgondnok támogatása végett szükséges karhatalom kirendelése iránt inditott ügyben az eljárás birói útra tartozik.

Egyéb polgári ügyek.
Birósági zárgondnok részére karhatalom kirendelése.

(1901. november 27. 1901. évi 37.116. I. M. sz.)

A kir. ministerium M. Mihálynak M. Gligor elleni zárlati ügyéből az aradi kir. járásbiróság és az aradi járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi november hó 27. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az aradi kir. törvényszék M. Mihály kurticsi lakos javára M. Gligor kurticsi lakos ellen a kurticsi 241. sz. tjkvben A. I. 275. hr. és 377. öi. sz. háznak és belteleknek birtokára az 1881: LX. t.-cz. 237. §-ának *b*) pontja alapján az 1901. évi február hó 22-én 3107/1900. p. sz. a. kelt végzésével a zárlatot elrendelte s annak a foganatositására s a zárgondnok bevezetésére az aradi kir. járásbiróságot megkereste.

A kir. járásbiróság kiküldöttje 1901. évi márczius hó 23-án a zárlatot foganatositotta, U. Juon zárgondnokot bevezette és arra utasitotta, hogy a zár alá vett beltelkes házat hasznositsa, a zárlatot szenvedőt pedig figyelmeztette, hogy a zárgondnok megháboritása tilos.

A kiküldött eljárását a biróság 1901. évi márczius hó 26-án 1901. V. 458/2. sz. alatt tudomásul vette.

A zárt kérő 1901. április 5-én előadván, hogy a zárlatot szenvedő a zárgondnokot tisztében akadályozza s az ingatlanba be nem engedi, az aradi járás főszolgabirájától karhatalom kirendelését kérte, hogy a zárlatot szenvedő az ingatlanból eltávozzék és azt a zárgondnok rendelkezésére bocsássa; a főszolgabiró azonban 1901. április hó 6-án 2617. sz. a. arról értesitette a folyamodót, hogy kérelmével a járásbirósághoz forduljon.

Az aradi kir. járásbiróság 1901. évi április hó 23-án 1901. V. 458/3. sz. a. a folyamodót kérelmével elutasitotta, mert a karhatalom kirendelésének a végrehajtási eljárásban csak az 1881: LX. t.-cz. 32. §-ának eseteiben van helye, mert a zárgondnokot a kezelésére bizott dolog birlalatában az illetékes hatóság ép ugy megvédeni köteles, mint a tulajdonost, és mert a zárgondnoknak nemcsak visszahelyezéséről, hanem a további kizavarás meggátlásáról is van szó, ezen praeventiv intézkedések megtételére pedig a közigazgatási hatóság köteles.

E szerint az aradi kir. járásbiróság és aradi járás főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek elintézéseül az eljárást a biróság hatáskörébe kellett

Egyéb polgári ügyek.

utalni, mert a zárgondnok a biróság megbizottja lévén, a mennyiben tisztének ellátásában gátolva van, a birósághoz kell orvoslásért fordulnia, és pedig annál inkább, mert a zárlat végrehajtásához nem csupán a zárgondnok bevezetése, hanem a biróság felügyelet alatti zárgondnoki kezelés és ennek lehetővé tétele is tartozik. Ehhez képest a netalán szükséges karhatalom kieszközlése a biróság feladatát képezi.

159.

Gondnok rendelés ügyvédi iroda részére.

Az ügyvédi rendtartás (1874 : XXXIV. t.-cz.) hatályba lépte előtti időben a biróság részéről az elhalt ügyvéd irodája részére kirendelt gondnoknak az ügyvédi rendtartás hatályba lépte utáni időben lemondása esetében más gondnok kirendelése birói hatáskörbe tartozik.

(1881. julius 4. 11314/1881. I. M. sz.)

Tényállás. P. József volt budapesti ügyvéd 1869. évben elhalálozván, Pest város fennállott törvényszéke 48747/869. sz. végzésével az ügyvédi iratok gondnokául P. Ignácz ügyvédet kirendelte s az iratokat leltár mellett a gondnoknak átadta.

P. Ignácz 1881. é. márczius 23-án 10127. sz. a. kérvényt nyujtott be a budapesti kir. törvényszékhez, melyben lemondván a gondnoki tisztségről, a n. P. József ügyvédi irataira nézve ujabb gondnokot kért kirendeltetni.

Ezen kérvényt a kir. törvényszék 10127/881. sz. a. kelt végzésével az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 37. §-a értelmében való intézkedés végett a budapesti ügyvédi kamarához áttette.

Az ügyvédi kamara azonban 1881. évi április 1-én 537. sz. a. kelt átirata szerint nem találván magát illetékesnek a kért intézkedés megtételére, az iratokat visszaküldötte.

A kir. törvényszék a kért intézkedés elrendelésére az ügyvédi rendtartás életbelépte folytán magát illetékesnek nem tartotta és arra az ügyvédi kamarát, mint az 1874:XXXIV. t.-cz. 37. §-a értelmében a volt pestvárosi törvényszék e tekintetbeni jogutódját vélte illetékesnek.

A kir. ministerium 1881. é. julius hó 4. napján tartott tanácsában az elhunyt P. József volt budapesti ügyvéd után maradt ügyvédi iratokra nézve elrendelt gondnokság ügyében a budapesti kir. törvényszék és a budapesti ügyvédi kamara között hatósági körre nézve felmerült összeütközési esetet megvizsgálván, következőleg határozott:

Az idősb P. Ignácz h. ügyvéd, mint néhai P. József ügyvéd peres iratainak gondnoka — továbbá özv. P. Józsefné szül. N. B. és gyermekei, P. B. s P. E. által a budapesti

kir. törvényszékhez a néhai P. József ügyvéd peres irataira nézve ujabb ügygondnok kirendelése iránt beadott közös kérvénynek érdemleges elintézése a budapesti kir. törvényszék hatásköréhez tartozik;

Egyéb polgári ügyek.
Gondnokrendelés ügyvédi iroda részére.

mert P. József volt budapesti ügyvédnek elhalálozása következtében Pest város volt törvényszéke rendelte ki 48747/869. sz. végzésével P. Ignácz ügyvédet a néhai P. J. ügyvéd ügyvédi iratainak gondnokául;

mert Pest város törvényszékének jogutódjául a kérdéses kérvénynek elintézésére nézve a budapesti ügyvédi kamara nem tekinthető, miután az ügyvédi kamara az 1874 : XXXIV. t.-cz. 18-ik §-ának intézkedése szerint a területén lakó s az ügyvédek lajstromába felvett ügyvédekből állván, annak hatásköre csakis a kamara lajstromába fölvett ügyvédekre terjed ki, P. József pedig még az 1874 : XXXIV. t.-cz. hatályba lépte előtt elhalálozván, a kamara tagja nem lehetett — miért is ezen kérvény érdemleges elintézése csakis a budapesti kir. törvényszék hatásköréhez tartozhatik, mely e tekintetben a volt pestvárosi törvényszék hatáskörébe lépett.

160.

Ügyvéd ellen a megbizás nem teljesitése okából irat kiadása s előleg visszatéritése iránt beadott panasz elintézése a biróság hatáskörébe tartozik.

A birósági eljárásának befejezésével, az ügyet az ügyvéd fegyelmi hatóságával közölheti.

Ügyvéd elleni panasz.

(1885. február 27. 6758/1885. I. M. sz.)

Tényállás. M. M. olaszi lakos 1884. évi deczember hó 30-án megjelenvén a pécsi kir. törvényszék elnökségénél, előadja, hogy még 1879. év ősz táján megbizta Sz. N. pécsi ügyvédet, hogy a N. J.-tól Olasz község határában vett $^{2}/_{4}$ telekről és házról készitse el az adás-vevési szerződést, és a tulajdonjog bekeblezése iránt a kérvényt nyujtsa be. Munkadij fejében neki e‹ alkalommal 11 frtot fizetett, de habár a szerződés el is készittetett, a nevezett ügyvéd az ingatlanok tulajdonjogát most sem kebeleztette panaszló nevére, miért is az adás-vevési szerződés kiadására és a neki adott 11 frt visszafizetésére kéri a nevezett ügyvédet kötelezni.

A panaszjegyzőkönyvet a nevezett törvényszék elnöksége 2456/884. sz. alatt a kir. törvényszékhez küldte, mely hatóság 219/885. sz. alatt „miután a panasz az ügyvédi kötelesség elmulasztására irányoztatik és ekként annak elbirálása az ügyvédi kamara hatásköréhez tartozik“ a panaszjegyzőkönyvet az ügyvédi kamarához küldte.

A nevezett kamara, tekintettel arra, hogy „panaszos kérelme egyedül a panaszlott ügyvédnél levő szerződésre és az

Egyéb polgári ügyek.
Ügyvéd elleni panasz.

adott előleg kiadására irányul s csak mellesleg, mint az okmány-visszakövetelés indokát emliti azt, hogy panaszlott a megbizást nem teljesitette" a kir. törvényszéket tartja illetékesnek ezen ügyben eljárni (1874 : XXXIV. t.-cz. 44., 46. §§-ai).

A kir. ministerium a hatásköri összeütközés esetét 1885. évi február hó 27. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Az érintett ügyben a további intézkedések a kir. törvényszék hatáskörébe tartoznak;

mert a pécsi kir. törvényszék elnökségénél 1884. évi deczember hó 30-án felvett jegyzőkönyv szerint M. M. Sz. N. ügyvédtől, kit a M. J.-tól vásárolt ingatlanra vonatkozó adás-vevési szerződés elkészitésével és a tulajdonjog bekeblezéséhez szükséges intézkedések teljesitésével bizott meg, azt követeli, hogy az a már elkészitett adás-vevési szerződést és a neki előlegül adott 11 frtot adja vissza;

mert ezen követelés az 1874 : XXXIV. t.-cz. 44., illetve 46. §-ában leli jogalapját, a mennyiben az döntendő el: tartozik-e az adás-vevési szerződést a nevezett ügyvéd visszaadni s az előlegről számot adni; és mert az idézett t.-cz. 66. §-a szerint a föntebb emlitett törvényszakaszokban foglalt kötelességszegések miatt az eljárás a kir. törvényszék hatásköréhez tartozik, melynek módjában áll eljárásának befejezte után az iratokat az illetékes ügyvédi kamarával közölni, ha a kötelességszegés egyuttal vétség ismérveit tartalmazza.

161.

Gyámolt pénzének őrzése.

Gyámság alatt állott egyénnek az árvapénztárban kezelt pénzét a gyámság alól felszabadulása után a gyámhatóság megkeresésére a biróság akkor is köteles birói letétül elfogadni, ha a felszabadulásra vonatkozó határozatot a volt gyámoltnak távolléte miatt nem lehetett kézbesiteni.

Távollevő gondnokság alá helyezésének szorgalmazására a biróság nincs hivatva.

(1894. junius 10.)

A kir. ministerium A. K. József gyámpénztárilag kezelt 6 frt készpénzének birói letétbe helyezése körül az árvaszék és a k—i kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközés kérdésében az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott:

A szóban forgó 6 frtot a k—i járásbiróság birói letétül elfogadni tartozik.

Indokok: L—i illetőségü K. József javára kiskorusága idejében a gyámpénztárba 6 frt készpénz folyt be. Ezt az

összeget, miután K. József nagykoruságát elérte, a vármegye árvaszéke a nevezettnek a gyámhatóság alóli felszabadadulása tárgyában 1892. évi 7915. sz. a. hozott határozatával együtt megküldte kézbesités végett az illetékes szolgabirói hivatalnak, a kézbesités azonban eszközölhető nem volt, mert K. József Amerikába ismeretlen helyre távozott. A vármegye árvaszéke erre a szóban forgó készpénzt birói kézbe kivánta letenni, de a k—i járásbiróság az emlitett összeget birói letétül el nem fogadta. Az e tényállás szerint felmerült hatásköri összeütközés kérdése a fenti értelemben volt elintézendő, mert az 1877. évi XX. t.-cz. 286. §-a értelmében a gyámoltak pénzei csak a felettük gyakorolt gyámhatóság tartama alatt kezelhetők az árvapénztárak által, és ha a gyámhatóság alóli felszabadulásra vonatkozó határozat az illetőnek, mint a jelen esetben, nem kézbesithető, tartozik az illető árvaszék ugyanazon törvényszakasz értelmében a pénzt birói kézbe letenni. Az a körülmény, hogy K. József ismeretlen helyen van, az 1877. évi XX. t.-cz. 286. §-ában foglalt idézett rendelkezések alkalmazását nem gátolja, mert K. József az 1877. XX. t.-cz. 28. §-ának *d*) pontja alapján ez idő szerint még gondnokság alá helyezve nincsen, tehát gyámhatóság alatt nem áll és mert a biróságnak nem feladata a távollevők gondnokság alá helyezését szorgalmazni, hanem e tekintetben az 1877. évi XX. t.-cz. 32. §-a irányadó.

Egyéb polgári ügyek. *Gyámolt pénzének őrzése.*

162.

Magánkötvény őrzése birói hatáskörbe tartozik. A gyámhatósági rendelkezés körében a magán adóslevelek is pénzértéknek tekintendők.

(1900. évi október 4. 1900. évi 60.410. I. M. sz.)

Magánkötvény őrzése.

A kir. ministerium K. István, K. Anna és K. Mária javára kiállitott és gyámpénztárban kezelt magánkötvény őrzése tekintetében a nagymartoni kir. járásbiróság és Sopron vármegye árvaszéke között felmerült hatásköri összeütközés kérdését az 1900. évi október hó 4. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján a következőkép határozott:

A szóban forgó kötvény őrzése a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K.-né P. Mária arról a 93 frt 43½ krról, a melylyel gyermekeinek: K. Annának, K. Máriának és K. Istvánnak apai örökrészük fejében adósa volt, 1849. évi deczember hó 12-én kötelezvényt állitott ki s e kötelezvény alapján Sopron vármegyénél történt betáblázás utján a zálogjog 1852. évi deczember 30-iki elsőbbséggel K-né P. Máriának az ottovai 69. számu telekjegyzőkönyvben A. I. a. felvett ingatlan vagyonára a megnevezett hitelezők javára bekebeleztetett.

Egyéb polgári ügyek. *Magánkötvény őrzése.*

K.-né P. Mária 1866. évi április hó 22-én elhalt; kizárólagos örökösei: fentnevezett gyermekei osztályos egyezségre léptek, a mely szerint a két nőtestvér: F. Jánosné K. Anna és K. Mária később férjezett W. Józsefné apai s anyai ingatlan örökségüket 100—100 forint ellenében fitestvérüknek: K. Istvánnak átengedték; ennek alapján a soproni kir. törvényszék 1879. évi szeptember 6-án 8.769/79. sz. a. kelt végzésével a tulajdonjognak az ottovai 69. sz. telekjegyzőkönybeli ingatlanon K. István javára leendő bekebelezését elrendelte.

1879. évi április 17-én K. István is elhalt; hagyatéka, ezek között az ottovai 69. számu telekjegyzőkönyvbeli ingatlan fele részben özvegyének St. Francziskának, másik fele részben pedig gyermekeinek: K. István, Mária, József, Anna, Mátyás és Jánosnak adatott át a nagymartoni kir. járásbiróságnak 1880. évi deczember hó 20-án 1.820/80. számu végzésével, melynek alapján a soproni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1882. évi junius hó 21-én 2.855/81. számu végzésével a tulajdonjog bekebelezése is elrendeltetett.

A bekebelezett 93 frt 43½ kros követelés, illetőleg annak K. Istvánt illetett része a K. István utáni hagyatéki eljárásnak nem volt a tárgya.

Az erre vonatkozó adóslevelet a gyámpénztárnok jelentése alapján 1896. évi deczember hó 18-án 19.398/96. sz. végzésével Sopronmegye árvaszéke az 1877: XX. t.-cz. 286. §-ának rendelkezéseire tekintettel a nagymartoni kir. járásbirósághoz tette át, minthogy az adóslevél tulajdonosainak lakhelye nem volt kipuhatolható s azt mint nem gyámhatóság alatt állók tulajdonát a gyámpénztár nem őrizheti.

A nagymartoni kir. járásbiróság az adóslevelet az árvaszékhez visszaküldötte, 1897. évi január hó 24-én 266/97. sz. végzésével azért, mert „okmányok őrzése, végrendeletek kivételével, esetleg azoknak letétbe vétele és tétele nem tartozik a kir. járásbiróság hatásköréhez, az árvaszék ujabbi megkeresésére 1897. évi szeptember hó 7-én 2.821/97. sz. a. kelt végzésével pedig azért, mert az adatokból az, hogy az örökösödési eljárás az 1894: XVI. t.-cz. 2. vagy 4. §-ai alapján hivatalból inditandó-e meg, el nem birálható, különben pedig az oly okmányok átvétele, őrzése, esetleg letétbe helyezése, melyek iránt az azokat kezelt hatóság évtizedeken át nem intézkedett, nem tartozik a kir. járásbiróság hatásköréhez."

Ezek után az árvaszék az adóslevéllel és zálogjogi bekebelezéssel biztositott követelés fennállását és a hitelezők tartózkodási helyét nyomozta. Ez eljárás folyamán K. István özvegye: St. Franczisk azt állitotta, hogy K. István a követelésnek két nővérét illető részére nézve velük kiegyezett és őket kielégitette, K. Mária W. Józsefné wörthi lakos azonban azt jelentette ki, hogy őt K. István a kérdéses követelésből őt illető részre nézve nem elégitette ki s ezért törlési engedélyt adni nem hajlandó. A harmadik testvér: K. Anna

F. Jánosné K. Mária nyilatkozata szerint Neunkirchenben (Ausztriában) 25 évvel ezelőtt elhalt, gyermekei férjnél vannak. **Egyéb polgári ügyek.** *Magánkötvény őrzése.*

E tényállás szerint hatásköri összeütközés esete merült fel a nagymartoni kir. járásbiróság és Sopron vármegye árvaszéke között abban a kérdésben, hogy a szóban lévő adóslevelet melyik hatóság őrizze.

Nincs megállható alapja a kir. járásbiróság azon indokolásának, a mely szerint okmányok őrzése s igy letétbe vétele nem tartozik a kir. járásbiróság hatásköréhez, mert a birói letétek kezelése tárgyában 39.425/81. I. M. E. sz. a. kibocsátott szabályrendelet 2. §-ának világos rendelkezése szerint magán adóslevelek is birói letét gyanánt szolgálhatnak és igy azoknak birósági őrzése kizárva nincsen.

Az 1877: XX. t.-cz. 286. §-a szerint pedig gyámoltak pénzei s pénzértékei csak a felettük gyakorolt gyámhatóság tartama alatt kezelhetők a gyámpénztár által; a törvényhely értelmében járt el tehát a gyámhatóság akkor, a mikor az adóslevelet birói kézbe letette s a biróság azt birói letétül elfogadni tartozott, mert a kötvény alapján jogosult hitelezők nagykoruak és mert a kötvényhez, illetőleg a követeléshez való jogosultság, annálfogva, hogy K. Mária W. Józsefné ahhoz való igényét a törlési engedély adásának megtagadásával fentartotta, vitássá is vált és igy a birói kézbe való letételnek a 286. §-ban meghatározott esete fenforog.

Az iránt sem lehet kétség, hogy a magánkötvények pénzértéknek tekintendők és igy az idézett t.-cz. 286. §-ának rendelkezése azokra is alkalmazandó. Az 1877: XX. t.-cz.-nek a gyámhatósági pénzkezelést szabályozó IX. fejezetében előforduló 294. §. ugyanis a 272. §. értelmében természetben megtartható kötvények kezelésének módjáról inézkedik, a 272. §. pedig a magánkötvények természetben megtarthatásáról szól; következésképen törvényes alapja van annak az állandó gyakorlatnak, a mely a gyámhatósági rendelkezés körében a magánadósleveleket is pénzértéknek tekinti.

A kir. járásbiróság indokolásában felemlitett az a körülmény végül, hogy az árvaszék a szóban lévő kötvény iránt évtizedeken át nem intézkedett, a kir. járásbiróság hatáskörére semmi befolyással sincsen.

A kérdéses kötvény megőrzését ezek szerint a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozónak kellett kimondani.

163.

Egyes esetekben nem követelt és igy felszaporodott hidvámdijnak egy összegben utólag megfizetése iránt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. *Hidvámdij megfizetése.*

(1897. márczius 31. 1897. évi 19.088. I. M. sz.)

Egyéb polgári ügyek.

Hidvámdij megfizetése.

A kir. ministerium S. Mór szegzárdi lakos felperesnek, K. Rókus mözsi lakos alperes elleni 40 frt 32 kr. vámdij iránti perében, a szegzárdi királyi járásbiróság és Tolna vármegye központi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1897. évi márczius hó 31. napján tartott tanácsában az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Felperes, mint a szegzárdi vámhidnak volt bérlője, alperes ellen 40 frt 32 kr. vámdij megfizetése iránt a szegzárdi királyi járásbiróságnál, mint a kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróságnál keresetet inditott.

A nevezett járásbiróság 1894. évi aug. 13-án 150.kp. sz. a. hozott végzésével illetékességét leszállitotta; mert az ügyben eljárni az 1890. évi I. t.-cz. 102. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Erre felperes keresetét Tolna vármegye központi járásának főszolgabirájánál adta be, abban azt adván elő, hogy alperes az 1890. évi szeptember hó 1-étől 1892. évi deczember hó 31-ig terjedő időben, vagyis 28 hónapon keresztül a szegzárdi vámhidon havonként 6-szor, összesen tehát 168-szor kocsival közlekedett, és mindannyiszor a 24 krt tevő vámdijjal, vagyis összesen 40 frt 32 krral adósa maradt.

A nevezett főszolgabiró 573/95. sz. a. hozott határozatával illetékességét szintén leszállitotta; Tolna vármegye alispánja 13.473/96. sz. a. hozott határozatával a közigazgatási hatáskört megállapitotta és póttárgyalást rendelt; a kereskedelemügyi m. kir. minister ur pedig 67.948/96. sz. a. hozott határozatával a főszolgabirói határozatot hagyta helyben azon okból, mert felperesnek a tárgyalás során tett nyilatkozatával igazoltatik, hogy alperes a vámfizetést nem tagadta meg, hanem felperes az által, hogy alperestől a vámdijak lefizetését nem követelte, részére hitelt nyitott, a vámtárgy használatáról jegyzéket vezetett, s az e czimen felszaporodott 40 frt 32 krnyi adósság törlesztését követeli; mert továbbá — habár a vámszedés körül felmerült panaszok feletti határozat az 1890. évi I. t.-cz. 102. §-a szerint a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik — azzal, hogy felperes az alperes részére hitelt nyitott, a kérdés a magánjog terére vitetett át; a hitelező és adós közt keletkezett jogviszonyból származó követelés elbirálása már a biróság hatáskörébe tartozik.

Ezek szerint a jelen ügyben biróság és közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

Az 1890. évi I. t.-cz. 102. §-a értelmében a vámdijszedésből felmerülő panaszok elintézése minden kivétel nélkül a közigazgatási hatóságok hatáskörébe van utalva

Azon körülmény, hogy felperes alperestől a vámdijakat minden egyes esetben nem követelte, hanem az 1890. évi

szeptember hó 1-től 1892. évi deczember hó 31-ig terjedő időben felmerült vámdijakat utólag és egyszerre követeli, követelésének jogczimét és jogi természetét meg nem változtatta, és pedig a jelen esetben annyival kevésbbé, mert a vámdijaknak nem követelése nem a felperes és alperes között létrejött valamely külön megállapodás alapján, hanem azon okból történt, mert a mözsi lakosok azt vitatták, hogy ők a szegzárdi vámhidon vámdijmentességet élveznek; és mert felperes addig, mig ezen kérdés a mözsi lakosok hátrányára a folyamatban volt közigazgatási eljárás útján eldöntve nem lett, vámdijszedési jogát alperes, mint mözsi lakos ellen nem is érvényesithette. **Egyéb polgári ügyek.** *Hidvámdij megfizetése.*

A felhozottak alapján a jelen ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

164.

Mások helyett előlegezett tagositási költségrészletek visszatéritése iránt inditott ügyben az erdélyi részek területén birói útra tartozik az eljárás. *Előlegezett tagositási költségrészletek visszatéritése.*

(1894. márczius 11. 1894. évi 6335. I. M.)

A kir. ministerium Sch. János és K. Mihály szépnyiri lakosoknak S. Mihály és társai szépnyiri lakosok ellen, s ugyancsak Sch. János és K. Mihálynak, Sch. Mihály és társai szépnyiri lakosok ellen, helyettük előlegezett tagositási költségrészletek visszatéritése iránt inditott ügyeiben egyfelől a beszterczei kir. járásbiróság, mint kisebb polgári peres ügyekben eljáró biróság, illetőleg Sch. Mihályra vonatkozólag a beszterczei kir törvényszék mint felebbviteli biróság és másfelől Becstercze-Naszód vármegye alispánja közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1894. évi márczius hó 11. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

az emlitett ügyek birói útra tartoznak.

Indokok: Sch. János és K. Mihály szépnyiri lakosok annak megkönnyitése végett, hogy a szépnyiri tagositási ügy a felek egyetértő elállása alapján beszüntethető legyen, állitásuk szerint a fölmerült költségek fedezésére 711 frt 42 krt fizettek utólagos megtérités reményében.

A kir. törvényszék a tagositási eljárást a felek egyetértő elállása alapján akkor be is szüntette, a községi előljáróság pedig az emlitett előleget az érdekeltektől földadójuk arányában az előlegezők javára nagyrészt beszedte, de a községi birtokosok közül többen nem voltak hajlandók fizetni.

A lépések, melyeket Sch. János és K. Mihály ez ügyben kisebb polgári peres eljárás útján, majd közigazgatási úton tettek, nem vezettek eredményre, mert a beszterczei kir. járásbiróság 1891. évi 973. és 1066. kp. számu végzésé-

Egyéb polgári ügyek.

Előlegezett tagositási költségrészletek visszatéritése.

vel, illetőleg a beszterczei kir. törvényszék az 1066/1891. számu végzés ellen közbevetett semmiségi panaszt elutasitó 1891. évi szeptember 26-án 4480. szám alatt hozott végzésével a szóban forgó követelések érvényesitését a közigazgatási hatóság elé, a közigazgatási hatóság pedig, jelesül Beszterczе-Naszód vármegye alispánja, a ki a jaádi járás főszolgabirájának 1892. évi 4980. számu határozatát 1892. évi 11.850. szám alatt helybenhagyta, az emlitett ügyeket a biróság elé utalta.

Minthogy figyelemmel az 1880. évi 3149. I. M. E. szám alatt közölt pénzügyministeri utasitásra (R. T. 1268. l.), melyet az 1880. évi 2364. I. M. E. számu (R. T. 568. l.) utasitás helyébe lépett 1893. évi 356. I. M. számu (R. T. 160. l.) eljárási utasitás érintetlenül hagyott, a tagositási költségjárulékok a kötelezett felektől a közadók módjára csak a birtokrendézési alap javára hajthatók be, nem pedig harmadik személyek javára is;

minthogy továbbá Sch. János és K. Mihály szépnyiri lakosoknak a mások helyett teljesitett fizetés jogczimére alapitott kérdéses követelése magánjogi természettel bir s ezen mit sem változtat az a körülmény, hogy a kifizetett költség tagositási ügyben merült fel s a czél, melynek elérése végett Sch. János és K. Mihály mások helyett állitásuk szerint fizetést teljesitettek, a tagositási eljárásnak megszüntetése volt;

minthogy végül az általános magánjogi szabályok szerint megitélendő követelések érvényesitése birói útra tartozik:

ennélfogva a jelen ügyekben a birói hatáskört kellett megállapitani.

165.

Körállatorvos dija.

Ha a hatósági körállatorvos nem hatósági kirendelés, hanem a vásártartásra jogosult fél megbizása alapján jár el a vásár alkalmával, nem hatósági működést, hanem magánállatorvosi gyakorlatot teljesit, mihez képest az ennek alapjául szolgáló megbizás a felek között magánjogi viszonyt létesitvén, az ebből származó követelés megbirálás birói útra tartozik.

(1902. julius. 1. 1902. évi 18791. I. M. sz.)

A kir. ministerium Sz. Károlynak L. Simon elleni 28 korona és jár. iránti ügyéből a csákigorbói kir. járásbiróság és Szolnok-Doboka vármegye csákigorbói járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi julius hó 1. napján az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következő határozatot hozta:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Egyéb polgári ügyek.

Indokok: Sz. Károly csákigorbói körállatorvos a csákigorbói járás főszolgabirájához 1901. évi márczius hó 22-én 2456. sz. a. beadott panaszában azt adta elő, hogy L. Simon vajdaházi lakos, mint vásárjog-tulajdonos, az 1901. évi márczius hó 20-án és 21-én tartott vajdaházi vásáron teljesitett állatorvosi működése után járó 28 korona diját nem fizette ki; kérte a panaszoltnak ebben az összegben marasztalását.

Körállatorvos dija.

A főszolgabiró 1901. évi április hó 6-án 3036. sz. a. hozott végzése szerint Sz. Károlyt kérésével elutasitotta, mert a panaszolt őt a vásáron megjelenésre nem hivta fel, más állatorvost hivatott, a kinek diját megfizette.

Sz. Károly ezután, 1901. évi április hó 24-én 1901. Fh. 137/I. sz. a. fizetési meghagyás útján a csákigorbói kir. járásbiróság előtt érvényesitette követelését. A L. Simon ellentmondása következtében keletkezett perben 1901. évi julius hó 3-án Sp. 489/901. sz. a. hozott itéletével a kir. járásbiróság az alperest 28 korona tőkének és a perköltségnek a megfizetésére kötelezte, mert a felperes a vásárra kiszállott és az alperesnek más állatorvosról gondoskodni felesleges volt.

E szerint a csákigorbói kir. járásbiróság és Szolnok-Doboka vármegye csákigorbói járásának főszolgabirája között hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek elintézését L. Simon a főszolgabiróhoz 1901. évi augusztus hó 22-én 7013. sz. a. beadott kérvényében kérelmezte.

Az eljárásra nézve a birói hatáskört kellett megállapitani.

Az 1888 : VII. t.-cz. 11. §-a és a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister részéről az állategészségügy rendezéséről szóló 1888. évi VII. törvényczikk végrehajtása tárgyában 1888. évi október hó 15-én 40000. sz. a. kibocsátott rendelet 33. §-a szerint az állatorvosokról a vásárjog tulajdonosa, illetve bérlője tartozik gondoskodni és a törvény 130. §-ának *f)* pontja, valamint az idézett rendelet 33. §-a szerint hatósági kirendelésnek, illetőleg hatósági orvos közreműködésének csak akkor van helye, ha a vásártartásra jogosultak másként nem rendelkeznek.

Következik ebből az, hogy ha a hatósági körállatorvos nem a hatóság kirendelése következtében, hanem a fél megbizása alapján jár el, nem hatósági működést, hanem magán állatorvosi gyakorlatot teljesit és az ennek alapjául szolgáló megbizás a felek között magánjogi viszonyt létesit, a melynek begbirálása birói útra tartozik.

Egyéb polgári ügyek.
Körállatorvos dija.

Minthogy pedig ebben az esetben Sz. Károly kereseti követelése L. Simonnak vitatott megbizásán és nem hatósági kirendelésen alapszik,

minthogy továbbá a kifejtettek szerint felperesnek hatósági orvosi állása eljárásának magánjogi szerződésen alapuló jellegén nem változtat;

ennélfogva a felek között magánjogi szerződés teljesitése lévén vitás, az ügy megbirálását a biróság hatáskörébe kellett utasitani.

MÁSODIK RÉSZ.

A közigazgatási biróság és a közigazgatási hatóság között felmerült hatásköri összeütközési esetek.

1. Községi ügyek.

(1896. évi XXVI. törvényczikk 22—37. §§.)

166.

Községi segédjegyző törvényes minősitésének kérdésében hozott törvényhatósági bizottsági határozat felülvizsgálata akkor is a közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik, ha a törvényhatósági bizottság a községi választás tárgyában nem felebbezés következtében, hanem hivatalból határozott.

Községi ügyek. *28. §. Községi segédjegyző választása.*

(1900. augusztus 19. 1900. évi 43.179. I. M. sz.; 1900. évi 69621/IV. B. M. sz.)

A kir. ministerium B. K. v—i segédjegyző megválasztásának Temes vármegye törvényhatósági bizottsága által hivatalból történt megsemmisitése tárgyában hozott határozat felülvizsgálatának kérdésében a kir. közigazgatási biróság és a kir. belügyminister között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1900. évi augusztus hó 19. napján tartott tanácsában az 1896. évi XXVI. t.-cz. 159. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ennek az ügynek az elintézése a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. K.-t V. község képviselőtestülete 1898. évi október hó 29-én községi segédjegyzőnek választotta meg.

Temes vármegye közigazgatási bizottságának kezdeményezésére Temes vármegye törvényhatósági bizottsága B. K. megválasztatását az 1899. évi október hó 13-án és folytatólag tartott közgyülésében 1335. kgy/55951/1899. jk. sz. a. hozott határozatával hivatalból megsemmisitette azért, mert B. K.-t a szegedi kir. törvényszék 1897. évi április hó 5-én 854/bf. sz. a. kelt és jogerőre emelkedett itéletével magánokirathamisitás büntette miatt hat havi börtönbüntetésre itélte,

Községi ügyek.
28. §.
Községi segédjegyző választása.

az 1883. évi I. t.-cz. 1. §-a értelmében pedig köztisztviselő és az 1886. évi XXII. t.-cz. 75., 40., 37., 34. §§-ai értelmében községi elüljáró nem lehet az, a ki nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatt jogerejüleg elitélve volt.

E határozat ellen B. K. a kir. közigazgatási birósághoz felebbezett, e biróság azonban az 1899. évi deczember hó 28. napján 2916/k. 1899. sz. a. hozott végzésével hatáskörét nem állapitotta meg és a panaszt visszautasitotta, indokolván végzését azzal, hogy az 1896. évi XXVI. t.-cz. 28. §-a szerint közigazgatási birósági eljárásnak a törvényhatósági bizottságnak csak azon határozata ellen van helye, a melylyel az ott felsorolt személyek választásában követett eljárás ellen emelt felebbezéseket eldönti; a panaszolt határozat azonban nem ily felebbezést döntött el, hanem a választást hivatalból semmisitette meg.

E határozattal szemben a m. kir. belügyminister sem állapitotta meg — az 1900. évi márczius hó 28-án 23613/IV. a. sz. a. kelt átirata szerint — hatáskörét, mert abban a felfogásban van, hogy a községi segédjegyzőnek törvényes minősitése körül felmerült vitás ügyek elbirálását az 1886: XXVI. t.-cz. 28. §-a kifejezetten a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe utalja.

E szerint a közigazgatási biróság és a kir. belügyminister között hatásköri összeütközés támadt.

Ebben az ügyben az eljárást a közigazgatási biróság hatáskörébe kellett utalni.

Az 1896: évi XXVI. t.-cz. 28. §-a értelmezésének sulypontja nem abban van, hogy a törvényhatósági bizottság a községi választás tárgyában felebbezés következtében vagy hivatalból határozott-e, hanem abban, hogy a határozat a közigazgatási biróság hatáskörébe utasitott tárgyra és kérdésre vonatkozik-e, aminthogy a közigazgatási biróság sem a törvényhatósági bizottsághoz intézett felebbezést birálja felül, hanem a törvényhatósági bizottságnak azt a határozatát, a melynek a tárgya az alkalmazott törvényes minősitésének a kérdése.

Semmi elfogadható indoka sincs az idézett törvényszakasz olyan értelmezésének, a mely szerint a törvényhatóság határozatával okozott sérelemnek orvoslása ne a határozat tárgyánál fogva tartozzék a közigazgatási biróság, vagy a közigazgatási hatóság hatáskörébe, hanem azon megkülönböztetés szerint, hogy a határozat felebbezés vagy hivatalból való eljárás folyománya-e.

Sőt a törvény ilyen értelmezését már azért is kizártnak kell tekinteni, mert e mellett bármely ügyet el lehetne vonni, hivatalból való intézkedés utján, a birói jogvédelem oltalma alól és ha ugyanabban a kérdésben az emlitett megkülönböztetés szerint egyszer a közigazgatási biróság, máskor a közigazgatási hatóság határozna végső fokban, ez nemcsak

a jogbiztonságnak a jogegységben rejlő előnyét szüntetné meg, hanem egyenes ellentétben állana az 1896: XXVI. t.-cz. 20. §-ában kifejezésre jutott azzal az alapelvvel is, hogy a közigazgatási biróság hatáskörébe utalt ügyekből keletkező vitás kérdésekben a ministerek egyáltalában nem intézkedhetnek. **Községi ügyek.** *28. §.*

167.

Ha az a kérdés, hogy valamely puszta önálló jellegű puszta-e, nem önállóan, hanem azzal a kérdéssel kapcsolatban tárgya a vitának, hogy az ezen önállónak vitatott puszta után fizetett egyenes állami adónak csak fele része alapján legyen-e a községi pótadó kivethető: akkor annak a kérdésnek, mint a biróság hatáskörébe tartozó főkérdéssel elválaszthatatlan kapcsolatban álló előkérdésnek az eldöntése szintén a közigazgatási biróság elé tartozik. *33., 17. §§. Pusztának önálló pusztai jellege. Főkérdés és előkérdés.*

(1900. deczember 5. 1900. évi 69.061. I. M. sz. 118.382. IV. a. B. M. sz.)

A kir. ministerium Csöke puszta községi pótadójának megállapitása tárgyában a m. kir. belügyminister és a m. kir. közigazgatási biróság között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1900. évi deczember hó 5. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a s az 1896: XXVI. t.-cz. 159. §-a alapján a következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A kegyes tanitórend magyarországi tartományi főnöke Somogy vármegye alispánjához 1897. évi augusztus hó 30-án 31133. sz. a. beadott kérvényében azt adta elő, hogy a kegyes tanitórend tulajdonában álló s közigazgatásilag Attala községhez csatolt Csöke puszta praedium, a melynek községi adója az egyenes adóknak csak felerésze alapján vethető ki. A mult évtizedekben foganatba ment e törvényi rendelkezés ellenére a község Csöke pusztának összes egyenes adója alapján terhelte meg pár év óta az uradalmat községi adóval. Annak kimondását kérte ez alapon a rendfőnök, hogy Csöke puszta praedium és hogy ennélfogva egyenes adóinak csupán felerésze után terhelhető meg községi adóval, kérte végül a községi költségvetésnek ilyen értelemben kiigazitását.

Somogy vármegye törvényhatósági bizottsága az 1897. évi október hó 11-én folytatva tartott évnegyedes közgyülésében 451/32182. kgy. sz. a. hozott határozatában „Csöke pusztát önálló jellegünek azzal állapitotta meg, hogy ennél

Községi ügyek.
33., 17. §§. Pusztának önálló pusztai jellege. Főkérdés és előkérdés.

községi pótadó tekintetében az 1886 : XXII. t.-cz. 130. §. 5. bekezdésében körülirt kedvezmény alkalmazandó."

A törvényhatósági bizottságnak e határozata ellen Attala község képviselőtestülete 1897. évi november hó 7-én a kir. közigazgatási birósághoz felebbezést adott be ; a közigazgatási biróság azonban a panaszt, mint hatáskörébe nem tartozót az 1897. évi november hó 14-én 1651/kgy. sz. a. hozott végzésével visszautasitotta.

A községi képviselőtestület ezután 1898. évi február hó 24-én a kir. belügyministerhez felebbezett, annak kimondását kérvén, hogy a Csöke pusztai földek nem praedialis jellegüek és igy adójuk egészben veendő a községi adók viselésének alapjául.

A kir. belügyminister hatáskörét szintén nem állapitotta meg, hanem az ügyet 1900. évi márczius hó 14-én a 12807/900. sz. a. illetékes intézkedés végett a közigazgatási birósághoz tette át, és miután a közigazgatási biróság 1900. évi április hó 4-én 641. sz. a. hozott végzésével az ügy érdemének tárgyalása nélkül az áttett iratokat a kir. belügyministerhez visszaküldötte és ez által előbbi határozatához ragaszkodott, az ügynek a felmerült hatásköri összeütközés kérdésének eldöntése czéljából a ministertanács elé terjesztését kérte.

A közigazgatási biróság azért nem tartotta hatáskörébe tartozónak az ügy érdemi tárgyalását, mert: az 1869. évi XXVI. t.-cz. 33. §-ának 1. pontja szerint a törvényhatósági bizottságnak az ellen a határozata ellen emelt panasznak az eldöntése tartozik e biróság hatáskörébe, a melylyel a községi pótadók kivetésének jogalapját és arányát az 1886. XXII. t.-cz. 130. §-a értelmében megállapitja. A biróság hatáskörébe tartozik tehát az olyan panasznak a megbirálása is, a melyet a községhez közigazgatásilag csatolt puszta után fizetett egyenes adók alapján kivetett pótadók megállapitása ellen emeltek. E hatáskör megállapitásának azonban előfeltétele az, hogy az ily pusztának a jellege közigazgatási úton már jogérvényesen eldöntetett. Ebben az esetben azonban épen az az önállóan felvetett kérdés a jogvitának a tárgya, hogy az Attala községhez tartozó Csöke puszta a községnek, illetőleg a község határának kiegészitő része-e, vagy csak közigazgatásilag a községhez csatolt önálló puszta-e? Minthogy pedig ilyen vitás kérdés eldöntése az 1896. évi XXVI. t.-cz. II. részének II. fejezetében a közigazgatási biróság hatáskörébe utalva nincs, e felett ez a biróság a 17. §. értelmében nem is birás-kodhatik.

Igaz ugyan, hogy az 1896. évi XXVI. t.-cz. II. részének II. fejezete kimeritően (taxative) sorolja fel a közigazgatási biróság elé tartozó ügyeket és ezek között nem utasitja kifejezetten a közigazgatási biróság hatáskörébe annak a kérdésnek az eldöntését, hogy valamely puszta külön önálló határokkal bir-e és csak közigazgatásilag van-e a köz-

séghez csatolva, avagy a község határának kiegészitő része-e: ebből azonban csak az következik, hogy ez a kérdés, ha önállóan kerül megitélés alá, nem a közigazgatási biróság elé tartozik, de nem következik az, hogy ez a kérdés a közigazgatási biróság itélkezése alól egyáltalában el lenne vonva, sőt az 1896. évi XXVI. t.-cz. 17. §-ának 2. bek. világosan kimondja, hogy olyan esetekben, a melyekben a közigazgatási birósághoz tartozó vitás kérdéssel más olyan, különben a közigazgatási hatóságok hatásköréhez tartozó kérdés kapcsolatos, a melynek előzetes vagy együttes megbirálása nélkül a biróság elé tartozó főkérdés el nem dönthető, az előbbi felett is a közigazgatási biróság határoz.

Községi ügyek. *33., 17. §§. Pusztának önálló pusztai jellege. Főkérdés és előkérdés.*

Már pedig ebben az esetben a kegyes tanitórend magyarországi tartományi főnöke nemcsak azt kérelmezte, hogy Csöke önálló pusztának s mint ilyen, Attala községhez közigazgatásilag csatoltnak mondassék ki, hanem azt is, hogy az ezen önálló puszta után fizetett egyenes adónak csak felerésze alapján legyen a községi pótadó kivethető; az a kérdés tehát, hogy Csöke puszta önálló jellegü pusztai birtok-e, nem önállóan vitetett Attala község képviselőtestülete által a közigazgatási biróság elé, hanem csak e biróság hatáskörébe tartozó annak a főkérdésnek elválaszthatatlan előkérdéseképen, hogy a községi pótadó kivetése az 1886: XXII. t.-cz. 130. §-ának megfelelően történt-e. A törvényhatósági bizottság, mint főkérdésben, ebben a kérdésben határozott, mert habár határozatában Csöke puszta önálló jellegét meg is állapitotta, e megállapitás csak indoka az eléje vitt ama főkérdés eldöntésének, hogy e puszta községi pótadójára az 1886: XXII. t.-cz. 130. §-ának ötödik bekezdésében körülirt kedvezmény alkalmazandó.

Az a körülmény, hogy a puszta a község határának kiegészitő része-e, vagy önálló határokkal biró külön terület, a községi pótadók kivetésének a jogalapjával elválaszthatatlan kapcsolatban áll, mert az 1886. évi XXII. t.-cz. 130. §-a, melyre az 1896. évi XXVI. t.-cz. 33. §-ának 1. pontja hivatkozik, a most jelzett körülményt a puszta községi pótadójának kivetésére nézve döntő befolyásunak ismeri el, a 33. §. 1. pontja pedig a kivetés jogalapját megállapitó törvényhatósági bizottsági határozat felülbirálását is a közigazgatási biróság elé utalja.

E felfogás helyessége mellett szól az idézett törvényczikk 33. §-ának 2. pontja is, a mely szerint a közigazgatási biróság előtti eljárásnak van helye a törvényhatósági bizottság azon határozata ellen, a melylyel a községhez közigazgatásilag csatolt puszták, illetőleg havasok és a rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdőtestek birtokosai részéről a község belsejében levő útak és egyéb közlekedési eszközök, valamint a dülőútak és a községet vagy határát védő gátak fentartásához való hozzájárulás kötelezettségét, nemét és mér-

Községi ügyek. *33., 17. §§. Pusztának önálló pusztai jellege. Főkérdés és előkérdés.*

tékét eldönti (1886: XXII. t.-cz. 135. §-a). A „hozzájárulás kötelezettsége" és a „kivetés jogalapja" nyilvánvalóan egyértelmü kifejezések, épugy, mint az „arány" és a „mérték" kitételek is, — és valamint a hozzájárulás kötelezettsége, ugy a kivetés jogalapja sem dönthető el a nélkül, hogy a puszta minősége is azzal együttesen, attól elválaszthatatlan előkérdés gyanánt meg ne biráltassék.

Megegyezik ez az álláspont a korábbi gyakorlattal is annyiban, a mennyiben az a kérdés, hogy a községhez közigazgatásilag csatolt puszta a csatolás előtt önállónak volt-e tekintendő, a községi adó kivetésének — azelőtt utolsó fokban a belügyminister által történt — felülbirálása alkalmával szintén megitélés alá került, még pedig a csatolás előtt fennállott állapot mérlegelése alapján ugy, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 20. §-a értelmében történt közigazgatási csatolás tényével a puszta jogi természete nem tekintetett eldöntöttnek, miután az 1886. évi XXII. t.-cz. 20. §-a szerint hozható közigazgatási határozat csak a hova kapcsolás kérdését intézi el, a puszta jogi természetét pedig csak e főkérdésre tekintettel mint előkérdést állapitja meg.

Az előadott okokból azt kellett kimondani, hogy ebben az ügyben az eljárás a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

168.

34., 19. §§. Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában említett közérdekü intézmény fogalma. Székesfővárosi köztisztasági szabályrendelet 24. §-ának alkalmazása. Jog- és törvenyhasonlatosság kizárása.

Az 1896: XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában szem előtt tartott közérdekü intézmény valamely olyan állandó tényleges berendezés, a mely a közérdeknek szolgálatára van hivatva, tehát közigazgatási czélnak eszköze.

A székesfővárosi köztisztasági szabályrendelet 24. §-ában megállapitott utczatisztogatási kötelesség, illetőleg az annak nem teljesitése esetére megállapitott költségmegtérités nem esik az 1896: XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában meghatározott dijak és járulékok fogalma alá és igy az arra vonatkozó vitás kérdés a közigazgatási biróság elé nem tartozik.

(1899. február 8. 1898. évi 8513. I. M. sz. 1898. évi 6282. B. M. sz.)

A kir. ministerium W. R. budapesti lakosnak 2167 frt 50 kr. köztisztasági költség megtéritése iránt folyó ügyében a kir. közigazgatási biróság és a belügyminister között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi február hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, az 1896. évi XXVI. t.-cz. 159. §-a alapján következőképen határozott:

A jelen ügy a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: W. R., mint a budapesti földalatti villamos vasut épitkezési munkálatainak vállalkozója, elmulasztotta a kiásott földet elszállitó szekereiről az utczákon elhullott földanyagot összetakaritani, s ilykép a fuvarosai által elszemetelt utczákat megtisztittatni. Ennek következtében Budapest székesfőváros V. kerületi elöljárósága 1895. junius 6-án 8784. sz. a. kelt határozatával a fővárosi köztisztasági szabályrendelet 24. §-a alapján nevezett vállalkozó terhére megfelelő számu munkaerőt fogadott fel s felhivta őt, hogy a munkaerőknek esedékes illetményeit a kerületi számvevőség által esetről-esetre hetenkint kiállitandó fizetési meghagyások kézhez vételével végrehajtás terhe alatt a kerületi pénztárba fizesse be.

W. R. az V. kerületi elöljáróságnak eme határozatát Budapest székesfőváros polgármesteréhez megfelebbezte, Budapest székesfőváros tanácsa azonban azt 1895. junius 20-án 12970. sz. a. helybenhagyta. W. R. eme határozat ellen a kir. közigazgatási bizottsághoz felebbezéssel élt, ez azonban azt a kir. belügyminister urhoz terjesztvén fel, ez utóbbi 1896. január 14-én 103905/1895. sz. a. kelt határozatával a két alsófoku határozatnak azt a részét, melylyel az elhullatott anyagok eltakaritásával járó költségek megtéritésének kötelezettsége a vállalkozóval szemben általánosságban megállapittatott, helybenhagyta, ellenben e határozatoknak azt a részét, melylyel a vállalkozó által e czimen fizetendő összeg mérve szám szerint megállapittatott, feloldotta azzal az utasitással, hogy az V. kerületi elöljáróság a felebbezőnek meghallgatásával állapitsa meg azt, hogy a kérdéses útvonalak tisztitásának költsége mily mérvben és arányban terheli a felebbező vállalkozót.

Az V. kerületi elöljáróság eme utasitáshoz képest W. R. vállalkozónak jogi képviselőjével megejtett tárgyalás után 1896. junius 26-án 9910. sz. a. határozatával megállapitotta, hogy a kérdéses útvonalaknak a nevezett vállalkozó fuvarosai által okozott beszemetelése folytán felmerült tisztogatási költségek 2167 frt 50 krra rugnak s egyszersmind W. R.-t ezen összeg és annak 1895. évi november 2-tól számitandó 6% kamatai megfizetésére kötelezte. W. R. felebbezésére Budapest székesfőváros tanácsa 1897. február 6-án 24266/1896. sz. a. az V. kerületi elöljáróságnak határozatát helybenhagyta.

W. R. Budapest székesfőváros tanácsának eme határozata ellen panaszszal fordult a kir. közigazgatási birósághoz és ettől azt kérte, hogy ugy a belügyminister urnak 103905/1895. sz. a. hozott határozata, az azt megelőzött alsóbbfoku határozatokkal együtt, valamint az V. kerületi elöljáróságnak 9910/1896. sz. a. és a fővárosi tanácsnak 24266/1896. sz. a. kelt határozatai hatályon kivül helyeztessenek és ő a terhére rótt 2167 frt 50 kr és jár. megfizetése alól felmentessék.

Községi ügyek.
34., 19. §§. Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában emlitett közérdekü intézmény fogalma. Székesfővárosi köztisztasági szabályrendelet 29. §-ának alkalmazása. Jog- és törvényhasonlatosság kizárása.

Községi ügyek.

34., 19. §§. Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában említett közérdekü intézmény fogalma. Székesfővárosi köztisztasági szabályrendelet 24. §-ának alkalmazása. Jog- és törvényhasonlatosság kizárása.

Budapest székesfőváros tanácsa nevében a polgármester, amikor a panaszt a kir. közigazgatási birósághoz felterjesztette, egyszersmind az 1896. évi XXVI. t.-cz. 101. §-a értelmében kifogást emelt a kir. közigazgatási biróság hatásköre ellen.

Ennek folytán a kir. közigazgatási biróság, minekutána 1897. november 10-én 1038. K. sz. a. kelt végzésével panasz érdemleges elbirálását hatáskörébe tartozónak kijelentette, e határozatáról az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. §-a értelmében a további eljárás felfüggesztésével a belügyministert értesitette, aki a hatásköri kifogást továbbra is fentartotta s erről a kir. közigazgatási biróságot a most idézett t.-cz. 131. §-ában előirt 8 nap alatt értesitette. Ekkép ebben az ügyben a kir. közigazgatási biróság és a belügyminister között hatásköri összeütközés esete merült fel.

A kir. közigazgatási biróság hatáskörének megállapitásánál abból indul ki, hogy az 1896: XXVI. t.-cz. 34. §-a szerint a közig. hatóságnak (közig. bizottságnak) azon határozata ellen, melylyel városokban némely közérdekü intézmény létesitése és fentartása szempontjából a szabályrendeletek, illetőleg az engedélyokmányok értelmében egyesektől követelhető járulékok és dijak fizetése tárgyában dönt, a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozó panasznak van helye, s mivel Budapest székesfővárosnak ily közérdekü intézményéről, a köztisztaságról szóló szabályrendelete határozmányokat tartalmaz arra nézve, hogy egyesek bizonyos esetekben kötelesek saját költségükkel hozzájárulni a köztisztaság szükségleteihez s mivel az eljárt közigazgatási hatóságok e szabályrendelet 24. §-ára alapitották határozataikat, melyekkel panaszlót fuvarosai által bemocskolt s általa meg nem tisztitott utczák felseprésével járó költségekben marasztalták, ennélfogva a panaszlótól a köztisztasághoz való hozzájárulása czimén követelhető költség az 1896. évi XXVI. t.-cz. 34. §-ában emlitett járulék fogalma alá esik s a közigazgatási hatóságok határozatai ebben az ügyben megfelelnek a közérdekü intézmény fentartása szempontjának s igy azok a kellékek, melyektől a kir. közigazgatási biróság hatáskörét a most emlitett törvényszakasz függővé teszi, az adott esetben megvannak.

A kir. közigazgatási biróságnak felfogásával szemben ebben az ügyben a további eljárást a közigazgatási hatóságok hatáskörébe kellett utalni a következő okokból:

A köztisztaság, melynek biztositására Budapest székesfővárosa a köztisztaságról szóló szabályrendeletet alkotta, egy közérdeket, illetőleg a közigazgatás szempontjából ez utóbbinak feladatai közé tartozó czélt képez épugy, mint a közegészség, közerkölcsiség, közbiztonság, közmüvelődés.

Ellenben az 1896 : XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában szem előtt tartott közérdekü intézmény valamely olyan állandó

Községi ügyek.

34. §. 2. p., 19. §. Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában emlitett közérdekü intézmény fogalma. Székesfővárosi köztisztasági szabályrendelet 29. §-ának alkalmazása. Jog- és törvényhasonlatosság kizárása.

tényleges berendezés, a mely a közérdeknek szolgálatára van hivatva, tehát a közigazgatási czélnak eszközét képezi. Hogy az itt vázolt megkülönböztetés az 1896 : XXVI. t.-cz. 34. §-a 2. pontjának is megfelel, ezt igazolják egyrészről annak szavai, a melyekben a közérdek és az intézmény mint külön fogalmak szerepelnek, másrészről az ott felsorolt példák is, melyek az itt felállitott értelmében vett és a közérdektől megkülönböztethető intézményeket jelölnek meg.

Igy a vizvezeték, csatornázás, husvágás a közegészségnek, a husvágás gyakorta a közélelmezésnek is, a kövezés, világitás, éjjeli őrség a közbiztonságnak, a szemétfuvarozás a köztisztaságnak szolgálatában álló intézmény. A mi már most a székesfővárosi köztisztasági szabályrendelet 24. §-ában megállapitott szemételhordási kötelezettséget illeti, ez ugyan a köztisztaságnak van hivatva szolgálni, de maga nem intézmény és nem is a szemétfuvarozás intézményének fentartására van rendelve.

Igaz ugyan, hogy a szóban forgó kötelesség teljesitése bizonyos tekintetben a szemétfuvarozási intézménynek javára is szolgál, a mennyiben annak feladatát megkönnyiti, de nem az által, hogy azt fentartja, hanem hogy bizonyos irányban feleslegessé teszi, a mit eléggé igazol az a körülmény, hogy ily és hasonló teljesitmények megállapitása által végeredményében a köztisztaság szemétfuvarozási vagy más intézmény nélkül is megvalósitható volna.

Ehhez járul, hogy az 1896 : XXVI. t.-cz. 34. §-a 2. pontjának kérdéses rendelkezése járulékokról és dijakról szól, melyek alatt az egész pont összefüggése szerint az adókhoz és illetékekhez hasonló természetü szolgáltatások értendők, mig a jelen esetben a panaszos kötelességellenes mulasztásából eredő költség megtéritése forog szóban.

Ezekhez képest a székesfővárosi köztisztasági szabályrendelet 24. §-ában megállapitott kötelesség, illetőleg az annak nem teljesitése esetére megállapitott költségmegtérités nem esik az 1896 : XXVI. t.-cz. 34. §-ának 2. pontjában meghatározott dijak és járulékok fogalma alá és mivel a közigazgatási biróság hatáskörét a törvény kizárólagosan és ugy állapitja meg, hogy azt a jog- és törvényhasonlatosság elvének alkalmazásával nem lehet kiterjeszteni (id. törvény 19. §.), a közigazgatási biróság hatásköre a jelen ügyben megállapitható nem volt, hanem az ügyet, tekintettel arra, hogy az közigazgatási viszonyból ered, a közigazgatási hatóság elé kellett utasitani.

169.

Ha a községi költségvetés szerint iskolai adó van kivetve, nem forog fenn az 1886 : XXII. t.-cz. 126. §-a b) pontjának az az esete, hogy az összes ki-

Községi ügyek.
35. §. 2. p. Községi költségvetés felülvizsgálata.

adások a községi vagyon jövedelméből községi adó nélkül fedeztetnek; következésképen a törvényhatóság a községi költségvetést ebben az esetben részletesen felülvizsgálja s az ez irányu határozat ellen beadott panasz megbirálása a közigazgatási biróság hrtáskörébe nem tartozík.

(1902. évi szeptember 13. 1902. évi 27850. I. M. sz.)

A kir. ministerium B. községnek 1901. évi költségvetése ügyéből a kir. közigazgatási biróság és a kir. belügyminister között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi szeptember hó 13. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1896: XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján a következőkép határozott:

Az eljárás nem tartozik a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Indokok: B. község 1901. évi költségvetését Temes vármegye törvényhatóságához felterjesztvén, a törvényhatósági közgyülés azt 1901. évi január hó 30-án 284/54083. szám alatt hozott határozatával részletesen felülvizsgálta, ujabb kiadási és bevételi tételek felvételét elrendelte, egyes tételeket leszállitott és az ekként módositott költségvetés alapján a községet 5·5% községi adó kivetésére kötelezte.

Ez ellen a határozat ellen a község 1901. évi márczius hó 9-én 1280/kig. 1901. szám alatt a kir. közigazgatási birósághoz panaszszal élt és arra figyelemmel, hogy a költségvetés az 1886: XXII. t.-cz. 123—125. §-aiban foglalt rendelkezéseknek megfelel, ellene panaszt nem emeltek, és a község szükségleteit — az iskolai pótadót nem tekintve — pótadó kivetése nélkül fedezi: a törvényhatósági bizottság határozatának megváltoztatásával a községi képviselőtestület által megállapitott költségvetésnek érvényre emelését kérte.

Temes vármegye alispánja az 1901. évi márczius hó 28-án 12102/II. K. B. szám alatt tett felterjesztő jelentésében a kir. közigazgatási biróság hatásköre ellen kifogást emelt, mert a képviselőtestület által elfogadott költségvetés szerint 10% iskolai pótadó vettetik ki, s igy erre a költségvetésre az 1886: XXII. t.-cz. 126. §-a alkalmazást nem nyerhetvén, az 1896: XXVI. t.-cz. 35. §-ának 2-ik pontjában biztositott panaszjog erre a költségvetésre nem terjed ki.

A kir. közigazgatási biróság azonban az 1901. évi ápr. hó 17-ik napján 945/1901. K. szám alatt hozott végzéssel hatáskörét megállapitotta s az iratokat a további eljárás felfüggesztése mellett a kir. belügyministerhez küldötte át, mert a panasz tárgyát az 1896: XXVI. t.-cz. 35. §-ának 2-ik pontjával a közigazgatási biróság hatáskörébe utalt kérdés képezi s az iskolai adó kivetése a község panaszjogát és a biróság hatáskörét nem érintheti. Ugyanis az 1886: XXII.

t.-cz. 122—130-ik §-aiban foglalt és szerves összefüggést képező rendelkezésekből az állapitható meg, hogy a költségvetésnél mutatkozó hiány fedezésére a 129., 130. § ok alapján kivetett községi adó szolgál és igy a 126. §. *b*) pontjában emlitett községi adó alatt csakis a 129. és 130. §-ok értelmében kivetett községi adó érthető, a község háztartására s igy költségvetésére pedig első sorban az 1886. XXII. t.-cz. rendelkezései, más törvényes szabályok ellenben csak annyiban vehetők figyelembe, a mennyiben a költségvetésre vonatkozólag határozott rendelkezéseket tartalmaznak. Az 1868: XXXVII. t.-cz. 35. és 40. §-a ugyanis csak az iskolai adóra, az 1886: XXII. t.-cz. 130. §-a ellenben csak a községi adóra lévén alkalmazandó, az iskolai adóra az 1886: XXII. t.-cz. 130. §-ában megjelölt kivetési módozatok és kivételek, a községi adóra pedig az 1868: XXXVIII. t.-cz. 36. §-ában foglaltak nem vonatkozhatnak, a miből kitünik egyrészt az, hogy az iskolai adó jogalapjánál, kivetési módjánál, jellegénél és rendeltetésénél fogva sem azonos az 1886: XXII. t.-cz. 130. §-a alapján kivetett községi adóval, kitünik másrészt az, hogy az idézett két törvényczikk nem tartalmaz oly rendelkezést, a melynek alapján megállapitható vagy csak következtethető is volna, hogy kizárólag az iskolai adó kivetése a községi költségvetés mérlegét az 1886: XXII. t.-cz. 126. §-ának *a*) *b*) *c*) pontjaiban felsoroltak szempontjából befolyásolhatná. Miután tehát nem található törvényes jogalap arra, hogy az 1886: XXII. t.-cz. 126. §-ának *b*) pontjában emlitett községi adó fogalmába az iskolaadó bevonható volna: ennélfogva kizárólag az iskolai adó kivetése a községi költségvetésnek a törvényhatósági bizottság által való részletes felülvizsgálására jogot nem ad.

Községi ügyek.
35. §. 2. p. Községi költségvetés felülvizsgálata.

A kir. belügyminister 1902. évi április 22-én 41093/902. szám alatt értesitette a kir. közigazgatási biróságot, hogy a vármegye alispánja által emelt hatásköri kifogást magáévá teszi és az ekkép felmerült hatásköri összeütközés esetében a ministertanács döntését kéri ki.

Az 1886: XXII. t.-cz. 126. §-ának rendelkezése szerint a törvényhatóság a községi költségvetést, ha: *a*) a 123—125. §-okban foglalt feltételeknek megfelel, *b*) az összes kiadások a községi vagyon jövedelmeiből községi adó nélkül fedeztetnek, *c*) és a költségvetés ellen panasz nem emeltetett: egyszerüen tudomásul veszi és attól a jóváhagyást meg nem tagadhatja; ellenkező esetben pedig a költségvetést részletesen felülvizsgálja.

Minthogy az 1896: XXVI. t.-cz. 35. §-ának 2-ik pontja a községi költségvetés jóváhagyását megtagadó vármegyei törvényhatósági bizottsági határozat ellen csak akkor ad a közigazgatási birósághoz intézett panasznak helyet, ha a megtagadás az 1886: XXII. t.-cz. 126. §-ának *a*) *b*) és *c*) pontjai alatt felsorolt feltételek fenforgása ellenére történt,

Községi ügyek.
35. §. 2. p. Községi költségvetés felülvizsgálata.

ennélfogva az a kérdés, hogy a vármegyének a községi költségvetés részletes felülvizsgálatába bocsátkozó határozata ellen beadott panasz megbirálása a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik-e, attól függ, hogy ebben az esetben az 1886: XXII. t.-cz. 126. §-ának feltételei fenforognak-e.

E tekintetben pedig azt kell megállapitani, hogy ebben az esetben az 1886: XXII. t.-cz. 126. §-ának *b*) pontjában emlitett feltétel nem forog fenn, vagyis nem forog fenn az az eset, hogy az összes kiadások a községi vagyon jövedelméből községi adó nélkül fedezhetők, mert a községi költségvetés szerint 10% iskolai adó van kivetve.

A kir. közigazgatási biróságnak azt az érvelését, mely szerint az iskolai adót a 126. §. *b*) pontjának alkalmazásában figyelmen kivül kell hagyni, nem lehet helyesnek elfogadni, mert a törvénynek ez a pontja a községi adó egyes nemei között különbséget nem tesz, sőt kifejezetten azt is kijelenti, hogy a község összes kiadásainak, tehát az iskolaiaknak is a község jövedelméből kell fedeztetniök, mert továbbá ez az érvelés ellenkezik a törvényhozónak azzal a kétségtelen intentiójával, mely szerint a vagyonkezelés felügyeletére hivatott törvényhatóság beavatkozását csak akkor lehessen mellőzni, ha a község lakosait nem adóztatja meg; a lakosok adófizetési kötelezettségére nézve pedig közömbös az, hogy iskolai adó vagy más adó czimén fizetnek-e.

E mellett a felfogás mellett szól az 1886: XXII. t.-cz. 123. §-ának az a rendelkezése is, a mely szerint a költségvetésnek magában kell foglalnia a község minden rendes és rendkivüli kiadásait, különös tekintettel azokra a kiadásokra, a melyeknek fedezésére a községet törvény kötelezi. Minthogy a községi népiskolák terheinek viselésére is törvény: az 1868: XXXVIII. t.-cz. 35. §-a kötelezi a községet, az iskolai kiadások is azok közé tartoznak, a melyeknek a költségvetésbe foglalását a 123. §. különösen megszabja, mihez képest az sem lehet kétséges, hogy az összes kiadások alatt az iskolai kiadásokat és a községi adó alatt az iskolai adót is kell a 126. §. *b*) pontjában is érteni.

Az előadottaknál fogva ki kellett mondani, hogy ebben az ügyben az eljárás nem tartozik a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

2. Törvényhatósági ügyek.

170.

42. §. 2. p., 19. §. Tanácsi választás Budapesten.

Budapest székesfőváros tanácsának választási eljárása ellen a közigazgatási birósághoz intézett panasznak nincs helye.

(1903. január 21. 1903. évi 3113. I. M. sz. 1902. évi 135.252/III. tv. B. M. sz.)

A kir. ministerium a Budapest székesfőváros adószámviteli hivatalánál üresedésben volt tisztviselői állásoknak tanácsi választás útján történt betöltésére nézve H. I. részéről emelt panasz tárgyában a kir. közigazgatási biróság és Budapest székesfőváros tanácsa között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1903. évi január hó 21. napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1896: XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-a alapján vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Törvényhatósági ügyek.
42. §. 2. p., 19. §.
Tanácsi választás Budapesten.
Analogia kizárása.

Ebben az ügyben az eljárás a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

Indokok: Budapest székesfőváros tanácsa 1901. évi jun. hó 5. napján tartott ülésében 5644/eln. sz. a. kelt intézkedésével a székesfőváros adószámviteli hivatalainál üresedésben volt állásokat választás útján betöltötte.

A választás ellen H. I. budapesti gyáros 1901. évi jun. hó 12-én 6058/eln. 1901. sz. a. felebbezést adott be a miatt, mert Sz. J.-t a pályázati hirdetményben előirt szakvizsga nélkül választották meg számtanácsossá, mert számtisztté tettleges állományu katonát választottak meg és mert kijelölő bizottság nem volt; kérte, hogy a törvényhatósági közgyülés a választást semmisitse meg és a tanácsot uj választásra utasitsa.

A tanács 1901. évi junius hó 22-én 6058/eln. 1901. sz. a. hozott határozatával a felebbezést visszautasitotta, mert az önkormányzat körében hozott határozatokat csak olyan magánfelek felebbezhetik, a kiknek az ügy saját ügyük, a kik abban érdekelve vannak és a kikre a határozat sérelmes, ellenben más magánfelek felebbezési joggal nem birnak, ennélfogva H. I. gyáros, a ki a megfelebbezett választásban érdekelve nincs, felebbezéssel élni nem jogositott.

A tanácsnak ez ellen a határozata ellen H. I. 1901. évi julius hó 4-én 6869/eln. sz. a. a kir. közigazgatási birósághoz intézett panaszszal élt, a melyben a választás megsemmisitését kérte.

A székesfőváros tanácsa 1901. évi julius hó 12-én 6869/eln. sz. a. a panaszt felterjesztvén, a kir. közigazgatási biróság hatásköre ellen kifogást emelt, mert nézete szerint a panasz elintézése a közigazgatási hatóságok és nem a közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

A kir. közigazgatási biróság azonban az 1902. évi január hó 15. napján 3211/902. sz. a. hozott végzésével a hatásköri kifogás elvetésével az ügyben hatáskörét megállapitotta s az eljárást felfüggesztve, az iratokat a kir. belügyministerhez tette át:

mert habár az 1896: XXVI. t.-cz. 42. §-ának 2. pontja szerint csak a törvényhatósági bizottságnak választási eljárása ellen van birósági panasznak helye, minthogy azonban a tanács választási eljárása elleni jogorvoslatról sem az

Törvényhatósági ügyek.
42. §. 2. p., 19. §
Tanácsi választás Budapesten.
Analogia kizárása.

1872. évi XXXVI. t.-czikk, sem a fővárosi szabályrendelet nem rendelkezik, minthogy az 1896: XXVI. t.-cz. 42. és 43. §§-ai szerint a törvényhatósági közegek alkalmazását, akár választás, akár kinevezés útján történt az, végső fokban mindig a közigazgatási biróság bírálja meg és igy lehetetlen, hogy a törvényhozásnak szándéka lett volna csakis a tanácsi választás elleni jogorvoslatot kizárni vagy annak megbirálását a közigazgatási hatóságra bizni, minthogy végül az 1872: XXXVI. t.-cz. 3. §-ából és az 1886: XXI. t.-cz. 81. §-ából következtethetőleg az 1872: XXXVI. t.-cz. 110. §-a értelmében a tanács csak a törvényhatósági bizottság helyett és annak nevében gyakorolja a választási jogot: ennélfogva a tanácsi választás a törvényhatósági bizottság választásával egy tekintet alá esvén, az 1896. évi XXVI. t.-cz. 42. §-a értelmében a tanács választási eljárása ellen is birósági panasznak van helye.

Miután a hatásköri kifogást az 1902. évi május hó 31-én 33110/XII. fő. sz. a. kelt átiratában a kir. belügyminister is fentartotta, az ekként támadt hatásköri összeütközési esetet ministertanácsi döntéssel kell elintézni.

Az 1896: XXVI. t.-cz. 42. §-ának 2. pontja csak a törvényhatósági bizottságnak választási eljárása ellen ad a közigazgatási biróság előtti panasznak helyet, a székesfőváros tanácsának választási eljárása ellen tehát ilyen panasznak a törvény értelmében nincs helye. Kétségtelen ez annál a körülménynél fogva is, hogy a 42. §. 2. pontja zárjelben a székesfőváros törvényhatóságának rendezéséről szóló 1872. évi XXXVI. t.-czikknek azokat a §-ait, a melyekben szabályozott választási eljárás ellen birósági panaszt enged, egyenkint felsorolja, ezek között (106., 111. és 112. §§.) azonban a 110. §-t, a mely a tanácsi választást szabályozza, nem emliti.

De még arra az esetre is, ha elismertetik, hogy ugyanazok az indokok, a melyek a birósági védelemnek a törvényhatósági bizottsági választás és a főispáni kinevezés esetére megadását indokolják, a tanácsi választás tekintetében is fennállanak, mégis a közigazgatási biróság hatáskörének ezen az alapon megállapitása nem lenne egyéb, mint a közigazgatási biróság hatáskörének a jog- és törvényhasonlatosság elvének alkalmazása útján való kiterjesztése, a melyet az 1896: XXVI. t.-cz. 19. §-a egyenesen megtilt.

Nem lehet döntő sulyt helyezni a kir. közigazgatási biróságnak arra az érvelésére sem, a mely szerint a tanács a választásban nem saját, hanem átruházott hatáskörben, a törvényhatósági bizottság helyett jár el, mert ennek az érvelésnek az 1872: XXXVI. t.-cz. 106. és 110. §-ának a hatásköröket szétválasztó rendelkezésével szemben nincsen megállható alapja.

Ezekből az okokból ki kellett mondani, hogy ebben az ügyben az eljárás a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

Törvényhatósági ügyek.

171.

Annak a kérdésnek a megbirálása, hogy a törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e már vagy nem és hogy nyugdijazása szolgálatképtelenség okából helyesen történt-e vagy nem, a közigazgatási biróság hatásköréből ki van zárva.

45. §. 1. Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

(1902. szeptember 13. 1902. évi 27.849. I. M. sz.)

A kir. ministerium H. J. P. sz. kir. városi volt tanácsnok nyugdijazási ügyéből a kir. közigazgatási biróság és a kir. belügyminister között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1902. évi szeptember hó 13. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján a következő határozatot hozta:

Az eljárás nem tartozik a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Indokok: H. J. P. sz. kir. városi tanácsnok a törvényhatósági közgyüléshez 1900. évi május hó 19-én 15537. sz. a. érkezett folyamodványában szolgálatképtelensége okából nyugdijazását kérte.

A törvényhatósági bizottságnak 1900. évi szeptember hó 12-én tartott rendkivüli közgyülése 44 szóval 13 ellenében 206/27383. sz. a. hozott határozattal H. J.-t 1900. évi október hó 1-től kezdve a millenniumi kedvezmény beszámitásával betöltött 21 szolgálati évnek és 3600 korona fizetésnek megfelelően 2232 korona évi nyugdijjal nyugdijazta.

A közgyülésnek ez ellen a határozata ellen E. J. törvényhatósági bizottsági tag és 19 társa 1900. évi szeptember hó 27-én 29.280/900. sz. a. magyar kir. közigazgatási birósághoz panaszt adott be és abban a nyugdijazást elrendelő határozatnak megsemmisitését, H. J. ellen a fegyelmi eljárás elrendelését, esetleg a közgyülésnek ujabb határozat hozatalára utasitását kérte, mert a közgyülés hiányos, jogszerütlen bizottsági eljárás és beható orvosi vizsgálat nélkül kiállitott orvosi bizonyitványok alapján mondta ki a tanácsnok szolgálatképtelenségét, holott a szolgálatképtelenség mindenkorisága az orvosi bizonyitványokban nem foglaltatik és mert a szolgálatképtelenség ebben az esetben a nyugdij jogtalan kieszközlésére czélzó álürügy, miután a nyugdijazott tanácsnok egy részvénytársaságnál 5000 korona évi fizetéssel és 1% üzleti jutalékkal javadalmazott állást nyert el.

A kir. belügyminister a kir. közigazgatási birósághoz 1901. évi junius hó 25-én 63269. sz. a. intézett átiratában

Törvényhatósági ügyek.

45. §. 1. Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

kifogást emelt a biróság hatásköre ellen azon az alapon, hogy az 1896. évi XXVI. t.-cz. 45. §-a értelmében a törvényhatósági tisztviselők ellátása és részeltetése (nyugdij, végkielégités, stb.) ügyében tett intézkedések ellen csak annyiban van helye panasznak, a mennyiben az a kérdés válik vitássá, hogy az alkalmazottnak, illetőleg hozzátartozóinak jogos igényük van-e az ellátásra vagy részeltetésre, vagy hogy az alapul vett czimen mekkora összeg illeti meg őket; miután azonban a panaszolt esetben az a vita tárgya, vajjon H. J. szolgálatképes-e vagy nem, illetőleg hogy a szolgálatképtelenség megállapitása iránti eljárás szabályszerü volt-e vagy nem? ezeknek a kérdéseknek az elbirálását pedig az 1896. évi XXVI. t.-cz. a közigazgatási biróság hatáskörébe nem utalta: ennélfogva a panasz tárgyát képező esetben a közigazgatási biróság nem illetékes dönteni.

A kir. közigazgatási biróság azonban az 1901. évi augusztus hó 12-én 1719/1901. k. sz. a. kelt végzésével a panaszolt ügy érdemleges és végleges eldöntését hatáskörébe tartozónak nyilvánitotta, mert a panaszolt esetben az a jogvita tárgya, hogy H. J. a város közönségétől illetményt vagy a tiszti nyugdijalapból, tehát más forrásból, ellátást követelhet-e és a jogvita anyagával az a kérdés, hogy H. J. szolgálatképes-e vagy nem, egészen összefolyik, ha tehát a jogvita anyagának szétválasztásával kimondatnék. hogy H. J. szolgálatképességének vagy szolgálatképtelenségének megállapitása kizárólag igazgatási teendő, akkor a panaszolt esetben maga a jogvita is közigazgatási úton, birói jogvédelem kizárásával nyerne végérvényü eldöntést, más esetben pedig ugyanazon álláspont mellett a közigazgatási biróság hatásköre legfeljebb csak az igényelhető javadalom számszerü összegének megállapitására terjedhetne ki, már pedig az, hogy a törvény minden közigazgatási intézkedéssel szemben, a mely a törvényhatósági alkalmazottnak javadalmi igényét sérti, valóságos jogvédelmet és nem csupán számmüveleti ellenőrzést kivánt biztositani, kitünik a törvény czéljából és azon elvi követelményből, hogy a közigazgatási birói intézménynyel csak a létjogosultságának megfelelő valódi jogvédelem meghonositása egyeztethető össze, de kitünik az 1896: XXVI. t.-cz. 45. §-a 1. pontjának szövegéből is, a mely betü szerint kifejezi, hogy nem csak a közszolgálati járandóságok összegének megállapitása, hanem általában a vitás javadalmi kérdések egész anyagának elbirálása van a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe utalva. De miután általános jogi felfogás szerint is a hivatali állásból szolgálatképtelenség czimén való elbocsátás lényegileg nem tisztán igazgatási hatalmi teendő, hanem pervitás természetü oly kérdés, a mely vagy alakszerü fegyelmi eljárás, vagy más, szintén intézményes biztositékokkal körülvett jogvédelem körébe tartozik, az 1896: XXVI. t.-cz. 45. §. 1. pontja, valamint a 17.

§. alapján a közigazgatási biróság hatásköre állapitandó meg oly esetekben is, a midőn a szolgálatképesség kérdése a panasz tárgyává tett javadalom kérdésével szorosan összefügg. Az 1896: XXVI. t.-cz. alapjául szolgált törvényjavaslat indokolásának az a része, mely annak a kérdésnek eldöntését, hogy beállottak-e a nyugalomba lépés vagy küldés feltételei és időpontja, a birósági hatáskörből kizártnak jelenti ki, csak az állami tisztviselők ellátási ügyére vonatkozik, egyedül tehát abból a körülményből, hogy a törvényhatósági alkalmazottak illetményügyét tárgyazó 45. §. és az állami tisztviselőket érintő 83. §. szövegezése sok azonosságot mutat, a két szakasz egyforma alkalmazásának indokát és szükségességét annál kevésbé lehet következtetni, mert az eredeti törvényjavaslat 51. §-ának 3. pontjában a törvényhatósági tisztviselők végkielégitésével és nyugdijazásával kapcsolatban a hosszas betegség vagy szellemi fogyatkozás miatt munkaképtelenné vált tisztviselőre nézve tett intézkedést is a közigazgatási biróság jogoltalma alá helyezte, elismervén ezzel azt, hogy a közszolgálati kapocs megszünésének birálata elvileg és feltétlenül kizárólagos igazgatási hatalmi kérdés. Habár az, hogy a hivatalvesztésre szóló fegyelmi határozatot a biróság ujabban javadalmi szempontból sem birálhatja felül, kétségtelen, de midőn a biróság a javadalmi kérdésben azt vizsgálja, hogy illetékes fegyelmi hatóság végérvényesen mondta-e ki a hivatalvesztést, akkor csak egyszerü tények megállapitására szoritkozik és ebben az eljárásban a fegyelmi határozat illetéktelen felülbirálását keresni nem lehet, önként értetődvén, hogy szolgálatképtelenségre alapitott nyugdijügyben javadalmi jogvita czimén igénybe vehető birói jogsegély előfeltétele, hogy a szolgálatképtelenség fegyelmi eljárás körén kivül váljék kérdésessé.

Törvényhatósági ügyek. 45. §. 1. Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

A kir. közigazgatási biróság erről a határozatáról a további eljárás felfüggesztésével a hatásköri kifogást emelő kir. belügyministert értesitette, a ki 1902. évi április hó 16-án 143001/III. sz. a a hatásköri összeütközés esetének ministertanácsi eldöntését kérte.

A fenforgó kérdés nem tartozik azok közé a kérdések közé, a melyekben az 1896: XXVI. t.-cz. II. részének II. fejezete értelmében a közigazgatási biróság előtti eljárásnak van helye.

A panaszlók ugyanis azon az alapon kérik a H. J. nyugdijazását elrendelő közigazgatási határozatnak a megsemmisitését, hogy H. J. nem szolgálatképtelen és szolgálatképtelensége hiányos vizsgálat, szabálytalan eljárás és nem beható orvosi vizsgálat alapján kiállitott tiszti főorvosi bizonyitvány nyomán állapittatott meg, ugy, hogy ez a vitatott szolgálatképtelenségre nézve bizonyitékul egyáltalán nem szolgálhat.

Nincs tehát kétség abban a tekintetben, hogy tulajdon-

Törvényhatósági ügyek.

45. §. 1. Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

képen az a kérdés az eldöntésnek a tárgya, hogy H. J. szolgálatképtelenségének megállapitása és ehhez képest nyugdijazása helyesen történt-e. Már pedig annak a kérdésnek a megbirálása, hogy a törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e már vagy nem, az igazgatási hatóságok végérvényes döntése alá tartozik és mint ilyen, az 1896: XXVI. t.-cz. 45. §-ának 1. pontja alapján a közigazgatási biróság hatáskörébe uem vonható.

A 45. §. a törvényhatósági tisztviselő nyugdijazásának ügyét nem általánosságban, hanem ennek az ügynek csak egyes kérdéseit, nevezetesen csak annyiban utasitja a közigazgatási biróság hatáskörébe, a mennyiben az a kérdés válik vitássá, hogy az alkalmazottnak jogos igénye van-e az ellátásra, vagy hogy az alapul vett czimen mekkora összeg illeti meg őt, a nyugdijazás ügyében felmerülő többi kérdés és igy a szolgálatképtelenség megállapitásának és ezen az alapon a nyugdijazás elrendelésének a kérdése tehát a birósági hatáskörből ki van zárva.

Azt a felfogást, hogy a 45. §. 1. pontjának tartalma szerint a vitás javadalmi kérdések egész anyagának elbirálása lenne a közigazgatási biróság hatáskörébe utalva, ennek a pontnak a szövege nem csak nem támogatja, hanem annak határozottan ellentmond azzal, hogy csak egyes kimeritően (taxative) megjelölt kérdéseket utal a biróság hatáskörébe, a kimeritő megjelölésnek pedig nem lenne helye akkor, ha a javadalmi kérdés egész anyaga lenne birói hatáskörbe utasitva. Nem alapos itt a közigazgatási biróságnak az az érvelése, mely szerint a törvénynek az előbbiekben kifejtett értelmezése mellett ebben az esetben a jogvita maga is birói védelem kizárásával nyerne végérvényü eldöntést, más esetben pedig a birói hatáskör csak az igényelhető javadalom számszerü összegének megállapitására s a megállapitás számviteli ellenőrzésére terjedhetne ki, mert egyrészről a most szóban levő esetben olyan jogvita, a mely birói döntés tárgya lehetne, nincsen, mert más részről a törvénynek fentebb ismertetett értelme mellett is lehet helye a nyugdijjogosultság kérdésében birói döntésnek, pl. akkor, ha az a kérdés válik vitássá, vajjon betöltötte-e az illető a nyugdijra jogositó szolgálati időt, nyugdijképes állásban volt-e (P. városi nyugdijszab. 1. §.), szolgálata megszakitás nélkül folytonos volt-e, (u. ott 5. §.) stb.

A közigazgatási biróságnak tehát kétségkivül joga van abban a kérdésben határozni, hogy megilleti-e a törvényhatósági tisztviselőt a nyugdijigény, ámde annak, hogy ez a kérdés felmerülhessen, olyan előzményei vannak, a melyeket csak közigazgatási, illetőleg fegyelmi úton lehet eldönteni. Ilyen előzmények azok a tények, a melyek miatt az illető törvényhatósági tisztviselő a törvényhatóság szolgálatából fegyelmi úton vagy nyugdijazás, lemondás következtében

Törvényhatósági ügyek.
45. §. 1.
Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

már közigazgatási úton elbocsáttatik és csakis akkor, ha ilyen tények valósággal fenforognak, nyilhatik meg a közigazgatási biróságra nézve annak az alkalma, hogy a szóbanforgó és megállapitott tények alapján a nyugdijjogosultság tárgyában határozhasson.

Ebből következik, hogy a közigazgatási biróság hatáskörét az 1896: XXVI. t.-cz. 17. §-ához képest azon az alapon sem lehet megállapitani, hogy a nyugdijjogosultságnak, mint a közigazgatási birósághoz tartozó főkérdésnek, a szolgálatképtelenség kérdése olyan előkérdése, melynek előzetes vagy együttes elbirálása nélkül a főkérdés el nem dönthető, mert a nyugdijazás ténye és a nyugdijra való jog nem az előkérdés és a főkérdés, hanem az előzmény és a következmény viszonyában vannak egymással, a melyek mindegyikében a két különböző hatóság egymástól függetlenül külön határozhat és mert ebben az ügyben csak egy kérdés, t. i. a szolgálatképtelenség lévén a panasz és igy a vita tárgya, főkérdésről és előkérdésről nem is lehet szó.

Hogy a törvény vonatkozó rendelkezésének a közigazgatási biróság határozatában vitatott kiterjesztő értelmezése ki van zárva, egyenesen kijelenti azt az 1896: XXVI. t.-cz. alapjául szolgált kormányjavaslat (1893. nov. 21. 1892—1897. képviselőházi irományok XIV. kötet 315. l.) indokolásának ide vonatkozó része, mely szószerint igy szól: „Nehogy az állami tisztviselők . . . ezen jogaik tekintetében védelem nélkül maradjanak: indittatva éreztem magamat, hogy ezúttal a közigazgatási biróságok hatáskörének az állami nyugdijazási ügyekre való kiterjesztését javaslatba hozzam a törvényjavaslatban. Ugyanezen szempont vezérelt a biróság joghatóságának a községi, törvényhatósági és iskolatanitói nyugdijazási ügyekre vonatkozó megállapitásánál is, melyek közül az előbbiek az általános nyugdijtörvény mintájára alkotott szabályrendeletekben, az utóbbiak pedig külön törvényben nyerték meg a kivánatos rendezést.

A törvényjavaslat idevonatkozó rendelkezései szerint nyugdijazási ügyekben a biróság joghatósága csak az igényjogosultság, az ellátás vagy részeltetés összegének megállapitására és a már élvezett ellátásnak ideiglenes felfüggesztésére vagy végleges megvonására terjed ki. Önként értetik, hogy a biróság, midőn jogot nyer arra, hogy az igényjogosultság és a mérték felett döntsön, egyszersmind az azok megállapitásának alapjául szolgáló körülmények, különösen pedig a személyi és tárgyi nyugdijképesség és az ellátásra jogositó szolgálati idő vizsgálására és megállapitására is fel lesz jogositva. Azon kérdés eldöntése ellenben: vajjon beállottak-e a nyugalombalépés vagy küldés feltételei és időpontja, a birósági hatáskörből mindenesetre ki volt zárandó."

Abból a körülményből, hogy az indokolásnak ez a része az állami tisztviselők nyugdijazási ügyeiről szóló ren-

Törvényhatósági ügyek.
45. §. 1. Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

delkezések kapcsán fordul elő, nem lehet helyesen azt következtetni, hogy a közigazgatási biróságra nyugdijazási ügyekben ruházott hatáskört szabatosan körvonalozó ez az álláspontja a törvényjavaslatnak csakis az állami tisztviselőkre vonatkoznék, mert az indokolás ezen a helyen az állami nyugdijazási ügyeken kivül a községi, a törvényhatósági és az iskolatanitói nyugdijazási ügyeket is felemlitvén, világosan kijelenti, hogy a törvényjavaslatnak ide (t. i. a tüzetesen felsorolt összes nyugdijazási ügyekre) vonatkozó rendelkezései szerint nyugdijazási ügyekben, tehát minden megkülönböztetés nélkül általánosságban, vagyis a javaslatban előforduló valamennyi nyugdijazási ügyben határozza meg a biróság hatáskörét, ugy, a mint azt a fent közölt későbbi szövegben szabatosan kifejti, nincs tehát kétség abban a tekintetben, hogy a javaslat a biróságnak az állami tisztviselőkre és a törvényhatósági tisztviselőkre vonatkozó nyugdijazási ügybeli hatásköre között különbséget nem tett.

Ezzel szemben nem lehet sulya a kir. közigazgatási biróság indokolásában emlitett „eredeti törvényjavaslat" 51. §-ának 3. pontjából meritett annak az érvelésnek, hogy ez a javaslat a törvényhatósági tisztviselő részére szélesebb körü jogvédelmet kivánt biztositani, mint az állami tisztviselő részére, mert az előzetes törvényelőkészitő munkálat olyan rendelkezésének, a mely még a törvényhozás elé terjesztett kormányjavaslatba sem ment át, jelentőséget tulajdonitani csak annyiban lehetne, a mennyiben az eredeti rendelkezés kihagyásából következtethető, hogy a törvény szerkesztője az eredetileg tágabban megállapitani kivánt hatáskört utóbb megszoritotta.

Minthogy pedig a törvény 83. §. 2. pontjának rendelkezései a javaslat 62. §. 1. pontjának a nyugdijazási ügyekre vonatkozó rendelkezéseivel — továbbá a törvény 45. §-a 1. pontjának a törvényhatósági tisztviselők nyugdijazási ügyeire vonatkozó rendelkezései a 83. §. 2. pontjában az állami tisztviselőkre megszabott rendelkezésekkel lényegileg megegyeznek: semmi elfogadható alapja sincsen annak a felfogásnak, a mely a közigazgatási biróság hatáskörét — szemben az állami tisztviselőkre fennálló hatáskörrel és szemben az indokolásnak a törvényhatósági tisztviselőkre is vonatkozó határozat kijelentéseivel — a törvényhatósági tisztviselő szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának megbirálására is kiterjeszti.

Az előadottakhoz képest tehát akként kellett a felmerült hatásköri összeütközés esetét eldönteni, hogy ebben az ügyben az eljárás nem tartozik a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

172.

Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem vonható.

Törvényhatóság ügyek. *45. §. 1.* *Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.*

(1902. évi november 5. 1902. évi 30899. I. M. sz.)

A kir. ministerium S. J. volt polgármester nyugdijazásának ügyéből a kir. közigazgatási biróság és a kir. belügyminister között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi november hó 5. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1896: XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-a alapján a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás nem tartozik a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Indokok: S. J. V. törvényhatósági joggal felruházott város polgármestere szolgálatképtelenség okából a nyugdijazása iránti eljárás meginditását kérvén, a város törvényhatósági bizottsága 1901. évi október hó 19-én 178/10154/901. sz. a. kelt határozatával egészségi állapotának orvosi megvizsgálását rendelte el; midőn pedig a vizsgálatra kiküldött orvosok orvosi bizonyitványukat, a melyben S. J.-t központi idegrendszerének izgatottsága miatt a szolgálat teljesitésére mindenkorra alkalmatlannak nyilatkoztatták ki, beadták, a város tanácsa az ügyet szabályszerü tárgyalás és jelentéstétel végett 1901. évi október hó 21-én 10482/901. sz. a. a nyugdijalap-bizottságnak adta ki.

A városi nyugdijalap-bizottság 1901. évi október hó 22-én tartott ülésében 15. ül. 10482/tan. sz. 901. sz. a. „megállapitotta, hogy S. J. polgármestert 26 szolgálati év után 4000 korona törzsfizetésének 72%-a, vagyis évi 2880 korona illeti meg nyugdij fejében, a mely neki 1901. november hó 1-étől kezdve folyósitandó volna".

A törvényhatósági bizottság közgyülése 1901. évi nov. hó 15-én 199/jkvi és 10509., 10511. és 11076. ikt. 901. sz. a. „a nyugdijalap-bizottságnak S. J. nyugdijaztatását kimondó határozatát tudomásul vette".

Ezt a közgyülési határozatot a kir. belügyminister dr. H. A. és társai bizottsági tagok felebbezésére felülvizsgálat alá vevén, 1901. évi deczember hó 30-án 134.534/901. sz. a. kelt rendelete szerint feloldotta és a város közönségét ujabb határozat hozatalára utasitotta, mert egyrészről a szervezési szabályrendelet 32. §-a rendelkezéseinek figyelmen kivül hagyásával a jogügyi bizottság véleményét mellőzték, másrészről pedig az 1886: XXI. t.-cz. 47. §-ának *i)* pontja értelmében a tisztviselők nyugdijazása a közgyülés hatáskörébe tartozik, a közgyülés határozata pedig e részben

Törvényhatósági ügyek.

45. §. 1. Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

érdemleges és határozott rendelkezést nem képez, mert abban a nyugdijalap-bizottságnak a nyugdijaztatást kimondó határozata vétetett tudomásul, holott a nyugdijalap-bizottságnak szóban levő határozata csak azt állapitja meg, hogy S. J. 2880 K nyugdij illeti, s hogy az neki november 1-étől kezdve folyósitandó volna, s igy a törvényhatóságnak ezt tudomásul vevő közgyülési határozata positiv rendelkezést nem tartalmazván, ily alakban érdemleges intézkedést nem képez.

Dr. H. A. az 1901. évi november hó 15-én hozott közgyülési határozatot a kir. közigazgatási birósághoz intézett panaszszal is megtámadta, annak a megsemmisitését és annak a kimondását kérte, hogy S. J. nyugdijigénye a kifogásolt orvosi szakvélemény alapján és a jogügyi bizottság meghallgatása nélkül megállapitható nem volt.

A kir. közigazgatási biróság a panasz következtében tudomást szerezvén arról, hogy a kir. belügyminister a közigazgatási határozatot feloldva, az ügyben határozott és ezzel a saját hatáskörét megállapitotta, a biróság hatáskörét pedig el nem ismerte, első sorban a hatáskör kérdésében határozott és 1902. évi január hó 15-én 40/1902. K. sz. a. hozott végzésével ebben az ügyben hatáskörét megállapitotta, az érdemi elbirálást felfüggesztette s az iratokat az 1896: XXVI. t.-cz. 131. §-ában körülirt további eljárás végett a kir. belügyministerhez áttette a következő indokokból:

„Az 1896: XXVI. t.-cz. 45. §-ának azon rendelkezése alapján, mely szerint a törvényhatósági tisztviselőknek nyugdijügyeiben azon vitás kérdés elbirálása, vajjon az illetőnek jogos igénye van-e ellátásra, a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe van utalva, V. város nyugdijalap-bizottságának a törvényhatósági bizottság részéről tudomásul vett és S. J.-t nyugdijazó határozata elleni panasznak érdemében a kir. közigazgatási biróság illetékes határozni, miből folyólag, ha a közigazgatási hatóságok a határozat hozatalánál a törvény rendelkezéseit figyelmen kivül hagyták, határozatuknak megsemmisitése vagy feloldása is, tekintettel a 20. §-ban foglalt rendelkezésre, nem a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

A midőn tehát a jelen ügyben épen az a kérdés a vita tárgya, hogy S. J.-nál beállottak-e azok a feltételek, a melyek alapján nyugdijaztatását igényelheti, vagyis jogos igénye van-e az ellátásra, a fentebb idézett 45. §. 1. pontjának határozott rendelkezése alapján a kir. közigazgatási biróság hatáskörét meg kellett állapitani."

Ezek szerint a kir. belügyminister és a kir. közigazgatási biróság között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen azt kellett kimondani, hogy ebben az ügyben az eljárás nem tartozik a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe, mert a fenforgó kérdés nem tartozik azok közé a kérdések közé, a melyekben az 1896: XXVI. t.-cz.

Törvényhatósági ügyek.

45. §. 1. Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

II. részének II. fejezete értelmében a közigazgatási biróság előtti eljárásnak van helye.

A panaszló ugyanis azon az alapon kéri a S. J. nyugdijazása tárgyában hozott közgyülési határozatnak a megsemmisitését, hogy S. J. nem szolgálatképtelen és szolgálatképtelenségét szabályellenes eljárás és olyan tartalmu orvosi bizonyitvány alapján mondották ki, a mely a szolgálatképtelenség fenforgására vonatkozó véleményt nem indokolja s annak a megállapitására nem alkalmas.

Nem lehet tehát kétség a felől, hogy tulajdonképen az a kérdés az eldöntésnek a tárgya, hogy S. J. szolgálatképtelenségének megállapitása és ehhez képest nyugdijazása helyesen történt-e. Már pedig annak a kérdésnek a megbirálása, hogy a törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e már, vagy nem, az igazgatási hatóságok végérvényes döntése alá tartozik és mint ilyen, az 1896: XXVI. t.-cz. 45. §-ának 1. pontja alapján a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe nem vonható, mert a 45. §. a törvényhatósági tisztviselő nyugdijazásának kérdését nem általánosságban, hanem annak csak egyes részeit. nevezetesen a kérdést csak annyiban utasitja a közigazgatási biróság hatáskörébe, a mennyiben az a kérdés válik vitássá, hogy az alkalmazottnak jogos igénye van-e az ellátásra (pl. betöltötte-e a nyugdijra jogositó szolgálati időt, nyugdijképes állásban volt-e, szolgálata megszakitás nélkül folytonos volt-e stb.), vagy hogy az alapul vett czimen mekkora összeg illeti meg őt, a nyugdijazásra vonatkozó többi kérdés, különösen a szolgálatképtelenség megállapitásának és ezen az alapon a nyugdijazás elrendelésének a kérdése azonban a birósági hatáskörből ki van zárva.

A közigazgatási biróságnak joga van ugyan abban a kérdésben határozni, hogy megilleti-e a törvényhatósági alkalmazottat a nyugdijigény, ámde annak, hogy ez a kérdés felmerülhessen, oly előzményei vannak, a melyeket csak közigazgatási (illetőleg fegyelmi) úton lehet eldönteni. Ilyen előzmények azok a tények, a melyek miatt az illető törvényhatósági tisztviselő a törvényhatóság szolgálatából fegyelmileg vagy nyugdijazás vagy lemondás következtében már közigazgatási úton elbocsáttatik és csakis akkor, ha a szolgálati viszony közigazgatási úton ekként már megszünt, nyilhatik meg a közigazgatási biróság előtt az alkalom arra, hogy a szóban forgó és igazgatási úton már megállapitott tények alapján a nyugdijjogosultság tárgyában határozhasson.

Ebből következik, hogy a közigazgatási biróság hatáskörét az 1896: XXVI. t.-cz. 17. §-ához képest azon az alapon sem lehet megállapitani, hogy a nyugdijjogosultságnak, mint a közigazgatási birósághoz tartozó főkérdésnek a szolgálatképtelenség kérdése olyan előkérdése, melynek előzetes vagy együttes elbirálása nélkül a főkérdés el nem dönthető, mert

Törvényhatósági ügyek.

45. §. 1. Törvényhatósági alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon nyugdijazásának kérdése a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

a nyugdijazás ténye és a nyugdijra való jog nem az előkérdés és a főkérdés, hanem az előzmény és a következmény viszonyában vannak egymással, a melyek mindegyikében két különböző hatóság egymástól függetlenül külön határozhat és ebben az ügyben csak egy kérdés, t. i. a szolgálatképtelenség lévén a panasz és igy a vita tárgya, főkérdésről és előkérdésről nem is lehet szó.

Egyébiránt az 1896: XXVI. t.-cz. alapjául szolgált kormányjavaslat (1893. november hó 21. 1892—1897. képvis. szám, XIV. K. 315. l.) indokolása világosan kijelenti, hogy annak a kérdésnek az eldöntése, valjon beállottak-e a nyugalombalépés vagy küldés feltételei és időpontja, a birósági hatáskörből mindenesetre ki van zárva; az indokolás e részének a szövegéből pedig az is világosan kitünik, hogy habár az indokolásnak ez a kijelentése az állami tisztviselők nyugdijazási ügyeiről szóló rendelkezések kapcsán fordul elő, a javaslatnak és az ennek alapján hozott törvénynek ez az álláspontja nem csak az állami alkalmazottak nyugdijazási ügyeire, hanem a javaslatban, illetőleg a törvényben előforduló valamennyi nyugdijazási ügyre s ezek között a törvényhatósági alkalmazottak nyugdijazási ügyeire is fennáll.

3. Vallási és népoktatási ügyek.

(1896 : XXVI. t.-cz. 48–55. §§.)

173.

52. §. II. 20. §. Községi iskolai tanitó-választás. Felügyeleti jog czimén intézkedés.

Államilag segélyezett községi iskolai tanitó választását jóváhagyó közigazgatási bizottsági határozat ellen beadott panasz tárgyában, ha a tanitó fizetése 120 koronát meghaladó államsegélylyel egészittetik ki, a közigazgatási biróság előtti eljárásnak nincs helye.

(1899. szeptember 6. 1899. évi 45216. I. M. sz; 1899. 49903. V. K. M. sz.)

A kir. ministerium a szörcsei községi iskolai tanitó választásának felülbirálása tárgyában a kir. közig. biróság és a kir. vallás- és közoktatásügyi minister között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi szeptember hó 6. napján tartott tanácsában az 1896: XXVI. t.-cz. 159. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben a további eljárás a közigazgatási útra tartozik.

Indokok: A szörcsei államilag segélyezett községi iskolának iskolaszéke által 1897. január 25-én megejtett tanitóválasztást Háromszék vármegye közigazgatási bizottsága a választás ellen beadott felebbezés egyidejüleges elutasitása mellett 1897. márczius 9-én tartott ülésében 279. D/23. sz.

a. jóváhagyta és az összes iratokat az 1893: XXVI. t.-cz. 11. §. c) pontja alapján jóváhagyás végett a kir. vallás- és közoktatásügyi ministerhez felterjesztette.

Népoktatási ügyek. *52. §. II. 20. §.* *Községi iskolai tanitó-választás. Felügyeleti jog czimén intézkedés.*

Háromszék vármegye közigazgatási bizottságának határozatát D. J. és társai felebbezéssel megtámadták és ebben a kir. vallás- és közoktatásügyi ministeriumot arra kérték, hogy a választást semmisitse meg. A közigazgatási bizottság ezt a felebbezést a kir. közigazgatási birósághoz terjesztette fel és erről egyszersmind a kir. vallás- és közoktatásügyi ministernek jelentést tett, kérve őt, hogy a jóváhagyás végett hozzá felterjesztett iratokat a kir. közigazgatási birósághoz tegye át.

A vallás- és közoktatásügyi minister 1897. augusztus 6-án 45729. sz. a. az emlitett iratokat átküldötte a kir. közigazgatási biróságnak, de egyszersmind az 1896: XXVI. t.-cz. 101. §-a szerint a birósági hatáskör ellen kifogást emelt. A kir. közigazgatási biróság 1898. február 22-én 202. k. sz. a. kelt végzésével a vitás kérdést hatáskörébe tartozónak nyilvánitotta, és erről az 1896: XXVI. t.-cz. 131. §-a értelmében a kir. vallás- és közoktatásügyi ministert értesitette, a ki 1898. márczius 11-én 15639. sz. a. a kir. közigazgatási birósághoz intézett átiratában a hatásköri kifogást továbbra is fentartotta. Ilyenformán a kir. közigazgatási biróság és a kir. vallás- és közoktatásügyi minister között hatásköri összeütközés esete merült fel.

A kir. közigazgatási biróság annak kijelentése mellett, hogy a kir. vallás- és közoktatásügyi ministernek az 1893: XXVI. t.-cz. 11. §-ában biztositott jogát sem kétségbe vonni, sem legtávolabbról még csak érinteni sem akarja, ebben az ügyben hatáskörét arra alapitotta, hogy az 1896: XXVI. t.-cz. 52. §-ának II. pontja a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe utalta azokat a vitás kérdéseket, melyek a közigazgatási bizottságnak a községi iskolatanitó választása alkalmával a választási eljárás ellen emelt felszólalások folytán hozott határozataiból keletkeznek. A kir. közigazgatási biróság kiemeli, hogy a most idézett törvényhely az 1876: XXVIII. t.-cz. 12. és 13. §-aira hivatkozik, azonban szerinte e hivatkozásnak korlátozó értelme nincs, de tekintettel arra, hogy a szóbanforgó választásról az idézetten kivül semmi más törvény nem intézkedik, ilyen korlátozó értelme nem is lehet; az a körülmény pedig, hogy az 1893: XXVI. t.-cz. 11. §. c) pontja az ott megirt esetekben a választás jóváhagyását a közigazgatási bizottság helyett és a tanitók alkalmazhatását a kir. vallás- és közoktatásügyi ministernek jóváhagyásától tette függővé: az 1876: XXVIII. t.-cz. 12. és 13. §-aival szabályozott választási eljáráson semmit sem változtat.

Azt is kijelenti a kir. közigazgatási biróság, hogy hatáskörét az a körülmény sem csorbithatja, hogy az 1896: XXVI. t.-cz. 52. §. II. pontja csupán a közigazgatási bizott-

Népoktatási ügyek.
52. §. II. 20. §. Községi iskolai tanitó-választás. Felügyeleti jog czimén intézkedés.

ságot nevezi meg azon másodfoku hatóságnak, melyek határozata ellen a kir. közigazgatási biróság előtti eljárásnak van helye, mivel ezen törvényben — a mint azt az indokolás világosan ki is mondotta — a hatóságok, melyektől a sérelmes intézkedés vagy határozat származik, csak azért neveztetnek meg, hogy a biróság elé utalt egyes esetek körülirása szabatosabbá és világosabbá tétessék; de már maga az indokolás is beismeri, hogy ez a megjelölés hézagos a többi közt azért is, mert „a concret eset szerint különböző hatóságok vannak hivatva a döntésre".

A kir. közigazgatási biróságnak eme indokolása azonban meg nem állhat.

Az 1893 : XXVI. t.-cz. 11. §. *c)* pontja ugyanis az ott emlitett állami segélyezés esetében az 1876: XXVIII. t.-cz. 12. és 13. §-aival szabályozott tanitóválasztási eljárást kétségtelenül és kifejezetten módositotta, annyiban, hogy az utóbb emlitett 13. §. szerint a tanitóválasztásnak jóváhagyását a kir. vallás- és közoktatásügyi minister számára tartotta fenn. Ehhez képest tehát az itt szóban forgó esetekben a tanitóválasztási ügyekben közigazgatási úton a véghatározatot többé nem a közigazgatási bizottság, hanem a vallás- és közoktatásügyi minister hozza meg.

Az 1896: XXVI. t.-cz. 52. §. II. pontja értelmében azonban a kir. közigazgatási biróság előtti eljárásnak csak akkor van helye, ha a községi tanitó választása felett a közigazgatási bizottság határozott.

Megerősiti ezt az a körülmény is, hogy az idézett 52. §. II. pontja csak az 1876: XXVIII. t.-cz. 12. és 13. §-aira hivatkozik, az 1893: XXVI. t.-cz. 11. §-ának *c)* pontját pedig nem emliti, holott az 1896: XXVI. t.-cz. mindjárt 53. §-ában, ahol az 1893: XXVI. t.-cz. alapján hozott vallás- és közoktatásügyi ministeri határozat ellen helyet enged a kir. közigazgatási biróság előtt való eljárásnak, az 1893 : XXVI. t.-czikkre kifejezetten hivatkozik.

A törvény világos szövegével szemben nem volt elfogadható az 1896 : XXVI. t.-cz. alapjául szolgált törvényjavaslathoz adott ministeri indokolásból a kir. közigazgatási biróság által levont következtetés, mert ez az indokolás azokra az esetekre vonatkozik, a melyekben a törvényjavaslat azt a közigazgatási hatóságot, melynek határozata ellen a kir. közigazgatási biróság előtti eljárásnak helye lett volna, tüzetesen meg nem nevezi, hanem ezt az általános kifejezést használja „közigazgatási hatóság". Ily megjelölést használt a törvényjavaslat 46., 52., 57., 60., 61., 62., 66., 70., 73. stb. §-aiban, ellenben az 1896 : XXVI. t.-cz. 52. §-ának a törvényjavaslatban megfelelő 78. §. kifejezetten közigazgatási bizottság határozatáról szól.

Az idézett ministeri indokolásnak a kir. közigazgatási biróság által adott értelmezése ellen szól az a körülmény is,

Népoktatási ügyek.
52. §. II. 20. §. Községi iskolai tanitóválasztás. Felügyeleti jog czimén intézkedés.

hogy az 1896: XXVI. t.-cz. az alapjául szolgált törvényjavaslat rendszerétől eltérőleg mindenütt kétséget kizáró módon megállapitotta azt a közigazgatási hatóságot, melynek határozata ellen a kir. közigazgatási biróság előtti eljárásnak van helye. Az egyedüli kivétel, mely a 22. §-ban foglaltatik, voltaképen nem képez kivételt, mert a §. nem közigazgatási hatóságról szól, hanem a különböző hatóságoknak egyenként való elősorolása helyett „a közigazgatási hatóságok" gyüjtőnevet használja.

Nem volt továbbá elfogadható a közigazgatási biróságnak indokolásából következtethető az a felfogás sem, mintha az 1893: XXVI. t.-cz. 11. §. *c*) pontjában foglalt esetekben a választási eljárás törvényszerüsége felett a döntés a kir. közigazgatási biróságot, a megválasztott tanitó alkalmazására vonatkozó discreczionális jog pedig a kir. vallás és közoktatásügyi ministert illetné meg.

E felfogással ugyanis ellenkezik az a körülmény, hogy az 1893: XXVI. t.-cz. 11. §-a, melyet az 1896: XXVI. t.-cz. 52. §-a érintetlenül hagy, a szóban forgó esetekben a tanitóválasztás jóváhagyását abban az irányban is fentartotta a vallás- és közoktatásügyi minister részére, a mely irányban az 1876: XXVIII. t.-cz. 13. §-ának első bekezdése értelmében a közigazgatási bizottság határozott, mert az 1893: XXVI. t.-cz. 11. §-ának *d*) pontja szerint a vallás- és közoktatásügyi minister a megválasztott tanitó ellen nemcsak állami szempontból, hanem törvényen alapuló kifogást is emelhet és mert a vallás- és közoktatásügyi ministernek a választási eljárásba beillesztett legfelső felügyelete és ellenőrző hatásköre az 1893: XXVI. t.-cz. 11. §-a szerint különben sem volt korlátolva, hanem bármely szabálytalanság megvizsgálására kiterjedt. Minthogy pedig az 1896: XXVI. t.-cz. 52. §-a a vallás- és közoktatásügyi ministernek eddigi hatáskörét a kérdéses választási ügyekben érintetlenül hagyta, annak a közigazgatási biróság hatáskörét szükségképen ki kell zárnia és pedig annyival inkább, mert az 1896: XXVI. t.-cz. 20. §-a értelmében a minister, a szóban forgó ügyekben, ha azok különben a közigazgatási biróság hatásköréhez tartoznának, még felügyeleti jog czimén sem intézkedhetnek.

Mindezek alapján meg kellett állapitani, hogy a jelen ügyben, a melyben oly tanitó választásáról van szó, kinek fizetése 60 frtot meghaladó állami segélylyel egészittetik ki, a közigazgatási biróság előtti eljárásnak nincs helye, hanem az eljárás a közigazgatási útra tartozik

4. Vizjogi ügyek.

(1896 : XXVI. t.-cz. 54 - 60. §§.)

174.

Vizjogi ügyek. 56. §. 6., 57. §. 6., 19. §. *Vizi munkálat költségének viselése. Analogia kizárása.*

Az 1885 : XXIII. t.-cz. 156. §-a alapján a közigazgatási hatóság és nem a rendes biróság hatáskörébe tartozik az a kérdés, a mely valamely vizimunkálat költségének viselését tárgyazza.

A közigazgatási biróságnak az 1896 : XXVI. t.-cz. 54. §-ának 6. pontján alapuló hatásköre csak azokra az esetekre vonatkozik, a melyekben az alispán stb. az 1885 : XXIII. t.-cz. 177. §-a értelmében másodfokban határoz. Valamely vizi munkálat létesitési és fentartási költségének viselése felett intézkedni nem esik a felügyelet körébe és másodfokban a közigazgatási bizottság hatáskörébe tartozik.

A költségviselésre kötelezés nem tekinthető intézkedésre kötelezésnek.

Engedélyezett vizimű fentartási költségének viseléséről való határozás a közigazgatási biróság hatáskörébe az 1896 : XXV. t.-cz.-nek sem 54. §. 6. p., sem 57. §. 6. v. 7. p. alapján nem vonható.

A közigazgatási biróság hatáskörét a jog és törvényhasonlatosság elve alapján nem lehet kiterjeszteni.

(1902. október 15. 1902. évi 31461. I. M. sz.)

A kir. ministerium a csongrád-félegyházi vasutvonal 128—129. szelvénye között levő vasúti áteresz alámosás elleni biztositása kérdésében a csongrád-sövényházi ármentesitő és belvizszabályozó társulat és a m. kir. államvasutak között folyamatban levő ügyből a kir. közigazgatási biróság és a földmivelésügyi m. kir. minister között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi október hó 15. napján tartott ülésében vizsgálat alá vevén, az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131., 159. §-ai alapján következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

Indokok: A földmivelésügyi m. kir. minister az 1893. évi február hó 11-én 63346/92. sz. a. hozott határozatával megengedte, hogy a csongrád-sövényházi ármentesitő és belvizszabályozó társulat a donggát-csukás és vidre-éri összekötő nyilt csatornát a csongrád-félegyházi vasutvonal 128—129.

számu szelvényében lévő négy méteres vasuti áteresz alatt átvezethesse. Ezt az engedélyt azonban a földmivelésügyi minister egyebek között ahhoz a feltételhez kötötte, hogy az áteresztt alámosás ellen biztositani kell és hogy az e végre szükséges munkálatot a m. kir. államvasutak részéről kidolgozandó tervek és költségvetés alapján a társulat költségén kell végrehajtani és fentartani, illetőleg, hogy a tényleg felmerülő épitési és fentartási költséget a társulat a m. kir. államvasútaknak megtériteni köteles.

Vizjogi ügyek. *56. §. 6., 57. §. 6., 19. §. Vizi munkálat költségének viselése. Analogia kizárása.*

A társulat az 1893. évtől egész 1895. évig létesitett munkálatok költségét a m. kir. államvasutaknak megtéritette, azonban az 1898. évben teljesitett javitás 1610 K 44 f. költségének a megtéritését megtagadta, mert az engedélyokirat szerint csak a műtárgy egyszeri előállitási költségének viselésére tartja magát kötelezettnek, minthogy pedig az 1898. évi munkálatok után felszámitott költség az első előállitás költségét meghaladja, az fentartási költségnek nem minősithető, hanem uj műtárgy előállitási költségét képezi, — a mely czimen a társulatra megterhelés nem róható.

A m. kir. államvasutak igazgatósága erre igényének érvényesitésével a közigazgatási hatósághoz, nevezetesen Csongrád vármegye alispánjához fordult, a kinek 1900. évi márczius 22-én 17373/99. sz. alatt hozott határozatával — majd e határozatnak a társulat részéről történt megfelebbezése következtében Csongrád vármegye közigazgatási bizottsága részéről 1900. évi április hó 18-án 360. sz. alatt hozott határozattal — a társulat a szóban lévő munkálat költségének viselésében elmarasztaltatott.

A vizszabályozó társulat a közigazgatási bizottságnak e határozata ellen a m. kir. közigazgatási bírósághoz intézett panasz jogorvoslatával élt, a miről tudomást szerezve, a földmivelésügyi minister 1901. évi január 10-én 98188/900. sz. a. kelt átiratában a m. kir. közigazgatási biróságnak ez ügybeli eljárása ellen hatásköri kifogást emelt abból az okból, mert ebben az esetben nem valamely vizi munkálat költségeihez való haszonarányos hozzájárulás mérvének megállapitásáról, hanem a társulat által annak idején bemutatott tervezetekre nézve az 1885. évi XXIII. t.-cz. 74. §-a alapján adott engedélyhez kötött egyik feltétel érvényesitése tekintetében felmerült vitáról van szó, a mely kérdésben a végleges határozás jogát a földmivelésügyi ministernek a maga részére kell igényelnie.

Ezzel szemben a m. kir. közigazgatási biróság 1901. évi márczius 19-én 188. sz. alatt hozott végzésében a panaszolt ügy érdemleges eldöntését a maga hatáskörébe tartozónak jelentette ki a következő indokok alapján:

„Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 54. §-ának 6. pontja értelmében a vizjogi törvény (1885. évi XXIII. t.-cz.) szerint engedélyezett munkálatok és vizhasználatok birtokosának a

Vizjogi ügyek. *56. §. 6., 57. §. 6., 19. §. Vizi munkálat költségének viselése. Analogia kizárása.*

törvénybe, rendeletbe, vagy engedélyokiratba ütköző intézkedésre való kötelezése körül felmerült jogviták végérvényü eldöntése a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe van utalva.

A panaszolt esetben a csongrád-sövényházi ármentesitő és belvizszabályozó társulat mint a Csongrád vármegye alispánja által 4569/92. sz. alatt és a m. kir. földmüvelésügyi minister által 63346/92. sz. alatt engedélyezett donggát-csukás és vidre-éri összekötő nyilt csatorna birtokosa engedélyokiratba ütközőnek és igy sérelmesnek tartja, hogy a vármegyei alispán és közigazgatási bizottság egybehangzó határozatukkal a nevezett társulatot a csongrád-félegyházi vasutvonal 128—129. szelvényei között levő áteresz uj betonázásával felmerült 1610 korona 44 fill. költségnek a m. kir. államvasutak részére 15 nap különben közigazgatási végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésére kötelezték.

A társulat nézete szerint ez az uj betonozási munkálat uj műtárgy előállitását képezte, s miután az eredeti műtárgy a társulat költségén állittatott elő s e költségeken felül a társulat az engedélyokirat értelmében csak a fentartási költségeket lenne köteles viselni — az uj műtárgy költségének azzal a részével, a mely a fentartási költségeket tulhaladta, a társulat állitólag jogtalanul terheltetett.

A biróság hatásköre ellen a földmivelésügyi m. kir. minister részéről emelt fent előadott kifogásnak a közigazgatási biróság nem adott helyt.

Ugyanis, ha az engedélyokirat nem intézkedett volna a csongrád-félegyházi vasútvonal 128—129. szelvénye között levő áteresz létesitése és fentartási költségeinek viselése iránt, akkor a közigazgatási biróság az 1896. évi XXVI. t.-cz. 57. §. 6. pontja alapján lett volna hivatva a társulat panasza felett végérvényesen dönteni.

Az engedélyokirat tartalma mellett pedig, miután a panasz érdemleges elbirálása annak a kérdésnek eldöntésétől függ: vajjon az emlitett áteresz uj betonozási munkálatára, illetőleg a munkálat költségeinek viselésére — tekintessék a munkálat akár uj műtárgy előállitásának, akár az eredeti műtárgy fentartásának — a társulat valóban az engedélyokirat ellenére köteleztetett-e, a fent idézett törvény 54. §. 6. pontja szerint, mely ily esetben birói jogvédelmet biztosit, a közigazgatási biróság hatásköre annál inkább meg volt állapitandó, mert ez a kérdés oly pervitás jellegü, hogy már a dolog természeténél fogva birói hatáskörbe tartozik.

A panasz tehát az engedélyokiratba ütköző intézkedésre való kötelezés ellen irányulván, a közigazgatási biróság a panasz érdemleges eldöntését hatásköréből' kizártnak nem ismerhette el."

A közigazgatási biróságnak e határozatával szemben a földmivelésügyi minister kifogását továbbra is fentartván, a

közigazgatási biróság és a földmivelésügyi minister között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen ki kellett mondani, hogy ebben az ügyben az eljárás nem tartozik a közigazgatási biróság hatáskörébe.

Vizjogi ügyek.
56. §. 6., 57. §. 6., 19. §. Vizi munkálat költségének viselése. Analogia kizárása.

A közigazgatási biróság hatáskörét az 1896. évi XXVI. t.-cz. 54. §-a 6. pontjára alapitja, a mely szerint a közigazgatási biróság előtti eljárásnak van helye az alispánnak, törvényhatósági város polgármesterének és a székesfőváros tanácsának azon határozata ellen, a mely az engedélyezett munkálatok és vizhasználatok birtokosát törvénybe, rendeletbe vagy engedélyokiratba ütköző intézkedésre kötelezi vagy a vizhasználatban törvény, rendelet vagy engedélyokiratok ellenére korlátozza.

Nyilvánvaló, hogy a törvénynek ez a rendelkezése csak azokra az esetekre vonatkozik, a melyekben az alispán, stb. az 1885. évi XXIII. t.-cz. 177. §-a értelmében másodfokban határoz. Kétségtelen ez már abból is, hogy különben az 1885 : XXIII. t.-cz. 177. §-a alapján az alispán által felügyeleti körében másodfokban tett intézkedések a közigazgatási biróság előtt megtámadhatók egyáltalán nem volnának. Kitünik ez a törvény előkészitő munkálataiból is. A javaslatnak a törvény 54. §-a 6. pontjának megfelelő 83. §. 4. pontja ugyanis kifejezetten kiemelte, hogy a közigazgatási biróság előtti eljárásnak csak olyan határozat ellen van helye, a mely „az engedélyezett munkálatok és vizhasználatok felett való hatósági felügyelet gyakorlása következtében az engedélyokiratnak megfelelően teendő intézkedésre vonatkozik (1885 : XXIII. t.-cz. 177. §.)"; a törvényjavaslat előzetes tárgyalására kiküldött bizottság által elfogadott első szövegezésben foglalt módositás pedig — a mely a törvény 54. §-ának 6. pontjába szószerint átment — nem kivánt a javaslattól eltérő szabályt létesiteni, hanem — mint jelentésében a bizottság felemliti — csak az esetek szabatos és részletes körülirását czélozza.

Az a körülmény már most, hogy a fenforgó ügyben másodfokban nem az alispán, hanem a közigazgatási bizottság határozott, magában véve nem volna döntő az 1896 : XXVI. t.-cz. 54. §-a 6. pontjának alkalmazhatóságára nézve, mert ha a kérdés e pont alapján különben a közigazgatási biróság hatáskörébe tartoznék, a közigazgatási eljárás hibáit, tehát azt a kérdést is, hogy a közigazgatási hatóságok törvényes hatáskörüket betartották-e, a közigazgatási biróság volna hivatva felülbirálni és a hibát a megfelelő intézkedéssel orvosolni.

A fenforgó ügy azonban nem tartozik azok közé az ügyek közé, a melyekben az alispán másodfokban határozhatna, tehát azok közé sem, a melyeket az 1896 : XXVI. t.-cz. 54. §-a és nevezetesen annak 6. pontja a közigazgatási biróság előtti eljárásra utal.

Vizjogi ügyek. *56. §. 6., 57. §. 6., 19. §. Vizi munkálat költségének viselése. Analogia kizárása.*

Az 1889 : XXIII. t.-cz. 177. §-a ugyanis, mely az alispánnak másodfoku hatáskörét vizi jogi ügyekben megállapitja, azt az engedélyezett munkálatok és vizhasználatok feletti felügyeletre, valamint az engedélyezést nem igénylő ügyekben való intézkedésre korlátozza és az idézett törvény 188. §-a e másodfoku hatáskört még csak a kihágási ügyekre terjeszti ki. A vizi munkálat létesitési és fentartási költségeinek viselése felett intézkedni azonban nem tartozik e felügyelet körébe és a költségviselés kérdésében való határozatot az 1896 : XXVI. t.-cz. is, nevezetesen ennek 56. és 57. §-a, valahányszor e kérdésben a közigazgatási biróság hatásköréről rendelkezik, mindig olyannak tekinti, mint a mely másodfokban a közigazgatási bizottság hatásköréhez tartozik.

De az 1896 : XXVI. t.-cz. 54. §-ának 6. pontja különben sem illik a fenforgó esetre. Ez a pont ugyanis az alispánnak stb. olyan határozatát tartja szem előtt, a mely az engedélyezett munkálatok és vizhasználatok birtokosát a törvény, rendelet vagy engedélyokiratba ütköző intézkedésre kötelezi. A fenforgó esetben pedig olyan határozatról van szó, a mely költség viselésére, illetőleg pénzösszeg fizetésére kötelez. A költség viselésre kötelezés pedig már a szavak szokásos értelme szerint sem tekinthető intézkedésre kötelezésnek és az 1896 : XXVI. t.-cz. is, a hol ilyen költségviselési kérdést akar megjelölni, mint nevezetesen 56., 57., 59. és 60. §-ában, nem intézkedésre kötelezésről szól, hanem más megfelelő kifejezést használ. De az intézkedésre kötelezés kifejezés alatt azért sem lehet a költségfizetésre való kötelezést érteni, mert akkor kénytelenek volnánk ezt az értelmet az 54. §. 6. pontjának minden vonatkozásában fentartani, tehát nevezetesen ott is, a hol a 6. pont a törvénybe vagy rendeletbe ütköző intézkedésre kötelezésről szól. Ekkor azonban az 54. §. 6. pontja, egyebektől eltekintve, feloldhatatlan ellentétbe jutna az 57. §. 6. és 7. pontjával, a mely a törvénybe ütköző költségviselési kötelezést külön szabályozza és pedig akként, hogy itt a közigazgatási bizottság határozata ellen ad panasznak helyet a közigazgatási birósághoz.

Ezek szerint tehát megállapithatónak mutatkozik, hogy a szóban forgó ügy nem vonható az 1896 : XXVI. t.-cz. 54. §-ának 6. pontja alá.

De nem tartozik ez az ügy az 1896 : XXVI. t.-cz. valamely más rendelkezése szerint sem a közigazgatási biróság előtti eljárásra.

A közigazgatási biróság határozatainak indokolásában a földmivelésügyi minister hatásköri kifogásának czáfolatául hivatkozik az 1896 : XXVI. t.-cz. 57 §-ának 6. pontjára is és akként érvel, hogy ha a szóban forgó áteresz létesitési és fentartási költségeinek viselése iránt az engedélyokirat nem intézkedett volna, akkor a közigazgatási biróság a most emli-

tett 57. §. 6. pontja alapján lett volna hivatva a panasz tárgya felett végérvényesen dönteni.

Vizjogi ügyek.

56. §. 6., 57. §. 6., 19. §. Vizi munkálat költségének viselése. Analogia kizárása.

Az 57. §. 6. pontja a közigazgatási bizottságnak arról a határozatáról szól, a mely „a viz lefolyásában beállott változás folytán másokra nézve károsnak bizonyult vizmű átalakitása szempontjából hatóságilag elrendelt munkálatok költségeihez való hozzájárulás kötelezettségét és mértékét megállapitja“ és felvilágositásul zárjel közt hivatkozik az 1885 : XXIII. t.-cz. 50. §-ára.

A rendelkezés szövegéből és még inkább az abban hivatkozott törvényből kétségtelen, hogy az 57. §. 6. pontja az itt szóban forgó esettől teljesen különböző, még törvényhasonlatosság alapjául sem szolgálható esetről rendelkezik.

Az 57. §. 6. pontjában, illetőleg az 1885 : XXIII. t.-cz. 50. §-ában valamely vizi mű létesitése folytán a viz folyásában beállott másokra nézve káros változásokról és a vizimű-nek ennek következtében szükséges átalakitásáról van szó, holott a jelen esetben a vizi mű létesitése folytán a viz folyásában beállott változás, valamint ennek a változásnak káros volta kérdés tárgyát sem képezi és nem is a vizi mű átalakitása czéloztatik, hanem az engedélyezett mű fentartása forog szóban.

A fenforgó eset tehát annyira más, hogy az 57. §. 6. pontja arra még akkor sem volna alkalmazható, ha az engedélyokirat a fentartás kötelezettségéről, vagy akár az áteresz létesitésének költségeiről nem is intézkednék.

Szintén nem alkalmazható a fenforgó esetre az 1896: XXVI. t.-cz. 57. §-ának 7. pontja, a mely hivatkozással az 1885 : XXIII. t.-cz. 51. §-ára, azt az esetet utasitja a közigazgatási biróság hatáskörébe, a midőn az útakon és vasútakon az átereszek és hidak a viz természetes lefolyására elégtelenek és e végből kell a lefolyásra alkalmas munkálatokat teljesiteni, mert a jelen ügyben nem a vizek természetes lefolyásáról és az áteresznek erre való elégtelenségéről, hanem egy engedélyezett összekötő csatornáról és ennek fentartásáról van szó.

Egyébiránt, miután az 1896 : XXVI. t.-cz. 19. §-a szerint a közigazgatási biróság hatáskörének kiterjesztését a jog- és törvényhasonlatosság elvének alkalmazásával kifejezetten eltiltja, az 1896 : XXVI. t.-cz. 57. §-ának 6. vagy 7. pontja még akkor sem volna e hatáskör megalapitására felhasználható, ha az azokban tárgyalt és a jelen eset között hasonlatosság léteznék is. Épen ezért nem lehet a közigazgatási biróság ama érvelésének sem jelentősége, hogy a jelen ügy „oly pervitás jellegü“, hogy már a dolog természeténél fogva birói hatáskörbe tartozik.

Ez az érvelés egyébiránt már ezért sem jöhet figyelembe, mert mindenesetre nyitva hagyja azt a kérdést, hogy a pervitás jelleg a dolog természete szerint a közigazgatási biró-

Vizjogi ügyek. 56. §. 6., 57. §. 6., 19. §. Vizi munkálat költségének viselése. Analogia kizárása.

ság vagy a rendes biróság hatáskörébe való utalást igényli-e? sőt ha ez az érvelés itt egyáltalában alkalmazható volna, az következetesen arra vezetne, hogy az ügy nem tartozik a közigazgatási útra már az első és másodfokban eljárt hatóságok szempontjából sem.

Ez utóbbi felfogás azonban, melyet egyébiránt egyik oldalról sem érvényesitettek, szintén nem állhat meg.

Az 1885 : XXIII. t.-cz. 156. §-a ugyanis, a mely kimondja, hogy „mindazon ügyekben, melyek a jelen törvény szerint a vizszabályozásra, vizhasználatra és a vizek elleni védelemre vonatkoznak, a közigazgatási hatóság illetékes": nem csak a szoros értelemben vett vizszabályozást, a használatot és a védelmet, illetőleg az e czélból szükséges rendelkezéseket, hanem mindazokat az ügyeket, a melyek ezekre vonatkoznak, a közigazgatási hatóság körébe utasitja. Ide tartoznak nevezetesen azok a kérdések is, a melyek valamely vizi munkálat költségeinek viselését tárgyazzák. Kitünik ez nem csak az 1885 : XXIII. t.-cz. némely rendelkezéséből, a melyekben mint pl. a 37., 40., 44., 50., 51. és 52. §-ban utalás történik arra, hogy a költségviselést is a közigazgatási hatóság állapitja meg, hanem kitünik ez nevezetesen az 1896 : XXVI. t.-cz. 56. és 57. §-aiból, a melyek a költségviselés feletti határozatot ott is, ahol az 1885 : XXIII. t.-cz. a hatáskör kérdését nem érinti, a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozónak tekintik.

Az a kérdés tehát, hogy a fenforgó ügy nem tartozik-e a rendes birói útra, tagadólag oldandó meg, és csak az lehet kérdés tárgya, hogy a fenforgó költségviselési kérdés azok közé a közigazgatási ügyek közé tartozik-e, a melyekben az 1896 : XXVI. t.-cz. taxativ rendelkezései a közigazgatási biróság előtti eljárást engednek, a mely utóbbi kérdés a fentiek szerint szintén tagadólag volt megoldandó.

5. Közuti és vámügyek.

(1896 : XXVI. t.-cz. 61 66. §§.)

175.

Közúti és vámügyek. 66., 17. §§. Vámszedési jog csorbitása. Főkérdés és mellékkérdés viszonya.

A község részére a minister által kiadott hidépitési engedélyben a vámos hid tulajdonosának védelmére megállapitott annak a rendelkezésnek végrehajtása ellen, mely szerint: ha nem községbeli lakos, vagy községbeli lakos nem gazdasági czélból kel át a hidon, a község esetenként közigazgatási úton behajtandó 50 koronát fizet, a közigazgatási biróság előtt panasznak nincs helye.

Ha az eldöntendő főkérdésben nincs a közigazgatási biróság előtt eljárásnak helye, az eldöntendő főkérdéssel kapcsolatos mellékkérdés felett akkor sem határoz a közigazgatási biróság, ha az különben a közigazgatási biróság elé tartoznék.

Közúti és vámügyek.
66. 17. §§. Vámszedési jog csorbitása. Főkérdés és mellékkérdés viszonya.

(1901. január 23. 1901. évi 2209. I. M. sz.; 1900. évi 90133. I. K. M. sz.)

A kir. ministerium özv. A. A.-né magyar-brettyei lakos által vámszedési jog csorbitása miatt folyamatba tett panaszos ügyben a m. kir. közigazgatási biróság és a kereskedelemügyi m. kir. minister között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1901. évi január hó 23. napján tartott ülésében az 1896. évi XXVI. t.-cz. 159. §-a értelmében vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

Ebben az ügyben a közigazgatási biróság előtti eljárásnak nincsen helye.

Indokok: Özv. A. A.-né Magyar-Brettye községben a Sztrigy folyón keresztül vezető hidon jogszerüen fennálló hidvámszedési joggal birt és bir jelenleg is.

Kovrágy község az emlitett vámos hidtól 7·5 kilométer távolságon belül mezőgazdasági czélból ugyancsak a Sztrigy folyón át hidat akarván épiteni, Hunyad vármegye alispánja 2025/1885. sz. a. hozott és Hunyad vármegye közigazgatási bizottsága által 747/1886. sz. a. helybenhagyott és a volt közmunka- és közlekedésügyi m. kir. minister által 247/1888. sz. a. kelt rendelettel e részben meg nem változtatott határozatával a kovrágyi hid épitését egyebek között a következő feltételek mellett engedélyezte:

1. miután ezen hidépités kizárólag mezőgazdasági czélra és csakis a községbeli határban érdekelt lakosok dijmentes magánhasználatára engedélyeztetett, azon bármely más községi lakosnak, sőt a helybeli lakosnak is, — kit nem gazdasági czél vezetne — gyalog, lóháton vagy fuvarral átkelni tilos; s a mennyiben ily átkelők jelentkeznének, a község által felállitandó hidőrök által megakadályozandók és visszautasitandók.

2. Ezen fennebbi hatósági tilalom megszegéseért, bárki által is követtetett legyen az el, egyedül Kovrágy községe egyetemlegesen felelős s minden ily feljelentett és hatóságilag megállapitott megszegési esetért köteles a magyar-brettyei vámoshid tulajdonosnőjének vagy jogutódjának vámjoga csorbitásáért kártérités fejében a legrövidebb közigazgatási úton, az illető szolgabiró által behajtandó 25 frtnyi pénzösszeget fizetni.

Ezen feltételek mellett engedélyezett hidat Kovrágy község felépitette s ekként az engedélyhez kötött feltételeket magára nézve kötelezőknek elismerte.

Az 1898. évi február 11-én és 14-én bizonyos kovrágyi

Közúti és vámügyek.
66., 17. §§. Vámszedési jog csorbitása. Főkérdés és mellékkérdés viszonya.

és gonczágai lakosok részint gyalogszerrel a hátszegi vásárra való jutás végett, részint marhákat a vásárra hajtva keltek át a kovrágyi hidon. E miatt özv. A. A.-né panaszára a hátszegi járás főszolgabirájának 117/898. kih. sz. a. határozatával Kovrágy község a községi biró személyében az emlitett engedélyirat 2. pontjában foglaltakhoz képest 25 frt kártéritésnek és 7 frt költségnek megfizetésére köteleztetett. E határozatot Hunyad vármegye alispánja 122/898. kih. sz. a. helybenhagyta, a kereskedelemügyi minister pedig a Kovrágy község által e másodfoku határozat ellen beadott felebbezést 82093/898. sz. a. figyelembe nem vette.

Kovrágy község ez ügyben a közigazgatási biróságnál panaszszal élvén, e biróság 1656/k. 1899. sz. a. hozott végzésével a panaszolt ügy elbirálására magát illetékesnek nyilvánitotta és mivel a kereskedelemügyi minister ez ügyben hatáskörét szintén megállapitotta, illetőleg hatásköri kifogását a közig. birósággal szemben fentartotta: ekként a kereskedelemügyi minister és a közigazgatási biróság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

A közigazgatási biróság emlitett határozatát a következő indokokra alapitja:

A vámszedési jogositvány fennállása két irányban, a szerint, a mint alaki kellékei vagy tárgyi terjedelme vizsgáltatnak, válhatik vitássá. A panaszolt esetben, miként a kereskedelemügyi ministeri határozat is kifejti, vámjogcsorbitásról van szó; csorbitás azonban vámszedési jogositvány fennállásától feltételeztetik; e szerint vitás főkérdést az képez, vajjon fennáll-e özv. A. A.-né vámszedési jogositványa oly tárgyi terjedelemben, hogy csak e jogositvány csorbitásával lehet a kovrágyi hidon át marhákat vásárra hajtani vagy gyalog vásárra átjárni, illetőleg, hogy a kovrágyi hidnak ily czélból történő használata megfelel-e az engedélyokiratban kikötött gazdasági közlekedés feltételének. Minthogy ezen főkérdés elbirálását az 1896. XXVI. t.-cz. 66. §-a a közigazgatási biróság hatáskörébe utalja és Hunyad vármegye alispánjának ez érdemben hozott határozata ellen Kovrágy község részéről benyujtott felebbezés tartalmánál fogva birói panasz minőségével bir, — ama főkérdéssel esetleg kapcsolatos kártérités kérdése felett e biróság az 1896. XXVI. t.-cz. 175. §-a szerint hivatva van dönteni.

A közigazgatási biróságnak eme határozatában foglaltakkal szemben a kereskedelemügyi m. kir. minister az 1899. évi május hó 28-án 29284/99. sz. a. kelt és az 1899. évi augusztus hó 1-én 51973/899. sz. a. fentartott kifogásában arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panasz tárgyát képező kérdés nem tartozik az 1896. évi XXI. t.-cz. II. rész II. fejezetének I–XVI. czime alatt kimeritően (taxative) felsorolt és a biróság hatáskörébe utalt ügyek közé s ehhez képest nem olyan természetü, mely az 1896. évi XXVI. t.-cz.

értelmében panaszszal megtámadható s illetőleg végső fokon a közigazgatási biróság által illetékesen eldöntendő lenne. **Közúti és vámügyek.**

Az 1896. évi XXVI. t.-czikknek ez esetben irányadó 66. §-a zárjel közt hivatkozva az 1890. évi I. t.-cz. 99. és 100. §-aira, az alispánnak (törvényhatósági város tanácsának és a székesfővárosi államrendőrség főkapitányának) csak az ellen a határozata ellen enged a közigazgatási biróság előtt eljárást, a mely a vámszedési jogositvány fennállása, a vámdijmentesség és a vámdijtételek jogossága és mértéke tárgyában keletkező vitás kérdéseket eldönti. *66., 19. §§. Vámszedési jog csorbitása. Főkérdés és mellékkérdés viszonya.*

Az 1900. évi I. t.-czikknek a most hivatkozott törvényhelyen idézett 99. és 100. §-ai pedig a vámdijak fizetése alól mentes személyeket és tárgyakat sorolják fel, illetőleg a vámfizetési kötelezettséget állapitják meg.

Ebben az esetben a közigazgatási határozatok sem a vámszedési jogositvány fennállása, sem a vámdijtételek jogossága és mértéke felett nem döntöttek. Az a kérdés, hogy özv. A. A.-nénak a magyar-brettyei hidra vonatkozó vámszedési jogositványa fennáll-e, vita tárgya sem volt, az pedig a tényállásból kétségtelen, hogy özv. A. A.-nénak a kovrágyi hidra vonatkozólag vámszedési joga nincs és hogy az a 25 frt, a melynek behajtása iránt az eljárás folyik, nem vámdijtétel; következésköp ebben az ügyben olyan kérdés eldöntéséről, a melyet az 1896. évi XXVI. t.-cz. 66. §-a a közigazgatási biróság hatásköréhez utasitana, nincsen szó.

Habár a kovrágyi és gonczágai lakosoknak az a cselekményük, hogy a hátszegi vásárra jutás végett a kovrágyi hidon átkeltek, az özv. A. A.-nét a magyar-brettyei hidra vonatkozólag megillető vámszedési jognak a csorbitásával jár és habár a szóban lévő 25 frtnyi összegnek fizetésére a község „a magyar-brettyei vámoshidra vonatkozó vámszedési jog csorbitásáért kártérités fejében“ kötelezte magát és igy a községnek ez a kötelezettsége az özv. A. A.-né vámszedési jogával kapcsolatos is, mindazonáltal az 1896. évi XXVI. t.-cz. 17. §-a alapján sem lehet a közigazgatási biróság hatáskörét megállapitani, mert ennek a törvényszakasznak abból a rendelkezéséből, mely szerint a közigazgatási biróság határoz a fölött a kérdés fölött is, a mely különben a közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik, abban az esetben, ha ez a kérdés a közigazgatási bírósághoz tartozó vitás kérdéssel kapcsolatos és ennek a kérdésnek előzetes vagy együttes elbirálása nélkül a biróság elé tartozó főkérdés el nem dönthető, nyilvánvaló a törvénynek az az alapelve, hogy a hatáskör tekintetében az eldöntendő főkérdés az irányadó, a miből pedig megforditva az következik, hogy ha, mint ebben az esetben, az eldöntendő főkérdésben nincs a közigazgatási biróság előtt eljárásnak helye, az eldöntendő főkérdéssel kapcsolatos mellékkérdések fölött — melyek különben a köz-

Közúti és vámügyek.
66., 17. §§. Vámszedési jog csorbitása. Főkérdés és mellékkérdés viszonya.

igazgatási biróság elé tartoznának — nem a közigazgatási biróság határoz.

Minthogy tehát a jelen ügyben eldöntendő az a főkérdés, hogy a kovrágyi hidon való panaszolt átkeléssel bekövetkezett-e az a feltétel, a melyhez a község fizetési kötelessége kötve van, az 1896. XXVI. t.-cz. 66. §-a alapján a közigazgatási birósághoz nem tartozik, minthogy továbbá a fenforgó kérdés mint főkérdés az 1896. XXVI. t.-cz. 17. §-a alapján sem utasitható a közigazgatási biróság hatáskörébe ennélfogva azt kellett kimondani, hogy ebben az ügyben a közigazgatási biróság előtti eljárásnak nincsen helye.

6. Cseléd-, munkás- és napszámos ügyek.

(1896 : XXVI. t.-cz. 74. §.)

176.

Munkásügyek.
Az 1898. évi II. t.-cz. életbelépte előtt kötött szerződés alapján e t.-cz. életbelépte után inditott ügy.

Feles dohányosok és a munkaadó között az 1878 : II. t.-cz. életbelépte előtt az 1876 : XIII. t.-cz. 85. §-ában előirt alakszerüségek megtartása nélkül kötött szerződés alapján az 1898 : II. t.-cz. életbelépte után inditott ügyben hozott közigazgatási határozat ellen beadott panasz megbirálása a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

(1902. évi május 30. 1902. évi 11843. I. M. sz.)

A kir. ministerium S. L. és társainak K. B. és társai elleni ügyéből a kir. közigazgatási biróság és a kir. földmivelésügyi minister között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi május hó 30-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján a következőképen határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: S. L. és S. J. hevesi lakosok a hevesi járás főszolgabirájához 1899. évi február hó 8-án 1017/99. sz. a. beadott panaszukban azt adták elő, hogy K. Gy. (helyesebbben: K. B.) és társai, tarnaszentmiklósi nagybérlők, a kiknél ők az 1898. évben mint feles dohányosok voltak szolgálatban, a dohányátadás utáni leszámoláskor őket megkárositották azzal, hogy az általuk előre kiszedett gabonanemüek árát tulságos magasan, a jégkár után nekik járó pótlást pedig tulságos kis összegben vették számitásba, a mennyiben a másodbuzának köblét 12 frt 30 krban, a harmadbuzáét 10 frtban, a kukoriczáét pedig 7 frtban számitották, ellenben a jégkár utáni pótlás métermázsájától nekik csak 26 krt adtak,

Munkásügyek.

Az 1898. évi II. t.-cz. életbelépte előtt kötött szerződés alapján e t.-cz. életbelépte után indított ügy.

kérték káruknak megtéríttetését. A panaszosokhoz az 1899. évi márczius hó 9-én tartott tárgyaláson F. J., az 1899. évi április hó 13-án tartott tárgyaláson pedig F. M. hevesi lakosok csatlakoztak.

A szolgabiró 1900. évi november hó 12-én 3226/1900. sz. a. hozott határozatával K. B.-ot — bérlőtársai helyett is — 322 K 64 fill. terményárkülönbözetnek és 100 K munkamulasztási költségnek, összesen 422 K 64 fillérnek, továbbá a költségnek megfizetésére kötelezte, a jégkár czimén megejtett leszámolás helytelensége miatt emelt panaszukkal azonban a panaszosokat elutasitotta.

Ezt a határozatot az alispán 1901. évi február hó 12-én 3686/a. 1901. sz. a. oly változtatással hagyta helyben, hogy a 100 K munkamulasztási költséget nem állapitotta meg. A közigazgatási bizottság 1901. évi április hó 15-én 1137/kb. 901. sz. a. az alispáni határozatot helybenhagyta.

A közigazgatási bizottságnak határozata ellen a panaszlottak 1901. évi május hó 3-án 2460. sz. a. panaszt adtak be a kir. közigazgatási birósághoz, ez a biróság azonban 1901. évi szeptember hó 3-án 1334/K. 901. sz. a. hozott végzésével a fenforgó vitás ügyet hatáskörén kivül esőnek jelentette ki s az iratoknak a kir. földmivelési ministerhez áttételét határozta el, mert a „dohánykertészek az 1898. II. t.-cz. 8. §-a és az 1900: XXIX. t.-cz. értelmében nem cselédeknek, hanem gazdasági munkásoknak tekintendők lévén, a köztük és a munkaadók, illetőleg a termelők közötti vitás kérdések, a mennyiben az ezekre vonatkozó eljárás 1898. évi márczius hó 1-je után tétetett folyamatba, mint ez a fenforgó esetben is történt, az 1898. évi február hó 15. napján 1999. eln. sz. a. kibocsátott ministeri utasitás 6. pontja értelmében nem az 1876: XIII. t.-cz., hanem az 1898: II. t.-cz. rendelkezései szerint és pedig az ezen utóbbi 72. §-ában kijelölt legfelsőbb közigazgatási hatóság által döntendők el végérvényesen, azokra nézve tehát a kir. közigazgatási birósághoz intézendő panasznak egyáltalában nincs helye."

A földmivelésügyi minister ur azonban az 1902. évi április hó 12-én 24995/VI. 3. sz. a. tett kijelentése szerint szintén nem tartotta az ügyet hatáskörébe tartozónak, mert az 1898: II. t.-cz. 79. §-a szerint az e törvény életbelépése vagyis 1898. évi márczius hó 1-je előtt létrejött szerződések csak akkor birálandók meg az 1898: II. t.-cz. szerint, ha alakszerüek, vagyis az 1876: XIII. t.-cz. 85. §-a értelmében láttamoztattak (1999/eln. földm. rend. 5. p.), azt pedig a földmivelésügyi minister pótlólag megállapitotta, hogy a szóban lévő szerződést 1898. évi márczius hó 1-je előtt, panaszosoknak 1901. november hó 6-án jegyzőkönyvre adott nyilatkozata szerint 1897. évi április hó 20-án és pedig szóval, tehát nem az 1876: XIII. t.-cz. 85. §-ában megszabott alakszerüség mellett kötötték.

Munkásügyek.

Az 1898. évi II. t.-cz. életbelépte előtt kötött szerződés alapján e t.-cz. életbelépte után indított ügy.

E szerint a kir. közigazgatási biróság és a földmivelésügyi kir. minister között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseül a közigazgatási biróság hatáskörét kellett megállapitani.

A földmivelésügyi minister 1999/98. eln. sz. rendeletének 6. pontja ugyanis, a melyre a kir. közigazgatási biróság határozatát alapitja, az 1898: II. t.-cz. életbelépte napján már folyamatban lévő vitás ügyekre vonatkozó átmeneti rendelkezést tartalmazza, ebben az esetben azonban nem a törvény életbeléptekor már folyamatban levő vitás ügyről, hanem oly ügyről van szó, a melyet a törvény életbelépte után olyan szerződés alapján inditottak meg, a melyet az 1898: II. t.-cz. életbelépte előtt kötöttek; az ilyen ügyről az 1898: II. t.-cz. 79. §-a és ennek megfelelően az idézett rendelet 5. §-a intézkedik és pedig akképen, hogy az ilyen szerződéseket csak akkor kell az 1898: II. t.-cz. szerint, tehát az ebben a törvényben kijelölt hatóságoknak megbirálni, ha azok az alakszerüség tekintetében az 1876: XIII. t.-czikknek megfelelnek; a miből viszont az következik, hogy az ezeknek az alakszerüségeknek meg nem felelő szerződéseket az előbbi törvény szerint, tehát az előbbi törvényben kijelölt hatóságoknak kell megbirálni.

Minthogy pedig a megállapitott tényállás szerint a megbirálandó szerződés, mert szóval köttetett, az 1876: XIII. t.-cz. 85. §-ában előirt alakszerüségnek nem felel meg és minthogy az 1896: XXVI. t.-cz. 79. §-a a közigazgatási bizottságnak a gazda s a gazdasági munkás között az 1876: XIII. t.-cz. 115. §-a alapján felmerülő vitás ügyekben hozott határozata ellen a sértett fél panaszára a közigazgatási biróság előtti eljárásnak ad helyet: ennélfogva ennek az ügynek a megbirálása a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

7. Adó- és illetéküggyek.

177.

(1896: XXVI. t.-cz. 81–82. §§.)

Ha a fél nem a kirótt illeték és birság jogosságát és helyességét támadja meg, hanem a méltányosság alapján kéri a felemelt illeték mérséklését, a mintegy kegyelmi kérelmet előterjesztő felebbezés elintézése a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

(1900. junius 11. 1899. évi 46.089 I. M. sz; 46.551/1900. P. M. sz.)

A kir. ministerium dr. V. S. szentesi ügyvédnek felemelt illeték törlése végett folyamatba tett ügyében a kir. közigazgatási biróság és a kir. pénzügyminister között fel-

merült hatásköri összeütközés esetét 1900. évi junius hó 11. napján tartott tanácsában az 1896. évi XXVI. t.-cz. 159. §-a alapján vizsgálat alá vevén következőleg határozott: **Adó- és illeték ügyek.** *81. §. III. p., 17., 19. §§. Felemelt illetéknek méltányosságból mérséklése.*

Ezen ügynek elintézése a m. kir. pénzügyminister hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. M.-né Sz. T. szentesi lakos férje K. M. fabiáni lakos ellen ideiglenes nőtartás iránt a szentesi kir. járásbiróság előtt 1896. évi február hó 21-én 2259. sz. a. sommás pert inditott. Ebben a perben K. M.-né felperest dr. V. S. szentesi ügyvéd képviselete.

A szentesi kir. adóhivatal a most nevezett ügyvéd, illetve felperes terhére az emlitett perből kifolyólag Kj. $^{821}/_{898}$ t. a. 18 frt egyszeri és 72 frt felemelt illetéket irt elő azon az alapon, hogy a felperesi képviselő dr. V. S. az itéleti bélyegilletéket elmulasztotta a tárgyalási jegyzőkönyvön leróni.

Dr. V. S. szentesi ügyvéd a szentesi kir. adóhivatalnak Kj. $^{821}/_{898}$ sz. a. kibocsátott fizetési meghagyása ellen a szegedi kir. pénzügyigazgatósághoz felebbezett és ettől méltányossági okokból a felemelt illetéknek törlését kérte. A szegedi kir. pénzügyigazgatóság 1898. évi október 27-én 46723. sz. a. kelt határozatával a felebbezést elutasitotta.

Erre dr. V. S. szentesi ügyvéd a szegedi kir. pénzügyigazgatósághoz 1898. évi november 23-án 53633. sz. a. benyujtott felfolyamodásában ennek a kir. pénzügyministeriumhoz való felterjesztését és ettől a hatóságtól méltányosság alapján a kirótt illetéknek az egyszeresre való mérséklését kérte.

A szegedi kir. pénzügyigazgatóság 1898. évi deczember 25-én 55539. sz. a. a felfolyamodásnak czimzett beadványt a vonatkozó iratokkal együtt a kir. pénzügyministeriumhoz rendelte felterjeszteni; az iratok azonban kiadói tévedésből a kir. közigazgatási birósághoz küldettek fel. Ezt a szegedi kir. pénzügyigazgatóság 1899. évi február 20-án 7231. sz. a. kelt jelentésével a kir. közigazgatási biróság tudomására hozta annak különös hangsulyozásával, hogy a felterjesztett folyamodás, ugy a folyamodónak kifejezett kérelme, mint tárgyánál fogva illetékesség szempontjából a kir. pénzügyministeriumhoz lett volna felterjesztendő.

Mindazonáltal a kir. közigazgatási biróság 1899. évi márczius 21-én 2579. P. sz. a. kelt végzésével magát az 1896. évi XXVI. t.-cz. 81. §. III. pontja alapján illetékesnek nyilvánitotta és arra való tekintettel, hogy a szegedi kir. pénzügyigazgatóság hatásköri kifogást emelt, az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. §-a értelmében a további eljárás felfüggesztésével e határozatáról a kir. pénzügyministert értesitette.

A kir. pénzügyminister a hatásköri kifogást továbbra

Adó- és illeték ügyek. *81. §. III. p., 17., 19. §§. Felemelt illetéknek méltányosságból mérséklése.*

is fentartván, közte és a kir. közigazgatási biróság közt hatásköri összeütközés esete merült fel.

Ez ügyben a kir. pénzügyminister hatáskör volt megállapitandó.

Eltekintve attól, hogy a szóban forgó felfolyamodás csak kiadói tévedésből került a közigazgatási biróság elé, az 1896. évi XXVI. t.-cz. 81. §-ának III. pontja értelmében a kir. közigazgatási biróság előtti eljárásnak csak a pénzügyigazgatóság oly határozata ellen van helye, melylyel az 1889. évi XXVIII. t.-cz. II. fejezetében megállapitott eljárás szerint megszabott illetékek, valamint a bélyeg- és illetéki törvények és szabályok alapján kirótt birságok jogosságát és helyességét megszabja, a szegedi kir. pénzügyigazgatóságnak 1898. évi október 27-én 46723. sz. a. kelt határozata pedig nem szabja meg a többször nevezett terhére kirótt itéleti illetéknek és a birságot képező felemelt illetéknek jogosságát és helyességét, hanem a felemelt illetéknek méltányosságból való törlése végett előterjesztett kérelem felett határoz és felfolyamodó szintén nem a megszabás helyessége és jogossága ellen emel panaszt, hanem csak a méltányosság alapján kéri a felemelt illeték mérséklését, és jóhiszemüségét is nem mint a megszabás helyessége és jogossága elleni kifogást érvényesiti, hanem azzal kifejezetten csak a méltányosságot akarja megindokolni.

Már pedig a közigazgatási biróság hatósága az 1896: XXVI. t.-cz. 17. §-a értelmében csak a vitás kérdés tárgyalására és eldöntésére terjedvén ki, a mintegy kegyelmi kérelmet előterjesztő és igy vitás kérdésre nem vonatkozó felebbezés felett a közigazgatási biróság nem határozhat és nem dönthet, hanem az ilyen felebbezésnek elintézése az 1899. évi XXVIII. t.-cz. 12. §. IV. pontja értelmében, tekintettel az 1898. évi XXVI. t.-cz. 19. §-ára is, a kir. pénzügyminister hatáskörébe tartozik.

178.

A községi jegyző által elmulasztott adóügyi munkálatoknak a kir. pénzügyigazgatóság általi pótlása következtében felmerült költség megtéritésének kérdésében a kir. közigazgatási biróság előtti eljárásnak nincs helye.

Az 1896 : XXVI. t.-cz. 82. §-ának I. 7. pontjában a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe utalt kártéritési kötelezettség alatt csak azoknak a károknak megtéritésére vonatkozó kötelezettséget lehet érteni, a melyek az 1889 : XXVIII. t.-cz. 8. §. 6. b), c), 8. b) és 9. b) és c) pontjaiban mint károk vannak megjelölve.

(1899. szepteber 6. 1899. évi 41975. I. M. sz.; 1899. évi 56948. P. M. sz.)

A kir. ministerium P. J. vépi körjegyzőnek helyette teljesitett adóügyi müveletekből eredő költség megtéritése iránt folyó ügyében a kir. közigazgatási biróság és a kir. pénzügyminister úr között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi szeptember hó 6. napján tartott tanácsában az 1896. évi XXVI. t.-cz. 159. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Adó- és illetékügyek. *82. §. I. 7. p. A községi jegyző által elmulasztott munkálat pótlásából származott költség megtéritése. Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 82. §-ának I. 7. pontjában említett kártérítési kötelezettség értelmezése.*

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: P. J. körjegyző az acsádi körjegyzőség községeiben az 1893—1896. években beállott birtokváltozások nagy részének a katasteri birtokivekben való keresztülvezetését és ezeknek a változásoknak az I. számu nyilvántartási jegyzékbe foglalását, valamint az 1897. évi földadó felosztási munkálatokat elmulasztotta; ennek folytán a szombathelyi kir. pénzügyigazgatóság egyik tisztviselőjét ezeknek a teendőknek elvégzésére kiküldötte és utóbb P. J. körjegyzőt e kiküldetésből felmerült 37 frt 30 kr költség megfizetésére kötelezte.

P. J. a szombathelyi kir. pénzügyigazgatóságnak 1897. évi április 25-én 16200. sz. a. kelt eme marasztaló határozata ellen Vas vármegye közigazgatási bizottságához felebbezett, mely a kir. pénzügyigazgatóságnak határozatát 1897. évi junius 17-én 1407. sz. a. helybenhagyta. P. J. a közigazgatási bizottságnak határozatát a kir. közigazgatási bírósághoz intézett panasziratttal támadta meg; mivel azonban Vas vármegyének főispánja, mint a közigazgatási bizottság elnöke 1897. évi augusztus 6-án 1953. sz. a. kelt felterjesztésében annak adott kifejezést, hogy ebben az ügyben közigazgatási panasznak helye nincs, a kir. közigazgatási biróság e kijelentést az 1896: XXVI. t.-cz. 101. §-ának megfelelő hatásköri kifogásnak tekintette s 1898. évi február 8-án 17752/897. P. sz. végzésével illetékességét megállapitván, erről a további eljárás felfüggesztésével a kir. pénzügyminister urat értesitette, a ki 1898. évi márczius 30-án 25957. sz. a. kelt átiratával az 1896: XXVI. t.-cz. 131. §-ában megszabott határidő alatt arról értesitette a kir. közigazgatási biróságot, hogy a hatásköri kifogást továbbra is fentartja.

Ilyformán a kir. közigazgatási biróság és a kir. pénzügyminister ur között ebben az ügyben hatásköri összeütközés esete merült fel.

A kir. közigazgatási biróság illetékességét az 1896: XXVI. t.-cz. 87. §-ának I. 7. pontja alapján állapitotta meg, ugy érvelvén, hogy ha valamely községi közeg mulasztása folytán az államkincstárra költségek háramolnak, ezeknek a költségeknek összege erejéig a kir. kincstárnak vagyoni kár okoztatik s igy ezeknek a költségeknek megtéritése tulajdonképen nem egyéb, mint kártérités s e költségek megtéritésének kötelezettsége: kártéritési kötelezettség. Egy további

Adó- és illeték ügyek.

82. §. I. 7. p. A községi jegyző által elmulasztott munkálat pótlásából származott költség megtéritése. Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 82. §-ának I. 7. pontjában emlitett kártéritési kötelezettség értelmezése.

évre a kir. közigazgatási biróságnak az, hogy az 1896: XXVI. t.-cz. 82. §. I. 7. pontjának az 1899: XXVIII. t.-cz. 16. §-ának 2. *c*) pontjára való utalásából kétségtelen, hogy mindazok az ügyek, a melyek a most idézett 16. §. 2. *c*) pontja szerint az 1896: XXVI. t.-cz. életbelépte előtt a kir. pénzügyminister illetékességi körébe tartoztak, az 1896: XXVI. t.-cz. életbelépte után a kir. közigazgatási biróság által birálandók el. Már pedig az ebben a 2. *c*) pontban foglalt törvényes rendelkezés alapján határozott a kir. pénzügyminister a közigazgatási bizottságoknak az 1899: XXVIII. t.-cz. 15. §. III. 3. pontja alapján hozott mindama határozatai ellen intézett felebbezések felett is, a melyek a kir. pénzügyigazgatóságnak a községi közegek ellen az adók kezelése körül kártéritési vagy megtéritési kötelezettséget megállapitó végzései ellen intéztettek; a mi kitünik abból is, hogy az 1889: XXVIII. t.-czikkben az ismételten idézett 16. §. 2. *c*) ponton kivül más oly törvényes rendelkezés nincs, a mely ily ügyekben akár a kir. közigazgatási biróságnak, akár a kir. pénzügyministernek illetékességét megállapitaná.

Azonban a kir. közigazgatási biróságnak eme érvelése el nem fogadható, mert az 1896: XXVI. t.-cz. 82. §-ának I. 7. pontja, a mely törvényhelyre a kir. közigazgatási biróság hatáskörét alapitja, erre az esetre nem alkalmazható. A most idézett törvényhelynek felhivott és annak terjedelmét megállapitó 1889: XXVIII. t.-cz. 16. §. 2. *c*) pontjában emlitett kártéritési kötelezettség alatt ugyanis az 1889: XXVIII. t.-cz. egész összefüggése szerint csakis azoknak a károknak megtéritésére vonatkozó kötelezettséget lehet érteni, a melyek a most emlitett törvényben mint károk vannak megjelölve, tehát nevezetesen az 1889: XXVIII. t.-cz. 8. §. 6. *b*), *c*), 8. *b*) és 9. *b*), *c*) pontjaiban emlitett eseteket.

Az adott esetben azonban nem az idézett törvényszakasz értelmében az államkincstárra vagy magánfelekre ténylegesen háramló kár megtéritéséről, hanem a községi közegnek mulasztása folytán más alkalmas egyénnek kirendelése által felmerült költségnek megtéritéséről van szó, melynek megállapitására az 1883: XLIV. t.-cz. 14. §-a és az 1889: XXVIII. t.-cz. 6. §. 8. pontja értelmében a kir. pénzügyigazgatóságok felügyeleti hatóságukból kifolyólag a hivatali teendők biztositása czéljából vannak feljogositva.

Hogy az ilyen költségmegtérités az 1889: XXVIII. t.-cz. 16. §. 2. *c*) pontja értelmében kártéritésnek nem tekinthető, kitünik abból is, hogy ugyanezen 16. §. 1. *e*) pontja az 1883: XLIV. t.-cz. 81. §-ában emlitett és az 1883: XLIV. t.-cz. 14. §-ában körülirt felelősséggel egészen azonos természetü felelősséget külön pontban emliti fel, tehát a kártéritési kötelezettségtől világosan megkülönbözteti. Ha pedig az 1883: XLIV. t.-cz. 81. §-ában megállapitott felelősség nem esik az 1889: XXVIII. t.-cz. 16. §. *c*) pontjában emlitett kártérités

fogalma alá és igy e felett a közigazgatási biróság az 1896: XXVI. t.-cz. 82. §-ának 7. pontja értelmében eljárni jogositva nincs, akkor ugyanennek kell állani az 1883: XLIV. t.-cz. 14. §-ában emlitett felelősségre nézve is.

Adó- és illeték ügyek. *82. §. I. 7. p. A községi jegyző által elmulasztott munkálat pótlásából származott költség megtéritése. Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 82. §-ának I. 7. pontjában emlitett kártéritési kötelezettség értelmezése.*

Hozzájárul ehhez, hogy a pénzügyigazgató jogköréből a helyettesitéssel járó költségek megtéritésére vonatkozó megállapitás, melynek alapjául a hivatali feladatok teljesitésére, illetőleg teljesitésének biztositására vonatkozó intézkedés szolgál, el nem vonható, mert ellenkező esetben a közigazgatási biróságnak azt a jogát is, hogy a pénzügyigazgató felügyeleti intézkedésének helyességét is felülbirálhassa, el kellene ismerni, holott a kir. közigazgatási biróságot ily felügyeleti hatáskör meg nem illeti.

Áll ez annyival inkább, mert ez az 1883: XLIV. t.-cz. 14. §-ában szabályozott költségmegtérités csak egyik módját képezi annak, hogy a mulasztó közeg hivatali kötelességének teljesitésére szorittassák, a másik rendelkezésre álló módnak pedig, melylyel a czél elérhető, t. i. a birságolásnak felülbirálása kétségtelenül nem tartozik a közigazgatási biróság hatáskörébe.

Mindezeknél fogva a felmerült hatásköri összeütközés esete olykép volt eldöntendő, hogy ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

8. Állami alkalmazottak illetmény- és nyugdijügyei.

(1896 : XXVI. t.-cz. 83. §§.)

179.

Állami illetmény-ügyek.

Az állami alkalmazottnak nem minden, hanem csak az 1893 : IV. t.-czikkben biztositott vagyis olyan illetményére nézve van a közigazgatási biróság előtt eljárásnak helye, a melyhez az állami alkalmazottnak törvényen alapuló követelési joga van.

A közigazgatási biróság hatáskörét a jog- és törvényhasonlatosság elve alapján nem lehet kiterjeszteni.

Az 1893 : IV. t.-czikkbe felvett állomás után az 1893 : IV. t.-cz. utáni költségvetési törvénybe pótlólag felvett járandóság nem esik az 1893 : IV. t.-cz. alá.

Olyan igényekre, a melyek csupán a költségvetési törvényre alapithatók, a közigazgatási biróság hatásköre nem terjed ki.

A költségvetési törvény csak a kiadás lehetőségét

Állami illetmény-ügyek.

'83. §. 1. p., 19. §.

Az állami alkalmazottnak olyan illetményére, mely nem az 1893: IV. t.-czikken alapszik, a közigazgatási biróság hatásköre nem terjed ki. Analogia kizárása.

adja meg, de nem ad az állami alkalmazottnak az abba felvett illetményre nézve követelési jogot.

(1902. augusztus 5. 6396/902.; 2317/eln. 902. K. M. sz.)

A kir. ministerium a m. kir. közigazgatási biróság és a m. kir. kereskedelemügyi minister között G. S.-nak a m. kir. szabadalmi hivatal alelnökének müködési pótlék kiutalványozása iránti ügyéből felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1902. évi augusztus hó 5. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1896: XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján a következőképen határozott:

Az eljárás nem tartozik a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Indokolás: A törvényhozás a kereskedelmi tárczának 1897. évi költségvetésébe a m. kir. szabadalmi hivatal alelnöke részére 600 forint müködési pótlékot vett fel. Erre vonatkozó javaslatát a kereskedelemügyi kir. minister azzal indokolta (jelentés 221. l.), hogy az 1896. évi költségvetésbe a m. kir. szabadalmi hivatal rangban legidősebb birói tagjának javadalmazása az alelnökével egyenlő összegben lett megállapitva és hogy a hivatal vezetésével megbizott alelnök nemcsak nagyobb fontosságu és nagyobb felelősséggel járó birói teendőket végez, de a hivatal feletti felügyelet és administrationalis teendők folytán fokozottabb mértékben is van igénybe véve és igy méltányos, hogy az ő javadalmazása is emeltessék.

Ez a pótlék azután változatlanul a személyi járandóságok 2. tétele alatti átalányösszegben, egybefoglalva a többi pótlékokkal, az 1898., 1899. és 1900. évi állami költségvetés részletezésébe is felvétetett.

A pótlékot a kereskedelmi minister dr. W. Gy. akkori alelnök (később elnök) részére utalványozta és az 1899. évi január 11-én 291. sz. a. kelt rendeletével 1899. évi január hó végével megszüntette.

G. S., a ki a szabadalmi hivatal alelnökévé az 1898. évi deczember hó 10-én kelt legfelsőbb elhatározással neveztetett ki, több izben folyamodott a kir. kereskedelmi ministerhez, kérve a nézete szerint az alelnöki állással egybekötött szóban lévő pótléknak 1899. évi január hó 1 étől, mint alelnöki kineveztetését követő hó első napjától kezdődő engedélyezését. A kereskedelemügyi minister azonban G. S. kérését — 1900. évi október hó 11-én 4621/eln. sz. a. kelt rendelete szerint — figyelembe vehetőnek nem találta.

G. S. erre 1900. évi november hó 1-én a m. kir. közigazgatási birósághoz panaszszal fordult, a melyben azt vitatva, hogy a szóban lévő pótlék az alelnöki állással van egybekötve, ügyének az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-ának 1. pontja alapján megbirálását és annak az eldöntését kérte,

hogy őt, mint a szabadalmi hivatal alelnökét, a szóban lévő pótlék megilleti-e vagy nem.

A kereskedelemügyi minister tekintettel a közigazgatási biróságnak az állami alkalmazottak illetményi és nyugdijügyeiben az 1896: XXVI. t.-cz. XVI. czime által meghatározott azon szoros hatáskörére, hogy az (83. §. 1.) csakis az 1893: IV. t.-cz. szerint járó illetményekre való igényből eredő kérdésekre vonatkozik, az utóbb idézett törvény 2. §. c), 6., 13. §. utolsó bek. és 17. §. 4. p. a. helyein emlitett pótlékok pedig egészen más jellegüek, mint a panaszos által igényelt pótlék, a kir. közigazgatási biróság eljárása ellen 1900. évi november hó 7-én 5825/eln. sz. a. hatásköri kifogást tett és annak adott kifejezést, hogy müködési pótléknak engedélyezését mindenkor a minister discretionális hatáskörébe tartozónak tekinti. Előadta továbbá 1901. évi február hó 26-án 672/eln. sz. a. a közigazgatási birósággal közölt felvilágositásaiban a kereskedelmi minister azt is, hogy miután a szabadalmi hivatalnak akkori elnöke huzamos időre más munkakörben volt lekötve, a szabadalmi hivatal első szervezésének és kezdődő müködésének idejében a vezetés egész sulyos feladata az akkori alelnökre: dr. W. Gy.-ra hárult, a ki a bár betöltve levő, de a müködésből mégis kizárt elnöki állásra tekintettel olyan körülmények között vezette a hivatalt, a melyek lényegesen különböznek attól az esettől, a mikor az alelnök az elnököt helyettesiteni rendszerint hivatva van.

Állami illetményügyek.

83. §. 1. p., 19. §.

Az állami alkalmazottnak olyan illetményére, mely nem az 1893: IV. t.-czikken alapszik, a közigazgatási biróság eljárása nem terjed ki.

Analogia kizárása.

A kir. közigazgatási biróság azonban az 1901. évi ápr. hó 16. napján 591/k. 1901. sz. a. hozott végzésével a felmerült vitás kérdés érdemleges eldöntését saját hatáskörébe tartozónak nyilvánitotta, mert a szabadalmi hivatali állomások az 1893: IV. t.-cz. hatálybalépte után rendszeresittetvén, e törvény 1. §-ának utolsó bekezdése értelmében az állami költségvetések határozmányai szerint voltak a megfelelő fizetési osztályba sorozandók, a miből következik, hogy azon állomásokkal egybekötött illetmények iránt az államkincstárral szemben támasztott követelések jogosultságát vagy jogosulatlanságát is ama határozmányok és igy egyszersmind az 1893. évi IV. t.-cz. alapján kell elbirálni; mert az 1893: IV. törvényczikk, illetőleg az állami költségvetések határozmányai szerint járó illetmény-igényből folyólag az államkincstárral szemben támasztott követelések felett az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §. 1. pontja szerint a közigazgatási biróság határoz végérvényesen, de a panaszolt esetben felmerült illetményi kérdésnek pervitás természete is birói döntést tételez fel és ha a panasz alaptalannak mutatkoznék is, ez magában véve még nem lehetne jogszerü indoka a birói hatáskör leszállitásának.

Ehhez képest a kir. közigazgatási biróság és a kir. kereskedelemügyi minister között hatásköri összeütközés esete merült fel, a melynek elintézéseképen ki kellett mon-

Állami illetmény-ügyek.

83. §. 1. p., 19. §. Az állami alkalmazottnak olyan illetményére, mely nem az 1893: IV. t.-czikken alapszik, a közigazgatási biróság eljárása nem terjed ki. Analogia kizárása.

dani, hogy az eljárás nem tartozik a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Az 1896: XXVI. t.-cz. 83. §-ának 1. pontja ugyanis kifejezetten a ministernek csak azon intézkedése (határozata) ellen ad a közigazgatási biróság előtti eljárásnak helyet, a melylyel a minister az állami tisztviselőnek, altiszteknek és szolgáknak az 1893: IV. t.-cz. szerint járó illetményekre való igényéből eredő kérdések, valamint ezen igényből folyólag az államkincstárral szemben támasztott követelések fölött az idézett törvény 16. §-a alapján dönt, az itt idézett 16. §. pedig kifejezetten szintén csak azokra a kérdésekre nézve intézkedik a minister, illetőleg az állami számvevőszék elnökének az illetékességéről, a melyek az állami tisztviselőket, altiszteket és szolgákat a „jelen törvény", t. i. az 1893: IV. t.-cz. alapján megillető illetményekre való igényből erednek. Világos ennélfogva, hogy a törvény nem minden illetményt, hanem kifejezetten csak az 1893: IV. t.-czikkben biztositott illetményeket helyezi a közigazgatási biróság védelme alá.

Minthogy az 1896: XXVI. t.-cz. taxative állapitja meg azokat az ügyeket, a melyek a közigazgatási biróság hatáskörébe tartoznak és minthogy az idézett törvényczikk 19. §-a szerint a közigazgatási biróság hatáskörét a jog és törvényhasonlatosság elvének alkalmazásával sem lehet kiterjeszteni, a fenforgó hatásköri kérdés eldöntése attól függ, hogy a követelt illetmény az 1893: IV. t.-cz. szerint járó illetménynek tekinthető-e.

Ezt a kiindulási pontot a közigazgatási biróság is elfogadja, midőn hatáskörét azon az alapon állapitja meg, hogy a szóban forgó illetményre az 1893: IV. t.-cz. 1. §-ának utolsó bekezdését kivánja akalmazni, a mely szerint az emlitett törvény hatálybalépte után rendszeresitendő állomások rendszeresitésük alkalmával az állami költségvetés határozmányai szerint sorozandók a megfelelő fizetési osztályba. Innen jut azután a közigazgatási biróság fentebb közölt indokolásában végeredményében oda, hogy az 1893: IV. t.-czikk és az állami költségvetések határozmányai szerint járó illetményeket a közigazgatási biróság hatásköre szempontjából egyenlőknek tekinti.

Ez az azonositás azonban meg nem állhat.

Az 1893: IV. t.-cz. hatálybalépte után rendszeresitendő állomások után járó illetmények ugyanis az 1. §. utolsó bekezdése értelmében csakis annyiban esnek az 1893: IV. t.-cz. határozmányai alá, a mennyiben ezek a megfelelő fizetési osztályba való sorozással járnak. Ellenben a költségvetési törvénybe felvett egyéb, az 1893: IV. t.-czikkel szemben uj illetmények, annál a körülménynél fogva, mert az állomás az 1893: IV. t.-cz. után rendszeresittetett, még nem esnek az 1893: IV. t.-cz. határozmányai alá, ép oly kevéssé, mint az 1893: IV. t.-czikkbe már felvett állomások után a

Állami illetmény-ügyek.

83. §. 1. p., 19. §.

Az állami alkalmazottnak olyan illetményére, mely nem az 1893: IV. t.-czikken alapszik, a közigazgatási biróság eljárása nem terjed ki. Analogia kizárása.

költségvetési törvénybe utóbb pótlólagosan felvett valamely járandóság nem esik az 1893. IV. t.-cz. alá. Az 1893. IV. t.-czikk, a mely szabályozni és egységes alapra akarta helyezni az állami alkalmazottak illetményeit, a jövőre nézve sem vehette czélba azt, hogy a korábbi egyenlőtlenségnek tért engedjen és ezért nem is bizza a később rendszeresitendő állomások illetményeinek megállapitását a költségvetési törvényre, hanem megszabja, hogy a később rendszeresitendő állomások a megfelelő fizetési osztályba sorozandók. Más szavakkal: az 1893. IV. t.-cz. 1. §-ának utolsó bekezdése nem czélozza a fizetésrendezési törvény költségvetési módosithatását, hanem csak az ugyanennek a §-nak első bekezdésében emlitett *A*) kimutatásnak utólagos kiegészithetését kivánja a költségvetési törvény útján lehetővé tenni.

Hogy a szóban forgó illetmény egyébként, t. i. a fentiektől eltekintve, nem volt alapitható az 1893. IV. t.-czikknek valamely határozmányára, ez vita tárgyát sem képezi. Maga a panaszló is csak a költségvetési törvényekre alapitja igényét.

Olyan igényekre azonban, a melyek csupán a költségvetési törvényre alapithatók, a közigazgatási biróság hatásköre még akkor sem volna kiterjeszthető, ha azt az 1896: XXVI. t.-cz. 19. §-ának tiltó rendelkezése nem gátolná. Midőn ugyanis az 1896: XXVI. t.-cz. 83. §-ának 1. pontja az 1893: IV. t.-cz. alapján járó illetményekre nézve állapitja meg a közigazgatási biróság hatáskörét, az állami alkalmazottaknak törvény által biztositott, az az oly illetményeit részesiti birói védelemben, a melyekhez az állami alkalmazottnak törvényen alapuló követelési joga van. Az 1896: XXVI. t.-cz. 83. §-ának 1. pontját, tehát még ha analogia útján kiterjeszthető volna is, csakis oly illetményekre szabadna kiterjeszteni, a melyekhez az alkalmazottnak a törvény követelési jogot ad, épen ugy, mint az 1893: IV. t.-cz. Sőt még törvénymagyarázat útján is csak ilyen természetü illetményekre lehetne az 1896: XXVI. t.-cz. 83. §-ának 1. pontját kiterjeszteni.

Az olyan illetmények azonban, a melyek csupán a költségvetésben vannak megállapitva, nem olyan természetü illetmények, mint a minők az 1893: IV. t.-czikkben biztositottak. A költségvetési törvény ugyanis nem ad az állami alkalmazottnak követelési jogot, mert a költségvetés csak a minister részére szóló előirányzat, a mely csupán a kiadás lehetőségét adja meg, a nélkül, hogy erre nézve ez magában jogilag kötelezettséget is róna a ministerre vagy épen követelési jogot adna annak, a kinek javára a kiadási tétel felvétetett. Világosan kitünik a költségvetési megállapitás természete az állami alkalmazottaknak azoknál az illetményeinél, a melyeket ők az 1893: IV. t.-cz. alapján követelhetnek. Ezek is felveendők a költségvetésbe, az állami alkalmazott azonban követelési jogát nem a költségvetésre

Állami illetmény-ügyek.

alapitja. Követelési joga fennáll és érvényesithető a kincstár ellen akkor is, ha a költségvetési törvényben illetménye előirányozva nincsen is. Mindez egyszersmind ujból világosan igazolja azt is, hogy a közigazgatási biróság szóban forgó határozatának indokolása tévesen egyenlősiti a csupán a költségvetésbe felvett illetményeket az 1893: IV. t.-cz. alapján járó illetményekkel.

Ezek szerint tehát a szóban forgó illetmények nem esvén az 1893: IV. t.-cz. határozmányai alá, az eziránt támasztott igényre a közigazgatási biróság hatásköre az 1896: XXVI. t.-cz. 83. §-a értelmében meg nem állapitható.

180.

83. §. 1. Állami tisztviselő természetbeni lakásának használati értéke.

Ha a természetbeni lakásnak a törvényes lakpénz helyett elfogadására az állami tisztviselő nincsen kötelezve, akkor az a lakpénzt helyettesitőnek és igy az 1893 : IV. t.-cz. szerint járó illetmény jellegével birónak nem tekinthető, mihez képest az a kérdés, hogy a természetbeni lakás használati értéke megfelel-e a törvényes lakpénz összegének, mint magánjogi természetű, a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

(1901. junius 12. 1901. évi 13051. I. M. sz.)

A kir. ministerium dr. K. E. kir járásbiró által a természetbeni lakásának átalakitása s kibővitése, valamint 1898. évi január 1-től számitott 100 K évi lakpénzpótlék utalványozása iránti kérelmét megtagadó és 1900. évi november hó 2-án 58789/1900. számu igazságügyministeri rendelet ellen a m. kir. közigazgatási biróságnál emelt panasz folytán megindított eljárás folyamán a m. kir. közigazgatási biróság és a m. kir. igazságügyminister között felmerült hatásköri összeütközés kérdését az 1901. évi junius hó 12. napján vizsgálat alá vévén, az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján következőleg határozott:

A panasznak a 100 K évi lakpénzpótlék utalványozására vonatkozó s hatásköri összeütközés tárgyát képező része nem tartozik a m. kir közigazgatási biróság hatásköréhez.

Indokok: Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-a szerint a m. kir. közigazgatási biróság hatásköre az állami tisztviselőknek az 1893. évi IV. t.-cz. szerint járó illetményekre való igényéből eredő kérdésekre terjed ki. Ezen 1893. évi IV. t.-cz. 2. §-a szerint az állami tisztviselő az állásával esetleg egybekötött mellékilletményeken kivül fizetésre és lakpénzre tarthat igényt.

Panaszttevő jelenlegi állására a törvényes fizetéssel s lakpénzzel neveztetett ki.

A természetbeni lakás a lakpénzt helyettesitőnek és igy törvényes illetmény jellegével birónak csak az esetben tekinthető, ha annak a törvényes lakpénz helyett való elfogadására a tisztviselő kötelezve van.

Állami illetményügyek. 83. §. 1.

Panaszttevő a járásbirósági épületben levő járásbirói lakásnak törvényes lakpénze ellenében való használatba vételére sem a pályázati hirdetmény, sem kinevezési okirata szerint nem volt kötelezve s erre most sem köteles. Lakását bármikor felmondhatja, mely esetben törvényes lakpénzének élvezetébe lép.

Állami tisztviselő természetbeni lakásának használati értéke.

A természetbeni lakás tehát jelen esetben nem helyettesitője a törvényes lakpénznek és illetmény jellegével nem bir, tehát nem is vonható az 1893. évi IV. t.-cz. rendelkezései alá, hanem a viszony, a mely a lakás használata tekintetében panaszttevő s a kincstár között fennáll, magánjogi természetü, a melynek megszüntetése, ha azt érdekeire sérelmesnek véli, panaszttevőnek szabadságában áll.

Minthogy tehát panaszttevő az 1893. évi IV. t.-cz. alapján igényelhető illetményeiben sérelmet nem szenvedett, azon kérdés, valjon természetbeni lakásának használati értéke megfelel-e azon összegnek, mely törvényes lakpénzét képezi, mint magánjogi természetü az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-a alá nem vonható s igy annak elbirálása a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

181.

Az a kérdés, hogy az állami alkalmazott szolgálatképtelenségének megállapitása és ez alapon végkielégitése helyesen történt-e, a közigazgatási biróság hatáskörébe nem vonható, hanem, mint az állami szolgálatból elbocsátást eredményező cselekmény, az igazgatási illetőleg a fegyelmi jog gyakorlására hivatott hatóságnak a hatáskörébe tartozik.

83. §. 1. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon a végkielégités elrendelésének megbirálása a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

(1901. május 15 1901. évi 15476. I. M. sz. 1900 évi 58973. P. M. sz.).

A kir. ministerium H. K. pénzügyigazgatósági volt számtiszt végkielégitési ügyéből a kir. pénzügyminister és a kir. közigazgatási biróság között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján az 1901. évi május hó 15. napján tartott ülésében vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Az eljárás nem tartozik a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Indokok: A kir. pénzügyminister 1899. évi november hó 29-én 67321. sz. a. kelt rendeletével H. K., az időben kir. pénzügyigazgatósági számtisztet az 1885. évi XI. t.-cz. 28.

Állami illetmény-ügyek.

83. §. 1. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon a végkielégités elrendelésének megbirálása a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

§-ához képest végkiolégitésssel látta el, mert a vármegye tiszti főorvosának 1899. évi november hó 16-án 392/99. sz. a. tett jelentéséből azt állapitotta meg, hogy H. K. öröklési befolyások alatt keletkezett szellemi degeneratio alapján fejlődött melancholiás tébolyodottságban szenved, a mely bajnak természete kizárja azt, hogy az abban szenvedő hivatali munkájának helyes ellátására valaha képes legyen.

A végkielégités összegét a nevezettnek öt évet meg nem haladó szolgálati idejére tekintettel, az 1885. évi XI. t.-cz. 28. §-ának rendelkezéséhez képest, hatszáz forintban állapitotta meg a pénzügyminister.

Erre özv. H. G. M. Zs., H. K. édes anya, mint kiskoru fiának természetes és törvényes gyámja 1900. évi január 17-én azzal a kéréssel fordult a kir. pénzügyministerhez, hogy mivel a budai Vaskovits-féle hidegvizgyógyintézet orvosának bizonyitványa szerint H. K. nem elmebeteg, hanem idegbeteg és huzamosabb orvosi kezelés mellett ebből a bajából is kigyógyulhat, a pénzügyminister a végkielégitő rendelet hatályon kivül helyezésével H. K. fizetését továbbra is folyósitsa.

Özv. H. G.-nét ezzel a kérésével a pénzügyminister 1900. évi január hó 27-én 2080. sz. a. kelt rendeletével elutasitotta, mert fiának végkielégitése közhatósági orvos bizonyitványával igazolt szolgálatképtelenség miatt a fennálló szabályok szerint történt.

A kir. pénzügyminister e határozata ellen özv. H. G.-né 1900. évi február hó 27-én 15819/519. sz. alatt a pénzügyministerhez panaszt adott be, melyben az iratoknak a kir. közigazgatási birósághoz áttételét, a ministeri határozat megváltoztatását és kiskoru H. K. fizetésének folyósitását kérte. Kérését azzal indokolta, hogy a csatolt bizonyitványok szerint a fia nem elmebeteg, hanem csak gyógyitható idegbetegségben szenved, következéskép egy orvosi bizonyitvány alapján az elmebetegséget megállapitani s ez alapon a végkielégitést elrendelni nem lehet; továbbá, hogy az elmebetegség megállapitása esetében is csak akkor lenne végkielégitésnek helye, ha a betegség egy évi szabadságidő letelte alatt sem lenne meggyógyitható.

A kir. pénzügyminister 1900. évi május hó 11-én 24433. sz. a. kelt átiratában az 1896. évi XXVI. t.-cz. 101. §-a értelmében a birósági hatáskör ellen kifogást emelt. Kifogásának indokolására azt hozta fel a pénzügyminister, hogy az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-ának 2. pontjában foglalt rendelkezésnek — a törvényhozó által követett taxatió elvével indokolt szoros értelmezés szerint — más értelme nem lehet, mint az, hogy a biróság csak oly viták megbirálására nyert hatáskört, a melyekben az alkalmazott ellátást igényel, illetőleg arra igényt támaszt, a minister vagy az állami számvevőszék elnöke azonban igényét vagy nem ismeri el jogos-

Állami illetményügyek.

83. §. 1. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon a végkielégités elrendelésének megbirálása a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

nak vagy elismeri ugyan, de kisebb ellátást hajlandó részére megállapitani, mint a mennyit az alkalmazott igényel. Ebben az esetben azonban özv. H. G.-né nem a biróság hatáskörébe tartozó azt a kérdést vitatja, hogy fiának jogos igénye van a végkielégitésre, hanem azt, hogy ilyen igénye nincsen, mert — szerinte — a végkielégitésnek az 1885. évi XI. t.-cz. 28. §-ában megállapitott feltételei és időpontja nem állottak be; a törvény indokolásnak vonatkozó részéből pedig világos az, hogy e kérdés megbirálása a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozhatik.

A kir. közigazgatási biróság az 1900. évi május hó 29. napján 1129/1900. k. sz. a. hozott végzésével a panaszolt illetménykérdés érdemleges megbirálását hatáskörébe tartozónak jelentette ki a következő indokokból: Kétségtelen, hogy özv. H. G.-né panasza folytán azon kérdés birói eldöntésének esete merült fel, vajjon H. K. az 1893. évi IV. t.-cz. szerint a számtiszti állással járó illetményekre az államkincstárral szemben jogos követelést támaszthat-e. Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-ának 1. pontjában foglalt rendelkezés értelmében az állami tisztviselőknek az 1893. évi IV. t.-cz. szerint járó illetményekre való igénye tekintetében a birói jogoltalom általában biztositva van. Ebből, valamint az ily illetményi igények jogvitás természetéből következik, hogy a közigazgatási biróság hatásköréből a birói jogoltalom csorbitása nélkül nem vonható el az a jog, hogy vitás esetben megállapithassa, vajjon oly tények, a melyek az illetményekre való igény elvesztését vonják maguk után, valósággal fenforognak-e; jelesül a vizsgált esetben a közigazgatási biróság birói mérlegelése alá kell utalni azt a kérdést, hogy H. K. az illetékes közigazgatási hatósága útján végérvényesen lett-e végkielégitésben részesitve.

Erről a közigazgatási biróság a pénzügyministert az eljárás felfüggesztésével értesitette.

A pénzügyminister hatásköri kifogását fentartván, miután erről a közigazgatás biróságot 1901. évi január hó 18-án 58973/900. sz. a. értesitette, annak a szükségessége állott elő, hogy a ministertanács a közigazgatási biróság és a pénzügyminister között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján véglegesen eldöntse.

Az előrebocsátottak szerint, habár özv. H. G.-né fia számtiszti fizetésének a folyósitását kéri, ezt a kérelmét mégis arra alapitja, hogy fiának végkielégitése jogellenesen történt, mert betegsége gyógyithatatlanságának bizonyitására egy orvosi bizonyitvány, különösen mikor ellentétes tartalmu orvosi bizonyitvány is van, nem lehet elegendő, és mert a gyógyithatatlanság bizonyitása esetében is csak egy évi szabadságidő élvezése után lehet végkielégitésnek helye.

Nincs tehát kétség a tekintetben, hogy tulajdonképen

Állami illetmény-ügyek.

83. §. 1. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének és ez alapon a végkielégités elrendelésének megbirálása a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

az a kérdés az eldöntésnek a tárgya, hogy H. K. szolgálatképtelenségének megállapitása s ehhez képest végkielégitése helyesen történt-e. Már pedig annak a kérdésnek a megbirálása, hogy az állami alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e már vagy nem, az igazgatási hatóságok végérvényes döntése alá tartozik és mint ilyen, a közigazgatási biróság hatáskörébe az 1896 : XXVI. t.-cz. 83. §-a alapján nem vonható.

E §. ugyanis 2. pontjában a nyugdijazottnak nyugdijazásából felmerülő nem minden kérdésben, hanem kifejezetten csak abban a kérdésben ad a közigazgatási biróság előtti eljárásnak helyet, hogy a nyugdijazottnak jogos igénye van-e az ellátásra vagy hogy őt az alapul vett czimen mekkora összeg illeti meg, a többi kérdés azonban és igy a szolgálatképtelenség megállapitásának a kérdése a biróság hatásköréből ki van zárva.

A szolgálatképtelenség megállapitása s ez alapon az alkalmazott nyugdijazása vagy végkielégitése az állami szolgálatából elbocsátást eredményező cselekmény és igy az igazgatási, illetőleg fegyelmi jog gyakorlására hivatott hatóságnak a jogkörébe tartozik, mihez képest e kérdésben a közigazgatási biróság biráskodása nem lenne egyéb, mint az illetékes fegyelmi hatóság (ideértve az 1871 : IX. t.-czikkben felállitott fegyelmi biróságot is) végérvényes határozatának ujabbi felülbirálása.

Hogy az id. törv. 83. §-ának ily kiterjesztő értelmezése egyenesen ki van zárva, kétségtelenül kijelenti azt az 1896: XXVI. t.-cz. alapjául szolgált törvényjavaslat indokolásának ide vonatkozó része, mely szószerint igy szól: „azon kérdés eldöntése ellenben, vajjon beállottak-e a nyugalomba lépés vagy küldés feltételei és időpontja, a birósági hatáskörből mindenesetre ki volt zárandó."

Támogatja ezt a felfogást az 1885. évi XI. t.-cz. 21. §-a is, a mely kifejezetten rendeli, hogy a testi vagy lelki fogyatkozás miatti szolgálatképtelenség bizonyitására szolgáló adatokat, nevezetesen a közhatósági orvos bizonyitványát a nyugdijazó hatóság vizsgálja felül.

Mindezeknél fogva ki kellett mondani, hogy özv. H. G.-né panasza tárgyában az eljárás a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

182.

A ministernek a szolgálatképtelenség okából végkielégitést rendelő intézkedése ellen nincs helye a közigazgatási birósághoz intézett olyan panasznak, hogy a ministeri intézkedés hatályon kivül helyezésével a

végkielégitett előbbi fizetésével szolgálatába visszahelyeztessék.

Állami illetmény-ügyek. 83. §. 1. p, Szolgálatképtelenség okából végkielégités.

(1902. január 9. 1901. évi 10862. I. M. E. sz. a.)

A kir. ministerium K. E. kir. járásbirósági volt irnok végkielégitési ügyéből a kir. igazságügyminister és a kir. közigazgatási biróság között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján az 1902. évi január hó 9. napján tartott ülésében vizsgálat alá vevén, a következőleg határozott:

Az eljárás nem tartozik a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Indokok: A kir. igazságügyminister, folyó évi junius hó 20-án 6249. I. M. E. sz. a. kelt rendeletével, K. E., az időben királyi járásbirosági irnokot, az 1885. évi XI. t.-cz. 20. §-ának *a)* pontja, illetve 28. §-ához képest végkielégitéssel látta el, abból az indokból, mert a kovásznai járásorvostól bekivánt bizonyitvány szerint K. E. tüdővészben szenved, mely betegsége tartós jellegü, nem gyógyitható, ragályos és fertőzésre alkalmas voltánál fogva a vele együtt müködő hivatali személyzetre is veszélyes.

A végkielégités összege a nevezettnek nyolcz évet meghaladó szolgálata után az 1885 : XI. t.-cz. 28. §-ához képest utolsó fizetésének két évi összegében, kétezernégyszáz koronában állapittatott meg.

K. E. a kir. igazságügyminister ezen rendelete ellen a kir. közigazgatási bírósághoz intézett panaszt nyujtott be, melyben a végkielégitésére vonatkozó intézkedés hatályon kivül helyezését és addig élvezett fizetése mellett hivatalába visszahelyezését kérte.

A kir. igazságügyminister a panasznak átküldése alkalmával a közigazgatási birósághoz 1901. évi julius hó 17-én 7221. I. M. E. sz. a. intézett átiratában, az 1896. évi XXVI. t.-cz. 101. §-a alapján a birósági hatáskör ellen kifogást emelt, azt hozván fel a kifogás indokául, hogy az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-ának 2. pontja csak azt a kérdést utalja vita esetében a kir. közigazgatási biróság itélkezési körébe, hogy az állami tisztviselőknek, illetve hozzátartozóiknak jogos igényök van-e az ellátásra, vagy részeltetésre, vagy hogy az alapul vett czimen mekkora összeg illeti meg őket, mihez képest a panasz tárgyát képező abban a kérdésben, ha vajjon a fenforgó esetben beállottak-e a végkielégités törvényes feltételei, a kir. közigazgatási biróság előtti eljárásnak helye nem lehet.

A kir. közigazgatási biróság 1901. évi október hó 15-én 1951. K. sz. a. hozott végzésével a panasz illetményi részének érdemleges tárgyalását hatáskörébe tartozónak jelentette ki, a következő indokolással: Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83.

Állami illetmény-ügyek.

83. §. 1. p. Szolgálatképtelenség okából végkielégités.

§-ának 1. pontjában foglalt rendelkezés értelmében az állami tisztviselőknek az 1893. évi IV. t.-cz. szerint járó illetményekre való igénye tekintetében a birói jogoltalom általában biztositva van. Ebből, valamint az ily illetményi igények pervitás természetéből következik, hogy az ily kérdések a birói védelem csorbitása nélkül a biróság hatásköréből el nem vonhatók, s igy a felmerült esetben annak a kérdésnek az eldöntése, hogy K. E. a kir. járásbirósági irnoki állással az 1893. évi IV. t.-cz. értelmében egybekötött illetményekre igényt tarthat-e? — a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

Erről a kir. közigazgatasi biróság a kir. igazságügyministert az eljárás felfüggesztésével értesitette.

A kir. igazságügyminister hatásköri kifogását fentartván, miután erről a kir. közigazgatási biróságot 1901. évi november hó 1-én 10862/IME. sz. a. értesitette, annak a szüksége állott elő, hogy a ministertanács a kir. közigazgatási biróság és a kir. igazságügyminister között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján véglegesen eldöntse.

Az előrebocsátottak szerint K. E. a végkielégitésére vonatkozó kir. igazságügyministeri határozat hatályon kivül helyezésével ujra alkalmazását, illetve előbbi állásába visszahelyezését kéri azért, mivel állitása szerint szolgálatának teljesitésére alkalmas.

Annak a kérdésnek a megbirálása azonban, hogy az állami alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e már vagy nem, az igazgatási hatóságok eldöntése alá tartozik és mint ilyen, a közigazgatási biróság hatáskörébe az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-a alapján nem vonható.

E törvényszakasz ugyanis külön-külön taxative felsorolja azokat az eseteket, a melyekben egyrészről a tényleges szolgálatban álló, másrészről pedig a nyugdijazott állami tisztviselőket a panasz joga megilleti és 2. pontjában a nyugdijazottnak nyugdijazásából felmerülő nem minden kérdésben, hanem kifejezetten csak abban a kérdésben ad a közigazgatási biróság előtti eljárásnak helyet, hogy a nyugdijazottnak jogos igénye van-e az ellátásra, vagy hogy őt az alapul vett czimen mekkora összeg illeti őt meg: a többi kérdés azonban és igy a szolgálatképtelenség megállapitásának a kérdése is a biróság hatásköréből ki van zárva.

Az idézett törvényszakasz taxativ felsorolásával szemben azt a panaszjogot, a mely csak a tényleges szolgálatban álló állami tisztviselőket illeti meg, azon az alapon, hogy a nyugdijazás az 1893. évi IV. t.-cz. alapján igényelhető illetmények beszüntetésével jár és igy ilynemü illetménykérdést is foglal magában, a nyugdijazott állami tisztviselőkre is kiterjeszteni nem lehet.

A szolgálatképtelenség megállapitása és ez alapon az

alkalmazott nyugdijazása vagy végkielégitése az állami szolgálatból elbocsátást eredményező cselekmény és igy az igazgatási, illetőleg fegyelmi jog gyakorlására hivatott hatóságnak a jogkörébe tartozik; mihez képest e kérdésben a közigazgatási biróság biráskodása nem lenne egyéb, mint az illetékes fegyelmi hatóság (ide értve az 1871: IX. t.-czikkben felállitott fegyelmi biróságot is) végérvényes határozatának ujabbi felülbirálása.

Állami illetményügyek. *83. §. 1. p. Szolgálatképtelenség okából végkielégités.*

Hogy az idézett törvény 83. §-ának ily kiterjesztő értelmezése egyenesen ki van zárva, ezt kétségtelenül kijelenti az 1896. évi XXVI. t.-cz. alapjául szolgált törvényjavaslat indokolásának ide vonatkozó része, is, mely szó szerint igy szól: „azon kérdés eldöntése ellenben, vajjon beállottak-e a nyugalomba lépés vagy küldés feltételei és időpontja, a birósági hatáskörből minden esetre ki volt zárandó.“

Mindezeknél fogva ki kellett mondani, hogy K. E. panasza tárgyában az eljárás a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

183.

Annak a kérdésnek elbirálása, hogy valamely állami alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e már vagy nem és ehez képest az nyugdijazható-e vagy nem, az igazgatási hatóságok végérvényes döntése alá tartozik és a kir. közigazgatási biróság által felülbirálás alá nem vonható.

83. §. 2. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének megállapitása s ehezképest nyugdijazása a közigazgatási biróság elé nem tartozik.

(1900. május 3. 1900. évi 25723. I. M. sz.)

A kir. ministerium a V. B. kir. járásbirósági volt albiró, jelenleg kir. járásbirósági végrehajtó végellátási ügyéből kifolyóan a nevezett V. B.-nak a m. kir. közigazgatási birósághoz beadott panaszával meginditott eljárásra nézve a m. kir. közigazgatási biróság és a m. kir. igazságügyminister közt, a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörét illetőleg felmerült összeütközés kérdését az 1900. évi május hó 3. napján vizsgálat alá vévén, az 1896: XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján következőleg határozott:

Az eljárás nem tartozik a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Indokok: V. B. kir. járásbirósági albiró az 1898. évi junius hó 11-én 2269. I. M. E. sz a. kiadott rendelettel saját kérelmére a kir. járásbirósághoz végrehajtóvá neveztetvén ki, birói állásától ugyanazon évi junius hó 26-án felmentetett, s mint birósági végrehajtó hivatali esküjét letévén, állását julius hó 23-ik napján elfoglalta.

Ugyanő első izben junius hó 24-én, tehát már végrehajtóvá történt kineveztetése után benyujtott, s a kir. tör-

Állami illetményügyek.

83. §. 2. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének megállapitása s ehezképest nyugdijazása a közigazgatási biróság elé nem tartozik.

vényszék elnöke által megjelölt hiányok pótlása után julius hó 12-én ujból előterjesztett kérvényében nyugdijaztatása, illetve végrehajtói kineveztetését megelőzőleg eltöltött állami szolgálata után igényelhetni vélt nyugdijának kiutalványozása iránt folyamodott, s ugyanezen beadványában kifejezetten azt a kérelmét is előterjesztette, hogy a mennyibeu a nyugdijaztatása, illetve nyugdijának folyóvá tétele iránti kérelme teljesithetőnek nem találtatnék, nyugdijigénye a törvény e részbeni rendelkezései alapján végrehajtói müködésének megszünte esetére fentartassék.

A m. kir. igazságügyminister ezen kérelem elintézéseül 1898. évi augusztus hó 13-án 43872. sz. a. kiadott rendeletével arról értesitette V. B.-t, hogy nyugdijigénye a m. kir. ministertanácsnak 1898. évi augusztus hó 10-én hozott határozatával az 1885 : XI. t.-cz. 8. §-ának *c*) pontja alapján végrehajtói alkalmaztatásának tartamára fentartatott, tényleges nyugdijaztatása, illetve nyugdijának folyóvá tétele iránt előterjesztett kérelmével azonban elutasittatott, mert szolgálatképtelensége, melyre, mint a nyugdijazásnak az 1885 : XI. t.-cz. 20. §-ának *a*) pontjában meghatározott feltételére, kérelmét alapitotta, beigazoltnak nem találtatott.

V. B. az igazságügyministernek azon intézkedése ellen, melylyel ez szolgálatképtelenségét beigazoltnak nem látván, nyugdijaztatás iránti kérelmét elutasitotta, a m. kir. közigazgatási birósághoz intézett panaszt adott be.

A m. kir. igazságügyminister a közigazgatási bírósághoz intézett és 1898. évi október 5-én 56604. sz. a. kelt átiratában az 1896 : XXVI. t.-cz. 101. §-a értelmében hatásköri kifogást tett a közigazgatási biróság eljárása ellen s ezen kifogását azzal indokolta, hogy a fenforgó esetben, illetve V. B.-val szemben nem az 1896 : XXVI. t.-cz. 83. §-ának 2. pontja alá eső, s igy a közigazgatási biróság itélkezése körébe tartozó azon kérdés vált vitássá, vajjon jogos igénye van-e állami ellátásra, vagy hogy e czimen mily összeg illetné meg őt, hanem azon tisztán közigazgatási úton elbirálandó kérdés, vajjon beállott-e vele szemben a nyugdijazásnak az 1885 : XI. t.-cz. 20. §-a *a)* pontjában meghatározott feltétele, tehát hogy a V. B. által állitott szolgálatképtelenség fenforog-e vagy sem?

A m. kir. közigazgatási biróság 1898. évi november hó 15. napján 2170/1898. k. sz a. hozott végzésében V. B. panaszára nézve az igazságügyminister által emelt kifogás mellőzésével hatáskörét megállapitotta, mert szerinte az 1896: XXVI. t.-cz. 83. §-ának 2. pontja alapján a közigazgatási biróság jogositva van annak a kérdésnek elbirálásába bocsátkozni, beállott-e és ha igen, mikor állott be a nyugdijazásnak törvényes feltétele.

A közigazgatási biróság erről az 1896 : XXVI. t.-cz.

Állami illetményügyek.

83. §. 2. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének megállapitása s ehezképest nyugdijazása a közigazgatási biróság elé nem tartozik.

131. §-ának rendelkezéséhez képest a további eljárás felfüggesztése mellett az igazságügyministert értesitette.

A m. kir. igazságügyminister a közigazgatási biróság hatáskőre ellen tett kifogását 1898. évi deczember hó 12-én 72780. sz. a. kelt átiratával továbbra is fentartotta és igy annak szüksége állott elő, hogy a ministertanács a közigazgatási biróság hatáskörét illetőleg felmerült összeütközés esetét az 1896 : XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján véglegesen eldöntse.

A ministertanács ugy találta, hogy V. B. panasza nem szolgálhat a közigazgatási biróság előtti eljárás alapjául, mert a panaszszal megtámadott ministeri intézkedés az 1896 : XXVI. t.-czikknek az állami alkalmazottak végellátási ügyeiben egyedül tekintetbe vehető 83. §-a alá nem vonható.

A jelen esetben V. B. azt a kérdést kivánja a közigazgatási birósággal eldöntetni, beállott-e reá nézve a nyugalomba lépésnek feltétele és időpontja, nevezetesen szolgálatképtelen-e vagy sem?

A V. B. nyugdijkérvénye következtében keletkezett ministeri határozat ugyanis két részből áll.

Az egyik az, hogy V. B.-nak az a ténye, hogy nyugdijigényre jogositó állását egy állami nyugdijigénynyel egybe nem kötött állással önként cserélte fel, nem minősittetett az 1885 : XI. t.-cz. 5. §-ának 1. pontjában körülirt hatályu lemondásnak, hanem hogy a fenforgó méltányossági okoknak a nyugdijtörvény által megengedett figyelembe vételével V. B.-nak az aljárásbirói szolgálatával kapcsolatos nyugdijigénye az 1885 : XI. t.-cz. 9. §-ának *c*) pontja értelmében végrehajtói alkalmaztatásának tartamára fentartatott, illetve biztosittatott.

A határozat másik része az, hogy V. B. kérelme további érdemi tárgyalás alá vétetvén, ennek során vele szemben ép ugy, mint bármely más, kétségtelen nyugdijjogosultsággal biró állami alkalmazottal szemben az a kérdés vizsgáltatott, vajjon igazolva van-e a nyugalomba lépésnek a törvény 20. §-ában felsorolt feltételeinek valamelyike, illetve, minthogy V. B. nyugdijaztatás iránti kérelmét csak a 20. §. *a*) pontjára, tehát a szolgálatképtelenség feltételére alapithatta, szolgálatképtelen-e V. B. vagy sem? — s minthogy szolgálatképtelensége nem találtatott beigazoltnak, nyugdijaztatás iránti kérelmével elutasittatott.

A határozat első részét V. B. panasza nem érinti. Kitünik ez nemcsak a panaszbeadvány szövegéből s a közigazgatási biróság 1898. évi november hó 15-én 2170. sz. a. hozott végzésének tartalmából, hanem abból a körülményből is, hogy V. B. az igazságügyministeri rendelet által elintézett beadványában maga is kérte, hogy aljárásbirói állásával kapcsolatos nyugdijigénye esetleg csak fentartassék.

A panasz csakis a határozat másik része ellen irányul, mely szerint a nyugalomba helyezés és a nyugdijnak ez által

Állami illetmény-ügyek.
83. §. 2. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének megállapitása s ehezképest nyugdijazása a közigazgatási biróság elé nem tartozik.

feltételezett folyóvá tétele iránti kérelmével elutasittatott. E szerint V. B. panasza következtében az a kérdés képezné eldöntés tárgyát, vajjon helyesen, s a bemutatott bizonyitékoknak megfelelőleg járt-e el az igazságügyminister akkor, midőn V. B. szolgálatképtelenségét meg nem állapitotta.

Már pedig az 1896 : XXVI. t.-cz. 83. §-a szerint annak a kérdésnek elbirálása, hogy valamely állami alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e már vagy sem, az igazgatási hatóságok végérvényes eldöntése alá tartozik s mint ilyen, a közigazgatási biróság által felülbirálás alá nem vonható.

A szolgálatképtelenség megállapitása a szolgálatból való elbocsátást eredményező cselekmény s mint ilyen, a fegyelmi hatóság gyakorlásának körébe tartozik. Kitünik az 1871 : XI. t.-cz. 7. és következő §-aiból, mely szerint a birónál, ha nem maga kéri nyugdijaztatását, annak megitélése, vajjon nyugdijazható-e vagy sem, a fegyelmi biróság hatáskörébe van utalva.

A közigazgatási biróságnak kétségkivül joga van azon kérdés felől határozni, megilleti-e az állami alkalmazottat a nyugdijigény, ámde annak, hogy ez a kérdés felmerülhessen, oly előzményei vannak, melyek csakis közigazgatási, illetőleg fegyelmi úton dönthetők el. Ily előzményt képeznek azok a tények, a melyek miatt az illető állami alkalmazott elbocsáttatik, és csakis akkor, ha ily tény valósággal fenforog, nyilhatik meg a közigazgatási biróságra nézve annak az alkalma, hogy — a szóban forgó tények alapján — a nyugdijigény tárgyában határozhasson.

Ezt a felfogást támogatja elsősorban az 1896 : XXVI. t.-cz. alapjául szolgált törvényjavaslat indokolásának idevonatkozó része, mely szó szerint a következőket mondja:

„Azon kérdés eldöntése ellenben, vajjon beállottak-e a nyugalomba lépés vagy küldés feltételei és időpontja, a birósági hatáskörből mindenesetre ki volt zárandó."

De támogatja ezt a felfogást, különösen a szolgálatképtelenség kérdését illetőleg az 1885 : XI. t.-cz. 21. §-a is, mely kifejezetten rendeli, hogy a testi vagy lelki fogyatkozás miatt szolgálatképtelenség beigazolása végett felhozott adatokat, nevezetesen a közhatósági orvos bizonyitványát a nyugdijazó hatóság vizsgálja felül.

Mindezeknél fogva ki kellett mondani, hogy V. B. panasza következtében az eljárás nem tartozik a közigazgatási biróság hatáskörébe.

184.

Annak a kérdésnek az eldöntése, hogy az állami alkalmazott szolgálatképtelensége beállott-e s ez alapon az nyugalomba helyeztessék-e s ehhez képest az a

kérdés, hogy a szolgálatképtelenség időleges vagy végleges jellegű-e, a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik; következésképen a ministernek ideiglenes nyugalomba helyezésre szóló rendelete ellen nincs helye a közigazgatási birósághoz intézett olyan panasznak, hogy az alkalmazott végleges nyugalomba helyeztessék.

Állami illetményügyek.
83. §. 2. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének megállapitása. Végleges vagy ideiglenes nyugdijazás.

(1902. márczius 5. 1902. évi 917. I. M. E. sz.)

A kir. ministerium G. Gy. kir. járásbirósági volt telekkönyvvezető nyugdijazási ügyéből a kir. igazságügyminister és a kir. közigazgatási biróság között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján az 1902. évi márczius hó 5. napján tartott ülésében vizsgálat alá vevén, a következőkép határozott:

Az eljárás nem tartozik a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Indokok: A kir. igazságügyminister G. Gy. kir. járásbirósági telekkönyvvezetőt a nyugdijazás iránti folyamodvány mellett bemutatott kir. törvényszéki orvosi bizonyitvány alapján, melyben hivatali kötelességeinek teljesitésére „tartósan" képtelennek nyilvánittatott, 1901. évi május hó 18-án 5208. IME. sz. a. kelt rendeletével az 1885. évi XI. t.-cz. értelmében ideiglenes nyugalomba helyezte és nyugdiját 26 évet meghaladó beszámitható szolgálata után évi 1152 koronában állapitotta meg.

G. Gy. a kir. igazságügyminister ezen rendelete ellen a kir. közigazgatási birósághoz intézett panaszt nyujtott be, melyben az érintett rendelet megváltoztatásával ideiglenes helyett végleges nyugalomba helyezését, továbbá be nem számitott szolgálati idejének a nyugdij alapjául beszámitását kérte.

A kir. igazságügyminister a panasznak átküldése alkalmával a közigazgatási birósághoz 1901. évi junius hó 26-án 6304. IME. sz. a. intézett átiratában az 1896. évi XXVI. t.-cz. 101. §-a alapján a panasz azon részére nézve, melyben G. Gy. ideiglenes helyett végleges nyugalomba helyezését kéri, a birósági hatáskör ellen kifogást emelt, azt hozván fel a kifogás indokául, hogy az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-ának 2. pontja értelmében — vita esetén — csak az a kérdés tartozik a kir. közigazgatási biróság itélkezési körébe, hogy az alkalmazottnak, illetőleg hozzátartozóinak jogos igényük van-e az ellátásra vagy részeltetésre, vagy hogy az alapul vett czimen mekkora összeg illeti meg őket; annak a kérdésnek végérvényes eldöntése tehát, hogy beállottak-e a nyugalomba lépés feltételei és időpontja és ha szolgálatképtelenség képezi a nyugalomba lépés indokát: ez a szolgálatképtelenség

Állami illetmény-ügyek.

83. §. 2. p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének megállapitása. Végleges vagy ideiglenes nyugdijazás.

ideiglenesnek vagy véglegesnek tekintessék-e? az igazgatási hatóságok körébe tartozik.

A kir. közigazgatási biróság 1901. évi november hó 19-én 1767. K. sz. a. hozott végzésével a panasz azon részét is, melyben G. Gy. ideiglenes nyugalomba helyezését kérte, hatáskörébe tartozónak jelentette ki, azzal az indokolással, hogy miután az 1896. évi XXVI. t.-cz. 83. §-ának 2. pontja értelmében annak eldöntésére, hogy az alkalmazottnak jogos igénye van-e az ellátásra, a kir. közigazgatási biróság van hivatva és miután az 1885. évi XI. t.-cz. 21. §-a értelmében ez az ellátás csak ideiglenes vagy végleges lehet: magával a végellátás kérdésével már fogalmilag elválaszthatlanul egybe van kötve és ekként nem is lehet külön elbirálás tárgya az a kérdés sem, hogy az ellátás megjelölt két neme közül melyikhez van az alkalmazottnak joga..

Erről a kir. közigazgatási biróság a kir. igazságügyministert az eljárás felfüggesztésével értesitette.

A kir. igazságügyminister hatásköri kifogását fentartván, miután erről a kir. közigazgatási biróságot f. évi január hó 26-án 917. I. M. E. sz. a. értesitette, annak a szüksége állott elő, hogy a ministertanács a kir. közigazgatási biróság és a kir. igazságügyminister között felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1896: XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján eldöntse.

Az előrebocsátottak szerint a panasz azon részében, melyre nézve hatásköri kifogás emeltetett, nem nyugdijigény megállapitásáról, hanem arról van szó, hogy G. Gy. ideiglenes helyett végleges nyugalomba helyeztessék, vagyis, hogy az 1901. május hó 18-án 5208. I. M. E. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelettel időlegesnek megállapitott szolgálatképtelensége állandó jellegünek, véglegesnek jelentessék ki.

Ennek a kérdésnek az elbirálása azonban nem tartozik a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe, mert:

az 1896: XXVI. t.-cz. 83. §-a tisztán csak abban a kérdésben ad panaszjogot az alkalmazottnak, hogy van-e igénye ellátásra vagy részeltetésre, vagy hogy az alapul vett czimen mekkora összeg illeti meg, tehát a kir. közigazgatási biróság csakis az igény megállapitására és a járandóság számszerü meghatározására bir hatáskörrel, ellenben a szolgálatképtelenség megállapitása és ez alapon az alkalmazott nyugdijazása vagy végkielégitése, mint az állami szolgálatból elbocsátást eredményező cselekmény az igazgatási, illetőleg fegyelmi jog gyakorlására hivatott hatóságnak jogkörébe tartozik.

A most idézett törvényczikk ezen értelmezésének helyessége mellett bizonyit az 1896: XXVI. t.-cz. alapjául szolgált törvényjavaslat indokolásának ide vonatkozó része is, mely szó szerint igy szól: „azon kérdés eldöntése ellenben, vajjon beállottak-e a nyugalomba lépés vagy küldés felté-

telei és időpontja, a birósági hatáskörből mindenesetre ki volt zárandó."

Állami illetmény-ügyek.

A mint az igazgatási hatóságot illeti meg a szolgálatképtelenség megállapitása, kétségtelen, hogy ugyanazon hatóság dönthet csak abban a kérdésben is, hogy a szolgálatképtelenség időleges avagy végleges jellegü-e, a mely megkülönböztetésnek egyébként magára a nyugdijigény megállapitására és a járandóság meghatározására semmi befolyása sincs.

83. §. 2 p. Állami alkalmazott szolgálatképtelenségének megállapitása. Végleges vagy ideiglenes nyugdijazás.

Támogatja ezt a felfogást az 1885: XI. t.-cz. 21. §-a is, a mely kifejezetten rendeli, hogy a testi vagy lelki fogyatkozás miatti szolgálatképtelenség bizonyitására szolgáló adatokat, nevezetesen a közhatósági orvos bizonyitványát a nyugdijazó hatóság vizsgálja felül. De e mellett a felfogás mellett szól a most hivatkozott törvény 22. §-a is, mert ha az igazgatási hatóságnak jogában áll az ideiglenesen nyugdijazottat ujra alkalmazni, akkor kétségtelenül csak ezt a hatóságot illeti meg annak a meghatározása, hogy a nyugdijazandó szolgálatképtelensége időleges avagy végleges jellegü-e, mely utóbbi esetben a nyugdijazott szolgálatra, kérelme nélkül többé nem alkalmazható.

Mindezeknél fogva ki kellett mondani, hogy G. Gy. panasza tárgyában az eljárás a közigazgatási biróság hatáskörébe nem tartozik.

185.

A ministerelnöknek, mint fegyelmi hatóságnak azon határozata ellen, a melylyel az államszolgálatból elbocsátással kapcsolatban a ministeri hivatalnok nyugdijigényének elvesztését kimondja és a szakministernek azon intézkedése ellen, a melylyel a hivatali javadalmat beszünteti, a közigazgatási biróság előtt eljárásnak nincs helye.

83. §. 1. és 2. p. Fegyelmi uton elbocsátott ministeri hivatalnok nyugdijigénye.

(1898. márczius 23. 1898. évi 17317. I. M. sz.)

A kir. ministerium N. N. volt ministeri osztálytanácsos elleni fegyelmi ügyből kifolyóan a nevezettnek a m. kir. közigazgatási birósághoz beadott panaszával megindult eljárásra nézve a m. kir. közigazgatási biróság és a m. kir. minister közt a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörét illetőleg felmerült összeütközés kérdését az 1898. évi márczius hó 23. napján vizsgálat alá vevén, az 1896. évi XXVI. t.-cz. 131. és 159. §-ai alapján következőleg határozott:

Az eljárás nem tartozik a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe.

Indokolás: A m. kir. ministerelnök, a ministertanács 1896. évi szeptember hó 9-én hozott határozatában nyert ki-

Állami illetmény-ügyek.

83. §. 1. és 2. p. Fegyelmi uton elbocsátott ministeri hivatalnok nyugdijigénye.

küldés (delegálás) alapján N. N., a m. kir. ministeriumnak osztálytanácsosa ellen az 1897. évi november 14. napján 18101. M. E. sz. a. fegyelmi harározatot hozott, a melyben őt fegyelmi büntetésképen hivatalától elmozditotta s nyugdijigényének elvesztését is kimondotta.

Ezt a határozatot a ministerelnök tudomás és saját hatáskörében teendő megfelelő további intézkedés végett a ministerrel közölte, a ki az 1897. évi november hó 17. napján 7779. eln. sz. a. kelt intézkedésével a nevezettet a fegyelmi határozat közlése mellett arról értesitette, hogy őt az állami szolgálat kötelékéből minden igény nélkül elbocsátotta és hogy fizetését és lakbérét az 1897. évi november hó végével, illetőleg 1898. évi január végével beszüntette.

N. N. ugy a ministerelnök fegyelmi határozata, mint a ministernek ezzel kapcsolatos intézkedése ellen a m. kir. közigazgatási birósághoz intézett panaszt adott be.

A m. kir. minister a m. kir. közigazgatási biróság elnökéhez 1897. évi deczember 4-én 8159/eln. sz. a. kelt átiratában a közigazgatási biróság eljárása ellen hatásköri kifogást tett azon az alapon, hogy az államszolgálat kötelékéből büntetésképp történt elbocsátás ellen a közigazgatási biróságról szóló törvény nem biztosit a félnek panaszjogot.

A m. kir. közigazgatási biróság az 1897. évi deczember hó 14. napján 1687/1897. K. sz. a. hozott végzésében a panasznak arra a részére nézve, mely a m. kir. ministerelnöknek a panaszost fegyelmi büntetésképp hivatalától elmozditó határozata ellen van irányozva, hatáskörét nem állapitotta meg s a panasznak ezt a részét az 1896: XXVI. t.-cz. 131. §-a értelmében mint hatáskörébe nem tartozót visszautasitotta. Ellenben a panasznak arra a részére nézve, mely a ministerelnöki határozatnak a panaszos nyugdijigényének elvesztését kimondó intézkedése ellen van intézve, valamint a panasznak arra a részére nézve, mely a m. kir. ministernek a panaszosnak az államszolgálatból minden igény nélkül való elbocsátását és osztálytanácsosi javadalma beszüntetését elrendelő intézkedése ellen irányul, a minister által emelt kifogás mellőzésével hatáskörét megállapitotta s egyszersmind erről az 1896: XXVI. t.-cz. 131. §-ának rendelkezéséhez képest a további eljárás felfüggesztése mellett a ministert értesitette.

A m. kir. minister a közigazgatási biróság hatásköre ellen tett kifogását továbbra is fentartotta és igy annak a szüksége állott be, hogy a ministertanács a közigazgatási biróság hatáskörét illetőleg felmerült összeütközés esetét az 1896: XXVI. t.-cz. 131. és 195. §-ai alapján véglegesen eldöntse.

A ministertanács ugy találta, hogy a panasz egyik részében sem szolgálhat a közigazgatási biróság előtti eljárás alapjául.

Állami illetmény-ügyek.
83. §. 1. és 2. p.
Fegyelmi uton elbocsátott ministeri hivatalnok nyugdijigénye.

A közigazgatási biróság hatásköre csakis a törvényben kimeritően felsorolt esetekre terjed ki, az erre vonatkozó felsorolásnak alapelve pedig az, hogy kizárólag közigazgatási hatósági intézkedésekkel szemban van a közigazgatási biróság által elbirálandó panasznak helye.

A közigazgatási biróság hatáskörébe utalt esetek közt az állami alkalmazottak fegyelmi ügyei nincsenek felemlitve s e mellett a fegyelmi ügyeket illetőleg a közigazgatási biróság hatáskörét kizárja az az elvi szempont, hogy a fegyelmi ügyekben a határozathozás (decretum) nem a közigazgatási hatósági intézkedés, hanem a biráskodás jellegével bir.

Ezzel el van vonva a közigazgatási biróság felülvizsgálása alól a fegyelmi hatalom gyakorlásának körébe eső minden határozat és a fegyelmi határozat egész tartalma.

A m. kir. ministerelnök 1897. évi nov. hó 14. napján 18101/M. E. sz. a. kelt határozata minden kétséget kizáróan fegyelmi határozat, melynek a fegyelmi ügy elintézése szempontjából döntő tartalmát nem lehet abból a czélból megosztani, hogy annak egy része egy más hatóság felülbirálásának tárgyává tétessék.

Az ily megosztásnak annál kevésbbé lehet helye, mert tekintettel arra, hogy a m. kir. ministerium szolgálati szabályzata, mely a fegyelmi ügy elbirálásánál irányadóul szolgált, a II. rész 105. §-ában egyik fegyelmi büntetésül a minden igény nélkül való elbocsátást állapitja meg, a ministerelnöki határozat annak a részének, mely a nyugdijigényre vonatkozik, a fegyelmi ügy elintézése és a fegyelmi büntetés kiszabása szempontjából is van jelentősége.

A mi pedig a ministernek az 1897. évi deczember hó 17-én 7779/eln. sz. a. kelt intézkedését illeti, ez sem bir a nyugdij és az illetmény kérdésében való olyan döntés jellegével, a melyet az 1896: XXVI. t.-cz. 83. §-a alá vonni lehetne.

Ez az intézkedés csupán befejezi a fegyelmi eljárást a közvetlen felebbvalói viszony alapján és a kiszabott fegyelmi büntetésnek a honvédelmi ministerium szolgálati szabályzatának megfelelő megjelölésével és alkalmazásával, — a nélkül, hogy kilépne a fegyelmi hatalom gyakorlásának köréből.

Mindezeknél fogva ki kellett mondani, hogy a panasz következtében folyamatba tett eljárás abban az irányban sem tartozik a m. kir. közigazgatási biróság hatáskörébe, a melyre ezt a közigazgatási biróság 1897. évi 1417. K. sz. a. hozott végzése korlátozta.

9. Átmeneti intézkedések.

(1896 : XXVI. t.-cz. 152. §.)

186.

Átmeneti intézkedések. *152. §. Átmeneti rendelkezés. Betegápolási költség viselése.*

Annak a kérdésnek az eldöntésénél, hogy valamely határozat ellen közigazgatási biróság előtti eljárásnak van-e helye, nem a panasz tárgyává tett ügy felmerültének vagy az elsőfoku határozat meghozatalának, hanem a középfoku közigazgatási hatósági határozat meghozatalának időpontja irányadó és ha ez a határozat 1897. évi január 1-e után hozatott, közigazgatási birósági eljárásnak helye van.

Ez a szabály azokban az ügyekben is alkalmazandó, a melyekre a közigazgatási biróság hatáskörét nem az 1896 : XXVI. t.-cz., hanem későbbi törvény állapitja meg.

(1900. november 14. 1900. évi 53601. I. M. sz. 1900. évi 29100/VII. a. B. M. sz. a.)

A kir. ministerium a K. A. győri alkalmazott után felmerült betegápolási költség viselésére vonatkozó ügyben a m. kir. közigazgatási biróság és a m. kir. belügyminister között előfordult hatásköri összeütközés esetét az 1900. évi nov. hó 14. napján tartott tanácsában az 1869: IV. t.-cz. 25. §-a, illetőleg az 1896: XXVI. t.-cz. 159. §-a alapján vizsgálat alá vevén a következőkép határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. A. nyergessegéd az 1896. évi augusztus hó 7-étől augusztus hó 22-ig terjedő időben a gráczi „Allgemeines Krankenhaus“-ban ápoltatván, utána 14 frt 40 kr. ápolási költség merült fel.

Minthogy K. A. 1896. évi február hó 26-ától 1896. évi hó 1-ig W. J. aradi gép- és waggongyárában volt alkalmazva s az aradi kerületi betegsegélyző pénztár kötelékében állott, a gráczi ellátási intézetek igazgatósága a felmerült ápolási költség megtéritését az aradi kerületi betegsegélyző pénztártól követelte s miután a pénztár a megtéritést megtagadta, 1897. évi augusztus hó 18-án 6155/96. sz. a. Aradvármegye alispánját kereste meg a költség behajtása végett.

Arad sz. kir. város tanácsa, melyhez Arad vármegye alispánja az ügyet illetékes elintézés czéljából áttette és a gráczi igazgatóság közt levélváltás keletkezett és Arad sz. kir. város tanácsa, miután a kir. belügyminister 1899. évi január hó 14-én 133315/898. sz. a. kelt rendeletével elsőfoku határozat hozatalára utasitotta, 1899. évi január hó 21-én

1430/99. sz. a. hozott határozatával a panaszost a rendes per útjára utasitotta s e határozatot Arad sz. kir. város közigazgatási bizottsága 1899. évi márczius hó 7-én 104/103/899. k. b. sz. a. kelt határozatával helybenhagyta.

Átmeneti intézkedések. *152. §. Átmeneti rendelkezés. Betegápolási költség viselése.*

A gráczi ellátási intézetek igazgatósága részéről a kir. belügyministerhez e határozat ellen intézett felebbezés a belügyminister rendeletéből a kir. közigazgatási birósághoz terjesztetvén fel, e biróság az 1900. évi január hó 9-én 2048/K. 99. sz. a. hozott végzésével a panaszt érdemleges tárgyalás nélkül visszautasitotta s az iratokat további eljárás végett a kir. kereskedelemügyi ministerhez tette át.

Avval indokolta e végzését a közigazgatási biróság, hogy K. A. után a panasz tárgyává tett gyógyköltség 1896. évben merült fel és annak megtéritése iránt a tárgyalások ugyanabban az évben tétettek folyamatba; minthogy pedig az 1898: XXI. t.-cz., a melyek alapján a nyilvános betegápolás költségének viselése s behajtása körül felmerülő vitás ügyekben a közigazgatási biróság előtti panasznak helye van, 1899. évi január hó 1 én lépett életbe, az 1896: XXVI. t.-czikknek a közegészségi ügyekről szóló 46. és 47. §-aiban pedig az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetén való segélyezéséről szóló 1891. évi XIV. t.-czikken alapuló vitás kérdések eldöntése a köigazgatási biróság hatáskörébe utalva nincs, a biróság ebben az ügyben hatáskörrel nem bir.

Minthogy a kir. belügyminister, a kihez a kir. kereskedelemügyi minister az ügyet illetékes eljárásra áttette, az 1900. évi augusztus hó 25-én 29100/VII. a. sz. a. kelt irata szerint szintén nem tartja az ügyet hatáskörébe tartozónak: a kir. közigazgatási biróság és a kir. belügyminister között hatásköri összeütközés esete merült fel.

A kir. ministerium a kir. közigazgatási biróság hatáskörét állapitotta meg.

Az 1896. évi XXVI. t.-cz. 152. §-ának rendelkezése szerint ugyanis a közigazgatási biróság előtt azok ellen a közigazgatási határozatok ellen lehet orvoslást keresni, melyek e törvény hatályba léptének napja után keletkeztek, mig az ezt megelőzőleg hozott határozatokat a közigazgatási folyamatban, erre hivatott hatóságok tárgyalják és döntik el. Annak a kérdésnek az eldöntésénél tehát, hogy valamely határozat ellen a közigazgatási biróság előtti eljárásnak van-e helye, közömbös az a körülmény, hogy mikor merült fel a panasz tárgyává tett ügy, sőt közömbös az is, hogy mikor keletkezett az ügyben az elsőfoku határozat, hanem a törvény idézett rendelkezésének nem lehet más értelmet tulajdonitani, mint a melyet annak a törvény végrehajtása tárgyában 1896. évi november 20-án 21973. M. E. sz. a. kibocsátott ministerelnöki rendelet (1896. évi „Rendeletek Tára“ II. K. 532. lap) tulajdonitott, midőn 29. pontjában kimondotta, hogy a középfoku közigazgatási hatóságoknak a tör-

Átmeneti intézkedések. *152. §. Átmeneti rendelkezés. Betegápolási költség viselése.*

vény hatályba lépte utáni időben hozott határozatai ellen birósági panasznak van helye s e kérdésben nem a panasz vagy felebbvitel benyujtásának, tehát még kevésbé az ügy felmerültének, hanem azon határozat hozatalának az időpontja az irányadó, mely ellen a panasz irányul.

A törvénynek ez a szabálya általános szabály, tehát nemcsak azokban az ügyekben alkalmazandó, a melyekre nézve a közigazgatási biróság hatáskörét az 1896: XXVI. t.-cz. állapitotta meg, hanem — eltérő külön intézkedés hiányában — alkalmazandó az mindazokban az ügyekben is, a melyekre nézve a közigazgatási biróság hatáskörét későbbi törvény állapitja meg.

Minthogy pedig a nyilvános betegápolás költségeinek fedezéséről szóló 1898: XXI. t.-cz., a melynek 13. §-a a költség viselésének kérdésében a közigazgatási birósághoz panaszt enged, e törvény 19. §-a szerint 1899. évi január hó 1-én lépett életbe, Arad város közigazgatási bizottságának az a határozata pedig, a mely ellen a panasz irányul, 1899. évi márczius hó 7-én, tehát a közigazgatási biróság hatáskörét megállapitó törvény életbelépte utáni időben hozatott: a fentebb kifejtett jogszabály alkalmazásával a közigazgatási biróság hatáskörébe kellett az ügyet utasitani.

HARMADIK RÉSZ.

A közigazgatási biróság és a rendes biróság között felmerült hatásköri összeütközési esetek.

187.

Kiházasitási igéret mellett háztartási munkák elvégzésére felfogadott rokon által e czimen követelt összeg iránt inditott ügy birói hatáskörbe tartozik. *Háztartási munkát végző rokon munkadija.*

(1890. szeptember 8. 1899. évi 11.078. I. M. sz.)

A kir. ministerium V. Eszter nádudvari lakosnak M. Imre nádudvari lakos ellen 88 frt, illetőleg 60 frt és jár. megfizetése iránt folyamatba tett ügyében a püspökladányi kir. járásbiróság és a kir. közigazgatási biróság közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1899. évi szeptember hó 6. napján tartott tanácsában az 1896. évi XXVI. t.-cz. 159. §-a alapján vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a rendes biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A püspökladányi kir. járásbiróság V. Eszter nádudvari lakos kérelmére M. Imre nádudvari lakos ellen 1897. B. 27. szám alatt 88 frt és jár. erejéig fizetési meghagyást bocsátott ki, melynek az adós ellenmondván, az ügy tárgyalására kitüzött határnapon V. Eszter keresete gyanánt előadta, hogy M. Imre őt 1888. évben házához mindenesnek fogadta és azt igérte, hogy őt teljesitendő szolgálata fejében kiházasitani fogja. Mivel azonban alperes felperesnek 1892-ben történt férjhezmenetelekor emez elvállalt kötelezettségének eleget nem tett, kéri őt a kiházasitásnak felperes által 88 frttal fedezett költségeiben elmarasztalni. Alperes kifogást emelt azon az alapon, hogy az állitólag igért kiházasitás csak

Háztartási munkát végző rokon munka-dija.

a bérfizetést pótolja, a cselédbér pedig nem a kir. biróság, hanem a közigazgatási hatóság előtt peresitendő.

A kir. járásbiróság 1897. évi szeptember hó 17-én 3552. sz. a. kelt végzésével a kifogásnak helyt adott és felperest keresetével illetéktelenség szempontjából azzal az indokolással utasitotta el, hogy felperes követelését szolgálati viszonyból származtatja, e viszonyból felmerülő vitás kérdések elintézése pedig az 1876. évi XIII. t.-cz. 15. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

V. Eszter erre a nádudvari községi elöljárósághoz fordult panaszával és előadva azt, hogy őt M. Imre és néhai neje a ház körüli apró-cseprő teendők végzésére 14 éves korában a fölebbi feltétel mellett vették magukhoz, azt kérte, hogy M. Imre kiházasitási kötelezettség czimén négy évi szolgálat után 60 frt megfizetésére köteleztessék. A nádudvari községi elöljáróság megtartott tárgyalás után 1897. évi november hó 15-én 19. cs. ü. sz. a. hozott határozatával M. Imrét 60 frt megfizetésében elmarasztalta.

Ezt a marasztaló határozatot M. Imre megfelebbezte, azt állitván felebbezésében, hogy V. Eszter nála mint cseléd sohasem volt, hanem neje őt mint közeli rokonát kisegitő családtagként vette házához s ugy nevelte és ruházta őt, mint saját gyermekét, ki cselédkönyvvel sem birt.

M. Imre eme felebbezésére Hajdu vármegye alispánja 1898. évi február hó 17-én 2016. sz. a. kelt határozatával Nadudvar község elöljáróságának fennebb jelzett határozatát megváltoztatta és V. Esztert a törvény rendes útjára utasitotta abból az okból, mert V. Eszter az 1876. évi XIII. t.-cz. 1. §-a értelmében cselédnek nem volt tekinthető.

V. Eszter felebbezésére Hajdu vármegye közigazgatási bizottsága 1898. évi április hó 12-én 184. sz. a. az alispánnak határozatát indokainál fogva helybenhagyta, a mire V. Eszter panaszszal élt a kir. közigazgatási birósághoz, mely azonban 1899. évi január hó 4-én 2289/1898. K. sz. a. hozott végzésével a vitás kérdésben hatáskörét meg nem állapitotta, mert V. Eszter — hiányozván az 1876. évi XIII. t.-cz. 1. §-ában megirt előfeltételek — cselédnek nem tekinthető és igy M. Imrénél teljesitett szolgálatából kifolyó igényeinek elbirálására nem a közigazgatási hatóságokat, hanem a rendes birói forumokat tartja illetékesnek.

Ilyformán a kir. közigazgatási biróság és a rendes biróságok között hatásköri összeütközés esete merült fel, melynek elintézéseül a rendes biróságoknak hatáskörre volt megállapitandó,

mert V. Eszternek M. Imrével, illetőleg ennek elhalt nejével kötött szerződésében — mely szerint V. Eszter annak fejében, hogy kiházasitásáról M. Imre fog gondoskodni, férjhezmeneteléig M. Imre házában mint rokon nyert alkal-

mazást, a mint ezt most nevezett panaszlott felebbezésében is elismerte, — hiányzanak a cselédi szolgálati szerződésnek az 1876: XIII. t.-cz. 1. §-ában meghatározott összes előfel-feltételei; s mert ebből kifolyólag V. Eszter a most idézett 1. §. értelmében cselédnek sem tekinthető: ennélfogva a szóban forgó szerződési viszonyból eredő vitás kérdés elintézésére nem a cselédtörvény 115. §-ában különleges hatáskörrel felruházott közigazgatási hatóságok, hanem a rendes biróságok birnak hatáskörrel.

Háztartási munkát végző rokon munkadija.

NEGYEDIK RÉSZ.

A biróság és a közigazgatási hatóság között büntetőügyekben felmerült hatásköri összeütközési esetek.

I.

Az állam, a hatóságok, a vallás, a közcsend, a közrend és a közszemérem ellen elkövetett büntetendő cselekmények.

188.

Róm. kath. ünnepnapon dolgoztatás által elkövetett kihágás ügyében a biróság hatáskörébe tartozik az eljárás.

Munkaszünet megsértése. *Mezei munka végeztetése róm. kath. ünnepnapon.*

A közigazgatási hatóság a hatásköri összeütközés szempontjából akkor is közigazgatási hatóságnak tekintendő, ha a törvényben reá ruházott hatáskörben törvénykezési ügyet intéz el.

(1880. deczember 28. 33,891/I. M. 80.)

Tényállás: N. I. plébános panaszt emelt K. A. izraelita bérlő ellen, hogy katholikus cselédjével 1880. szeptember hó 1-én (ujhold vasárnapon) és szeptember hó 8-án (Kisasszony napján) egész napon át kaszáltatott és gyüjtetett.

Ezen panaszos ügyben a kaposvári szolgabirósághoz benyujtott kérvény illetékes intézkedés czéljából átküldetett a kaposvári királyi járásbirósághoz, a mely 1880. október 5-én 2003. sz. alatt kelt végzésével a kérvényt illetékes intézkedés czéljából visszaküldte a kaposvári járási szolgabiróhoz, honnan az ügyiratok Somogy megye alispánja utján a fölmerült illetékességi összeütközés elintézése czéljából a belügyministeriumhoz terjesztettek fel.

I. Elvi kérdés merült fel arra nézve, hogy a közigazgatási hatóságok a hozzájuk utalt birói teendőkben — minő

Munkaszünet megsértése. *Mezei munka végeztetése róm. kath. ünnepnapon.*

kétségkivül a kihágási ügyekben való biráskodás — közigazgatási hatóságoknak tekintessenek-e, vagy ugy értelmeztessék-e ez a kérdés, hogy ily ügyekben — miután birói teendők hatásköri összeütközéséről van szó — az administrativ hatóság átvitt hatáskörben, mint birói hatóság ismertessék el

E kérdés kiváló fontossággal bir, azért, mert, ha az utóbbi felfogás érvényesülne: ugy a kihágási ügyekben a kir. biróságok s administrativ hatóságok mint biróságok között fölmerült hatásköri összeütközési kérdésekben a ministertanács nem birna hatáskörrel, miután az az 1869:IV. t.-cz. 25. §-a értelmében csak is birói és administrativ hatóságok között támadt illetékességi összeütközések fölött van hivatva határozni.

Bár az ügyek subjectiv s objectiv felosztásán alapuló hatásköri kérdés controvers természetü, alapul a subjectiv felosztás veendő: azaz az administrativ hatóság, ha birói teendő ruháztatik is reá, másszóval ha ugynevezett törvénykezési ügyet (Justizsache) intéz is el: az illetékességi összeütközések szempontjából administrativ hatóságnak tekintendő, mert ha az objectiv felosztás vétetnék alapul; ugy oly térre lépnénk, melyen a legnagyobb zavar támadhatna, miután elvi demarkationalis vonalat nem sikerült eddig találni arra nézve, vajjon valamely ügy objectiv jellegénél fogva administrativ vitás ügynek vagy törvénykezési vitás ügynek (Justizsache) tekintessék-e.

A ministerium érezvén az objectiv felosztás következtében beállható bonyodalmakat, nem ugyan büntető természetü ügyben, de magánjogi ügyekben a subjectiv felosztás mellett foglalt eddig állást.

A gazda és cseléd közti viszonyból kifolyó ügyekben felmerült illetékességi összeütközésekben sem ment a ministerium annak vizsgálatába, vajjon a közigazgatási hatóságokhoz utalt ügyek magánjogi természetüek, s igy birói teendőt képeznek-e, hanem a kérdést a subjectiv felosztás alapján fogta fel s a felmerült illetékességi összeütközési eseteket ugy intézte el, mint administrativ és birói hatóságok között támadt illetékességi összeütközéseket.

Ezek előre bocsátása után a jelen kérdés is a ministertanács által döntendő el, miután az illetékességi összeütközés kir. járásbiróság és szolgabirói hivatal között merült fel.

A kir. ministerium 1880. évi decz. 28. napján tartott tanácsában N. I. böszénfalvi róm. kath. lelkésznek K. A. gálasfai izraelita haszonbérlő ellen róm. kath. ünnepnapon dolgoztatás által elkövetett kihágás miatt emelt panasza tárgyában a kaposvári kir. járásbiróság és a kaposvári szolgabiróság között felmerült illetékességi összeütközési ügyet megvizsgálván, következőleg határozott:

Az emlitett kihágási ügy elintézése birói hatáskörhöz tartozik;

mert az 1879: XL. t.-cz. 52. §-a értelmében az, aki az 1868: LIII. t.-cz. 19. §-ának az ünnepekre és vasárnapokra vonatkozó intézkedését megszegi: 100 forint pénzbüntetéssel büntetendő és mert ezen kihágások feletti határozathozatal a büntető törvénykönyvnek életbeléptetéséről szóló 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. p., illetve ugyanezen törvényczikk 41. §-ának értelmében *) a kir. járásbiróságok hatásköréhez utaltatott.

Munkaszünet megsértése. *Mezei munka végeztetése róm. kath. ünnepnapon.*

189.

Hatáskör megállapitása vasárnapon kőtördelés miatt folyamatba tett ügyben.

(1895. évi november 14-én 47,915/1895. I. M. sz.)

Kőtördelés vasárnapon.

A kir. ministerium vasárnapi munkaszünet megszegése által elkövetett kihágással terhelt F. Ádám és társai mőzsi lakosok elleni bünügyben a sárbogárdi királyi járásbiróság és Fejér vármegye sárbogárdi járásának főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1895. évi november hó 14-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a királyi biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: F. Ádám és társai mőzsi lakosok azzal vannak terhelve, hogy — állitásuk szerint munkafelügyelőjük, H. János mőzsi lakos parancsára — 1895. évi augusztus hó 25-én vasárnap délelőtt, az előszállási határban, az országuton, utjavitáshoz szükséges követ törtek.

Minthogy ez a foglalkozás ipari munkának nem tekinthető s igy annak vasárnapon való végzése nem vonható az 1891: XIII. t.-cz. rendelkezései alá, a nevezettek cselekménye inkább az 1868: LIII. t.-cz. 19. §-ában a vasárnapokra nézve felvett rendelkezésnek megszegése által elkövetett és a KBTK. 52. §-ába ütköző vallás elleni kihágás jelenségeit tünteti fel, ezen kihágás fenforgása tekintetében határozni pedig az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 2. p.**) a királyi biróságok hatáskörébe utalja.

190.

Széna-, szalma- és trágya hordás Szent-István napján.

(1897. évi november 10-én 60,000/1897. I. M. sz.)

A kir. ministerium a B. Miklós gozpodinczei lakos és társai ellen mezei munkának szent István napján végez-

*) Az idézett törvényhelyek helyett lásd az 1897. évi XXXIV. 18. §. IV. pontját és a 19. §-t.

**) E helyett l. az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. IV. pontját.

Munkaszünet megsértése. *Mezei munka (hordás) Szt. Istvánnapján*

tetése miatt tett feljelentés elbirálása körül a zsablyai királyi járásbiróság és Bács-Bodrog vármegye zsablyai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi november hó 10. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Goszpodincze község elöljárósága által tett feljelentés szerint folyó évi szent István napján B. Miklós g. kel. lelkész szalmát hordatott az udvarába, B. Szergia pedig trágyát, V. Száva, D. Lyuba, P. Tódor, Sz. Mita s Gy. Bogdán szénát, végül B. Milos szalmát hordatott.

A feljelentésben előadott cselekmények, tekintettel arra, miszerint a feljelentésben nem is állittatik az, hogy ezen cselekmények az 1868. évi LIII. t.-cz. 19. §-ának második bekezdésében foglalt tilalom ellenére a templom közelében vagy egyházi menet alkalmával végeztettek és általuk az egyházi szertartás zavartatott volna, a KBTK. 52. §-ába ütköző vallás elleni kihágásnak ismérveit nem tüntetik fel: ennélfogva a jelen esetben a feljelentés alapján csakis az képezheti elbirálás tárgyát, vajjon az 1891:XIII. t.-cz. 1. §-a által kötelezőleg megszabott munkaszünet a szóban forgó cselekményekre kiterjed-e és ehhez képest a jelen esetben az 1891:XIII. t.-czikk 6. §-ának első bekezdése szerint büntetendő kihágás ismérvei fenforognak-e?

Minthogy pedig ennek a kihágásnak elbirálása az utóbb idézett törvényczikk 6. §-ának második bekezdése értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva: a jelen ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

191.

Csirkék és tojások árulása vasárnap délelőtt a templom mellett. A vasárnapi munkaszünet megszegése.

(1897. évi november 24-én 64,972/1897. I. M. sz.)

Csirke és tojás árulása.

A kir. ministerium a D. szül. B. Anna brezovai lakos ellen a vasárnapi munkaszünet megszegése miatt tett feljelentés elbirálása körül Nyitra vármegye miavai járásának főszolgabirája és a miavai kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi november hó 24. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A kosztolnai körjegyző által tett feljelentés szerint D. szül. B. Anna brezovai lakos 1897. évi julius hó

27-én, vasárnap délelőtt, az istentisztelet alatt a templom mellett csirkéket és tojásokat árult, min a templomból kijövő nép megbotránkozott.

Munkaszünet megsértése. *Csirke és tojás árulása.*

Ez a cselekmény mind az 1891. évi XIII. t.-cz. 1. §-ába, mind a K. B. T. K. 52. §-ába ütköző kihágásnak ismérveit feltüntetni látszik.

Minthogy pedig ily esetben az eljárásra az 1891. évi XIII. t.-cz. 6. §-ának második bekezdése és a 7. §-nak harmadik bekezdése értelmében a közigazgatási hatóságok illetékesek: a szóban forgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

192.

Buza és trágya hordás, szántás és boronálás vasárnapon. Vallás elleni kihágások. Illetékes a kir. biróság.

(1898. évi február 2-án 5262/1898. I. M. sz.)

A kir. ministerium a J. Jakab és J. Hirsch pánczélcsehi lakosok ellen vallás elleni kihágás miatt folyamatba tett ügyekben a deési kir törvényszék és Szolnok-Doboka vármegye csákigorbói járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1898. évi február hó 2-ik napján tartott tanácsában megvizsgáltatván, következőleg határozott:

Mezei munkák teljesitése vasárnapon.

mind a két ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A csendőrség által tett feljelentés szerint J. Jakab pánczélcsehi lakos 1896. évi augusztus hó 2-án (vasárnap) délelőtt buzát és trágyát, délután pedig lóherét hordatott: 1896. évi augusztus hó 16-án (vasárnap) ugyanő cselédeivel és napszámosaival három szekéren a községben gabonát hordatott.

Ugyancsak a csendőrség által tett feljelentés szerint J. Hirsch pánczélcsehi lakos 1896. október hó 18-án (vasárnap) a község mellett levő birtokán 12 ökörrel szántatott és boronáltatott. A csákigorbói járásbiróság a feljelentések alapján az eljárást folyamatba tévén, J. Jakabot az 1897. évi február hó 24-én 900. B. sz. a. hozott itelettel az 1879:XL. t.-cz. 52. §-ába ütköző, egy rendbeli vallás elleni kihágás miatt 20 frt pénzbüntetésre, J. Hirschet pedig az 1897. évi február hó 6-án 569. B. sz. a. hozott itélettel ugyanazon kihágás miatt 50 frt pénzbüntetésre itélte.

Ezeket az elsőbirósági itéleteket a deési törvényszék az 1897. évi május hó 8-án 2594. B. és az 1897. évi május hó 8-án 2593. B. sz. a. hozott végzésekkel megsemmisitette s az iratoknak illetékes eljárás végett a közigazgatási hatósághoz leendő áttételét rendelte el; mert a szóban forgó ügyekben való eljárás az 1891:XIII. t.-cz. 7. §-ának harmadik bekez-

Munkaszünet megsértése. *Mezei munkák teljesitése vasárnapon.*

dése és az idézett törvényczikk 6. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A csákigorbói járás főszolgabirája a törvényszék határozata értelmében hozzá áttett iratok alapján 1897. évi november hó 16-án 1115. sz. a. hozott határozattal mind a két ügyben illetéktelennek nyilvánitotta magát, mert mind a két esetben kizárólag csak a K. B. T. K. 52. §-ába ütköző kihágás jelenségei forognak fenn, mely kihágásnak elbirálása ennélfogva, tekintve, hogy az 1891:XIII. t.-cz. 8. §-ának 3. bekezdésében emlitett eset jelenleg fenn nem forog, 1880. évi XXXVII. törvényczikk 40. és 41. §-ai értelmében*) a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Ezek szerint a szóban forgó kétrendbeli ügyben a kir. törvényszék és a közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

A kir. ministerium ezekben az ügyekben az 1869:IV. t.-cz. 25. §-ának első bekezdése alapján a kir. biróság hatáskörét állapitotta meg:

mert az 1891:XIII. t.-cz. a vasárnapi munkaszünetet kizárólag az ipari munka tekintetében szabván meg, az idézett törvényczikk 6. §-ában megállapitott büntető határozatok a feljentésekben előadott mezőgazdasági munkákra alkalmazhatóknak nem látszanak; ennélfogva a szóban forgó ügyekben csupán az képezheti elbirálás tárgyát, vajjon a feljelentett cselekmények az 1868. évi LIII. t.-cz. 19. §-ának második bekezdésébe ütköztek-e s illetőleg, hogy a K. B. T. K. 52. §-a alapján büntetnetők-e?

Minthogy pedig a K. B. T. K. 52. §-ába ütköző vallás elleni kihágás elbirálása az 1880:XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §-ainak**) egybevetett értelme szerint a kir. biróság hatáskörébe van utalva, a szóban forgó ügyekben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

193.

Hatáskör megállapitása Szent István napján való kaszálás miatt inditott ügyben.

(1898. évi márczius 30-án 18,678/1898. I. M. sz.)

Kaszálás Szt. István napján

A kir. ministerium a Szt. István-napi munkaszünet megszegése által elkövetett kihágás miatt feljelentett B. János és társai vámosfalvi lakosok elleni ügyben a losonczi királyi járásbiróság és Nógrád vármegye losonczi járásának főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1898. évi márczius hó 30. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

*) Az id. törvény helyett az 1897. évi 34. t.-cz. 18. §. IV. pontja irányadó.

**) L. a fentebbi jegyzetet.

jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik. **Munkaszünet megsértése.**

Indokok: A B. János és társai vámosfalvi lakosok ellen tett feljelentés azon alapszik, hogy nevezettek Szt. István napján a község mellett levő réten az ünneplő közönség megbotránkozására délelőtti 1/211 órától késő estig kaszáltak. *Kaszálás Szt. István napján*

Minthogy ezen foglalkozás ipari munkának nem tekinthető és igy annak vasárnapon, vagy Szt. István király napján való elvégzése nem esik az 1891. évi XIII. t.-cz. rendelkezései alá: a feljelentett cselekmény inkább, a mennyiben a további eljárás során az bizonyittatnék, hogy a kérdéses munka által netán valamely egyházi szertartás zavartatott meg, az 1868: LIII. t-cz. 19. §-ában a vasár- és ünnepnapokra nézve felvett rendelkezések megszegése által elkövetett és a K. B. T. K. 52. §-ában foglalt vallás elleni kihágás jelenségeit tünteti fel, ezen kihágást pedig az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontja*) a kir. biróságok hatáskörébe utalja.

194.

Lekvárfőzés vasárnapon.

(18 8. évi szeptember 7-én 50,705/1898. I. M.)

A kir. ministerium vasárnapi munkaszünet megszegése által elkövetett kihágással terhelt özvegy F. Áronné és K. Mózes Mihály turczi lakosok ellen inditott bünügyben Ugocsamegye alispánja és a halmi kir. járásbiróság között fölmerült hatásköri összeütközési esetet 1898. évi szeptember hó 7-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Lekvárfőzés vasárnapon.*

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok hatásköréhez tartozik.

Indokok: A följelentett tényállás szerint özvegy F. Áronné és K. Mózes Mihály turczi lakosok az általuk üzletszerüen folytatott ugynevezett lekvárfőzést számos munkással 1896. évi szeptember hó 13-án vasárnapon végezték. Minthogy pedig mi adat sem merült fel arra nézve, hogy a panaszlottak cselekményüket nyilvánosan, vagy templom közelében illetőleg egyházi menet alkalmával követték volna el, ez pedig az 1868: LIII. t.-cz. 19. §-ának második bekezdésébe ütköző és a K. B. T. K. 52. §-a szerint büntetendő kihágásnak lényeges alkotó elemét képezi, ennélfogva csupán az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891: XIII. t.-cz. 1. §-ába ütköző kihágás jelenségei foroghatnak fenn, melynek elbirálása ezen törvény 6. §. szerint a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik, a melyeknek hatáskörébe különben azért

* E helyett most az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. IV. pontja r ányadó.

Munkaszünet megsértése. *Lekvárfőzés vasárnapon.*

is volt a feljelentés elbirálása utalandó, mert ugyanezen törvény 7. §-nak utolsó bekezdése szerint a közigazgatási hatóságok még akkor is illetékesek, ha valamely cselekmény ugyanezen törvény 6. §-nak, valamint az 1879: XL. t.-cz. 51. §-nak határozata szerint büntetendő, azon kérdés eldöntése pedig, hogy a panaszlott munka ipari munkát képezett-e, az ügy érdeméhez tartozik.

195.

Isten, Krisztus és Mária szidalmazása többek jelenlétében; az eljárás birói utra tartozik.

(1881. évi julius 4-én 17,290/1881. I. M. sz.)

Vallás elleni kihágás. *Istenkáromlás.*

A kir. ministerium a K. Menyhért berzeviczi lakosnak K. Mátyás ellen elkövetett istenkáromlási kihágási ügyében a felső-tarczai szolgabiróság és a kis-szebeni kir. járásbiróság között hatósági körre nézve fölmerült összeütközési esetet 1881. julius 4-én megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen panaszfeljelentés fölötti határozathozatal birói útra tartozik:

mert K. Mátyás azzal van vádolva, hogy az Istent, Krisztust és Máriát többek jelenlétében szidalmazta,

mert ezen cselekmény az illetékes biróság által a bizonyitási anyag mérlegeléséhez képest az 1879: XL. t.-czikk 51. §-a alá, sőt esetleg az 1878: V. t.-czikk 190. §-a alá is vonható, miután a panaszfeljelentés szerint a keresztény, illetve katholikus hitfelekezet vallása tiszteletének legfőbb tárgyai, Isten, Mária és Krisztus, habár a vallásos szertartásra rendelt helyiségen kivül és nem a vallásos szertartás alkalmával többek jelenlétében meggyaláztattak s mások vallásos érzülete ezáltal megsértetett és

mert az 1880: XXXVII. t.-czikk 40., 41. §§-ai értelmében*) az 1879: XL. t.-czikk 51. §-ában meghatározott cselekmény miatt folyamatba tett büntető eljárás megszüntetése csak birói uton eszközölhető.

196.

Nyilvános helyen álló róm. kath. szent kereszt bemocskolása miatt feljelentett ügyben az eljárás birói utra tartozik. A K. B. T. K. 80. §-ában emlitett emlékszobor, emlékmű, kép vagy más művészeti tárgy alatt nem a hitfelekezetek vallásos tiszteletének tárgyai, ha-

*) A BP. életbelépte folytán az id. törvény helyett lásd az 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. IV. és a 19. §. 1. pontját.

nem egyéb, a vallási tisztelet körén kivül álló kegyeleti tárgyak értendők. **Vallás elleni kihágás.**

(1885. évi junius 8-án 12,620/1885. I. M. sz.)

Tényállás: A zombori Vadászkürt szálló előtti téren, az ott levő r. kath. kereszt, egy lábnyi magasságban, emberi ürülékkel volt bemocskolva. A nyomozat a tettest kipuhatolta. A zombori járásbiróság az iratokat a K. B. T. K. 80. §-ára hivatkozással a kapitánysághoz visszaküldte, mely hatóság itéletet is hozott. Zombor szab. kir. város tanácsa azonban az elsőfoku itéletet a K. B. T. K. 51. §-ára tekintettel feloldotta s az iratokat a hatásköri összeütközés eldöntése végett felterjesztette. *Római kath. szent kereszt bemocskolása.*

A kir. ministerium a L. Boldizsár ellen vallás elleni kihágás miatt folyamatba tett ügyben a zombori kir. járásbiróság és Zombor város tanácsa között támadt hatóságköri összeütközési esetet 1885. évi junius hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett ügyben a további eljárás birói utra tartozik;

mert a feljelentés illetve előnyomozási adatok szerint L. Boldizsár azzal látszik terheltnek, hogy a tényállásban előadott módon a vadászkürt szálló előtti térségen álló róm. kath. szent keresztet bemocskolta;

mert ezen ténynyel a róm. kath. hitfelekezet vallásos tiszteletének tárgyát meggyalázta és ezáltal közbotrányt okozott, miért is a kbtk. 51. §-ába ütköző kihágás ismérvei látszanak fönforogni, a mely pedig az 1880:XXXVII. t.-cz 40. §-ának 5. pontja és a 41. §. értelmében*) a kir. járásbiróság hatósági köréhez van utasitva; és

mert a kbtk. 80. §-ában emlitett „emlékszobor“ „emlékmü“ „kép“ vagy „más müvészeti tárgy“ alatt nem az állam által elismert valamely hitfelekezet vallásos tiszteletének, hanem egyéb a vallási tisztelet körén kivül álló kegyelet tárgyai értendők.

197.

Krisztus szidalmazása az evang. templom előtt és a lelkész lakásán többek előtt. Az eljárás birói utra tartozik.

(1886. október 16-án 20,403/1886. I. M. sz.)

A kir. ministerium a B. Mihály kosztelnei lakos elleni kihágási ügyben a miavai járás szolgabirája és a miavai kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközés esetet 1886. évi október hó 16-ik napján tartott tanácsülésében megvizsgálván, következőleg határozott: *Krisztus szidalmazása.*

*) Az id. törvény helyett lásd 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. IV. p. és 19. §. 1. pontját.

Vallás elleni kihágás. *Krisztus szidalmazása.*

jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik:

mert a feljelentés szerint B. Mihály folyó évi husvét első napján az evangelikus templom előtt és a lelkész lakásán körülbelül husz egyén jelenlétében s azok megbotránkoztatására Krisztust szidalmazván, ez által a vallásos tisztelet egyik legfőbb tárgyát meggyalázó kifejezésekkel illette, minélfogva a kbtk. 51. §-ában megállapitott kihágás ismérvei látszanak fenforogni;

mert a kbtk. 51. §-ában megjelölt kihágás fölötti határozathozatal az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontja és 41. §-a értelmében*) a kir. járásbiróság hatásköréhez tartozik s a mennyiben a terhelt még a kbtk. 84. §-ában megállapitottt kihágással is terhelhető volna, ugy az eljárási rendelet (2265/I. m. E. 880. sz.) 10. §-ának utolsó kikezdése értelmében az utóbb emlitett kihágás fölött is a kir. járásbiróság van hivatva határozni.

198.

Felekezeti népiskolában tanitás közben, ittas állapotban való megjelenés, a tanitónak a gyermekek jelenlétében szidalmazása és Isten káromlása.

(1893. évi szeptember 13-án 31,335/1893. I. M. sz.)

Vallás és közrend elleni kihágás. Káromkodás az iskolában.

A kir. ministerium egy néptanitó elleni botrányos viselettel terhelt T. Pavel muszkai lakos ellen inditott ügyben a világosi kir. járásbiróság és Arad vármegye világosi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi szeptember hó 13-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, kö etkezőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint T. Pavel muszkai lakos az ottani gör. kel. népiskolában 1893. évi május hó 10-én az előadás folyama alatt részeg állapotban megjelenvén, egy vizes dézsát az udvarra kihajitott, majd az istent káromolta, a tanitó anyját szidta s e botrányos viseletével fel nem hagyva, az előadást annyira megzavarta, illetve akadályozta, hogy a tanitó kénytelen volt az iskolás gyermekeket hazabocsátani.

Ezen cselekmény tekintettel arra, hogy az istenkáromlás és részeg állapotban való megjelenés egy népiskolában az előadás alatt, tehát többek jelenlétében történt s közbotrányt okozni alkalmas volt: a KBTK. 51. §-ában körülirt vallás elleni kihágásnak és a KBTK. 84. §-ában körülirt közrend elleni kihágásnak ismérveit látszik magában foglalni.

---

*) Lásd ujabban az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. IV. és a 19. §. 1. pontját.

**) Hatályon kivül helyezte az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 27. §-a; l. az 1896. évi XXXIII. t.-cz. II. fej.

Ennélfogva tekintettel arra, hogy a KBTK. 51. §-ába ütköző kihágás az 1880:XXXVII. t.-cz. 41. §-a szerint nincs a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalva, tehát az ugyanazon törvényczikk 40. §-a 5. pontja*) értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozik, tekintettel továbbá arra, hogy habár a KBTK. 84. §-ába ütköző kihágás elbirálása a most hivatkozott törvényczikk 41. §-a 1. pontja**) értelmében, ha önállólag képezné a büntető eljárás tárgyát, a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartoznék ugyan, de a jelen esetben halmazatban áll egy kir. biróság elé tartozó kihágással s hogy ekként a kir. járásbiróságok hatáskörébe utalt vétségek és kihágások eseteiben követendő eljárást szabályozó 2265/1880. I. M. E. számu rendelet 10. §-ának végpontja értelmében***) ennek elbirálása is a kir. biróság hatáskörébe tartozik: az eljárásra a kir. biróságot kellett illetékesnek kimondani.

Vallás elleni kihágás. *Vallás és közrend elleni kihágás. Káromkodás az iskolában.*

199.

Éjjel részeg állapotban lármával „tüz" — „tolvaj" kiáltása miatt tett feljelentés tárgyában az eljárás birói utra tartozik.

Közcsend elleni kihágás.

(1885. évi junius 8-án 11,422. I. M. sz.)

A kir. ministerium K. János és társai ellen folyamatba tett bünügyben a perjámosi járás szolgabirája és a nagyszentmiklósi kir. járásbiroság között támadt hatóságköri összeütközési esetet 1885. év junius hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

„Tüz" és „tolvaj" szók kiáltása.

az érintett ügyben a további intézkedések birói utra tartoznak;

mert a Perjámos községnek elöljárósága által 1884. évi november hó 16-án illetve november hó 19-én felvett jegyzőkönyv szerint S. János és társa éji őrök, valamint W. Hermann perjámosi lakós azt állitják, hogy K. János és társai ugyanazon év november hó 14-én éji 1 órakor részeges állapotban nagy lármával jártak, sőt egyikük „tüzet" is kiáltott, W. Hermann állitása szerint pedig „tolvaj" kiáltások is hallhatók voltak;

mert ezen tényállás a kbtk. 40. §-ában foglalt kihágás ismérveit is magában látszik foglalni;

és mert az 1880:XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontja és a 41. §. értelmében****) ezen kihágás fölött a kir. járásbiróság lévén hivatva határozni, a halmazat elvénél fogva (E. U. 10 §.) a jelen esetben esetleg fenforgó részegségi kihágás (kbtk. 84. §.) fölött is a biróságnak kell határoznia.

---

*) L. 1897. évi 34. t.-cz 18. §. IV. pontját.

**) E helyett az 1897. évi 34. t.-cz. 19. §. 1. pontja irányadó.

***) Ez már nincs érvényben. L. 1897. évi XXXIV. t. cz. 27. §-át.

****) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. IV. és 19. §. 1. pontját.

Közcsend elleni kihágás.

200.

Egyházközségi elnöknek szóbeli fenyegetése; illetékes a kir. biróság.

(1893. évi február 13-án 4204/1902. I. M. sz.)

Szóbeli fenyegetés.

A kir. ministerium az egyházközségi elnök szóbeli bántalmazása miatt M. György szerb-b.-i lakos ellen inditott ügyben a módosi kir. járásgiróság és Torontál vármegye módosi járásásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi február hó 13-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint M. György ideiglenes szerb-b.-i tanitó K. Demeter gör. kel. lelkészt mint egyházközségi elnököt, midőn ez utóbbi 1892. évi április hó 10-én tanitóválasztás végett gyülést tartott, következő szavakkal illette: „vagy én leszek B.-n tanitó, vagy a te, vagy az én fejemnek kell lejönni a vállról?".

Ezen cselekmény a KBTK. 41. §-ába ütköző kihágás ismérveit látszik magában foglalni, minélfogva ennek elbirálását az 1880: évi XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §-ai*) értelmében annál inkább a kir. biróság hatáskörébe kellett utalni, mert ha a tüzetesebb vizsgálat folytán az derülne is ki, hogy a használt fenyegetés nem volt alkalmas arra, hogy a fenyegetettben félelmet okozzon, hogy ennélfogva a cselekmény nem képezi büntethető cselekmény tényálladékát, az e tárgybeli határozathozatal is annak a kir. biróságnak hatáskörébe tartozik, a melyhez a feljelentés benyujtatott.

201.

Veszélyes fenyegetés; (K. B. T. K. 41. §.) az eljárásra a kir. biróság illetékes.

(1893. évi október 4-én 35,231/1893. I. M. sz.)

Életveszélyes fenyegetés.

A kir. ministerium a KBTK. 41. §-ába ütköző kihágással terhelt idősb. S. Imre és ifjabb S. Imre kakucsi lakosok elleni ügyben a pestvidéki kir. törvényszék és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye pesti középjárásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi október hó 4. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

---

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi 34. t.-czikk 18. § IV. pontját.

Indokok: Idősb és ifjabb S. Imre ellen hatóság elleni erőszak büntette és veszélyes fenyegetés vétsége miatt tételtett feljelentés. **Közcsend elleni kihágás.** *Életveszélyes fenyegetés.*

A hatóság elleni erőszak miatt inditott eljárás jogerős végzéssel megszüntettetvén, a KBTK. 41. §-ába ütköző veszélyes fenyegetés kihágása birálandó még el.

Tekintve pedig, hogy a KBTK. 41. §-ába ütköző kihágás az 1880:XXXVII. t.-cz. 41. §-a szerint nincs a közigazgatási hatóságok hatásköréhez utalva, ugyanazon kihágás miatt az eljárás a most hivatkozott törvényczikk 40. §-a 5. pontja értelmében*) a kir. biróság hatásköréhez tartozik s ennélfogva ez utóbbinak illetékességét kellett az eljárásra megállapitani annyival inkább, mert a panasz tárgyát nem a KBTK. 46. §-a szerint minősithető cselekmény képezi.

202.

Hatáskör megállapitása községi elöljáróságnak félrevezetése következtében tett feljelentés alapján és hatósági közegnek fenyegetése miatt inditott ügyben.

(1894. évi november 7-én 44,0 5/1894. I. M. sz.)

A kir. ministerium a közcsend elleni kihágással vádolt B. Péter mramoráki lakos elleni ügyben a fehértemplomi kir. törvényszék és Temes vármegye kubini járásának főszolgabirája között fölmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi november hó 7. napján tartott tanácsában megvizsgálán, következőleg határozott: *Községi elöljáróság félrevezetése. Hatósági közeg fenyegetése.*

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utaltatik.

Indokok: B. Péter mramoráki lakos azzal terheltetik, hogy a mramoráki község elöljárósága által a fogyasztási adók befizetésének ellenőrzésével megbizott P. Joszimmal a korcsmában beszélgetve ennek azon kérdésére, hogy bejelentett bora le van-e pecsételve, azt felelte: „hogy ha valaki az ő pinczéjében megjelenik bora lepecsételése végett, az többé a pinczéből ki nem lép!"

P. Joszim e nyilatkozatot a község elöljáróságának bejelentvén, ez utóbbi a bor felvétele végett kiküldte közegeit B. Péter házához, de ezek ott semmiféle szeszes italt nem találtak.

A község elöljárósága ennek folytán a hatóság félrevezetése miatt tett feljelentést a főszolgabirónál.

Mind a főszolgabiró, mind pedig a kir. törvényszék — hova az ügy később áttétetett — az esetet, mint a KBTK. 41. §-ában körülirt kihágást tárgyalta, de az eljárást hatás-

---

*) Az 1880:XXXVII. t.-cz. id. §§ ai helyett most az 1897. évi 34. t.-cz 19. §-a, illetve a 18. §. IV. pontja irányadók.

Közcsend elleni kihágás. kör hiányában sem a közigazgatási hatóság, sem a kir. biróság folytatni nem akarta.

Községi elöljáróság félrevezetése. A KBTK. 41. §-ában körülirt veszélyes fenyegetés kihágásának tényálladéka a jelen esetben fenforogni nem látszik.

Hatósági közeg fenyegetése. A most emlitett kihágás tényálladékához ugyanis megkivántatik, hogy a fenyegetés, a melyet a vádlott használ, gyilkosság, rablás, sulyos testi sértés, gyujtogatás vagy más közveszélyes büntett elkövetésére irányuljon, továbbá hogy az komoly s a félelem gerjesztésére alkalmas alakban jelentkezzék. A P. Joszim irányában borozás közben B. Péter által használt azon kifejezés azonban: „hogy ha valaki az ő pinczéjében megjelenik bora lepecsételése végett, az többé a pinczéjéből ki nem megy" semmiféle közveszélyes cselekmény elkövetésére való fenyegetést nem képez s különösen nem komoly, nem félelem-gerjesztésre alkalmas alakban történt a fenyegetés.

Tekintve már most, hogy B. Péter cselekményében egyéb a büntetőtörvénykönyvekben körülirt s birói hatáskörbe tartozó büntetendő cselekmény jelenségei sem lelhetők fel, nincs törvényes alap, melyen az ügy birói hatáskörbe lenne utalható s ennek folytán annál inkább a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett a további eljárást utalni, mert a feljelentés tulajdonképen nem is B. Péter fent idézett nyilatkozata miatt a fenyegetett P. Joszim részéről, hanem az elöljáróságnak tévutra vezetése miatt a mramoráki községi elöljáróság által tétetett meg, ez utóbbi cselekmény megitélése pedig, a menynyiben egyáltalán hatósági megtorló intézkedés alá esőnek találtatnék, a közigazgatási hatóság körébe tartozik.

203.

Hatáskör megállapitása vadászati kihágás, megvesztegetés és veszélyes fenyegetés miatt inditott ügyben.

Adalék a hatáskör kérdésében hozott határozat keretéhez.

Összefüggés, illetve egyesités más bünügygyel.

(1897. évi augusztus 18-án 45,793/1897. I. M. sz.)

Orvvadászás. Az erdőőr megvesztegetése és fenyegetése. **A kir. ministerium** a K. P. J. havasalji lakos ellen vadászati kihágás, megvesztegetés kisérlete és veszélyes fenyegetés miatt folyamatba tett ügyben a rimaszombati királyi törvényszék és Gömör-Kishont vármegye nagyrőczei járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi augusztus hó 18-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a királyi biróság hatáskörébe tartozik. **Közcsend elleni kihágás.**

Indokok: F. Sz.-C.-G. herczeg azt a feljelentést tette a jolsvai főszolgabirói hivatalnál, hogy erdővédje 1895. évi szeptember hó 13-án reggel tiszti kötelességét teljesitve, tetten érte K.-P. J. havasaljai lakós orvvadászt, a mint a Zavadka községbeli „Chalubkova jama" nevü erdőpagonyban felvont lőfegyverrel és élesre kifent baltával szarvasbikára lesett. *Orvvadászás. Az erdővéd megvesztegetése és fenyegetése.*

Az erdővéd az orvvadász lőfegyverét és baltáját lefoglalván, őt kilétének megállapithatása végett a slatvinszkoi vadászmenházhoz bekisérte, miközben az orvvadász pénzbeli ajándékot igért az erdővédnek arra az esetre, ha őt szabadon bocsátja, majd őt élete elleni fenyegetésekkel illette s utközben szökési kisérletet is tett, miben azonban az erdővéd őt azzal akadályozta meg, hogy ismételt felhivás után reálőtt s rajta könnyü testi sértést ejtett. Az elfogott orvvadász a feljelentés szerint már több nap óta lesett, sőt lőtt is a szarvasokra.

A feljelentő ez alapon azt a kérelmet terjesztette elő, hogy a terhelt az 1883:XX. t.-cz. 26. illetve 27. §§-aiba ütköző vadászati kihágás miatt megbüntettessék, s az általa elkövetett megvesztegetés kisérlete és élet elleni fenyegetései miatt esetleg az illetékes büntető biróságnak átadassék.

A főszolgabiró a feljelentést a terhelt kihallgatása után 1896. évi május hó 7-én 112/95. szám alatt hozott határozattal illetékes elintézés végett áttette a nagyrőczei királyi járásbirósághoz; mert a feljelentett egyén a vadászati kihágáson kivül megvesztegetés kisérletével, veszélyes fenyegetéssel is van terhelve, sőt az erdővéd által rajta elkövetett testi sértés miatt a királyi biróságnál büntető eljárás is van folyamatban, minélfogva a jelen esetben az eljárás nézete szerint az összefüggésnél fogva is a királyi biróság hatáskörébe tartozik.

A nagyrőczei királyi járásbiróság a feljelentés alapján az eljárást folyamatba tévén, itt az erdővéd a feljelentés kiegészitésére azt adta elő, hogy a terhelt előtte beismerte, mikép szarvast akart lőni, s midőn az erdővéd az orvvadász fegyverét és baltáját elvette, ez azt mondotta neki, hogy ezt okosan tette, mert „különben nagy baja lehetett volna", s ebből állott az orvvadász veszélyes fenyegetése; továbbá, hogy az orvvadásznak mások előtt nyilatkozata szerint, ez azért kinált neki pénzt, hogy ezáltal közelébe juthasson, s őt leszurhassa: mások előtt ismét azzal fenyegette az erdővédet, hogy egy alkalommal ki fogja őt végezni.

A nagyrőczei királyi járásbiróság az 1896. julius 9-én 1663. B. szám alatt hozott végzéssel a további eljárást felfüggesztette; mert a BTK. 163. és 166. §-ába ütköző hatóság elleni erőszak büntettének jelenségeit látta fenforogni.

A rimaszombati királyi törvényszék 1896. augusztus

Közosend el-leni kihágás. *Orvvadászás. Az erdővéd megvesztegetése és fenyegetése.*

21-én 3328. B. sz. alatt a királyi ügyész inditványa értelmében hozott s jogerőre emelkedett határozattal a terhelt elleni bünvádi eljárást beszüntette, s a fenforogni vélt hatóság elleni kihágás (KBTK. 46. §.) és vadászati kihágás elbirálása végett az iratokat visszaküldte a közigazgatási hatósághoz; mert a terhelt cselekményében a hatóság elleni erőszak ismérvei fel nem találhatók, s az ellene az eddigi eljárás során beigazolt többi cselekmények nem tartoznak a királyi törvényszék hatáskörébe.

Tekintettel arra, hogy a terhelt ellen a vadászati kihágáson kivül megvesztegetés kisérlete és veszélyes fenyegetés miatt is a feljelentés tétetett;

tekintettel továbbá arra, hogy a BTK. 470. §-ába ütköző megvesztegetés kisérletének és a KBTK. 41. §-ába ütköző veszélyes fenyegetésnek elbirálása az 1880:XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a királyi biróság hatáskörébe van utalva, mely a fenforgó halmazatnál fogva a vadászati kihágás elbirálására is illetekes;

tekintettel végül arra, hogy a királyi törvényszéknek fentebb emlitett megszüntető határozata a megvesztegetés és veszélyes fenyegetes czimén emelt vádra ki nem terjed s ennélfogva a feljelentés ebben az irányban még elbirálandó:

a szóban forgó ügyben az eljárásra a királyi biróság hatáskörét kellett megállapitani; és pedig annyival inkább, mert az a kérdés, vajjon az eljárásnak eddigi adatai alapján a feljelentő által panaszolt büntetendő cselekmények ismérvei megállapithatók-e, nem a hatáskör alaki kérdésének elintézésére hivatott hatóság által, hanem az érdemben eljáró biróság által döntendő el, és a mennyiben az eljárás adatai szerint a feljelentett cselekmény sem a megvesztegetés kisérletének, illetőleg a veszélyes fenyegetésnek, sem a királyi biróság hatáskörébe utalt más büntetendő cselekmények ismérveit nem foglalná magában, ez indokolt alakszerü határozattal mondandó ki, s csakis akkor utasitható a fenforogni látszó vadászati kihágás elbirálása az 1883:XX. t.-cz. 47. §-a értelmében az arra különben illetékes közigazgatási hatóság hatáskörébe.

Az a körülmény, hogy a szóban forgó bünügyből kifolyólag a terhelt az erdővéd ellen sulyos testi sértés miatt feljelentést tett s ez alapon a rimaszombati királyi törvényszéknél a bünvádi eljárás K. Ferencz erdővéd ellen a jelen ügytől elkülönitve folyamatba tétetett, a jelen hatásköri kérdés eldöntésénél nem jöhetett figyelembe; mert annak eldöntése vajjon a szóban forgó bünügyek czélszerüen csakis együttesen birálhatók-e el, s ez alapon esetleg azok egyesitésének elrendelése szintén az érdemben eljáró biróságnak hatáskörébe tartozik.

*) E helyett lásd az 1897. évi 34. t.-czikk 17. §. 1. pontját és a 18. §. IV. pontját.

Hatóságsértés.

204.

Tilos halászat és a tettenérő kincstári erdőőr irányában sértő kifejezések használata miatt tett feljelentés tárgyában az eljárás a közigazgatási hatósághoz tartozik.

(1890. évi április 24-én 18,931/1889. I. M. sz.)

Tilos halászat; erdőőr sértegetése.

A kir. ministerium a K. Védő libetbányai lakos elleni ügyben a beszterczebányai kir. járásbiróság és Zólyommegye beszterczebányai járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1890. évi április hó 24-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik:

mert a feljelentés szerint K. Védő libetbányai lakos 1888. évi április 30-án tilos halászaton éretett és a kincstári erdőőrt, ki őt a tilos halászat miatt kérdőre vonta, gorombaságokkal illette;

a tilos halászat a cselekmény elkövetése idejében az 1840. évi IX. t.-cz. 33. §-ába ütköző mezőrendőri kihágást képezett, melynek elbirálása a kir. járásbiróság hatáskörébe volt ugyan utalva, de minthogy az időközben hatályba lépett 1888. évi XIX. t.-cz. 65. §-a az emlitett cselekményt halászati kihágásnak minősiti s ugyanazon törvény 60. és 70. §§-ai ezen kihágásokat a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalják s minthogy az alaki jogkörébe tartozó ezen illetékességi jogszabály ellenkező törvényes rendelkezés hiányában az uj törvény életbeléptekor még el nem döntött ügyekre is az uj törvény hatálybaléptével azonnal alkalmazandó, a tilos halászat miatt inditott ügy elbirálása az 1888. évi XIX. t.-cz. 60. és 70. §§-ai értelmében a szolgabirósághoz mint közigazgatási hatósághoz volt utalandó;

és mert K. Védőt terhelő másik cselekmény, vagyis az, hogy a kincstári erdőőrt — tehát közigazgatási hatósági közeget — sértő, de nem a becsületet érintő — kifejezésekkel illette, a kbtkv. 46. §-ában körülirt kihágásnak s e szerint oly büntetendő cselekménynek tényálladékát látszik alkotni, melynek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §. 2. pontja értelmében szintén a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva.*)

205.

Kihágási ügyben használt felebbezésben a hatóságot (az eljárt főszolgabirót) sértő kifejezések — ameny-

*) Az utóbb id. törvény helyett lásd az 1897. évi t.-cz. XXXIV. 19. §. 2. pontját.

Hatóságsértés. **nyiben rágalmazást vagy becsületsértést nem képeznek — a K. B. T. K. 46. §. alá eső kihágást állapitják meg; az eljárásra a közigazgatási hatóságok illetékesek.**

(1891. évi junius 3-án 13,382/1891. I. M. sz.)

Felebbezésben a közig. hatóság sértése. **A kir. ministerium** a B. K. Mihály csernátfalusi lakos bünügyében a brassói kir. törvényszék és Brassó vármegye alispánja mind másodfoku kihágási biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1891. évi junius hó 3. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. K. Mihály egy ellene inditott kihágási ügyben Brassó vármegye hétfalusi járásának főszolgabiróságához 1828/90. sz. alatt benyujtott felebbezésében következő kitételeket használta: „Miután a velem közölt magas ministeri rendeletből olynemü hivatalos visszaélésnek jöttem nyomára, melyek engemet ezuttal visszatartanak attól, hogy indokaimat a 886/90. sz. szolgabirói határozat ellen felebbezésemben kifejtetteknél bővebben is előterjeszszem, annyival is inkább, mert a felsőbb meghagyás mikénti foganatositása tekintetében követett eljárással ott vagyunk, a hol a mádi zsidó, azért én ezen itélet elleni felebbezésemben mindenben hivatkozom a 886/90. sz. határozat ellen beadott felebbezésemben elmondottakra stb."

Ezen kitételekben nem állittatik oly tény, mely valódisága esetében a főszolgabiró ellen akár a büntető eljárás meginditásának okát képezné, akár pedig azt a közmegvetésnek tenné ki; de meggyalázó értelem sem tulajdonitható a használt kifejezéseknek, s akként ezekben sem a rágalmazásnak sem a becsületsértésnek alkotó elemei fel nem ismerhetők.

A használt kitételek, a mennyiben azok a hatóságok elleni sértő kifejezést tartalmazónak tekinthetők az előadottaknál fogva csakis a Kbtk. 46. §-ába ütköző cselekmény tényálladékát képezhetvén, arra nézve az eljárás az 1880. évi XXXVII. t-czikk 41. §. 2. pontja értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe volt utalandó.*)

206.

Hatáskör megállapitása közigazgatási hatósági közegnek (községi aljegyzőnek) istenét káromló kife-

---

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 19. §. 2. pontját.

jezések használata mellett való megsértése miatt inditott ügyben.

Hatóságsértés.

Illetékes a közigazgatási hatóság.

(1894. évi szeptemeer 21-én 37,242/1894. I. M.)

Községi aljegyzőnek megsértése istenkáromló szavak kíséretében.

A kir. ministerium az istenkáromlással és hatósági közegnek szóbeli megsértésével terhelt Cs. Mihály orozai lakos ellen inditott bünvádi ügyben a tamási kir. járásbiróság és Tolna vármegye dombovári járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi szeptember hó 21. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. közigazgatási biróság hatáskörébe utaltatik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint a Cs. Mihály ozorai lakos 1894. évi február hó 16-án megjelenvén Ozorán a községtanács termében, mely községi jegyzői irodául is szolgált, ott az aljegyzővel szemben — ki neki egy illetéki ügyben felvilágositást adni nem tudott — kihivóan viselkedett, vele hangosan feleselt, sőt annak Istenét is káromolta.

Ezen cselekmény hatósági hivatalnoknak hivatalos eljárásában sértő kifejezésekkel illetése által elkövetett, a KBTK. 46. §-ába ütköző kihágás tényálladékát látszik magában foglalni, s tekintettel arra, hogy közigazgatási hivatalnok megsértéséről van szó: a kihágás miatti eljárást az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 2. pontja értelmében*) a közigazgatási hatóságok hatásköréhez kellett utalni.

Azon körülmény, hogy vádlott a községi aljegyző elleni sértő viselet közben annak istenét is káromolta, az ügynek birói hatáskörbe utalására okul azért nem szolgálhatott, mert — eltekintve attól, hogy az isten-káromlás nem a BTK. 171. §-ában meghatározott módon, nem gyülekezeten történt, minthogy az iratokban az sehol nem is állittatik, — az istenkáromlás csak akkor büntethető a BTK. 190. §-a alapján, mint ezen §-ba ütköző vétség, ha az isteni lényt sértő szándék is benfoglaltatik a cselekményben; a most szóban forgó esetben azonban semmi adat nem merült fel arra nézve, hogy a terhelt közhivatalnok ellen pillanatnyi felhevülés behatása alatt rossz szokásból használt istenkáromló kifejezésekkel Istent is sérteni, lealacsonyitani akarta volna.

---

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi. 34. t.-cz. 19. §. 2. pontját.

Közbiztonság elleni kihágás.

207.

Hamis szolgálati (cseléd) bizonyitvány használata miatt feljelentett ügyben az eljárás birói utra tartozik.

(1882. évi november 7-éu 33,206/1882. I. M. sz.)

Hamis cseléd-bizonyitvány használata alkalmazás czéljából.

A kir. ministerium a V. János kovácsházi lakos ellen hamis szolgálati bizonyitvány használata miatt folyamatba tett ügyben a kovácsházi szolgabiróság és a battonyai kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközési esetet 1882. évi november hó 7. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett ügy ellátása birói útra tartozik;

mert azon panaszolt cselekmény, hogy V. János alkalmazás czéljából T. József lovrini ügyvéd nevére egy 1881. évi szeptember hó 28-án kiállitott szolgálati bizonyitványt hamisitott, az 1879: XL. t.-cz. 71. §-ában meghatározott kihágás tényálladékát látszik magában foglalni; és

mert az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-a, az érintett kihágást nem utasitván közigazgatási útra, az ép most hivatkozott törvényczikk 40. §-ának 5. pontja értelmében az birói útra tartozik.*)

208.

Hamis képesitési bizonyitvány kiállitása miatt folyamatba tett ügyben az eljárás birói utra tartozik. Mészáros mesterségben 3 évi állitólagos segédkezési gyakorlat. Az ipartörvény és a K. B. T. K. 71. §-a.

(1891. évi május 1-én 7334/1891. I. M. sz.)

Mészáros iparüzésben segédkezésről hamis bizonyitvány kiállitása, melynek alapján iparigazolvány adatott ki.

A kir. ministerium hamis képesitési bizonyitvány kiállitása miatt feljelentett W. Mór előbb dobozi, később mélykuti lakos elleni ügyben a békésgyulai kir. járásbiróság és Békés vármegye gyulai járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1891. évi május hó 1-ső napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint W. Mór dobozi mészáros 1890. évi május hó 26-án bizonyitványt állitott ki Z. Sz. István részére arról, hogy nála ez utóbbi a mészáros ipar üzésében 3 éven át segédkezett s a mészáros mesterségben oly gyakorlatot szerzett, hogy ily üzletnek önálló vezetésére teljesen képes. Ezen képesitettségi bizonyitvány

---

*) Az id. törvény helyett most az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. IV. pontja és a 19. §. 1. pontja irányadók.

alapján azután Z. Sz. István a főszolgabiróságtól mint iparhatóságtól a mészáros üzletre iparigazolványt nyert.

Közbiztonság elleni kihágás.

Mészáros iparüzésben segédkezésről hamis bizonyitvány kiállitása, melynek alapján iparigazolvány adatott ki.

Feljelentők azonban azt állitják, hogy Z. Sz. István W. Mórnál soha sem volt sem tanoncz, sem segéd s igy nála kiképeztetést sem nyert.

Ha a vizsgálat adatai igazolni fogják a feljelentők ezen állitását és azt a körülményt, hogy az igazoló bizonyitvány a hatóság félrevezetése czéljából állittatott ki: ugy az általa elkövetett cselekményben a kbtkv. 71. §-ában meghatározott közbiztonság elleni kihágás tényelemei ismerhetők fel. Mert ez esetben W. Mór tartalmilag hamis képesitvényi bizonyitványt állitott ki azon czélból, hogy Z. Sz. István a hatóság félrevezetésével képesitettség kimutatásához kötött foglalkozást, állást tölthessen be, a mi pedig a kbtkv. 71. §-ában emlitett alkalmazás fogalma alá esőnek mutatkozik.

Minthogy pedig a most emlitett kihágás az 1880. évi XXXVII. t.-czikk 40. és 41. §§-ai értelmében a kir. járásbiróság hatáskörébe van utalva, a további eljárásra a kir. biróságok hatáskörét kellett annál inkább megállapitani, mert az 1884:XVII. t.-czikk 156. §-ának *a)* pontja szerint csak az büntethető, a ki engedélyhez nem kötött ipart űz a nélkül, hogy azon törvény 4., 5., 6., 7., 8. és 9. §§-ainak megfelelt volna, minélfogva tekintettel arra, hogy Z. Sz. István a feljelentés tanusitása szerint a mészáros üzlet folytatására iparhatósági igazolványt nyert: az 1884:XVII. t.-czikk 156. §. *a)* pontjába ütközőnek Z. Sz. István cselekménye nem tekinthető.*)

209.

Mások részére szóló külföldi utleveleknek és népfelkelési igazolványoknak Romániában való eladás végett történt összevásárlása miatt inditott ügyben, az eljárás közigazgatási utra tartozik.

(1899. évi márczius 8-án 12.909/1899. I. M. sz.)

Utlevelek és népfelkelési igazolványok vásárlása.

A kir. ministerium a közbiztonság elleni kihágás miatt B. Simon felsőpiáni lakos ellen folyamatba tett bünügyben a pulyi királyi járásbiróság és Hunyadvármegye petrozsényi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1899. évi márczius hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következően határozott:

ezen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Egy csendőrőrsjárat 1898. évi szeptember hó 6-án B. Simon felsőpiáni lakost letartóztatta, midőn ez a

---

*) Az 1880. évi XXXVII. t.-czikk 40., 41. §§-ai helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. IV. és 19. §. 1. pontját.

Közbiztonság elleni kihágás. *Utlevelek és népfelkelési igazolványok vásárlása.*

romániai határvonalat átlépte. Ezen alkalommal a letartóztatottnak birtokában többrendbeli különböző egyénekre szóló utlevél, és egy népfelkelési igazolvány találtatott. Minthogy ezen okiratokat terhelt saját beismerése szerint azon czélból vásárolta össze, hogy Románia területére engedély nélkül távozott, magyar honosoknak nyereséggel adja el; s minthogy saját személyazonosságát igazoló okiratot nem tudott felmutatni: a csendőrök őt a petrozsényi járás főszolgabirája elé kisérték, a ki azonban a K. B. T. K. 71. §-ában meghatározott közbiztonsági kihágást látván fenforogni, terheltet a puji kir. járásbiróság elé kisértette. Ez utóbbi terhelt eljárásában nem ismervén fel az emlitett kihágás tényálladékát, 1898. évi szeptember hó 9-én 753/B. sz. a. kelt végzésével illetékességét leszállitotta és az iratok visszatétele mellett terheltet visszakisértette a főszolgabirói hivatalhoz.

A közigazgatási hatóság 1899. évi január hó 5-én 5746/kih. sz. a kelt végzésében előbbi álláspontjához ragaszkodva, a felmerült hatásköri összeütközési eset eldöntését kéri.

A feljelentett cselekmény azon része, hogy terhelt különböző egyének részére kiállitott külföldre szóló utleveleket, illetve egy népfelkelési igazolványt azon czélból vásárolt össze, hogy azokat Romániában tartózkodó magyar honosoknak mint igazoló bizonyitványokat nyereséggel tovább adja; nem tünteti fel a K. B. T. K. 71. §-ában meghatározott és az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontja értelmében a kir. járásbiróságok hatáskörébe utalt közbiztonság elleni kihágás ismérveit, mert a kérdéses utlevelek, illetve a katonai elbocsátó levél valódiak, terhelt azokat meg nem hamisitotta, sem saját, sem másnak számára még nem használta.

A szóbanforgó ügyben ennélfogva a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett annál inkább megállapitani, mert a kir. járásbiróság jogerős határozatával a fentemlitett közbiztonsági kihágás tényálladékának hiányát már megállapitotta, s e szerint a közigazgatási hatóság tartozik megvizsgálni, vajjon nem forog-e fenn terhelttel szemben az 1896. évi 93291. számu belügyministeri körrendeletben foglalt és a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt, az ország területéről a romániai vagy szerbiai határon át erre jogositó uti igazolvány nélkül való kilépés által elkövetett kihágás.

210.

Magánvádra üldözhető vétségekkel kapcsolatosan a közrend ellen elkövetett kihágás fölött, az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes, midőn a birósági

hatáskörbe tartozó cselekmények miatt inditvány elő nem terjesztetett. **Részegség.**

(1894. évi márczius 11-én 5546/1894. I. M. sz.)

A kir. ministerium a közrend elleni kihágással terhelt G. N. Ferencz czeglédi lakos elleni ügyben a czeglédi kir. járásbiróság és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja közt fölmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi márczius hó 11. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Részeg állapotban garázdálkodás.*

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe utaltatik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint G. N. Ferencz R. Józsefnek czeglédi korcsmájában megittasodván, ugyanott egy pár poharat és széket összetört s az e miatt őt csendre intő pinczért többször mellbe lökte s csakis a rendőrség közbelépésére távozott el a kocsmából.

Ezen cselekmény a B. T. K. 418. §-ában meghatározott ingó dolog rongálása vétségének, a meggyalázó cselekmény által elkövetett becsületsértés vétségének és a K. B. T. K. 84. §-ában körülirt közrend elleni kihágásnak ismérveit foglalja magában.

Habár a most emlitett vétségek elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a kir. biróság hatáskörébe, a K. B. T. K. 84. §-ában körülirt kihágás pedig ugyanazon t.-cz. 41. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik s habár a kir. biróságok és a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt büntetendő cselekmények halmazata esetében az 1880. évi augusztus hó 15-én 2265. I. M. E. sz. a. kelt igazságügyministeri szabályrendelet 10. §-ának végpontja**) és az 1880. évi augusztus hó 17-én 38.547. sz. a. kelt belügyministeri szabályrendelet 17. §-a értelmében a kir. biróságok vannak hivatva eljárni: mindamellett a most szóban forgó esetben az eljárást a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni azért, mert az eddig lefolyt eljárás adataiból kétségtelen, hogy a sértett felek az ingó vagyon rongálásának és a becsületsértésnek csak magánvádra üldözhető vétségei miatt panaszlott ellen magánváddal élni nem kivánnak, oly vétség miatt pedig, mely csak a sértett fél inditványára üldözhető, a jogositottnak inditványa nélkül a bünvádi eljárás meg nem indithatό s mert ehhez képest a halmazat elesvén, kizárólag a K. B. T. K. 84. §-ában körülirt s közigazgatási hatáskörbe tartozó kihágás miatt lehet az eljárást meginditani.

---

*) Az 1880. évi XXXVII. t.-cz. helyett az 1897. évi XXXIV. t.-cz. irányadó és pedig ez esetben a 18. §. 9-ik és a 19. § 1. pontjai.

**) E rendeletet hatályon kivül helyezte az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 27. §-a.

Szerencse-
játék.

211.

Szerencsejáték (ferbli) miatt tett feljelentés folytán az eljárás birói utra tartozik. A közönség számára nyitva álló helynek tekintendő az a magánlak is, melybe azon czélból, hogy a szerencsejátékban részt vegyen, bevezetés mellett vagy anélkül, mindenki bebocsájtatik.

(1883. évi **május 30-án 10,244/1883. I. M. sz.)**

Szerencsejáték (ferbli) magánlakásban.

Tényállás: Az uzdini csendőrség M. János molnár lakószobájában „kártyabarlangot" fedezett fel. A kártyázók a molnárnak, a nyereményből, egy bizonyos összeget szoktak fizetni. Lefoglaltatott a kártya és 7 frt 94 kr pénzösszeg. Az antalfalvi kir. járásbiróság azt mondta ki, hogy a feljelentés birói eljárás tárgyául nem szolgálhat, miután „a malomhelyiség annak mivoltánál fogva nyilvános és a közönségnek nyitva álló helynek", — az elkobzott pénzösszegre tekintettel pedig szerencsejáték-vállalatnak éppenséggel nem nyilvánitható és nem tekinthető.

A kir. ministerium a M. János uzdini molnárnál felfedezett kártyabarlang tárgyában tett feljelentés elbirálására vonatkozólag az antalfalvi szolgabiróság és az ugyanottani kir. járásbiróság között támadt hatóságköri összeütközési esetet 1883. május hó 30. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett följelentés következtében a további intézkedések birói útra tartoznak:

mert a följelentés sulypontja arra van helyezve, hogy a M. János uzdini molnár magánlakában rendszerint szerencsejáték üzetik, még pedig a nyerők bizonyos osztalékot is fizetnek a szoba tulajdonosának;

mert a K. B. T. K. 87. §-ának 2. bekezdésében foglalt intézkedés szerint a közönség számára nyitva álló helynek tekintendő azon magánlak is, melybe azon czélból, hogy szerencsejátékban részt vegyen, bevezetés mellett, vagy a nélkül mindenki bebocsáttatik és igy a M. János lakában üzött szerencsejáték is megfelelhet az emlitett §. első bekezdésében meghatározott kihágásnak, föltéve, hogy a bizonyitási eljárás, illetve vizsgálat ezen irányban kellő támpontokat nyujt, és

mert birói előnyomozás, illetve vizsgálat nélkül nem volt a nevezett kir. járásbiróság azon helyzetben, hogy azt kimondhassa, miszerint a jelen esetben nem forognak fenn azon föltételek, a melyek a panaszolt lakát a „közönségnek nyitva álló hely"-nek minősitik, miután erre nézve csak akkor nyilatkozhatik, ha a vizsgálat adatai fölött rendelkezik.

212.

Temetési szabályok megsértése.

Hatáskör megállapitása a temetkezési szabályok megszegése, továbbá a vasárnapi munkaszünet megsértése és temetési menetnek zavarása miatt inditott ügyben.

(1892. évi deczember 27-én 46,246/1892. I. M. sz.)

Temetés a szabályszerü időnél később. Répahordás vasárnapon. Temetkezési menet zavarása.

A kir. ministerium a közegészség és vallás elleni kihágással vádolt E. M. nagykereki-i lakos elleni ügyben a nagyvárad-vidéki kir. járásbiróság és Biharvármegye alispánja, mint kihágási ügyekben másodfoku hatóság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi decz. hó 27-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés egyik tárgyát az képezi, hogy az E. M. szolgálatában állott B. J. nagykereki-i béresnek 1891. évi nov. hó 11-én elhalt fia csak ugyanazon hó 15-én, tehát a szabályrendeletileg kitüzött időn tul temettetvén el, az 1876:XIV. t.-cz. 113. §-ában a holttestek eltemetésére nézve előirt szabályokat szegték meg s ezzel a KBTK. 123. §-ába ütköző kihágást követték el.

Ezen kihágás elbirálását az 1880:XXXVII. t.-cz. 41. §. 1. pontja*) értelmében kellett a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalni.

A feljelentés másik tárgyát az képezi, hogy E. M. béresei a vasárnapra esett temetési napon dolgoztak, répát hordtak s ez által egyrészről a vasárnapi munkaszünetre nézve fennálló törvényes intézkedéseket szegték meg, másrészről, minthogy a répahordó béresek a temetkezési menettel is találkoztak és az egyházi szertartást zavarták, cselekményük által az 1868:LIII. t.-cz. 19. §-ának intézkedése szegetvén meg, a KBTK. 52. §-ába ütköző kihágást is elkövették.

Az 1891:XIII. t.-cz. 7. §-ának végpontja értelmében, ha valamely cselekmény, ugy ezen munkaszüneti törvény 6. §-ának, valamint az 1879:XL. t.-czikk 52. §-ának határozatai szerint is büntetendő: az eljárásra a 6. §-ban megjelölt hatóságok, tehát a közigazgatási hatóságok az illetékesek: minélfogva a feljelentés második tárgyát képező s ugy az 1891:XIII. t.-cz. 6. §-ába, mint a KBTK. 52. §-ába ütköző cselekmények elbirálása is az 1891:XIII. t.-cz. fent idézett 7. §-a értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe volt utalandó.

---

*) L. 1897. évi XXXIV. t.-cz. 19. §. 1. pontját.

II.

Katonai (csendőri) vagy pedig katonák (csendőrök) által elkövetett büntetendő cselekmények.

213.

Hadköteles ujonczszökevények ellen szökés miatt inditott ügyben, az eljárás birói hatáskörbe tartozik.

(1891. évi deczember 5-én 42,320/1891. I. M. sz.)

Katonai ügyek. *Hadköteles ujonczoknak az ujonczállitásról elmaradása. (Ujonczozás elől szökés.)*

A kir. ministerium a S. János z. m. parozsényi, D. Dán z. m. parozsényi, L. János z. m. parozsényi, R. Márkus H. pudrói, R. Józsa z. m. parozsényi és M. János f. barbatyeni hadköteles szökevények ellen inditott bünügyekben Hunyad vármegye petrozsényi járásának főszolgabirája és a puji kir. járásbiróság között, továbbá a M. János lupenyi lakos hadköteles szökevény ellen inditott bünügyben Hunyad vármegye petrozsényi járásának főszolgabirája és az 1890. évi XXV. t.cz. hatálybalépte előtt fennállott marosvásárhelyi kir. itélőtábla között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1891. évi deczember hó 5-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869:IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőleg határozott:

az emlitett ügyekben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik a következő indokok alapján:

Az iratokból kitetsző tényállás szerint:

S. János, aki Hunyad vármegye Z. M. Parozsény községében, az 1867. évben született, az 1887., 1888. és 1889-ik évben,

D. Dán, aki Hunyad vármegye Z. M. Parozsény községében, az 1868. évben született, az 1888. és 1889-ik évben,

L. János, aki Hunyad vármegye Z. M. Parozsény községében, az 1859. évben született, az 1879. és 1880. évben való ujonczállitás alkalmával ideiglenesen szolgálatra képtelennek találtatván, mint harmadik korosztályu hadköteles, az 1881—1889. években,

R. Márkus H., aki Trencsén vármegye Puchó községében, az 1867. évben született, az 1887., 1888. és 1889. évben,

Katonai ügyek. Hadköteles ujonczoknak az ujonczállitásról elmaradása. (Ujonczozás elől szökés.)

R. Józsa, aki Hunyad vármegye Z. M. Parozsény községében, az 1864. évben született, az 1884–1888. években,

M. János, aki Hunyad vármegye F. Barbatyen községében, az 1867. évben született, az 1887., 1888. és 1889. években, és végül

M. János, aki Hunyad vármegye Lupeny községében, az 1858. évben született, az 1878—1888. években az ujonczállításra nem jelentkeztek, hanem közülök S. János, D. Dán, L. János, (f. barbatyeni) M. János és (lupenyi) M. János Romániában, H. Józsa pedig az ország más vármegyéiben (Bánátban) szolgálatban állottak, mig R. Márkus H. — ki születés helyén (Puchón) ismeretlen helyen távollevőként volt nyilvántartásban — majd szüleivel együtt Petrozsényben tartózkodott, majd pedig Aradon, mint napszámos tartotta fenn magát.

S. János 1890. aug. 20-án, D. Dán 1890. jul. 4-én, L. János 1890. máj. 31-én illetőségi községük előljáróságánál ujonczállitás végett önként jelentkeztek, R. Márkus H. atyja által jelentette be magát, mint már harmadik korosztályu hadköteles sorozás elé állitás végett a petrozsényi főszolgabirónál, R. Józsa az 1889. év első hónapjaiban illetőségi községének birájánál, a m. kir. csendőrségnél és a főszolgabirónál — a két utóbbi hatóságnál atyja által — jelentkezett ujonczállitás czéljából, (f. barbatyeni) M. Jánost a vulkani csendőrőrs állitá elé 1890. szept. 3-án a petrozsényi főszolgabirói hivatalhoz sorozás előli szökés gyanuja miatt, s végül (lupenyi) M. János 1888. aug. 22-én illetőségi községe előljáróságánál önként jelentkezett ujonczállitás czéljából.

A petrozsényi járás főszolgabirája a nevezettek mindnyáját ujonczállitás előli szökés vétsége miatt hivatalbóli állitással és alkalmas voltuk esetére (f. barbatyeni) M. Jánost két évi, a többieket pedig egy-egy évi szolgálat hosszabbitással büntette, és minthogy a sorozásnál D. Dán ideiglenesen, a fennebb nevezettek pedig egyáltalán szolgálatképteleneknek találtattak, az iratokat — az 1889: VI. t-cz. 44 §-ának második bekezdésében körülirt büntetés alkalmazása végett — a puji kir. járásbirósághoz tette át.

A puji kir. járásbiróság (lupenyi) M. Jánost az 1889. VI. t.-cz. 44. §-a szerint minősitett ujonczállitás alóli szökés vétségében vétkesnek mondotta ki s ezért 10 frt (behajthatlanság esetére két napi fogházra átváltoztatandó) pénzbüntetésre itélte. Ezen elsőbirósági itélet ellen az ügyész felebbezvén, a fennállott marosvásárhelyi kir. itélőtábla az elsőbiróság itéletét a megelőző eljárással együtt megsemmisitette s az iratokat illetékes eljárás végett a közigazgatási hatósághoz áttétetni rendelte. A fennebb nevezett többi terheltek elleni bünügyekben pedig a puji kir. járásbiróság, mint büntető biróság magát illetéktelennek nyilvánitá s az emlitett vala-

Katonai ügyek.

Hadköteles ujonczoknak az ujonczállitásról elmaradása.

mennyi bünügy iratait a petrozsényi főszolgabiróhoz illetékes eljárás végett visszaküldötte.

E tényállások alapján, tekintettel arra, hogy az 1889. évi VI. t.-cz. 44. §-a alapján terhelt hadköteles szökevényeknek e törvény életbelépte előtt elkövetett és itélettel még el nem döntött büncselekményeire is az 1889: VI. t. cz. 79. §-a értelmében ezen törvény 44-ik §-ának az 1868: XL. t.-cz. 47. §-ánál enyhébb intézkedései alkalmazandók;

tekintve továbbá, hogy az 1889: VI. t.-cz. 44. és 68. §-ai szerint első sorban a közigazgatási hatóságok vannak hivatva határozni a felett, hogy az idézett 44-ik §. második bekezdésének esete fenforog-e és hogy a 44. §. alapján a 68. §. szerint illetékes közigazgatási hatóság által hadköteles szökevénynek nyilvánitott, de hadi szolgálatra alkalmatlannak talált vagy póttartalékba osztott hadkötelesre vonatkozó iratok a 44. §. 2., 3. és 4. bekezdésében foglalt szabadságvesztés és pénzbüntetés alkalmazása végett a közigazgatási határozatnak jogerőre emelkedése után tétetnek át az illetékes kir. járásbirósághoz;

tekintve végül, hogy a fentebbiekből folyólag a kir. biróságok s nevezetesen a kir. járásbiróság az 1889: VI. t.-cz. 44. §-a és a 68. §. első bekezdése értelmében eljárt közigazgatási hatóság jogerőre emelkedett határozatának vétele után a maga illetékességét meg nem tagadhatja, hanem feltétlenül tartozik büntető biróság gyanánt eljárni és az ügy érdemében — a vétkességet megállapitó vagy felmentő itélet hozatalával — határozni a fölött, hogy terheli-e vádlottat az 1889: VI. t.-cz. 44. §-ának 2., 3. és 4. bekezdésében körülirt büntetendő cselekmény vagy nem; érdemleges elintézés nélkül pedig a járásbiróság az ügyet a közigazgatási hatósághoz annál kevésbbé küldheti vissza, mert ez utóbbi hatóság a védtörvény utasitás 80. §-ának 3. pontja szerint csak a kir. biróságok felmentő itélete után alkalmazhatja az 1889: VI. t.-cz. 44. §-ának első bekezdésében emlitett pénzbüntetést:

mindezen okok alapján a jelen ügyekben való eljárás birói utra utalandó volt.

214.*)

Hatáskör megállapitása egyenruhában tartalékos tiszt által elkövetett könnyü testi sértés miatt inditott ügyben.

Illetékes a kir. biróság.

(1892. évi február 13-án 5483/1892. I. M. sz.)

Tiszti egyenruhában, de nem tényleges szolgálat ideje alatt elkövetett könnyü testi sértés vétségével terhelt F. Béla bicskei lakos tartalékos tiszt elleni ügyben a vaáli kir. járás-

*) A 214., 215., 216. 218. és 219. számu esetek ugyan nem ministertanácsi határozatok, hanem azokkal egy jelentőségü döntések, ennélfogva azoknak a gyüjteménybe fölvétele indokoltnak látszott.

biróság és a cs. és kir. 12. számu hadtestparancsnokság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet a fennálló gyakorlathoz képest a kir. igazságügyminister és a közös hadügyminister tárgyalván, ezen ügy elbirálására a polgári büntető biróság hatáskörét állapitották meg.

Katonai ügyek. Tartalékos tiszt által egyenruhában elkövetett testi sértés.

Mert F. Béla a panaszolt cselekmény elkövetése idejében nem állt tényleges katonai szolgálatban, mert továbbá a tartalékos tisztek az 1889 : VI. t.-cz. 62. §-a értelmében polgári viszonyaikra nézve ugyszintén bünvádi és rendőri ügyekben a polgári törvények és hatóságok alatt állanak s csak akkor tartoznak katonai biráskodás alá, ha ellenőrzési szemle (tiszti bemutatás ideje) alatt, vagy pedig tiszti minőségben katonai egyenruhában katonai büntetendő cselekményt követnek el, s mert végre a könnyü testi sértés, melylyel a nevezett terhelve van, a katonai büntetendő cselekmények közé nem tartozik.

215.

Volt csendőr ellen a csendőri tényleges szolgálat idejében elkövetett büntetendő cselekmény miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1893. évi február 18-án 6350/1893. I. M. sz.)

Csendőri tényleges szolgálatban elkövetett büncselekmény volt csendőr irányában.

A hivatalos hatalommal való visszaéléssel terhelt V. Géza volt csendőr-őrsvezető elleni ügyben a trencséni kir. törvényszék és az V. számu csendőr-kerületi parancsnokság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet a fennálló gyakorlathoz képest a kir. igazságügyminister és a kir. honvédelmi minister tárgyalván, ezen ügy elbirálására a polgári büntető biróság hatáskörét állapitották meg.

Mert az 1881: III. t.-cz. 8. §-a értelmében a csendőrség által elkövetett bünügyekben kizárólag a m. kir. honvédbiróságok illetékesek ugyan, tekintettel azonban arra, hogy a katonai hatóságok birói illetősége, mint kivételes személyi illetőség, szorosan magyarázandó s rendszerint csak addig tarthat, a mig a kivételes személyi illetőségre nézve fennálló személyes kellékek léteznek s tekintve, hogy a most szóban forgó esetben V. Géza akkor, mikor ellene a bünvádi eljárás meginditandó volt, már megszünt tényleges szolgálatban álló csendőr lenni: ezen ügyben az eljárás nem a katonai, hanem a polgári büntető biróság hatáskörébe tartozik.

216.

A közös hadseregnél töltött fegyvergyakorlat ideje alatt elkövetett büntetendő cselekmény miatt az időközben a honvédség tartalékába áthelyezett vádlott ellen az eljárásra a kir. biróság illetékes.

Katonai ügyek.

A katonai hatóságok birói illetősége, mint kivételes személyi illetőség szorosan magyarázandó s rendszerint csak addig tarthat, amig a kivételes személyi illetőségre nézve fennálló személyes kellékek léteznek.

(1893. évi április hó 22-én 14,476/1893. I. M. sz.)

Eljárás tartalékos honvéd ellen katonai szolgálatban elkövetett cselekmény miatt

K. József garabonczi lakos tartalékos honvéd 1891. évi augusztus hó 27-én, midőn mint fegyvergyakorlatra behivott cs. és kir. közös hadseregbeli gyalogos, Komáromban tényleges katonai szolgálatban állott, a fegyverével való vigyázatlan bánás által egy bajtársán halált okozott testi sértést ejtett.

K. Józsefnek tényleges katonai szolgálata 1891. évi szeptember hó 13-án letelvén, a fentebbi cselekmény miatt ellene az előnyomozat csak az 1891. évi november hó 14-én kelt ezredparancsnoksági jelentés alapján ejtetett meg s miután a tényállás megállapittatott, tekintve, hogy időközben K. József a honvédség tartalékába helyeztetett át, az előnyomozati iratok további eljárás végett az ezredparancsnokság által 1893. évi január hó 1-én 819. sz. alatt a m. kir. székesfehérvári V. honvédkerületi parancsnoksághoz tétettek át.

A honvédkerületi parancsnokság tekintettel arra, hogy K. József a tartalékban van s igy nem áll a honvédbiróság illetékessége alatt, illetékes eljárás végett áttette az iratokat a nagykanizsai kir. ügyészhez, kinek inditványa alapján a a kir. törvényszék 1893. évi január hó 26-án 360. sz. a. kelt határozatával ezen ügyben az eljárásra és itélethozatalra nézve saját illetőségét leszállitotta s az iratokat a honvédkerületi parancsnoksághoz visszaküldte, mert K. József a terhére rótt büntetendő cselekményt a tényleges katonai szolgálat ideje alatt követte el s e szerint a katonai biróság lenne hivatva az ügyben eljárni.

Ezek szerint a K. József elleni ügyben a polgári és katonai biróságok közt hatásköri összeütközés merülvén fel, ezen összeütközési esetet az eddigi gyakorlathoz képest a kir. igazságügyminister és a kir. honvédelmi minister tárgyalván, ez ügyben való eljárásra és itélethozatalra a polgári büntető biróság hatáskörét állapitották meg,

mert az 1868: XL. t.-cz. 54. §-a és az 1889: VI. t.-cz. 62. §-a értelmében a közös hadseregnek, hadi tengerészetnek és a honvédségnek tartós vagy ideiglenes tényleges szolgálatban álló egyénei ugyan a katonai büntető és fegyelmi szabályok alatt állnak, de ugyanazon törvényszakaszok értelmében ugyanazon egyének, ha a szabadságolt állományban vannak, minden polgári viszonyaira nézve, ugyszintén a bünvádi és rendőri ügyeikben a polgári törvények és hatóságok alá tartoznak, s ennélfogva tekintettel arra, hogy a katonai hatóságok birói illetősége mint kivételes személyi illetőség

szorosan magyarázandó s rendszerint csak addig tarhat, a mig a kivételes személyi illetőségre nézve fennálló személyes kellékek léteznek, valamint tekintettel arra, hogy a szóban forgó esetben K. József akkor, mikor ellene a bünvádi eljárás meginditandó volt, már megszünt tényleges szolgálatban álló katona lenni: ezen ügyben az eljárás nem a katonai, hanem a polgári büntető biróság hatáskörébe tartozik. **Katonai ügyek.**

217.

Hatáskör megállapitása ujonczállitás elől szökés miatt inditott ügyben.

(1894. évi szeptember 21-én 28,242/1894. I. M. sz.)

A kir. ministerium az ujonczállitás előli szökéssel terhelt V. (K.) János rózsalehotai születésü gácsi lakos elleni büntető ügyben a losonczi kir. járásbiróság a Nógrád vármegye gácsi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi szeptember hó 21. napján megvizsgálván, következőleg határozott: *Szökés ujonczállitás elől.*

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: V. (K.) János azzal terheltetik, hogy mint harmadik korosztályban levő hadköteles egyén a sorozó bizottság előtt nem jelenlkezett, sőt elmulasztotta a jelentkezést mindaddig, mig életének 36. évét betöltötte.

Ezen cselekmény a véderőről alkotott 1889: VI. t.-cz. 44. §-ának harmadik bekezdésében körülirt kihágás tényálladékát látszik alkotni.

Tekintve pedig azt, hogy a most hivatkozott t.-cz. 68. §-ának negyedik bekezdése értelmében a 44. §. harmadik bekezdésében meghatározott kihágás tekintetében az eljárás a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik; a most szóbanforgó esetben a kir. biróságok hatáskörét kellett megállapitani.

218.

Hatáskör megállapitása póttartalékosnak ama cselekménye miatt inditott ügyben, hogy maga helyett a katonai szolgálatba bevonulásra mást birt reá.

Illetékes a cs. és kir. hadbiróság.

(1897. évi február 2-án 6358/1897. I. M. sz.)

A M. Ignácz uglyai illetőségü póttartalékos ellen közokirathamisitás büntette és fegyveres erő elleni vétség miatt folyamatba tett ügyben a m.-szigeti kir. törvényszék és a kassai cs. és kir. hadbiróság között felmerült hátásköri össze-

Katonai ügyek.

A póttartalékos helyett másnak bevonulása a katonai szolgálatra.

ütközési esetet a fennálló gyakorlat értelmében a kir. igazságügyminister a cs. és kir. közös hadügyminister urral tárgyalván, a nevezett póttartalékos elleni ügyben az eljárásra egyetértőleg a cs. és kir. hadbiróság hatáskörét állapitották meg a következő indokoknál fogva:

A M. Ignácz póttartalékos terhére rótt az a cselekmény, hogy K. Mózest a helyette való bevonulásra rábirta, s ez által közremüködött arra, hogy védkötelezettségi viszonyaira vonatkozólag valótlan tények vezettesenek be a közokiratot képező katonai jelentkezési jegyzőkönyvbe, s ily módon törvényes védkötelezettsége alól ravasz fondorlattal szabadulni akart, csakis K. Mózesnek a hadkiegészitő parancsnokság előtt 1895. évi október hó 7-én történt jelentkezésével fejez tetett be, tehát csakis ezen időpontban tekinthető elkövetettnek.

Minthogy pedig M. Ignácz póttartalékos ezen időpontban már, tekintettel arra, hogy a részére kézbesitett behivó parancs 1895. évi október hó 3-ik napjára szólott, tényleges katonai szolgálatban állónak volt tekintendő és ennélfogva a véderő-utasitás III. R. 10. §. 1. pontjának 2. bekezdése értelmében a katonai biróság hatalma alatt állott: a szóbanforgó büncselekmény elbirálására a cs. és kir. hadbiróság hatáskörét kellett megállapitani.

219.

Tényleges katonai szolgálatban nem álló egyén által, a tényleges katonai szolgálat tártama alatt elkövetett büntetendő cselekmény miatt az eljárásra a kir. biróság bir hatáskörrel.

A közös hadseregnek, hadi tengerészetnek és a honvédségnek tartós vagy ideiglenes szolgálatban álló tagjai ugyan a katonai büntető és fegyelmi szabályok alatt állanak, de ugyanazon egyének, ha a szabadságolt állományban vannak, minden polgári viszonyukra nézve, ugyszintén bünvádi és rendőri ügyekben a polgári törvények és hatóságok alá tartoznak.

(1898. évi márczius 12-én 13,477/1898. I. M. sz.)

A kir. II. számu csendőrkerület apáczai őrsének egyik járőre 1897. évi február hó 5-én a battonyai kir. járásbiróságnál lopás vétsége miatt feljelentette P. Mihály apáczai lakost, kinek birtokában 28 darab, összesen $81^{1}/_{10}$ krajczár értékü

gyakorlási (vak) töltényt találtak. A tényvázlat szerint P. Mihály ezen töltényeket az 1895. évi őszi hadgyakorlatok alkalmával tulajdonitotta el, melyekben mint a magyar kir. szegedi 5. honvédgyalogezredbeli tartalékos honvéd vett részt.

Katonai ügyek.

Eljárás tartalékos honvéd ellen a katonai szolgálatban elkövetett lopás miatt.

Ezen feljelentést a battonyai kir. járásbiróság félretette és pedig tekintettel arra, hogy a cselekmény elkövetésének idejében a feljelentett tényleges katonai szolgálatban állott. A kir. járásbiróságnak az eljárt mellőzését elrendelő, 1897. évi április hó 29-én 342/btő. sz. a. kelt végzését a szegedi kir. itélőtábla a kir. ügyész felebbezése folytán ugyanazon évi október hó 26-án felülvizsgálván, azt 4935/btő. 1897. sz. alatt kelt határozatával, hivatkozással az 1889. évi VI. t.-cz. 62. §-ának 3. pontjára, indokolásánál fogva helybenhagyta.

Ugyanazon törvényhelyre támaszkodva tagadta meg azonban az eljárást a magyar kir. honvédhadbiróság is, mely a kir. járásbiróság átiratából a feljelentés félretételéről értesült.

Ezek szerint a szóbanforgó ügyben a polgári büntető biróságok és a honvédhadbiróság között nemleges hatásköri összeütközés esete merülvén fel, mely — törvényes intézkedés hiányában — az eddigi gyakorlathoz képest a kir. honvédelmi minister közt egyrészről és a m. kir. igazságügyminister között, másrészről esetről-esetre meginditott tárgyalások alapján a létrejött megállapodás értelmében döntendő el: jelen esetet a nevezett ministerek a megjelölt módon tárgyalva, az ügynek elbirálására a polgári büntető biróság hatáskörét állapitották meg.

Az 1868. évi XL. t.-cz. 54. §-a és az 1889. évi VI. t.-cz. 62. §-a értelmében ugyanis a közös hadseregnek, hadi tengerészetnek és a honvédségnek tartós vagy ideiglenes tényleges szolgálatban álló tagjai ugyan a katonai büntető és fegyelmi szabályok alatt állanak, de ugyanazon egyének, ha a szabadságolt állományban vannak, minden polgári viszonyukra nézve, ugyszintén bünvádi és rendőri ügyekben a polgári törvényeк és hatóságok alá tartoznak.

E szerint a törvény kifejezetten nem intézkedvén a fent körülirt eshetőségről, melyben a tettes a cselekmény elkövetésekor katonai, és felfedezése idejében polgári büntető hatóság alatt állott, az általános jogelvek kisegitő alkalmazása válik szükségessé. Minthogy pedig ezek értelmében a kivételes személyi illetőségre vonatkozó szabályok legszorosabban magyarázandók s azok alkalmazása a törvényes kellékek bármelyikének hiányában ki van zárva: a tettleges szolgálatban elkövetett közönséges (nem katonai) büntetendő cselekmények csak akkor birálandók el a katonai hatóság által, midőn a tettes azok felfedezésekor, illetve a bünvádi eljárás meginditásakor még katonai szolgálatban állott, vagy azt jogtalanul hagyta el.

Katonai ügyek.
Eljárás tartalékos honvéd ellen a katonai szolgálatban elkövetett lopás miatt.

E szerint a jelen eset elbirálása annál kevésbbé tartozhatik a honvédhadbiróság hatásköréhez, mert a m. kir. honvédfőtörvényszektől nyert értesités szerint P. Mihály tartalékos honvéd, ki az 1886. évben soroztatott be, a rendes tényleges szolgálatot már elvégezte, öt éven át fegyvergyakorlatban vett részt és igy a tényleges honvédszolgálatra béke idején többé alig hivható be, minek következtében az eljárás mellőzése a polgári büntetőbiróság részéről a legnagyobb valószinüség szerint lehetetlenné tenné a kérdéses lopás megtorlását.

III.

Becsületsértés. Rágalmazás.

220.

Szóváltás közben moslékkal leöntés miatt inditott ügyben birói hatáskörbe tartozik az eljárás. Becsületsértés. Rágalmazás.

(1881. február 4. 36,658/80. I. M. sz.)

Tényállás: K. L. panaszt emelt a veszprémi kir. járásbiróságnál, hogy Sz. B. szóváltás között egy tál moslékot öntött fejére, miért is annak megbüntetését kérte. *Moslékkal való leöntés.*

A veszprémi kir. járásbiróság 1818/80. sz. alatt kelt végzésével a panasz-jegyzőkönyvet áttette a veszprémi szolgabirósághoz; mert a fönforgó eset az 1879 : XL. t.-cz. 75. §-án alapulván, közrend elleni kihágást képez és igy az 1880 : 37. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja értelmében az eljárásra a veszprémi szolgabirói hivatal illetékes.

A veszprémi szolgabiróság panaszlottat s két tanut kihallgatván, arról győzödött meg, hogy a jelen eset az 1878. évi V. t.-cz. 261. §-ának rendelkezése alá esik, miért is az 1880 : XXXVII. t.-cz. 40. §-a 4. pontja értelmében annak elbirálása a járásbiróság hatásköréhez tartozván, az iratokat Veszprém megye alispáni hivatala utján fölterjesztette az illetékességi kérdés eldöntése végett.

A kir. ministertanács K. L. szentgáli lakosnőnek Sz. B. ottani lakos elleni becsületsértési ügyében a veszprémi szolgabiróság s az ugyanottani kir. járásbiróság között felmerült illetékességi összeütközés tárgyában az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a értelmében az 1881. év február hó 4. napján következőleg határozott:

Az érintett eset ellátása birói utra tartozik:

mert az elkövetett tény az 1878 : V. t.-cz. 261. §-ában meghatározott becsületsértés vétségének ismérveit foglalja magában;

és mert az 1880 : XXXVII. t.-cz. 40. §-a második pontja*) értelmében az 1878 : V. t.-cz. 261. §-a szerint büntetendő vétségek a kir. biróságok hatásköréhez utaltatik.

---

*) E helyett l. az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. 6. pontját.

Becsületsértés. Rágalmazás.

221.

Ablaknak emberi ürülékkel való bemocskolása miatt tett panasz tárgyában az eljárás birói utra tartozik. (B. T. K. 261. §. és K. B. T. K. 127. §.)

(1884. évi deczember hó 17-én 52,361/1884. szám.)

Ablaknak bemocskolása.

A kir. ministerium a P. Sándor által M. Tódor és társai ellen ablakbemocskolás miatt tett feljelentés tárgyában az uj-aradi járási szolgabiró és az ugyanottani kir. járásbiróság között támadt hatósági összeütközési esetet 1884. évi deczember hó 17. napján tartott tanácsában megvizgálván, következőleg határozott:

az érintett ügyben a további eljárás a birói útra tartozik:

mert azon panasz, hogy M. Tódor és társai P. Sándor házának utcza felől levő ablakát, ajtaját és falát is emberürülékkel bemázolták és az arra menőknek ezen körülmény nevetség és guny tárgyául szolgált, a meggyalázó cselekmény által elkövetett becsületsértés (B. T. K. 261. §.) tényálladékának ismérveit látszik magában foglalni, s a mennyiben az esetleg szükségessé vált uj meszelés vagy festés által kár is okoztatott volna s erre nézve a tárgyalás során a panaszló további előterjesztést tesz, a kbtk. 127. §-ába ütköző cselekmény jelenségei sem tekinthetők kizártaknak;

és mert az emlitett cselekménynek tekintetében az eljárás és határozathozatal az 1880: XXXVII. t.-cz. 40., 41. §§-ai értelmében birói útra tartozik.*)

222.

Megverés nem verekedés; becsületsértés. Az eljárás birói utra tartozik. Adalék a nyilvános és a közönség használatára nyitva álló hely meghatározásához.

(1886. évi január hó 16-án. 44,887/1885. I. M. szám.)

Másnak megverése egy völgyben.

Tényállás: A panasz szerint W. Mitruczot P. Stefán és társa megverték egy völgyben. A felső-vissói kir. járásbiróság a Kih. K. B. T. K. 75. §-a alapján vádlottakat elitélte. Ezt az itéletet a budapesti kir. itélő tábla megsemmisitette s az iratokat a közigazgatási hatósághoz rendelte átteni. A vissói járás szolgabirói hivatala illetéktelenségét mondta ki, mert a cselekmény a községtől távol egy völgyben és nem oly helyen történt, mely hely a K. B. T. K. 75. §-ában megjelölve van.

A kir. ministerium a P. Stefán és társai elleni ügyben a budapesti kir. tábla és a f.-vissói járás szolgabirája

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk. 18. §. 6. és IV. továbbá a 19. §. 1. pontját.

között támadt hatásköri összeütközési esetet 1886. évi január hó 16. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: **Becsületsértés. Rágalmazás.**

az érintett ügyben a további intézkedés birói útra tartozik; *Másnak megverése egy völgyben.*

mert azon panasz, hogy P. Stefán és társa az „inoalea dregujacze“ völgyben W. Mitruczot megverték, a meggyalázó cselekmény által elkövetett becsületsértés (btk. 261. §.) tényálladékának ismérveit látszik magában foglalni;

mert ezen vétség az 1880 : XXXVII. t.-cz. 39., 40., 41. §§-ai értelmében birói hatáskörhöz utasittatott;*)

és mert a cselekmény a kbtk. 75. §-a alapján azért nem volt közigazgatási útra utasitható, mivel az elkövetés helye azon föltételeknek, melyeket azon szakasz megjelöl (utcza, nyilvános tér, korcsma, vendéglő, más nyilvános vagy a közönség használatának nyitva álló hely) meg nem felel, következőleg a közrend elleni kihágás ismérvei nem forognak fenn.

223.

Részeg állapotban a főszolgabiró hivatali szobájának küszöbére vizelés, mint becsületsértés a biróság hatáskörébe utaltatott. A részeg állapot nem mint külön kihágás, hanem csak mint a beszámithatóság kérdésének eldöntésénél szereplő körülmény jöhet figyelembe.

(1887. évi augusztus 10-én 10,853/1887. I. M. sz.)

Tényállás: A följelentett cselekmény közben terhelt a szolgabiró „szentségét“ káromolta és az elöljáró Istenét szidta; végre a kisbiró szobájában az ágyat piszkolta be. A szolgabiróság a cselekményben a B. T. K. 190. §. esetét látván, a följelentést a járásbirósághoz tette át; utóbbi pedig illetékességét azért nem állapitotta meg, mert a K. B. T. K. 84. §-ába ütköző kihágás forog fenn. *Szükség végzése hivatali helyiségben.*

A kir. ministerium a Sch. Géza óbecsei lakos bünügyében az óbecsei kir. járásbiróság és Bács-Bodrog megye óbecsei járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1887. évi augusztus hó 10-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott.

a jelen ügyben az eljárás birói utra tartozik;

mert a feljelentésben előadott azon cselekmény, hogy Sch. Géza óbecsei lakos részeg állapotban az ottani főszolgabirónak a városháza első emeletén levő hivatalos szobájának küszöbére végezte szükségét, a meggyalázó cselekmény által

---

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. 6. pontját.

Becsületsértés. Rágalmazás.
Szükség végzése hivatali helyiségben.

elkövetett becsületsértés tényálladékának ismérveit látszik magában foglalni;

mert a bizonyitási adatok szerint akár a btkv. 261. akár a 262. §-a alá vonható becsületsértés lesz is megállapitható, mindkét esetben az eljárásra az 1880:XXXVII. t-czikk 39. 40. 41. §§-ai értelmében a biróság van hivatva;*)

és mert a fenforgó esetben a részeg állapot nem mint önálló kihágás, hanem csak mint a beszámithatóság kérdésének eldöntésénél szereplő körülmény jöhet birói figyelembe.

224.

Hatósági közeg ellen használt meggyalázó kifejezés becsületsértést képez és mint ilyen a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A K. B. T. K. 46. §-a csak oly esetekre nyerhet alkalmazást, amidőn az eljáró hatósági tag vagy közeg egyszerüen sértő, tiszteletlen, de nem meggyalázó kifejezéssel illettetik.

(1892. évi január 19-én 46,814/1892. I. M. sz.)

„Piszkos, tetves kutya“ kifejezés meggyalázó. Becsületsértés.

A kir. ministerium N. Lajos ellen hatósági közeg szóbeli megsértése miatt inditott ügyben a kir. belügyminister és mezőturi kir. járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi január hó 19-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint N. Lajos mezőturi lakos L. László lovasrendőrt hivatalos eljárása közben sértő szavakkal, többek közt ezen kitétellel: „piszkos, tetves kutya“ illette.

Ezen cselekmény a meggyalázó kifejezés által elkövetett s az 1878 : V. t.-cz. 261. §-a szerint büntetendő becsületsértés vétségének ismérveit látszik magában foglalni, melynek elbirálására az 1880 : XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §-ai értelmében**) a kir. biróságok hatáskörébe van utalva s ennélfogva annál inkább a kir. biróságok hatáskörét kellett megállapitani, mert a K. B. T. K. 46. §-a csak oly esetekre nyerhet alkalmazást, a midőnaz eljáró hatósági tag vagy közeg egyszerüen sértő, tiszteletlen, de nem meggyalázó kifejezéssel illettetik, mivel ellenkező felfogás mellett a hatósági tag vagy közeg kisebb büntetőjogi védelemben részesittetnék, mint bármely más magánegyén, a mi pedig a törvényhozó hatalomnak szándékában nem állhatott.

---

*) Az id. törvényhelyett lásd az 1897 : XXXIV. t-cz. 18. §. 6. pontját.

**) Az id. törvény helyett most az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. 6. pontját.

225.

Becsületsértés. Rágalmazás.

Fölesketett mezei csősz irányában fenyegetés kiséretében (botnak ütésre emelésével) használt meggyalázó kifejezések miatt az eljárás a kir. birósághoz tartozik.

A K. B. T. K. 46. §-ának értelmezése.

(1892. évi márczius 6-án. 4522/1892. I. M. sz.)

Mezei csősz ellen meggyalázó kifejezések használata.

A kir. ministerium a D. Bálint szeghalmi lakos elleni erősáak és becsületsértés miatt inditott ügyben a szeghalmi kir. járásbiróság és Békés vármegye szeghalmi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi márczius hó 6-ik napjánk tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint D. Bálint szeghalmi lakos S. István felesketett mezei csőszt, ki vádlottat tilos legeltetés miatt megzálogolandó, ennek egyik birkájáról a harangot levenni akarta, bottal megtámadta s a botot ütésre emelve következő szavakkal illette: „elmenj onnét, te gazember, te hunczut, mert a bottal rögtön leütlek!“ Ennek daczára panaszos a harangot mégis elvitte s ekként a zálogositást foganatositotta, a nélkül, hogy vádlott által tettleg bántalmaztatott volna.

Habár ezek szerint a vádlott által használt fenyegetés a fenyegetett hatósági közegben „alapos félelmet“ az iránt nem gerjesztett, hogy a fenyegetett baj közvetlenül bekövetkezik, a mi pedig a hatósági közeg elleni erőszak büntettének egyik alkatelemét képezi s habár ezek szerint a hatósági közeg elleni erőszak büntettének tényálladéka a szóban levő esetben fenforogni nem látszik, mindazonáltal az ügyet mégis a biróságok hatáskörébe kellett utalni, mert vádlott a pauaszos hatósági közeget hivatalos eljárása közben oly kitételekkel illette, melyek a meggyalázó kifejezések által elkövetett s a B. T. K. 261. §-ában körülirt becsületsértés vétségének alkotó ismérveit képezik s a melynek elbirálása az 1880 : XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

A K. B. T. K. 46. §-a pedig a jelen esetre azért nem alkalmazható, mert ezen szakasz a hatósági közeget egyszerüen sértő tiszteletlen kifejezések megtorlásáról s nem oly esetekről intézkedik, a midőn meggyalázó, becsületsértést képező kifejezések használtatnak, mivel különben ellenkező felfogás mellett csekélyebb büntetőjogi védelemben részesülne a hatósági közeg, mint bármely más egyén, a mi pedig a törvényhozás czélja nem lehetett.

*) E helyett az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. 6. p.

Becsületsértés. Rágalmazás.

226.

Hatósági közeg ellen használt meggyalázó kifejezések miatt — habár egyenesen kifejezett magánindítvány nélkül — folyamatba tett ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott.

Rágalmazás és becsületsértés.

A följelentett cselekmény minősitése az eljáró biróság feladatát képezi.

(1892. évi április 1-én 10,444/1892. I. M. sz.)

Községi biró és esküdtek irányában „tolvaj, rabló, csaló“ kifejezés és rágalmazó tényállitás használata.

A kir. ministerium a M. Antal barátosi lakos ellen hatósági közegek szóbeli bántalmazása miatt inditott ügyben a kir. belügyminiszter és a kovásznai kir. járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi április hó 1-ső napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint M. Antal B. Sándor községi birót, valamint V. Mihály és F. Lajos községi esküdteket 1891. évi november hó 13-án Barátos község házánál, hol ezek a kézdivásárhelyi kir. törvényszék megbizásából az italmérési kártalanitási összeg kiosztásával voltak elfoglalva, durván megtámadta, „tolvaj, rabló, csaló“ kitételekkel illette s később a letartóztatás elől menekülve az utczán azt kiáltozta, hogy az elöljáróság őt a százasáért meg akarta ölni.

Ezen cselekmény a rágalmazás és becsületsértés vétségeinek ismérveit látszik magában foglalni s mint ilyennek elbirálása az 1880 : XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai*) értelmében a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

Azon körülmény, hogy a sértett felek a feljelentésben csupán a cselekmény tényálladékát adták elő, magát a cselekménynek minősitését azonban s a tettes megbüntetésének egyenes kérését mellőzték, sem a cselekménynek a B. T. K.-ben meghatározott minőségét meg nem változtathatja, sem okul nem szolgálhat arra, hogy a biróság az ügyet, mint hatáskörébe nem tartozót elutasitsa; mert a B. T. K. 112. §-a a magánfél inditványának előterjesztését különös alakszerüséghez nem kötvén: az elkövetett cselekménynek a sértett fél által való feljelentése a B. T. K. 112. §-ának megfelelő inditványnak tekintendő akkor is, ha a feljelentésben a tettes megbüntetése nem kéretik s mert a feljelentett cselekmény minősitése nem a félnek, hanem az eljáró biróságnak feladatát képezi.

*) L. az 1897 : XXXIV. t.-cz. 18. §. 6. p.

De különben is, ha állna az, hogy a sértett fél inditványt nem tett, ezen körülmény nem az ügynek hatáskör hiányában való elutasitására, hanem arra szolgálhatna okul, hogy a biróság érdemben hozott határozattal mondja ki az eljárás meg nem inditását.

Becsületsértés. Rágalmazás.

227.

Állitólagos erdei lopásra czélzó kifejezés használata miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott.

(1893. évi junius 24-én 15,624/1893. I. M. sz.)

Állitólagos erdei lopásra czélzó kifejezés használata; rágalmazás.

A kir. ministerium a S. János által K. János mohnyai lakos ellen rágalmazás miatt inditott ügyben az eperjesi kir. járásbiróság és Sáros vármegye szirokai járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi junius hó 24 napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: S. János mohnyai lakos K. János szintén mohnyai lakos ellen a kir. járásbiróságnál rágalmazás miatt tett feljelentést azért, mert vádlott a panaszost tolvajnak és zsiványnak nevezte.

A tárgyalás folyamán vádlott azzal védekezett, hogy ő azért nevezte „zbujnyik"-nak a panaszost, mert ez utóbbi a vádlott kárára az erdőből 1 frt 20 kr. értékü fatörzsöt lopott s mert Mohnya község kárára is egy 3 frt értékü élőfát lopott el.

A kir. járásbiróság vádlottnak ezen állitás valódiságának bebizonyitását végzésileg megengedvén, ugyanazon végzéssel a rágalmazás miatti bünvádi eljárást a BTK. 267. §-a értelmében felfüggesztette s tekintve, hogy vádlott oly körülményeket kiván bizonyitani, melyek erdei kihágást képeznek, ezen kihágás illetékes elbirálása végett az iratokat a sirokai járás szolgabiróságához áttette.

A most nevezett szolgabiróság azonban az erdei kihágás miatti eljárásnak helyét nem látván, az ügyet visszaküldte a kir. járásbirósághoz.

Az ekként támadt hatásköri összeütközés képezvén az eldöntés tárgyát, az eljárásra az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai alapján*) a kir. biróság hatásköre volt megállapitandó, mert erdei kihágás miatt a sértett fél részéről panasz nem tétetvén, ezen kihágás, mint önálló cselekmény miatt, tekintettel az erdőtörvény 82. §-ára, büntető eljárásnak helye nem lehet s ennélfogva az ügy az erdei kihágási birósághoz nem utasitható, továbbá, mert annak a kérdésnek megálla-

---

*) E helyett l. az 1897. évi 34 t.-czikk 18. § 6. pontját.

Becsületsértés. Rágalmazás. *Állitólagos erdei lopásra czélzó kifejezés használata: rágalmazás.*

pitása és eldöntése, hogy a rágalmazó kifejezés valósága be van-e bizonyitva, a fentebbiekből folyólag a rágalmazási vétség tárgyában eljárni hivatott biróságnak feladatát képezi; végre, mert a B. T. K. 267. §-a, melyre hivatkozva a járásbiróság, a rágalmazás miatt inditott bünvádi eljárást felfüggesztette, ily intézkedés alapjául csak akkor szolgálhat, ha az állitott tény miatt, mielőtt még a rágalmazás tárgyában a biróság jogérvényes itéletet hozott, büntető vagy fegyelmi eljárás indittatott meg; a most szóban forgó esetben azonban az állitott tény alapján az erdei falopás miatt ily eljárás meginditva nem lett.

228.

„A postamester semmi sem, annyi sem, a menynyinek kinéz“ kifejezés használata nem képez becsületsértést, hanem a K. B. T. K. 46. §-a alá eső kihágást állapitja meg. Az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes.

A postamester közhivatalnok.

(1896. évi márczius 25-én 16572/1896. I. M. sz.)

Postamester szóbeli megsértése.

A kir. ministerium a hatóság elleni kihágással terhelt T. József ságvári lakos elleni ügyben a tabi kir. járásbiróság és Somogy vármegye tabi járásának főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1896. évi márczius hó 25-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: T. József ságvári lakos azzal van terhelve, hogy D. Kálmán ságvári postamesterrel szemben, ennek hivatalos eljárása közben, 1894. évi decz. 24-én, a ságvári postahivatal helyiségében a következőket mondta: „a postamester semmi sem, annyi sem, a mennyinek kinéz.“

Minthogy az emlitett kifejezések sértők ugyan, de nem birván meggyalázó értelemmel, a becsületsértés vétsege tényálladékának megállapitására alapul nem vehetők, ennélfogva a szóban forgó cselekmény K. B. T. K. 46. §-ában meghatározott kihágás ismérveit tünteti föl.

Tekintve pedig, hogy az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 2. pontja értelmében*) a K. B. T. K. 46. §-ában körülirt kihágás, ha az közigazgatási hatóság, hivatalnok vagy közeg ellen volt elkövetve, a közigazgatási hatóságok elé tartozik: ennélfogva a jelen ügy elbirálását is annyival inkább a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni, mert a posta-

*) L. most az 1897. évi 34. t. cz. 19. §. 2. pontját.

hivatalok az állami igazgatásnak egyik ágát képező teendőket végezvén, az azoknál alkalmazott és közhivatal hatáskörébe tartozó teendőket végző postamesterek, — birósági gyakorlatunknak több izben kifejezést nyert felfogása értelmében is, — közhivatalnokoknak, még pedig — tekintettel arra, hogy a B. T. K. 164. §-a értelmében a „közigazgatási hatóság" elnevezés alatt a biróságok kivételével minden állami, törvényhatósági és községi hatóság értendő, — közigazgatási hivatalnokoknak tekintendők;

Becsületsértés. Rágalmazás. *Postamester szóbeli megsértése.*

mert végre a feljelentés szerint a terhelt a sértő kifejezéseket a közigazgatási hivatalnokkal szemben, ennek hivatalos eljárásában használta.

229.

Tehénnek a vásártéren való tilos legeltetése és ezzel kapcsolatban a tehén behajtása alkalmával elkövetett becsületsértés miatt indiiott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott.

(1897. évi január 17-én 720/1897. I. M. sz.)

„Hunczut akasztani való" kifejezés használata és meglökdösés.

A kir. ministerium a T. Imre hódmezővásárhelyi lakos panaszára özv. D. Jakabné ugyanottani lakos ellen mezőrendőri kihágás miatt folyamatba tett ügyben Hódmezővásárhely th. város rendőrkapitánya és a hódmezővásárhelyi kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi január hó 17-én tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: T. Imre hódmezővásárhelyi lakos 1896. évi augusztus 26-án azt a panaszt emelte Hódmezővásárhely rendőrkapitányi hivatalánál, hogy özv. D. Jakabné hódmezővásárhelyi lakosnak egy tehenét legelve találta a vásártéren, a melynek azon évi fütermését a várostól a panaszos megvette.

Ezen panasz alapján a rendőrkapitányság a megtorló eljárást a panaszlott ellen folyamatba tévén, annak során F. Sándor tanu kihallgatása alkalmával többek között azt adta elő, hogy midőn ő a tilos legeltetésen talált tehenet a panaszosnak behajtani segitette, özv. D. Jakabné őt „hunczut, akasztani valónak" nevezte és meglökdöste; e miatt F. Sándor a panaszlottnak megbüntetését is kérte.

A T. Imre által panaszolt cselekmény az 1894: XII. t.-cz. 94. §-ának f. pontjába ütköző mezőrendőri kihágás ismérveivel bir; ellenben a F. Sándor által az eljárás során feljelentett cselekmény a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének ismérveit látszik magában foglalni.

Tekintettel tehát arra, hogy a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének megtorlása az 1880. évi

Becsületsértés. Rágalmazás. XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 2. pontja*) értelmében a kir. járásbiróság hatáskörébe van utalva, mely a fenforgó halmazatnál fogva az 1880. évi augusztus hó 15-én 2.265. I. M. E. sz. a kibocsátott eljárási szabályrendelet 10. §-ának utolsó bekezdése alapján**) a különben közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó mezőrendőri kihágás elbirálására is illetékes: a szóban forgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

230.

Államvasuti üzletvezetőséghez intézett beadványban állomásiőnök ellen használt sértő kifejezések miatt az eljárás a közigazgatási biróság hatáskörébe utaltatott, midőn a kir. járásbiróság előzőleg kimondta, hogy becsületsértés vétsége miatt megfelelő inditvány hiányában eljárásnak helye nincs.

Az állomásfőnök közigazgatási hivatalnok.

(1897.. évi márczius 24-én 16,037/1897. I. M. sz.)

Sértő kifejezések állomás főnök ellen beadványban. **A kir. ministerium** az E. Zsigmond utazó kereskedő ellen hatósági közeg megsértése miatt folyamatba tett ügyben a liptószentmiklósi kir. járásbiróság és Liptó vármegye liptószentmiklósi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi márczius hó 24-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége azt a feljelentést tette a liptószentmiklósi kir. járásbiróságnál, hogy E. Zsigmond kereskedői utazó a budapest-jobbparti üzletvezetősgéhez intézett s ez által a miskolczi üzletvezetőséghez áttett beadványban J. Miklós állomási főnök ellen becsületsértő kifejezéseket használt, mi által a becsületsértés vétségén kivül a K. B. T. K. 46. §-ába ütköző hatóság elleni kihágást is elkövette. Ennek folytán az üzletvezetőség azt a kérelmet terjesztette elő, hogy a terhelt ellen a jelzett kihágás miatt büntető eljárás tétessék folyamatba.

A panasz tárgyát képező beadványban az állomási főnökre vonatkozólag a következő sértő ktfejezések foglaltatnak: „nagy barom“ „ilyen barom“ „ez a darab barom“ („Vieh“)

A liptószentmiklósi kir. járásbiróság az 1896. evi junius hó 25-én 1252. B. sz. a. kelt végzésével a feljelentést a becsületsértés vétsége tekintetében magánvád hiányában jogerejüleg

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi 34 t.-czikk 18. §. 6. pontját

**) A fentebbi jegyzetben idézett törvény 27. §-a által hatályon kivül van helyezve.

elutasitotta, és a hatóság elleni kihágás elbirálása végett hatáskör hiányából a liptószentmiklósi járás főszolgabirájához rendelte áttétetni; mert a m. kir. államvasutak állomásfőnöke közigazgatási hivatalnoknak tekintendő, s ennélfogva a hatóság elleni kihágás elbirálására a közigazgatási hatóság illetékes.

Becsületsértés. Rágalmazás. *Sértő kifejezések állomáfőnök ellen beadványban.*

A liptószentmiklósi járás főszolgabirája azonban az 1897. évi január 18-án 6998/96 sz. a. kelt határozatával magát az eljárásra illetéktelennek mondotta ki; mert nézete szerint a vasuti állomásfőnök közigazgatási hivatalnoknak vagy közegnek nem tekinthető.

A feljelentésben jelzett beadványban foglalt kifejezések az állomásfőnök irányában elkövetett és a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének ismérveit feltüntetik ugyan, azonban ez a vétség a hatáskör kérdésének jelen eldöntésénél nem jöhet figyelembe, mert magáninditvány hiányában büntető eljárás tárgyát nem képezheti, és a kir járásbiróság a feljelentést ebben az irányban érdemben hozott jogerős határozattal már elbirálta.

Minthogy azonban az üzletvezetőség a feljelentés szerint a K. B. T. K. 46. §-ába ütköző hatóság elleni kihágás miatt kérte az eljárás folyamatba tételét, s ez okból a feljelentést ebben az irányban is érdemleges határozattal el kell birálni;

minthogy továbbá a hatóság elleni kihágás. akár a sértett államvasuti állomásfőnök, akár az államvasuti üzletvezetőség irányában biráltatik el, a jelen esetben — tekintettel arra, hogy az állomásfőnök közigazgatási hivatalnoknak és az üzletvezetőség közigazgatási hatóságnak tekintendő — az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 2. pontja*) értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik:

ennélfogva a szóban forgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

231.

Becsületsértés és közcsend elleni kihágás miatt folyamatba tett ügy ellátása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Az ügy érdemében eljáró kir. biróság által döntendő el az, hogy a panaszolt cselekmények a K. B. T. K. 75. §-a alá eső kihágást állapitják-e meg?

(1897. évi julius 14-én 39,102/1897. I. M. sz.)

A kir. ministerium a S. Salamon v.-dombói lakos panaszára K. János és K. István gerényesi lakosok ellen becsületsértés vétsége miatt folyamatba tett ügyben a sásdi kir. járásbiróság és Baranya vármegye hegyháti járásának

Tettleges bántalmazás, arczulütés, veszélyes fenyegetés.

---

*) E helyett az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 19. §. 2. pontja irányadó.

Becsületsértés. Rágalmazás.
Tettleges bántalmazás, arczulütés, veszélyes fenyegetés.

főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi julius hó 14. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hátáskörébe tartozik.

Indokok: S. Salamon v.-dombói lakos a sásdi kir. járásbirósághoz beadott feljelentésében K. János és K. István gerényesi lakosoknak becsületsértés vétsége miatt leendő megbüntetését kérte azért, mert ezek őt 1896. augusztus 27-én este minden ok nélkül tettlegesen bántalmazták.

S. Salamon ezt a feljelentést a tárgyalás során azzal egészitette ki, hogy K. János a jelzett alkalommal egy széket felemelve reákiáltott: „zsidó, add elő a pénzemet, mert agyonütlek!“; ez okból a panaszos azt is kérte, hogy K. János a veszélyes fenyegetés miatt is megbüntettessék.

A tárgyalás során K. János viszonvádat emelt S. Salamon ellen a miatt, mert ez őt a panaszban jelzett alkalommal arczul ütötte.

Tekintettel arra, hogy a panaszos a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétsége és a K. B. T. K. 41. §-ába ütköző közcsend elleni kihágás miatt emelt vádat a panaszlott ellen, s ez viszont a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének ismérveit feltüntető cselekmény miatt kérte a panaszos megbüntetését;

tekintettel továbbá arra, hogy az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 2. és 5. pontjai értelmében*) mind a vádbeli vétségnek és kihágásnak, mind a viszonvádbeli vétségnek elbirálása a kir. járásbiróság hatáskörébe van utalva;

a szóban forgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani, és pedig annyival is inkább, mert az a kérdés, vajjon az eljárás adatai alapján a vádbeli vétség és kihágás, illetőleg a viszonvádbeli vétség állapitandó-e meg, avagy a szóban forgó cselekmények együttesen a K. B. T. K. 75. §-ába ütköző közrend elleni kihágásnak ismérveit foglalják-e magukban, nem a hatáskör alaki kérdésének elintézésére hivatott hatóság által, hanem az érdemben eljáró kir. biróság által a vádra és viszonvádra is kiterjedő érdemleges határozatában döntendő el; a mennyiben az ekként hozandó határozatban az állapittatnék meg, hogy a jelen esetben az eljárás adatai szerint nem a vád tárgyává tett vétségnek és kihágásnak, illetőleg a viszonvádbeli vétségnek, hanem a K. B. T. K. 75. §-ába ütköző közrend elleni kihágásnak ismérvei forognak fenn, a kir. biróság az ő szélesebb hatáskörében nincs gátolva abban, hogy a szóban forgó cselekményt közrend elleni kihágásnak minősitse és mint ilyent érdemlegesen birálja el.

---

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. 6. és IV. pontjait.

232.

Becsületsértés. Rágalmazás.

Hatáskör megállapitása becsületsértési szándékra mutató cselekmények és sertés zárlat alkalmával a sertések eltitkolása miatt inditott ügyben.

(1898. évi január 26-án 3785/1898. I. M. sz.)

Becsületsértési szándékra mutató cselekmények. Sertések eltitkolása sertészárlat idején.

A kir. miniszterium a dr. Sz. Mihály hódmezővásárhelyi lakos által ismeretlen tettes a illetőleg N. Julianna hódmezővásárhelyi lakos ellen tett feljelentés elbirálása tárgyában a hódmezővásárhelyi kir. járásbiróság és Hódmezővásárhely rendőrkapitánya között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1898. évi január hó 26. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Dr. Sz. Mihály hódmezővásárhelyi orvos azt a följelentést tette Hódmezővásárhely város rendőrkapitányi hivatalánál, hogy 1897. évi augusztus és szeptember hónapok folyamán ismeretlen tettes, a feljelentő gyanuja szerint N. Julianna hódmezővásárhelyi lakos egy alkalommal döglött macskát kötött kapujának kilincsére, majd nyitott ablakán keresztül nagymennyiségü rothadt zöldpaprikát, később egy darab döglött malaczot dobott szobájába; más alkalommal ismét egy-egy darab rothadásnak indult büzös malaczot szobájának ablakába és kis kapujának küszöbére helyezett el; végül 1897. évi szeptember hó 29-én a szegedi postán feladva, faládába becsomagoltan, egy darab fej és lábak nélküli, oszlásnak indult malacztörzs érkezett nevére.

Ugyanezen feljelentés szerint N. Julianna a sertés-zárlat alkalmából a sertés állomány összeirása végett nála megjelent rendőrközeg előtt eltagadta, hogy sertései vannak s ekként sertéseit az összeirás alól kivonta.

A hódmezővásárhelyi rendőrkapitányság a feljelentett cselekményekben a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének ismérveit látván fenforogni, a feljelentést illetékes intézkedés végett az 1897. évi október hó 1-én 1512. kih. sz. a. hozott határozottal áttette a hódmezővásárhelyi kir. járásbirósághoz.

Viszont a hódmezővásárhelyi kir. járásbiróság közcsend elleni kihágás jelenségeit ismervén fel, az 1897. évi október hó 21-én 4001. B. sz. a. hozott határozattal illetékességét leszállitotta s a feljelentést illetékes eljárás végett a rendőrkapitánysághoz visszaküldötte.

Ezek szerint a szóban forgó ügyben a rendőrkapitányság és a kir. járásbiróság között hatásköri összeütközés esete merült fel.

A feljelentésben első sorban előadott cselekmények, a melyek a panaszos irányában elkövetettek, a mennyiben

Becsületsértés. Rágalmazás. *Becsületsértési szándékra mutató cselekmények. Sertések eltitkolása sertészárlat idején.*

azoknak a helyi felfogás a sértett személyét kisebbitő jelentőséget tulajdonit a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének ismérveit is megalkothatják. E mellett az emlitett cselekmények tekintetében, valamint a feljelentésben másodsorban emlitett cselekmény tekintetében is a kifejlendő tényállás alapján elbirálandó lesz, vajjon a feljelentett cselekmények az állategészségügy rendezéséről szóló 1888. évi VII. t.-cz. IX. fejezetében felsorolt büntető határozatok valamelyike, különösen 150. §., 154. §. g) pontja és esetleg a K. B. T. K. 124. §-a alapján büntetendők-e?

Tekintettel tehát arra, hogy a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 2. pontja*) értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva?

tekintettel továbbá arra, hogy a kir. biróság az ő szélesebb hatáskörében a kifejlendő tényállás alapján a becsületsértés vétsége mellett esetleg megállapitandó s egyébként a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó állategészségügyi, illetőleg közegészség elleni kihágást is elbirálhatja s erre a fenforgó halmazatnál fogva illetékességgel is bir:

a szóban forgó ügyben a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

233.

Csendőrörs ellen tiszteletlen, sértő magatartás és tüzrendőri kihágás miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatósághoz tartozik.

(1898. évi február 16-án 9174/1898. I. M. sz.)

Csendőrörs irányában sértő viselkedés. Pipázás a faluban a házak közelében.

A kir. ministerium a P. Lajos monoszlói lakos ellen tüzrendőri kihágás és hatósági közeg megsértése miatt tett feljelentés elbirálása tárgyában Zala vármegye tapolczai járásának főszolgabirája és a zalaegerszegi kir. törvényszék között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1898. évi február hó 16-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A csendőrség által tett feljelentés szerint P. Lajos monoszlói lakos 1897. évi szeptember hó 12-én este Monoszló község nyilt utczáján a házak közelében pipára gyujtott és pipázott, s midőn őt ennek tiltott voltára az arra járó csendőrőrs figyelmeztette, „tiszteletellenesen hangosan szeleket eregetve magából, büzölt.“

Ez a feljelentést a tapolczai főszolgabiró az 1897. évi

*) Helyette most az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. 6. pontja irányadó.

október hó 22-én 158. kih. sz. a. hozott végzéssel áttette a tapolczai kir. járásbirósághoz; mert az utczán való dohányzás büntetendő cselekménynyé nyilvánitva nincsen, s mert a terheltnek az a cselekménye, hogy az őt figyelmeztető csendőrőrs előtt „tiszteletellenesen szeleket eregetve büzölt“ meggyalázó cselekményt látszik képezni.

Becsületsértés. Rágalmazás.

Csendőrörs irányában sértő viselkedés.

Pipázás a faluban a házak közelében.

A járásbiróság a feljelentést közölvén a kir. ügyészséggel, ennek inditványára a zalaegerszegi kir. törvényszék az 1897. november hó 6-án 4546. B. sz. a. hozott végzéssel a feljelentést illetékességből a főszolgabiróhoz tette át; mert a terheltnek sértő cselekménye nézete szerint nem a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének. hanem a K. B. T. K. 46. §-ába ütköző hatóság elleni kihágásnak tényálladékát látszik magában foglalni.

Ezek szerint a szóban forgó feljelentés elbirálása tárgyában a kir. törvényszék és a közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merülvén fel, a ministertanács a jelen ügyben az 1869: IV. t.-cz. 25. §-ának első bekezdése alapján a közigazgatási hatóság hatáskörét állapitotta meg a következő okoknál fogva.

Annak elbirálása, vajjon a terheltnek az eljáró csendőrök irányában elkövetett tiszteletellenes és illetlen cselekménye a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének ismérveit magában foglalja-e, az eljárás meginditásához szükséges magáninditvány hiányában a jelen eljárás tárgyát nem képezhetvén, ily czimen a jelen ügy nem volt a kir. biróság hatáskörébe utalható.

A szóban forgó feljelentés alapján csakis az képezheti elbirálás tárgyát, vajjon a tett szinhelyén a pipára gyujtás és a pipázás az illető községben érvényben levő megyei tüzrendészeti szabályrendelet 8. §-a és 10. §-ának 3. bekezdése által el van-e tiltva, s ehhez képest ez a cselekmény a K. B. T. K. 141. §-ának első bekezdésébe ütköző tulajdon elleni kihágásnak, vagy esetleg az emlitett szabályrendeletnek 58. §-ában megállapitott kihágásnak ismérveit feltünteti-e; s vajjon továbbá a feljelentett egyén tiszteletlen és illetlen cselekménye a K. B. T. 46. §-a alapján, melyre való hivatkozással a kir. törvényszék a feljelentést a közigazgatási hatósághoz áttette, büntethető-e?

Minthogy pedig a szóban forgó kihágások elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-a*) értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, a jelen ügyre a közigazgatósági hatóság hatáskörét kellett megállapitani és pedig annyival is inkább, mert ha a szóban forgó feljelentésben előadott cselekmények esetleg büntetendő cselekmények ismérveit egyál-

*) Lásd e helyett az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 19. §. 1., 2. és 5. pontjait.

Becsületsértés. Rágalmazás. talán nem foglalnák magukban, ennek megállapitása is a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, mint a melyhez a feljelentés benyujtatott.

234.

Vágóhid felügyelőnek szóbeli sértése és tettleges bántalmazása miatt az eljárás a kir. birósághoz tartozik. Hatóság elleni erőszak illetve becsületsértés.

(1898. évi szeptember 7-én 50,407/1898. I. M. sz.)

Vágóhidi felügyelő sértése és tettleges bántalmazása **A kir. ministerium** a D. Antal és társai resiczabányai lakosok ellen közrend elleni kihágás, illetőleg becsületsértés és könnyü testi sértés vétsége miatt inditott büntető ügyben Krassó-Szörénymegye alispánja és a bogsáni kir. járásbiróság közt fölmerült hatásköri összeütközési esetet 1898. évi szeptember hó 7. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint D. Antal resiczabányai hengergyári munkásnak József nevü 16 éves fia a községi vágóhidhoz tartozó árok mentén disznait 1897. évi márczius hó 22-én jogtalanul legeltetvén, F. György vágóhidi felügyelő felhivására sem hagyta el a kérdéses helyet, hanem sértőleg válaszolt, sőt a felügyelőt fenyegette, — mire a fiunak anyja D. Veronika is odajött és a vágóhid mellett levő szabad legelőn bottal a felügyelőt megtámadván, megütötte, és mig F. György a botot az asszonytól elvenni akarván, vele huzalkodott, az alatt a nevezett fiu és apja D. Antal a felügyelőt ököllel és kővel ütötték, verték és haját tépték, mindaddig, mig az arra haladó két egyén segitségére nem jött és őt ki nem szabaditották.

Ezen feljelentett cselekmények a törvény szerinti minősitésre alapul szolgáló lényegét és ismérveit a resiczabányai járási szolgabiró, valamint a bogsáni kir. járásbiróság előtt megtartott tárgyalás és bizonyitási eljárás adatai sem módositván, a mennyiben F. György vágóhidi felügyelő hatósági közegi minősége állapittatnék meg és panaszlottakat a hivatalos eljárása alatt tettleges bántalmaztatása terheli, a cselekmény a B. T. K. 165. §-ába ütköző hatóság elleni erőszak büntettének különben pedig csupán a B. T. K. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségének ismérveit tünteti fel, mely mindkét büncselekmény elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. §. és 40. §. 2. pontja értelmében*) a kir. biróságok hatásköréhez tartozván, jelen ügy a kir. biróságok eljárása alá utalandó volt.

***) Az id. törvény helyett lásd most az 1897. évi 34. t.-czikk 17. §. 1. és a 18. §. 6. pontját.**

Becsületsértés Rágalmazás

235.

Csendőrök ellen használt sértő kifejezések miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatósághoz utaltatott.

(1898. évi szeptember 7-én 50,706/1898. I. M. sz.)

Csendőrök sértése.

A kir. ministerium Az U. Imre misefai lakos ellen a m. kir. csendőrök megsértése miatt inditott bünügyben a zalaegerszegi kir. járásbiróság és Zalamegye pacsai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1898. évi szeptember hó 7. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint Sz. Dániel pacsai m. kir. csendőr őrsvezető és K. József m. kir. csendőr folyó évi április hó 18-án esti 6 órakor mint járőr Nagy-Kapornak községből hazafelé Pacsára indulván, ezen szolgálati utjokban U. Imre misefai lakos őket a saját neje és más három egyén jelenlétében illetlen szavakkal sértegette, ismételve kutyáknak nevezte és róluk igy nyilatkozott: „ily sz . . . s emberekkel nem beszél". Ezen cselekmény a K. B. T. K 46. §-ába ütköző kihágás ismérveivel bir, és tekintettel arra, hogy az közigazgatási hatóság nevezetesen a csendőri hatóság közegei ellen követtetett el, annak elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-a 2. pontja*) értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe volt utalandó.

236.

Hatáskör megállapitása, az ügyvédek lajstromába való felvételt megtagadó határozat ellen beadott felebbezésben az ügyvédi kamara választmányát sértő kifejezések miatt inditott ügyben.

(1900. évi augusztus 19-én 48,477/1900. I. M. sz.)

Ügyvédi kamara választmányának sértegetése.

A kir. ministerium a D. Sándor győri lakos ellen hatóság elleni kihágás miatt inditott ügyben a győri kir. járásbiróság és Győr sz. kir.város rendőrkapitánya között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1900. évi augusztus hó 19. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: D. Sándor ügyvéd, győri lakos az ottani ügyvédi kamara választmányához az ügyvédek lajstromába leendő fel-

---

*) L. 1897. évi 34. t.-cz. 19. §. 2. pontját.

Becsületsértés. Rágalmazás.
Ügyvédi kamara választmányának sértegetése.

vételét megtagadó határozat ellen beadott felebbezésben a választmány ellen sértő kifejezéseket használt.

A kamara ügyésze ezért D. Sándort, a K. B. T. K. 46. §-ába ütköző hatóság elleni kihágás miatt, a győri főkapitányi hivatalnál feljelentette.

A kapitányi hivatal az ügy tárgyalását felvévén, — a terheltet illetékességi kifogása folytán — a további eljárást felfüggesztette s az 1899. évi szeptember hó 19-én 1923. sz. a. hozott határozatával az iratokat a győri kir. járásbirósághoz tette át azzal az indokolással, hogy a K. B. T. K. 46. §-ába ütköző, panaszolt hatóság elleni kihágás elbirálására a rendőrkapitányi hivatal azért nem illetékes, mert a fenforgó esetben a sértő kifejezések nem közigazgatási hatóság, hivatalnok, vagy közeg ellen használtattak.

A győri kir. járásbiróság 1899. évi november hó 30-án 724. sz. a. kelt végzésével az iratokat a rendőrkapitányi hivatalhoz visszaküldetni határozta abból az indokból, mert az ügyvédi kamara választmánya hatóságnak nem tekinthető, de ha hatóság volna is, azon esetben a panaszolt cselekmény elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Ezen tényállás alapján tekintve, hogy az ügyvédi kamara választmánya, mint fegyelmi ügyekben birói hatalmat is gyakorló testület, kétségtelenül törvény által alkotott hatóság

s tekintve, hogy a beadványban használt állitások határozott tényállitás hiányában nem alkalmasak, a B. T. K. 258. §-ában körülirt s birói hatáskörbe utalt rágalmazás vétségének megállapitására, hanem mint egyszerü sértő kifejezések az 1879. évi XL. t.-cz. 46. §-ában meghatározott hatóság elleni kihágás tényálladékát állapitják meg; ennélfogva a jelen ügyben az eljárásra — figyelemmel az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 19. §-ának 2. pontjára — a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

IV.

Az életbiztonság, az egészség és testi épség ellen elkövetett cselekmények.

A) Testi sértés. Verekedés.

237.

Veszélyes állat által okozott sulyos testi sértés miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. **Állat által okozott testi sértés.**

(1892. évi április 11-én 12,724/1892. I. M. sz.)

A kir. ministerium a P. János oravkai lakos ellen gondatlanságból okozott sulyos testi sértés miatt inditott ügyben a trsztenai kir. járásbiróság és Árvavármegye trsztenai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi április hó 11-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Veszélyes állat (bika) által okozott sulyos testi sértés.*

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint P. János oravkai lakos őrizetlenül hagyott s szabadon járt bikája 1891. évi október hó 20-án K. Katalint megtámadva szarvaira kapta s rajta az orvosi látlelet szerint 3 heti gyógyulási időt igénylő, tehát sulyos testi sértést ejtett,

Az ember életére vagy testi épségére nézve veszélyes tulajdonsággal biró állatok által okozott sulyos testi sértések eseteiben az eljárás mindenkor a kir. biróságok hatáskörébe tartozik, mert azon kérdés, hogy terheli-e büntetőjogi beszámitás alá eső szándékosság vagy gondatlanság az állat gazdáját vagy felügyelőjét s hogy ennélfogva fenforog-e a sulyos testi sértés büntette vagy vétsége; csak a vizsgálat során és az eljárás folytán az ügy érdemében való határozathozatalra hivatott hatóság által állapitható meg.

Az ügy érdemében való határozathozatalra azonban, midőn mint a jelen esetben — gondatlanságból okozott sulyos testi sértésről van szó, az 1880:XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai által*) a kir. biróságok vannak kijelölve.

---

*) L. e helyett az 1897. évi 24. t.-cz. 17. §-át.

Állat által okozott testi sértés.

Önként értetik egyébként, hogy ha a vizsgálat során az tünnék ki, hogy az állat gazdáját vagy felügyelőjét a gondatlanságból okozott sulyos testi sértés vétségénél enyhébb minősités alá eső büntetendő cselekmény terhelné is, az e részben való érdemleges határozatra szintén az illetékes kir. biróság van hivatva.

238.

Uszitott kutya harapásából származott testi sértés miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1892. évi julius 7-én 22,293/1892. I. M. sz.)

Uszitott kutya által okozott testi sértés.

A kir. ministerium a kutyaharapás által okozott testi sértés miatt H. Ignácz szenttamási lakos ellen inditott ügyben, az óbecsei kir. járásbiróság és az ottani szolgabiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi julius hó 7-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint H. Ignácz szenttamási lakos kutyáját, M. Ráda ugyanottani lakosnak 4 éves fiára uszitván, a kutya a fiut megharapta és rajta a feljelentéshez csatolt orvosi látlelet és vélemény szerint legalább is 8 napi gyógyulási időt igénylő testi sértést ejtett.

Ezen cselekmény, tekintve, hogy a feljelentés szerint vádlott a kutyát a fiura uszitotta, miből következtetve a testi sértést szándékosan okozta: a könnyü testi sértés vétségének alkatelemeit látszik magában foglalni, melynek elbirálása az 1880:XXXVII. t.-cz. 40. §. 1. pontja értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

Ennélfogva jelen esetben a kir. biróság hatáskörét annál inkább meg kellett állapitani, mert panaszosnak a kihallgatás alkalmával tett nyilatkozata szerint a fiu gyógyulása tényleg nem 8, hanem 10 napot vett igénybe, ami ha a további eljárás során bebizonyulna már nem is könnyü, hanem a B. T. K. 302. §-a szerint büntetendő sulyos testi sértés vétségének s illetőleg ha a cselekmény gondatlanságból követtetett el, a B. T. K. 310. §-ába ütköző vétségének alkatelemét foglalná magában; amely vétségnek elbirálása pedig ugyancsak az idézett törvényczikk 39. és 40. §-ai értelmében*) szintén a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

---

*) Az 1880. évi 37. t.-cz. helyett most az 1897. évi 34. t.-czikk 17. 18. §§-ai irányadók.

Állat által okozott testi sértés.

239.

Hatáskör megállapitása tehén által való eltiprás veszélyéből származott ijedtség következtében beállott betegség miatt büntető eljárás és kártérités iránt inditott ügyben.

Adalék a K. B. T. K. 122. §-ához.

Nem képezhet okot az ügynek kir. birósági hatáskörbe való utalására az a körülmény, hogy a sértett fél kártéritési igénynyel lépett fel.

(1894. évi márczius 11-én 6794/1894. I. M. sz.)

Tehén által történt megtámadásból származott ijedtség okozta betegség.

A kir. ministerium a testi épség elleni kihágással terhelt özv. Cs. Jánosné sárbogárdi lakos elleni ügyben a sárbogárdi kir. járásbiróság és Fehérmegye sárbogárdi járásának főszolgabirája között fölmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi márczius hó 11. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint özv. Cs. Jánosnénak tehene nekiszaladt K. Istvánnénak, ki magát a feltaszitás és eltiprás ellen ebédes vékájával védelmezvén, habár közvetlen testi sértést nem szenvedett, de a kiállott ijedség folytán az orvosi bizonyitvány szerint két napig betegen feküdt.

Ezen tényállás — a mennyiben az eddig még meg nem tartott tárgyalás azt deritené ki, hogy a kérdéses tehénnek az ember életére s testi épségére veszélyes volta, annak tulajdonosa előtt ismeretes volt, mindamellett a veszély megelőzésére és megakadályozására szükséges elővigyázati és oltalmi intézkedéseket megtenni a tulajdonos elmulasztotta — a K. B. T. K. 122. §-ában körülirt kihágást látszik képezni, melynek elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja*) értelmében volt a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalandó.

Azon körülmény, hogy a tehén támadása folytán 8 napon belül gyógyuló betegség, tehát könnyü testi sértés is okoztatott, — tekintve, hogy a feljelentésből következtetve ki van zárva annak lehetősége, hogy a tehén támadása szándékos emberi cselekmény folytán következett be s ki van zárva az, hogy ekként a könnyü testi sértés szándékosan okoztatott volna — az ügynek a kir. biróság hatáskörébe való utalására okul azért nem szolgálhatott, mert a gondatlanságból okozott könnyü testi sértés a büntető-törvénykönyvekbe ütköző cselekményt nem képez s ennélfogva az mint önálló cselekmény nem büntethető, hanem a K. B. T. K.

*) L. az id. törvény helyett az 1897. évi 34. t.-czikk 19. §. 1. pontját.

Állat által okozott testi sértés. *Tehén által történt megtámadásból származott ijedség okozta betegség.*

122. §-ába ütköző kihágás elbirálásánál esetleg mint sulyósitó körülmény jöhet csak figyelembe.

Nem képezhet okot az ügynek birói hatáskörbe való utalására azon körülmény sem, hogy a sértett fél kártéritési igénynyel lépett fel, mert ezek feletti határozathozatal is első sorban azon bíróságot illeti, mely a büntetendő cselekmény felett van hivatva itélni s ha esetleg a kihágás alól vádlott felmentetnék, a kártéritési igények megállapitása iránti eljárás ekkor sem tartozhatik a kir. birósághoz, mint büntető birósághoz, hanem kárát a sértett fél polgári peruton keresheti.

240.

Elütés elgázolás.

Kerékpárral való elütés által okozott könnyü testi sértés miatt az eljárásra a kir. biróság illetékes.

A panaszolt kerékpározás és a panaszosnak elüttetése nem valamely városban vagy községben történvén, a cselekmény a testi sértés hiánya esetében sem bir azon kellékekkel, melyek a K. B. T. K. 120. §-ában körülirt vagy más, a közigazgatási hatáskörbe utalt kihágás tényálladékát alkotják.

(1893. évi deczember hó 23-án 45,423/1893. I. M. sz.)

Kerékpárral elütés.

A kir. ministerium a könnyü testi sértéssel terhelt Sz. Antal szombathelyi lakos elleni ügyben a szombathelyi kir. járásbiróság és Vas vármegye szombathelyi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi deczember hó 23. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint Sz. Antal szombathelyi lakos a Szombathely és Dormat közti országuton kerékpáron haladva, S. Jánosnét elütötte s rajta könnyü testi sértést ejtett.

Hogy a most szóban forgó esetben a könnyü testi sértés szándékosságból eredt-e, hogy ennélfogva a B. T. K.-be ütköző vétséget képez-e: azt a birói vizsgálat lesz hivatva kideriteni és megállapitani

Tekintve pedig, hogy a könnyü testi sértés vétségének elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-a 1. pontja*) értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva, jelen ügyben való eljárásra annál inkább a kir biróság hatáskörét kellett megállapitani, mert ha a megejtendő vizsgálat azt deritené is ki, hogy szándékosság fenn nem forgott s hogy ennélfogva

*) E helyett az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 19. §. 4. pontja.

a könnyü testi sértés mint ilyen nem büntethető, ennek megállapitása és kimondása is a kir. birósághoz tartozik, mert a feljelentés nála tétetett meg; továbbá, mert a panaszolt kerékpározás és panaszosnak elüttetése nem valamely városban vagy községben történvén, a cselekmény a testi sértés hiánya esetében sem bir azon kellékekkel, melyek a K. B. T. K. 120. §-ában körülirt vagy más, a közigazgatási hatáskörbe utalt kihágás tényálladékát alkotják. **Elütés elgázolás.** *Kerékpárral elütés.*

241.

Vigyázatlan lovaglás folytán történt elgázolás által okozott könnyü testi sértés miatt az eljárás a közigazgatási hatósághoz tartozik.

A könnyü testi sértés csakis mint sulyosbitó körülmény jöhet tekintetbe a K. B. T. K. 120. §-ában meghatározott testi épség elleni kihágás elbirálásánál.

(1901. évi február 13-án 4131/1901. I. M. sz.)

A kir. ministerium a K. P. beregszászi lakos ellen vigyázatlan lovaglás miatt folyamatba tett ügyben a beregszászi kir. járásbiróság és Bereg vármegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1901. évi február hó 13-dik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Elgázolás vigyázatlan lovaglással.*

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. M. beregszászi lakos a miatt jelentette fel K. P. kocsist, hogy nevezett 1899. évi október hó 16-án Beregszász város piaczán vigyázatlanul lovagolván, őt elgázolta s ez által rajta 8 nap alatt gyógyuló testi sértést okozott.

Ezen feljelentés folytán Beregszász város rendőrkapitányi hivatala tárgyalást tartván, 1898. évi november hó 13-án 581. kih. sz. a. hozott itéletével K. P.-t az 1879. évi XL. t.-cz. 120. §-ába ütköző kihágás miatt 2 napi elzárás és 5 frt (10 korona) pénzbüntetésre itélte.

Ezt az itéletet Bereg vármegye alispánja 1900. évi jun. hó 5-én 205. sz. a. hozott határozatával megsemmisitette s az iratoknak a kir. birósághoz való áttételét rendelte el, mert K. P. a vigyázatlan lovaglás által 8 napon belül gyógyuló testi sértést is okozott s igy a fenforgó esetre az 1878. évi V. t.-cz. XX. fejezetében foglalt rendelkezések irányadók.

A beregszászi kir. járásbiróság 1900. évi szeptember 7-én 1900. B. 556/1. sz. a. hozott végzésével kimondotta, hogy az ügy elbirálása hatáskörébe nem tartozik, mert a gondatlanságból okozott testi sértés csak akkor vonható a B. T. K. 310. § ának rendelkezése alá, ha sulyos, vagyis 8 napon tul gyógyuló a testi sértés, a jelen esetben azonban a nyilván-

Elütés, elgázolás. *Elgázolás vigyázatlan lovaglással.*

valóan nem szándékosan, hanem gondatlanságból okozott testi sértés 8 nap alatt meggyógyult s igy a cselekmény csak az 1879. évi XL. t.-cz. 120. §-ában meghatározott kihágás tényálladékát állapitja meg.

Az ekként támadt hatásköri összeütközési esetet a kir. ministerium megvizsgálván, az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét állapitotta meg, mert az eljárás során semmi adat sem merült fel arra nézve, hogy jelen esetben a gyógytartam szerint könnyünek minősithető testi sértés szándékosan okoztatott volna, a nem szándékosan, hanem gondatlanságból okozott könyü testi sértés pedig mint önálló büncselekmény az 1878. évi V. t.-cz. értelmében büntethető nem lévén, az elkövetés körülményeinél fogva csakis mint sulyosbitó körülmény jöhet tekintetbe az 1879. évi XL. t.-cz. 120. §-ában meghatározott testi épség elleni kihágás elbirálásánál, a mely kihágás az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 19. §-ának 1. pontja által a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva.

242.

Közut fölé feszitett lánczba való ütközésből származott könnyü testi sértés miatt az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Adalék a K. B. T. K. 117. §-ához és az 1890. évi I. t.-cz. 135. §-ához,

(1894. évi február 10-én 5105/1894. I. M. sz.)

Testi sértés egyéb módon. *Közut fölé feszitett lánczba való ütközés okozta könnyü testi sértés.*

A kir. ministerium F. Illés panasza folytán a közegészség és testi épség elleni kihágás miatt az aldunai vaskapu szabályozási vállalat kozlai szakaszának vezetője ellen inditott ügyben az orsovai kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye moldovai járásának főszolgabirósága között fölmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi február hó 10-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az aldunai vaskapu szabályozási vállalat kozlai telepén egy árbocz-daru felszerelése vétetvén munkába, a munkások egy oszlop megerősitése végett az ott elvonuló állami ut fölé mintegy 5 méter magasságban egy lánczott feszitettek ki. Ezen láncz 1893. május hó 11-én megereszkedvén, az ut egyik oldalát mintegy $1^1/_2$ méter magasságban elzárta s a közlekedést akadályozta. Ugyanaz nap esti $8^1/_2$ órakor F. Illés nyug. cs. és kir. főhadnagy panaszos az uton kocsin haladva s a világitó jellel el nem látott akadályt észre nem véve, a lánczba ütődött s szeme fölött könnyü testi sérülést szenvedett.

Ezen tényállás az 1879; XL. t.-cz. 117. §-ában és az 1890: I. t.-cz. 135. §-ában körülirt kihágás ismérveit látszik magában foglalni, a mennyiben az épitkezéseknél a közegészség és testi épség fentartása végett szükséges rendszabályok, illetve a közlekedés és személybiztonság érdekében előirt óvintézkedések szegettek meg.

Testi sértés egyéb módon. *Közut fölé feszitett lánczba való ütközés okozta könnyü testi sértés.*

A most hivatkozott törvényszakaszokba ütköző kihágások az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja,*) illetve az 1890: I. t.-cz. 151. §-a értelmében a közigazgatási hatáskörbe lévén utalva, ezek elbirálására a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

Az a körülmény, hogy panaszos könnyü testi sértést is panaszol, tekintve, hogy sem a feljelentésben, sem a közigazgatásilag foganatositott nyomozat alatt nem merült fel adat arra nézve, hogy a sértés szándékosan okoztatott volna: az ügynek a kir. biróság hatáskörébe utalására okul azért nem szolgálhat, mert a gondatlanságból okozott könnyü testi sértés a B. T. K.-be ütköző cselekményt nem képez s ennélfogva az, mint önálló cselekmény nem büntethető, hanem a fent megjelölt kihágás elbirálásánál esetleg mint sulyositó körülmény jöhet csak figyelembe.

A sértett fél kártéritési követelése pedig, a mennyiben az a büntető eljárás során tisztába hozható, ugyanazon hatóság hatáskörébe tartozik, mely magának a büntetendő cselekménynek elbirálására van utalva.

243.

Kőszéndarabbal való megdobással gondatlanságból okozott könnyü testi sértés miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatósághoz tartozik.

Adalék a K. B. T. K. 118. §-ához.

(1897. évi január 27-én 3924/1897. I. M. sz.)

Kőszéndarabbal való megdobás.

A kir. ministerium a B. Gyula m.-szigeti lakos ellen könnyü testi sértés vétsége miatt folyamatba tett ügyben a mármarosszigeti kir. járásbiróság és Mármarossziget rendőrkapitánya között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi január hó 27-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság mint kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: M. Hersth veresmarti lakos azt a feljelentést tette a m.-szigeti kir. járásbiróságnál, hogy B. Gyula m.-szigeti lakos 1895. évi julius 7-én egy darab kőszenet dobott feléje s azzal fején nyolcz nap alatt gyógyult testi sértést okozott.

*) Helyette az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 19. §. 1. pontja értendő.

Testi sértés egyéb módon. *Kőszéndarabbal való megdobálás.*

A feljelentett egyén beismerte ugyan, hogy a sértést ő okozta, de védelmére azt adta elő, hogy a kőszénnel egy kocsi tetején levő verebek közé akart dobni s az eldobott kőszén csakis véletlenül érte a sérültet.

Tekintve, hogy sem a feljelentésben nem állittatik, sem a tárgyalás folyamán nem merült fel adat arra nézve, hogy a terhelt nyolcz nap alatt gyógyuló, tehát könnyü testi sértést szándékosan okozta volna; sőt ellenkezőleg mind a kir. járásbiróságnak 1896. évi február 6-án 517. B. sz. a. kelt végzésében, mint rendőrkapitányságnak 1896. évi november 21-én 1.267. kih. sz. a. kelt határozatában az van megállapitva, miszerint a testi sértés a terhelt gondatlanságából származott: tekintve továbbá, hogy a gondatlanságból okozott könnyü testi sértés a büntetőtörvénykönyvekbe ütköző büncselekményt nem képez, s az mint önálló cselekmény nem büntethető: a jelen ügyben a kir. biróság hatásköre nem volt megállapitható, hanem tekintettel arra, hogy a jelen esetben a K. B. T, K. 118. §-ába ütköző kihágás jelenségei forognak fenn, mely kihágásnak elbirálása az 1880. évi XXXVII. t. cz. 41. §-ának 1. pontja*) értelmében a közigazgatási hatóságnak, mint kihágási biróságnak hatáskörét kellett megállapitani. Ez által azonban önként érthetőleg nincs kizárva, hogy a közigazgatási hatóság a fenforogni látszó kihágás megállapitása esetében az okozott könnyü testi sértést a büntetés kimérésénél mint sulyositó körülményt vehesse figyelembe.

244.

Cserépzsindelynek ember felé dobása miatti ügyben az eljárásra a kir. biróság illetékes.

(1898. évi január 20-án 64,654/1897. I. M. sz.)

Cserép zsindely dobása ember felé.

A kir. ministerium a Sz. P. Antal kapuvári lakos ellen verekedés miatt folyamatba tett bünügyben Sopron vármegye alispánja és a kapuvári kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1898. évi január hó 20-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

A jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik,

Indokok: Sz. P. Antal kapuvári lakos a feljelentés szerint azzal van terhelve, hogy 1897. évi augusztus hó 26. egy darab cserépzsindelyt dobott a vele egy udvaron tartozkodó K. Örzsébet felé, a ki a feléje dobott cserépzsindelyt egy nála levő falapáttal fogván el, ez az ütéstől eltörött.

Tekintettel arra, hogy az eljárás adataiból az látszik

*) L. e helyett az 1897. évi 34. t.-cz. 19. §. 1. pontját.

következtethetőnek, miszerint a terhelt egyén bántalmazó szándékkal dobta a cserépzsindelyt a sértett nő felé; tekintettel továbbá arra, hogy az eldobott cserépzsindely a körülményekből következtethetőleg alkalmas tárgy volt arra, hogy a sértett nőn esetleg sulyos testi sértést okozzon, minek bekövetkezése iránt ebben alapos félelem támadhatott: az eljárás tárgyát alkotó cselekmény nem a K. B. T. K. 118. §-ába ütköző testi épség elleni kihágásnak, hanem a B. T. K. 301. §-ába ütköző sulyos testi sértés büntette kisérletének, vagy a mennyiben ez megállapitható nem lenne, a K. B. T. K. 41 §-ába ütköző közcsend elleni kihágásnak ismérveit látszik feltüntetni.

Testi sértés egyéb módon. *Cserépzsindely dobása ember felé*

Minthogy pedig mind a sulyos testi sértés kisérletének, mind a K. B. T. K. 41. §-ába ütköző kihágásnak elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a kir. biróság hatáskörébe van utalva, a szóban forgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani és pedig annyival is inkább, mert ha az eljárás során az állapittatnék is esetleg meg, hogy a terhelt egyén bántalmazó szándék nélkül, csakis vigyázatlanul dobta a cserépzsindelyt a sértett nő felé, s ebből az okból a K. B. T. K. 118. §-ába ütköző és a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt kihágásnak ismérvei lennének megállapitandók, a kir. biróság a közigazgatási hatóságénál szélesebb hatáskörében a cselekményt ebben az esetben is elbirálhatja és megtorolhatja.

245.

Kölcsönös testi bántalmazás miatt az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes.

Verekedés

(1893. évi április 27-én 11,043/1893. I. M. sz.)

A kir. ministerium a verekedés kihágása miatt P. Mihály tiszaigari lakos ellen inditott ügyben a karczagi kir. járásbiróság és Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispáni hivatala, mint kihágási ügyekben másodfoku hatóság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi április hó 27. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Kölcsönös testi bántalmazás az utczán.

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint P. Mihály F. Samuval egy veder felett nyilvános helyen dulakodván, P. Mihály F. Samut egy bottal kétszer megütötte, viszont azonban P. állitása szerint F. Samu is őt előzőleg kezén és orrán összekarmolta.

---

*) Az id. törvény helyett az 1897. évi 34. t.-czikk 17., 18. §§-ai irányadók.

Verekedés. *Kölcsönös testi bántalmazás az utczán.*

Ezen cselekmény, minthogy a bántalmazás nyilvános helyen kölcsönös volt s minthogy sem testi sérülés, sem becsületsértés nem panaszoltatott, a B. T. K. 75. §-ába ütköző verekedés kihágásának tényálladékát látszik magában foglalni, s tekintve, hogy ezen kihágás az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. p. értelmében*) a közigazgatási hatóságok hatáskörébe van utalva, elbirálására a közigazgatási hatóságok hatáskörét kellett megállapitani.

246.

Késsel való támadás mellett nyilvános verekedés tárgyában az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes.

(1893. évi deczember 23-án 44.823/1893. I. M. sz.)

Verekedés kés használatával

A kir. ministerium a nyilvános verekedés kihágásával terhelt G. Antal és K. János ó-pécskai lakosok elleni ügyben a pécskai kir. járásbiróság és Arad vármegye pécskai járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi deczember hó 23-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint 1893. évi május hó 21-én Ó-Pécskán a korcsmában többen nyilvánosan verekedtek s közülök ketten, névszerint G. Antal K. János kést is ragadtak s azzal támadták meg ellenfeleiket. A kések azonban — mielőtt még azokkal testi sértést ejthettek volna — tőlük elvétettek.

Ezen cselekmény a K. B. T. K. 75. §-ában körülirt nyilvános verekedés kihágásának tényálladékát foglalja magában s elbirálását az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja**) értelmében, annál inkább a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni, mert G. Antal és K. János azon ténykedése, hogy verekedés közben késsel támadták meg ellenfeleiket, anélkül azonban, hogy testi sértést okoztak volna, nem képez önálló büntetendő cselekményt, különösen nem képezi a veszélyes fenyegetés hihágását, hanem csak a K. B. T. K. 75. §-a második pontja értelmében a nyilvános verekedés kihágásának minősitett esetét.

---

*) Helyette: az 1897. évi 34. t.-cz. 19. §. 1. pontja.
**) L. 1897. évi 34. t.-cz. 19. §. 1. pontját.

B) A vaspályákra vonatkozó, s az életbiztonság és egészség megóvása végett kiadott rendelkezések megóvása.

Tilos tartózkodás, átjárás.

247.

Vaspályán való járás a felvigyázo figyelmeztetése daczára.

Az eljárás birói utra tartozik.

A biróság van hivatva a fenti cselekményen kivül elkövetett és K. B. T. K. 46. §-ába ütköző kihágás fölött is határozni.

(1883. évi április 5-én 4568/1883. I. M. sz.)

A kir. ministerium a S. János kenyheczi lakos ellen a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és egészség oltalma végett kiadott rendelet megszegése és hatósági közegnek sértő kifejezéssel lett illetése miatt fenforgó kihágási ügyben a kassai kir. járásbiróság és az ugyanottani szolgabiró között támadt hatóságköri összeütközési esetet 1883. évi április hó 5. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Vaspályán való járkálás.*

az érintett ügyben az eljárás birói útra tartozik;

mert a följelentés szerint S. János kenyheczi lakos a vaspályán járt s a felvigyázó figyelmeztetése daczára sem tért arról le;

mert ezen cselekménynyel panaszlott a m. kir. közmunka- és közlekedési ministernek 1867. november hó 14-én 6219. sz. alatt kelt rendelete következtében ujolag kihirdetett és az 1867:XVI. t.-cz. VIII. czikke, illetve az 1878: XX. t.-cz. VIII. czikke által a hozzátartozó póthatározmányokkal együtt hatályában fentartott 1851 november hó 16-i vasuti üzletrendszabály 96. §-át sértette meg, mely szerint „azon személyeknek, kik a pálya szolgálati vagy dolgozó személyzetéhez nem tartoznak, vagy kik különös engedélylyel ellátva nincsenek, a pályára, az ehhez tartozó területekre stb. . . lépniök nem szabad";

mert a K. B. T. K. 111. §-a szerint kihágást követ el az, a ki a vaspályákra vonatkozó, az életbiztonság, az egészség oltalma végett kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi, a föntebb hivatkozott rendelet pedig kétségkivül az emlitett §-ban megjelöltek közé tartozik;

mert a K. B. T. K. 111. §-ában meghatározott kihágás fölött az 1880:XXXVII t.-cz. 40. 41. §§-ai értelmében a kir. járásbiróság van hivatva határozni; és

mert ha a jelen esetben az emlitetten fölül még a K.

Tilos tartózkodás, átjárás. *Vaspályán való járkálás.*

B. T. K. 46. §-ában meghatározott kihágás is fönforog, mely az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 2. pontja szerint közigazgatási útra tartozik: ugy halmazatban állván az a K. B. T. K. 111. §-ában meghatározott kihágással, a kir. biróság van hivatva a fölött is határozni, mit határozottan rendel a közigazgatási hatóság hatáskörébe utasitott ügyekre vonatkozó E. U. 17. §-a.*)

248.

Vasuti sorompó önhatalmu felnyitása és szekerekkel való áthajtás; a vonat menete meglassittatott és az esetleges veszély ily módon hárittatott el.

Az eljárás birói utra tartozik.

Adalék a K. B. T. K. 111. §-ához és a B. T. K. 418. és 434. §-ához.

(1883. évi augusztus 4-én 16,644/1883. I. M. sz.)

Vasuti sorompónak önhatalmu felnyitása és szekerekkel áthajtás.

Jegyzet: A biróság a K. B. T. K. 112. §. esetét látta fenforogni.

A kir. ministerium a P. Mihály és O. János rákoskereszturi lakosok ellen a fönforgó vasuti kihágási ügyben a budapesti kir. törvényszék és a fővárosi X. ker. kapitányság között felmerült hatóságköri összeütközési esetet 1883. évi augusztus hó 4. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett ügyben a további intézkedések megtétele birói útra tartozik;

mert P. Mihály és társa ellen azon panasz emeltetett, hogy a vasuti sorompót önhatalmulag fölnyitották, a lánczot szétszakitották és három jéggel megrakott szekérrel a vasuti átjárón áthajtattak, a mely alkalomból csakis a vonatmenetnek a vonatvezető jeladása folytán lett meglassitása által akadályoztatott meg valamely veszélynek bekövetkezése;

mert a m. kir. közmunka- és közlekedési minister által 1867. november hó 14-én 6219. sz. alatt kiadott rendelet következtében ujolag kihirdetett és az 1867: XVI. t.-cz. VIII. czikke, illetve az 1878: XX. t.-cz. VIII. czikke által a hozzátartozó póthatározmányokkal együtt hatályában föntartott 1851. nov. hó 16.-i vasuti üzletrendszabálynak 96. §-a szerint a pályasorompók önkényes megnyitása stb. tilos;

mert ha a fönti cselekmény nem is lenne vonható a Btk. 418. illetve 434. §-a alá, melynek jelenségei nincsenek egyébiránt teljesen kizárva: ugy tekintettel arra, hogy a vas-

*) Az 1880. évi 37. t.-cz. 40. 41. §§-ai helyett lásd ide az 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. IV. és 19. §. 1. pontját, valamint a 19. §. 2. pontját.

V. ö. ide még az 1892. decz. 10-én 84667/IV. keresk. mint. sz. a. az összministerium által kibocsájtott (1892. R. T. 2919.) és az 1895. márcz. 1-én 12055. sz. rendelettel. (1895. R. T. I. 138. old.

pályára vonatkozó, az életbiztonság és egészség oltalma végett kiadott rendelet áthágásáról van szó, a cselekmény a K. B. T. K. 111. §-ában meghatározott kihágás elemeit látszik magában foglalnia; és

Tilos tartózkodás, átjárás.

mert az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. 41., §§-ai szerint a Kbtk 111. §-ában meghatározott kihágás fölött a kir. járásbiróság van hivatva határozni:*)

249.

Vasuti pályatesten a közönség részére átjáróul nem szolgáló hidon tilos átkelés miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1892. dcezember 27. 27,029/1891. M. 80.)

A kir. ministerium a vasuti pályatesten való tilos átkelés miatt ifj. Cz. István szatinai lakos ellen inditott ügyben a sásdi kir. járásbiróság és Baranya vármegye hegyháti járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi deczember hó 27-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Vasuti hidon tilos átkelés.

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatákörébe tartozik;

mert a feljelentett tényállás szerint ifj. Cz. István 1892. évi május hó 10-én a kir. államvasutak pályatestén az 1793., 1794. szelvények közti hidon, mely a közönség részére átjáróul nem szolgált, az őr határozott tiltakozása daczára keresztül ment;

mert a kir. volt közmunka- és közlekedési minister által 1867. évi november hó 14-én 6,219. sz. a. kiadott rendelet következtében ujólag kihirdetett, az 1867. évi XVI. t.-cz. VIII. czikke, az 1878. évi XX. t.-cz. VIII. czikke és illetve az 1887. évi XXIV. t.-cz. 1. §-a által a hozzátartozó póthatározmányokkal együtt hatályában fentartott 1851. évi november hó 16-iki vasuti üzletrendtartás 96. §-a szerint: „a pályának szolgálati vagy munka-személyzetéhez nem tartozó egyéneknek, vagy akik erre különös engedélylyel ellátva nincsenek, a vaspályára, az ehhez tartozó helyiségekbe, a lejtőkre, párkányokra, gödrökre stb., kivéve a be- és kijárásra, ugy a fel- és leszállásra a pályaudvarokon megállapitott helyeken, a pályán való átjárásra kitüzött pontokon és végre az elszállitásra szánt helyiségekbe lépni nem szabad“;

mert a jelen esetben ifj. Cz. István a most hivatkozott rendeletet sértette meg;

---

*) A 1880. évi XXXVII. t.-czikk 40., 41. §§-ai helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. IV.-és 19. §. 1. pontját. V. ö. még az utóbb id. törvény 17. §. 1. és 18. §. 9. pontjával. L. e 248. sz. alatt — valamint a 247. sz. a. közölt esethez az ujabban hozott 1887. évi XXIV. t.-cz. 1898. évi I. t.-cz. 1899. évi XXX. t.-czikkeket is, végre a 83,249/1892. IV. sz. a. kiadott keresk. ministeri rendeletet. (R. J. 1892. évf. 2919. s köv. old.)

Tilos tartózkodás, átjárás. *Vasuti hidon tilos átkelés.*

mert ennek következtében a K. B. T. K. 111. §-ába ütköző kihágásnak tényálladeka látszik fenforogni, amennyiben nem a vaspályán vagy ahhoz tartozó épületeken a biztonság szempontjából kiadott egyes rendeletnek vagy intézkedésnek a felügyelő személyzet által való figyelmeztetés daczára történt megszegéséről, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és az egészség oltalma végett kiadott általános rendelet megszegéséről van szó;

végül, mert az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40—41. §-ai*) értelmében a K. B. T. K. 111. §-ában körülirt kihágás elbirálására a kir. biróságok vannak hivatva.**)

250.

Sorompóval el nem látott vasuti pályatesten kocsival áthaladás és a vonattal való összeütközés miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1893. évi junius 24-én 21,030/1893. I. M. sz.)

Vasuti pályatesten kocsival átkelés és a vonattal összeütközés.

A kir. ministerium a közegészség és testi épség elleni kihágással terhelt L. József nagyeőri lakos elleni ügyben a lőcsei kir. törvényszék és Szepes vármegye tátrai járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi junius hó 24. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint L. József nagyeőri lakos 1892. évi október hó 29-én a késmárk-poprádi helyi érdekü vasutnak Nagy-Eőr előtti ut-átjárójánál a vonat közeledése alkalmával áthaladni akarván, kocsija a vonat által elüttetett, egyik lova sulyos, ő maga jelentéktelen sérülést szenvedett. Az ut-átjáró sorompóval ellátva nem volt, de a sinszálaktól szabályszerü távolságban intő tábla volt alkalmazva: „vigyázz, ha jön a vonat!“ felirással.

Tekintettel arra, hogy egyéb büntetendő cselekmény jelenségeinek hiányában csakis az képezi kérdés és eldöntés tárgyát, hogy az ut-átjárónál alkalmazott intő táblán foglalt figyelmeztetés tekinthető-e a K. B. T. K. 111. §-ában emlitett, és az életbiztonság s az egészség oltalma végett kiadott oly rendeletnek, amelynek megszegése a K. B. T. K. fentidézett szakaszába ütköző kihágást képez, s hogy ebből folyólag elkövette-e vádlott a most hivatkozott törvényszakaszba ütköző kihágást tekintettel arra, hogy a K. B. T. K. 111. §-ába ütköző kihágás az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-a által nem lévén a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalva,

---

*) E törvény helyett l. az 1897. évi 34. t.-cz. 18. §. IV. pontját.

**) L. ide még a 248. sz. a. közölt esethez irt utalásokat.

ugyanazon t.-cz. 40. §-ának 5. pontja értelmében*) a kir. biróságok hatáskörébe tartozik: ennélfogva jelen ügynek elbirálására a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani. **Tilos tartózkodás, átjárás.**

251.

Vasuti pályatesten tilos járkálás miatt folyamatba tett ügy a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1897. évi deczember 24-én 70,547/1897. I. M. sz.)

A kir. ministerium a S . . . r, helyesen S . . . rt Ernő és R. Gábor tótgyörki lakosok ellen a vasuti pályatesten való tilos járkálás miatt folyamatba tett ügyben a pestvidéki kir. törvényszék és Pes-Pilis-Solt-Kiskun vármegye váczi felső járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi deczember hó 24-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Vasuti pályatesten tilos járkálás.*

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A magyar államvasutak balassagyarmati osztálymérnöksége által 1897. évi február hó 10-én tett feljelentés szerint S . . . r (helyesen S . . . rt) Ernő és R. Gábor tótgyörki lakosok a pályaőr többszöri figyelmeztetése ellenére a vasuti pályatesten jártak.

Tekintettel arra, hogy a terhelt egyének a feljelentett cselekménynyel a m. kir. ministeriumnak 1892. évi deczember hó 10-én 83.249/IV. kereskedelemügyi ministeri szám alatt kibocsátott rendelete kapcsán (Rendeletek Tára 1892. évf. III. kötet, 224. sz. 2919. s következő lapjain) közzétett uj vasuti üzletszabályzat 5. §-ában és a 16. §. harmadik bekezdésében megállapitott tilalmat szegték meg s ehhez képest a jelen esetben nem a vaspályán vagy ahhoz tartozó épületeken, a biztonság szempontjából kiadott egyes rendeletnek vagy intézkedésnek a felügyelő személyzettől eredő figyelmeztetés ellenére történt megszegéséről, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és egészség oltalma végett kiadott általános rendeletnek megszegéséről van szó: a feljelentett cselekmény a K. B. T. K. 111. §-ába ütköző és az 1880 : XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §-ai**) értelmében a kir. biróság hatáskörébe tartozó kihágás ismérveit látszik feltüntetni; minélfogva a szóbanforgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani és pedig annyival is inkább, mert a mennyiben az eljárás adatai alapján megállapitandó tényálláshoz képest esetleg nem a K. B. T. K. 111. §-ába, hanem annak 112. §-ába ütköző és a közigazga-

*) L. az 1897. évi 34. t.-cz. 18. §. IV. p. és 19. §-át.
**) L az 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. IV. pontját és a 19. §-át.

Tilos tartózkodás, átjárás. tási hatóság hatáskörébe utalt kihágásnak ismérvei forognának fenn, a kir. biróság az ő szélesebb hatáskörében a feljelentett cselekményt még ebben az esetben is elbirálhatja.

252.

Hatáskör megállapitása vasuti állomáson a még meg sem állott vonat mellett a vágányokon fuvarszerzés végett tartózkodó bérkocsisok ellen inditott ügyben. K. B. T. K. 111. §-a. Illetékes a kir. biróság.

(1901. évi január 11-én 71,553/1901. I. M. Sz.

Bérkocsisoknak fuvarszerzés végett a vasuti vágányokon tartózkodása.

A kir. ministerium a B. Pál és társa zala-szent-gróti lakosok ellen testi épség elleni kihágás miatt folyamatba tett ügyben a sümegi kir. járásbiróság és a szentgróti járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1901. évi január hó 11-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A magyar államvasutak a zala-szent-gróti állomás elöljáróságának feljelentése szerint B. Pál és társa bérkocsitulajdonosok azzal terheltetnek, hogy 1900. január 30-án délután a zala-szent-gróti állomásra beérkező s még rendesen meg sem állott vonathoz mentek s az állomási elöljáró figyelmeztetése ellenére a vágányok közt tartózkodtak a végett, hogy maguknak mielőbb fuvart szerezhessenek.

A terheltek ezen cselekményét a sümegi kir. járásbiróság a K. B. T. K. 112. §-a alapján, a zala-szent-gróti járás főszolgabirája pedig a K. B. T. K. 111. §-a alapján vélte elbirálandónak.

Tekintettel arra, hogy a terhelt egyének a feljelentett cselekménynyel a m. kir. ministeriumnak 1892. évi deczember 10-én 83,249/IV. keresk. miniszteri sz. a. kibocsátott rendelete kapcsán közzétett vasuti üzletszabályzat 5. §-ában megállapitott tilalmat szegték meg s igy a jelen esetben nem a vaspályán vagy ahhoz tartozó épületeken a biztonság szempontjából kiadott egyes rendeletnek vagy intézkedésnek megszegéséről, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és egészség oltalma végett kiadott általános rendeletnek megszegéséről van szó: a feljelentett cselekmény a K. B. T. K. 111. §-ába ütköző s az 1897 : XXXIV. t.-cz. 18. §. IV. pontja szerint a kir. biróság hatáskörébe tartozó kihágás ismérveit látszik feltüntetni, minélfogva a szóbanforgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

Tilos fel- és leszállás.

253.

Haladó vasuti vonatról leugrás. Az eljárásra a kir. biróság illetékes.

(1893. évi julius 22-én 23,891/1893. I. M. sz.)

Leugrás haladó vasuti vonatról.

A kir. ministerium a közegészség és testi épség elleni kihágással terhelt V. István kölesdi lakos elleni ügyben a szegzárdi kir. törvényszék és Tolna vármegye dombovári járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetet 1893. évi julius hó 22. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint V. István a szakál-hőgyészi vasuti állomáson a már megindult vonaton a személykocsi ajtaját önhatalmulag kinyitván, a nyilt pályán, az állomás és távjelző között, a haladó vonatról leugrott.

Ezen tényállás alapján a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe volt utalandó,

mert a m. kir. volt közmunka- és közlekedési minister által 1867. november hó 14-én 6219. sz. alatt kiadott rendelet következtében ujólag kihirdetett, az 1867: XVI. t.-cz. VIII. czikke, az 1878: XX. t.-czikk VIII. czikke és illetve az 1887: XXIV. t.-cz. 1. §-a által a hozzátartozó póthatározmányokkal együtt hatályában fentartott 1851. évi november hó 16-iki vasuti üzletrendtartás 95. §-a szerint „minden utazó a vonat menete közben a fel- és leszállástól, az ajtó szükségtelen kinyitásától és a fensikra való kilépéstől tartózkodni köteles":

mert a jelen esetben V. István a most hivatkozott rendeletet szegte meg;

mert ennek következtében a K. B. T. K. 111. §-ába ütköző kihágásnak tényálladéka látszik fenforogni, a menynyiben nem a vaspályán vagy ahhoz tartozó épületeken a biztonság szempontjából kiadott egyes rendeletnek vagy intézkedésnek a felügyelő személyzet által való figyelmeztetés daczára történt megszegéséről, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és egészség oltalma végett kiadott általános rendelet megszegéséről van szó;

végül mert az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §-ai értelmében*) a K. B. T. K. 111. §-ában körülirt kihágás elbirálására a kir. biróságok vannak hivatva.

---

*) L. 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. IV. pontját. L. ide még a 248 sz. alatt közölt esethez irt utalásokat.

254.

Mozgásban levő vonatra fölugrás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1897. évi deczember 8-án 66,976/1897. I. M. sz.)

Tilos fel- és leszállás. *Fölugrás mozgásban levő vonatra.*

A kir. ministerium a D. Sándor budapesti lakos ellen a haladó vonatra felszállás miatt tett feljelentés elbirálása körül a váczi kir. járásbiróság és Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye váczi felsőjárásának szolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi deczember hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A váczi vasuti állomási főnökség által tett jelentés szerint D. Sándor budapesti lakos 1897. évi szeptember hó 1 én az államvasutak palota-ujpesti állomásán a mozgásban levő vonatra ugrott fel, midőn ez az állomási épületet már elhagyta, s ennek következtében a vonat fel lett tartóztatva.

Tekintettel arra, hogy terhelt a feljelentett cselekménynyel a m. kir. ministeriumnak 1892. évi deczember hó 10-én 83,249/IV. keresk. min. sz. a. kibocsátott rendelete kapcsán közzétett (Rendeletek Tára 1892. évf. III. kötet 224. sz. 2919. s. köv. lapjain) uj vasuti üzletszabályzat 16. §-ának második bekezdésében megállapitott tilalmat szegte meg, s ehhez képest a jelen esetben nem a vaspályán vagy ahhoz tartozó épületeken a biztonság szempontjából kiadott egyes rendeletnek vagy intézkedésnek a felügyelő személyzettől eredő figyelmeztetés ellenére történt megszegéséről, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és egészség oltalma végett kiadott általános rendeletnek megszegéséről van szó: a feljelentett cselekmény a K. B. T. K. 111. §-ába ütköző és az 1880 : XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §-ai értelmében*) a kir. biróság hatáskörébe utalt kihágás ismérveit látszik feltüntetni; minélfogva a szóbanforgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

255.

Vasuti pálya mentén bereknek felgyujtása folytán a tüz a pályatestre is kiterjedt és egy távirda oszlopot megrongált.

*) L. 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. IV. pontját és a 19. §-t.

Az eljàrás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. Adalék a B. T. K. 437. §-ához.

(1887. évi november 26-án 14,183/1887. I. M. sz.)

Rongálás. *Vasuti pálya mentén berek fölgyujtása folytán távirda oszlop megrongálása*

Jegyzet: A tabi járás főszolgabirája a K. B. T. K. 111. §-ára utalással az ügyet a kir. járásbirósághoz tette át; utóbbi nem találta a kihágást sem megállapithatónak.

A kir. ministerium a cs. és kir. szab. déli vaspálya társaság siófoki osztálymérnöksége által 1887. évi február hó 10-én 125. sz. a. feljelentett szántódi uradalmi csősz bünügyében Somogy megye tabi járásának szolgabirája és a tabi kir. járásbiróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1887. évi november hó 26. napján megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik;

mert a cs. kir. szab. déli vaspálya társaság siófoki osztálymérnöksége azon panaszt emelte, hogy f. évi február hó 8-án a szántódi uradalmi csősz a pálya közelében a berket felgyujtotta és oly vigyázatlanságot tanusitott, hogy a tüz nagyobb erőt véve a pályatestre is áthatott, hol az egy távirdaoszlopot annyira megrongált, hogy ezt azonnal ki kellett cserélni;

mert a gőzmozdonyu vasutakkal összeköttetésben felállitott és a vasuti üzem nélkülözhetlen kellékét képező távirdák ellentétben az önállóan felállitott azon távirdáktól, a melyekre nézve a btk. 439 és 440-ik §§-ai intézkednek, a vaspályához tartozó tárgyat képeznek; minélfogva a panaszolt cselekmény által a vaspályához tartozó, a személy és áruforgalom biztonsága végett felállitott tárgy rongáltatott meg;

mert magának a berek felgyujtásának jogossága iránt az iratokban foglalt adatok szerint kétely fel nem merülvén, a felgyujtót a távirdaoszlop megrongálása tekintetében nem szándékosság, hanem csak gondatlanság látszik annyiból terhelni, hogy a tüznek a pályatestre hatolása ellen a kellő elővigyázati intézkedéseket megtenni elmulasztotta;

mert ezek szerint jelen esetben a btkv. 437. §-ába ütköző vétség ismérvei látszanak fennforogni;

és mert ezen vétség elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-czikk 39. és 40. §§-ai szerint a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.*)

256.

Vasuti pályatest lejtőjének rongálása (gödör ásása és tüz rakása) miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság elé tartozik.

(1893. évi február 13-án 2611/1903. I. M. sz.)

A kir. ministerium a H. Ferencz szegzárdi lakos

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 17., 18. §§-ait.

Rongálás. *Vasuti pályatest lejtőjének rongálása.*

elleni kihágási ügyben a szegzárdi járásbiróság és Tolna vármegye központi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi február hó 13-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik;

mert a feljelentett tényállás szerint H. Ferencz szegzárdi kir. fogházfelügyelő egy foházőrrel és két fogolylyal bünjelek megsemmisitése végett küldetvén ki, az ezeket tartalmazó láda elégetése végett a kir. államvasutak pályatestének 536—537. szelvénye közt a pályatest lejtőjében gödröt ásatott s tüzet rakatott, melyet a vasuti őr tiltakozása és figyelmaztetése daczára sem oltott el, sőt azzal gorombáskodott;

mert a kir. volt közmunka- és közlekedési minister által 1867. évi november hó 14-én 6,219. sz. alatt kiadott rendelet következtében ujolag kihirdetett, az 1867:XVI. t.-cz. VIII. czikke, az 1878:XX. t.-cz. VIII. czikke és illetve az 1887. XXIV. t.-cz. 1. §-a által a hozzá tartozó határozmányokkal együtt hatályában fentartott 1851. évi november hó 16-iki vasuti üzletrendtartás 98. §-a szerint „a pályának és tartozékainak, tehát nemcsak a vágányoknak, hanem a töltéseknek, párkányoknak, árkoknak stb. bárminemü megrongálása, félremozditása vagy megváltoztatása tilos; hasonlólag szigoruan tilos bárminemü tárgyakat a pályasinekre vagy ezek mellé a pálya vagy tartozékának kerületébe tenni vagy jelzéseket utánozni“:

mert H. Ferencz a feljelentés szerint a most hivatkozott rendeletet szegte meg,

mert ennek következtében a K. B. T. K. 111. §-ába ütköző hihágás tényálladéka látszik fenforogni, amennyiben a feljelentés szerint nem a vaspályán vagy ahhoz tartozó épületeken a biztonság szempontjából kiadott egyes rendeletnek vagy intézkedésnek a felügyelő személyzet által való figyelmeztetés daczára történt megszegése, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és az egészség oltalma végett kiadott általános rendelet megszegése képezi a panasz tárgyát;

végül, mert az 1880:XXXVII. t.-cz. 40. és 41. §-ai*) értelmében a K. B. T. K. 111. §-ában körülirt kihágás elbirálására a kir. biróságok vannak hivatva.

---

*) L. az 1897. évi 34 t.-cz. 18. §. IV. pontját. L. ide még a 248. sz. a. közölt esethez irt utalásokat.

Vészfék.

257.

Vasuti vészféknek indokolatlan meghuzása miatt inditott ügy a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(18·8. évi szeptember 14-én 53,764/1898. I. M.)

Vasuti vészfék meghuzása.

A kir. ministerium a K. Miksa máskép K. Jechiela budapesti lakos ellen vasuti vészfék indokolatlan meghuzása miatt folyamatba tett ügyben a ráczkevei kir. járásbiróság és a dunavecsei járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1898. évi szeptember hó 14. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott.

jelen ügyben az eljárás folytatása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. Miksa, máskép K. Jechiela budapesti lakos azzal van terhelve, hogy 1897. évi november hó 30-án a Budapestre reggel 7 óra 5 perczkor beérkezett 907. számu személyvonaton Dömsöd és Laczháza vasuti állomások között a vészfészket indokolatlanul — saját állitása szerint abban a hiszemben, hogy ez által a kocsiba meleget bocsát — meghuzta s ezzel a vonatot megállitotta. A ráczkevei kir. járásbiróság a fenforgó esetben a K. B. T. K. 112. §-ában körülirt s a közigazgatási hatóság hatáskörébe eső kihágást látván fenforogni, 1898. évi április hó 20-án 763. sz. a. hozott végzésével az iratokat a dunavecsei járás főszolgabirájához tette át. Az utóbb nevezett hatóság azon az alapon, hogy a feljelentett eset a K. B. T. K. 111. §-a alapján birálandó el, 1898. évi junius hó 30-án 555. kih. sz. a. hozott határozatával hatáskörének hiányát szintén kimondta s az iratokat az ekként támadt hatásköri összeütközési eset eldöntése végett felterjesztette.

Minthogy az előadott tényállás szerint a jelen esetben nem a vaspályán, vagy ahhoz tartozó épületekben a biztonság szempontjából kiadott alkalmi rendeletnek vagy intézkedésnek a felügyelő személyzet által való figyelmeztetés daczára történt megszegéséről, hanem a vaspályákra vonatkozólag az életbiztonság és az egészség oltalma végett kiadott azon általános rendelet megszegéséről van szó, a mely szerint a vészféket csak veszély esetében szabad használni, mert ellenkező esetben s a vonatoknak a nyilt pályán ok nélkül való megállitása a közlekedés biztonságát s ezzel kapcsolatban a személybiztonságot s az utasok testi épségét veszélyezteti: ennélfogva jelen esetben nem a K. B. T. K. 112. §-ába, hanem annak 111. §-ába ütköző testi épség elleni kihágásnak tényálladéka mutatkozik megállapithatónak.

Minthogy pedig az 1880 : XXXVII. t.-cz. 41. §-a a közigazgatási hatáskörbe utalt kihágások között a K. B. T. K.

Vészfék. 111. §-ában körülirt kihágást föl nem emliti, ennek alapján ugyanannak elbirálását az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 5. pontja értelmében*) a kir. biróság hatáskörébe kellett utalni.

C) Az életbiztonság, egészség és testi épség ellen irányuló egyéb cselekmények.

258.

Kuruzslás. *Jogositvány nélkül és jutalmazásért gyógyitás. (Kuruzslás.)*

Jutalom fejében szabályszerü jogositvány nélkül gyógyitás (kuruzslás) miatt az eljárás a biróság hatáskörébe tartozik.

Adalék az 1876. évi 14. t.-cz. 4., 52. §§-aihoz, az 1879. évi 40. t.-cz. 92. §-ához és a 1880. évi 37. t.-cz. 4. §-ához.

(1885. évi junius 8-án 6976/1883. I. M. sz.)

A kir. ministerium a B. István kaáli lakos által Sz. Jánosné ellen emelt panaszos ügyben a gyöngyösi járás szolgabirói hivatala és a gyöngyösi kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközési esetet 1885. évi junius hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett ügyben a további intézkedések birói útra tartoznak;

mert azon panasz, hogy Sz. Jánosné 20 frt jutalomért szabályszerü jogositvány nélkül B. Istvánné gyógyitására vállalkozott, a kbtk. 92. §-ában meghatározott kihágás ismérveit látszik magában foglalni;

mert az emlitett kihágás fölötti határozathozatal az 1880: XXXVII. t.-czikk 40., 41. §§-ai értelmében birói útra tartozik, és

mert helytelenül hivatkozott az eljárt járásbiróság az 1880: XXXVII. t.-czikk 4. §-ában foglalt intézkedés előrebocsátása mellett az 1876. évi XIV. t.-czikk 52. §-ára, illetve 4. §-ára, minthogy épen az 1880: XXXVII. t.-czikk 4. §-ából következik, hogy a büntetőtörvények intézkedése alá eső cselekmény minősitése és büntetésére nézve más mint a büntetőtörvények irányadók nem lehetnek, már pedig a kbtk. 92. §-a nem hagyhat fenn kételyt arra nézve, hogy a panaszolt cselekményre nézve a kbtk. intézkedik, következőleg

---

*) Az 1880: 37. t.-cz. helyett lásd most az 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. IV. p. és a 19. §-t.

a hatósági körre nézve sem lehet más irányadó, mint azon intézkedések, melyek az 1880: XXXVII. t.-czikk 40. és 41. §§-aiban foglaltatnak.*) Kuruzslás.

259.

Kuruzslóasszony segélyével végbement szülés és a halvaszületett gyermek hullájának előzetes bejelentés és halottkémlés nélkül eltemetése miatt az eljárás birói utra tartozik.

Ha ugyanegy egyént terhelő, úgy a közigazgatási hatóságok, mint a kir. biróságok illetékességi köréhez utalt büntetendő cselekmények együttesen jelentetnek föl, az eljárás a kir. biróságokat illeti.

(1889. évi junius 20-án 19,074/1889. I. M. sz.)

Szülés kuruzsló asszony segélyével; a halva született gyermek eltemetése halottkémlés nélkül.

A kir. ministerium a L. D. Katalin és társa bajnoki lakosok ellen közegészség elleni kihágás miatt inditott ügyben egyrészt a szabadkai kir. törvényszék és illetve az ottani kir. járásbiróság közt, másrészt pedig Bács-Bodrog-megye almási járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1889. évi junius hó 20-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik;

mert részint a feljelentés, részint az eddig nem elég kimeritően megejtett vizsgálat adatai szerint P. Francziska egy koldus ágyasa bajnoki lakos 1888. évi augusztus hó 5-én L. D. Katalin kuruzsló asszony segélyének igénybevételével állitólag egy holt leánygyermeket szült, melyet L. D. Katalin és S. Lőrinczné sirásóné a szülés utáni napon minden előzetes bejelentés és a halottkémlés megtörténte nélkül eltemették;

mert noha a gyermek hullájának utólagos és elmulasztott megvizsgálása nélkül s annak ismerete hiányában, hogy az eset után pár nap mulva szintén elhalt anyának halottkémi vizsgálata nem-e deritett fel valamely terhelő körülményt arra, hogy a btkv. 285. §-ába ütköző méhmagzat elhajtásának büntette forogna fent, következtetni nem lehet, mindazonáltal maga a feljelentés és az eddig kideritett adatok szerint két kihágásnak, nevezetesen L. D. Katalint terhelőleg a Kbtk. 92. §-a 1. pontjában meghatározott és ugyan a nevezettet valamint S. Lőrincznét terhelőleg a Kbtk. 123. §-ában meghatározott kihágásnak tényelemei látszanak a panaszolt cselekményekben fenforogni;

minthogy pedig a kbtkv. 92. §-ában meghatározott kihá-

*) Az 1880 évi XXXVII. t.-czikk 40., 41. §§-ai helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. IV. pontját.

Kuruzslás. gás elbirálása az 1880: XXXVII. t-czikk 40. §-ának 5. pontja s illetve a 41. §. 1. pontja értelmében*) a kir. biróságok hatáskörébe van utalva, továbbá minthogy a 38,547/80. sz. belügyministeri körrendelet 18. §-a szerint, ha ugyanegy egyént terhelő ugy a közigazgatási hatóságok, mint a kir. biróságok illetékességi köréhez utalt büntetendő cselekmények együttesen jelentetnek fel, az eljárás a kir. biróságokat illeti, jelen ügyet a kir. biróságok hatáskörébe kellett utalni.

260.

Gyógyszerészet.

Gyógyszerész ellen diphteria serumnak késedelmes kiszolgáltatása miatt inditott ügyben birói hatáskörbe tartozik az eljárás.

(1902. évi szeptember 13-án 18,551/1902. I. M.)

Diphteria serum késedelmes kiszolgáltatása.

A kir. ministerium a B. Á. u—i gyógyszerész ellen diphteria elleni serumnak késedelmes kiszolgáltatása miatt folyamatba tett ügyben az n—i járás főszolgabirája és az u—i kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1902. évi szeptemaer hó 13-án tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: U. községben 1901. évi julius hó 22-től kezdve vörheny és diphteria uralkodott. A járvány tartama alatt — 1901. évi november hó 16-án — B. Á. u—i gyógyszerész arra kérte dr. B. Gy. u—i járási orvost, hogy ne rendeljen több diphteria elleni serumot, mert serumkészlete elfogyott. A járási orvos az uralkodó járványra való hivatkozással figyelmeztette a gyógyszerészt, hogy azonnal rendeljen sürgönyileg serumot. Másnap — 1901. évi november hó 17-én — a járási orvos sürgetésére kijelentette B. Á. gyógyszerész, hogy táviratozott serumért, ez az állitása azonban nem felelt meg a valóságnak, mert csak közönséges postai uton rendelte meg a serumot — még pedig annak ellenére, hogy veszély forgott fenn — a távolabb fekvő Bécsből A járási orvos 1901. évi november hó 19-én — tehát a diphteritis járványra tekintettel, igen jelentékenynek mondható 3 napi késedelemmel — egy nagyszebeni gyógyszertárból maga volt kénytelen a serumot megrendelni s egyszersmind B. Á. ellen, tanusitott magatartása miatt feljelentést tett.

Az u—i járás főszolgabirája 1901. évi november hó 20-án 279. kih. szám alatt kelt végzésével a feljelentett esetben az 1879. évi XL. t.-cz. 96. §-ában meghatározott kihágás tény-

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t-czikk. 18. §. IV. pontját és a 19. §. 1. pontját.

Gyógyszerészet. *Diphteria serum késedelmes kiszolgáltatása.*

álladékát látván fenforogni, az iratokat a u—i kir. járásbiróságahoz tette át.

A nevezett kir. járásbiróság 1901. évi november hó 30-án 1901. B. 292. szám alatt kelt végzésével az iratokat a főszolgabirói hivatalhoz visszaküldte, azzal az indokolással, hogy a gyógyszerész az 1879. évi XL. t.-cz. 95. §-ában, helyesebben 96. §-ában meghatározott kihágást csak oly gyógyszer kiszolgáltatásának megtagadása vagy elhalasztása által követheti el, a melyet gyógyszertárában tartani köteles, a 102,233/95. számu belügyministeri körrendelet azonban a dephtheria-vérsavót határozottan oly szernek jelenti ki, a melynek a gyógyszertárakban való kötelező tartása elrendelve nincs. De még ha a gyógyszerész a diptheria elleni serumot köteles lenne is tartani, a feljelentett esetben B. A. mulasztása sem a gyógyszer kiszolgáltatása megtagadásának, sem elhalasztásának nem tekinthető. A kir. járásbiróság nézete szerint a gyógyszertár kezelése körüli hanyagság megtorlása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Ezen tényállás alapján a kir. ministerium az eljárásra a kir. biróság hatáskörét állapitotta meg, mert az 1879. évi XI, t.-cz. 96. §-a nem tesz különbséget oly gyógyszerek között, a melyek a gyógyszerkönyvbe fel vannak véve, a melyeknek a gyógyszertárakban való tartása tehát kötelező, és az ezen kathegóriába nem tartozó gyógyszerek között, hanem a büntethetőséget egyedül ahhoz a feltételhez köti, hogy a gyógyszer orvosilag rendelt legyen s hogy a kiszolgáltatás megtagadása vagy elhalasztása alapos ok nélkül történjék.

Ebből a körülményből és a gyógyszertáraknak az 1876. évi XIV. t.-cz. 124., 138. §§-aiban megállapitott közegészségügyi intézményi minőségéből következik, hogy a gyógyszerész az 1879. évi XL. t.-cz. 93., illetőleg az uralkodó járványra tekintettel a jelen esetben helyesebben 96. §-ában meghatározott kihágást oly gyógyszer kiszolgáltatásának megtagadása, illetve elhalasztása által is elkövetheti, a melyet ugyan tartani nem köteles. de a melyet szokásnál és gyakorlatnál fogva tényleg tart, különösen pedig az oly esetben, a midőn a gyógyszer beszerzését magára is vállalja s ez által a rendelő orvost mintegy megakadályozza abban, hogy a kérdéses gyógyszert másutt szerezze be.

Minthogy pedig a fentebb idézett törvényszakaszba ütköző kihágás elbirálása az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §-a IV. pontjának és 19. §-a 1. pontjának egybevetett értelme szerint a biróság hatáskörébe van utalva, ennélfogva az eljárásra a biróság hatáskörét kellett annál inkább megállapitani, mert az a kérdés, hogy alapos ok nélkül történt-e a gyógyszer kiszolgáltatásainak elhalasztása vagy sem, érdemi kérdés s mint ilyen, érdemleges birói határozatban döntendő el.

Gyógyszerészet.

Gyógyszerek késedelmes kiszolgáltatása.

261.

Gyógyszerek késedelmes kiszolgáltatása miatt gyógyszerész ellen inditott ügyben az eljárás közigazgatási hatáskörbe utaltatott.

(1894. évi november 20-án 44,829/1894. I. M. sz.)

A kir. ministerium gyógyszerek késedelmes kiszolgáltatásával terhelt W. Márton . . . . . i lakos gyógyszerész elleni ügyben a . . . . . i kir. járásbiróság és . . . . vármegye . . . . . i járásnak főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi november hó 20. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe utaltatik.

Indokok: W. Márton . . . . . i gyógyszerész azzal terheltetik, hogy több izben gyógyszertárából néhány órára eltávozott s helyettesitéséről nem gondoskodván, a beteg feleknek a gyógyszerek kiszolgáltatása késedelemmel történt.

A K. B. T. K. 93. §-ának második bekezdésében körülirt kihágás ismérvei a jelen esetben fenn nem forognak, mert ezen kihágást azon gyógyszerész követi el, a ki az orvosilag rendelt gyógyszer kiszolgáltatását alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja. W. Márton azonban a szóban forgó esetben a gyógyszerek kiszolgáltatását sem meg nem tagadta, sem el nem halasztotta.

Tekintve pedig, hogy W. Márton mulasztásában egyéb a büntető törvénykönyvekben körülirt s birói hatáskörbe tartozó büntetendő cselekmény ismérvei sem lelhetők fel, nincs törvényes alap, melyen az ügy birói hatáskörbe lenne utalható s a gyógyszertár kezelése körüli hanyagság csakis közigazgatási uton látszik megtorolhatónak, minek folytán az ügyet a közigazgatási hatáskörbe kellett utalni.

262.

Élelmezési rendészet.

Hatáskör megállapitása élvezhetlennek, illetőleg romlottnak talált élelmi czikkek árulása miatt inditott ügyben.

Adalék a K. B. T. K. 107. §-ához és az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-ához.

Az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik.

(1897. évi február 13-án 718/1897. I. M. sz.)

Romlott élelmi szerek árulása.

A kir. ministerium a G. Sz. Lászlóné érmihályfalvai lakos és társa ellen közegészség elleni vétség miatt folyamatba tett ügyben Bihar vármegye érmihályfalvai főszolgabirája és a nagyváradi kir. törvényszék között felmerült ha-

tásköri összeütközési esetet 1897. évi január hó 13-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: **Élelmezési rendészet.**

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. *Romlott élelmi szerek árulása.*

Indokok: Az 1895. évi junius hó 12-én az érmihályfalvai vásárban élelmi czikkeket áruló G. Sz. Lászlóné érmihályfalvai lakosnál három sületlen kenyeret, M. Györgyné nagykárolyi lakosnál pedig egy darab megromlott véres hurkát találtak.

Az egészségügyi vizsgálatot teljesitő közigazgatási hatóság ennek folytán feljelentést tett a nevezettek ellen az érmihályfalvai járás főszolgabirájánál, ki a hozzá benyujtott feljelentést az 1895. évi augusztus hó 29-én 113. kih. sz. alatt kelt határozatával illetékes elintézés végett a székelyhidi kir. járásbirósághoz tette át; mert a B. T. K. 314. §-ába ütköző közegészség elleni vétséget látta fenforogni.

A kir. járásbiróság a feljelentést a nagyváradi kir. ügyészséghez beterjesztvén, ennek inditványára a nagyváradi kir. törvényszék a vizsgálatot a feljelentett egyének ellen el is rendelte, a vizsgálat adatai alapján azonban az 1896. évi május hó 28-án 6553. B. sz. a. kelt határozattal a további eljárást megszüntette és az iratokat a fenforogni látszó és a K. B. T. K. 107. §-ába ütköző közegészség elleni kihágás illetékes elbirálása végett az érmihályfalvai járás főszolgabirájához küldötte vissza.

Tekintettel arra, hogy a vizsgálat adatai szerint a romlottnak, illetőleg élvezhetlennek talált élelmi czikkek közé az egészségre ártalmas anyagok nem voltak keverve, sem azok életveszélyeseknek nem voltak tekinthetők, a feljelentett cselekmény a B. T. K. 314. §-ába ütköző közegészség elleni vétség ismérveit nem foglalja magában s a kir. törvényszék a bünvádi eljárást ép ezen okból meg is szüntette; jelenleg csak az képezheti elbirálás tárgyát, vajjon a szóban forgó cselekmény a K. B. T. K. 107. §-ába ütköző közegészség elleni kihágásnak ismérveit magában foglalja-e, esetleg az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-a alapján büntethető-e?

Minthogy pedig a jelzett büntetendő cselekmények megtorlása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a*) értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva: a szóban forgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

263.

Ártalmas szereknek szabálytatan, illetve engedély nélkül elárusitása. **Mérgek árusitása.**

Az eljárás birói hatáskörbe utaltatott.

---

*) L. e helyett az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 19. §. 1. pontját.

Mérgek árusitása.

Az 1879. évi 40. t.-cz. 108. §-a által a belügyminister urnak 1875. évi junius 2-án 26,033. sz. a. kiadott rendeletének 8. §-a hatályon kivül helyeztetett; de a rendelet többi részei érintetlenül hagyattak.

(1882. évi augusztus 7-én 23,025/1882. I. M. sz.)

Ártalmas szereknek szabálytalan, illetve engedély nélkül elárusitása.

A kir. ministerium a P. János és társai ó-kanizsai lakosok ellen ártalmas szereknek szabálytalan, illetve engedély nélküli elárusitása miatt folyamatba tett ügyben Bács-Bodrogmegye alispánja és a zentai kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközési esetet 1882. év augusztus hó 7. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett ügy ellátása birói útra tartozik:

mert az Ó-Kanizsán 1881. évi márczius hó 7-én tartott hivatalos vizsgálat alkalmából kitünt, hogy P. János, L. Mór, Cs. János, Sz. Sándor és R. Simon ó-kanizsai lakos füszerkereskedők, részben megsértették a kir. belügyministerium által 1875. évi junius hó 2-án 26,033. sz. alatt kelt rendeletnek az anyag és méregáruczikkek elárusitására vonatkozó intézkedéseit, részben engedély nélkül árusitották el az emlitett anyagokat;

mert ezen cselekmények az 1879: XL. t.-cz. 108. §-ának 4. pontja alá vonhatók;

mert az 1880: XXXVII. t.-cz. 40., 41. §§-ai értelmében az 1879: XL. t.-cz. 108. §-ába ütköző kihágások fölötti határozathozatal birói útra tartozik;*)

mert a nevezett kir. járásbiróság azon érvelése, a melyet az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 4. pontjára alapit — figyelembe nem jöhet, miután a jelen cselekmény az 1879: XL. t.-cz. 108. §-ának intézkedése alá esik, és igy az nem hivatkozott belügyministeri rendelet, hanem a törvény által megállapitott kihágást képez, a miből egyébiránt csak az következik, hogy a hivatkozott belügyministeri rendeletnek 8. §-a van hatályon kivül helyezve és nem az, mintha a rendelet többi része is érintetnék az 1879. évi XL. t.-cz. 108. §-a által.

264.

Méregtartalmu pornak jogositatlan árulása miatt folyamatba tett ügyben az eljárás birói utra tartozik.

(1886. évi deczember 15-én 24,148/1886. I. M. sz.)

Tényállás: T. N.-né terhelt kereskedőtől méregtartalmu port vett, melylyel fejét bekente. Utóbb orvoshoz fordult, ki

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. IV. pontját és a 19. §-át.

a mérgezést észlelvén, a kereskedőt feljelentette. Utóbbi azt adta elő, hogy a port légyméreg gyanánt árusitja. A szolgabiró a B. T. K. 315. §. s a K. B. T. K. 92. §-ára tekintettel az iratokat illetékésségből a kir. járásbirósághoz küldte meg. A kir. járásbiróság azonban a jelzett büntetendő cselekmények ismérveit nem látván fenforogni, az iratokat visszaküldte azzal, hogy a jelen esetben csak azon kérdés fölött kell határozni: jogositva volt-e panaszlott az ártalmas por elárusitására vagy sem; ez esetben pedig a közigazgatási hatóság van hivatva eljárni.

Mérgek árusitása. *Méregtartalmu por elárusitása.*

A kir. ministerium a K. Béla kölesdi lakos, kereskedő ellen, méregtartalmu por jogositatlan árulása miatt folyamatba tett ügyben a simontornyai járás szolgabirája és a györki kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközési esetet 1880. évi decz. hó 15. napján tartott tanácsülésében megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik;

mert, bár a közigazgatási úton teljesitett előnyomozat adatai szerint, sem a B. T. K. 315. §-ában meghatározott büntettnek, sem a K. B. T. K. 92. §-ában megállapitott kihágásnak ismérvei fenn nem forognak, mégis K. Béla kölesdi kereskedő, az által, hogy jogositvány nélkül méregtartalmu szert tartott üzletében s azt elárusitotta, a méregtartalmu szerek tartására s elárusitására vonatkozó szabályokat megsértette, minek következtében őt a K. B. T. K. 108. §-ának 4. pontjában megállapitott kihágás látszik terhelni;

mert a további nyomozati esetleg vizsgálati eljárás leend hivatva földeriteni: nem gyógyszerként árulta-e a nevezett kereskedő az emlitett port, sőt esetleg még nemcsak a K. B. T. K. 92. §-ában megállapitott kihágással lesz terhelhető, hanem, ha a méregtartalmu por, ennek méregtartalmát tudva, a nélkül árusitotta el T-nénak, hogy a pornak az életre és testi épségre veszélyes tulajdonságáról felvilágositotta volna, nincs kizárva, tekintettel az elárusitó gondatlansága és a T-nén okozott sértés közötti oki összefüggésre, hogy a B. T. K. 310. §-ában meghatározott vétség miatt is felelősségre lesz vonható;

és mert a fönebbiek alapján az eljárás az 1880: XXXVII. t.-cz. 39., 40., 41. §§-ai értelmében birói hatáskörhöz tartozik.*)

265.

Méregtartalmú szereknek orvosi vény nélkül való használata és az elhullott állatok eltakaritásának elmu-

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk. 17 §. 4. pontját.

Mérgek árusitása. **lasztása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.**

(1892. évi január 19-én 1485/1892. I. M. sz.)

Méregtartalmu szerek használata kutyák elpusztitására.

A kir. miniszterium a K. Kálmán világosi lakos gyógyszerész ellen a méregtartamu szereknek orvosi vény nélkül való használata és a telkén elhullott állatoknak el nem takaritása miatt inditott kihágási ügyben a világosi kir járásbirósg és Arad vármegye világosi járásának főszolgabírósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi január hó 19-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

a jelen ügyben a további eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint K. Kálmán vádoltatik azzal, hogy a kellő elővigyázati intézkedések megtartása nélkül bitang kutyák elpusztitására mérget szórt szét, s hogy az elhullott kutyák eltakaritásáról nem gondoskodott, sőt hogy azokat szomszédja telkére dobta.

Az eddigi vizsgálat adatai, nevezetesen magának a vádlottnak beismerése által igazoltatott azon körülmény, hogy vádlott a méregszert orvosi vény nélkül s a nélkül használta, hogy annak kitételét a járás főszolgabirájának bejentette s ez utóbbitól a kitételre engedélyt nyert volna, s vádlott azzal védekezett, hogy mint gyógyszerész, a méregszer használatára sem orvosi vényt, sem főszolgabirói engedélyt nem volt köteles kieszközölni.

A biráskodás tárgyát ezek szerint két kérdés képezendi.

Az egyik kérdés az, hogy K. Kálmán gyógyszerész a mérges tartamu szerek készitésére, tartására és elárusitására nézve kiadott rendeleteket a rendelkezése alatt álló méregszernek önkényü használata által megszegte-e s hogy ebből folyólag a K. B. T. K. 108. §-a 4-ik pontjában körülirt kihágást elkövette-e.

Az elbirálandó másik kérdést pedig az képezendi, hogy K. Kálmán az elhullott kutyák eltakaritására nézve fennálló s a K. B. T. K. 124. §-ában foglalt rendelkezéseket megtartotta-e s ezek megszegése által nem követte-e el az ugyanezen szakaszban körülirt kihágást.

Az 1897 : XL. t.-cz. 108. §-ában kürülirt kihágás elbirálására az 1880 : XXXVII. t. cz. 39. és 40. §-ai által a kir. biróságok hatáskörébe, az ugyanazon törvényczikk 124. §-ában körülirt kihágás elbirálása ellenben ugyancsak az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-a által a közigazgatási hatóságok hatáskörébe van utalva.

Tekintve pedig, hogy azon esetben, ha részint biróság, részint közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó büntetendő

cselekmények terhelnek ugyanazon egy egyént, mindkét rendü cselekményre nézve az 1880. évi augusztus hó 17-én 38.547. sz. a. kibocsátott belügyminiszteri rendelet 17. §-a és az ugyanazon hó 15-én 2265. szám a. kibocsátott igazságügyministeri szabályrendelet 10. §-a értelmében a kir. biróságok vannak hivatva eljárni: a most szóban forgó mindkét cselekmény elbirálását a kir. biróságok hatáskörébe kellett utalni.*)

Mérgek árusitása.

Méregtartalmu szerek használata kutyák elpusztitására.

266.

Szercsika árusitása miatt folyamatba tett ügyben az eljárás közigazgatási utra tartozik.

(1898. évi október 5-én 56,957/1898. I. M. sz.)

Szercsika árusitása.

A kir. ministerium a T. Éva sipeti lakos ellen »szercsika« árusitása miatt folyamatba tett bünügyben a temesvári kir. törvényszék és Temes vármegye csákovári járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1898. évi október hó 5. napján tartott ülésében megvizsgálván, következőleg határozott:

a ministertanács jelen ügyben az eljárást a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozónak mondja ki.

Indokok: A Sipet községi elöljáróság által a temesvári kir. törvényszéknél beadott feljelentés szerint R. Rozália ottani lakosnő férjétől szabadulandó megmérgezte magát. Eszközül »szercsika« szolgált, melyet M. T. Évától állitólag kendőzés czéljából vett. Az utóbbi asszonynak és más községbeli nőknek pedig egy közelebbről nem ismert csákovári illetőségü férfiu árusitotta el a mérges szépitőszert.

Ezen feljelentést a temesvári kir. törvényszék 1898. évi márczius hó 10-én 1970/btő sz. a. kelt végzésével Temes vármegye csákovári járásának főszolgabirájához tette át, mint az 1894. évi 111.005. sz. a. kelt belügyministeri rendelet 10. §-ában meghatározott kihágás illetékes birájához. A főszolgabiró pedig 1898. évi április hó 28-án 207 kih. sz. a. kelt végzésével, az ügy elintézését hatáskörén kivül esőnek találta és az iratokat a temesvári kir. törvényszékhez visszatette.

Minthogy a feljelentés szerint a meghalt nő saját elhatározásából vetett véget életének; tekintve, hogy az öngyilkossági szándék fenforgása kizárja a mérges szert kendőzés czéljából elárusitott asszony megbüntetését a B. T. K. 290. §-ában meghatározott emberölés vétsége miatt is, és pedig azon okból, mert az adott esetben nem az elárusitó vétkes

---

*) Az 1880. évi XXXVII. t.-cz. helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. § IV. pontját és a 19. § át

Az 1880. évi 2265. sz. ig. min. rendeletet az 1897. évi XXVIV. t.-cz. 27. §-a hatályon kivül helyezte.

Mérgek árusitása.

Vérzéstcsillapitó és kötszerek és olajozó kannahiánya.

gondatlanságára, hanem az öngyilkos szándékos cselekményére vezethető vissza a halál bekövetkezése: a szóbanforgó ügyet a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni, mert annak megállapitására, vajjon forog-e fenn vagy mily okból nem forog fenn az 1895. évi január hó 14-én 111.005/94. sz. a. kelt belügyministeri rendelet 10. §-ában meghatározott kihágás tényálladéka, az idézett szakasz értelmében a közigazgatási hatóság illetékes.

267.

Kazánrendészeti ügyek.

Gőzkazán megrepedése; törvényszerü képesitéssel nem biró gépész alkalmazása. Kazánrendőri kihágás. Az eljárás a kir. biróság elé tartozik.

(1894. évi január 27-én 46,706/1893. I. M. sz.)

Kazánrepedés: bejelentés elmulasztása: képesitéssel nem biró gépész alkalmazása.

A kir. ministerium a kazánrendőri kihágással terhelt M. Pál réva-ujfalusi lakos elleni ügyben a kir. belügyminister mint kihágási ügyekben harmadfoku hatóság és a pancsovai kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi január hó 27. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint M. Pál Réva-ujfalu belterületén müködő gőzcséplő gépjénél törvényszerü qualificatióval biró gépészt nem alkalmazott és azt, hogy gőzkazánja megrepedt, a hatóságnál bejelenteni elmulasztotta.

Ezen cselekmény, illetve mulasztás a volt közmunka- és közlekedési m. kir. miniszternek 1886. évi november hó 12-én 22,790. sz. rendeletével közzétett kormányrendelet 17. §-ának a) pontja 2. és 9. sorszáma alatt körülirt, az életbiztonság és egészség oltalma végett a gőzgépekre nézve kiadott szabályrendelet megszegése által elkövetett s ugyanazon szakasz szerint az 1897 : XL. t.-cz. 111. §-a értelmében büntetendő kihágást látszik képezni, melynek elbirálását az 1880. XXXVII. t.-cz. 41. §-a*) nem utalván a közigazgatási hatóság hatáskörébe, az e miatti eljárásra ugyanazon törvényczikk 40. §. 5. p. értelmében annálinkább a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani, mivel a fent hivatkozott kormányrendelet 17. §-a a kazánrendőri kihágásokat két csoportra osztva, a) pontjában azokat a kihágásokat sorolja fel s utasitja a birói hatáskörbe, a melyek az életbiztonságot és az egészséget veszélyeztetik, melyek közé a most szóban forgó

*) E helyett az 1897. évi XXXIV. t. cz 19. §. irányadó; l. még e törvény 18. §. 4. pontját.

Kazánrendészeti ügyek.

kihágások is tartoznak, mig a b) pontban csak azokat a kazánrendőri kihágásokat utalja a közigazgatási hatóság hatáskörébe, melyek a szabályrendelet valamelyik intézkedését sértik ugyan, de az életbiztonságot és egészséget nem veszélyeztetik.

268.

Kazánnak a használati engedély lejárta után is üzemben tartása, — továbbá egy kazán szelepének leékelése miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1902. évi október 3-án 24,113/1902. I. M. sz.)

Kazánnak szabályellenes használata.

A kir. ministerium a testi épség elleni kihágás miatt feljelentett K. M. és társai elleni ügyben a z.-i kir. járásbiróság és a z.-i járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközés esetét 1902. évi október hó 3-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

A jelen ügyben K. M. és társai, továbbá P. J., végre a Sz. I. irányában tett feljelentések tárgyában is az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatik.

Indokok: A szegedi m. kir. iparfelügyelő a z.-i főszolgabirósághoz 1901. évi augusztus hó 3-án azt a feljelentést tette, hogy 1. K. M. és társai a.-i lakosok, továbbá 2. P. J. m.-i lakos mozgony kazánjainak használati engedélye lejárván, azok üzemét beszüntette; 3. B. I. z.-i lakos kazánjának kezelője nem birt szabályszerü képesitéssel; 4. Sz. I. m.-i lakos kazánjának egyik szelepe le volt ékelve.

A főszolgabiró a feljelentést a z.-i kir. járásbiróságnak küldte meg.

A z.-i kir. járásbiróság 1901. évi november hó 15-én 1901. B. 646 sz. a kelt végzésével B. I. ellen a kih. B. T. K. 111. §-ába ütköző kihágás miatt tárgyalást tüzött ki; egyben azonban a feljelentést az abban megnevezett többi terheltek ellen való eljárás végett a főszolgabirói hivatalhoz visszaküldte, mert az ezek terhére rótt cselekmények elbirálása, — tekintve, hogy az életet és egészséget nem veszélyeztetik — a kir. járásbiróság hatáskörébe nem tartozik.

A z.-i főszolgabiró 1901. deczember hó 20-án 631. sz. a. hozott határozatával a K. M. és társai, továbbá P. J., ugy a Sz. I. ellen panaszolt cselekmények tárgyában illetékességét leszállitotta;

mert az ember testi épségének megóvása szempontjából nem szabad gőzkazánt müködésbe hozni, ha arra engedély nincs; hasonló elbirálás alá kell esni a már lejárt és meg nem ujitott engedély nélkül üzembe helyezett cséplőgépnek is; továbbá mert valamely kazán egyik szelepének leszege-

Kazánrendészeti ügyek. *Kazánnak szabályellenes használata.*

zése, mivel ezen tény robbanást idézhet elő, ugyancsak kételyt kizáró módon magában foglalja az 1879. évi XL. t.-cz. 111. §-a alá eső kihágás ismérvét; ezen esetek elbirálására pedig a kir. biróságok illetékesek.

Ebben az ügyben a hatásköri összeütközés tárgyává tett három esetre nézve a jelen határozat rendelkező része értelmében kellett intézkedni.

Ugyanis:

A kazánrendőri kihágásokról a volt közmunka- és közlekedésügyi m. kir. ministernek 1886. évi november hó 12-én 22.790. sz. a. kiadott rendelete szól, a melyben a 17. §. tartalmazza két csoportra osztva a kihágásokat. Az első csoportba azok a kihágások tartoznak, a melyek az életbiztonságot és az egészséget veszélyeztetik és ezek a kihágások az id. rend. 17. §. a) pontja szerint a kir. biróságok hatáskörébe utaltattak. A második csoportba sorozott kihágások azok, melyek az idézett szabályrendeletbe ütköznek ugyan, de az életbiztonságot és egészséget nem veszélyeztetik; ez utóbbi kihágások a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalvák.

Az elől ismertetett feljelentésben K. M. társai a.-i és P. T. m.-i lakosok ellen az foglaltatik, hogy mozgony kazánjaik használati engedélye lejárt és azok mégis üzembe voltak.

Az idézett szabályrendelet 17. §. a) alatti részének 1. pontja szerint, mint az életbiztonság és egészség oltalma ellen elkövett kihágás jelöltetik meg az az eset, ha meg nem vizsgált kazán használtatik.

Éppen ilyen tekintet alá esik a K. M. és társai, továbbá a P. J. ellen feljelentett eset,

mivel a többször idézett fenti rendelet 1. §-a szerint minden gőzkazán, illetőleg gőzfejlesztő, hatósági felügyelet és ellenőrzés alá tartozik s e végből üzembevétel előtt, továbbá minden öt év elteltével időszakonként megvizsgálandó; a 9. §. szerint pedig minden hivatalosan megvizsgált és használatban levő gőzkazán öt-öt év lefolyása után ujból viznyomási próba és szigoru szerkezeti megvizsgálás alá veendő. Már pedig az oly kazán, mely megvizsgáltatás után üzembe vétetvén, meghatározott öt évi cyclusokban ujból meg nem vizsgáltatott, ugy tekintendő, mint egyáltalán meg nem vizsgált kazán, minthogy az üzembevételi engedély a rendelet értelmében mindenkor csak öt évi időszakra szól.

Az a körülmény, hogy a kazánnyilvántartási könyvecske, illetőleg a kazánvizsgálati jegyzőkönyv bemutatva nem lőn, a kihágás elbirálására illetekes hatóságra azt a kötelességet rója, hogy a fenforgó kihágás tényálladékának megállapitásához szükséges bizonyitékokat beszerezze.

A Sz. I. m.-i lakos ellen emelt panasz szerint a kazán egyik szelepe le volt ékelve.

E cselekmény alkalmas robbanás előidézésére s ezzel a kazán körül foglalatoskodók életbiztonsága és egészsége ve-

szélyeztetik. Nyilvánvaló tehát, hogy a kazán szelepének leékelése oly cselekmény, mely egyrészt sulyosabb tekintet alá esik, mint a kazán biztonsági szelepeinek tulterhelése, másrészt ez a kazán szerkezetén való változtatást képez; már pedig ha a fenti rendelet 17. §. a) része 5. és 6. pontjainak — tehát a szelep leékelésénél enyhébb, de szintén a testi épséget veszélyeztető — eseteiben (szeleptulterhelés, változtatás) a kihágások, mint az életet és egészséget veszélyeztetők, az 1879. évi XL. t.-cz. 111. §-a alá vont kihágásokként jelöltetnek meg, annyival inkább ilyen minősités alá vonandó a szelep teljes leékelése. **Kazánrendészeti ügyek.** *Kazánnak szabályellenes használata.*

Habár tehát az uj kazánügyi kormányrendelet a kazánnak az engedély lejárta után való üzemben tartását és a szelep leékelését ily megjelöléssel a kihágásokról szóló 17. §-ban nem tartalmazza is, mégis, mivel e cselekmények által a testi épség: az életbiztonság és egészség veszélyeztetik, azokban a K. B. T. K. 111. §-ába ütköző kihágás ismérvei látszanak fenforogni; ezeknek a kihágásoknak elbirálása pedig az 1897. évi XXXIV. t. cz. 18. §. 4. pontja és a 19. §. 1. pontjának tartalma szerint a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik.

269.

Kazánrobbanás folytán testi épség elleni kihágás miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A közigazgatási hatóság itéletének hatályon kivül helyezése.

(1893. évi január 28-án 2592/1893. I. M. sz.)

A kir. ministerium a kazánrobbanás folytán testi épség elleni kihágással terhelt B. Gyula és társai n.-sz.-i lakosok elleni ügyben a n.-sz.-i kir. járásbiróság és az ugyanottani járás főszolgabirósága közt felmerült hatásköri összeütközés esetét az 1903. évi január hó 28. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Kazánrobbanás.*

A ministertanács ez ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe tartozónak mondja ki, s ehhez képest a nagyszentmiklósi járás főszolgabirósága által 1902. évi julius hó 22-én 374. szám alatt illetéktelenül hozott itéletet hatályon kivül helyezi.

Indokok: B. Gyula n.-sz.-i lakos viaszolvasztó mühelyében 1902. julius hó 21-én kazánrobbanás történt, a minek következtében a 3 éves H. Sárika jelentéktelen sérülést szenvedett, O. Jánosné pedig sérülés nélkül földhöz vágódott.

A robbanás közvetlen oka az volt, hogy a kazán kellő módon vizzel táplálva nem volt; és valószinüleg a kazán biztonsági szelepei tulterhelve voltak. A kazánt F. József kezelte, a ki erre képesitéssel nem bir.

Kazánrendészeti ügyek. *Kazánrobbanás.*

A n.-sz.-i főszolgabiró azonnal helyszinszemlét tartott és az esetet a kir. járásbiróságnak is tudomására adta. A főszolgabiróság másnap 1902. julius hó 22-én az ügyet tárgyalás alá vette és ugyanazon napon 374. sz. a. hozott itéletével B. Gyulát a 22.790/1886. sz. a. kiadott uj kazánügyi rendelet 17. §-a 2. pontja alapján 10 korona pénzbüntetésre itélte, a mely itélet jogerőssé vált.

A n.-sz.-i kir. járásbiróság pedig a főszolgabiró részéről a robbanásról érkezett értesités után a csendőrséget a nyomozás megejtésére hiván fel, ennek jelentése és a főszolgabirótól átkért iratok alapján 1902. augusztus hó 12-én 1902. B. 387/5. sz. a. hozott végzésével kimondta, hogy a szóban forgó s a K. B. T. K. 111. §-a alá eső kihágás elbirálására az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §-a IV. pontja értelmében a kir. járásbiróság bir hatáskörrel; minthogy azonban a n.-sz.-i főszolgabiróság az ügyet jogerősen itélettel látta el: a kir. járásbiróság s a közigazgatási hatóság közt hatásköri összeütközés esete áll fenn, melynek eldöntése s a közigazgatási hatóság jogerős itéletének megsemmisitése előtt a kir. járásbiróság az eljárást meg nem indithatja; miért is az ügyiratokat felterjeszteni határozta.

Ezen tényállás következtében ki kellett mondani, hogy a jelen esetben az ügy elbirálása a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik,

mert a volt közmunka- és közlekedésügyi m. kir. minister által 1886. évi november hó 12-én 22,790/86. szám alatt kiadott uj kazánügyi kormányrendelet 17. §, *a*) pontja értelmében mindazon kazánrendőri kihágások, melyek folytán az életbiztonság és az egészség veszélyeztetik, az 1879. évi XL. t.-cz. 111. §-a alapján büntetendő kihágásokat képeznek, a melyeknek elbirálása ugy a korábbi jogszabályok, mint az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. IV. pontja szerint a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik.

Az idézett rendelet szerint az életbiztonság és az egészség ótalma ellen elkövetett kihágás követtetik el, egyebek közt akkor:

ha oly kezelők alkalmaztatnak, a kik törvényszerü minősitéssel nem birnak (id. rend. 2. pont);

ha a kazán biztonsági szelepei tulterheltetnek és a kazán a megengedett gőzfeszélynél magasabbal vagy általában veszélyes állapotban és módon használtatik (5. pont);

ha a szükséges biztonsági intézkedések meg nem tétetnek stb. (7 pont).

A jelen esetben a kiemelt három pontba ütköző mulasztás jelenségei fenforogván, a testi épség ellen elkövetett kihágás szolgál az eljárásra alapul.

Minthogy pedig ezek szerint a szolgabiróság hatáskörébe nem tartozó ügyben itélkezett, és minthogy addig, mig az ille-

téktelenül hozott itélet hatályon kivül nem helyeztetik, a különben illetékes kir biróság sem járhatna el ebben az ügyben: a szolgabiróság itéletét hatályon kivül helyezni kellett. **Kazánrendészeti ügyek.**

270.

Gőzcséplőgép használata körül elkövetett szabálytalanság miatt inditott ügyben az eljárásra a kir. biróság iletékes.

(1897. évi október 13-án 55,523/1897. I. M. sz.)

A kir. ministerium a H. Sándor mosorini lakos ellen gőzcséplőgép használata körül elkövetett szabálytalanságok miatt tett feljelentés elbirálása körül a zsablyai kir. jbiróság és Bács-Bodrog vármegye zsablyai járásának főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1897. évi október hó 13-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: **Cséplőgépekre von. szab.** *Vérzést csillapitó és kötszerek és olajozó kanna hiánya.*

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Gyurgyevó község előljáróságának a zsablyai járás főszolgabirájánál tett feljelentése szerint H. Sándor mosorini lakos Gyurgyevó község belterületén müködő gőzcséplőgépjénél vérzést csillapitó és kötő szereket nem tartott készletben, hosszu csövü olajozó kannát nem szerzett be és elnézte azt, hogy a cséplőgép körül való mozgásnál veszélyes ruházatot hordjanak.

A volt közmunka- és közlekedésügyi m. kir. ministernek 1886. évi november hó 12-én 22.790. számu rendeletével közzétett uj kazánügyi kormányrendelet 17. §-a a kazánrendőri kihágásokat két csoportra osztja.

A 17. §. *a*) pontjában felsorolt azok a kihágások, a melyek az életbiztonságot és az egészséget veszélyeztetik, a kir. biróságok hatáskörébe vannak utalva; s a *b*) pont értelmében csak azok a kazánrendőri kihágások tartoznak a közigazgatóság hatáskörébe, melyek a szóbanforgó kormányrendeletnek valamelyik rendelkezését sértik ugyan, de az életbiztonságot és az egészséget nem veszélyeztetik.

A H. Sándor ellen panaszolt cselekmény, illetőleg mulasztások — mint a szükséges biztonsági intézkedések meg nem tétele — a hivatkozott kormányrendelet 17. §-a *a*) pontjának 7. sorszáma alatt körülirt, az életbiztonság és egészség oltalma végett a gőzgépekre nézve kibocsátott rendelet megszegése által elkövetett és a 17. §. *a*) pontjának bevezetése szerint az 1879. évi XL. t.-cz. 111. §-a értelmében büntetendő kihágás jelenségeit tüntetik fel.

Minthogy pedig a K. B. T. K. 111. §-ában körülirt kihágás elbirálását az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-a nem

Cséplőgépekre von. szabályok. utalja a közigazgatási hatóság hataskörébe: az e miatt inditandó eljárásra az utóbb idézett t.-cz. 40. §-ának 5. pontja*) értelmében a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

271.

Hatáskör megállapitása cséplőgépnél orvosi kötszerek készletben tartásának elmulasztása miatt inditott ügyben.

Az 1893. évi XXVIII. t.-cz. rendelkezései a mezei munkával foglalkozó cséplőgépek tekintetében alkalmazást nem nyerhetnek

K. B. T. K. 111. §-a.

Az eljárásra a kir. biróság illetékes.

(1901. évi november 6-án 84,251/1901. I. M. szám.)

Cséplőgépnél orvosi kötszerek hiánya. **A kir. ministerium** a N. József és társai ellen cséplőgépnél orvosi kötszerek készletben tartásának elmulasztása miatt folyamatba tett ügyben a szolnoki kir. törvényszék mint másodfoku biróság és a tiszai alsó járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1901. évi nov. hó 6-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A tiszai alsó járás főszolgabirája N. József és társai ellen a kun szentmártoni kir. járásbiróság előtt feljelentést tett, a mely szerint N. József gőzcséplőgépjénél, D. György és L. István lóerejü cséplőgépeinél, V. Alajos pedig gőzmalmánál az előirt orvosi köt- és gyógyszereket készletben nem tartotta.

A kunszentmártoni kir. járásbiróság tárgyalás tartása után 1899. évi márczius hó 16-án 1899. B. 274/8. sz. a. hozott itéletével mind a négy feljelentett egyént a K. B. T. K. 111. §-ába ütköző testi épség elleni kihágás miatt egyenkint 10 forint fő- és 5 frt mellékbüntetésre itélte.

Az itéletben N. János, D. György és L. István megnyugodtak, V. Alajos ellenben felebbezett, mire a szolnoki kir. törvényszék 1899. évi junius hó 15-én 5676. sz. a. hozott végzésével a kir. járásbiróság itéletét az azt megelőző eljárással együtt megsemmisitette s az iratoknak a közigazgatási hatósághoz való áttételét rendelte el azzal az indokolással, hogy a feljelentett cselekmény nem a K. B. T. K. 111. § ában, hanem az 1893. évi XXVIII. t. cikkben meghatáro-

*) Az id. törvény helyett az 1897. évi 34. t.-cz. 18., 19. §§-ai irányadók.

zott kihágás tényálladékát állapitja meg, a melynek elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva.

Cséplőgépekre von. szabályok.

A tiszai alsó járás főszolgabirája 1900. évi deczember hó 1-én 716. sz. a. hozott itéletével V. Alajost az 1893. évi XXVIII. t.-cz. 37. §-ába ütköző kihágás miatt 25 korona pénzbüntetésre itélte, N. József, D. György és L. Istvánra vonatkozólag azonban hatáskörét nem állapitotta meg, mert nevezettek nem ipari foglalkozást teljesitő géppel birnak, reájuk nézve tehát nem az 1893. évi XXVIII. t.-cz., hanem a K. B. T. K. 111. §-a nyer alkalmazást.

Cséplőgépnél orvosi kötszerek hiánya.

Az ekként támadt hatásköri összeütközést a kir. ministerium megvizsgálván, az eljárásra a kir. biróság hatáskörét állapitotta meg; mert az ipari és gyári alkalmazottak balleset elleni védelméről szóló 1893. évi XXVIII. t.-cz. rendelkezései kizárólag az ipari és gyári telepeken teljesitendő óvintézkedések elmulasztását minősitik kihágásnak, de az ezen telepeken kivül cséplésssel, tehát nem is ipari, hanem mezei munkával foglalkozó cséplőgépek tekintetében alkalmazást nem nyerhetnek. A cséplőgépek tekintetében fennálló szabályrendelet megszegése tehát nem a hivatkozott törvényczikk, hanem az 1879. évi XL. t. cz. 111. §-ának sulya alá esik, az ezen szakaszban meghatározott kihágás elbirálása pedig az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §-a IV. pontjának és 19. §-a 1. pontjának egybevetett értelme szerint a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

Megjegyeztetik, hogy V. Alajos ügye a közigazgatási hatóság által jogerősen elbiráltatván, reá ezen határozat nem vonatkozik

272.

Iparvasuti ügy.

Lóvonatu iparvasutnak engedély előtt történt üzembe vétele miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

K. B. T. K. 114. §-a.

(1893. évi junius 24-én 16,925/1893. I. M. sz.)

Lóvonatu iparvasut üzembe vétele engedély nélkül.

A kir. ministerium a közegészség és testi épség elleni kihágással terhelt L. János nagytarnai lakos elleni ügyben a halmii kir. járásbiróság és Ugocsa vármegye tiszántuli járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi junius hó 24. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint Ugocsa vármegye közigazgatási bizottsága 1892. évi 611. sz alatt kibocsátott határozatával a B. E. és társa czég csődtömegéhez

Iparvasuti ügyek. *Lóvonatu iparvasut üzembe vétele engedély nélkül.*

tartozó Nagy-Tarna-Királyháza közötti lóvonatu iparvasutnak üzemben tartását mindaddig, mig a rajta észlelt hiányok kipótolva nem lesznek, betiltotta. L. János az iparvasut részére kinevezett zárgondnok azonban a közigazgatási bizottságnak a főszolgabiró által is megujitott fentebbi rendelete ellenére az iparvasuton, mielőtt az azon észlelt hiányok kijavittattak s mielőtt annak üzembe vételele megengedtetett volna, személyeket és tárgyakat szállittatott.

Tekintve, hogy ezek szerint L. János egy lóvonatu vasuti vállalat vezetésével volt megbizva, hogy mint ilyen, a lóvonatu vaspályára nézve az életbiztonság szempontjából kiadott hatósági rendeletet szegte meg, cselekménye a K. B. T. K. 114. §-ába ütköző kihágás tényelemeit látszik magában foglalni s tekintve, hogy ezen kihágás az 1880 : XXXVII. t.-cz. 41. §-a szerint nincs a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalva, ennek elbirálására ugyanazon t.-cz. 40. § a 5. pontja*) értelmében a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

273.

Lövöldözés.

Szolgálati ügyben eljáró pénzügyőrök által egy cséplő-szérü közelében kutyára tett lövések miatt inditott ügyben az eljárás közigazgatási utra tartozik.

(1903. évi márczius 13-án 7673/1903. I. M. sz.)

Lövöldözés szérü közelében.

A kir. ministerium a H. Pál és K. Gyula pénzügyőrök ellen a testi épség elleni kihágás miatt inditott ügyben a k.-i kir. járásbiróság és az ugyanottani főszolgabiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1903. évi márczius hó 13-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint H. Pál pénzügyőri felvigyázó és K. Gyula vigyázó 1902. évi szeptember hó 29-én este 9 és 10 óra között szolgálati ügyben T. község határában járván, egy cséplő-szérü közelében, a rájok ugató kutyára három lövést tettek, jóllehet az első lövés után — figyelmeztetésre — már tudták, hogy a szérün, abban az irányban a cseplőgép mellett, munkások feküsznek.

A csendőrség az esetet a k.-i kir. járásbiróságnál feljelentvén: a nevezett kir. járásbiróság 1902. évi november hó 5-én 1902. B. 211/1. szám alatt kelt határozatával a feljelentést a K. B. T. K. 115. §-ában meghatározott testi épség elleni kihágás illetékes elbirálása végett a k.-i járás főszolga-

---

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. 4 pontját.

birói hivatalához tette át, a mely hatóság azonban a B. T. K. 279. §-ba ütköző szándékos emberölés büntettének a B. T. K. 65. §-a szerinti kisérletét vélvén fenforogni: az iratokat a már emlitett kir. járásbirósághoz további eljárás végett visszaküldte.

Lövöldözés. *Lövöldözés szérü közelében.*

Ezen tényállás alapján tekintve, hogy a szándékos emberölés büntettének kisérlete csak akkor forogna fenn, ha az ölési szándék bizonyitható lenne, a lövés ténye pedig eme szándék bizonyitására nem elegendő, de a fenforgó körülmények közt az ölési szándék kizártnak is tekintendő:

ezen okokból az elkövetett cselekmény, feltéve, hogy hatóságilag el volt tiltva a lövöldözés T. községében és annak közelében, hogy tehát a cselekmény egyáltalán büntetendő cselekményt képez, az csakis a K. B. T. K. 115. §-ba ütköző testi épség elleni kihágás ismérveit látszik magában foglalni, a mely cselekmény elbirálása pedig az 1897 : XXXIV. t.-cz. 19. §. 1. pontja szerint a közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik.

Amennyiben T. községében a lövöldözés hatóságilag eltiltva nem lenne s amennyiben ekként a panaszolt cselekmény a Büntetőtörvényekbe ütköző büntetendő cselekményt nem képezne, áttehetők lesznek az iratok az illetékes pénzügyi hatósághoz, hogy az ügyet fegyelmi szempontból vegye elbirálás alá.

274.

Hatáskör megállapitása kocsinak kutyáktól megbokrosodott lovak által való fölforditása miatt inditott ügyben. (K. B. T. K. 122. §-a.)

Veszélyes állat tartása.

(1893. évi január 7-én 48,062/1892. I. M. sz.)

A kir. ministerium az ember testi épségére veszélyes kutyáknak kellő felügyelet nélkül tartása miatt K. Mihály hódmezővásárhelyi lakos ellen inditott ügyben, a hódmezővásárhelyi kir. járásbiróság és az ottani városi tanács között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi január hó 7-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Veszélyes kutyák felügyelet nélkül tartása.

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok, mint kihágási biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint K. Mihály hódmezővásárhelyi lakos kutyái a ház előtt elvonuló uton B. Bálint lovait megtámadván, ezek a kocsit feltorditották, mely B. Bálintot leütvén, rajta 8 napon belül gyógyuló testi sértést ejtett.

B. Bálint ezen esetből kifolyólag az ember testi épségére veszélyes állatnak kellő felügyelet nélkül tartása miatt tett

Veszélyes állat-tartása. *Veszélyes kutyák felügyelet nélkül tartása.*

feljelentés K. Mihály ellen, mely cselekmény a K. B. T. K. 122. §-ába ütközőnek mutatkozik s annak elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. § ának 1. pontja*) értelmében a közigazgatósági hatóságok hatáskörébe van utalva.

Az a körülmény, hogy a szóban forgó esetben a kutyák támadása következtében nyolcz napon belül gyógyuló, tehát könnyü testi sértés is okoztatott, tekintve, hogy sem a feljelentésben, sem a tárgyalás folyamán nem merült fel adat arra nézve, hogy a kutyák a lovakra uszittattak s hogy ekként a testi sértés szándékosan okoztatott volna: az ügynek a biróságok hatáskörébe való utalására okul azért nem szolgálhatott, mert a gondatlanságból okozott könnyü testi sértés a büntető törvénykönyvekbe ütköző cselekményt nem képez, s ennélfogva az mint önálló cselekmény nem büntethető, hanem a K. B. T. K. 122 §-ában meghatározott kihágás elbirálásánál esetleg mint sulyositó körülmény jöhet csak figyelembe.

---

*) L. 1897. évi XXXIV. t.-cz. 19. §. 1. pontját.

V.

Vagyon ellen elkövetett büntetendő cselekmények.

A) Az erdőtörvény megszegése.

275.

Erdei legeltetés által elkövetett károsítás többek által egyidőben, midőn az okozott kár összege külön-külön a 60 koronát meg nem haladja. Az eljárás az erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik. Adalék a tettestársaság és részesség fogalmához. **Tilos legeltetés.**

(1886. évi május 20-án 29,308/1886. I. M. sz.)

A kir. ministerium a J. Mihály és társai ellen folyamatba tett erdei kihágási ügyben a kis-szebeni kir. járásbiróság és a felső-tarczai járás szolgabirói hivatala között támadt hatásköri összeütközési esetet 1886. évi deczember hó 15. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Legeltetés az erdőben. Kilencz egyén által összesen 100 korona kárt okozott.*

A jelen ügyben a további eljárás az 1879: XXXI. t.-cz. szerint szervezett erdei kihágási biróság hatásköréhez tartozik.

Okok: Az erdei kihágási biróságnak csak akkor kötelessége az erdei kártétel miatt tett följelentések tárgyában illetéktelenségét kimondani, ha akár a feljelentésből, akár az ennek alapján megindított előnyomozás adataiból meggyőződik, hogy a büntetőtörvénykönyv értelmében vétséget illetőleg büntettet képez a 30 frt értéket fölülhaladó károsítás. (1879. XXXI. t.-cz. 30. §.)

A jelen esetben, bár a panaszló által bemutatott becslevél szerint J. Mihály két, F. Mihály négy (nyolcz), O Mátyás négy, F. János négy I. András négy, G. Mátyás két, C. Péter négy, O. Nikoláj öt (négy), W. Mór hat darab marháinak az 1884. év nyarán a Szinnyey Péchy Mária tulajdonát képező „Ilyasova dolina" nevü erdő részben eszközölt legeltetése által 50 frt kár okoztatott, mégis a vizsgálat jelen adatai alapján az ügy a büntető biróság hatásköréhez nem utasitható, mert az, hogy a részességben, közösen és együttesen egy bünte-

Tilos legeltetés. tendő cselekményt követtek volna el a nevezettek, igazolva nincs, sőt inkább az tünik ki, hogy az egyes tulajdonosok a külön őrizet alatt álló marhákat külön-külön legeltették és igy az egyes tulajdonosoknak büntetőjogi szempontból külön-külön felelősségre vonása lehet csak helyén, mely esetben, miután a tulajdonképeni kár csak ötven forint, az egyes tulajdonosok által okozott kár, mely szakértői vélemény alapján az egyes tulajdonosok által legeltetett marhák számának arányához képest megállapitható, 30 frtot épen nem halad túl.

276.

Tilos erdei legeltetés miatt tett panasz elbirálására a kir. biróságok illetékesek, ha a kár 60 koronánál nagyobb.

Adalék a B. T. K. 421. §-ához.

A hatáskör megállapitásánál az ennek eldöntésére hivatott hatóság nem vizsgálhatja az ügy érdeméhez tartozó azt a kérdést, hogy a följelentésben összesitve panaszolt kár az egyes terheltek közt felosztható-e?

(1888. évi deczember 22-én 39,800/1888. I. M. sz.)

Tilos erdei legeltetés midőn több terhelt összesen 956 K kárt okozott.

A kir. ministerium a M. Szamoila és társai kolozsmonostori lakosok ellen tilos erdei legeltetés miatt inditott ügyben a kolozsvár-vidéki kir. járásbiróság és a nádasmenti járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközés esetét 1888. évi deczember hó 22-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, az 1869:IV. t.-cz. 25. §-a alapján következőképen határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Okok: Dr. B. János és társai 1885. ápril 20-án azon feljelentést tették, hogy az 1884-ik év folyamán és 1885. április 15-ikén több kolozsmonostori gazdának szarvasmarhái, továbbá ugyancsak 1885. április 15-én P. (Papuc) Zacharie őrizete alatt több kolozsmonostori gazdának juhai, a volt urbéresek sarjuerdejében tilalom ellenére legeltek és 478 frt kárt okoztak.

A följelentés értelmében tehát a tilos legeltetés folytán beállott kár meghaladja az 1879:XXXI. t.-cz. 69. §-ának *b)* pontjában emlitett 30 frtot.

Ha pedig — mint a jelen esetben — 30 frtot meghaladó kár miatt tétetik panasz, akkor tekintettel az 1879: XXXI. t.-cz. 73. §-ára, a büntetőtörvénykönyvbe ütköző büncselekmény jelenségei mutatkoznak és igy a kir. biróság tárgyi illetékessége állapitandó meg annál is inkább, mert a hatáskör alaki kérdésének eldöntésére illetékes hatóság nincs hivatva az

ügy érdemére tartozó azon ténykérdés megállapitására, hogy a följelentésben összesitve panaszolt kár az egyes terheltek közt egyáltalában felosztható-e és ha igen, mennyi esik abból az egyes terheltekre, tehát vajjon az egyes terheltekre eső kár a 30 frtot nem haladja-e tul, továbbá mert a kir. biróságok tárgyi illetékességének a följelentésben összesitve panaszolt kár alapján való megállapitása nem zárja ki azt, hogy a mennyiben a birói eljárás során kideritendő adatok szerint egyes panaszoltakat 30 frtnál kisebb kár terhelne, a kir. biróság a közigazgatási hatóságénál szélesebb hatáskörében eljárva a cselekményt ne vétségnek, hanem erdei kihágásnak minősitse és mint ilyent büntesse.

Tilos legeltetés. *Tilos erdei legeltetés, midőn több terhelt összesen 956 korona kárt okozott.*

Panaszosoknak a kolozsvári vidéki kir. járásbiróságnál az 1888. évi április 20-án tartott tárgyalás alkalmával tett azon kijelentése, mely szerint az ügynek vagyonrongálási ágától (B. T. K. 421. §.) elállanak a vád visszavonásának nem tekinthető és a további birói eljárást nem gátolhatja azért, mert a panaszosok ugyanakkor határozottan kijelentették, hogy a vádlottak megbüntetését kivánják és mert a panaszosok azon kérelme, hogy a vádlottak ne vétség, hanem erdei kihágás miatt büntettessenek meg, annál kevésbé vehető figyelembe, mivel a panaszolt cselekmény minősitésére nem a magánvádló, hanem az eljáró biróság van hivatva.

277.

Tilos erdőrészben 60 darab marhának legeltetésével elkövetett kárositás esetében az eljárás az erdei kihágási biróság hatáskörébe utaltatott.

Ha a törvény alapján magasabb kártérités is igényelhető, a hatáskör eldöntésének szempontjából csak a tényleg fölszámitott kár az irányadó.

(1890. évi január 24-én 22,958/1889. I. M. szám.)

A kir. ministerium a M. Juon lui Onisze görgénylibánfalvi lakos ellen erdei kihágás miatt inditott ügyben a szászrégeni kir. járásbiróság és Maros-Torda megye közigazgatási bizottsága mint másodfoku erdei kihágási biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1890. évi január hó 24. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Tilos erdei legeltetés esetében a hatáskör eldöntésénél a tényleg fölszámitott kár az irányadó.

jelen ügyben az eljárás az 1879. évi XXXI. t.-czikk által felállitott erdei kihágási biróságok hatáskörébe tartozik;

mert a feljelentett tényállás szerint M. Juon lui Onisze tilos erdőrészben 60 drb marhát legeltetvén, az ekként okozott kárt az isztitsi m. kir. erdőgondnokság mint panaszos fél a legeltetett marhák darabszáma szerint 26 krjával 15

Tilos legeltetés. *Tilos erdei legeltetés esetében a hatáskör eldöntésénél a tényleg fölszámitott kár az irányadó.*

frt 60 krban és a lelegeltetett 250 drb vadonczban tett kár után egy krjával 2 frt 50 krban, az összes kártéritési összeget tehát 18 frt 10 krban számitotta fel, mert a 60 drb szarvasmarha után 30 krjával szintén felszámitott 11 frt, helyesebben 18 frt a kártéritési összeghez nem számitható, a mint hogy az erdőtörvény is a kártéritési, pénzbüntetés és hajtó pénzi összegeket külön-külön sorolja fel;

habár tehát tekintettel arra, hogy a legeltetés 15 éven aluli erdőben történt, az erdőgondnokság az erdőtörvény 100. §-a és illetve 102. §-a alapján a kártételen ért szarvasmarhák száma szerint 60 frtnyi kártéritési összeget lett volna is jogositva felszámitani, mégis, minthogy a fentebbiek szerint a kártéritési követelést tényleg csak 18 frt 10 krra szállitotta le, az illetékesség megbirálásánál csakis ezen összeg jöhet figyelembe;

minthogy pedig erdei kárositás esetében, ha az okozott kár összege 30 frtot meg nem halad, az erdőtörvény 69. §. b) pontja értelmében s illetőleg ha a károsult fél kártalanitási igényeit a fentemlitett összegre vagy azon alul szállitja le, az erdőtörvény 138. §-a értelmében az erdei kihágási biróság válik illetékessé, ezen biróságot kellett a jelen esetben illetékesnek kimondani.

278.

70 darab kecskének jogtalan legeltetésével elkövetett erdei károsítás miatt az eljárás a kir. biróság hatásköréhez utaltatott, mert a kár 70 koronára tétetett.

A hatásköri kérdés elbirálásánál nem bocsájtkozhatni annak vizsgálatába, hogy tényleg okoztatott-e kár és e kár a 60 koronát meghaladja-e vagy sem?

A biróság a kideritendő tényállás alapján a panaszolt cselekményt erdei kihágásnak minősitheti s mint ilyent birálhatja el.

(1891. évi julius 3-án 22,367/1891. I. M. sz.)

Jogtalan legeltetés, midőn a kár 70 koronára tétetett.

A kir. ministerium az erdei legeltetéssel vádolt B. Ágoston és fia csik-szt.-imrei lakosok ügyében a csik-szt.-mártoni kir. járásbiróság és Csik vármegye kászon-alcsiki járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1891. évi julius hó 3. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Csik-Szt.-Imre község birájának feljelentése szerint B. Ágoston és fia ottani lakosok a község erdejében 70 drb kecskét jogtalanul legeltetvén, a csikszeredai m. kir.

erdőhivatal által az erdőtörvény 100. és 102. §§-ai alapján tett számitás szerint 35 frtnyi kárt okoztak.

Tilos legeltetés.

A feljelentés értelmében tehát a tilos erdei legeltetés folytán követelt kártéritési összeg és ebből folyólag az ennek alapjául szolgált kár is meghaladja az erdőtörvény 69. §-ának *b)* pontjában emlitett 30 frtot.

Jogtalan legeltetés, midőn a kár 70 koronára tétetett.

Ha pedig tilos erdei legeltetés esetében 30 frtot meghaladó kár miatt tétetik panasz, akkor tekintettel az erdőtörvény 73. §-ára a btkvbe ütköző büncselekmény jelenségei mutatkoznak s a kir. biróságok illetékessége annál inkább megállapitandó, mert a hatáskör alaki kérdésének eldöntésére illetékes hatóság szemben azzal, hogy a feljelentés szerint 30 frtnál nagyobb értékre tett kár okoztatott, nincs hivatva az ügy érdemére tartozó azon ténykérdés megállapitására, hogy tényleg okoztatott-e kár és hogy az okozott kár 30 frtot tulhalad-e, avagy pedig nem; és mert a kir. biróságok tárgyi illetékességének a feljelentésben előadott tényállás alapján való megállapitása nem zárja ki azt, hogy a kir. biróság az erdei bióságánál szélesebb hatáskörben eljárva, a cselekményt az eljárás során kideritendő tényállás alapján ne vétségnek, hanem erdei kihágásnak minősitse és mint ilyent birálja el.

279.

Hatáskör megállapitása tilos erdei legeltetés miatt följelentett ügyben, midőn a sértett fél a kárt 60 koronára leszállitja.

(1892. évi április 29-én 16.067/892. I. M. szám.)

Tilos erdei legeltetés. Kárösszeg leszállitása az illetékességet módositja.

A kir. ministerium a F. Mihály tatrangi lakos, illetve ennek pásztora N. György ellen tilos erdei legeltetés miatt inditott ügyben a hosszu-falusi kir. járásbiróság és Brassó vármegye másodfoku erdei kihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi április hó 29-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás az 1879 : XXXI. t.-cz. szerint szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint F. Mihály tatrangi lakosnak N. György nevü pásztora Hosszufalu községének Vajda nevü tilos erdejében 73 darab szarvasmarhát és 2 darab borjut jogtalanul legeltetett. A hétfalusi községek erdőgondnoksága az okozott kárt 30 forintban számitotta fel.

A tilos erdei legeltetés által okozott kártételek eseteiben a kár nagysága állapitja meg azt, hogy az erdei kihágási, avagy a kir. biróság illetékes-e az eljárásra.

Minthogy pedig az erdőtörvény 138. §-a értelmében, ha

Tilos legeltetés. *Tilos erdei legeltetés. Kárösszeg leszállitása az illetékességet módositja.*

a kár nagyobb volna, mint a mely az erdei kihágási birósági illetékességére nézve a törvény 69. §-ában meg van álapitva, joga van a sértett félnek az első foku biróság itéletének hozataláig kártalanitási igényét a törvény 69. §-ában meghatározott összegre leszállitani s az ekként eszközölt leszállitás az erdei kihágási biróság illetéktelenségét megszünteti: ennélfogva a most szóban forgó esetben az erdei kihágási biróság illetékességét kellett megállapitani, mert az erdőgondnokság, mint sértett fél kártéritési igényét már a feljelentésben leszállitotta 30 frtra, tehát oly összegre, mely a törvény 69. §-ában az erdei kihágási biróság illetékességét állapitja meg.

280.

Tilos erdei legeltetés többek által elkövetve, midőn az egyik tettes által okozott kár a 60 koronát meghaladja.
Illetékes a kir. biróság.
Tárgyi összefüggés.

(1892. április 29-én 13,879/1892. I. M. sz.)

Tilos erdei legeltetés többek által elkövetve.

A kir. ministerium a Cs. Arszenie és V. Tódor román-pozsezsenai lakosok elleni erdei legeltetési ügyben a fehértemplomi kir. törvényszék és Krassó-Szörény vármegye másodfoku erdei kihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi április hó 29-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint Cs. Arszenie és V. Tódor román-pozsezsenai lakosok fiai 1890. évi deczember 5-én összesen 8 darab kecskét legeltettek a Román-Pozsezsena község határában fekvő „Kraku Bojki“ nevü tilos erdőrészben és ez által az erdei érték- és árszabályzat szerint összesen 64 frt kárt okoztak.

E tényállás Krassó-Szörény vármegye moldvai járásának szolgabiróságánál megtartott tárgyalás adatai szerint akként módosultnak mutatkozik, hogy összesen 69 darab kecske legeltetett a tilalom alatt álló erdőben és ezen 69 darab kecskéből 51 drb Cs. Arszenie tulajdonát képezvén, az ezek által okozott kár 40 frt 80 krt teszen, 18 drb pedig V. Tódor tulajdonát képezvén, az ezek által okozott kár 14 frt 80 krajczárra rug.

Ezek szerint tekintettel arra, hogy a Cs. Arszenie és V. Tódor fiai által együttesen elkövetett tilos legeltetés alapján az egyik panaszlott Cs. Arszenie ellen az erdei érték- és árszabályzat alapján igényelt kártéritési összeg az 1879.

évi XXXI. t.-cz. 69. §-ában emlitett 30 frtot meghaladja s hogy ennélfogva e panaszlottnak cselekménye ugyanazon törvényczikk 73. §. értelmében a büntető törvénykönyvbe ütköző vétségnek, illetőleg büntettnek ismérveit látszik magában foglalni; **Tilos legeltetés.** *Tilos erdei legeltetés többek által elkövetve.*

tekintve továbbá, hogy az együttes legeltetés következtében a V. Tódor terhére eső cselekmény tárgyi összefüggésben áll a Cs. Arszenia terhére eső cselekménynyel:

az eljárást a kir. biróság hatáskörébe kellett utalni.

A kir. biróság tárgyi illetékességének a fentebbiek alapján való megállapitása nem zárja ki azt, hogy a kir. biróságok az erdei biróságokénál szélesebb hatáskörben eljárva, a cselekményt az eljárás során kideritendő tényállás alapján erdei kihágásnak minősitse és mint ilyet büntesse.

281.

Hatáskör megállapitása tilos erdei legeltetés által okozott és 60 koronánál nagyobb összegben fölszámitott erdei kártétel esetében.

A hatáskör alaki kérdésének eldöntésére illetékes hatóság nincs hivatva az ügy érdemére tartozó azon ténykérdés elbirálására, hogy kár okozására irányuló szándék tényleg forog-e fenn?

Illetékes a kir. biróság. Adalék az erdőtörvény 157. §-ához.

(1896. évi márczius 4-én 8776/1896. I. M. sz.)

A kir. ministerium D. Miklós küküllővárosi lakos ellen tilos erdei legeltetés miatt folyamatba tett ügyben Kis-küküllő vármegye másodfoku eredei kihágási birósága és a dicsőszentmártoni kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1896. évi márczius hó 4-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Tilos erdei legeltetés, ha a kár 60 koronánál nagyobb összegre rug.*

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Sz. János Kisküküllő vármegye járási főerdésze azt a panaszt emelte a közigazgatási hatóságnál, hogy D. Miklós küküllővári lakos, juhpásztor 1893. évi nov. hó 28-ikán 350 darab juhot legetetett a Küküllővár tulajdonát képező s kétéves vágásu községi erdőben, mi által a Kisküküllő vármegyében érvényes erdei árszabályzat H. tételének 6. pontja alapján történt felszámitás szerint 140 frt erdei kárt okozott.

Ez a cselekmény, tekintettel arra, hogy a tilos legeltetés által okozott kár összege az 1879 : XXXI. t.-cz. 69. §-ának b) pontjában emlitett 30 frtot meghaladja, s ennélfogva az

Tilos legeltetés. *Tilos erdei legeltetés, ha a kár 60 koronánál nagyobb összegre rug.*

az idézett t.-cz. 73. §-a értelmében a B. T. K. rendelkezései alapján itélendő meg, — a B. T. K. 421. §-ába ütköző vétség ismérveit látszik magában foglalni, a melynek elbirálása az 1880 : XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja szerint a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.*)

A szóban forgó ügyben tehát a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani annál is inkább, mert abból, hogy Kisküküllő vármegye járási főerdésze a kárt az erdei árszabályzat szerint számitotta fel, nem következik, hogy valóságos kár nem okoztatott volna; továbbá, mert a hatáskör alaki kérdésének eldöntésére illetékes hatóság nincs hivatva az ügy érdemére tartozó azon ténykérdés elbirálására, hogy kár okozására irányuló szándék tényleg forog-e fenn és hogy tényleg okoztatott-e kár, s ha igen, hogy az a 30 frtot meghaladja-e; s végül mert Kisküküllő vármegye másodfoku erdei kihágási birósága a szóban forgó ügyet hatáskörébe nem tartozónak a kir. ügyészszel egyetértőleg állapitván meg, a kir. biróság az 1879 : XXXI. t.-cz. 157. §-ának második bekezdése értelmében ellenkező felfogása indokából az eljárást és elintézést különben sem tagadhatja meg s az ügyet vissza nem utasithatja.

A kir. biróság hatáskörének a fentiek alapján történt megállapitása azonban önként érthetőleg nem zárja ki azt, hogy a kir. biróság, mely az erdei kihágási biróságénál szélesebb hatáskörében jár el, a szóban forgó cselekményt az eljárás során tüzetesen kideritendő tényállás alapján esetleg erdei kihágásnak minősitse és mint ilyent birálja el.

282.

Erdei kártétel; sertéseknek jogtalan legeltetése és ezek által az erdőben a makknak fölétetése. Kár 60 koronán felül.

(1897. évi április 7-én 19,266/1897. I. M. sz.)

Erdőben makknak fölétetése.

A kir. ministerium a K. Isztinyie kocsubai lakos által S. Márton nagyváradi lakos ellen erdei kártétel miatt tett feljelentés elbirálása tárgyában a nagyváradi kir. törvényszék és Bihar vármegye másodfoku erdei kihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi április hó 7. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. Isztinyie kocsubai lakos azt a feljelentést tette Bihar vármegye belényesi járásának főszolgabirájánál,

---

*) Az idézett törvény helyett l. az 1897. évi 34. t.-cz. 17., 18. §§-ait.

hogy S. Márton nagyváradi lakosnak kondásai a nagyváradi gör. kath. püspöki uradalomtól a feljelentő által makkoltatásra kibérelt kocsubai erdőterületen 1895. évi november havában több napon át gazdájuknak 800 darab sertését legeltették s ezekkel az erdő összes makktermését felétették. *Tilos legeltetés. Erdőben makknak föl-étetése.*

Ennek folytán a feljelentő kérte, hogy a sertések tulajdonosa a Biharmegye területén érvényben levő árszabályzat tételei alapján a 800 drb sertés után kártérités (à 26 kr) és hajtópénz (à 30 kr) czimén összesen 448 frtnak és megfelelő pénzbüntetésnek megfizetésére köteleztessék.

Tekintettel arra, hogy a feljelentésben felszámitott, valamint a kárt okozó sertések számából következtethető erdei kár mennyisége az 1879 : XXXI. t-cz. 69. §-ában emlitett 30 frtot meghaladja, s ennélfogva az idézett t.-cz. 73. § a értelmében a jelen esetben a büntető törvény rendelkezései irányadók;

tekintettel továbbá arra, hogy a feljelentésben nincs oly adat, mely eleve kizárná azt, mikép az erdei termék felétetése szándékosan történt;

a szóbanforgó cselekmény a B. T. K. 333. §-ába ütköző és az érték szerint büntetté, illetőleg vétséggé minősülő lopásnak, esetleg a B. T. K. 418. §-ába ütköző idegen vagyon megrongálása vétségének ismérveit tünteti fel, a mely bűncselekményeknek elbirálása az 1880 : XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a kir. biróság hatáskörébe van utalva; minélfogva a szóban forgó ügyben az eljárásra kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani, és pedig annál is inkább, mert a mennyiben az eljárás során részletesen kideritendő tényállás alapján a feljelentett cselekmény erdei kihágásnak lenne is minősitendő, a kir. biróság a közigazgatási hatóságénál szélesebb hatáskörében nincs gátolva abban, hogy azt erdei kihágásnak minősitse s mint olyant birálja el.

283.

Erdei kártétel: juhoknak erdőben való jogtalan legeltetése, midőn az erdei érték és árszabályzat alapján érvényesitett kár a 60 koronát meghaladja.

Illetékes a kir. biróság.

Amennyiben a biróság előtt az derülne ki, hogy a följelentett cselekmények által tényleges kár egyáltalában nem okoztatott, vagy a tényleg okozott károk összege a 60 koronát meg nem haladja, a kir. biróság a közigazgatási hatóságnál szélesebb hatáskörében

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 17. §. 1. pontját és a 18. §. I. 1. és 9. pontjait.

Tilos legeltetés.

nincs gátolva abban, hogy a följelentett cselekményeket erdei kihágásnak minősitette s mint ilyent birálja el.

(1897. évi május 12-én 26,172/1897. I. M. sz.)

Juhoknak erdőben legeltetése.

A kir. ministerium a Dorna-völgyi m. kir. erdőgondnokság által erdei kártétel miatt tett négyrendbeli feljelentés elbirálása felett a beszterczei kir. járásbiróság és Beszterczе-Naszód vármegye jaádi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi május hó 12-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyekben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A dornavölgyi m. kir. erdőgondnokság által tett négyrendbeli feljelentés szerint:

1. N. Demeter román-budaki lakosnak és társainak juhászai 1896. évi julius 5-én 313 darab juhot legeltettek a Román-Budak és Rágla község tulajdonát képező „Izvoru Bucs“ nevü luczfenyő erdőrészben, minek folytán az erdőgondnokság az erdei érték- és árszabályzat H. 7. pontja alapján kártéritésül 62 frt 60 krt követelt;

2. H. Grigor román-budaki lakosnak és társainak juhászai 1896. évi julius hó 15-én 304 darab juhot legeltettek a Román-Budak és Rágla község tulajdonát képező „Dumitrel“ nevü luczfenyő erdőrészben, miért is az erdőgondnokság az erdei érték- és árszabályzat H. 7. pontja alapján kártérités czimén 60 frt 80 krt követelt;

3. H. Grigor román-budaki lakosnak és társainak juhászai 1896. évi julius hó 5-én 307 darab juhot legeltettek a Román-Budak és Rágla község tulajdonát képező „Izvoru-Bucs“ nevü luczfenyő erdőrészben, miért az erdőgondnokság az erdei érték- és árszabályzat H. 7. pontja alapján kártérités czimen 61 frt 40 krt számitott fel;

4. P. György felső-répai lakosnak és a „Buba“ nevü legelő bérlőjének juhásza 1896. évi julius hó 8-án 380 darab juhot és 24 darab kecskét legeltetett a Felső-Borgó község tulajdonát képező „Parcu-Babi“ nevü luczfenyő erdőben, s ezért az erdőgondnokság az erdei érték- és árszabályzat H. 3. és 7. tétele alapján kártérités czimén 45 frt 20 krajczárt követelt.

Tekintettel arra, hogy a feljelentésekben az erdei érték- és árszabályzat vonatkozó tételei alapján kártérités czimén felszámitott összegek az erdőtörvény 69. §-ának b) pontjában jelzett 30 frtot meghaladják és igy az erdőtörvény 73. §-a értelmében a feljelentett cselekmények a büntető törvények alapján birálandók el; tekintettel továbbá arra, hogy

a szóbanforgó cselekmények a B. T. K. 421. §-ába ütköző idegen vagyon megrongálása vétségeinek ismérveit tün-

tetik fel, mely vétségek elbirálása az 1880 : XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a kir. biróságok hatáskörébe van utalva; a szóbanforgó ügyekben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani. Tilos legeltetés. *Juhoknak erdőben legeltetése.*

Az a körülmény, hogy a feljelentésekben kártérités czimén az erdei érték- és árszabályzat vonatkozó tételei alapján felszámitott összegek követeltetnek, annál kevésbé szolgálhat indokul a közigazgatási hatóság hatáskörének megállapitására, mert a mennyiben a kir. biróság által folyamatba teendő eljárás során az derülne ki, hogy a feljelentett cselekmény által tényleges kár egyáltalán nem okoztatott, vagy a tényleg okozott károk összege a 30 frtot meg nem haladja, a kir. biróság a közigazgatási hatóságánál szélesebb hatáskörében nincs gátolva abban, hogy a feljelentett cselekményeket erdei kihágásnak minősitse és mint olyant birálja el.

284.

Négy élő tölgyfának — melyek összértéke 19 K 80 fill. — kidöntése eredei kihágást képez.

Az eljárás közigazgatási utra tartozik.

Az a körülmény, hogy az erdei lopást többen követték el, illetve kisérelték meg, egymagában a tolvajszövetség fenforgását nem állapitja meg.

Adalék a részesség tanához.

(1882. évi szeptember 18-án 29,505/1882. I. M. sz.)

A kir. ministerium a falopással vádolt P. István és társai fényői lakosoknak bünügyében a budapesti kir. itélőtábla és a győrmegyei sokoróaljai járás szolgabirája között támadt hatásköri összeütközési esetet 1882. évi szeptember hó 18. napján tartott tanácsában megvizsgálván, a következőleg határozott: Lopás. *Élő tölgyfák kidöntése és elvitelük megkisérlése többek által. Részesség.*

az érintett ügy ellátása közigazgatási útra tartozik:

mert a vádlottak által beismert azon cselekmény, hogy 1880. évi deczember hó 20-ikán éjjel a felpéczi közbirtokosság erdejében 4 élő tölgyfát, melynek értéke 9 frt 90 krt tesz — kidöntöttek, de annak elvitelében meggátoltattak — nem a B. T. K. 333. §-ába ütköző lopási vétséget, hanem az 1879: XXXI. t.-czikk 69., 90. §§-ai szerint erdei kihágást látszik képezni, ennek elbirálása a hivatkozott törvényczikk 117. és következő §§-ai értelmében közigazgatási útra tartozik. Erdei kihágás, a minősitési esetektől eltekintve — csak akkor nem forogna fönn az ép most hivatkozott 90. §. sze-

---

*) Az id. törvény helyett l. az 1887. évi XXXIV. törvényczikk 18. §-át.

Lopás. Élő tölgyfák kidöntése és elvitelük megkisérlése több által. Részesség.

rint, ha a fa felhasználásra vagy eladásra már feldolgozva lett volna; ez azonban a jelen esetben nem is állittatik;

és mert az 1878: V. t.-czikk 336. §-ának 6. pontjában foglalt minősitési körülményt mind a győri kir. ügyészség, mind a sokoróaljai szolgabiróság helytelenül értelmezte, midőn a több személy által elkövetett lopási cselekményben már a tolvajszövetség fogalmát vélte megállapithatónak, holott ha több személy követ el valamely, tehát lopási cselekményt is, akkor valamint általában ugy az erdei kihágásoknál is a részesség szabályai nyernek alkalmazást (1878: V. t.-czikk V. fejezete, 1879: XXXI. t.-czikk 80. §-a); a részesség pedig nem képez minősitési körülményt, de olyant képez a tolvajszövetség fönforgása. Az azonban, hogy ily tolvajszövetség tagjai követték volna el a kérdéses cselekményt, nemcsak hogy bizonyitva, de állitva sincs a bünvádi per során, miután a tolvajszövetség fogalmához nem elégséges egy lopási cselekmény közös elhatározása s foganatositása, hanem annak lényeges ismérvét az képezi, hogy többen lopási cselekmények közös elkövetésére társuljanak, szövetséget, bünbandát képezzenek, s ha ily szövetség bünbanda létezése bizonyitva van: akkor, ha annak tagjai bár erdei falopást követnek is el, cselekményük tekintet nélkül a lopott dolog értékére, az 1879: XXXI. t.-czikk 74., illetve az 1878: V. t.-cz. 336. §. 6-ik pontja értelmében büntettet képezne.

285.

Erdőből felhasználásra feldolgozott fáknak (fajárandóság) elvitele miatt inditott ügy ellátása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1884. évi szeptember 12-én 36,584/1884. I. M. sz.)

Felhasználásra feldolgozott fáknak az erdőből elvitele.

A kir. ministerium az özv. A. szül. Szedmák Ilona feketehelecsényi lakos által P. János ellen falopás miatt emelt panaszos ügyben az aranyos-maróti kir. járásbiróság és a bars-megyei másodfoku erdei kihágási biróság között támadt hatásköri összeütközési esetet 1884. évi szeptember hó 12. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Az érintett ügyben a további intézkedések birói útra tartoznak;

mert jóllehet az aranyos-maróti kir. járásbiróságnál 1883. évi márczius hó 21-én felvett jegyzőkönyv szerint panaszló özv. M.-né azt állitotta, hogy a panaszlott P. János által az erdőről elvitt fája felhasználásra még feldolgozva nem volt és igy föltéve, hogy a szakértői szemle megtartása kizártnak volt veendő, nem volt indok nélküli az eljárt kir. járásbiróság illetéktelenségi határozata, mégis tekintve, hogy a kis-tapol-

csányi járás szolgabirói hivatala által 1883. évi augusztus hó 4-én felvett jegyzőkönyv szerint maga panaszlott elismeri, hogy „a törzs külön és az ágak lenyesve voltak" és igy a valószinüség annál is inkább a mellett szól, miszerint a fa felhasználásra feldolgozottnak vehető, mivel az mint a közbirtokosság erdejéből járó illetmény állitólag feltüzelésre már kiosztatott s ennélfogva a további intézkedések tekintettel arra, hogy a tárgyi elem szempontjából nem erdei lopási kihágás, hanem a közönséges büntetőtörvény szerint büntetendő lopási cselekmény jelenségei látszanak fenforogni, birói útra tartoznak; és mert nincs kizárva annak lehetősége sem, hogy a birói úton teljesitendő további nyomozások azt fogják eredményezni, hogy az ügy rendes polgári per útra fog utasittatni, miután panaszlott, ki panaszló mostoha leányának férje, azt állitja, hogy nejének kivánsága folytán hordta el a két szekér fát azon biztos hitben, hogy ehhez nejének joga van, miután a mult évben panaszló vitte el az egész fajárandóságot, már pedig, igy állitja panaszlott, panaszlónak a kérdéses fához kizárólagos joga nincs, „miután az osztály az örökösök között nejének atyja néhai A. József után még a biróság előtt létre nem jött."

Lopás. *Felhasználásra feldolgozott fáknak az erdőből elvitele.*

286.

Erdőből fának lopása, ha az elvitt fa értéke a 60 koronán alul esik: kihágást képez. Illetékes az erdei kihágási biróság.

(1885. évi junius 8-án 12,067/1885. I. M. sz.)

Jegyzet: A följelentés illetve az erdőkihágási lajstrom szerint négyen 100 korona értéket meghaladó fát vittek el. Az ó-radnai kir. járásbiróságnál eszközölt kihallgatásnál az derült ki, hogy a fát tulmagasra becsülteték és azok valódi értéke mindössze sem több 60 koronánál.

Élő fenyőfák elvitele az erdőből, midőn a felhasznált fák összértéke végleg 60 koronában lőn megállapitva.

A kir. ministerium az A. Vekita és társai ellen erdei falopás miatt folyamatba tett ügyben a jaadi járás szolgabirája és a beszterczei kir. törvényszék között támadt hatásköri összeütközési esetet 1885. évi junius hó 8. napján tartott tanácsában mégvizsgálván, következőleg határozott:

Az érintett ügyben a további intézkedések az 1879: XXXI. t.-cz. szerint szervezett erdei kihágási biróság hatásköréhez tartoznak;

mert bár Borgo-Prund községnek az 1884. évi február havára összeállitott erdőkihágási lajstroma szerint A. Vekita, B. Jakab, B. Danilu és D. Juon 30 frtot meghaladó lopással vannak terhelve, mégis tekintettel arra, hogy maga a községi elöljáró H. Mihajla az ó-radnai kir. járásbiróságnál 1884. évi november hó 20-án felvett jkönyv szerint elismeri, hogy a faérték tulmagasan becsültetett s ő a helyi értékre

Lopás
Élő fenyőfák elvitele az erdőből, midőn a felhasznált fák összértéke végleg 60 koronában lőn megállapitva.

való figyelemmel az A. Vekita által használt fának értékét 15 frtban, a B. Jakabét 6 frtban, a B. Daniláét 9 frtban és végre a D. Juon által felhasznált fa értékét 6 frtban állapitja meg, továbbá tekintettel arra, hogy a becslést teljesitő Uder Juon községi erdőőr kihallgatása alkalmával egy fát 3 frt értékünek állitott, az ügy csakis mint erdei lopási kihágás jöhet tekintetbe, miután A. Vekita 3 fenyőfának levágását ismeri el, B. Jakab és B. Danila pedig együtt 5 drb fenyőfát használtak fel, D. Juon szintén csak egy fának levágását ismeri be; és

mert e szerint, tekintettel arra, hogy csakis B. Jakab és B. Danila között forog fenn részességi viszony, azonban az általuk felhasznált fa értéke sem több 15 frtnál, a cselekmények fölötti határozathozatal az 1879:XXXI. t.-cz. 69., 117. és következő szakaszai értelmében az erdei kihágási biróság hatásköréhez volt utasitandó.

287.

Erdőből „lerakott ölfa“ — „hasábfák“ elvitele a lopás vétségének ismérveit tüntetvén fel, az eljárás birói utra tartozik.

(1886. évi október 16-án 20,935/1886. I. M. sz.)

Erdőből „lerakott ölfa („hasábfák“) elvitele.

A kir. ministerium a Sz. János és társai jabloniczi lakosok ellen folyamatba tett falopási ügyben a szeniczi kir. járásbiróság és az ugyanottani járási szolgabirói hivatal között támadt hatásköri összeütközési esetet 1886. évi október hó 16-ik napján tartott tanácsülésében megvizsgálván, a következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik;

mert a Zs. János klubohai lakosnak, gyámoltjai (kk. H. Mária, Zsuzsánna, Pál és Zs. Anna) nevében a szeniczi kir. járásbiróságnál 510/886. sz. alatt benyujtot följelentésben az adatik elő, hogy nevezett a kiskoruak tulajdonát képező „Prova“ nevü erdőben Sz. János és társai lerakott ölfából lopták el a 7 frt 65 kr. értékü fát;

mert a „lerakott ölfa“ kifejezés használtatván a feljelentésben, továbbá mivel a tárgyalás során kihallgatott tanuk hasábfának jelölik meg az ellopott és Sz. János házában feltalált fát; ezen körülmények arra engednek következtetni, hogy a lopott fa eladásra vagy felhasználásra már feldolgozott fa volt, minek következtében az 1879:XXXI. t.-cz. 60. és 90. §-ai értelmében nem erdei kihágás, hanem az általános büntetőtörvény szerint minősülő lopás ismérvei látszanak fenforogni, mely az 1880:XXXVII. t.-cz. 39., 40., 41. §§-ai értelmében*) kizárólag a kir. biróságok hatásköréhez utasitandó.

---

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. I. 1. pontját.

Lopás.

288.

Gondnokság alatt levő egyén lerészegitése és az elhasznált ital ára fejében a gondnokoltnak zár alatt levő erdejéből 8 K értékü élőfának elvitele: az 1879. évi 40. t.-cz. 85. §-ába ütköző kihágást és az 1879. évi 31. t.-cz. ütköző erdei lopást képez; e cselekmények elbirálása a közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik.

(1887. évi október 25-én 18,407/1887. I. M. sz.)

Lopás zár alatt levő erdőből a gondnokság alatt levő tulajdonos lerészegitése után az elfogyasztott italok ára fejében. Kihágások halmazata.

A kir. ministerium a T. Sándor nagycsömötei lakos és társai kihágási ügyében a kőszegi kir. jbiróság és Vasmegye kőszegi járásának szolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1887. évi október 25. napján megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás az erdei kihágások elbirálására is illetékes szolgabirósághoz tartozik;

mert a paszolt tényállás szerint G. helyesebben V. József és T. Sándor korcsmárosok az iszákosság, tékozlás és elmegyengeség miatt biróilag gondnokság alá helyezett P. Sándort szándékosan lerészegitették, mely cselekményük a K. B. T. K. V. 85. §-ába ütköző kihágás ismérveit látszik magában foglalni; mert a T. Sándor ellen emelt további panasz az, hogy ez a lerészegitésre használt ital ára fejében P. Sándornak a panasz szerint zár alá helyezett erdejéből mintegy 4 frt értékü élőfát idegenitett el, s ezen cselekménye, noha vallomása szerint P. Sándor beleegyezésével vitte el a kérdéses fákat — minthogy P. Sándor a zár alatt rendelkezési joggal nem birt — az 1879. évi XXXI. t.-cz. 90. §-ába ütköző erdei lopás ismérveit látszik magában foglalni;

továbbá mert a kihágási btkv. 85. §-ába ütköző kihágás elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §. 1. pontja értelmében*) a közigazgatási hatóság, jelen esetben a szolgabiróság hatáskörébe — az erdei lopás elbirálása pedig, ha a lopott dolog értéke, mint a jelen esetben is, 30 frtot meg nem halad, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69. és 117. §-ai értelmében szintén a szolgabiróság mint erdei kihágási biróság hatáskörébe van utalva;

végül mert a szolgabiróság által emlitett csalás és a kir. ügyész által hivatkozott 1883. évi XXV. t.-cz. IV fejezete alá eső s a kir. biróságok hatáskörébe utalt büntetendő cselekmények jelenségei fenn nem forognak.

*) E törvény helyett lásd az 1896. évi 34. t.-czikk 19. §. 1. pontját.

Lopás.

289.

Többek által elkövetett — de külön-külön 60 K értéket meg nem haladó élőfának, galyaknak erdőből való elvitele mindegyik tettesre nézve külön erdei kihágást képez. Az eljárás az erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

Tolvajszövetség nem állapitható meg pusztán abból, hogy többen követték el a lopást.

(1884. évi április 30-án 44,635/1882. I. M. sz.)

Többek által elkövetett — de különkülön 60 korona értéket meg nem haladó erdei lopás.

A kir. ministerium a Sz. János és társai ellen erdei lopási kihágás miatt fenforgó ügyben a sokoróaljai járás szolgabirája és a győri kir. törvényszék között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1884. évi április hó 30. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a Sz. János, L. Teréz, Cs. János, H. Györgyné szül. P. Erzsi, T. József, B. György, ifj. V. Jánosné szül. P. Teréz ellen erdei falopás miatt tett feljelentés elintézése az 1879: XXXI. t.-cz.-ben megállapitott erdei kihágási biróság hatásköréhez tartozik:

mert a nevezettek mindenike azzal van terhelve, hogy 30 frt értéket tul nem haladó élőfát, galyat stb. lopott el, a mely cselekmény az 1879: XXXI. t.-cz. szerint erdei lopást képez;

mert ily cselekmény fölötti határozathozatal az 1879: XXXI. t.-cz. Második czim III. fejezetében foglalt intézkedések szerint a rendes birói illetékesség alól ki van véve s az ott meghatározott hatóságokra van ruházva; és

mert e nevezett szolgabirói hivatal által hivatkozott 1878: V. t.-cz. 336. §-ának 6-ik pontjában foglalt „tolvajszövetség" fogalma, mely a cselekményt büntetté minősitené, a jelen esetre nem alkalmazható, miután épen nem állittatott, hogy a nevezettek egy szövetséget képeznének, a melynek tagjai üzletszerüen lopásokkal foglalkoznának, azon körülmény pedig, hogy esetleg többen követnek el erdei lopást: maga után vonja ugyan a „részesség" szabályainak alkalmazását (1879: XXXI. t.-cz. 80. §-a,) de a többek közreműködése valamely lopásnál egymagában az emlitett föltétel nélkül még nem állapitja meg azon szövetség fogalmát, a mely az 1878: V. t.-cz. 336. §-ának 6-ik pontjában nyert kifejezést.

290.

Másnak 2 holdnyi befásitott területéről 40 darab, összesen 100 K-ra értékelt fiatal fának kivágása és

elvitele a B. T. K. 333. §-ába ütköző lopás tényálladékát meriti ki; a büntető eljárás birói utra tartozik. Lopás.

A befásitott terület ültetvényi, illetőleg erdő minősége ez esetben közömbös.

(1887. évi november hó 26-án 23,437/1887. I. M. szám.)

A kir. ministerium a D. Juon buziási lakos elleni bünügyben a buziási kir. járásbiróság és Temes megye buziási járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1887. évi november hó 26. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Befásitott területről 40 darab fa kivágása és elvitele.*

jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik;

mert L. Gusztáv panasza és E. Juon beismerése szerint ez utóbbi az előbb nevezettnek 2 holdnyi befásitott területéről mintegy 40 drb fiatal fát vágott ki és tulajdonitott el jogtalanul, melyeknek értékét a panaszos — a vizsgálati adatok által eddig meg nem czáfolva — 50 frtra becsüli;

mert akár ültetvénynek, akár erdőnek tekintendő azon terület, melyről a fák elidegenittettek, az első esetben a m. kir. Curia 1884. évi márczius hó 12-én 29. sz. a. kelt döntvénye értelmében, a második esetben pedig minthogy a kivágott s elidegenitett fák értéke a feljelentés szerint a 30 frtot is meghaladta, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69. §. *b*) pontja, illetve ugyanazon t.-cz. 73. §-a értelmében nem az erdei lopás kihágása, hanem a közönséges lopás vétségének tényálladéka látszik fenforogni;

mert végül mindkét vétség elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében a kir. biróságok hatásköréhez van utalva.*)

291.

Fasorból 123 darab akáczfa lefürészelése és 4 K-ra értékelt nyers fa elvitele.

A cselekmény a büntetőtörvénykönyvek alapján birálandó el; erre a kir. biróság bir hatáskörrel.

Fasor nem erdő.

(1888. évi november 17-én 36,979/1888. I. M. sz.)

A kir. ministerium falopással vádolt H. Ferencz bünügyében a székesfehérvári kir. törvényszék és a vaáli járás főszolgabirája közt támadt hatásköri összeütközés esetét 1888. évi november hó 17. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén az 1869:IV. t.-czikk 25. §-a alapján következőleg határozott: *Fának fasorból elvitele. A fasor nem erdő.*

a jelen ügy a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

---

*) E törvény helyett lásd az 1897. évi 34. t.-cz. 18. §. 1. pontját.

Lopás. *Fának fasorból elvitele. A fasor nem erdő.*

Okok: Az ügyiratok szerint az tétetett panasz tárgyává, hogy az ocsai főherczegi gazdaság birtokából a fasorból 123. drb. akáczfa fürészszel levágatott és ellopatott és hogy G. István erdőőr tetten érte H. Ferenczet, midőn ez f. é. febr. 4-én éjjel jogtalan eltulajdonitási szándékkal kis kézi szánkón 2 frtra becsült nyers fát szállitott, mely az ocsai főherczegi uradalom földjét határoló fasorból vágatott ki.

A földmüvelés ipar és kereskedelemügyi minister urnak f. é. jul. 3.-án 32305. sz. alatt kelt s az iratok közt levő rendeletéből kitetszik, hogy a fasor, melyből a fa kivágatott, erdőnek nem tekinthető.

H. Ferencz cselekményében tehát nem az 1879: XXXI. t.-czikk 69. §-ába ütköző erdei kihágásnak, hanem az 1878: V. t.-czikk XXVI-ik fejezetébe, illetőleg ha H. Ferencznek azon védelme, hogy az elsajátitott fát mint már levágottat találta, valónak bizonyulna, az idézett törvény XXIX. fejezetébe, esetleg pedig az 1879-ik évi XL. t.-cz. 127. §-ába ütköző büntetendő cselekménynek jelenségei mutatkoznak.

Minthogy pedig az 1878: V. t.-czikkben körülirt büncselekmények valamint az 1879. XL. t.-cz. 127. §-ába ütköző kihágás is nem a közigazgatási hatóságoknak, hanem az 1880: XXXVII. t.-czik 39. és 40. §§-ai értelmében*) a kir. biróságoknak hatáskörébe vannak utalva: ennélfogva a jelen esetben a kir. biróságok illetékessége volt megállapitandó.

292.

Tüzelésre feldolgozott ölfa használatra elkészitett faoszlopok és deszkák, továbbá vascsavarok jogtalan eltulajdonitása a B. T. K. alapján elbirálandó lopást állapitja meg; az eljárásra a kir. biróság illetékes.

A szolgabiró által illetéktelenül hozott itélet hatályon kivül helyezése a ministertanács döntésével.

(1890. január 24. 25,174/1889. I. M. sz.)

Tüzelésre szolgáló fa, elkészitett faoszlopok, deszkák és vascsavarok lopása.

Jegyzet: A lopás szinhelye erdei faüzleti telep volt.

A kir. ministerium a B. György és társai elleni bünügyben az orsovai kir. jbiróság és Krassó-Szörény megye moldovai járásának szolgabirósága közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1890. évi január hó 24. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

A minisztertanács jelen ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe tartozónak mondja ki s egyszersmind a Krassó-Szörénymegye moldovai járásának szolgabirósága ál-

*) Az 1880. évi XXXVII. t.-czikk 39. 40. §§-ai helyett lásd az **1897.** évi XXXIV. t.-czikk 18. §. 1. és IV. pontját.

tal ezen ügyben 1885. évi május hó 16-án 57. sz. alatt illetéktelenül hozott itéletet hatályon kivül helyezi;

mert a feljelentés szerint B. Gy. és társai bár 30 frton alóli értékben, de nem élőfát, vagy eladásra vagy felhasználásra fel nem dolgozott fát, avagy egyéb erdei terméket, hanem vascsavarokat, tüzelésre feldolgozott ölfát, használatra feldolgozott faoszlopokat és deszkákat, tehát mind oly tárgyakat loptak, melyek nem az erdőtörvény második czime II. fejezetében körülirt erdei lopás kihágásának, hanem a közönséges lopásnak képezik tárgyi elemét; cselekményük ennélfogva nem az erdei lopás kihágásának, hanem a btkv. 333. §-ába ütköző s a 334. §. szerint minősülő közönséges lopás tényálladékát látszik alkotni; melyek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-a alapján*) a kir. biróság hatáskörébe tartozik:

Lopás. *Tüzelésre szolgáló fa, elkészitett faoszlopok, deszkák és vascsavarok lopása.*

Minthogy pedig ezek szerint a szolgabiróság a hatásköre alá nem tartozó ügyben hozott itéletet s a mig ezen már jogerőre emelkedett itélet hatályon kivül nem helyeztetik, a különben illetékes kir. biróság sem járhatna el az ügyben, a jelen határozat rendelkező részében idézett szolgabirósági itélet hatályon kivül helyezése is kimondandó volt.

293.

Erdőben 24 darab élő bükkfának kivágása és elvitele, 6 korona 72 fillérnyi kár esetében erdei kihágást állapit meg; az eljárásra az erdei kihágási biróság bir hatáskörrel.

Az erdő tulajdonjogának vitás volta a hatáskör kérdésének elbirálásánál figyelembe nem vehető. Ennek a körülménynek méltatása az ügy érdemében itélkező hatóság feladata, mely ezt a kérdést a panaszolt cselekménynyel együtt birálja el.

(1891. évi szeptember 6-án 26,237/1891. I. M. sz.)

A kir. ministerium az erdei lopás kihágása miatt K. Dániel szelniczei lakos ellen inditott ügyben a nagy-ilondai kir. jbiróság Szolnok-Doboka vármegye nagy-ilondai járásának szolgabirósága mint erdei kihágási biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1891. évi szeptember hó 6-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás az 1879. évi XXXI. t.-cz. értelmében szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

Erdőből — melynek tulajdonjoga vitás — 60 koronán aluli értékben élőfák kivágása és elvitele.

Indokok: A feljelentés szerint K. Dániel szelniczei lakos

*) E helyett lásd az 1897. évi 34. t.-cz. 18. §. 1. pontját.

Lopás. *Erdőből — melynek tulajdonjoga vitás — 60 koronán aluli értékben élőfák kivágása és elvitele.*

idegen tulajdont képező erdőben jogtalanul 24 drb élő bükkfát vágott le és tulajdonitott el, melyeknek értéke a feljelentéshez csatolt becslevél szerint 3 frt 36 krt tett ki.

Ezen cselekmény az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69. és 90. §-ában körülirt lopás kihágásának alkatelemeit látszik magában foglalni, melynek elbirálása ugyanazon t.-cz. Második czím III. fejezete 117. és 118. §§-ai értelmében — minthogy a panaszos biráskodás végett a községi birót igénybe nem vette — az ezen törvény értelmében szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe van utalva.

Azon körülmény, hogy a tárgyalás során az erdő tulajdonjoga iránt kérdés merült fel, a törvény szerinti hatáskör megváltoztatására okul nem szolgálhatott, mert azon magánjogi kérdések, melyeknek megállapitásától függ, hogy az eljárás tárgyát képező büntetendő cselekmény tényálladéka fenforog-e, a büntető eljárásban rendszerint az eljáró büntető biróság, jelen esetben tehát az erdei kihágási biróság határozatának képezik tárgyát s a büntetendő cselekménynyel együtt birálandók el.

294.

Erdőből 21 darab, 26 koronára értékelt élő tölgyfának kivágása és eltulajdonitása miatt tett panasz elbirálása az erdei kihágási biróság hatásköréhez tartozik.

Az a vitás kérdés, hogy az elvitt fák a följelentőnek vagy a panaszlottnak egymással szomszédos erdejéből származnak-e, nem a hatáskör elbirálásánál, hanem az ügy érdemleges eldöntésénél méltatandó.

(1891. évi október 15-én 28,945/1891. I. M. sz.)

Jegyzet: A főszolgabiró illetékességét a tulajdonjog kérdésének vitás volta czimén szállitotta le.

A kir. ministerium az O. Szilárd kishegyi lakos ellen erdei kihágás miatt folyamatba tett ügyben a nagy-ilondai kir. járásbiróság és Szolnok-Doboka vármegye nagy-ilondai járásának főszolgabirája, mint erdei kihágási biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1891. évi október hó 15-én tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás az 1879. évi XXXI. t.-czikk értelmében szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: O. Stefán a miatt tett följelentést O. Szilárd ellen, hogy ez a feljelentő erdejéből 21 darab élő tölgyfát, melyeknek értéke a feljelentéshez csatolt becslevél szerint 13 frtra rug, vágott ki és tulajdonitott el.

A panaszolt cselekmény az 1879. évi XXXI. t.-czikk 69. és 90. §§-aiban körülirt erdei lopás kihágásának alkatelemeit látszik magában foglalnia, melynek elbirálása ugyanazon törvény Második czim III. fejezetének 117. és 118. §§-ai az erdőtörvény alapján szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe utalják.

Lopás *Erdőből élőfák kivágása és elvitele, ha a kár a 60 koronát meg nem haladja.*

Azon körülmény, hogy a tárgyalás folyamán vitássá vált, hogy a kérdéses tölgyfák O. Stefán feljelentőnek, vagy O. Szilárd panaszlottnak egymással szomszédos erdejéből vágattak-e ki? — a törvény szerinti hatáskör megváltoztatására okul nem szolgálhatott, mert a jelen esetben a feljelentés tárgya magánjogi vitáskérdéssel kapcsolatban állónak nem is mutatkozik, a mennyiben az eldöntés attól függ, hogy ama fák, a melyeknek kivágása miatt panasz emeltetett, a feljelentőnek, vagy a panaszlottnak erdejéből valók-e, s mert különben is azon magánjogi kérdések, melyeknek megállapitásától függ, hogy az eljárás tárgyát képező büntetendő cselekmény tényálladéka fenforog-e? a büntető eljárásban rend szerint az eljáró büntető biróság, jelen esetben tehát az erdei kihágási biróság határozatának képezik tárgyát s a büntetendő cselekménynyel együtt birálandók el.

295.

Facsemeték jogtalan elvitele erdő területet nem képező helyről. Illetékes a kir. biróság.

(1892. évi február 1-én 131/1892. I. M. sz.)

A kir. ministerium a B. Juon és társai hosszufalusi lakosok ellen lopás miatt inditott ügyben a brassói kir. törvényszék és Brassó vármegye hétfalusi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi február hó 1-ső napján tartott ülésében megvizsgálván, következőleg határozott:

Csemetekertből kiültetett és rakásban levő facsemeték ellopása.

jelen ügyben a további eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint B. Juon és társai Hosszufalu községének a Garcsin nevü völgyben fekvő bekeritett csemetekertjéből az ott elültetés végett rakásra rakott facsemetékből 320 drbot, az ugyanott már elültetett csemetékből pedig összesen 210 drbot loptak el s ezen cselekményük által az erdei érték- és árszabályzat szerint összesen 8 frt 72 krnyi kárt okoztak.

Hosszufalu községnek a Garcsin nevü völgyben levő csemetekertje az ennek megállapitására illetékes földmivelési ministernek a kir. igazságügyministerhez 1891. decz. 30-án 70,591. szám alatt intézett átirata szerint sem erdőnek, sem a községi erdő kiegészitő részének nem tekinthető, mert a kérdéses csemetekert Brassó vármegye közigazgatási bizottságától felkivánt adatok szerint Hosszufalu község Hegyes-

Lopás. *Csemetekertből kiültetett és rakásban levő facsemeték ellopása.*

hegy nevü közlegelőjén fekszik s mint ilyen az erdők állagához nem tartozván, az erdők nyilvántartási törzskönyvében sem fordul elő.

E szerint a terület, melyről a csemeték elidegenittettek, nem képezvén erdőt, maga a cselekmény sem képezheti az erdei lopás kihágását, hanem a rakásra rakott csemeték elidegenitése a közönséges lopás vétségének, az ültetvényekből elidegenitett csemeték eltulajdonitása pedig — minthogy ezek értéke az 5 frt értékét állitólag meg nem haladta — a K. B. T. K. 127. §-ának második bekezdésében körülirt kihágásnak, amennyiben pedig a vizsgálat további folyama értékük magasabb voltát deritené ki, az 1878 : V. t.-cz. : 421-ik §-ában emlitett vétség ismérveit látszik magában foglalni.

Tekintve pedig, hogy mind a két lopás, mind pedig az 1878 : V. t.-cz. 421-ik §-ába ütköző vétségnek, valamint a K. B. T. K. 127. §-ába körülirt kihágásnak elbirálása az 1880 : XXXVII. t.-cz. 39., 40. és 41. §§-ai*) értelmében a kir. biróságok hatáskörébe van utalva: a jelen eset elbirálására a kir. biróságok hatáskörét kellett megállapitani.

296.

Összerakott tüzelő gallyaknak erdőből ellopása miatt inditott ügyben az eljárás birói hatáskörbe tartozik.

(1892. április 29. 15.959/1892. I. M.)

Erdőből összerakott galyaknak elvitele

A kir. ministerium a K. János zsazskói lakos ellen erdei lopás miatt inditott ügyben az alsó-kubini kir. járásbiróság és Árvamegye alsó-kubini járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi ápr. hó 29 ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint K. János a H. Pál által a Zsazskó község erdejében tüzelési czélra jogosan összegyüjtött és rakásba rakott gallyakból egy fuvarra való s 2 frt értékü mennyiséget jogtalanul elidegenitett.

Ezen cselekmény az erdei lopás tekintete alá azért nem jöhet s ennélfogva elbirálása erdei kihágási birósághoz azért nem utalható, mert az erdőtörvény 92. és 93. §-ai értelmében a fagallyak jogtalan eltulajdonitása csak abban az esetben képez erdei lopást, ha a gallyak valamely élő fáról, valamely elszáradt vagy az elemek által letört fáról vágatnak vagy töretnek le, vagy az elemek által letört állapotban lo-

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. törvényczikk 18. §-át.

patnak el; holott a feljelentés szerint a fagallyak emberi munka által egybegyüjtött s felhasználásra összerakott rakásból lopattak el. **Lopás.**

297.

Hatáskör megállapitása fanemüeknek közösen használt erdőterületről állitólag jogtalan levágása és elvitele miatt inditott ügyben.

Azon kérdés eldöntése igazolva van-e, hogy a panaszlottak jogtalanul vitték el a fákat, az erdei lopás kihágásának elbirálására illetékes hatóság határozatának érdeméhez tartozik.

(1896. évi szeptember 10-én 48,607/1896. I. M. sz.)

Fanemüeknek közösen használt területről elvitele.

A kir. ministerium az erdei kártétel miatt panaszolt K. Raveka és társai glodi lakosok elleni büntető ügyben a dévai kir. törvényszék és Hunyadmegye algyógyi járásának főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1896. évi szeptember hó 10. napján tartott tanácsában megvizsgálván, a következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: T. Jószif glódi lakos panasza szerint K. Ravéka és társai glodi lakosok 1894. év tavaszán a „Styob" nevü erdőből 6 frt 70 kr. értékü fanemüeket vágtak le és jogtalanul elvivén neki a fentebbi káron kivül 1 frt 20 kr. becslési és egyéb költségeket okoztak, melyekben őket javára marasztalni és megbüntetni kérte.

K. Ravéka panaszlottnak állitása szerint az általuk elvitt fa a panaszossal közösen használt erdőterületről vétetett, mely erdőterület H. Joszif tanu vallomása szerint csak a cselekmény elkövetése után osztatott meg felek között.

Tekintve, hogy a felek a cselekmény elkövetése idején fennállott birtoklási állapot, illetőleg a kérdéses erdőterület használati jogosultsága iránt egymással ellenkező állást látszanak ugyan elfoglalni, azonban panaszos nem birtoklási és használati jogának megállapitása, hanem a használat által jogtalanul okozott kárának és költségeinek megtéritése és a panaszlottak cselekményének megbüntetése iránt terjesztett elő kérelmet,

tekintve, hogy 6 frt 70 kr értékü fának tudva jogtalan eltulajdonitása mint erdei lopás az 1879 : XXX. t.-cz. 69. §-a értelmében kihágást képez;

tekintve, hogy azon kérdések eldöntése: igazolva van-e, hogy a panaszlottak jogtalanul vitték el a fákat, az erdei lopás kihágásának elbirálására illetékes hatóság határozatának érdeméhez tartozik, mely a fentebbi kérdés tagadólagos

Lopás. *Fanemüeknek közösen használt területről elvitele.*

eldöntése esetén a panaszlottakat a lopás kihágásának vádja alól a cselekmény tényállásának meg nem állapithatása miatt felmentheti ugyan, de az erdei lopás kihágása miatt tett panaszt érdemleges eldöntés nélkül a vitás birtokállapot tisztázására való utalással el nem utasithatja;

mindezeknél fogva az ügyben a további eljárást a közigazgatási hatóságokhoz mint a fent megjelölt erdei lopás kihágások eseteiben az 1879: XXX. t.-cz. 117. §-a által illetékesnek kijelölt hatóságokhoz utalni kellett.

298.

Mogyoró lopása erdőből, midőn a tényleges kár a 60 K-át meg nem haladja.

A kir. biróságok előtt jogerősen megszüntetett eljárások.

(1896. évi szeptember 30-án 53.253/1896. I. M. sz.)

Erdőből mogyoró ellopása

A kir. ministerium a Zs. Mihály és társai elleni erdei lopás miatt folyamatba tett ügyben Sáros vármegye makoviczai járásának főszolgabirája és az eperjesi kir. törvényszék között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1896. évi szeptember hó 30. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság, mint erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. Geczko és S. Izrael krajna-polánai lakosok Sáros vármegye makoviczai járásnak főszolgabirájánál azt a feljelentést tették, hogy Zs. Mihály, Zs. József, D. Mikolai, L. János, F. Mihály hunkóczi és P. Hricz krajna-Polyánka község határában „Popol", „Csernatofka" és „Hariszka" nevü dülőkben fekvő erdejükből mogyorót loptak.

A károsultak az ellopott mogyoró mennyiségét és értékét meghatározni nem tudták. A feljelentés mellé csatolt szakértői véleménynyel csak az van kimutatva, hogy a feljelentők tulajdonát képező összesen 38 hold, 1500 négyszögöl területü erdő összes évi mogyorótermése 38·9 hektoliterre tehető, melynek az „Erdei érték- és árszabályzat" szerint felszámitott értéke 385 frt 50 krt tesz ki. A feljelentésben azonban ki van emelve, hogy a lopott mogyoró tényleges értéke az 1879: XXXI. t.-cz. 69. §-ában meghatározott összeget, tehát 30 frtot nem haladja tul.

A makoviczai járás főszolgabirája ezt a feljelentést hatáskör hiánya miatt elutasitotta; mert a feljelentéshez csatolt szakértői véleményben 483 frt 50 kr. van felszámitva s a panaszosok nem igazolják, hogy a lopott mogyoró értéke a 30 forintot meg nem haladja, az 1879: XXXI. t.-cz. 138. §-a értelmében pedig a felszámitott összegnek 30 frtot meg-

haladó nagyságánál fogva a követelt kár összegét leszállitani nem áll jogukban.

Lopás. *Erdőből mogyoró ellopása*

Az eperjesi kir. törvényszék a terheltek ellen a bünvádi eljárást lopás büntettének gyanuja miatt folyamatba tette. Az eljárás során azonban az derült ki, hogy Zs. Mihály, Zs. József, D. Mikolaj, B. Adám Mihály, D. Mihály, P. Hricz terheltek 1894. évi ősz folyamán a károsok erdejéből egy-egy vászonytarisznyával, L, Vaszily, L. János és F. Mihály egy-egy liternyi mogyorót loptak, minek értéke a 30 frtot tényleg nem haladja tul.

Az eljárás során S. Izrael káros azt is panaszolta, hogy a kérdéses alkalommal P. Mihályt is tettenérve, ez, midőn a mogyorót a káros tőle el akarta venni, a káros fejéről a sapkát lerántotta, szakállát ránczigálta és őt a földre dobta. Ezt az előadását a károsnak a kir. törvényszék azonban hitelt érdemlőnek nem találta s a rablás ismérveit fenforogni nem látta; a fenforogni látszó könnyü testi sértés és becsületsértés vétségei miatt pedig a szvidniki kir. járásbiróság előtt már eljárás volt folyamatban, mely azonban ugyanott meg lett szüntetve.

Arra nézve, hogy a terheltek más alkalommal is loptak volna mogyorót, terhelő adat nem merült fel; minélfogva valamennyi terhelt ellenében csakis az erdei lopás kihágása forog fenn.

Ez alapon az eperjesi kir. törvényszék 1896. márczius hó 11-én 501. B) sz. alatt hozott s jogerőre emelkedett határozattal a lopás büntette miatt folyamatba tett eljárást megszüntette.

Minélfogva és tekintettel arra, hogy az eperjesi kir. törvényszék jogerős határozattal megállapitotta, miszerint a feljelentésben körülirt cselekménynyel kapcsolatban a kir. biróság hatáskörébe tartozó büntetendő cselekmény fenn nem forog. s a feljelentett egyének az eljárás adatai szerint csakis az 1879 : XXXI. t.-cz. 69. §-ának a) pontjába ütköző erdei kihágással terhelhetők; a szóban forgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóságnak, mint erdei kihágási biróságnak hatáskörét kellett megállapitani; mert az idézett törvényczikk 117. §-a értelmében az erdei kihágások elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva.

299.

Ölekbe rakott tüzifának erdőből ellopása miatt inditott ügyben az eljárásra a kir. biróság illetékes.

(1897. évi márczius 3-án 11,071/1897. I. M. szám)

A kir. ministerium a Cs. K. és társa néposzi lakosok ellen az erdőről ölberakott tüzifának ellopása miatt folyamatba tett ügyben az ó-radnai kir. járásbiróság és Besztercze-Naszód

Lopás. *Ölbe rakott tüzifa lopása az erdőből.*

vármegye ó-radnai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi márczius hó 3-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Néposz község elöljárósága azt a feljelentést tette az ó-radnai kir. járásbiróságnál, hogy Cs. K. és fia Cs. P. néposzi lakosok 1895. évi május hó 2-án egy szekér száraz ölfát loptak el a néposzi „Botoia“ nevü erdőben termelt s községi tulajdont képező faölekből.

A község birája a járásbiróságnál megtartott tárgyaláson a lopott fa értékét 1 frt 20 kr. — 1 frt 50 krban számitotta fel.

Ez a cselekmény tekintettel arra, hogy a lopás tárgyát a feljelentés szerint oly erdőtermék képezte, mely az erdőben már eladásra vagy felhasználásra feldolgozott állapotban, ölbe volt rakva, a B. T. K. 333. §-ába ütköző és az érték szerint minősülő közönséges lopás vétségének ismérveit látszik magában foglalni, a mely vétségnek elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a kir. biróságok hatáskörébe van utalva. Ennélfogva a szóbanforgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

A szóban forgó cselekmény sem mezőrendőri, sem erdei kihágást azért nem képezhet, mert az 1894: XII. t.-cz. 1. §-a szerint az erdőkre nézve az 1879. évi XXXI. t.-cz. határozatai irányadók. Ez utóbbi t.-cz. 90. §-a értelmében pedig a levágott, de eladásra vagy felhasználásra feldolgozott fa ellopása nem az erdei lopás kihágását, hanem a közönséges lopás vétségét esetleg büntettét képezi.

300.

Hatáskör megállapitása a tulajdon tekintetében, vitás erdőben elkövetett erdei kihágás és közcsend elleni kihágás miatt folyamatba tett ügyben.

Az eljárás tárgyát nem a vitás tulajdonjognak megitélése, hanem annak az érdemleges kérdésnek eldöntése képezheti, hogy az erdőterület tulajdonjogának vitás voltára tekintettel, a följelentett erdei kihágás ismérvei megállapithatók-e és a terhelt büntethető-e?

(1897. évi deczember 8-án 65,962/1897. I. M. szám.)

A kir. ministerium a B. Juon I. Nicolae csertési lakos és társa ellen fáknak kivágása által elkövetett ingatlan

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. I. 1. pontját.

vagyon rongálása és közrend elleni kihágás miatt inditott ügyben a topánfalvai kir. járásbiróság és Torda-Aranyos vármegye topánfalvai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi deczember hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Lopás. *Erdei lopás, midőn az erdő tulajdonjoga vitás.*

Jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: M. Szimion csertési lakos által tett följelentés szerint B. Juon lui Nicolae csertési lakos a feljelentő erdőjéből állitólag 12 frt értékü 12 drb. bükkfát levágott és elvitt, s midőn a feljelentő őt ezért kérdőre vonta, ezt azzal fenyegette, hogy megöli; másnap pedig az előbb említett terheltnek unokaöcscse, B. Petru lui Didutiu a feljelentőt állítólag megveréssel fenyegette.

A topánfalvai kir. járásbiróság az 1897. évi május hó 14-én 1140. B. sz. a. hozott s jogerőre emelkedett határozatával a közcsend elleni kihágás miatt inditott eljárást, „tárgyi tényálladék hiányában“ megszüntette és az iratokat a feljelentett erdei kihágás elbirálása végett a topánfalvai járás főszolgabirájához tette át, a ki azonban, minthogy azon ingatlan tulajdonjoga, melyről a fák levágattak, vitás, 1897. évi augusztus hó 10-én 137. sz. a. hozott határozatával hatáskörének hiányát mondta ki.

A feljelentésben előadott cselekmények az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69. §-ának *a)* pontjában meghatározott s az idézett t.-cz. 90. §-ába ütköző erdei kihágásnak, továbbá a K. B. T. K. 41. §-ba ütköző közcsend elleni kihágásnak ismérveit tüntetik ugyan fel, minthogy azonban a közcsend elleni kihágás megtorlására irányuló eljárást az illetékes topánfalvai kir. járásbiróság érdemben hozott határozattal már jogerősen megszüntette, jelenleg csakis a feljelentett erdei kihágás képezheti elbirálás tárgyát.

Tekintettel tehát arra, hogy az erdei kihágás elbirálása az 1879: XXX. t.-cz. 117. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik a jelen ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

Az a körülmény, hogy az eljárás adatai szerint a szóbanforgó erdőterület tulajdona a felek között vitás, annál kevésbé szolgálhat a közigazgatási hatóságra nézve indokul az ügynek hatáskör hiányából való elutasitására, mert a jelen eljárás tárgyát nem a vitás tulajdonjognak megitélése, hanem csakis annak a kérdésnek érdemleges eldöntése képezheti, vajjon tekintettel az erdőterület tulajdonjogának vitás voltára, a feljelentett erdei kihágás ismérvei megállapithatók-e, s ehhez képest a terhelt egyén erdei kihágás miatt büntethető-e?

Lopás.

301.

Erdei fa kérgének lehántása és ellopása; hatóság elleni erőszak büntette; kár 60 koronán felül; illetékes a kir. biróság.

(1892. évi julius 22-én 27,894/1892. I. M. sz.)

Erdei fa kérgének lehántása és elvitele midőn a kár 60 koronát meghalad. Halmazat más cselekménynyel.

A kir. ministerium az erdei lopással vádolt F. János nagydisznódi lakos ügyében a nagyszebeni kir. törvényszék és Szeben vármegye központi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi julius 22-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott.

a jelen ügyben a további eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatik.

Indokok: F. János nagydisznódi lakos ellen két följelentés adatott be. Az egyikben hatóság elleni erőszak miatt vádoltatott; a masikban pedig a miatt, hogy Nagy-Disznód község erdejéből 6 izben fakérget hántott le és lopott el, mely utóbbi esetekben a lopott tárgy összértéke 9 frt 72 krt, az okozott kár össznagysága pedig 39 frt 60 krt tett ki.

A hatóság elleni erőszak miatt emelt s az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. §-a értelmében a kir. biróság hatáskörébe tartozó vád kérdésében a nagyszebeni kir. törvényszék érdemlegesen határozott s már jogerőre is emelkedett marasztaló itéletet hozott; de a fakéreg ellopását és az ezzel halmazatban levő azon kárositást, mely abból keletkezett, hogy a tettes a fakéreg lehántása által számos fát megrongált, a törvényszék nem birálta el, hanem azt mint erdei kihágási ügyet, áttette az erdei kihágási birósághoz.

Eltekintve attól, hogy még az esetre is, ha ezen cselekményben kizárólag az erdei lopás kihágásának ismérvei forognának fenn, ennek elbirálására az erdőtörvény 132. §-a értelmében szintén a kir. biróság lenne hivatva, különösen azért kellett az érintett cselekményre vonatkozó eljárást a kir. biróság hatáskörébe utalni, mert abban az erdei lopás kihágásán felül az ezzel halmazatban levő s az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozó, ingatlan rongálás vétségének tényelemei is fenforogni látszanak azon okból, mivel az erdőtörvény 69. és 70. §-ai értelmében az erdei kárositás csak akkor képez erdei kihágást, ha az okozott kár 30 frtot nem halad tul s mivel ugyancsak a 69. §. végpontja értelmében a cselekmény minősége nem változik az által, hogy a kár összege a tettes elitéltetése előtt általa elkövetett több erdei kihágásból származik s végül mivel a most szóban forgó esetben az okozott kár összértéke 39 frt 60 krra, tehát a 30 frtot tulhaladó összegre tétetik.*)

*) Az 1880: évi XXXVII. t.-cz. helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 17. és 18. §§-ait.

302.

Lopás.

Hatáskör megállapitása élő fák kérgének lehántása és ellopása miatt inditott ügyben, midőn az ellopott kéreg értéke 60 K-át meg nem haladott ugyan, de a fák kiszáradása következtében 60 K-nál nagyobb kár származott.

Az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1901. évi deczember 13-án 36 832/1901. I. M. sz.)

A kir. ministerium a T. Antal gymesközéplaki lakos ellen élőfáról kéreg lehántása és ellopása miatt folyamatba tett ügyben a csikszeredai kir. törvényszék és a felcsiki járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1901. évi deczember hó 13-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, kö etkezőleg határozott: *Élőfák kérgének lehántása s e miatt a fák kiszáradása.*

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A csikszeredai m. kir. erdőhivatal 1899. évi junius hó 16-án a csikszeredai kir. törvényszék előtt a miatt jelentette fel T. Antal gymesközéplaki lakost, hogy az 1898. év nyarán a Csik-Bozsova község tulajdonát képező erdőben 137 drb. élőfa kérgét lehántotta s a lehántott kérget, melynek értéke 2 frt 60 krra (5 kor. 20 fillérre) becsültetett, ellopta. A meghántott fák kiszáradván, ez által 631 frt 75 kr. (1263 kor. 50 fillér) kár okoztatott.

Ezt a feljelentést a csikszeredai kir. törvényszék 1899. évi junius 25-én 2808. sz. a. hozott végzésével a felcsiki járás főszolgabirájához tette át, azzal az indokolással, hogy a lehántott és elvitt fakéreg értéke a külön megtéritendő kár beszámitása nélkül 30 frtot (60 koronát) nem haladván túl, csak erdei kihágás forog fenn, melynek elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A nevezett főszolgabiró 1899. évi augusztus hó 4-én 1029. sz. a. hozott végzésével az ügyet hatásköréből szintén elutasitotta, mert nézete szerint a feljelentett cselekmény az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69. §-ának *b*) pontjába ütköző kihágást képez, mely ugyanezen t.-cz. 92. §-ának második bekezdése értelmében büntetendő, ebben a bekezdésben pedig külön megtéritendő kárról nincs szó, hanem csakis értékről, amely ebben az esetben a 30 frtot (60 koronát) jóval felülhaladja.

Ezen tényállás alapján a kir. ministerium az eljárásra a kir. biróság hatáskörét állapitotta meg, mert a feljelentett cselekményben az erdei lopás kihágásán felül az ezzel halmazatban lévő, az 1878. évi V. t.-cz. 421. §-ában meghatározott és az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §-ának I. 1. p. által a kir. biróságok hatáskörébe utalt ingatlanrongálás vétségé-

Lopás. nek tényelemei is fenforogni látszanak, azon okból, mivel az erdőtörvény 69. és 70. §-ai értelmében az erdei károsítás csak akkor képez erdei kihágást, ha az okozott kár 30 frtot nem halad tul, a szóban forgó esetben pedig az okozott kár értéke 63 frt 75 krra, tehát 30 frtot tulhaladó összegre tétetik.

303.

Az erdei kihágás fölött az eljárásra a kir. biróság hatásköre állapittatott meg, midőn a tettes ellen még más a B. T. K.-be ütköző cselekmény jelensége is fölmerült.

(1881. évi szeptember 27-én 26,359/1881. I. M. sz.)

Erdei kihágás a biróság hatáskörébe tartozik, ha a tettes ellen még más, a btkönyvekbe ütköző cselekmény forog fenn.

A kir. ministerium G. község birájának J. község birája ellen községeik képviseletében erdei kihágások miatt emelt panasza tárgyalása alkalmából a nagyhalmágyi járási főszolgabiró és az ottani kir. járásbiróság között a hatósági körre nézve felmerült összeütközési ügyet 1881. évi szeptember hó 27. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett ügy ellátása birói útra tartozik:

mert az 1879:XXXI. t.-czikk 132. §-a értelmében, ha az erdei kihágást elkövető ellen más büntetendő cselekmény jelensége is felmerül, az erdei kihágás miatti eljárás azonnal félbeszakitandó s az iratok további eljárás és itélethozatal végett az illetékes birósághoz teendők át; és

mert az iratok közt fekvő három rendbeli orvosi látlelet szerint kétségtelen, hogy testi sértés (sulyos testi sértés vétsége és könnyü testi sértés vétsége) is követtetett el, sőt panasz emeltetik az 1879:XL. t.-czikk 41. §-ában meghatározott kihágás miatt is, ezek fölötti határozathozatal pedig az 1880:XXXVII. t.-czikk 40. §-a értelmében a kir. járásbiróságok hatásköréhez tartozik.*)

304.

Erdei kihágás elbirálása a kir. biróság hatáskörébe utaltatott, midőn a tettes ellen az eljárás folyamán más büntetendő cselekmény jelensége is fölmerül. Erdőtörvény 132. §-a.)

Az, hogy a tettes a legutolsó lopás elkövetése

---

*) Az 1880. évi XXXVII. t.-czikk helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. 4. és IV. pontjait.

előtt, 3 éven belül, három izben volt erdei kihágás miatt büntetve, minősitő körülményt nem képez. Lopás.

Adalék a minősitő körülményekhez.

Két kéve fa elvitele 2 kor. 80 f. értékben.

(1891. évi junius 14-én 13,867/1891. I. M. sz.)

Jegyzet: A bajai rendőrkapitányság a B. T. K. 338. §-ra figyelemmel illetéktelenségét mondta ki; a szabadkai kir. törvényszék erdei kihágást látván fenforogni, hatáskörét szintén leszállitotta.

Erdei kihágás elbirálása, midőn a tettes ellen a biróságnál vizsgálat folyik más bűncselekmény miatt.

A kir. ministerium az erdei lopással vádolt P. Mihály bajai lakos elleni ügyben a szabadkai kir. tszék és Baja város rendőrkapitányi hivatala mint elsőfoku erdei kihágási biróság közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1891. évi junius hó 14. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint P. Mihály bajai lakos 1890. évi április hó 2-án a kalocsai érseki uradalom tulajdonához tartozó simon-szigeti erdőből két kéve 1 frt 40 kr. értékü száraz fát lopott.

P. Mihály 1888. évi november hó 10-étől kezdve tehát a legutóbb elkövetett lopást megelőző 3 éven belül három izben volt már erdei lopás kihágása miatt büntetve s jelenleg szándékos emberölés büntette miatt áll vizsgálat alatt. Habár az a körülmény, hogy P. Mihály a legutóbb elkövetett erdei lopást megelőzőleg három izben volt már erdei lopás kihágása miatt büntetve s az utolsó büntetés óta három év még el nem telt, a cselekmény minősitésére befolyással birónak nem tekinthető, mert az erdőtörvény 74. §-a és a btk. 338. §-ában foglalt rendelkezések egybevetéséből kitünőleg az erdei lopás a lopott tárgy értékére való tekintet nélkül csak akkor képez büntettet, ha a tettes rablás, zsarolás, lopás, sikkasztás vagy orgazdaság büntette vagy vétsége miatt, tehát nem erdei kihágás miatt már két izben volt büntetve és az utolsó büntetés kiállása óta három év még el nem telt, mégis tekintve, hogy az erdőtörvény 132. §-a értelmében, ha az erdei kihágást elkövető ellen az eljárás folyamában más büntetendő cselekmény jelensége is fölmerül, az erdei kihágás miatti eljárás azonnal félbeszakitandó és az iratok további eljárás és itélethozatal végett azon bírósághoz teendők át, mely azon másik büntetendő cselekményre nézve illetékes: a P. Mihály által elkövetett s az erdei kihágás ismérveivel biró cselekmény elbirálását a kir. birósághoz kellett utalni, mely a nevezettet terhelő másik büntetendő cselekménynek, a szándékos emberölésnek elbirálására nézve illetékes.

Lopás.

305.

Hatáskör megállapitása erdei lopás miatt folyamatba tett ügyben, midőn a tettes erdei lopás miatt már többször volt büntetve.

(1897. évi deczember 8-án 66,067/1897. I. M. sz.)

Erdei lopás, rovott előéletü általelkövetve.

A kir. ministerium a S. Lajos altorjai lakos ellen erdei kihágás miatt inditott kétrendbeli ügyben Altorja község elöljárósága és a kézdivásárhelyi kir. törvényszék között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1897. évi deczember hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás folytatása a közigazgatási hatóság, mint erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A kézdivásárhelyi m. kir. erdőgondnokság azt a feljelentést tette az altorjai községi elöljáróságnál, hogy S. Lajos altorjai lakos az Altorja község Ördöglik nevü erdejéből 1895. évi január hó 16-án tiz szál száraz tölgyfát és tiz szál száraz nyárfát, melyeknek értéke 1 frt 20 krt tett ki, majd később az altorjai székelyek kárára 50 kr. értékü 25 szál aszutölgyfát ellopott.

A községi elöljáróság ezeket a feljelentéseket áttette a kézdivásárhelyi kir. járásbirósághoz, mert S. Lajos erdei kihágás miatt megelőzőleg három izben büntetve lévén, nézete szerint a szóban forgó cselekmények a büntető törvény alapján birálandók el.

A kézdivásárhelyi kir. járásbiróság az 1895. évi aug. hó 29-én 2964. és 2968. B sz. a. hozott végzésekkel a hozzá terjesztett iratokat a közigazgatási hatósághoz küldötte vissza, mert a visszaesésnek a B. T. K. 338. §-ában körülirt hatálya erdei kihágási esetekre ki nem terjed.

Minthogy annak kimondása, hogy a feljelentett cselekmények a visszaesés indokából a B. T. K. 338. §-a értelmében a lopás büntettének tényálladékát állapitják-e meg, az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. §-ának első pontja szerint*) a kir. törvényszék hatáskörébe tartozik, a kézdivásárhelyi kir. törvényszék, a kir. ügyész inditványára a nyomozatot folyamatba tette s annak lefolytatása után 1897. évi augusztus hó 30-án 3269. B. sz. a. hozott határozatával az eljárást megszüntette s elrendelte, hogy az iratok a fenforgó s az 1879. évi XXXI. t.-cz. 69., illetve 90. §-ába ütköző erdei kihágás elbirálása végett Altorja község elöljáróságához áttétessenek, mert a nyomozat során kiderült, hogy S. Lajos erdei kihágás miatt három izben, lopás vétsége miatt pedig csak egy izben volt büntetve, s igy cselekménye a B. T. K.

*) Az idézett törvény helyett most az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 17.§. 1. pontja értendő.

338. §-a alapján — minthogy lopás büntette vagy vétsége miatt két izben még büntetve nem volt — büntetté nem minősithető, egyébként pedig S. Lajos cselekménye sem az elkövetés módja, sem a lopott fa minősége vagy értéke alapján nem állapitja meg a lopás büntettének vagy vétségének tényálladékát.

Lopás. *Erdei lopás, rovott előéletü által elkövetve*

Ezen tényállás alapján figyelemmel arra, hogy az illetékes kir. biróság érdemben hozott jogerős határozatával kimondta, hogy a feljelentett cselekmények nem birnak azokkal az ismérvekkel, a melyek alapján kir. biróság hatáskörébe tartozó büntett vagy vétség lenne megállapitható, ebben az ügyben az eljárás folytatását — az 1879. évi XXXI. t.-cz. 117., illetve 118. §-ára tekintettel — a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni.

306.

Tüzvész okozás erdőterületen; illetékes a kir. biróság.

(1895. évi deczember 19-én 55,288/1895. I. M. sz.)

A kir. ministerium erdőben gondatlanságból tüzvész okozás vétsége miatt terhelt P. Pál mendei lakos elleni ügyben a pestvidéki kir. törvényszék és Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye pilisi felső járásának főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1895. évi deczember hó 19-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Tüzkár. *Erdőterületen gondatlanságból tüz okozás égő gyufa eldobása folytán.*

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: P. Pál mendei lakos azzal van terhelve, hogy a Pest megyében fekvő Mende község határában levő, ugynevezett kásavölgyi erdő melletti uton menve eldobott egy égő gyufát, mitől a faültetvények közt levő száraz avar fü meggyuladt, több négyszögölnyi területen leégett, a tüz a facsemetéket megrongálta és 11 frt 30 krajczárra rugó kárt okozott.

Ezen cselekmény, tekintettel arra, hogy a tüz nem az 1894. évi XII. t.-cz.-ben megjelölt mezei, hanem erdőterületen okoztatott, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 112. §-ából folyólag a B. T. K. 425. §-ában körülirt gondatlanságból elkövetett tüzvészokozás vétségének jelenségeit tünteti fel, mely vétség elbirálását az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. §-ának 2. pontja*) a kir. törvényszékek hatáskörébe utalja.

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t-czikk 17. §. 4. pontját; és a 18. §. 10. pontját; a most idézett ujabb törvény folytán a fenti vétség tárgyában rendszerint a kir. járásbiróság jár el.

Tüzkár.

307.

Hatáskör megállapitása erdőben tüzveszélyes cselekmény elkövetése miatt folyamatba tett ügyben. Adalék az 1897. évi 31. t.-cz. 109. §. 1. pontjához.

(1897. évi augusztus 18-án 45,965/1897. I. M. sz.)

Tüzveszélyes cselekmény az erdőben. (Tüzrakás, két fa tönkretétele.)

A kir. ministerium a S. György és társa dobrocsi lakosok ellen erdőben tüzveszélyes cselekmény elkövetése miatt folyamatba tett ügyben a balassa-gyarmati kir. törvényszék és Nógrád vármegye losonczi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi augusztus hó 18. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentések szerint S. Ádám dobrocsi lakosnak 15 éves György nevü fia a dobrocsi volt urbéresek tulajdonát képező erdőben 1893. október hó 20-án két tölgyfa tövében tüzet rakott s ez által a két tölgyfát tönkretevén, 6 frt 60 krnyi kárt okozott; továbbá 1893. deczember hó 30-án ugyanott tüzet rakott, minek következtében egy magyar holdnyi területen az erdei faállomány megperzselődött s ez által 25 frtnyi kár merült fel.

Ebben az ügyben a B. T. K. 425. §-ba ütköző tüzvészokozás vétségének megállapitása végett meginditott bünvádi eljárást a balassagyarmati kir. törvényszék az 1896. évi nov. hó 21-én 5994. B. sz. a. hozott s jogerőre emelkedett határozattal megszüntette; mert az utóbb emlitett cselekmény tekintetében a terhelt egyénnek tagadásával szemben bizonyiték nem volt beszerezhető, az előbb emlitett cselekmény pedig nézete szerint az 1879: XXXI. t.-czikk 109. §-ába ütköző s a 117. §. értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó erdei kihágás ismérveit tünteti fel.

Viszont a közigazgatási hatóság az 1897. április 12-én 34. kh. sz. a. hozott határozattal a feljelentésekben első helyen emlitett cselekményre vonatkozólag nem állapitotta meg hatáskörét; mert általa „tüzkár“ okoztatván, nézete szerint az erdőtörvény 112. §-a értelmében a büntetőtörvény alapján büntetendő vétség forog fenn.

Minthogy ezek szerint a feljelentésben másodhelyen emlitett cselekmény tekintetében a bünvádi eljárás bizonyiték hiányában jogerejüleg meg lett szüntetve, a jelen hatásköri összeütközés tárgyát csak a feljelentésben első helyen megjelölt cselekmény képezi.

Ez a cselekmény, tekintettel arra, hogy általa kár okoztatott ugyan, de mi adat sem merült fel arra nézve, hogy a tüzgerjesztés által az erdő felgyujtatott volna, nem a B. T. K. 422. §. illetőleg 425. §-ába ütköző büntetendő cse-

lekménynek, hanem az 1879 : XXXI. t.-cz. 109. §-ának 1. pontjába ütköző erdei kihágásnak ismérveit tünteti fel, mely kihágásnak elbirálása az idézett t.-cz. 117. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe lévén utalva, a szóban forgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani. Tüzkár.

308.

Hatáskör megállapitása az erdőtörvény 115. §-ában emlitett igazolvány nélkül deszkákat vevő egyén ellen inditott ügyben. Adalék az erdőtörvény 157. §-ához.

(1892. évi deczember 18-án 44,730/1892. I. M. sz.)

A kir. ministerium az erdei kihágással vádolt B. Sándor zsuppai lakos elleni ügyben a karánsebesi kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye másodfoku erdei kihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi deczember hó 18-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: **Erdőtörvény 115. § a.** *Deszkák vétele igazolvány nélkül.*

jelen ügyben az eljárás az 1879 : XXXI. t.-cz. szerint szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. Sándor 1890. évi november hó 15-én az éjjeli órákban tetten éretett, midőn, állitólag, ismeretlen egyénektől megvett 60 darab deszkát az ezek szerzési módját igazoló bizonyitvány nélkül akart Vaiszlova községén keresztül szállitani.

A volt románbánsági 13. számu határőrezred vagyonközségének ohaba-bisztrai erdőgondnoksága e miatt nevezettet megbüntetni kérte, de az erdőgondnokság képviselője az eddigi tárgyalások során egyszersmind határozottan kijelentette azt is, hogy semminemü adat vagy bizonyiték nem merült fel arra nézve, hogy B. Sándor a kérdéses deszkákat lopta volna s csakis azért kéri nevezettet megbüntetni, mert faeladási igazolvány nélkül találtatott nála erdei termék.

Minthogy ekként B. Sándor cselekménye nem a lopás vétségének vagy kihágásának, hanem az erdőtörvény 115. §-ában megjelölt rendelet megszegésével elkövetett s a 116. §. szerint büntetendő erdei kihágásnak ismérveit látszik magában foglalni, melynek elbirálása ugyanazon törvény 117. és 119. §-ai értelmében az ezen szakaszokban megjelölt erdei kihágási biróságok hatáskörébe tartozik: a szóban forgó ügy az erdei kihágási biróság hatáskörébe volt utalandó.

A hatásköri összeütközés eldöntésénél az erdőtörvény 157. §-a második bekezdésének rendelkezése azért nem volt alkalmazható és ez alapon az eljárás a kir. biróság hatáskörébe azért nem volt utalható, mert a másodfoku erdei kihágási biróság nem a kir. ügyésznek az idézett törvény

Erdőtörvény 115. §-a.

155. §-ának második bekezdése értelmében tett előterjesztése alapján mondotta ki azt, hogy az ügy nem tartozik az erdei kihágási biróság hatáskörébe.

309.

Erdőből lopott élőfából készitett kaszanyeleknek igazolvány nélkül eladásra szállitása. Adalék az erdőtörvény 115. és 157. §-aihoz.

(1894. évi márczius 11-én 9669/1894. I. M. sz.)

Erdőből lopott élőfából készitett kaszanyeleknek igazolvány nélkül eladásra szállitása.

A kir. ministerium az erdei kihágással terhelt L. Ignácz kosteji lakos elleni ügyben a facseti kir. járásbiróság és Krassó-Szörény vármegye II-od foku erdei kihágási birósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi márczius hó 11. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint L. Ignácz kosteji lakos rajta éretett, midőn a kincstár erdejéből ellopott fából készitett kaszanyeleket igazolvány nélkül eladásra szállitott.

A feljelentés lopás és erdei termékek igazolvány nélkül eladásra szállitása miatt tétetett meg.

A vizsgálat eddigi adatai által pedig megállapitottnak látszik lenni, hogy a lopás tárgyát 2 frt 4 kr. értékü élőfa képezte, hogy ez már a lopás elkövetése után dolgoztatott fel kaszanyeleknek s hogy L. Ignácz a kaszanyeleket H. Árontól igazolvány nélkül vette s ugyanily módon vitte eladásra.

A feljelentett cselekmények közül a lopás, tekintve, hogy annak tárgyát 30 frt értéket meg nem haladó élőfa képezte: az erdőtörvény 69. §-a értelmében az erdei lopás kihágásának ismérveit, ez erdei terméknek igazolvány nélkül való vétele és előadásra szállitása pedig — a mennyiben a további eljárás folyamán megállapittatnék, hogy azon területen, a hol a kaszanyelek vétele és eladásra szállitása történt, erdei termékeknek vétele és eladása a cselekmény elkövetése idejében az erdőtörvény 115. §-ában megjelölt bizonyitvány mellett volt csak megengedve, az erdőtörvény 115. §-ában megjelölt rendelet megszegésével elkövetett s ugyanazon törvény 116. §-a szerint büntetendő kihágás ismérveit látszik magában foglalni.

Habár ezen cselekmények mindegyike az erdőtörvény 117. §-a értelmében az ezen szakasz szerint szervezett erdei kihágási biróság hatáskörébe van utalva, mindazonáltal tekintve, hogy Krassó-Szörény vármegye II-od foku erdei kihágási birósága 1892. évi november hó 17-én 283.

sz. a. hozott határozatával a kir. ügyész inditványára semmisitette meg az elsőfoku erdei kihágási biróság itéletét és tette át az ügyet a kir. birósághoz, s tekintve, hogy a másodfoku erdei kihágási biróságnak ily határozata, melylyel a fenforgó ügyet a kir. ügyész inditványára az erdei kihágási biróság hatósági körébe nem tartozónak állapitja meg, az erdőtörvény 157. §-ának második bekezdése értelmében mind a kir. ügészre és a felekre, mind pedig a biróságokra nézve végérvényes s az utóbbiak ellenkező felfogása indokaiból az eljárás és elintézés nem tagadható meg s az ügy sem utasitható vissza: kellett a most szóban forgó esetben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe utalni. **Erdőtörvény 115. §-a.** *Erdőből lopott élőfából készitett kaszanyeleknek igazolvány nélkül eladásra szállitása.*

A kir. biróság tárgyi illetékességének megállapitása egyébként nem zárja ki azt, hogy a kir. biróság, mint szélesebb hatáskörrel biró hatóság, a cselekményeket a további eljárás során tüzetesen kideritendő ténykörülmények alapján ne vétségnek, hanem erdei kihágásnak minősitse és mint ilyent birálja el.

B) A mezei rendőrségre vonatkozó korábbi jogszabályok és az 1894. évi XII. t.-czikk.

810.

Hatáskör megállapitása jogtalan csapásolás miatt inditott ügyben az 1894. évi 12. t.-cz. életbelépte előtt. **Korábbi jogszab. és átmeneti időszak.**

(1892. évi junius 17-én 20,760/1892. I. M. szám.)

A kir. ministerium a K. Sz. Sándor karczagi lakos ellen mezőrendőri kihágás miatt inditott ügyben, a kir. belügyminister és a karczagi kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi junius hó 17-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Jogtalan csapolás.*

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint K. Sz. Sándor karczagi lakos az ottani közbirtokosság legelőjének oly részén, hol a libák legeltetése és őrizete tiltva volt, 3 izben 100—100, egy izben pedig 90 libával jogtalanul csapásolt.

Ezen cselekmény, minthogy a feljelentés és tárgyalás során nem állittatott az, hogy vádlott a libákat a tilos helyen legeltette volna s ekként a B. T. K. 421-ik szakaszában, illetve a K. B. T. K. 127. §-ában körülirt ingatlan rongálását követte volna el: a jogtalan csapásolás által elkövetett s az 1840 : IX. t.-cz. 8. §-ában körülirt mezőrendőri kihágás ismérveit látszik magában foglalni.

30*

Korábbi jogszab. és átmeneti időszak. *Jogtalan csapolás.* Minthogy pedig az 1840 : IX. törvényczikkben meghatározott mezei rendőri kihágásokat az 1880 : XXXVII. t.-cz. 41. §-a nem utalja a közigazgatási biróságok elé, ennélfogva a jelen ügyre nézve a most idézett t.-cz. 40. §-ának 5. pontja alapján a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani*)

311.

Hatáskör megállapitása a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. hatályba lépte előtt elkövetett mezei dinnyelopás miatt inditott ügyben.

(1895. évi ápril. 11-én 15,319/1895. I. M. sz.)

Dinnye lopása a mezőről. **A kir. ministerium** a tulajdon elleni kihágással terhelt N. Ferencz és társa debreczeni lakosok elleni ügyben a debreczeni kir. itélőtábla és Debreczen szab. kir. város rendőrfőkapitánya között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1895. évi április hó 11-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: N. Ferencz debreczeni lakos és ennek szolgája D. József azzal terheltetnek, hogy 1893. évi szeptember hó 15-én K. István debreczeni lakos mezei dinnyeföldjéről ez utóbbinak állitása szerint 6 frt értékü dinnyét loptak.

Ezen cselekmény az elkövetés idejében a lopás vétségének ismérveivel birt, az időközben hatályba lépett 1894 : XII. t.-cz. 93. §. *a*) pontja értelmében azonban mezőrendőri kihágást látszik képezni.

Tekintettel arra, hogy a szóban forgó cselekmény miatt a büntető eljárás 1893. évi október hó 23-án, tehát az 1894 : XII. t.-czikknek 1894. évi november hó 1-én történt hatályba lépte előtt az illetékes kir. biróságnál megindittatott, sőt ezen határidő előtt az ügy 1894. évi április hó 20-án 1741. sz. alatt már elsőfoku érdemleges határozattal is elláttatott, tekintettel továbbá arra, hogy sem maga az 1894 : XII. t.-czikk, sem az ezt hatályba léptető ministeri rendelet a mezőrendőri kihágások miatt a kir. biróságoknál már folyamatban levő ügyeknek a közigazgatási hatóságokhoz való áttétele iránt átmeneti intézkedést nem tartalmaz, ily intézkedés hiányában pedig az eljárás meginditásakor illetékességgel birt kir. biróságtól az eljárás továbbfolytatása meg nem vonható: mindezeknél fogva a most szóban forgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett annál inkább megállapitani,

*) V. ö. az időközben hozott 1894. évi 12. t. cz. – és az 1897. évi 34. t.-czikkel.

mert a kir. biróság a közigazgatásénál szélesebb hatáskörben járván el, nincs gátolva abban, hogy a B. T. K. 2. §-a rendelkezésének megfelelőleg az időközben hatályba lépett 1894 : XII. törvényczikknek enyhébb intézkedését alkalmazva, az előbb lopás vétségét képezett cselekményt mezőrendőri kihágásnak minősitse s mint ilyent birálja el. **Korábbi jogszab. és átmeneti időszak.** *Dinnye lopása a mezőről.*

312.

Hatáskör megállapitása kertből gyümölcsnek 1894. évi november hó 1-ső napja (az 1894. évi XII. t.-cz. életbeléptének időpontja) előtt történt ellopása miatt a jelzett időpont után meginditott ügyben.

(1895. évi november 21-én 50,126/1885. I. M. szám.)

A kir. ministerium a gyümölcslopással terhelt K. János szepes-bélai lakos elleni ügyben a késmárki kir. járásbiróság és Szepes vármegye késmárki járásának főszolgabirája között fölmerült hatásköri összeütközési esetet az 1895. évi november hó 21-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Kertből gyümölcs lopása.*

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. János szepes-bélai lakos azzal van terhelve, hogy az 1894. évben szeptember hó 10-ike előtt a Szepesházy-féle kertből L. Vilmos gyümölcskereskedő kárára több izben összesen mintegy 15 frt értékü gyümölcsöt lopott.

Ezen cselekmény az elkövetés idejében a lopás vétségének ismérveivel birt ugyan, az időközben hatályba lépett 1894 : XII. t.-cz. 93. §. *a)* pontja értelmében azonban mezőrendőri kihágást látszik képezni s minthogy a B. T. K. 2. §-a szerint, ha a cselekmény elkövetésétől az itélethozásig terjedő időközben egymástól különböző törvények, gyakorlat, vagy szabályok léptek hatályba, ezek közül a legenyhébb intézkedés alkalmazandó, a szóban forgó cselekmény is az 1894. évi XII. t.-czikknek a büntető törvénykönyv vonatkozó rendelkezéseinél enyhébb szabályai szerint lesz elbirálandó.

Tekintettel pedig arra, hogy a mezőrendőri kihágási ügyek, az 1894 : XII. t.-czikk 103. §-ában meghatározott közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartoznak: a szóban forgó cselekmény miatt az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani és pedig annál is inkább, mert ezen cselekmény az illetékes kir. biróságnál 1894. szeptember 15-én feljelentetett ugyan, de a feljelentés alapján a büntető eljárás az 1894 : XII. t.-czikk hatályba lépte előtt folyamatba nem tétetett.

313.

Lopás.

Zöld szőlőoltvány levágása és jogtalan eltulajdonitása két izben.

Mezőrendőri kihágások halmazata.

A K. B. T. K. nem tartalmaz oly rendelkezést, melynél fogva az ugyanazon egyén által elkövetett többrendbeli lopás alkalmával ellopott dolgok értéke a cselekmény minősitése vagy a hatáskör megállapitása végett összesitendő volna.

(1896. évi julius 1-én 27,587/1896. I. M. sz.)

Zöld szőlőoltvány ellopása. Kihágások halmazata.

A kir. ministerium a D. József nagyváradi lakos ellen mezőrendőri kihágás miatt folyamatba tett ügyben Nagyvárad város közigazgatási bizottsága mint másodfoku kihágási biróság, és a Nagyvárad városi kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1896. évi julius hó 1-ső napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: D. József nagyváradi lakos azzal van terhelve, hogy M. Adolf nagyváradi lakosnak a nagyváradi hegyen levő szőlőültetvényéből 225 drb. összesen 22 frt 50 kr. értékü zöldoltványt és K. Miklós nagyváradi lakosnak ugyanott levő szőlőjéből 201 drb. összesen 20 frt 10 kr. értékü zöldoltványt 1894. évi november hóban levágott és jogtalanul eltulajdonitott.

Ezek a cselekmények az 1894 : XII. t.-cz. 93. §-ának *a*) pontjába ütköző kétrendbeli mezőrendőri kihágás ismérveit foglalják magukban, a melyeknek elbirálása az idézett t.-cz. 103. §-a szerint a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva.

Ennélfogva a szóbanforgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett annál inkább megállapitani, mert sem az 1894 : XII. t.-cz., sem az ennek 100. §-a értelmében a mezőrendőri kihágásokra is alkalmazandó 1879 : XL. t.-cz. nem tartalmaz oly rendelkezést, melynél fogva az ugyanazon egyén által elkövetett többrendbeli lopás alkalmával ellopott dolgok értéke a cselekmény minősitése vagy a hatáskör megállapitása végett összesitendő lenne.

314.

Hatáskör megállapitása 20 frt (40 kor.) értékü szénának, szérüs kertből való ellopása miatt inditott ügyben.

Lopás.

Lopás vétsége. Illetékes a kir. biróság.

(1896. évi november 7-én 60,545/1896 I. M. szám.)

Szérüs kertből szénának ellopása.

A kir. ministerium a V. István bánfalvi lakos és társa ellen mezei termék ellopása miatt folyamatba tett ügyben az orosházai kir. járásbiróság és Nagyszénás község elöljárósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1896. évi november hó 7-ik napján tartott ülésében megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: V. István és V. Pál bánfalvai lakosok azzal vannak terhelve, hogy a gróf K. Alajos örökösei tulajdonát képező Lajos-major közvetlen közelében fekvő, árokkal és fákkal körülvett szérüs (takarmányos) kertből 1896. május 1-én és egy korábbi alkalommal összesen 20 frt értékü szénát loptak.

Ez a cselekmény — tekintettel arra, hogy a lopott gazdasági termény már be volt takaritva és nem az 1894: XII. törvényczikkben tüzetesen megjelölt helyről vétetett el; tekintettel továbbá arra, hogy a szóbanforgó esetben nem merültek fel olyan körülmények, melyeknél fogva a lopás, a dolog értékére való tekintet nélkül, a B. T. K. szerint büntettnek volna minősitendő — a B. T. K. 333. §-ába ütköző s az érték szerint minősülő lopás vétségeinek ismérveivel bir, melynek elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

315.

Hatáskör megállapitása sajtnak záratlan kalibából történt ellopása miatt inditott ügyben.

Lopás vétsége. Illetékes a kir. biróság.

A sajt nem vonható az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ának a) pontjában emlitett gazdasági termény fogalma alá.

(1896. évi deczember 17-én 67,303/1896. I. M. sz.)

A kir. ministerium a H. Juon és társa sászavinczai lakosok ellen sajtlopás miatt folyamatba tett ügyben a to-

---

*) Az id. törvény helyett most l. az 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. I. 1. pontját.

Lopás. *Sajtnak eltulajdonitása záratlan kalibából.*

pánfalvai kir. járásbiróság és Torda-Aranyos vármegye toroczkói járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1896. évi deczember hó 17. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A csendőri feljelentés szerint H. Juon és R. Ilia sászavinczai lakosok 1896. évi julius hó 23-án O. Péter lupsai lakosnak záratlan kalibájából 7 kiló 2 forint 80 kr. értékü sajtot loptak.

Ez a cselekmény, tekintettel arra, hogy az állitólag ellopott sajt nem vonható az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ának *a)* pontjában emlitett gazdassági termény fogalma alá, s különben sem az idézett szakaszban megjelölt helyekről vétetett el; tekintettel továbbá arra, hogy a feljelentésben nincs előadva oly körülmény, mely a lopást a dolog értékére való tekintet nélkül büntetté minősitené; a B. T. K. 333. §-ába ütköző és az érték szerint minősülő lopás vétségének ismérveit tünteti fel, a mely vétség elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 4. pontja*) értelmében a kir. járásbiróság hatáskörébe van utalva, minélfogva a szóban forgó ügyben a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

316.

Hatáskör megállapitása árpakeresztnek 60 koronán aluli értékben eltulajdonitása miatt inditott ügyben.

(1897. évi február 16-an 8517/1897. I. M. szám.)

Szántóföldön keresztbe rakott árpatermésből 60 K aluli értéküнek elvitele.

A kir. ministerium a P. János beregszeghi lakos ellen árpakeresztnek a mezőről eltulajdonítása miatt folyamatba tett ügyben Nyitra vármegye galgóczi járásának főszolgabirája és a galgóczi kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi február hó 16-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Cz. János beregszeghi lakos azt a panaszt emelte a beregszeghi községi elöljáróságnál, hogy P. J. beregszeghi lakos a panaszos tulajdonát képező szántóföldön keresztbe rakott árpatermésből 15 frt 75 kr. értéküt jogtalanul elvitt.

Ez a cselekmény, tekintettel arra, hogy az állitólagos lopás tárgyát a mezőn levő gazdasági termény képezte, melynek értéke a 60 koronát meg nem haladta, az 1894: XII. t.-cz. 93. §-ának *a)* pontjába ütköző mezőrendőri kihá-

*) L. most az 1897. évi 34. t. czik 18. §. I. 1.) pontját.

gás ismérveit tünteti fel, mely kihágásnak elbirálása az id. t.-cz. 103. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe lévén utalva, a szóban forgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani. **Lopás.**

317.

Kukoriczacsővek jogtalan eltulajdonitása és a lopott csőveknek megvétele miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Mezőrendőri kihágás és orgazdaság.

Nem szolgálhat alapul a följelentésnek hatáskör hiányából való elutasitására az, hogy az orgazdaság vagy tulajdon elleni kihágás (K. B. T. K. 129. §.) megállapithatása kérdéses; ennek elbirálása az ügy érdemében eljáró biróság föladata.

(1897. évi junius 1.-én 29,415/1897. I. M. szám.)

A kir. ministerium a B. Gavrila és társai teregovai lakosok ellen mezőrendőri kihágás miatt tett feljelentés elbirálása tárgyában Teregova község elöljárósága és a teregovai kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi junius hó 1-ső napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Kukoricza-csövek lopása s ezeknek megvétele.*

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok. A csendőrség által tett feljelentés szerint B. Gavrila és B. Máté teregovai lakosok azzal vannak terhelve, hogy 1896. évi szept. hó 7-én K. Mária teregovai lakosnak a teregovai határban levő kukoriczaültetvényből a községi esküdtek által foganatoistott becsü szerint 8 frt 11 kr. értékü kukoriczacsövet letörtek és elloptak. A lopott kukoriczát B. Pál krivai korcsmáros a terheltektől 96 krajczárért megvette.

Teregova község elöljárósága a hozzá beadott feljelentést 1896. deczember 4-én 1419. sz. a. hozott határozattal áttette a teregovai kir. járásbirósághoz; mert bár a B. Gavrila és B. Máté teregovai lakosokat terhelő cselekmény az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ának *a)* pontjába ütköző mezőrendőri kihágásnak ismérveit tünti is fel, s ennek elbirálására a községi elöljáróság egyébként hatáskörrel birna is, azonban tekintettel arra, hogy ugyanezen feljelentésben B. Pál orgazdasággal van terhelve, melynek elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik, a szóbanforgó ügyben az eljárásra a kir. biróságot tartja illetékesnek.

A teregovai kir. járásbiróság az 1897. évi február 3-án 4100. B. sz. a. hozott végzéssel a feljelentést hatáskörébe nem tartozónak nyilvánitotta; mert a mezőrendőri kihágás

Lopás. *Kukoricza-csővek lopása s ezeknek megvétele.*

útján szerzett dolog megvétele sem a B. T. K. 370. §-ába ütköző orgazdaságnak, sem a K. B. T. K. 129. §-ába ütköző tulajdonelleni kihágásnak, sem más büntetendő cselekménynek ismérveit nem foglalja magában, s igy a feljelentésben előadott cselekmény csakis az 1894: XII. t. cz. 93. §-ának *a)* pontjába ütköző mezőrendőri kihágás jelenségeit tünteti fel, mely kihágásnak elbirálása az idézett törvényczikk 103. §-ának 3. pontja szerint a községi elöljáróság hatáskörébe van utalva.

Minthogy a feljelentésben B. Pál terhére rótt cselekmény külsőleg a B. T. K. 370. §-ába ütköző orgazdaság vétségének, esetleg a K. B. T. K. 129. §-ába ütköző tulajdonelleni kihágásnak jelenségeit látszik magában foglalni;

minthogy továbbá annak eldöntése, vajjon a jelzett cselekmény, tekintettel arra, hogy a megvett dolog mezőrendőri hihágás utján jutott az eladók kezéhez a B. T. K. 370. §-a, illetőleg a K. B. T. K. 129. §-a, avagy a büntető törvények más valamely rendelkezése alapján büntethető-e, nem a hatáskört megállapitó hatóságnak, hanem az érdemben eljáró biróságnak áll feladatában; s az a körülmény, hogy a feljelentésben előadott cselekmény büntetendő cselekmény ismérveit nem foglalja magában, különben sem szolgálhat alapul a feljelentésnek hatáskör hiányából való elutasitására, hanem a járásbirósági elj. szab. 45. és 46. §-ai szerint indokoltan hozandó és a följelentő, illetőleg a sértett féllel és a kir. ügyészséggel közlendő érdemleges határozatban mondandó ki, minthogy végül mind a B. T. K. 370. §-ába ütköző orgazdaság vétségének, mind a K. B. T. K. 129. §-ába ütköző tulajdonelleni kihágásnak elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 4. és 5. pontjai értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva, mely az összefüggésnél fogva a B. Gavrila és a B. Máté terhére rótt és az 1894: XII. t.-cz. 93. §-ának *a)* pontjába ütköző mezőrendőri kihágás ismérveit feltüntető cselekmény elbirálására is illetékességgel bir:

a szóban forgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

318.

Hatvan korona értéket meg nem haladó szőlővesszőknek szőlőtelepről való jogtalan eltulajdonitása miatt inditott ügy ellátása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

(1897. évi október 13.-án 55,052/1897. I. M. szám.)

A kir. ministerium a Cs. István jászkiséri lakos ellen inditott ügyben a jászapátii kir. járásbiróság és Jász-

Nagykun-Szolnok vármegye jászalsó járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi október hó 13-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: **Lopás.** *Szőlőtelepről szőlővesszők lopása.*

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Az eljárás adatai szerint Cs. István jászkiséri lakos azzal van terhelve, hogy 1895. április hó 19-én H. József jászkiséri szőlőtelepéről mintegy 5—6 frt értékü, oltáshoz való szegzárdi nemes kadarka szőlővesszőt lopott; de tettenéretvén, a lopott szőlővesszők tőle elvétettek.

Ez a cselekmény, tekintettel a lopás szinhelyére s arra, hogy a lopás tárgyát 60 korona értéket meg nem haladó gazdasági termény képezett, az 1894: XII. t.-cz. 93. §-ának *a*) pontjába ütköző mezőrendőri kihágásnak ismérveit tünteti fel, mely kihágásnak elbirálása az idézett t.-cz. 103. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva; minélfogva a szóbanforgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

319.

Közösen birt réten lekaszált és boglyába rakott szénából a tulajdonostársat illető rész elvitele és eltulajdonitása miatt inditott ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes.

(1897. évi deczember hó 8-án 66,391/1897. I. M. sz.)

A kir. ministerium szénalopással terhelt B. Márton vámosfalvai lakos elleni ügyben a losonczi kir. járásbiróság és Nógrád vármegye losonczi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1897. évi deczember hó 8. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Közös rétről a tulajdonostársat illető 4 K értékü szénának eltulajdonitása.*

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. Márton vámosfalvai lakos azzal van terhelve, hogy 1896. évi julius hó 7-én a Sz. Ferenczczel közösen birt réten lekaszált s ugyanott boglyába rakott szénának azt a kétharmad részét is elvitte s eltulajdonitotta, a mely Sz. Ferenczet illette volna meg s ez által az utóbbinak 2 forintnyi kárt okozott.

Tekintettel arra, hogy B. Márton e szerint azzal van terhelve, hogy a mezőről még be nem takaritott gazdasági terményt idegenitett el, ellenében az értékre való tekintettel nem a B. T. K. 333. §-ába ütköző lopás vétsége, hanem az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ának *a*) pontjában körülirt mezőrendőri kihágás tényálladéka mutatkozik megállapíthatónak,

Lopás. miért is ebben az ügyben az eljárást a hivatkozott törvényczikk 103. §-ára figyelemmel a közigazgatási hatóság hatáskörébe kellett utalni.

320.

Hatáskör megállapitása buzaföldről különbözően fölbecsült buza ellopása miatt inditott ügyben.

A hivatalból beszerzett becslési jegyzőkönyvvel szemben a kárra nézve a sértett feleknek a csendőrségi följelentés szerint tett bemondása vétetett irányadóul.

A különböző egyéneknek okozott kár egybe nem foglalható.

Kihágások halmazata.

(1898. évi január 26-án 69,428/1897. I. M. sz.)

Buza elvitele a szántóföldről. Eltérő becslések.

A kir. ministerium a P. György és társai pálfai lakosok ellen buzalopás miatt folyamatba tett ügyben a gyönki kir. járásbiróság és Tolna vármegye simontornyai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1898. évi január hó 26-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: P. György, Cz. István, ifj. S. István és B. István pálfai lakosok azzal vannak terhelve, hogy 1897. évi julius hó 21. és 23-ik napja közötti időben M. József pálfai lakos buzaföldjéről 11 kereszt buzát, és H. Pál pálfai lakos földjéről 7 kereszt buzát elloptak. A csendőri feljelentés szerint a M. Józseftől lopott buza értéke 27 frt 50 krt, a H. Páltól lopott buzáé pedig 16 frt 50 krt tett ki. Ellenben a közigazgatási hatóság által hivatalból beszerzett becslési jegyzőkönyv szerint M. József kára 34 frt 51 krra, H. Pálé pedig 21 frt 96 krra lett becsülve.

Tekintettel arra, hogy a károsult egyének a csendőri feljelentés alapján kérték a feljelentettek megbüntetését és hogy a mezei lopás a mezőrendőri törvény 93. §-ának utolsó bekezdése értelmében csakis a károsult fél panaszára üldözhető, s ennélfogva a feljelentett cselekmények által okozott kár tekintetében, a mezőrendőri tv. 97. §-ának 2-ik tételében foglalt rendelkezéshez képest, a jelen esetben a csendőri feljelentés adatai szolgálnak irányadóul;

tekintettel továbbá arra, hogy a csendőri feljelentésben a károsult egyének szerint felszámitott kárösszegek külön-külön a 60 koronát meg nem haladják, és hogy sem a mezőrendőri törvényben, sem a K. B. T. K.-nek a mezőrendőri törvény 100. §-a által fentartott általános határozataiban nem foglaltatik oly rendelkezés, melynél fogva a különböző egyé-

neknek okozott mezei károk a cselekmény minősitése szempontjából egybefoglalandók lennének, s ehhez képest a jelen esetben is az okozott mezei károk összege a károsult egyének szerint külön-külön veendő a minősités alapjául figyelembe;

Lopás. Buza elvitele a szántóföldről. Eltérő becslések.

tekintettel végül arra, hogy az eljárás adatai szerint oly körülmények sem látszanak fenforogni, melyek alapján a feljelentett mezei lopások az okozott kár értékére való tekintet nélkül büntetteknek lennének minősitendők:

a szóban forgó cselekmények az 1894: XII. t.-cz. 93. §-ának a) pontjába ütköző két rendbeli mezőrendőri kihágásnak ismérveit tüntetik fel.

Minthogy ezen kihágásnak elbirálása a mezőrendőri törvény 103. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva, a szóban forgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

321.

Hatáskör megállapitása határhalmok szétrombolása miatt inditott ügyben.

Határjelek rongálása.

Adalék az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §. b) pontjának az id. törvény 97. §-abeli rendelkezésével kapcsolatos magyarázatához.

Az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott.

(1897. évi deczember 16-án 69,430/1897 I. M. sz.)

A kir. ministerium a M. Damaszkin és társai tótváradi lakosok ellen folyamatba tett mezőrendőri kihágási ügyben a temesvári kir. itélőtáblai és Krassó-Szörény vármegye marosi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi deczember hó 16-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Határhalmok (jelek) szétrombolása, midőn 280 K kár számittatott föl.

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: M. Juon és több birkisi lakos azt a panaszt emelte a facseti kir járásbiróságnál, hogy M. Damaszkin tótváradi községi kisbiró a községi plajassal és két más egyénnel 1895. évi julius hó 29-én szándékosan szétrombolta azokat a határhalmokat, melyeket panaszosok a Birkis község határához tartozó Vales-Podului nevü dülőben fekvő birtokaik mérnökileg kijelölt határainak feltüntetésére emeltek s ezáltal ők együttesen 140 frtnyi kárt szenvedtek.

Az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ának b) pontja magánhatárjelek jogosulatlan szándékos megsemmisitését az okozott kár nagyságára való tekintet nélkül, mezőrendőri kihágássá nyilvánitja ugyan, azonban az idézett törvényczikk 97. §-a viszont akként rendelkezik, hogy a 93., 94. és 95. §-okban

Határjelek rongálása. *Határhalmok (jelek) szétrombolása, midőn 280 K kár számittatott föl.*

felsorolt cselekmények, ha a kár 60 koronánál nagyobb, a büntető törvények alapján birálandók el.

Tekintettel tehát arra, hogy a szóban forgó cselekmény által okozott s a károsult egyének szerint nem részletezett, sőt egyének szerint nem részletezhetőnek jelzett kár összege a 60 koronát meghaladja;

tekintettel továbbá arra, hogy a mennyiben a szóbanforgó cselekmény a mezőrendőri törvény 97. §-ának hivatkozott rendelkezéséhez képest a büntetőtörvények alapján biráltatnék el, az az eljárás adatai szerint, esetleg a B. T. K. 407. §-ába ütköző határjel-hamisitás vétségének, illetőleg a B. T. K. 421. §-ába ütköző ingatlan vagyon megrongálása vétségének ismérveit fogná feltüntetni, mely vétségeknek elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva;*)

ennélfogva a jelen ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

Önként érthető azonban, hogy a hatáskör kérdésének ily értelmü eldöntése által nincs kizárva az, hogy a menynyiben az eljáró kir. biróság a szóbanforgó cselekményt nem a B. T. K.-be ütköző vétségnek, hanem az 1894: XII. t.-cz. 93. §-ának b) pontjába ütköző mezőrendőri kihágásnak minősitené, azt a közigazgatási hatóságánál szélesebb hatáskörben, mint ilyent birálja el.

322.

Birtokhatár megjelölésére szolgáló karóknak kidobálása miatt és a fölmérési költségek megtéritése iránt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott.

A mérnöki felméréssel járó költségek a becslési és illetve általában az eljárási költségek fogalma alá esnek; az eljárási költségek összege a cselekmény jogi minősitésére befolyással nincs.

(1903. évi január 16-án 364/1903. I. M. sz.)

Határjelzésre szolgáló karók kidobálása.

A kir. ministerium a B. P. a.-i lakos ellen határ megjelölésére szolgáló karóknak kidobálása miatt folyamatba tett ügyben a v.-i járás főszolgabirája és a v.-i kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1903. évi január hó 16-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Özv. R. J.-né a.-i lakos B. P. ellen azt a fel-

*) Az id. törv. helyett l. az 1897: XXXIV. t.-czikk 17. és 18. §§-ait.

jelentést tette, hogy ez 1902. évi május hó 13-án a kertjében mérnök által levert és a birtokhatárt jelző karókat kidobálta. **Határjelek rongálása.**

Ugyancsak a nevezett özv. R. J.-né és B. J. a.-i lakosok B. P. ellen azt a közös feljelentést tették, hogy ez az a.-i határban fekvő földjeiken mérnöki kimérés alapján elhelyezett határjelző karókat kidobálta. *Határjelzésre szolgáló karók kidobálása.*

Végül B. P. ellen B. I. azt panazsolta, hogy nevezett 1902. évi május hó 13-án a kertjében leállitott határjelző karókat kidobálta.

Panaszosok B. P.-nek megbüntetését és azt kérték, hogy nevezett a mérnöki felméréssel okozott 152 korona és a felmerült 6 korona helyszini költségek, összesen tehát 158 korona megfizetésében elmarasztaltassék. A felszámitott 152 korona mérnöki költségből 76 korona az özv. R. J.-né és B. J. földjének, 76 korona pedig az özv. R. J.-né és B. I. kertjének felmérésére esik.

A v.-i járás főszolgabirája ezt a három rendbeli feljelentést egyesitette, 1902. évi julius hó 12-én 155. kih. sz. a. hozott végzésével azonban illetékességét leszállitotta s az iratokat a v.-i kir. járásbirósághoz tette át, azzal az indokolással, hogy az A. község elöljárósága által kiállitott becslési jegyzőkönyv szerint 158 korona kár okoztatott, az 1894. évi XII. törvényczikk 97. §-a szerint pedig a közigazgatási hatóságok csak azokban az esetekben illetékesek biráskodni, melyekben a kár a 60 koronát felül nem haladja.

A v.-i kir. járásbiróság 1902. évi augusztus hó 16-án 1902. B. 207/I. sz. a. k. végzésével hatáskörét szintén nem állapitotta meg, kifejtvén, hogy az eljárási költségek az illetékesség megállapitásánál tekintetbe nem jöhetnek, az eljárási költségek levonása esetén pedig a kárösszeg a 60 koronát meg nem haladja.

Ezen tényállás alapján a kir. ministerium az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét állapitotta meg, mert a mérnöki felméréssel járó költségek a becslési s illetve általában az eljárási költségek fogalma alá esnek, az eljárási költségek összege pedig a cselekmény jogi minősitésére befolyással nincs. Nem lévén tehát alap az 1894. évi XII. törvényczikk 97. §-ának alkalmazására, az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

323.

Hatáskör megállapitása tilos helyen történt legeltetés miatt behajtott lovak kiadása iránt inditott ügyben.

Jogt. zálogolás.

(1896. évi február 12-én 6415/1896. I. M. szám.)

A kir. ministerium H. Guido kisvárdai lakos és társa ellen jogtalan elsajátitás vétsége miatt folyamatba tett ügyben a debreczeni kir. itélőtábla és Szabolcs vármegye kis-

Jogt. zálogolás.

Jogosulatlan legeltetés; behajtott állatok visszatartása.

várdai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1896. évi február hó 12-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Id. M. József 1894. évi szeptember hó 9-én a kisvárdai kir. járásbiróságnál azt panaszolta, hogy H. Guidónak gazdatisztje G. János tiltott helyen legeltetett három lovát behajtván, daczára annak, hogy a behajtás óta három nap eltelt, a nevezett károsult és gazdatisztje a kártételt sem a községi elöljáróságnak, sem a szolgabirónak be nem jelentették az okozott kártételért 15 frtot követelnek, holott csupán 42 kr. kárkövetelésük lehet, lovait pedig kiadni vonakodnak.

Minthogy ez a feljelentés az 1894 : XII. t.-cz. 94. §-ának *f)* pontjába és 95. §-ának *b)* pontjába ütköző mezőrendőri kihágás ismérveit feltüntető büntetendő cselekményre vezethető vissza, a mely kihágás elbirálása, valamint a zálogként letartóztatott állatok tulajdonosa és a károsult között felmerülhető kérdések elintézése az 1894 : XII. t.-cz. 102. és 103. §-ai szerint a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva: ennélfogva a szóban forgó ügyben is a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani; és pedig annál is inkább, mert a feljelentés alapján a tárgyalás a kir. biróságnál az 1894 : XII. t.-cz. hatályba lépte után tartatott meg, a midőn a biróság eljárni hatáskör hiánya miatt jogositva nem volt.

324.

Jogosulatlan mezei zálogolás.

A följelentettek egyike magát a zálogvételre jogosult közhivatalnoknak adta ki.

Az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe utaltatott.

(1898. évi ápril. 20-án 22,931/1898. I. M. szám.)

Jogosulatlan mezei zálogolás.

A kir. ministerium a K. Pál és társai udvarnoki lakosok ellen jogosulatlan zálogolás miatt inditott ügyben a nyitrai kir. tszék és Nyitra vármegye galgóczi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1898. évi április hó 20. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A K. P. Anna poszátkai lakos által tett feljelentés szerint 1896. évi május hó 18-án K. Pál, Z. Mihály és M. Márton udvarnoki lakosok a nélkül, hogy erre jogo-

sitva lettek volna, panaszosnak a poszátkai határnál fekvő legelőn talált három darab szarvasmarháját, daczára annak, hogy a panaszosnak ott legeltetési joga van, zálogul be akarták hajtani, s ettől csakis azért állottak el, mert nekik a panaszos 50 krajczárt fizetett. Ez alkalommal K. Pál magát a zálogvételre jogosult közhivatalnoknak adta ki. Jogt. zálogolás. Jogosulatlan mezei zálogolás.

Ezt a feljelentést a galgóczi járás főszolgabirája az 1896. évi julius hó 9-én 145. szám alatt hozott végzéssel illetékes eljárás végett a nyitrai királyi ügyészséghez tette át, mert a B. T. K. 381. §-a szerint minősülő csalás büntettének ismérveit látta fenforogni.

A nyitrai kir. törvényszék az 1896. évi julius hó 25-én 7961. B. sz. alatt a kir. ügyészség inditványa értelmében hozott s jogerőre emelkedett végzéssel a szóban forgó feljelentést, mint büvádi eljárásra alkalmatlant, félre tette s a fenforogni látszó s az 1894. évi XII. t.-cz. 94. §-ának *b*) pontja alá eső mezőrendőri kihágás elbirálása végett a galgóczi járás főszolgabirájához visszaküldötte.

Ekként a közigazgatási hatóság és a kir. törvényszék között hatásköri összeütközés esete merülvén fel, a magyar kir. ministertanács ebben az ügyben az eljárásra az 1869. évi IV. t.-cz. 25. §-a alapján a közigazgatási hatóság hatáskörét állapitotta meg; mert a kir. törvényszék az eljárás tárgyát képező feljelentést, mint bünvádi eljárásra alkalmatlant, érdemben hozott jogerős határozattal félretévén, jelenleg már csak az képezheti elbirálás tárgyát, vajjon a feljelentett cselekmény az 1894. évi XII. t.-cz. 94. §-ának *b*) pontjába ütköző s az id. t.-cz. 103. §-a által a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt mezőrendőri kihágásnak, vagy esetleg a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó más valamely kihágásnak (K. B. T. 44. §-a) ismérveit magában foglalja-e?

325.

Községi belterületen fekvő bekerítetlen kertben összerakott szénaboglyának szarvasmarhák és lovak által föletetése és feldulása. Egyéb károsítás.

Az 1894. évi 12. t.-cz. hatálya a községek belterületére is kitérjed.

Az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes.

(1896. évi márczius 11-én 12,988/1896. I. M. szám)

A kir. ministerium a Sz. György és társai gyapalóczi lakosok ellen mezőrendőri kihágás miatt folyamatba tett ügyben a sztropkói kir. járásbiróság és Zemplén vármegye sztropkói járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1896. évi márczius hó 11-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Egyéb kárositás.

Község belterületén szénának állatok által föletetése és földulása. Jogtalan vagy felügyelet nélkül való legeltetés.

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: Sz. György és társai gyapalóczi lakosok azzal vannak terhelve, hogy G. Mózes nagydobrai lakosnak a Gyapalócz község belterületén fekvő keritetlen kertjében összerakott szénaboglyáját a becslevél szerint 1894. évi október és november hónapokban szarvasmarháik és lovaik által föletették és feldulatták, mi által 30 frt kárt okoztak.

Ez a cselekmény tekintettel arra, hogy az 1894 : XII. t.-cz. hatálya a községek belterületére is kiterjed, az 1894. XII. t.-cz. 93. §-ának *a*), illetve 94 § *f*) pontjaiba ütköző mezőrendőri kihágás ismérveit tünteti fel, melynek elbirálása az idézett t.-cz. 103. §-a szerint a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva; ennélfogva a szóban forgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani és pedig annál is inkább, mert ha az eljárás folyamán valónak bizonyulna a terheltek abbeli védekezése, hogy a kárt nem szándékosan okozták, hanem marháikat a jelzett helyen felügyelet nélkül legeltették, abban az esetben az 1894 : XII. törvényczikk 95. §-ának b) pontjába ütköző kihágás jelenségei merülvén fel, az eljárásra szintén a közigazgatási hatóság lenne hivatva; s végül mert habár a kár egy része állitólag az 1894 : XII.-cz. hatályba lépte előtti időben okoztatott is, a károsító cselekmény megtorlása végett a büntető eljárás az idézett törvényczikk hatályba lépte előtt illetékességgel birt kir. biróságnál folyamatba nem tétetett.

326.

Hatáskör megállapitása temetőnek felügyelet nélkül hagyott sertések által történt rongálása miatt inditott ügyben.

(1896. évi deczember 2-án 65,235/1896. I. M. szám.)

Temetőnek rongálása felügyelet nélkül hagyott sertések által.

A kir. ministerium a P. Tódor bocsárdi gör. kel. lelkész által G Steff borosbocsárdi lakos ellen tett feljelentés elbirálása tárgyában a gyulafehérvári kir. törvényszék és Alsó-Fehér vármegye magyarigeni járásának főszolgabirája között fölmerült hatásköri összeütközési esetet az 1896. évi deczember hó 2. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott;

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: P. Tódor borosbocsárdi görög keleti lelkész 1896. évi február hó 29-én azt a feljelentést tette Alsó-Fehér vármegye magyarígeni járásának főszolgabirájánál, hogy G. Steff borosbocsárdi lakos sertéseit a lelkész többszöri figyelmeztetése ellenére felügyelet nélkül kóborolni

engedvén, azok a görög-keleti egyházközség temetőjében a sirok között turkáltak és ezáltal a temetőt rongálták.

Egyéb károsítás.

Temetőnek rongálása felügyelet nélkül hagyott sertések által.

A főszolgabiró a feljelentést a gyulafehérvári kir. törvényszékhez tévén át, ez 1896. évi márczius hó 23-án 1656. B. sz. a. hozott s jogerőre emelkedett végzéssel a feljelentést mint bünvádi eljárásra alkalmatlant elvetette s a fenforogni látszó mezőrendőri kihágás elbirálása végett a magyarigeni járás főszolgabirájához visszaküldötte.

A magyarigeni járás főszolgabirája az 1896. évi julius hó 28-án 5545. közig. sz. alatt kelt határozatában kimondotta, hogy a feljelentés elbirálására magát illetékesnek nem tarja; mert nézete szerint a B. T. K. 420. §-ába ütköző idegen vagyon megrongálásának vétsége látszik fenforogni, a melynek megtorlása a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

Tekintve, miszerint a szóban forgó feljelentésben nem állittatik az, hogy G. Steff kóborló sertései a temetőben levő sirokat és siremlékeket is megrongálták volna és hogy a sertéseket tulajdonosuk szándékosan hajtotta volna a temetőbe, e nélkül pedig a B. T. K. 420. §-ába ütköző vétség megállapithatónak nem mutatkozik;

tekintve, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék a kérdéses feljelentést ép ezen okból mint bünvádi eljárásra alkalmatlant jogerős határozattal elvetette:

jelenleg már csak az képezheti elbirálás tárgyát, vajjon a feljelentésben körülirt cselekmény az 1894. évi XII. t.-cz. 103. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozó mezőrendőri kihágásnak, esetleg a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt más kihágásnak ismérveit magában foglalja-e?

Ennélfogva a szóbanforgó ügyben a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

327.

Gyümölcsfák kivágása és rongálása által többeknek okozott és összesen 60 koronánál nagyobb, de egyenkint ezt az összeget felül nem haladó kártétel miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Mezőrendőri kihágások halmazata.

A különböző egyéneknek okozott és külön cselekményekből származó mezei károk összege egybe nem foglalható.

(1897. évi márczius 17-én 15,539/1897. I. M. sz.)

A kir. ministerium a K. Pál és társai nagy-tikványi lakosok ellen gyümölcsfák kivágása és rongálása miatt tett feljelentés elbirálása felett az oraviczabányai kir. járásbiróság

Egyéb károsítás. *Gyümölcsfák kivágása és rongálása többek kárára; kihágások halmazata.*

és Krassó-Szörény vármegye oraviczai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi márczius hó 17. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. Pál, K. János és V. Argán nagytikványi lakosok azzal vannak terhelve, hogy 1896. évi junius hó 22. és 23-ika közötti éjjelen boszuból S. Jon nagytikványi lakosnak a község külső határában levő 21 darab diófáját és 20 szilvafáját, S. Nikolae ugyanottani lakosnak 60 darab termő szilváját, és R. George ottani lakosnak 54 darab szilvafáját részint kivágta, részint összevagdalták, mi által S. Jonnak 22 frtnyi, S. Nikolaenak 30 frtnyi és R. Georgenak 26 frtnyi kárt okoztak.

Tekintettel arra, hogy sem az 1894 : XII. t.-cz., sem a kihágási büntető törvénykönyvnek a mezőrendőri törvény 100. §-a által fentartott általános határozmányai nem tartalmaznak oly rendelkezést, melynél fogva annak meghatározása végett, vajjon mezőrendőri kihágás avagy a büntetőtörvénynek hatálya alá eső cselekmény forog-e fenn, a különböző egyéneknek okozott és külön álló cselekményekből származó mezei károk összege egybenfoglalandó lenne; ily egybefoglalás nélkül pedig a jelen esetben a mezei kár, egyénenként számitva, egyik esetben sem haladja meg a 60 koronát: a feljelentésben előadott cselekmények az 1894. évi XII. t.-cz. 93. §-ának c) pontjába ütköző három rendbeli mezőrendőri kihágás ismérveit tüntetik fel, melyeknek elbirálása az idézett törvényczikk 103. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva; minélfogva a szóbanforgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

328.

Felügyelet nélküli, illetve gondatlan legeltetés által okozott károsítás éjjeli időben buzavetésben, midőn 900 K kárdij, illetve 350 K tényleges kár számittatott föl.

Illetékes a kir. biróság.

(1898. évi márczius 9-én 9692/1898. I. M. sz.)

Buzavetésben állatok által okozott károsítás.

A kir. ministerium a P. József bajmoki lakos ellen mezőrendőri kihágás miatt folyamatba tett ügyben a szegedi kir. itélőtábla és Bács-Bodrogh vármegye bácsalmási járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetét az 1898. év márczius hó 9. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Egyéb károsítás.

Buzavetésben állatok által okozott károsítás.

Indokok: W. János, M. György és A. Pál bajmoki lakosok azt a feljelentést tették a szabadkai kir. járásbiróságnál, hogy P. József bajmoki lakosnak egy 13 éves gyermek őrizetére bizott 1000 db. birkája 1896. évi junius hó 29-ről 30-ikára virradó éjjelen a bajmoki határban bérelt földjükön levő buzavetésekre tört s legelés által tetemes kárt okozott, melynek fejében háromszoros kárdij czimén 900 koronát követeltek, a tárgyalás folyamán pedig tényleges kárukat 175 forintban számitották fel.

A szabadkai kir. járásbiróság az 1897. évi január hó 14-én 184. B sz. a. hozott ittélettel G. Józsefet a mezőrendőri törvény 95. §-ának b) és g) pontjaiba ütköző mezőrendőri kihágás miatt 50 korona pénzbüntetésre itélte, s a panaszosokat kártéritési igényükkel külön perutra utasitotta.

Ezt az itéletet a szegedi kir. itélőtábla az 1897. évi máczius hó 16-án 1141. B. sz. a. hozott végzéssel megsemmisitette, s utasitotta a kir. járásbiróságot, hogy az iratokat az illetékes közigazgatási hatósághoz tegye át; mert a panasz tárgyává tett mezőrendőri kihágás elbirálása nézete szerint a mezőrendőri törvény 103. §-a értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A bácsalmási járás főszolgabirája azonban az 1897. évi november hó 3-án 229. kig. sz. a. hozott végzéssel a hozzá áttett feljelentést elutasitotta abból az okból, mert a felszámitott kárnak 60 koronát meghaladó összegére való tekintettel a jelen ügy elbirálása a mezőrendőri törvény 97. §-a értelmében nézete szerint a királyi biróság hatáskörébe tartozik.

Ezek szerint a szóban forgó ügyben a kir. biróság és a közigazgatási hatóság között hatásköri összeütközés esete merülvén fel, a m. kir. ministertanács az 1869 : IV. t.-cz. 25. §-a alapján a jelen ügyben való eljárásra a kir. biróság hatáskörét állapitotta meg; mert a mezei kártétel czimén követelt összeg a mezőrendőri törvény 97. §-ában meghatározott 60 koronát meghaladván, a feljelentett cselekmény ugyanezen szakasz értelmében a büntető törvények alapján, tehát a kir. biróságok által birálandó el.

Egyéb vagyon ell. cselekm.

C) Vagyon ellen irányuló egyéb büntetendő cselekmények.

329.

Községbe menekült őz-sutának élve elfogása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1898. évi szeptember 14-én 53,762/1899. I. M. sz.)

Községbe menekült őznek élve elfogása. **A kir. ministerium** a D. Nikita kisilvai lakos ellen őzsutának élve elfogása miatt az óradnai kir. járásbiróság és Beszterczc-Naszód vármegye óradnai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1898. évi szeptember hónap 14. napján tartott ülésében megvizsgálván, következőleg határozott:

a ministertanács jelen ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe tartozónak mondja ki.

Indokok: A feljelentés szerint terhelt folyó évi február hó 9-én a borgóprundi vadásztársaság területéről Kisilva községbe menekült őzsutát kézzel megfogott, azt saját házába vitte s állitólag másnap elfogyasztotta.

Besztercze-Naszód vármegye óradnai járásának főszolgabirája a vadászati kihágás tényálladékát nem látván fenforogni, folyó évi május hó 31-én 1392. kih. szám alatt kelt végzésével a feljelentést illetékes elintézés végett az óradnai kir. járásbirósághoz, mint a btk. 367. §-ában meghatározott jogtalan elsajátitás vétségének elbirálására törvényesen hivatott hatósághoz tette át. Az óradnai kir. járásbiróság azonban nevezett vétség ismérveit nem észlelvén, 1898. junius hó 14-én 184/*b*. szám alatt kelt végzésével illetékességét leszállitotta és az iratokat a nézete szerint megállapitható vadászati kihágás elbirálása végett a közigazgatási hatósághoz visszaküldte.

A feljelentett cselekmény a „vadászat" jellegével egyáltalán nem bir, s igy tehát vadászati kihágásnak az 1883. évi XX. t.-cz. értelmében semmiesetre sem minősithető. Annak kifejtése pedig, hogy mily okokból nem képez jogtalan elsajátitást vagy egyéb a tulajdon ellen irányuló büntetendő cselekményt, az 1880. év XXXVII. t.-cz. 30. és 40. §-ai*) értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

*) E helyett most az 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. I. 1. pontja értendő.

330.

Egyéb vagyon ell. cselekm.

Agár által elfogott és idegen vadászterületen letett nyul eltulajdonitása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1898. évi október 5-én 57,735/898. I. M. sz.)

Agár által elfogott és letett nyul eltulajdonitása.

A kir. ministerium a K. Ferencz és K. Antal szentmártoni lakosok ellen vadászati kihágás miatt folyamatba tett bünügyben a kisjenői kir. járásbiróság és a kisjenői járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1898. évi október hó 5. napján megvizsgálván, következőleg határozott:

ezen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: T. Géza zimándi lakos feljelentése szerint K. Ferencz és K. Antal szentmártoni lakosok az általa bérelt zimándi vadászterületen agarásztak és egy nyulat el is fogtak.

A kisjenői járás főszolgabirája előtt megtartot tárgyalás alkalmával megállapittatott, hogy K. Ferencz a zimándi vadászterülettel szomszédos saját vadászterületén agarászott. Agara egy nyulat felvert, azt a két vadászterület közötti határárokban elfogta s a topillai pusztára vitte, a hol egy trágyadomb mellett letette. Ezt látva az országuton fát szállitó K. Antal, kocsijáról leszállt s az agár által a földre tett nyulat felvette és kocsiján elhelyezte.

Ezen tényállás alapján a kisjenői járás főszolgabirája 1898. évi február hó 11-én 325/kih. szám alatt hozott határozatával K. Ferencz irányában az eljárást megszüntette s K. Antal cselekményében az 1878.: V. t.-cz. 367. §-ában meghatározott vétség ismérveit látván fennforogni, az iratokat a kisjenői kir. járásbirósághoz tette át. Ez utóbbi pedig hatáskörének hiányát 1898. évi február hó 22-én 606. szám alatt hozott végzésével mondta ki, ebbeli határozatát azzal indokolván, hogy a vad uratlan jószág s mint ilyen jogtalan elsajátitás tárgyát nem képezheti.

K. Antal cselekménye — minthogy semmi adat nem merült fel arra nézve, hogy ő az agarászatban vagy a vad elejtésében részt vett s abban, hogy az elejtett vadat felvegye, K. Ferenczczel megállapodott volna — sem az 1883: XX. t.-cz. V. fejezetében meghatározott, sem pedig oly kihágás ismérveit fel nem tünteti, melyet az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. pontja, vagy külön törvény a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalna: a szóban forgó ügyben a kir. biróság illetékességét kellett megállapitani, mert annak kimondása, hogy forog-e fenn illetve mily okokból nem forog fenn a tulajdon vagy birtok, vagy mindkettő

Egyéb vagyon ell. cselekm. ellen irányuló büntetendő cselekmény az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1., 4. és 5. pontja*) értelmében a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

331.

Idegen vadászterületen, két nyulnak bottal való elejtése miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

(1900. évi deczember 5-én 6,7706/1900. I. M. sz.)

Nyulnak bottal elejtése. **A kir. ministerium** az ifj. G. József és társa szapáry-ligeti lakosok ellen vadászati kihágás miatt inditott ügyben a kis-jenői kir. járásbiróság és Arad vármegye alispánja között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1900. évi deczember hó 5-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint G. József és Sándor a szapáry-ligeti határban a főherczegi uradalom vadászterületén 1899. deczember 11-én két nyulat bottal leütöttek és eltulajdonitottak.

Ez a cselekmény nem a B. T. K. 333. §-ba ütköző lopás, hanem az 1883: XX. t.-cz. 27. §-ában körülirt vadászati kihágás ismérveit tünteti fel, miután fent nevezettek nyulfogás czéljából mentek a tiltott területre és mert az a körülmény, hogy a vadat vadászat alkalmával lőfegyverrel vagy más eszközzel ejtették-e el, a cselekmény minőségén nem változtat, illetőleg mert a tiltott eszköz használata nem szünteti meg a cselekménynek a vadászati kihágás minőségét, hanem annak csupán sulyosabb esetét állapitja meg.

A vadászati törvény 26. §-ába ütközik továbbá a vádlottak azon cselekménye, hogy idegen vadászterületen engedély nélkül vadásztak.

Minthogy pedig a vadászati kihágások megtorlása az 1883: XX. t.-cz. 47. §-a illetőleg az 1897: XXXIV. t.-cz. 19. §. 3. pontja szerint a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva; a szóban forgó ügy elbirálására a közigazgatási hatóság hatáskörét kellet megállapitani.

332.

Hamis mérleg használata miatt inditott ügyben, az eljárás a közigazgatási hatóság elé utaltatott, midőn a sértett fél panaszát visszavonta.

(1894. évi október 29-én 41,677/1894. I. M. sz.)

A kir. ministerium a hamis mérleg használatával terhelt M. Jakab starczovai lakos elleni ügyben a pancsovai kir.

---

*) L. az 1897. évi 34. t.-czikk 18., 19. §§-ait.

Egyéb vagyon ell. cselekm. *Hamis mérleg használata.*

járásbiróság és Torontál vármegye pancsovai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi október hó 29. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozot:

a jelen ügyben a további eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe utaltatik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint M. Jakab starczovai lakos terménykereskedő J. Gyókától tengerit vásárolván, azt saját — állitólag hamis — mérlegével mérve vette át és az eladót megkárositotta.

Ezen cselekmény a B. T. K. 379. §-ában körülirt csalás tényálladékát látszik ugyan magában foglalni s mint ilyen birói hatáskörbe tartoznék, tekintve azonban, hogy a sértett fél panaszát — még mielőtt az ügy a kir. birósághoz áttétetett volna — a főszolgabiróságnál visszavonta s ekként csalás miatt a B. T. K. 390. §-a értelmében a kir. biróság már el nem járhat: csakis az képezheti a további eljárás tárgyát, hogy M. Jakabnak a kereskedésében használt mérlege hatósági hitelesitéssel el volt-e látva, hogy a nevezett nem szegte-e meg a sulymértékekre nézve kiadott szabályokat? vagyis nem követte-e el a K. B. T. K. 136. §-ában körülirt s hivatalból üldözendő kihágást?

Minthogy pedig a most emlitett kihágás az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §. 1. pontja*) által a közigazgatási hatóságok hatásköréhez van utalva, a további eljárásra ezek hatáskörét kellett megállapitani.

333.

Hamis mérleg használata mellett elkövetett csalás miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe utaltatott.

(1903. évi január 21-én 1961/1903 I. M. sz.)

Csalás hamis mérleg használatával.

A kir. ministerium a B. M. n.-i lakos ellen hamis mérleg használata mellett elkövetett csalás miatt tett feljelentés tárgyában a p.-i kir. járásbiróság és a d.-i járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetét 1903. évi január hó 21. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a királyi biróság hatáskörébe utaltatik.

Indokolás: Ö. I. s.-i lakos azt panaszolta, hogy B. M. n.-i lakos 1902. szeptember hó 18-án árpa vásárláskor hamis mérték használatával megkárositotta; kára 2 kor. 70 fillér; csalás miatt inditványozza az eljárást.

A csendőrségi jelentés szerint B. M. az árpa kimérése

---

*) L. 1897. évi 31. t.-cz. 19. §. 1. pontját.

Egyéb vagyon ell. cselekm. *Csalás hamis mérleg használatával.*

alkalmával a hidmérleghez használt serpenyő aljába egy drót-szeget vert be és az alá észrevétlenül egy darab egy kilogrammos sulyt helyezett és a panaszost a mérlegnek a kiméréshez történt háromszori használata mellett 30 kg. árpa erejéig, a minek értéke 2 kor. 70 fill., megkárositotta.

A p.-i kir. járásbiróságnál az ügyészi megbizott az iratokat, mivel a K. B. T. K. 136. §-a alá eső tulajdon elleni kihagás jelenségeit látta fenforogni, a szolgabirói hivatalhoz áttenni inditványozta.

Erre a kir. járásbiróság 1902. szeptember hó 29-én 1902. B. 316. sz. a. kelt végzéssel az ügyészi megbizott inditványához képest az iratokat a B. P. 527. §-a alapján illetékességből a d.-i járás főszolgabirói hivatalához áttette.

A főszolgabiró 1902. október hó 6-án 1132. sz. a. kelt végzésével saját illetékességét meg nem állapitotta és a felmerült összeütközés eldöntése végett az iratok felterjesztése iránt intézkedett; mert a feljelentett cselekményben a B. T. K. 379. §-ban meghatározott csalás ismérvei forognak fenn és a sértett fél inditványt is tett.

Az ekként felmerült hatásköri összeütközés kérdésében a határozat rendelkező része szerint kellett intézkedni;

mert a feljelentett cselekményben a ravasz fondorlattal való megtévesztés, továbbá egyfelől a jogtalan haszon, más felől a vagyoni kár, tehát a csalást képező cselekmény ismérvei jelentkezvén, a csalás tényálladéka látszik megállapithatónak.

A csalás vétségének elbirálása az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. 4. pontja szerint pedig a kir járásbiróságok hatáskörébe van utalva.

Nem zárja ki a csalás miatt indítandó eljárást az, hogy a feljelentett cselekmény a K. B. T. K. 136. §-a alá eső kihágás ismérveit is kimeriti; ha azonban a biróság azt állapitaná meg, hogy a feljelentett cselekményben nem foglaltatik csalás, vagy a csalás miatt az inditványnak esetleges visszavonása miatt nem lehet eljárni, a biróság a panaszolt cselekményben a K. B. T. K. 136. §-ba ütköző kihágást a közigazgatási hatóságok hatáskörénél szélesebb jogkörében megállapithatja.

334.

Temetőben a sirra helyezett koszoruból virágok kitépése és eltulajdonitása lopást képez, nem pedig a K. B. T. K. 80. §-ába ütköző kihágást.

Az eljárásra a biróság bir hatáskörrel.

(1882. évi augusztus 5-én 24,112/1882. I. M. sz.)

A kir. ministerium a V. Lujza ellen egy siremlékre helyezett koszoru szétrongálása s virágainak eltulajdonitása

miatt a balatonfüredi kir. járásbiróság és Zalamegye alispánja között támadt hatásköri összeütközési esetet 1882. aug. hó 5. napján tartott tanácsában megvizsgálván, a következőleg határozott:

Egyéb vagyon ell. cselekm. *Temetőben a sirra helyezett koszoruból virágoknak elvitele.*

az érintett ügy ellátása birói útra tartozik;

mert azon panaszolt cselekményből, hogy egy a temetőben levő sirhalom keresztjére kegyeletből helyezett koszoruból a virágok kitépettek s azok eltulajdonittattak, a lopás (1878: V. t.-cz. 333. §.) tényálladékára lehet következtetni;

mert a lopási cselekmény valamennyi fajai az 1880: XXXVII. t.-cz. 39., 40., 41. §§-ai értelmében birói hatáskörhöz tartoznak;*) és

mert a nevezett kir. járásbiróság által hivatkozott 1879: XL. t.-cz. 80. §-a a jelen esetre alkalmazást azért nem nyerhet, mert az azon §-ban megállapitott kihágás tárgyi elemét a bemocskolás és megrongálás képezi, mig jelen esetben a koszoru rózsáitól állitólag megfosztatott, azok eltulajdonittattak és fel is használtattak.

335.

Sebes és vigyázatlan hajtás, minek folytán egy postakocsi felborult, a kocsi és ló megsérültek, a kocsis könnyü testi sértést szenvedett; ezen ügyben az eljárás birói utra utaltatott.

(1883. évi márczius 9-én 48,698/1882. I. M. sz.)

A kir. ministerium a B. Ede titeli lakos ellen könnyü testi sértés, más vagyonának megrongálása és sebes hajtás miatt fenforgó ügyben a titeli kir. járásbiróság és a kir. belügyministerium között támadt hatásköri összeütközési esetet 1883. évi márczius hó 9. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Vigyázatlan hajtás: testi sértés, és idegen dolgokban kár okozása.

az érintett ügyben a további eljárás birói útra tartozik;

mert azon panaszolt cselekmény, hogy B. Ede titeli bőrkereskedő 1881. évi október hó 18-án az Ujvidékre vezető országúton oly vigyázatlanul hajtott, hogy a postakocsit felforditva azon s a lovon kárt okozott, a kocsison pedig az orvosi látlelet szerint könnyü testi sértést ejtett, nem csupán a könnyü testi sértésnek, hanem a más vagyonának megrongálása által elkövetett vétségnek elemeit is magában foglalhatja, miután a büntetőjogi beszámitás alá eső szándékosságot nem csupán az előre czélzott eredmény bekövetkezése állapithatja meg, hanem oly eredmény létrejötte is megállapithatja azt, a mely emberi számitás szerint előrelátható, s bizonyos cselekménynek rendszerinti következménye szokott lenni;

*) Az id. törvény helyett l. az 1897. évi XXXIV. t.-cz. I. 1. pontját.

Egyéb vagyon ell. cselekm. *Vigyázatlan hajtás; testi sértés és idegen dolgokban kár okozása.*

és mert az 1880:XXXVII. t.-cz. 39., 40., 41. §-aihoz képest az emlitett vétségek tekintetében az eljárás birói útra tartozván*), a biróság van hivatva a bizonyitási anyagot összegyüjteni s annak alapján határozni, de épen nem áll a biróságnak jogában puszta vélelem alapján a cselekményt egyszerüen sebes hajtás által elkövetett kihágássá minősiteni; s az eljárás megtagadására annál kevésbé van szükség, miután ha esetleg a bizonyitási anyag összegyüjtése után csakugyan az derülne ki, hogy nem forog fenn más büntetendő cselekmény, mint a sebes hajtás által elkövetett kihágás: ugy a megtartott és befejezett tárgyalás után jogában áll a kir. biróságnak a közig. hatáskörhöz tartozó kihágások tárgyában kiadott utasitás 17. §-ához képest a közigazgatási hatósági körhöz utasitott kihágás fölött is határozni.

336.

Ut-töltés átvágásával esővizek lebocsájtása folytán gabnával bevetett föld elöntése miatt folyamatba tett ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe utaltatott.

Adalék a B. T. K. 429.. 433., 421. §-aihoz és a K. B. T. K. 143. §-ához.

(1884. évi augusztus 19-én 28,102/1884. I. M. sz.)

Ut-töltés átvágásával eső-viz lebocsátása és bevetett földek elöntése.

A kir. ministerium Sz. János és társainak Sz. Mátyás ó-teleki lakos ellen vizlebocsátás által okozott károk miatt inditott ügyében a párdányi járás szolgabirája és a nagybecskereki kir. törvényszék között támadt hatásköri összeütközési esetet 1884. évi augusztus hó 19. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett feljelentés következtében teendő intézkedések birói útra tartoznak;

mert Sz. János német-párdányi lakos és társainak azon panasza, hogy Sz. Mátyás Ó-Telek községi biró az ó-teleki kaszálókon összegyülemlett esővizet az ó-telek jánosföldi másodrendü út töltésének átvágásával s dobogóval lett ellátása után lefolyatta s ezzel panaszlóknak haszonbérleti területét („Kis Kurjácska“ nevü 42 kat. hold kiterjedésü, részben őszi buzával, részben zabbal bevetett földet) egészen elárasztotta s a rajta levő vetést tönkre tette, minden további előnyomozás nélkül épen nem jelenthető ki bünvádi eljárásra alkalmatlannak, a mint ezt a nagybecskereki kir. törvényszék 1133/884. sz. határozatában tette, mivel, ha a B. T. K. XXXVIII. fejezetének (429., 433. §§.) körén kivül is áll a panaszolt cselekmény, miután a közveszélyesség mozzanata

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. I. 2., 9. pontjait.

a panaszolt ár okozásától távol látszik lenni, mindazonáltal csak a további nyomozási eljárás lehet hivatva földeriteni: nem forog-e fönn a B. T. K. 421. §-ában meghatározott vétség vagy esetleg nem alkalmazandó-e a kbtk. 143. §-a, mely esetekben az 1880:XXXVII. t.-cz. 39., 40., 41. §§-ai értelmében*) a kir. biróságok vannak hivatva eljárni; és

Egyéb vagyon ell. cselekm. *Ut töltés átvágásával esővíz lebocsájtása és bevetett földek elöntése.*

mert azon érv, („a panasz tartalma szerint Ó-Telek község birája mint ilyen hivatalos minőségben tette az összegyült esővíz levezetésére vonatkozó intézkedést, annak elbirálása pedig, hogy a községi biró ilynemü hivatalos intézkedése helyén volt-e, első sorban a közigazgatási hatóság körébe tartozik"), melylyel a nevezett kir. törvényszék a jelen ügyet közigazgatási útra terelte, teljesen téves, miután a feljelentés a hivatalos hatalommal való visszaélés vádját is érintvén, a kir. biróság tartozik annak vizsgálatába bocsátkozni: fönforog-e a hivatalos hatalommal való visszaélés, vagy nem és ha a biróság szükségesnek találja e tekintetben azt vizsgálni, hogy a közigazgatási felsőbbség parancsára stb. teljesittetett-e a panaszolt cselekmény, vagy czélszerünek találja a közigazgatási hatóságokhoz felvilágositások végett megkereséseket intézni: mindezt saját hatósági körében kell megtennie és maga köteles a szükséges adatok megszerzése után megállapitani, helyén volt-e a hatósági intézkedés, vagy az a hivatalos hatalommal való visszaélést képez-e, de épen nem utasithatja el magától az ilynemü feljelentéseket azon okból, hogy a közigazgatási hatóságok vizsgálják meg: helyén volt-e a hatósági intézkedés, vagy nem?

337.

Gőzgéppel elcséplendő gabonakévék közé tégladarabok kötése miatt tett panasz tárgyában az eljárás birói utra tartozik. (K. B. T. K. 418., 65. §§.)

(1887. évi junius 28-án 12,077/1887. I. M. sz.)

Jegyzet: A kir. járásbiróság a cselekményt a K. B. T. K. 118. §-a alá esőnek, a főszolgabiró pedig a K. B. T. K. 111. §-ába ütközőnek minősitvén, az eljárásra a hatáskört egymásra áthárították.

Gőzgéppel elcséplendő gabonakévék közé tégladarabok kötése.

A kir. ministerium F. Pászk ternovi lakos elleni bünügyben a borosjenői kir. járásbiróság és Aradmegye ternovi járásának főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet 1887. évi junius hó 28-án tartott tanácsülésében megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik;

mert azon cselekmény, hogy F. Pászk a gőzgéppel el-

---

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 17. §. 1. pontját, a 18. §. IV. pontját és a 19. §-t.

Egyéb vagyon ell. cselekm. csépelendő gabonakévék közzé szándékosan fél tégla darabokat kötött, melyek azonban mielőtt a gépbe kerültek s azt megrongálhatták volna, észrevétetve eltávolittattak, a btk. 418. §-ában körülirt, idegen ingó dolog szándékos és jogtalan megrongálása vétségének kisérletét látszik képezni;

továbbá mert a btkv. 418. §-ában körülirt vétség elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-a által*) a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

338.

Kutyának jogtalan agyonlövése miatt tett panasz a kir. biróság hatáskörébe tartozik. (B. T. K. 418. §.)

(1888. évi augusztus 16-án 21,551/1888. I. M. sz.)

Kutyának jogtalan agyonlövése.

Jegyzet: A kir. járásbiróság vadászati kihágást látott fenforogni.

A kir. ministerium a M. Lajos püski lakos elleni bünügyben a magyar-óvári kir. járásbiróság és Mosony megye magyar-óvári járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1888. évi augusztus hó 16. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik;

mert a feljelentett tényállás szerint M. Lajos püski lakos 1887. október hó 8-án K. György darnói pásztor kutyáját azért, mivel ez állitólag a darnói vadászterületen, melyet M. Lajos bérelt, a vadban kárt tett, agyonlőtte oly alkalommal, midőn ez gazdája mellett tartózkodott;

mert a feljelentés nem K. György ellen tétetett, azért mivel az ebét szádékosan tilos vadászati területre vitte s a nyájőrző ebekre vonatkozó intézkedést megszegte volna, hanem ellenkezőleg K. György által tétetett a feljelentés M. Lajos ellen az ebnek jogtalan agyonlövése miatt, a vizsgálat és elbirálás tárgyát tehát nem a K. György által elkövetett vadászati kihágás, hanem M. Lajos azon cselekménye képezi, hogy ez a kérdéses ebet agyonlőtte;

mert ez utóbbi cselekmény, ha a vizsgálat során bebizonyul, hogy M. Lajos az ebet agyonlőni jogositva nem volt, nem valamely vadászati kihágásnak, hanem a btkv. 418. §-ában körülirt, más vagyonának megrongálását képező vétség tényelemeit látszik magában foglalni;

végül mert a most érintett vétség elbirálása az 1880. évi XXXVII. t.-czikk 39. és 40. §§-ai értelmében**) a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

---

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. I. 9. pontját.

**) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. I. 9. pontját.

339.

Négy korona értéket meg nem haladó élő kacsák ellopása miatt folyamatba tett ügy elbirálása a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1893. évi márczius 3-án 6303/1893 I. M. sz.)

Élő kacsák lopása 4 K értékig.

A kir. ministerium az élelmi czikk lopásával vádolt Sz. Jánosné szül. B. Verona gutai lakos ügyében a komáromi kir. járásbiróság és Komárom vármegye csallóközi járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi márczius hó 3-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint Sz. Jánosné szül. B. Verona nyilt helyről 2 drb 1 forint értékü kacsát lopott.

Ezen cselekmény, tekintettel arra, hogy a kir. Curiának 10. sz. döntvénye szerint az élő kacsa is az élelmi czikk fogalma alá esik, hogy annak összértéke a 2 frtot felül nem haladja s hogy ama körülmények egyike sem panaszoltatik, melyek a lopást büntetté minősitik: a K. B. T. K. 126. §-ába ütköző kihágás tényelemeit látszik magában foglalni s minthogy ezen kihágás az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-a*) értelmében a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások között nem foglaltatik, ennek elbirálása ugyanazon t. cz. 40. §-a 5. pontja értelmében a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

340.

Vagyoni kárositásnak közhivatalnoki jelleg és hatósági megbízás szinlelése mellett való megkisérlése miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1894. évi márcz. 11-én 9668/1894. I. M. sz.)

Közhivatalnoki jelleg szinlelése másnak megkárositása czéljából.

A kir. ministerium a csalás kisérletével terhelt Sz. József lippai lakos elleni ügyben a temesvári kir. törvényszék és temes vármegye lippai járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1894. évi márczius hó 11. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint Sz. József

---

*) Most az 1897. évi 34. t.-cz. 19. §. 1. pontja irányadó.

Egyéb vagyon ell. cselekm. *Közhivatalnoki jelleg szinlelése másnak megkárositása czéljából.*

lippai lakos W. Henrik társaságában B. János ujfalusi lakosnál megjelenvén, magát vizsgálóbirónak adta ki, a ki a lippai kir. járásbiróság által azért lett kiküldve, hogy B. János vejének H. Jánosnak — ki nejétől külön vált — B. Jánosnál visszamaradt holmiait adassa ki, s ennek folytán irományokat véve ki zsebéből, mintha jegyzőkönyvet venne fel, felszólitotta B. Jánost, hogy H. Jánosnak holmiait adja ki, B. János azonban a felszólitásnak nem tett eleget.

Ezen cselekmény a B. T. K. 381. §-ának 1. pontjában körülirt csalás büntette kisérletének ismérvét látszik magában foglalni, a mennyiben Sz. József közhivatalnoki jelleget és hatósági megbizást szinlelt a végből, hogy másnak jogtalan vagyoni kárt okozzon s e részben a csalás elkövetésére maga részéről mindent megtett, de a csalás azért nem létesülhetett, mert a tényálladékához tartozó eredmény, a vagyoni kár okozása be nem következett.

Tekintve pedig, hogy az 1880 : XXXVII. t.-cz. 39. §-ának 1. pontja*) értelmében a büntettek kivétél nélkül a kir. törvényszékek hatáskörébe vannak utalva, a jelen ügyben való eljárásra a kir. biróság illetékességét kellett megállapitani.

A K. B. T. K. 44. §-a, melyre a kir. törvényszék hivatkozott, csak oly esetekre alkalmazható, a melyekben valaki magát illetéktelenül közhivatalban, vagy közszolgálatban álló személynek adja ki, a nélkül, hogy — a mint ez a jelen esetben történt — a közhivatalnoki jelleg szinlelése eszközül szolgáljon valamely büntett elkövetésére.

341.

Utcza rongálása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1895. évi április 25-én 17,731/1895. I. M. sz.)

Utcza rongálása.

A kir. ministerium az utczarongálással terhelt K. Ignácz magyaróvári lakós elleni ügyében a magyaróvári kir. járásbiróság és Moson vármegye magyaróvári járásának főszolgabirája között fölmerült hatásköri összeütközési esetet 1895. évi április hó 25. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: K. Ignácz magyaróvári lakos a feljelentés szerint azzal terheltetik, hogy háznépe a magyar-utczában levő háza előtt az utczát mosogató viz és egyéb szennyes folyadéknak folyton egy helyre öntése által rongálja.

A kereskedelmi kir. minister ur a kir. belügyminister

*) E helyett lásd most az 1897. évi 34. t.-cz. 17. §. 1. pontját.

urhoz intézett 1895. évi január hó 25-én 2346. sz. a. kelt átiratában megállapitotta, hogy a kérdéses utcza nem tartozik az 1890 : I. t.-cz. 1. §-ában megjelölt közutak közé. **Egyéb vagyon ell. cselekm.** *Utcza rongálása.*

A cselekmény ennélfogva, minthogy annak tárgyát nem közut képezi, nem alkot utrendőri kihágást, hanem mint közönséges ingatlan rongálás jöhet csak elbirálás alá.

Tekintve pedig, hogy az ingatlan rongálás kihágását az 1879 : XL. t.-cz. 127. §-a tárgyalja s az ezen szakaszba ütköző kihágás elbirálása az 1880 : XXXVII. t.-cz. 41. §-a és 40. §-ának 5. pontja*) értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva: a most szóban forgó ügyben való eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

342.

Kir. zálogházi közvetitő ellen zálogüzleti kihágás miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

(1896. évi április 22-én 19,276/1896. I. M. sz.)

A kir. ministerium R. Joachim budapesti lakos m. kir. zálogházközvetitő ellen zálogüzleti kihágás miatt inditott ügyben a székes fővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányi hivatala és a budapesti kir. büntető járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1896. évi április hó 22. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Zálogüzleti kihágás.*

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: a feljelentett tényállás szerint R. Joachim m. kir. zálogközvetitő üzleti helyiségében P. János m. kir. államvasuti tisztviselő az általa elzálogositott 16.694/1894. sz. ingó zálogtárgyat leánya által 1894. évi deczember 3-án kiváltatván, a zálogközvetitő a 3 frt kölcsöntőkén kivül kamat és dijak czimén 40 krt követelt, mely összeg megfizetése után a zálogtárgy kiadatott ugyan, de a 40 krnyi összeget sokaló P. Jánosnak leánya által előadott kérelmére a történt fizetésről tanuskodó nyugta kiszolgáltatását a közvetitő üzletében levő nő megtagadta, s a mikor P. János maga is elment oda, a nyugta kiadását az emlitett nő ennek is megtagadta, erélyes követelésére azonban maga R. Joachim zálogközvetitő állitott ki nyugtát, de nem a fizetett 3 frt 40 kr., hanem csak 3 frt 19 krról, holott a szabályok szerint csak 3 frt 17 krnyi összeget lett volna feljogositva a zálogtárgy kiváltásáért követelni. Tekintve, hogy a K. B. T. K. 130. §-a csak a magánosok által iparszerüleg kötött zálogüzletekre vonatkozik, de ezekre vonatkozólag is hatályon kivül helyeztetett a

*) E helyett az 1897. évi 34. t. cz. 18. és 19. §§-ai irányadók.

Egyéb vagyon ell. cselekm. *Zálogüzleti kihágás.*

hivatkozott szakasz rendelkezése az 1881 : XIV. t.-cz. által, tekintve továbbá, hogy az 1881 : XIV. t.-cz. rendelkezései ugyanezen t.-cz. 27. §-a értelmében szintén nem alkalmazhatók a kir. zálogházak közvetitő intézeteire s végül tekintve, hogy a m. kir. zálogházak közvetitési szolgálatát a kereskedelmi ministernek 11.538/91. sz. a. kibocsátott rendelete szabályozza s hogy ezen szabályzat a közvetitők által elkövetett szabálytalanságok és kihágások megtorlásáról s az eljáró hatóságok katásköréről is intézkedik: mindezeknél fogva a most szóban forgó cselekmények az imént hivatkozott szabályrendelet alapján birálandók el.

Minthogy pedig ezen szabályrendelet értelmében a zálogközvetitő által kellően kiállitott nyugtának a zálogtárgyat kiváltó egyén kezeihez ki nem szolgáltatása, valamint a tényleges fizetéstől eltérő nyugta kiállitása ezen szabályrendelet 14. §-ába ütköző és a 32. §-a szerint rendbirsággal sujtandó szabálytalanság jelenségeivel bir, melynek megállapitása és a birság alkalmazása első fokban a m. kir. zálogházak igazgatóságának, másodfokban a m. kir. belügyminister urnak hatásköréhez tartozik;

minthogy továbbá a szabályokban megállapitott dijak és kamatoknál magasabbaknak szedése a fentebb hivatkozott szabályrendelet 29. §-ába ülköző kihágás ismérveivel bir; s ezen kihágás esetében az eljárás ugyanezen szabályrendelet 31. §-a által az 1880: XXXVII. t.-cz. 42. §-ában*) és a m. kir. belügyminister által 1880. aug. hó 17-én 38.547. sz. a. kiadott eljárási szabályzat 8. §-ában meghatározott közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozónak mondatik ki, ezekhez képest a most szóban forgó cselekmények miatt inditott eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe volt utalandó.

343.

Libáknak kutyák által történt megfojtása miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik.

(1896. évi julius 22-én 40,034/1896. I. M. sz.)

Libáknak megfojtása kutyák által.

A kir. ministerium a S. Antal huszti lakos ellen idegen szárnyas állatoknak az ő kutyái által történt megfojtása miatt folyamatba tett ügyben Mármaros vármegye alispánja, mint másodfoku biróság és a mármarosszigeti kir. törvényszék között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1896. évi julius hó 22-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

*) Lásd itt az 1897. évi. 34. t.-cz. 19. §-át is.

Indokok: Sz. Antal huszti lakos azzal van terhelve, hogy szabadon csatangoló két kutyája E. Ferencz huszti lakosnak 7 drb libáját és özv. T. Jánosné huszti lakosnak 6 drb libáját megfojtotta s ez által az előbbinek 3 frt 50 kr., az utóbbinak pedig 2 frt 10 kr. kárt okozott.

Egyéb vagyon ell. cselekm. *Libáknak megfojtása kutyák által.*

A károsultak feljelentése alapján Mármaros vármegye huszti járásának főszolgabirája 1895. junius 25-én 610. és 605. kih. sz. a. hozott itélettel a panaszlottat a kir. belügyminister által 1886. évi november hó 15-én 62.847. sz. a. kelt rendelettel jóváhagyott megyei ebtartási szabályrendelet 18. §-a alapján 5 forint pénzbüntetésre és kártéritésre itélte.

Mármaros vármegye alispánja azonban 1895. szept. hó 12-én 224. kih. szám alatt kelt határozattal a főszolgabiró itéletét hatáskör hiányából feloldotta s az iratokat a kir. birósághoz tétette át; mert ingó vagyon megrongálásának vétségét látta fenforogni.

Minthogy a mármarosszigeti törvényszék az 1895. évi deczember hó 7-én 7044. B. sz. a. érdemben hozott jogerős végzésével kimondotta, hogy a szóban forgó cselekmény sem az idegen ingó dolog megrongálása vétségének, sem a kir. biróságok hatáskörébe utalt más büntetendő cselekménynek ismérveit nem foglalja magában, miből kifolyólag a panaszosok feljelentését is, mint bünvádi eljárásra alkalmatlant félretette s az iratokat a fenforogni látszó kihágás elbirálása végett a közigazgatási hatósághoz visszaküldötte: a jelen esetben már csak az képezheti elbirálás tárgyát, vajjon a fenforogni látszó s a megyei ebtartási szabályrendeletbe, esetleg a K. B. T. K. 122. §-ába is ütköző kihágás tényelemei nem forognak-e fenn?

Ezen kihágások elbirálása azonban az 1880: XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 1. és 5. pontja*) értelmében a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik; ennélfogva a szóban forgó ügyben is az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani.

344.

Cséplőgép alól félvéka mennyiségü lóherének jogtalan elvitele miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság elé tartozik.

(1898. évi junius hó 8-án 34,833/1898. I. M. sz.)

A kir. ministerium a Cs. Antal csekei lakos ellen a cséplőgép alól elvett félvókányi lóherének jogtalan eltulajdonitása miatt folyamatba tett ügyben a fehérgyarmati kir.

Cséplőgép alól lóhere ellopása.

---

*) E helyett lásd az 1897. évi 34. t.-czikk 19. §. 1. pontját.

Egyéb vagyon ell. cselekm. *Cséplőgép alól lóhere ellopása.*

járásbiróság és Szatmár vármegye fehérgyarmati járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1898. évi junius hó 8-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

A ministertanács jelen ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe tartozónak mondja ki.

Indokok: A fehérgyarmati kir. járásbiróságnál tett feljelentés szerint panaszos 1897. évi október hó 27-én Cseke község határán a mezőn lóherét csépeltetett s ezen alkalommal a gépmellett munkásként szolgálatot teljesítő Cs. A. csekei lakos a gép alól mintegy félvékányi, illetve 12 kilónyi lóherét elvett és azt jogtalanul eltulajdonitván, panaszosnak 4 frt 20 krnyi kárt okozott.

Ez a cselekmény — tekintettel arra, hogy jelen esetben a termelő területről elszállitott és erőmüvileg feldolgozott gazdasági terményről van szó, mely nem „mezőről", hanem mezőn levő cséplőgép alul lopatott el; tekintettel továbbá arra, hogy a szóban forgó esetben nem merültek fel olyan körülmények, melyeknél fogva a lopás, a dolog értékére való tekintet nélkül, a B. T. K. szerint büntettnek volna minősitendő, a B. T. K. 333. §-ában meghatározott és a 334. §. értelmében vétséget képező lopás ismérveivel birni látszik, melynek elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

---

*) Az id. törvény helyett most az 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. I. 1. pontját.

VI.

Egyéb büntető ügyek.*)

345.

Utczán zajongó egyéneket csendre intő csendlegénynek megtámadása miatt inditott ügyben birói hatáskörbe tartozik az eljárás.

(1881. február 4. 35,475. 80. I. M. sz.)

Tényállás: Az orosházi csendbiztos 1880. évi október 21-én 402. sz. a. jelentést tett az orosházi kir. járásbirósághoz, hogy okt. 17-én este Z. S. és N. J. orosházi lakosok D. S. csendlegényt, ki őket, mivel az utczán összefogózva dalolva és lármázva mentek, csendre intette — megtámadták, botokat emeltek rá és ha a zajra a csendbiztos oda nem siet s a csendlegényt ki nem szabaditja, azt meg is verik.

B. T. K. 165. §-a. *Községi csendlegény megtámadása*

Ezen jelentést az orosházi kir. járásbiróság 1880. évi okt. 22-én 1284. sz. a. kelt végzéssel további eljárás végett az orosházi szolgabirósághoz tette át.

Az orosházi szolgabiró a kérdéses ügyben eljárni magát illetékesnek nem találván, a vonatkozó jelentést s birói végzést — továbbá az E. A. orosházi lakos által elkövetett tettlegesség és őrbántalmazás miatt a csendbiztosnak már most a szolgabiróhoz intézett 412/80. sz. jelentését okt. 30-án 2327. és 2397. sz. a. Békésmegye alispánjához beterjesztette — ki is az összes iratokat nov. hó 11-én 6127. sz. a. a kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztette.

A m. kir. ministertanács 1881. évi febr. hó 4. napján Z. S. és N. J. orosházi lakosok ellen rendőri közeg bántalmazása miatt tett följelentést, a melynek érdemleges ellátására nézve az orosházi kir. járásbiróság és az orosházi szolgabiróság között illetékességi összeütközés merült fel, 1881. február 4-én megvizsgálván, következőleg határozott:

Az érintett ügy ellátása birói utra tartozik:

mert az orosházi járási csendbiztosnak az orosházi szolga-

---

*) E csoportba soroztuk azokat az eseteket, melyek a megelőző csoportokban megfelelően elhelyezhetők nem voltak.

B. T. K. 165. §-a

birósághoz intézett jelentésében előadott tényállás oly ismérveket tartalmaz, a melyek a további bizonyitási eljárás következtében a kir. birósági hatáskörhöz utalt valamely büntetendő cselekmény alkatelemeit képezhetik, miután közelfekvő annak lehetősége, hogy az előadott tényállás az 1878: V. t.-cz. második részének V. fejezete értelmében lesz elbirálandó.

346.

Hivatalos eljárásban levő községi elöljárósági tagoknak torkon ragadása és kővel megdobálása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1901. évi január 11-én 71,557/1902. I. M. sz.)

Községi elöljárósági tagok megtámadása hivatalos eljárásban.

A kir. ministerium a M. János és társai oroszvégi lakosok ellen hivatalos eljárásban levő hatósági közegnek megsértése miatt folyamatba tett ügyben a munkácsi kir. járásbiróság és a latorczai járás főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1901. évi január hó 11-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint M. János és társai 1899. szeptember 1-én este Oroszvég község utczáján lármáztak, majd a korcsmába tértek be, a honnan a záróra elmulása miatt a községi biró által távozásra szólittattak fel. E miatt M. János és egyik társa a községi birót s az ezzel volt tanácsost torkon ragadták s a korcsmából el akarták távolitani. Mások közbelépése folytán a terheltek a korcsmából kifutottak, azonban az utczán lesbe állottak s az előljáróság tagjai felé köveket dobáltak.

A terheltek ezen cselekményét a munkácsi kir. járásbiróság a K. B. T. K. 46. §. és 74. §. alapján vélvén elbirálandónak, az iratokat illetékes eljárás végett a latorczai járás főszolgabirói hivatalához tette át.

A nevezett főszolgabirói hivatal a B. T. K. 165. §-ba ütköző hatóság elleni erőszak ismérveit látván fenforogni, a hozzá áttett ügyben illetékességét leszállitotta.

Tekintve, hogy a feljelentés szerint, melynek állitásait az eddigi eljárás adatai meg nem czáfolták, a terheltek a hatósági közegeket hivatalos eljárásukban tettleg bántalmazták, illetve azoknak ellenszegültek, cselekményük a B. T. K. 165. §-ába ütköző s az 1897: XXXIV. t.-cz. 17. §. 1. pontja szerint a kir. biróság hatásköréhez tartozó hatóság elleni erőszak ismérveit látszik magában foglalni, a mely okból ebben az ügyben teljesitendő eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

347.

B. T. K. 171. §-a.

Izgatás vétsége és hatósági közeg sértegetése. Illetékes a kir. biróság.

(1897. évi április 7-én 20,047/1897. I. M. sz.)

Izgatás és ezzel halmazatban hivatalosan eljárt m. kir. főerdésznek káromló kifejezéssel sértése.

A kir. ministerium az A. Nicolae lui George felső-vidrai lakos ellen izgatás vétsége miatt tett feljelentés elbirálása felett a tordai kir. törvényszék és Torda-Aranyos vármegye topánfalvi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi április hó 7. napján tartott ülésében megvizsgálván, következőleg határozott:

Jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: H. Ernő m. kir. főerdész a vidrai m. kir. erdőgondnokság képviseletében azt a feljelentést tette a topánfalvai kir. járásbiróságnál, hogy 1896. évi junius hó 24-én a Felső-Vidra község határrészéhez tartozó Kahinanecz nevü havas tájékán hivatalos szolgálatot teljesitve, egyes gazdáktól több oly lovat foglalt le, melyek dongatolvajláshoz voltak felszerelve, a midőn az ekként lefoglalt lovakat Felső-Vidra község felé terelte, odavetődött hozzájuk A. Nicolae lui George felsővidrai lakos, a ki bár saját személyében érdekelve nem volt, a következőleg izgatta a jelenlevő embereket: mit engeditek lovaitokat behajtani, hisz nem loptatok, vegyétek el a lovakat stb. s végül „Futtusz Dumnyezeu“ (B . . . . om az Istenedet) káromló kifejezésekkel illette az eljáró főerdészt.

A feljelentett egyén terhére rótt az a cselekmény, hogy a hivatalos eljárás közben lefoglalt lovakat a falu felé hajtó főerdész kiséretében levő emberekhez azt a felhivást intézte: „vegyétek el tőle a lovakat“, tekintettel arra, miszerint a feljelentésben nincs oly adat, mely eleve kizárná azt, hogy a felhivás nagyobb embercsoport előtt, tehát gyülekezeten nyilvánosan történt, a BTK. 171. §-ának 2. bekezdésébe ütköző izgatás vétségének ismérveit foglalja magában, melynek elbirálása az 1880:XXXVII. törvényczikk 39. §-anak 2. pontja*) értelmében a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

Ugyanez a biróság illetékes a fennforgó halmazatnál fogva a feljelentésben előadott káromló kifejezések által állitólag elkövetett s a K. B. T. K. 46. §-ába ütköző hatóság elleni kihágásnak ismérveit feltüntető büncselekmény elbirálására is, habár ez a cselekmény, tekintettel arra, hogy a sértő kifejezések közbiztonsági és közigazgatási közeg irányában használtattak, az 1880:XXXVII. törvényczikk. 41. §-ának 2. pontja**) értelmében különben a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartoznék.

Ezeknél fogva a szóban forgó ügyben az eljárásra a

*) E helyett lásd az 1897. évi 34. t.-czikk 17. §. 4. pontját.
**) L. az 1897. évi 34. t.-cz. 19. §. 2. pontlát.

B. T. K. 171. §-a.

kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani és pedig annyival is inkább, mert a mennyiben a folyamatba teendő bünvádi eljárás során az derülne ki, hogy a feljelentésben előadott felhivás nem gyülekezeten nyilvánosan történt, az a körülmény, hogy a jelen esetben a B. T. K. 171. §-ának 2. bekezdésébe ütköző izgatásnak ismérvei meg nem állapithatók, különben sem szolgálhatna alapul az ügynek hatáskör hiányából való elutasitására, hanem azt érdemben hozandó határozattal kell kimondani s csak akkor volna a fennforogni látszó hatóság elleni kihágás elbirálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe utasitható.

348.

B. T. K. 248., 249. §§.

Fajtalanságot tartalmazó ábrázolatoknak az iskola falára rajzolása s azok alá erkölcstelen szavak irása. Az eljárás birói utra tartozik.

(1885. évi deczember hó 13-án 43,477/1885. I. M. szám.)

Iskola falára fajtalan ábrázolatok rajzolása és erkölcstelen szavak irása.

Tényállás: A panasz szerint B. Mihály a nagyidai iskola falára szemérmet sértő női alakokat (női nemzőrészeket) rajzolt és azok alá erkölcstelen szavakat irt. A kassai járás főszolgabirája vádlottat a K. B. T. K. 80. §-a alá eső kihágás miatt itélte el. Vádlott fölebbezvén, Abauj-Torna megye alispánja — tekintettel arra, hogy vádlott cselekménye nem a K. B. T. K. 80. §-ába, hanem a B. T. K. 248. esetleg 249. §-ába ütközik, a szolgabiró itéletét feloldotta. A kassai kir. járásbiróság — hova az iratok átküldettek — azt mondta ki, hogy vádbeli jogellenes cselekmény a B. T. K. 248. és 249. §-a alá nem vonható.

A kir. ministerium Abauj-Tornamegye alispánja és a kassai kir. járásbiróság közt, a hatósági körre nézve támadt összeütközési esetet 1885. évi deczember hó 13. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőleg határozott:

ezen ügyben a további intézkedések megtétele a kir. biróság hatósági körébe tartozik;

mert B. Mihály azzal van vádolva, hogy fajtalanságot tartalmazó ábrázolatokat rajzolt az iskola falára és erkölcstelen szavakat irt alájok;

mert továbbá ebben a B. T. K. 248. §-ának 1. bekezdésébe ütköző vétség jelenségei mutatkoznak, mivel a vádlott cselekménye tényleg azt eredményezte, hogy a fajtalanságot tartalmazó ábrázolatok és feliratok nyilvános helyen ki voltak állitva;

és mert azon kérdés fölött, vajjon a jelenségeiben mutatkozó fentemlitett vétség tényálladékához szükséges alkat-

elemek mindannyira fenforognak-e az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja szerint a kir. járásbiróság van hivatva határozni.*) B. T. K. 243., 249. §§.

349.

Hatáskör megállapitása közszemérem ellen elkövetett büntetendő cselekmény miatt inditott ügyben, melyben ugy a közigazgatási hatóság, mint a kir. biróság már itéletet hoztak.

Illetékes a kir. biróság.

A közigazgatási hatóság által hozott itéletnek hatályon kivül helyezése.

(1897. évi április 28-án 23,748/1897. I. M. sz.)

Szemérem elleni cselekmény. (Meztelenül haladás az utczán)

A kir. ministerium a D. András és G. Péter nagyürögdi lakosok ellen szemérem elleni vétség miatt folyamatba tett ügyben a nagyvárad-vidéki kir. járásbiróság és Bihar vármegye központi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi április hó 28. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott.

A ministertanács jelen ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe tartozónak mondja ki, és egyszersmind Bihar vármegye központi járásának főszolgabirája által 1896. évi augusztus hó 28-án 102. kih. sz. a. hozott itéletet hatályon kivül helyezi.

Indokok: A nagyürögdi körjegyzőség 1896. évi julius hó 30-án azt a feljelentést tette Bihar vármegye központi járásának főszolgabirájánál, hogy G. Péter nagyürögdi lakos 2 frt átadásával reábirta D. András nagyürögdi legényt arra, hogy a nagyürögdi tánczháztól meztelenül menjen végig az utczán át a községi korcsmáig; s D. András a két forint jutalmat elfogadva, 1896. évi julius hó 26-án vasárnap d. u. 4—6 óra között a tánczházban, hol éppen tánczmulatságot tartott az ottani fiatalság, mezitelenre levetkezve, sok fiu és leánygyermek kiséretében az utczán levő néptömeg nagy botrányára az utczán át a templom, iskola és községháza előtt a korcsmába ment s ott felöltözött.

A főszolgabiró ezen feljelentés alapján tárgyalást tartott, s annak folyamán a fenti tényállás bebizonyulván, 1896. évi augusztus hó 28-án 102. kih. sz. a. hozott itélettel D. Andrást az 1879. évi XL. t.-cz. 83. §-ába ütköző kihágás miatt, mint tettest 8 napi elzárásra, G. Pétert pedig mint felbujtót 5 frt pénzbüntetésre itélte. Ebben az itéletben az elitéltek megnyugodván, D. András az ellene megállapitott 8 napi elzárás

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. 5. pontját.

B. T. K. 248, 249. §§. *Szemérem elleni cselekmény. (Mezitelenül haladás az utczán)*

büntetést a nagyváradi kir. törvényszék fogházában kiállotta, G. Péter pedig a reá kiszabott 5 frt pénzbüntetést lefizette

Ugyanezt a büncselekményt a nagyürögdi gör. kath. egyházközség lelkésze a nagyváradi kir. ügyészségnél feljelentvén, ezt a feljelentést a nagyváradi kir. törvényszék a kir. ügyészség inditványára illetékes elbirálás végett a nagyvárad-vidéki kir. járásbirósághoz tette át, mely a bünvádi eljárást folyamatba tévén, a tárgyalás eredményéhez képest 1897. évi február hó 4-én 435. B. sz. a. hozott itélettel D. Andrást a BTK. 249. §-ába ütköző szemérem elleni vétség miatt mint tettest, G. Pétert pedig ugyanezen vétség miatt mint felbujtót egyenként 14—14 napi fogházra és 5—5 frt pénzbüntetésre itélte. Ez az itélet, minthogy a felek abban megnyugodtak, nyomban jogerőre emelkedett.

A járásbirósági itélet meghozatala után D. András és G. Péter közös kérvényt adott be a kir. igazságügyministerhez, melyben tekintettel arra, hogy ők ugyanazon cselekmény miatt Biharmegye központi járásának főszolgabirája által már előbb jogerejüleg elitéltettek s a főszolgabiró itéletében megállapitott büntetés rajtuk végre is hajtatott, az utóbb hozott kir. járásbirósági itéletnek hatályon kivül helyezését kérelmezték.

Az elitéltek kérvénye folytán jelentéstételre felhivott nagyvárad vidéki kir. járásbiróság azt adta elő, hogy a tárgyalás során nem merülvén fel adat arra nézve, miszerint az elitéltek az eljárás tárgyát képező cselekmény miatt a közigazgatási hatóság által már előzőleg elitélve és büntetve voltak, az itélet meghozatala előtt ezen körülményről nem birt tudomással.

A szóbanforgó ügyben a fent előadottak szerint a hatásköri összeütközés esete merülvén fel, a kir. ministertanács az eljárást a kir. biróság hatáskörébe tartozónak mondotta ki; mert a feljelentett cselekmény nem a K. B. T. K. 83. §-ába ütköző közszemérem elleni kihágásnak, hanem a B. T. K. 249. §-ába ütköző szemérem elleni vétségnek ismérveit foglalja magában, melynek elbirálása az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja*) értelmében a kir. járásbiróság hatáskörébe van utalva.

Minthogy pedig a szóban forgó cselekményre vonatkozólag nem csak az eljárásra illetékes kir. járásbiróság, hanem az arra hatáskörrel nem biró közigazgatási hatóság is jogerős büntető itéletet hozott;

minthogy továbbá ugyanazon cselekmény tekintetében két különböző jogerős birói itélet egymás mellett hatályban nem maradhat;

minthogy végül a jelen esetben a közigazgatási hatóság lépte tul hatáskörét akkor, midőn a hozzá beadott feljelentés

*) E helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz 18. §. 5. pontját.

alapján a kir. biróság hatáskörébe utalt büntetendő cselekményt helytelen minősitéssel érdemlegesen elbirálta: *B. T. K. 248., 249. §§.*

a jelen határozat rendelkező részében a közigazgatási hatóságnak ebben az ügyben hozott itélete hatályon kivül volt helyezendő. *Szemérem elleni cselekmény. (Meztelenül haladás az utczán)*

Az a körülmény, hogy D. András irányában a közigazgatási hatóság itéletében megállapitott 8 napi elzárás büntetés már végrehajtatott, önként érthetőleg nem zárja ki azt, hogy az eljárásra illetékes kir. járásbiróság a járásbirósági eljárási szabályrendelet 102. §-ának 2. pontja alapján*) szorgalmazható ujra felvételi eljárás során a kiállott szabadságvesztésbüntetést a megállapitandó büntetésbe beszámithassa.

350.

Másfél kilogr. sulyu kőnek az ablakon történt bedobása miatt tett feljelentés elbirálása a kir. biróság hatáskörébe utaltatott. *B. T. K. 279., 65. §§.*

(1897. évi junius 23-án 33,774/1885. I. M. sz.)

A kir. ministerium a B. Miklós dalboseczi lakos ellen egy darab kőnek az ablakon való bedobása miatt tett feljelentés elbirálása tárgyában a karánsebesi kir. törvényszék és Krassó-Szörény vármegye bozovicsi járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi junius hó 23-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Ködarab bedobása az ablakon át.*

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A csendőrség által tett feljelentés szerint B. Miklós dalboseczi lakos 1896. évi október hó 6-án este fél 9 órakor K. Ilona dalboseczi lakosnőnek nyitott ablakán 1 drb 1 és fél kiló sulyu követ dobott be azon szándékból, hogy azzal a nevezett nőt megüsse azért, mert őt nem bocsájtotta be magához, s csakis a véletlennek tulajdonitható, hogy a B. Miklós által bedobott és K. Ilena feje mellett elhaladt kődarab a nevezett nőt nem érte.

Tekintettel arra, hogy a feljelentésben előadott tényállás mellett nincs kizárva, miszerint a feljelentett egyén az élet kioltására irányuló szándékkal dobta a követ K. Ilona felé, mely feltevés valódisága esetében a szóban forgó cselekmény esetleg a B. T. K. 279. §-ába ütköző és az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 39. §-a által**) a kir. biróság hatáskörébe utalt, szándékos emberölés büntette kisérletének ismérveit

---

*) Ez már hatályon kivül van helyezve. L. e helyett az 1896. évi XXXIII. t.-czikket.

**) E helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 15. §. 7. pontját (esküdtbirósági hatáskör.)

B. T. K. 279., 65. §§. *Ködarab bedobása az ablakon át.*

foglalja magában: a jelen ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani és pedig annyival is inkább, mert ha a feljelentés alapján folyamatba teendő bünvádi eljárás során az derülne ki, hogy a feljelentett cselekmény sem a B. T. K. 279. §-ába ütköző szándékos emberölés kisérletének, sem pedig a kir. biróság hatáskörébe utalt más büntetendő cselekmények ismérveit nem állapitja meg, ezt az eljáró biróságnak az ügy érdemére vonatkozó határozattal kell kimondania, s csak akkor lenne az ügy a K. B. T. K. 118. §-ába ütköző testi épség elleni kihágásnak elbirálása végett az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja*) értelmében ezen kihágás elbirálására hatáskörrel biró közigazgatási hatóság hatáskörébe utasitható.

351.

B. T. K. 301., 302., 313. §§

Cselédnek megverése; könnyü tekti sértés vétsége miatt tett panasz tárgyában az eljárás birói utra tartozik.

A cseléd és gazda közötti viszony a cselekmény jellegét nem változtatja meg, és csak arra szolgálhat alapul, hogy esetleg a B. T. K. 313. §-a nyerhet alkalmazást.

(1885. évi deczember 13-án 39,408/1885. I. M. sz.)

Cselédnek megverése a házi fegyelem czimén

Jegyzet: A kir. járásbiróság illetékességét az 1876. évi XIII. t.-cz. 115. §. *a)* pontja alapján szállitotta le.

A kir. ministerium B. Záli inói lakos által könnyü testi sértés miatt vádolt M. Ignácz és neje ugyanottani lakosoknak ügyében a zsibói járási szolgabiró és a szilágycsehi k. jbiróság közt a hatósági körre nézve felmerült összeütközési esetet 1885. évi deczember hó 13. napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

ezen ügyben a további eljárás birói útra tartozik;

mert az ügyiratokhoz csatolt a járási orvos által f. é. 47. sz. a. kiállitott látlelet szerint könnyü testi sértés jelenségei forognak fenn, a könnyü testi sértés vétségét pedig az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja a k. jbiróság hatósági körébe utalja;**)

és mert a cseléd és gazda közötti viszony nem változtatja meg a cselekmény jellegét és csak arra szolgálhat alapul, hogy, a mennyiben a könnyü testi sértés csakugyan a házi fegyelem gyakorlatában ejtetett, esetleg a B. T. K. 313. §-a nyerhet alkalmazást.

*) E helyett pedig az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 19. §. 1. pontja irányadó.

**) Az id. törvény helyett lásd 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. I. 4. pontját.

B. T. K. 314. §-a.

352.

Az egészségre ártalmas pálinka eiárusitása miatt följelentett ügyben az eljárás birói utra utaltatott. Hiányos nyomozás. Adalék a B. T. K. 314. §-ához és az 1876. évi XIV. t.-cz. 7., 8. §-aihoz.

(1883. évi junius 22-én **14,015**/1903. I. M. sz.)

Egészségre ártalmas pálinka elárusitása. Testi sértés, illetve egészségháboritás.

A kir. ministerium a R. Ábrahám asszonyfai és R. Móricz taápi lakosok ellen az egészségre ártalmas pálinka elárusitása miatt folyamatba tett ügyben a pusztai járási szolgabiróság és a győri kir. törvényszék között támadt hatásköri összeütközési esetet 1883. junius hó 22. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett ügyben a további eljárás birói útra tartozik;

mert az 1882. évi október hó 14-én eszközölt vegyelemzés szerint a panaszolt R. Ábrahám és R. Móricz által árult és elkobzott pálinka nagymennyiségü kozmásolajat tartalmaz, a mely az idegrendszerre és a nyákhártyára pusztitólag hat;

mert — bár a szakértői vélemény szerint a kozmásolaj nem ugy kevertetett a folyadékba, „hanem a készités, illetve a gyors lepárolás folytán, a mely ezen olajnak leülepedését és a szeszből való lecsapását gátolta, vagyis ugy maradt a szeszben, mivel az égetett szesz kellően nem tisztittatott: igy tehát gonosz megrontási szándék nem forog fönn, hanem ez az okszerütlen készitésmód következtében a készités alkalmakor a lepárolásnál magas hő alkalmazása által a szeszgőzökkel áthajtatott": mégis minden további előnyomozás nélkül a biróság nem lehetett azon helyzetben, hogy a fölött nyilatkozzék, miszerint a B. T. K.-ba ütköző cselekmények tényálladékának, vagy mint a győri kir. törvényszék végzésében mondatik, tárgyi tényálladék hiányában a további előnyomozás megszüntettetik, miután az tény: hogy a vegyelemzett pálinka, az egészségre ártalmas anyagot tartalmaz, és a B. T. K. 314. §-a szerint a büncselekmény bevégzéséhez elég, ha valaki életveszélyes élelmi czikket, a minőt a pálinka is képez, „elárusitás vagy szétosztás czéljából boltjában vagy más áruhelyen vagy raktárában" tart; már pedig a biróságnak semmi adat sem állott rendelkezésére arra nézve, birtak-e panaszlottak tudomással arról, hogy az általuk áruba bocsátott pálinka kozmásolajat tartalmaz, nem tudták-e azt is, hogy azon főzési módszer, a mely szerint a pálinka készittetett, okvetlenül kozmásolaj képzésére vezet, vagy ha a főzésre nem folytak be, tudva a pálinka hibás minőségét, talán olcsóbb áron vették-e azt meg elárusitás czéljából stb., már pedig mindezt tisztába kell hozni az előnyomozási eljárásnak, mielőtt a biróság kimondhatja, hogy a panaszolt tény a B. T. K. 314. §-a alá vonható-e, vagy nem; és

B. T. K. 314. §-a. mert az eljárt biróság még csak a panaszlottakat sem hallgatta ki, annál kevésbé tett egyéb előnyomozási intézkedéseket, ezek nélkül pedig az eljárt biróság nem mondhatja ki azt, hogy a jelen panaszos ügyben a birói hatáskörhöz tartozó tényálladék főnforgása hiányzik.

353.

B. T. K. 333. §-a.

Folyón usztatott fenyőszálak ellopása miatt folyamatba tett ügy.

Illetékes a kir. biróság, mivel a lopás tárgyát nem a mezőrendőri törvény hatálya alá eső mezei termék vagy erdőterületen levő erdei termék képezte.

(1896. évi november 26-án 62,184/1896. I. M. sz.)

Folyón usztatott fenyőszálak lopása.

A kr. ministerium az A. Demeter lupsai lakos ellen falopás miatt tett feljelentés elbirálása körül a topánfalvai kir. járásbiróság és Torda-Aanyos vármegye topánfalvai járásának főszolgabirája között támadt hatásköri összeütközési esetet 1896. évi november hó 26. napján tartott ülésében megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróságok hatáskörébe tartozik.

Indokok: A topánfalvai m. kir. erdőgondnokság azt a feljelentést tette a topánfalvai kir. járásbiróságnál, hogy A. Demeter lupsai lakos 1896 évi május 16-án az Aranyos folyón usztatott kincstári fából 5 drb fenyőszálat eltulajdonitott, mi által 2 frt 50 kr. kárt okozott.

Ez a cselekmény, tekintettel arra, hogy a lopás tárgyát nem a mezőrendőri törvény hatálya alá eső mezei termék s nem is az erdőterületen levő erdei termék, hanem oly erdőtermék képezte, mely az erdőterületről az Aranyos folyóba hányatva, a lopás elkövetése alkalmával a folyóban uszó állapotban volt, nem a mezőrendőri, illetőleg erdei kihágásnak, hanem a B. T. K. 333. §-ába ütköző s az ellopott tárgy értéke szerint vétséggé minősülő, közönséges lopásnak ismérveit foglalja magában, melynek elbirálása az 1880:XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) a kir. biróság hatáskörébe van utalva; minélfogva a szóban forgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

354.

Tilosból zálogul behajtott és a község házában lakattal elzárt helyen őrzött marháknak, a lakatnak

---

*) Az idézett törvény helyett helyett lásd az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. I. 1. pontját.

erőszakos eltávolitásával kieresztése a B. T. K. 360. §-a alá eső vétség ismérveit foglalja magában; e fölött és a községi birónak hivatalos eljárása közben becsületsértő kifejézéssel sértése miatt az eljárás birói utra tartozik. A B. T. K. 261., 262. §-ainak és a K. B. T. K. 46. §-ának egymástól való elhatárolása. B. T. K. 262., 360. §§.

(1885. évi január 16-án 51,379/1885. I. M. szám.)

A kir. ministerium a B. János és H. Ádám ellen folyamatba tett bünügyben a veszprémi kir. járásbiróság és az ugyanottani szolgabirói hivatal között támadt hatásköri összeütközési esetet 1885. é. január hó 16. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Zálogul behajtott marháknak az elzárt helyről a lakat erőszakos eltávolitásával való kieresztése.

a jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik:

mert a B. Jánost terhelő azon panasz, hogy a hatósági közegek által (községi biró, két kisbiró) községi közgyülési határozat következtében tilossá tett tarlókról zálogul behajtott s a község házában lakattal elzárt keritésben őrzött marhákat a lakat erőszakos eltávolitásával kieresztette, a btkv. 360. §-ába ütköző vétség ismérveit látszik magában foglalnia, miután a hivatkozott szakasz szerint zártörést képez az is, midőn a lezárolt dolgok megőrzésére szolgáló helyiség felnyittatik;

Meggyalázó kifejezések (hunczut, gazember) használata községi biró irányában.

mert továbbá a H. Ádámot terhelő azon panasz, hogy a községi birót hivatalos eljárása alkalmával ‚hunczut, gazember' kifejezésekkel illette, a btk. 262. §-ába ütköző, meggyalázó kifejezés által elkövetett becsületsértés és nem a kbtk. 46. §-ába ütköző kihágás ismérveit látszik magában foglalni, miután, ha a közhivatalnok ellen hivatalos eljárásban elkövetett becsületsértések a kbtk. 46. §-a alá vonatnának, mely tulajdonképen csakis a hivatalt sértő, inkább tiszteletlenséget tanusitó kifejezések megtorlását czélozza, ugy a közhivatalnok becsülete kisebb büntetőjogi védelemben részesülne, mint bármely más magánszemély, holott a törvényhozásnak a btk. 262. és a kbtk. 46. §§-aival épen az volt a czélja, hogy a hatósági közeget állásából folyó nagyobb büntetőjogi védelemben részesitse;

Becsületsértés.

és mert a btk. 262. és 360. §§-aiban megállapitott cselekmények fölött az Él. T. 39., 40., 41. §§-ai értelmében*) a biróságok hivatvák határozni.

355.

Hamis belügyministeri engedélylyel könyöradományok gyüjtése miatt az eljárás birói utra tartozik.

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi 34. t.-czikk 17. és 18. §§-ait.

B. T. K. 379. § a.

Könyöradományok gyüjtése hamis belügyministeri engedélylyel. Csalás

Adalék a B. T. K. 381. §. 1. pontjához és a K. B. T. K. 71. §-ához.

(1883. évi május 30-án 19,638/1883. I. M. sz.)

A kir. ministerium a csalással vádolt és jelenleg rendőri letartóztatás alatt levő S. Lipót elleni ügyben a pécsi kir. törvényszék és Pécs szab. kir. város rendőrfőkapitánya között támadt hatásköri összeütközési esetet 1883. évi május hó 30. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

az érintett ügyben a további intézkedések birói útra tartoznak:

mert P. község elöljáróságának 1883. évi április 8-án 826. sz. alatt Pécs szab. kir. város kapitányi hivatalához intézett iratában az állittatik, hogy A. Sándor, B. János esküdtek, G. Antal, Cs. Sándor, Th. Toma községi cselédek, de különösen L. Sándor hadnagy fölismerték a küldött fénykép útján S. Lipótban azon egyént, a ki P. községben, a kir. belügyministerium által 10155/883. szám alatt kiadott köröz-vény szerint is Gömörmegyébe kebelezett Hosszuszó község leégett temploma és iskolája javára könyöradományokat gyüjtött;

mert az emlitett egyének kihallgatása nélkül nem lehet személyazonosság kérdésében dönteni;

mert továbbá, ha a személyazonosság csakugyan megállapitható lesz, ugy a további nyomozás van hivatva azt is kideriteni: nem forognak-e fönn a B. T. K. 381. §-ának 1. pontjában körülirt büntett ismérvei, a mennyiben a nevezett állitólag hamis belügyministeri engedélylyel hatósági megbizást is szinlelhetett, mire azon körülményből is lehet következtetni, hogy a budakülvárosi lelkész előtt a nála levő iratot azonnal széttépte, mihelyt a lelkész befogatással fenyegetődzött; és

mert az ügy jelenlegi állásában az eljárt biróság vélemnél egyébre alig alapithatta azon határozatát, a mely szerint illetéktelenségét mondta ki, s az ügyet közigazgatási útra tartozónak mondta ki; miután esetleg, ha csak a Kbtk. 71. §-a forogna is fönn: akkor sem tartozik az ügy közigazgatási útra.

356.

Turóval kevert vaj elárusitása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság elé tartozik.

(1892. évi január 7-én 47,991/1892. I. M. sz.)

A kir. ministerium csalással vádolt P. Istvánné szül. Sz. Erzsébet gyöngyös-tarjáni lakos elleni ügyben az egri kir. törvényszék és Gyöngyös város rendőrkapitányi hivatala

között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1893. évi január hó 7-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg hatarozott:

B. T. K. 379. §-a. *Turóval kevert vaj árusitása.*

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentett tényállás szerint P. Istvánné szül. Sz. Erzsébet a piaczon vajat árusitván el, ennek belsejébe a vajnál silányabb minőségü és kevesebb értékü turót helyezett el.

Ezen cselekmény azon czélból elkövetettnek mutatkozik, hogy az eladó a vevőt ravasz fondorlattal tévedésbe ejtse s magának jogtalan vagyoni hasznot s ennélfogva a B. T. K. 379. §-ába ütköző csalás vétségének ismérveit látszik magában foglalni, miért is tekintettel arra, hogy a vétségek az 1880 : XXXVII. t.-cz. 39. és 40. §-ai által*) kivétel nélkül a kir. biróságok hatáskörébe vannak utalva és figyelemmel arra is, miszerint annak eldöntésére forog-e fenn a ravasz fondorlattal való tévedésbe ejtés esete s ennek folytán a csalás tényálladéka megállapitható-e, az illetékes biróság van hivatva: jelen ügyet a kir. biróságok hatáskörébe tartozónak kellett kimondani.**)

357.

Ablakoknak beverése miatt az eljárás birói utra tartozik. (B. T. K. 421. §., K. B. T. K. 127. §.)

B. T. K. 421. §-a.

(1884. évi julius 4-én 19,728/1884. I. M. szám.)

A kir. ministerium a G. István és társai ellen folyamatban levő bünügyben a nagykárolyi városi kapitányság és az ugyanottani kir. járásbiróság között támadt hatásköri összeütközési esetet 1884. évi julius hó 4. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Ablak beverése.

az érintett ügyben a további intézkedések birói utra tartoznak.:

mert azon panaszolt cselekmény, hogy G. István és társai B. Lajos lakának ablakait beverték, a kbtk. 127. §-ában, esetleg a B. T. K. 421. §-ában meghatározott büntetendő cselekmény jelenségeit látszik magában foglalni; és

mert az emlitett cselekmények fölötti határozathozatal az 1880:XXXVII. t.-cz. 39., 40., 41. §§-ai értelmében***) birói utra tartozik.

---

*) L. 1897. évi 34. t.-cz. 17., 18. §§-ait

**) L. az 1895. évi 46. t.-czikket is.

***) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi 34. t.-cz. 18. I. 1. és IV. pontját.

B. T. K.
421. §-a.

358.

Hatáskör megállapitása erdei fatörzseknek idegen kaszálón keresztül szállitása miatt inditott ügyben.

(1897. évi junius 1-én 29,417/1897. I. M. sz.)

Kártétel a mezőn erdei fatörzseknek idegen kaszálón keresztül szállitásával elkövetve.

A kir. ministerium a H. K. beszterczei lakos ellen mezei kártétel miatt tett feljelentés elbirálása tárgyában az óradnai kir. járásbiróság és Beszterczе-Naszód vármegye óradnai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1897. évi junius hó 1. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A. L. uj-radnai lakos bünvádi feljelentést tett H. K. beszterczei lakos ellen a miatt, mert 1895. október 14—27. napjai között, mint a kolozsvári fakereskedő részvénytársaság vállalkozója minden engedély nélkül erdei fatörzseket szállittatott a feljelentőnek a Sdeatu 1. Alexa nevü határrészben fekvő kaszálóján keresztül, mi által 105 koronányi kárt okozott.

Tekintettel arra, hogy a feljelentésben felszámitott kár összege a 60 koronát meghaladja s ennélfogva a feljelentett cselekmény az 1894 : XII. t.-cz. 97. §-a értelmében a büntetőtörvény alapján birálandó el;

tekintettel továbbá arra, hogy a feljelentésben jelzett erdei termékeknek a feljelentő kaszálóján való átszállitása a feljelentés szerint engedély nélkül, tehát az 1879 : XXXI. t.-cz. 178. és 179. §-ai értelmében is jogosulatlatlanul történt:

a szóban forgó cselekmény büntető uton csakis azon szempontból látszik megbirálhatónak, hogy a B. T. K. 421. §-ába ütköző idegen ingatlan vagyon megrongálása vétségének ismérvei fenforognak-e? ezen vétségnek elbirálása pedig az 1880 : XXXVII. t.-cz. 40. §-ának 1. pontja*) szerint a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

Ennélfogva a szóbanforgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

359.

B. T. K.
422. §-a.

Erdő árkában kukoriczasütés végett rakott tüz gondatlan kezelése s ennek folytán az erdőben összerakott és idegen tulajdont képező mintegy 98 K értékü

---

*) Az id. törvény helyett l. az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §-át.

három boglya széna elégése miatt az eljárás birói utra tartozik. **B. T. K. 422. §-a.**

(1888. évi április 13-án 36,822/1887. I. M. sz.)

Jegyzet: A győri kir. törvényszék illetékességét leszállitotta s az iratokat az erdőtörvény 117. §-ára hivatkozással a szolgabirósághoz visszaküldte, kiemelvén azt, hogy az elégett termény csak 49 frt (98 kor.) értéket képviselvén, ez nem tekinthető a B. T. K. 425. §-ában érintett nagyobb mennyiségü terménynek.

Erdő árkában gondatlan kukoricza sütés, mi által 98 K értékü széna elégett. Tüzvész okozás.

A kir. ministerium az I. Ferencz és H. János halászi lakósok elleni bünügyben a győri kir. törvényszék és Moson megye magyar-óvári járásának szolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1888. évi április hó 13. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás birói útra tartozik;

mert a feljelentett tényállás szerint I. Ferencz és H. János a magyar-óvári főherczegi uradalomhoz tartozó a „Fekete-erdő“ község határában fekvő „Scheibenwald“ nevü erdő árkában kukoriczasütés végett tüzet rakván, azt oly gondatlanul kezelték, hogy az tovább terjedt s az erdőben összerakott, idegen tulajdont képező mintegy 49 frtnyi értékü három boglya szénát elhamvasztotta;

mert ezen cselekmény a btkv. 425. §-ában körülirt vétség tényálladékát látszik képezni, a mennyiben az okozott kár 30 frtot meghaladván, az elhamvasztott termény már az erdőtörvény 73. §-ában foglalt megkülömböztetésből következtetve is a btkv. 422. §. 2. pontjában jelzett nagyobb mennyiségü terménykészletnek tekinthető; de eltekintve a kár nagyságától is, vétséget látszik képezni I. Ferencz és társa cselekménye azért, mert az erdőtörvény 112. §-a szerint, ha a 109. §. 1., 2., 3. alatt meghatározott cselekmény vagy mulasztás folytán gondatlanságból tüzkár származott, a cselekmény vagy mulasztás vétséget képez s a büntetőtörvény rendelkezései szerint lesz büntetendő;

mert végül a büntettek és vétségek elbirálása az 1880. évi XXXVII t.-cz. 39. és 40. §-ai értelmében*) kizárólag a kir. biróságok hatáskörébe van utalva.

360.

A lépfene terjedése ellen a hatóság által elrendelt zárszabályok megsértése miatt folyamatba tett ügyben az eljárásra a kir. biróság van hivatva. **B. T. K. 446. §-a.**

Adalék a B. T. K. 446. §-ához.

(1887. évi május 10-án 42,395/1886. I. M. sz.)

Tényállás: Az öcsödi határban egyik legelőn három marha a lépfene tünetei közt elhullott, miért is a gulya a

*) Az id. törvény helyett lásd az 1897. évi 34. t.-czikk 17. és 18. §-ait.

B. T. K. 446. §-a. *A lépfene terjedése ellen a hatóság által elrendelt zárszabályok megsértése. Közveszélyü cselekmény.*

szolgabiró és állatorvos jelenlétében számba vétetett és elrendeltetett, hogy további intézkedésig a gulyába sem be, sem abból ki egyetlen darab marha se hajtassék. E tilalom ellenére 23 öcsödi lakos marháikat a gulyából elhajtották. A szolgabiró az esetet a büntető eljárás meginditása végett közölte a kir. járásbirósággal. Az utóbbi azonban utalva arra, hogy a marhavész kiütése nem állapittatott meg, a lépfene pedig a járványos marhavész fogalma alá nem vonható s igy a B. T. K. 446. §-a alkalmazást nem nyerhet, de a B. T. K. 316. §-ának emberi betegségekre vonatkozó vétsége sem forog fenn, az iratokat a K. B. T. K. 103. §-ának alkalmazása végett a főszolgabirói hivatalhoz visszaküldte. A főszolgabiró fölvetette a hatásköri kérdést.

A kir. ministerium a lépfene terjedése ellen a hatóság által elrendelt zárszabályok megsértése miatt több öcsödi lakos ellen inditott ügyben a szarvasi kir. járásbiróság és a szarvasi járás főszolgabirája közt a hatáskörre nézve támadt összeütközési esetet 1887. évi május hó 10-ik napján tartott tanácsában vizsgálat alá vevén, következőképen határozott:

ezen ügyben az eljárásra a kir. biróság van hivatva;

mert a fenforgó esetben több öcsödi lakos azzal vádoltatik, hogy a lépfene terjedése ellen a hatóság által elrendelt zárszabályokat megsértették;

mert továbbá a B. T. K. 446. §-ában emlitett marhavész alatt nemcsak a keleti marhavész, hanem általában minden ragályos marhavész, tehát a lépfene is értendő, a mit igazol azon körülmény, hogy a B. T. K. 446. §-a az ott meghatározott vétség fogalmát nem csak a „keleti“ marhavész esetére szoritja, hanem általában a marhavész terjedése ellen a hatóság által elrendelt zár vagy egyéb felügyeleti szabályok megsértése gyanánt határozta meg;

végül mert mindezeknél fogva az öcsödi lakósoknak emlitett cselekményeiben a B. T. K. 446. §-ában körülirt vétség jelenségei mutatkoznak, a mely vétség az 1880: XXXVII. t.-czikk 40. §-ának 1. pontja*) szerint a kir. járásbiróságok hatáskörébe tartozik.

361.

A kir. biróság hatásköre állapittatott meg egy utazónak megütése és kocsija után intézett kődobás miatt inditott ügyben, midőn a sértett magáninditványt nem tett.

(1902. évi január 9-én 40.496/1902. I. M. sz.)

A kir. ministerium az O. András tapolyhermányi lakos ellen egy utazó megütése és kocsija után intézett kő-

*) E helyett lásd most az 1897. évi 34. t.-czikk 18. §. 1. pontját. L. itt még az 1888. évi VII. t.-cz. 146. §-át.

dobás miatt folyamatba tett ügyben a tapolyi járás főszolgabirája és a girálti kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetét 1092. évi január hó 9. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

K. B. T. K. 41. §-a. Kődobás kocsi után és az utazónak megütése.

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: B. Róbert girálti lakos feljelentése és a tapolyi járás főszolgabirája által teljesitett kihallgatások szerint O. András tapolyhermányi lakos azzal van terhelve, hogy 1901. évi augusztus hó 4-én a Sókut felől Girált felé utazó B. Róbertné kocsijára hátulról felugrott, a nevezett nőt megütötte, majd a kocsi után követ dobott.

A tapolyi járás főszolgabirája a feljelentett esetben a B. T. K. 323. §-ába ütköző vétség jelenségeit látván fenforogni, 1901. évi augusztus hó 26-án 5106. sz. a. hozott végzésével az iratokat a girálti kir. járásbirósághoz tette át.

A nevezett kir. járásbiróság 1901. évi szeptember hó 5-én 1901. B. 240/2. sz. a. hozott végzésével hatáskörét szintén nem állapitotta meg, hanem az iratokat a tapolyi járás főszolgabirájához visszaküldte, mert az O. András terhére eső cselekményben — a tettleges bántalmazással elkövetett, de vádinditvány hiányában nem üldözhető becsületsértés vétségén kivül — a közigazgatási hatóságok hatásköréhez tartozó „közrendőri kihágás" tényálladékát tartotta megállapithatónak.

Az ekként támadt hatásköri összeütközési esetet a kir. ministerium megvizsgálván, az eljárásra a kir. biróság hatáskörét állapitotta meg, mert O. Andrásnak az a cselekménye, hogy a becsületsértés vétsége miatt magáninditványt nem tett, B. Róbertné kocsija után követ is dobott, a K. B. T. K. 41. §-ában meghatározott, hivatalból üldözendő, közcsend elleni kihágás tényálladékát látszik megállapitani, ennek a kihágásnak az elbirálása pedig az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §-a IV. pontjának és 19. §-a 1. pontjának egybevetett értelme szerint a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

362.

Választópolgároknak kővel való megdobálása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1902. évi október 3-án 24,151/1902. I. M. sz.)

A kir. ministerium a G. J. és társai a.-d.-i lakosok ellen választó polgároknak kővel való megdobálása miatt folyamatba tett ügyben Ny. vármegye alispánja és a g.-i járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1902. évi október hó 3. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Választóknak megdobálása kővel.

K. B. T. K. 41. §-a. *Választóknak megdobálása kővel.*

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A g.-i járás főszolgabirája 1902. évi február hó 21-én 143. kih. sz. a. hozott itéletével G. J., H. és V. S. M. a.-d.-i lakosokat az 1879. évi XL. t.-cz. 118. §-ába ütköző testi épség elleni kihágás miatt 50—50 korona pénzbüntetésre itélte, mert a tárgyalás adatai alapján bebizonyitottnak találta, hogy az 1901. évi október hó 2-án G.-on megtartott képviselőválasztásról hazatérő választópolgárokat kövekkel megdobálták.

Ezt az itéletet Ny. vármegye alispánja 1902. évi április hó 7-én 200 kih. sz. a. hozott határozatával megsemmisitette, s az iratoknak a kir. birósághoz való áttételét rendelte el, azzal az indokokolással, hogy az 1879. évi XL. t.-cz. 118. §-ában meghatározott kihágás csak akkor létesül, ha valaki szilárd anyagból készült tárgyat gondatlanságból dob el, terheltek cselekménye azonban a szándékosság jellegével bir és igy a kir. biróság hatáskörébe tartozó sulyosabb beszámitás alá eső büncselekményt képez.

A g.-i kir. járásbiróság 1902. évi április hó 20-án 1902. B. 261. sz. a. hozott végzésével kimondotta, hogy az ügy elbirálása hatáskörébe nem tartozik, kifejtvén, hogy a feljelentett egyének cselekménye az 1879. évi XL. t.-cz. 118. §-ába ütköző kihágás tényálladékát állapitja meg.

Ezen tényállás alapján az eljárást a kir. biróság hatáskörébe kellett utalni, mert terheltek azon cselekménye, hogy a választó polgárok után köveket dobáltak, az 1879. évi XL. t.-cz. 41. §-ában körülirt fenyegetés jellegével bir, mint ilyen, az ezen törvényszakaszba ütköző közcsend elleni kihágás tényálladékát látszik megállapitani, a mely kihágásnak az elbirálása az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §-a IV. pontjának és 19. §-a 1. pontjának egybevetett értelme szerint a kir. biróság hatáskörébe van utalva.

363.

K. B. T. K. 127. §-a.

Ablak bedobása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság elé tartozik.

(1892. évi julius hó 22-én 27,087/1892. I. M. sz.)

Ablakok bedobása.

A kir. ministerium az ablakbedobással vádolt P. Miklós zilahi asztalos-tanoncz elleni ügyben a zilahi kir. járásbiróság és Zilah város rkapitányi hivatala között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi julius 22-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

a jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: P. Miklós azzal vádoltatik, hogy egy tégladarabbal L. Vilmos utczai lakásának ablakát bedobván, annak

három üvegtábláját betörte s 60 kr. kárt okozott s hogy a dobás által a lakásban tartózkodott egyének testi épségét is veszélyeztette. K. B. T. K. 127. §-a. *Ablakok bedobása.*

Ezen cselekmény az ingatlan vagyon szándékos rongálásának a K. B. T. K. 127. §-ában körülirt vétségét látszik képezni, melynek elbirálását az 1880: XXXVII. t.-cz. 40. §-a 5. p. és 41. §-a értelmében*) kellett a kir. biróság hatáskörébe utalni; és pedig annál inkább, mivel ha a tettes szándéka sulyos testi sértés elkövetésére irányult akkor, mikor a tégladarabot a lakott szobába behajitotta és ha ennek folytán a testi sértés kisérlete és az ingatlan vagyon rongálásának halmazata forogna is fenn, akkor is az ügy eldöntése a kir. biróságok hatáskörébe tartoznék. Nincs ugyan kizárva annak a lehetősége, hogy a tettesnek, a midőn a tégladarabot elhajitotta, nem volt szándékában sem az ablakot bedobni, sem az ott tartózkodókat sérelmezni s a beállott kártétel és a testi épség veszélyeztetése csakis a meggondolatlanság és vigyázatlanság eredményét képezvén, a cselekmény a K. B. T. K. 118. §-ában körülirt kihágás tényálladékát alkotná;

tekintettel azonban arra, hogy a cselekmény minősitésének alapjául szolgáló tényállás kipuhatolása és megállapitása az ügy érdemében eljáró biróság feladatát képezi, a feljelentésben előadottakból vont következtetés alapján az ügy elbirálása a kir. biróságok hatáskörébe volt utalandó.

Önként értetik, hogy a hatáskör megállapitására vonatkozó határozat nem szolgálhat akadályul a tekintetben, hogy az ügy érdemében eljáró biróság az érdemében hozandó határozatában a cselekményt a megállapitandó tényállásnak megfelelően minősitse és mint ilyet büntethesse.

364.

Mezei nyulnak élve elfogása miatt inditott ügy elbirálás a közigazgatási hatóság hatáskörébe utaltatott.

1883: XX. t.-cz.

(1896. évi október 7-én 55,032/1896. I. M. sz.)

A kir. ministerium a T. József csibráki lakos és társa ellen mezei nyulnak élve elfogása miatt tett feljelentés elbirálása tárgyában, Tolna vármegye simonytornyai járásának főszolgabirája és a gyönki kir. járásbiróság között felmerült hatásköri esetet az 1896. évi október hó 7-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott: *Mezei nyulnak élve elfogása.*

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A csendőrőrs által tett feljelentés szerint T.

---

*) Lásd az 1897. évi XXXIV. t.-czikk 18. §. IV. pontját és a 19. §. 1. pontját.

1883 : XX. t.-cz. *Mezei nyulnak élve elfogása.* Jakab csibráki lakosnak József és János nevü fiai 1895. évi julius hó 6 án a déli órákban a gabonaföldön apjok jelenlétében és szemeláttára egy mezei nyulat kergettek és élve elfogtak.

Ez a cselekmény a kir. biróságok hatáskörébe utalt büntetendő cselekmények közül egyiknek ismérveit sem foglalja magában; ellenben a reá vonatkozó feljelentésben nincs oly adat, a mely eleve kizárná azt, hogy az eljárás során részletesebben kideritendő tényálllás alapján esetleg az 1883 : XX. t.-cz. 30. §-ába ütköző vadászati kihágás tényálladéka állapittassék meg.

Minthogy pedig a vadászati kihágások megtorlása az 1883 : XX. t.-cz. 47. §-a szerint az 1880 : XXXVII. t.-czikk 41. §-a*) értelmében illetékes közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva: a szóban forgó feljelentés elbirálására a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani, és pedig annál is inkább, mert ha az eljárás során oly körülmények merülnének fel, a melyek miatt a szóban forgó cselekmény vadászati kihágásnak sem volna minősithető, ebben az esetben is annak kimondása, hogy a feljelentett cselekmény büntetendő cselekmény ismérveit nem foglalja magában, a közigazgatási hatóság feladatát képezi, mint a melyhez a feljelentés eljárás végett benyujtatott.

365.

Vadászati kihágás és ebben való részesség, — továbbá vadnak igazolvány nélkül vásárlását tiltó rendelet megszegése miatt inditott ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság elé tartozik.

(1897. évi október 13-én 55,738/1897. I. M. sz.)

Engedély nélkül vadászás: és részesség. **A kir. ministerium** Sz. Péter szentistváni és L. Salamon závodi lakosok ellen vadászati kihágás, illetőleg ennek utján szerzett vadnak megvétele miatt tett feljelentés elbirálása körül a pozsonyi kir. törvényszék és Pozsony vármegye malaczkai járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1897. évi október hó 13. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: S. Károly nagylévárdi lakos, mint a gr. W. I. főerdésze által 1896. évi november hó 3-án, továbbá a gajári 3. számu csendőrőrs által 1896. évi november hó 4-én Pozsony vármegye malaczkai járásának főszolgabirájánál tett feljelentés szerint Sz. Péter szentistváni lakos 1896 évi október hó 23-án tetten éretett, midőn az uradalmi erdőben egy őzkecs-

*) L. 1897 : XXXIV. t. cz. 19. §. 3. pontját.

két és két nyulat lőtt s ugyanő a csendőrőrs, továbbá a községi biró és jegyző előtt beismerte, hogy az 1896. év folyamán a nagylévárdi uradalom területén tiltott időben is, körülbelül 80 forint értékü vadat lőtt és azt tőle L. Salamon závodi lakos vette meg, a ki őt és orvvadász-társait fegyverrel és lőszerrel is ellátta.

1883 : XX. t.-cz. *Engedély nélkül vadászás; és részesség.*

Ezen tényállás alapján Sz. Péter szemben az 1883. évi XX. t.-cz. 26. §-ában körülirt és az idézett t.-cz. 33. §-a értelmében büntetendő vadászati kihágás jelenségei látszanak fenforogni, L. Salamon pedig a Sz. Pétert terhelő vadászati kihágásokban mint bünsegéd mutatkozik vétkesnek s ugyanőt az is terheli, hogy a vadnak Závod község területén igazolvány nélkül való vásárlását tiltó 1894. évi február hó 5-én kibocsátott 7083. számu belügyministeri rendeletet megszegte.

Minthogy pedig az előbb emlitett kihágások elbirálását az 1883. évi XX. törvényczikk 47. §-a a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalja,

minthogy továbbá vadnak igazolvány nélkül való vásárlása az 1895. évi 92.672. számu belügyministeri körrendelet értelmében olyan helyeken, a hol az rendelet utján el van tiltva, kihágást állapit meg, mely felett az itélkezés az 1880. évi XXXVII. t.-cz. 41. §-ának 4. pontja*) szerint szintén a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik:

ezeknél fogva a szóban forgó kétrendbeli feljelentésben panaszolt valamennyi büntetendő cselekmény elbirálására annyival inkább a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani,

mert tekintettel arra, hogy a kárositott uradalom képviselője kifejezetten kérte L. Salamon megbüntetését; tekintve továbbá, hogy a magáninditványnak a büncselekménynél közremüködött tettesek vagy részesek egyike ellen történt előterjesztése — a B. T. K. 115. §-a szerint, mely az 1879. évi XL. t.-cz. 12. §-a értelmében a kihágások eseteiben is alkalmazandó — az eljárásnak valamennyi tettes vagy részes ellen való meginditását maga után vonja;

ezek alapján kétségtelen, hogy Sz. Péter ellen a bünvádi eljárást az 1883. évi XX. t.-cz. 26. §-ában körülirt és csakis magáninditványra üldözendő vadászati kihágás miatt meg kell inditani;

mert végre a vadászati kihágás utján szerzett vadnak megvétele sem a B. T. K. 370. §-a, sem a K. B. T. K. 129. §-a alá nem vonható s igy a kir. biróságok katáskörébe utalt büntetendő cselekmény jelenségei a szóban forgó feljelentés alapján egyáltalán nem állapithatók meg.

---

*) E heyett l. az 1897. évi 34. t.-cz. 19. §. 4. pontját.

1883 : XXXI. t.-cz.

366.

Értékpapiroknak részletfizetésre való elárusitása miatt az eljárás birói utra tartozik.

(1888. évi augusztus 16-án 19,449/1888. I. M. sz.)

Értékpapiroknak részletfizetésre elárusitása.

Tényállás: Egyik budapesti bank aradi főügynöke A. Imrét meghatalmazással látta el, hogy értékpapiroknak részletfizetés mellett vételére megrendeléseket gyüjtsön, ki ily módon sorsjegyeket el is adott. Sz. Áron, kinek meghatalmazásából A. Imre házalt, kijelentette, hogy mint ügynöknek iparengedélye van, sőt czége is be van jegyezve; az értékpapiroknak részletfizetésre elárusitására külön engedélye nincs, de ily engedélye van a budapesti banknak. Az aradi rendőrkapitányság az 1883. évi XXXI. t.-cz. 14. §-ára tekintettel az ügyet illetékes eljárás végett az aradi kir. járásbirósághoz tette át, mely illetékességet szintén nem állapitotta meg, mivel nézete szerint tiltott házalás kérdése forog fenn. Ezután a rendőrkapitányság a terhelteket engedély nélküli és tiltott tárgyakkal üzött házalással elkövetett iparügyi kihágás miatt az 1852. évi szept. 4-én kelt házalási nyiltparancs 19. §. *a*) és *c*) pontja értelmében elitélte. Sz. Áron fölebbezése folytán Arad szab. kir. város tanácsa, mint másodfoku iparhatóság az elsőfokban hozott itéletet helybenhagyta. A (volt) földmivelés- ipar és kereskedelmi minister azonban illetéktelenség szempontjából alsóbbfoku hatóságok itéleteit megsemmisitette s ily módon a hatáskör kérdését fölvetette.

A kir. ministerium a Sz. Áron és A. Imre aradi lakosok kihágási ügyében a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszter, mint harmadfoku iparhatóság és az aradi kir. jbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1888. augusztus hó 16. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben a további eljárás birói utra tartozik;

mert Sz. Áron és A. Imre értékpapiroknak részletfizetésre való elárusitásával való foglalkozás miatt vonattak vizsgálat alá miután pedig minden a részletügyletekre vonatkozó cselekmény az 1883. évi XXXI. t.-cz. hatálybalépte után kizárólag ezen törvény értelmében birálandó el, ha egyáltalán létezik büntetendő cselekmény Sz. Áron és A. Imre eljárásában — a mit a megejtendő vizsgálat van hivatva kideriteni — ugy ennek megtorlása az idézett t.-cz. 14. §-a második bekezdése értelmében csakis a kir. biróságok hatáskörébe tartozhatik.*)

---

*) L. még itt az 1889. évi 9. t.-czikket.

367.

1891 : XLI. t.-cz.

Katonai háromszögelési jelző megrongálása (megsemmisitése) miatt az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1892. évi deczember 27-én 46,530/1902. I. M. szám.)

Katonai háromszögelési jel megrongálása.

A kir. ministerium a S. Jánosné szül. D. Zsuzsánna vazseczi lakos ellen, katonai háromszögelési jel megrongálása miatt inditott ügyben a lipótujvári kir. járásbiróság és Liptó vármegye ujvári járásának főszolgabirósága között felmerült hatásköri összeütközési esetet 1892. évi deczember hó 27-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

jelen ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint a Vazsecz községtől északnyugotra fekvő magaslaton a »Predlazi« nevü háromszögmérési ponton hatóságilag felállitott háromszögelési jelző megsemmisitve találtatott s a csendőri nyomozat szerint a kérdéses háromszögelési jelzőt S. Jánosné szül. D. Zsuzsánna szándékosan rongálta meg azért, hogy az az által elfoglalt földet elszánthassa.

Ezen cselekmény az 1891 : XLI. t.-cz. 4. §-ába ütköző vétség ismérveit látszik magába foglalni és miután ezen vétségre nézve a hatáskör megállapitása tekintetében az idézett törvény különös intézkedést nem tartalmaz, az 1880 : XXXVII. törvényczikkben, nevezetesen annak 39. és 40. §-aiban*) foglalt azon általános rendelkezésnél fogva, mely szerint a vétséget képező cselekmények kivétel nélkül a kir. biróságok, jelesen részben a kir. törvényszékek, részben pedig a kir. járásbiróságok hatáskörébe vannak utalva: a szóban forgó cselekmény elbirálása a kir. biróság hatáskörébe volt utalandó.

368.

1894 : XXXIII. t.-cz.

Születésnek elkésett bejelentése miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

A közigazgatási hatóság által — hatáskörének tullépésével — hozott itéletnek hatályon kivül helyezése.

(1897. évi január 13-án 866/1897. I. M. sz.)

Születésnek elkésett bejelentése.

A kir. ministerium a V. András timorházi lakos ellen anyakönyvi kihágás miatt folyamatba tett ügyben Trencsén vármegye baáni járásának főszolgabirája és a baáni kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1897. évi január hó 13. napján tartott ülésében megvizsgálván, következőleg határozott:

*) L. 1897. évi 34. t. cz. 17., 18. §§-ait.

1894 : XXXIII. t.-cz. *Születésnek elkésett bejelentése.*

a ministertanács jelen ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe tartozónak mondja ki s egyszersmind Trencsén vármegye baáni járásának főszolgabirája által 1896. évi junius hó 10-én 3053. szám alatt hozott itéletet hatályon kivül helyezi.

Indokok: A nagyszlatinai kerület anyakönyvvezetője az 1895. évi 60,000. szám alatt kelt belügyministeri utasitás 14. §-a értelmében azt a jelentést tette a Trencsénmegye baáni járásának főszolgabirájához, hogy V. András timorházi lakos az 1896. évi márczius hó 29-én született János nevü fia születési esetét anyakönyvezés czéljából az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 35. §-ának rendelkezése ellenére csak 1896. évi április hó 12-én jelentette be.

A nevezett anyakönyvvezető egyuttal a kihágási eljárás folyamatba tétele végett hasontárgyu feljelentést tett a baáni kir. járásbiróságnál is.

A főszolgabiró a hozzá beadott jelentés alapján V. Andrást az 1896. évi junius hó 10-én hozott s jogerőre emelkedett itélettel anyakönyvi kihágás miatt az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 81. §-ára hivatkozva, 2 frt pénzbüntetésre és behajthatlanság esetén 12 órai elzárásra itélte, mely itélet alapján az elitélt az ellene kiszabott pénzbüntetést le is fizette.

Egyidejüleg a baáni kir. járásbiróság is az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 80. §-ába ütköző kihágás miatt folyamatba tette az eljárást, melynek folyamán azonban tudomására jutván annak, hogy a baáni járás főszolgabirája ugyanezen ügyben már jogerős büntető itéletet hozott, az 1896. évi november 14-én 1182. B. sz. a. hozott határozatával a további eljárást felfüggesztette.

A feljelentésben előadott cselekmény az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 80. §-ába ütköző kihágás ismérveit tünteti fel, melynek elbirálása az idézett törvényczikk 85. §-a értelmében a kir. járásbiróság határkörébe van utalva; minélfogva a szóban forgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

Minthogy pedig a közigazgatási hatóság tullépte hatáskörét akkor, midőn a följelentett cselekményt az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 81. §-ára történt helytelen hivatkozással mint kihágást elbirálta s mint ilyen behajthatatlanság esetén 12 órai elzárásra átváltoztatandó 2 frt pénzbüntetéssel sujtotta; holott a jelen esetben, tekintettel arra, miszerint a szóban forgó születési eset, habár elkésve, a jelentés megtételekor már kellően be volt jelentve az illetékes anyakönyvvezetőnél, az idézett törvényczikk 81. §-a értelmében pénzbirság alkalmazásának sem lehetett volna helye; s igy a közigazgatási hatóság ebben az ügyben egyáltalában el nem járhatott;

minthogy továbbá az illetékes kir. biróság a szóban forgó cselekményt mindaddig el nem birálhatja, mig a közigazgatási hatóságnak arra vonatkozó jogerős itélete hatá-

lyon kivül nem helyeztetett: ennélfogva ebben az ügyben a kir. biróságok hatáskörének megállapitása mellett egyszersmind a közigazgatási hatóságnak fent hivatkozott itéletét hatályon kivül kellett helyezni. **1894 : XXXIII. t.-cz.**

369.

Születés bejelentésének elmulasztása miatt inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. A közigazgatási hatóság által hozott itéletnek hatályon kivül helyezése.

(1898. április 14-én 20,788/1892. I. M. sz.)

A kir. ministerium a F. Ferencz és neje született V. Mariska alsó-fehérmegyei szentbenedeki lakosok ellen anyakönyvi kihágás miatt folyamatba tett ügyben a marosujvári kir. járásbiróság és Alsó-Fehérmegye marosujvári járásának szolgabirája között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1898. évi április hó 14-ik napján tartott ülésében megvizsgálván, következőleg határozott: *Születésnek be nem jelentése.*

A ministertanács jelen ügyben az eljárást a kir. biróság hatáskörébe tartozónak mondja ki s egyszersmind az Alsó-Fehérmegye marosujvári járásának főszolgabirája által 1897. évi julius hó 15-én 2272. sz. a. hozott itéletet hatályon kivül helyezi.

Indokok: A szentbenedeki anyakönyvi kerület anyakönyvvezetője az 1895. évi 60.000. szám alatt kelt belügyministeri utasitás 14. §-a értelmében 1897. évi junius hó 3-án azt a jelentést tette Alsó-Fehérmegye marosujvári járásának főszolgabirájához, hogy F. Ferenczné szentbenedeki lakos 1896. évi junius hó 8-án született fiugyermekét anyakönyvezés végett a jelentés keltéig sem jelentette be.

A nevezett anyakönyvvezető egyuttal az emlitett mulasztás miatt hivatkozással az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 85. §-ára, feljelentette F. Ferencznét a marosujvári kir. járásbiróságnál is.

Ezen feljelentés alapján a kir. járásbiróság az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 80. §-ában meghatározott anyakönyvi kihágás miatt meginditotta az eljárást, és miután a gyermek atyja a Romániában tartozkodó F. Ferencz az 1897. évi julius hó 1-ére kitüzött tárgyalásra megidézhető nem volt, a kellőkép megidézett F. Ferenczné született V. Mariska pedig meg nem jelent, ez utóbbit 936/1897. sz. alatt kelt itéletével az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 35. §-ába ütköző kihágás miatt ezen törvényczikk 80., illetve 85. §-a alapján behajtatlanság esetén öt napi elzárásra átváltoztatandó 20 korona pénzbüntetésre itélte.

A főszolgabiró pedig a hozzá beadott jelentés alapján

1894 : XXXIII. t.-cz. *Születésnek be nem jelentése.*

az időközben Romániából visszatért és idézés folytán személyesen megjelent E. Ferenczet 1897. évi junius hó 15-én hozott és immár jogerőre emelkedett itéletével anyakönyvi kihágás miatt az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 81. §-ára hivatkozva, behajthatatlanság esetén 12 órai elzárásra átváltoztatandó három korona pénzbüntetésre itélte.

Ezen itéletről tudomást nyerve a kolozsvári kir. itélőtábla, melyhez a marosujvári kir. járásbiróság itélete ellen F. Ferenczné részéről bejelentett felebbezés folytán a bünügyi iratok felterjesztettek, a kir. járásbirósági itéletnek feloldása mellett a felmerült hatásköri összeütközés eldöntésének kieszközlésére adott utasitást.

Tekintettel arra, hogy a feljelentésben előadott mulasztás az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 80. §-ában meghatározott kihágás ismérveit tünteti fel, melynek elbirálására az idézett t.-cz. 85. §-a értelmében a kir. járásbiróság hatáskörébe van utalva: a szóban forgó ügyben az eljárásra a kir. biróság hatáskörét kellett megállapitani.

Minthogy pedig a közigazgatási hatóság tullépte hatáskörét akkor, midőn a tudomására hozott mulasztást az 1894. évi XXXIII. t.-cz. 81. §-ára történt helytelen hivatkozással mint kihágást elbirálta és mint ilyent 12 órai elzárásra átváltoztatandó három korona pénzbüntetéssel sujtotta, holott neki az idézett törvény 81. §-a értelmében a bejentésre kötelezett személyt ezen kötelezettségének teljesitésére pénzbirsággal kellett volna szoritania:

minthogy továbbá az illetékes kir. biróság a szóban forgó mulasztást mindaddig el nem birálhatja, mig a közigazgatási hatóságnak arra vonatkozó jogerős itélete hatályon kivül nem helyeztetett: ennélfogva ebben az ügyben a kir. biróság hatáskörének megállapitása mellett egyszersmind a közigazgatási hatóságnak fenthivatkozott itéletét hatályon kivül helyezni kellett.

370.

Születés külön bejelentésének elmulasztása miatt a szülésznő ellen inditott ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik.

(1901. évi január 16-án 1217/1901. I. M. sz.)

A kir. ministerium a K. Sándorné okleveles szülésznő simonyifalvai lakos ellen születés-bejelentésnek elmulasztása miatt folyamatba tett ügyben a kisjenői kir. járásbiróság és az ugyanottani járás főszolgabirája közt felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1901. évi január hó 16-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Ebben az ügyben az eljárás a kir. biróság hatáskörébe tartozik. *1894 : XXXIII. t.-cz.*

Indokok: A simonyifalvai kerület anyakönyvvezetője a kisjenői kir. járásbiróságnál feljelentette, hogy K. Sándorné szülésznő a K. Istvánné által 1900. évi márczius hó 27-én szült és a K. István által anyakönyvezés végett bejelentett gyermek születését az anyakönyvvezetői hivatalnál külön be nem jelentette. *Születés bejelentésének elmulasztás a szülésznő részéről.*

A kir. járásbiróság az 1900. évi május hó 10-én B. I. 151/2. sz. határozatával a feljelentést a kisjenői főszolgabirói hivatalhoz tette át abból az okból, mert a feljelentésben előadott mulasztás megtorlása nézete szerint a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik.

A főszolgabirói hivatal az 1900. évi május hó 29-én 7963. sz. a. hozott határozatában a csekmény, illetve mulasztás elbirálását hatáskörébe nem tartozónak mondotta ki, mert az 1896. évi julius hó 14-én 52.846. sz. a. kelt belügyministerium körrendelet szerint a hasonló kihágás elbirálása a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

Az ekként támadt hatásköri összeütközési esetet ilyen értelemben kellett eldönteni, mert az 1895. évi 60.000 B. M. sz. utasitás 50. §-ában fentartott 1882. évi 31.438. sz. belügyministeri rendelet szerint a bába minden szülést, melynél segédkezett, az anyakönyvvezési bejelentés mellett is 24 óra alatt az anyakönyvvezetőnek külön bejelenteni tartozik, mely kötelességének elmulasztása által kihágást követ el, a mely kihágás elbirálása a fenthivatkozott 1896. évi 52.846. számu belügyministeri rendelet, illetve az 1897. évi XXXIV. t.-cz. 18. §. IV. és 19. §. 4. pontjai szerint a kir. járásbiróság hatáskörébe tartozik.

371.

A községi biró által a község területéről kiutasitani szándékolt vándorczigányoknak munkára fölfogadása. Büntetendő cselekmény hiánya.

Büntetendő cselekmény ismérveit föl nem tüntető cselekmény miatt az eljárás a közigazgatási hatóság elé utaltatott.

(1896. évi junus 24-én 10,479/1896. I. M. sz.)

A kir. ministerium a G. Péter érkenézi községi biró által G. Ferencz ugyanottani lakos ellen tett feljelentés elbirálása körül Bihar vármegye érmihályfalvai járásának főszolgabirája és a székelyhidi kir. járásbiróság között felmerült hatásköri összeütközési esetet az 1896. évi junius 24-ik napján tartott tanácsában megvizsgálván, következőleg határozott:

Büntetendő cselekmény hiánya.

Vándorczigányoknak munkába felfogadása, midőn azoknak kiutasitása czéloztatott.

a jelen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: G. Péter érkenézi községi biró 1895. szept. 4-én azt a feljelentést tette Bihar vármegye érmihályfalvai járásának főszolgabirájánál, hogy G. Ferencz érkenézi lakos ellene szegült a főszolgabiró rendeletére tett azon intézkedésének, melynél fogva az Érkenéz községben tartózkodó igazolvány nélküli, idegen vándorczigányokat a község területéről kiutasitotta s nevezett őket ezen kiutasitás ellenére munkára felfogadta s elbocsájtásukat határozottan megtagadta.

G. Péter községi biró ennek folytán a kóborló czigányok kiüzhetése czéljából a karhatalom kirendelését s egyszersmind G. Ferencz ellen a községi biró tekintélyét csorbitó eljárása miatt a kihágási eljárás folyamatba tételét kérelmezte.

A feljelentésben körülirt cselekmény büntetendő cselekmény ismérveit nem látszik magában foglalni. Minthogy pedig ily esetben a kihágási eljárás folyamatba tétele iránt a feljelentésben előterjesztett kérelem elbirálása első sorban annak a hatóságnak képezi feladatát, melynél a feljelentés benyujtatott: a szóban forgó ügyben az eljárásra a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapitani, mint a melyhez az eljárás tárgyát képező feljelentés benyujtatott és pedig annál is inkább, mert a feljelentésben kért s tisztán közigazgatási természetü egyéb intézkedések is a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartoznak.

372.

Hatáskör megállapitása a magyar országos czimerrel, valamint a dohány- és sóárulás felirattal ellátott üzleti jelzőtáblának pajkos csinyből elvitele miatt inditott ügyben.

Büntetendő cselekmény meg nem állapithatása.

(1899. évi február 1-én 70,553/1899. I. M. sz.)

Az ország czimerével ellátott, dohány- és sóárulás feliratu üzleti jelző tábla levétele és elvitele.

A kir. ministerium a M. András és társai maroskövesdi lakosok ellen panaszos boltajtóján kifüggesztett és m. kir. dohány és só kisárulási felirattal ellátott országos czimer levétele és elvitele miatt folyamatba tett bünügyben a szászrégeni kir. járásbiróság és Maros-Tordamegye szászrégeni járásának főszolgabirája között felmerült hatásköri öszeütközési esetet 1899. évi február hó 1. napján tartott tanácsában megvizsgálván, következően határozott:

ezen ügyben az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Indokok: A feljelentés szerint M. András és M. Danila

Büntetendő cselekmény hiánya.

Az ország czimerével ellátott, dohány- és sóárulás feliratu üzleti jelző tábla levétele és elvitele.

maroskövesdi legények 1898. évi augusztus hó 3-án panaszosnak boltajtójáról levették a magyar korona czimerével és m. kir. dohány és só kisárulási felirattal ellátott jelzőtáblát és azt a községi biróhoz vitték.

A szászrégeni kir. járásbiróság a feljelentést 1898. évi julius hó 18-án 1191/b sz. a. kelt végzésével, mint bünvádi eljárásra alkalmatlant félretette.

Ezután panaszos a szászrégeni főszolgabiróhoz fordult feljelentésével.

Az ott megtartott tárgyalás során meg lett állapitva, hogy terheltek ittas fővel pajkosságból követték el a csinyt panaszossal szemben, miután ez nekik sem dohányt, sem szivarpapirt adni nem tudott.

Ezen tényállásban a főszolgabiró hatáskörébe utalt kihágás jelenségeit nem észlelvén, 1898. évi október hó 22-én 1432/khg. sz. a. kelt határozatával az iratokat a hatásköri összeütközés eldöntése végett felterjesztette.

A feljelentésben körülirt cselekmény, tekintettel arra, hogy terheltek nem meggyalázó szándékból vették le, illetve vitték el az ország czimerével ellátott jelzőtáblát, büntetendő jelleggel nem bir. Ezt a kir. biróság a saját határkörébe utalt büntetendő cselekményeket tartva szem előtt, már végzésileg ki is mondotta. E szerint a saját hatáskörébe utalt kihágásokra vonatkozólag hasonló határozat hozatatala a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, melynél az eljárás tárgyát képező feljelentés szintén beadatott és pedig annál is inkább, mert a feljelentésből kifolyólag teendő közigazgatási természetü intézkedések is hatáskörébe taroznak.

Betürendes tárgymutató.

I.—1904. Kaufmann, Woititz és Társa, Budapest.

 GRILL KÁROLY cs. és kir. udvari könyvkereskedése BUDAPEST, Dorottya-utcza 2. szám.

Egyetemi jogi-tankönyvek

 Legnagyobb része csekély havi részletfizetésre is beszerezhető.

Balog: Bünvádi elj. jog	6.—
Besnyő: Pandekták	11.20
Csarada: Nemzetközi jog	10.—
— Jogbölcselet	10.—
Fayer: Bünügyi esetek	1.—
Finkey: Büntető jog	12.—
Földes: Államháztartás	9.—
— Nemzetgazdaságtan I/II.	18.—
Illés: Házassági vagyonjog az Árpádok korában	2.—
Jogi Compendiumok gyüjteménye I—XXVIII. à	1.60
Jogi ismétlők gyüjteménye kérdések és feleletekben I—XXIV. à	1.60
Jogi Szótár, magyar és német	1.—
Klupati: Kereskedelmi jog I/II.	19.—
Kmetty: Pénzügyjog	10.—
— Közjog	8.80
— Közigazgatás	15.20
Meszlényi: Mutató	4.—
Moravcsik: Orvos működése	16.—
Nagy: Kereskedelmi jog	18.—
— Váltó jog	10.—
— Hitelszövetkezetekről	4.—
Pikler: Büntető jog bölcselete	3.30
— Jog keletkezéséről	6.—
— Az emberi egyesületekről	4.—
— Rikardo	3.—
Plósz: Váltó jog	8.—
Schwarz: Kodificationális munkák	10.—
Szladits: Magánjog vázlata	3.—
Tetétleni: Osztrák jog	6.40
Vécsey: Jogesetek	2.—
Vinczehidy: Közjog	2.—
Zsitvay: Sajtójog	2.40

stb. esetleg az itt fel nem sorolt könyvek is.

Felsőbiróságaink elvi határozatai.

A m. kir. curia és a kir. táblák elvi jelentőségü döntéseinek rendszeres gyüjteménye.

Készitette: **MÁRKUS DEZSŐ Dr.**, kir. itélőtáblai biró.

13 kötet és tárgymutató, vászonkötésben 163 kor.

E gyüjtemény magában foglalja felsőbiróságaink összes elvi jelentőségü határozatait és különösen tartalmazza azokat is, melyek *bármely más gyüjteményben vagy folyóiratban 1870 óta megjelentek.*

Az egész óriási anyag — eddig közel 20,000 esetet közöl e gyüjtemény — a leggondosabban fel van dolgozva.

Az egyértelmü dicséret, melylyel e munkát a kritika elhalmozta, igazolását nyerte ama páratlan elterjedésben, melynek e gyüjtemény országszerte örvend és amilyenhez hasonlót magyar szakmunka fel nem mutathat.

Megrendelhető 5[redacted]ésre is.